MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bircan Ak

SANAT VE TASARIM EĞİTİMİNDE TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU GERÇEĞİ

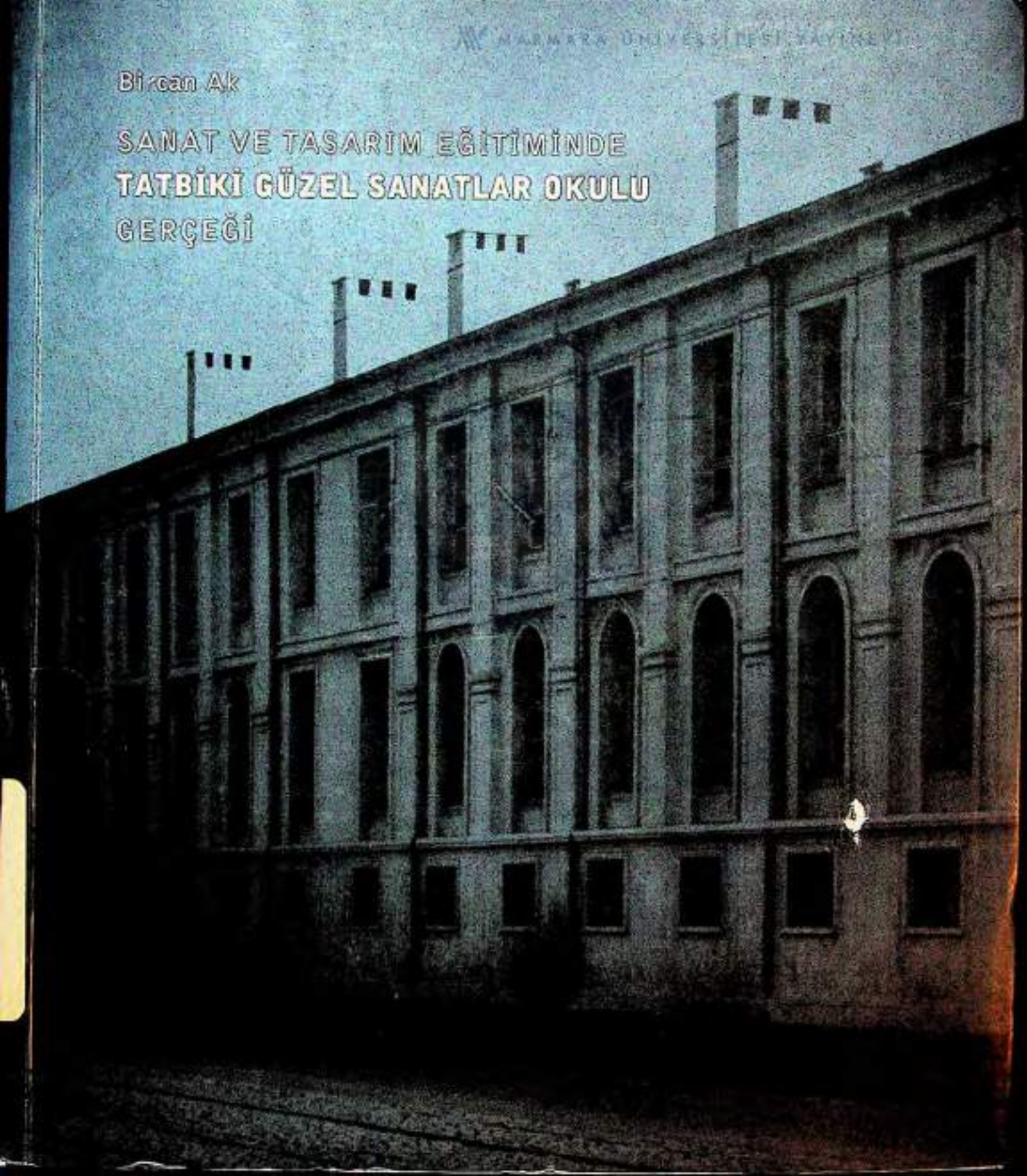

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Teşekkür

50'nci Kuruluş Yıldönümümüzde fakültemize maddi – manevi destek veren, 50nci yıl etkinliklerimize katkıda bulunan, sınıflarımızı yenileyen, projelerimize güç katan, başta değerli Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Necla Pur olmak üzere, çok değerli dostlarımıza, mezunlarımıza, kamu ve özel kurum ve kişilere teşekkür eder, şükranlarımızı arzederiz.

Prof. Dr. Nazan Erkmen
Dekan, 2008

Sayın Prof. Dr. Necla Pur, Marmara Üniversitesi Rektörü
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Kadir Topbaş
Kadıköy Belediye Başkanı Sayın Av. Selami Öztürk
Üsküdar Belediye Başkanı Sayın Mehmet Çakır
Tekstil Vakfı Başkanı Sayın Sadık Oğuz
Kapitol Alışveriş Merkezi Genel Müdürü Sayın Özkan Şenyüz
Anel Grup Başkanı Sayın Rıdvan Çelikel
Tekstil Bölümü Danışma Kurulu Başkanı ve Görsav Vakfı Başkanı Sayın Osman Benzeş
BHS – Siemens Genel Müdürü Sayın Ronald Grünberg
Alarko Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Leyla Alaton
İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Murat Yalçıntaş
SETUR Genel Müdürü Sayın Üstün Özbey
İTHİB Yönetim Kurulu Başkanı Sayın İsmail Gülle
İTKİB Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Süleyman Orakçıoğlu
İstanbul Halı İhraçatcıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Sayın İbrahim Yılmaz
Fakültemize armağan ettiği eşsiz "İnsanlarım" oyunu Sayın Genco Erkal
Fakültemize Armağan ettiği "50nci Yıl " konseri ile Sayın Cem Mansur
Fakültemiz öğrencileri ile hazırlayıp 50nci yılımıza armağan ettiği
"Biz Sıfırdan Başladık" Müzikal ile Sayın Gülriz Sururi
Grafik Bölümü Danışma Kurulu [illegible]ulu Başkanı Sayın Cemil Tahincioğlu
Seramik – Cam Bölümü Danışm[illegible]ramik Fabrikaları Danışmanı
1974 yılı Seramik Bölümü mezu[illegible]ayın Hasan Sazcı
Resim Bölüm Başkanı Sayın Ha[illegible]
Heykel Bölümü Danışma Kurulu[illegible]

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
M0060241
255.07.02.01.06./08/0060241

STV Danışma Kurulu Başkanı Sayın **Sevtap Aytuğ**
Fakültemiz için bina dış cephe projesi hazırlayan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu Sayın **Cahit Aytuğ**
Endüstri Tasarımı Ürünleri Danışma Kurulu Başkanı Sayın **Ali Akurgal**
İç mimarlık Bölümü Danışma Kurulu Başkanı Sayın **Adil Öngel**
Geleneksel Türk El Sanatları Danışma Kurulu Başkanı Sayın **Kaya Sungur**
Fotoğraf Bölümü Danışma Kurulu Başkanı Sayın **İbrahim Zaman**
Sınıflarımızı değerli katkıları ile yenileyen RPM – Radar Yönetim Kurulu Başkanı,
fotoğraf sanatçısı Sayın **Paul McMillan**
TBWA Yönetim Kurulu Başkanı Sayın **Cem Topçuoğlu**
DTGSYO Grafik Bölümü 1980 yılı mezunu Ultra Reklam Ajansı Sanat Yönetmeni Sayın **Faruk Kaptan**
DTGSYO, Grafik Bölümü 1986 yılı mezunu Art Group Sanat Yönetmeni Sayın **Özgür Sağlam**
DTGSYO Grafik Bölümü 1969 yılı mezunu Tanıtım Reklam Yönetim Kurulu Başkanı Sayın **İlhan Bilge**
MANAJANS- JWT Reklam Ajans Başkanı Sayın **Deniz Barlas**
Grafik Bölümü Bilgisayar Ünitesi Kurucusu ve üniteyi devamlı olarak destekleyen
DTGSYO 1984 yılı mezunu Güzel Sanatlar ve Saatchi and Saatchi Reklam Ajansı
Yönetim Kurulu Başkanı Sayın **Alinur Velidedeoğlu**
Model Sınıfını ve Temel Eğitim Sınıflarını Fakültemize armağan eden MÜGSF 1986 Seramik Bölümü
mezunu Badya Küvet Yönetim Kurulu Başkanı Sayın **Can Murat Bozdoğan**
Kültür Dersliği'ni armağan eden Turkcell Genel Müdürü Sayın **Süreyya Ciliv**
Kültür Dersliği'ni armağan eden Opet Yönetim Kurulu Üyesi Sayın **Nurten Öztürk**
1982 Tekstil Bölümü mezunu Dizayn Empirmecilik Başkanı Sayın **Hayrettin Doğan**
Zirve İnşaat Mimarlık Ltd. Şti. Genel Müdürü Sayın **Rıfat Çiçek**
1973 UESYUO mezunu Birlik Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Yrd. Doç. **Burhan Bahriyeli**
Serigrafi Atölyesini armağan eden DTGSYO 1987 Resim Bölümü mezunu Sayın **Muzaffer Dikici**
İngilizce sınıfını armağan eden TEKA Serigrafi Atölyesi Ltd Şti Başkanı Sayın **Musa Teke**
Mimar Sinan Üniversitesi 1986 İç mimarlık Bölümü mezunu Sayın **Tamer Pehlivan**
MÜGSF 1990 Tekstil Bölümü mezunu , LCWaikiki İç Denetim Müdürü Sayın **Halil İbrahim Ayaşlı**
DTGSYO 1976 İç Mimarlık Bölümü mezunu Sayın **Mustafa Öney**
MÜSGF 1987 İç Mimarlık Bölümü mezunu Sayın **Nur Sema Öztürk**
DTGSYO 1980 İç Mimarlık Bölümü mezunu Sayın **Adil Öngel**
İç Mimarlar Odası Genel Sekreteri Sayın **Sema İşbilir**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ana Sponsorlarımız

Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Kadir Topbaş
Türk Tekstil Vakfı Başkanı Sayın Sadık Oğuz
Capitol Alışveriş Merkezi Genel Müdürü Sayın Özkan Şenyüz
Kadıköy Belediye Başkanı Sayın Av. Selami Öztürk
Üsküdar Belediye Başkanı Sayın Mehmet Çakır
ANEL Grubu Başkanı Sayın Rıdvan Çelikel
GÖRSAV Görsel Sanatlar Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Osman Benzeş
B/H/S-Siemens Genel Müdürü Sayın Ronald Grünberg
TEKA Serigraf Market Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Musa Teke
TUSDO Reklam Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Muzaffer Dikici

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

CAPITOL

TÜRK TEKSTİL VAKFI

ANEL

görsav

SIEMENS

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DEVLET TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÖZEL SANATLAR FAKÜLTESİ 50.KURULUŞ YILI KUTLAMA KOMİSYONU

Onur Kurulu

Prof. Dr. Necla Pur / Rektör
Prof. Safa Erkün
Prof. Mustafa Aslıer
Prof. Erol Eti
Prof. Hüsamettin Koçan
Prof. Tankut Öktem

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı
EMİRBAŞ NO: 60241

Yönetim Kurulu
Prof. Nazan Erkmen / Dekan
Doç. Sibel Arık / Dekan Yrd.
Yrd. Doç. Serdar Gürses / Dekan Yrd.

Kültür Komisyonu Başkanı / Yrd. Doç. Devabil Kara / Dekan Yrd.
Sergileme Komisyonu Başkanı / Yrd. Doç. Kemal Gürbüz
Yayın ve Sempozyum Komisyonu Başkanı / Öğr. Gör. Esra Alİçavuşoğlu
Basın Komisyonu Başkanı / Yrd. Doç. Hakan Çiloğlu
Halkla İlişkiler Komisyonu Başkanı / Yrd. Doç. Didem Atiş
Teknik Komisyon Temsilcisi / Öğr. Gör. Alptekin Görünüş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bölüm Başkanları

Resim Bölüm Başkanı Prof. Tayfun Erdoğmuş
İç Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Meltem Eti
Tekstil Sanatları Bölüm Başkanı Prof. Günay Atalayer
Seramik-Cam Bölüm Başkanı Prof. Zerrin Demirsu Bilir
Grafik Sanatlar Bölüm Başkanı Prof. Sema Ilgaz Temel
Heykel Bölüm Başkanı Prof. Nilay Kan Büyükişleyen
Sinema Televizyon Bölüm Başkanı Prof. Bülent Vardar
Geleneksel Türk El Sanatları Bölüm Başkanı Prof. Çiçek Derman
Fotoğraf Bölüm Başkanı Prof. Barbaros Gürsel
Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Hakan Ertem
Temel Eğitim Bölüm Başkanı Prof. Mehmet Özer
Animasyon Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Gülçin Balta Tezcan
Müzik Bölüm Başkanı Prof. Nazan Erkmen

Bölüm Danışma Kurulu Başkanları

İç Mimarlık Böl. Danışma Kurulu Bşk. Adil Ongel
Tekstil Böl. Danışma Kurulu Bşk. Osman Benzeş
Fotoğraf Böl. Danışma Kurulu Bşk. Halim Kulaksız
Grafik Böl. Danışma Kurulu Bşk. Cemil Tahincioğlu
G.T.E.S Böl. Danışma Kurulu Bşk. Kaya Sungur
Endüstri Ürünleri Tasarımı Böl. Danışma Kurulu Bşk. Ali Akurgal
Seramik – Cam Böl. Danışma Kurulu Bşk. Hasan Sazcı
Sinema Televizyon Danışma Kurulu Bşk. Sevtap Aytuğ
Resim Böl. Danışma Kurulu Bşk. Haldun Dostoğlu
Heykel Böl. Danışma Kurulu Bşk. Gönül Nuhoğlu

Genişletilmiş Danışma Kurulu

Sinan Genim
Cem Mansur
Osman Benzeş
Hayrettin Doğan
Selenay Ozbek
Faruk Kaptan
İhan Bilge
Muzaffer Dikici
Mustafa Öney
Sevtap Aytuğ
Burhan Bahriyeli
Tanju Ozergin
Ali Akurgal
Fatma Batukan
İlker Canikloğlu
Atilla Kuzu
Prof. Erol Eti
Prof. Ergin İnan
Prof. Mustafa Asfer
Prof. Mehmet Ozer
Prof. Tankut Öktem
Prof. Mustafa Pilevneli
Prof. Hüsamettin Koçan
Özkan Şenyüz
Hüseyin Kurtuluş
Prof. Nurdan Tözün
Berna Tunali Mimaroğlu
Tınur Güven
Paul Mc Millan
Gürliz Sururl
Gökçen Kaynatan
Canan Beykal
Selim Sarper
Doğan Hasol
İnci Beşpınar
Sevtap Elmas
Azmi Karaveli
Zafer Doğan
Prof. İlhami Turan
Haşim Balcı
Cevat Demir
Gaye Ensoy
Hikmet Barutçugil

Katalog Düzenleme Kurulu

Prof. Nazan Erkmen *(Dekan)*

Doç. Sibel Arık *(Dekan Yardımcısı)*

Yard. Doç. Serdar Gürses *(Dekan Yardımcısı)*

Genel Yayın Sorumlusu

Öğr. Gör. Canan Beykal

Danışman

Prof. Mustafa Aslıer

Editör

Araş. Gör. Bircan Ak

Grafik Tasarım

Öğ. Gör. Savaş Çekiç

Fotoğraflar

Araş. Gör. Bircan Ak

Baskı

Ege Reklam ve Basım Sanatları Ltd. Şti.

Marmara Universitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Küçük Çamlıca Acıbadem Caddesi. No. 117

81020 Kadıköy, İstanbul

T : 0216 326 26 67

F. 0216 326 91 29

E: dekanlik-gsf@marmara.edu.tr

Web: www.gsf.marmara.edu.tr

© Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

ISBN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N
332
.T9
A3
2008

MÜGSF 50. YIL YAYINLARI

SANAT ve TASARIM EĞİTİMİNDE TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU GERÇEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Bircan Ak

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Tez Danışmanı / Prof. Mustafa Aslıer

GSF
Marmara Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
50 YIL
1957 - 2007

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İçindekiler

7 Mustafa Aslıer'in Önsözü
8 Yazarın Önsözü
9 Özet
11 Summary
13 Giriş
15 Avrupa'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları
18 Almanya'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları
25 Türkiye'de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu
25 1955 Öncesi
28 Gazi Eğitim Enstitü'sünün Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasındaki Rolü
34 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kuruluşu
36 Prof. Schneck'in Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasındaki Rolü
54 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasına Neden İhtiyaç Duyuldu?
55 Gaye Sanatı Hayata Tatbik EdeBilmek
67 Okulun Süresi Ve Derecesi
90 Bölümler
91 Temel Sanat Eğitimi (TSE)
100 Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü
113 Grafik Sanatlar Bölümü
126 Dekoratif Sanatlar Bölümü
139 Tekstil Sanatları Bölümü
150 Seramik Sanatları Bölümü
159 Okul Sergileri
165 Sonuç
168 Kaynakça
173 Ekler
218 Ek: 2 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tanıtım Kitapçığı, 1957.
221 Ek: 2a Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tanıtım Kitapçığı, 1957.
222 Ek: 3 Giriş Sınavını Kazanan İlk Öğrencilerin Listesi
223 Ek: 3a Giriş Sınavını Kazanan İlk Öğrencilerin Listesi
224 Ek: 4 Kayıt Ve Kabul Şartları

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

225 Ek: 5 Giriş Sınavı (İmtihana Girecek Adayların Dikkatine)
226 Ek: 6 Okul Kurulu Kararı (Öğrenci Temsilcisi)
228 Ek: 7 Okul Kurulu Kararı (Mobilya Ve İç Mimarlık Bölümü İsim Değişikliği)
229 Ek: 8 Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)
230 Ek: 8a Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)
231 Ek: 9 Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Elemanı Durumu
232 Ek: 9a Grafik Sanatlar Bölümü, Öğretim Planı Tasarısı
233 Ek: 9b Grafik Sanatlar Bölümü, Öğretim Programı
234 Ek: 9c Grafik Sanatlar Bölümü, Haftalık Ders Dağıtım Cetveli
235 Ek: 10 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Mezun Olan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı
236 Ek: 11 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Öğretim Elemanları Listesi
237 Ek: 12 Asistanlık Yönetmeliği, 1967.
238 Ek: 12a Asistanlık Yönetmeliği, 1967.
245 Ek: 13 Yök Çizelgesi
246 Ek: 14 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müfredat Programı Ve Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (Taslağı), 1960.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mustafa Aslıer'in Önsözü

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULUNDA 1958 yılının Ekim ayında öğretim görevine başladım. Sayın Bircan Ak'ın bu kitabında açıkladığı gibi, Türk ve Almanlardan oluşan, okulda mesleki eğitimi üstlenecek çekirdek kadroda yer almıştım. Birinci yıl bütün bölümlerde uygulanacak Temel Sanat Eğitimi kadrosu 1957 yılında göreve başlamıştı. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu konusunda, Bircan Ak'a danışmanlığına da ben seçildim.

Okulun kuruluşunun ellinci yılında, elli yıl süresince bu kurumda öğretim üyesi ve yöneticilik yapmış biri durumundaydım. Yüksek Öğretim kanunun gereği, 1982 yılında kurumda iki yıl Dekan Yardımcılığı, altı yıl da Dekanlık görevi yapmıştım. Emekli olduğum 1992 yılına kadar, kurumun Akademik ve yönetim kurullarında sürekli görevde bulunmuştum.Tez konusu araştırılmaya başlandığında kurum arşivlerinde bulacağımızı umduğumuz belgelerin eksik olduğunu gördük. Milli Eğitim Bakanlığı arşivlerinin dijital kullanım için hazırlığı bitmediğinden o kaynaktan yararlanılamadı.

Kurumda, kuruluşundan emekliye ayrılıncaya kadar sürekli merakım yüzünden, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ile ilgili zengin bir arşiv oluşturdum. Örneğin, öğretim programları, yönetmelikler gibi pek çok basılı belgenin kurullarda görüşülen ön taslaklarını hazırlamış, basılmadan önce son düzenlemeyi yapmış, Grafik Bölümü baskı atölyesinde basılmalarını sağlamıştım. İşte bu ve bunlara benzer belgeler benim arşivimde bulunabilirdi.

Sanat çalışmalarından zaman ayırabilirsem, Türkiye Eğitim Tarihinde bir yenilik getiren Tatbiki olayı ile ilgili bir kitap yazmayı hep istemişimdir. Bircan Ak'ın araştırmalarına danışmanlık yapma görevi, böyle bir kitabın gerçekleşmesini sağlayabilirdi. Bircan Ak'a arşivimi açtım. Tatbiki Güzel Sanatlar Eğitimi uygulamasını sonuna kadar yaşadığım için kendisine yardımcı olmaya çalıştım;kitap tamamlandı. Başarılı bulduğum bu eseri için kendisini kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu uygulamasının Sanat Eğitimine katkıları konusunda ileride başka araştırmalar yapılacağını düşünüyorum. Bu kitap yeni araştırmalara kaynak olacak, yol gösterecek bilgi içermektedir.

Eylül 2008
Prof. Mustafa Aslıer

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yazarın Önsözü

Tezimin konusunu öneren ve danışmanlığımı yapan Prof. Mustafa Aslier'e teşekkür ederim. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu hakkında oluşturduğu özel arşivini benden esirgemedi. Aynı zamanda tez aşamasında duyduğu heyecanı bana da aktardı. Sabırlı davrandı ve bana zaman ayırdı.

Ayrıca, Prof. Schneck'in okulun kuruluş aşamalarını anlatan Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderdiği orijinal rapor ve belgelere tez yazım aşamasında ulaşmam, tezi yeniden yazmam anlamına gelmiş oldu. Raporları tesadüfen yıllarca önce kaybolduğu sanılan dosyalar içinde, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivinde buldum. Beni arşive yönlendiren Prof. Güngör Güner'e de teşekkür ederim.

Temel Sanat Eğitimi ile ilgili bölümü hazırlama aşamasında zaman ayırıp, anılarını, düşüncelerini ve belgelerini benimle paylaşan herkese teşekkür borcum var. Kendisiyle görüştükten sonra aramızdan ayrılan Hidayet Telli'yi burada bir kez daha saygıyla anıyorum.

Eşim Cemil Koçak'a çok teşekkür etmek istiyorum. Yazım aşamasında sürekli sorduğum sorulara ve çalışmalarını bölme şımarıklığıma katlandı, sabırla yanıtladı ve yönlendirdi. Tezin düzeltmelerini yaptı.

Son olarak söyleşileriyle katkıda bulunan, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda görev alan öğretim elemanları olup, günümüzde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde çalışan öğretim üyelerine saygılarımı sunuyorum.

Bircan Ak

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Özet

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Türkiye'deki önemli üç sanat eğitimi kurumundan biridir. Osmanlı döneminde, 1883 yılında kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi, sanat eğitimi veren ilk kurumdur. Mimarlık, şehircilik, resim ve heykel gibi alanlarda öğretim veren kurumun kuruluş gerekçesi, yapı sanatıyla ilgili eleman ihtiyacıdır. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü ise, 1932 yılında kurulduğunda, orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacındaydı.

Kurulması, uzun yıllar önce, Gazi Eğitim Enstitüsü'nün kurucuları ve hocaları tarafından düşünülmüştür. Bu hocalar, İsmail Hakkı Tonguç, Hayrullah Örs, Hakkı İzet, Sait Yada, Ferit Apa, Hakkı Uludağ'dır. Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Mesleki Teknik Öğretim Müsteşarlığı, okulu kurma ve danışmanlık yapması için Prof. Dr. Ing. Adolf Gustav Schneck'i görevlendirmiştir. Bu tür okulları ve Bauhaus ekolünü iyi tanıyan Prof. Schneck, mimar, mühendis, mobilya tasarımcısı, teorisyen ve eğitimcidir. 1955 yılında Türkiye'deki sanat okullarını inceleyen Prof. Schneck, Almanya ile Türkiye arasında sık sık seyahat ederek, okulun kuruluş aşamaları ile tek tek ilgilenmiş ve açıldıktan sonra da takibini yapmıştır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu 1957 yılında öğretime başlamıştır. Amacı, ülke sanayinin ihtiyacı olan tasarımcıları mükemmel bir şekilde yetiştirmektir. Bu amaçla da Türkiye'deki sanat eğitimi kurumlarından ayrı bir yerde durmaktadır.

Beş bölümle; Mobilya ve İç Mimarlık, Grafik, Tekstil, Dekoratif Resim ve Seramik Bölümleriyle öğretime başlayan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, sanat eğitimine birçok yenilik kazandırmıştır. Bunlardan en önemlisi, öğretimin ilk yılının Temel Sanat Eğitimi'ne ayrılmasıdır. Bütün bölümlerin birarada ders yapmaları, öğretim elemanları arasında Almanların bulunması, bu yolla dışarıdaki gelişmelerin zaman farkı olmadan izlenmesi, yeniliklerin eğitim-öğretime hemen yansıtılması ve öğrenci temsilcilerinin yönetime aktif olarak katılması bir solukta sayılabilecekler arasındadır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu da, tıpkı Bauhaus programlarının uygulanması gibi, belli bir programa sadık kalmayarak, fakat yaşayarak, değişimleri gereksinimler doğrultusunda yapmıştır. Mezun olan öğrencilerinin gazete ilanlarında ısrarla, tercih sebebi olması, okulun kısa zaman içinde başarılı olduğunun kanıtıdır.

1982 yılında Marmara Üniversitesi'ne katılan ve adı Güzel Sanatlar Fakültesi olarak değişen Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu 1957-1982 yılları arasında kurulma misyonunu başarıyla gerçekleştirmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Summary

The Applied Fine Arts School is one of three important art education institutions in Turkey. Founded in 1883 as the Fine Arts School, it was the first Ottoman-era institution to provide arts education. The reason for the foundation of a school providing instruction in disciplines such as architecture, urban planning, painting and sculpture was the need for personnel trained in the building and plastic arts. The Gazi Educational Institute's Illustration Arts Department, on the other hand, was founded in 1932 in order to develop teachers for secondary education institutions.

The idea which led to the Illustration Arts Department's realization was created many years before by the Gazi Educational Institute's founders and teachers. These teachers were İsmail Hakkı Tonguç, Hayrullah Örs, Hakkı İzet, Sait Yada, Ferit Apa, and Hakkı Uludağ. The National Education Ministry's Technical Vocation Instruction Directorship appointed Prof. Dr. Ing. Adolf Gustav Schneck as a consultant for the school's foundation. Prof. Schneck, who knew this type of technical art school and the Bauhaus School extremely well, was also a theoretician and educator in architecture, engineering, and furniture design. In 1955, Dr. Schneck examined the art schools in Turkey and, travelling frequently between Germany and Turkey, gave close attention to each step in the foundation of the Gazi Institute's Art Department. Dr. Schneck also continued to follow developments after the school's opening.

Beginning with five departments, Furniture and Interior Design, Graphic Arts, Textiles, Decorative Painting, and Ceramics, the Applied Fine Arts School accomplished many firsts in art education. The most important of these was designating the student's first year's coursework as Foundational Art Education. Other innovations included all the departments giving classes together, having Germans among the faculty members, the ability to follow developments abroad without a significant time lapse and immediately apply those developments to teaching and learning, and having student representatives join in the school's administration in an active capacity.

The Applied Fine Arts School, similar to the programs of the Bauhaus School, did not stay tied to a

single, set curriculum; instead, it changed its curriculum according to experience and the needs that it encountered. That the school quickly reached success in its stated goals was shown by the insistent preference for the school's graduates in newspaper employment advertisements.

The Applied Fine Arts School began providing education in 1957. The school's aim was to create the well-educated designers needed by the nation's industrial sector. This intention gave the school a unique place amongst the other Turkish art education institutions.

By joining Marmara University in 1982 and having its name changed to the Fine Arts Faculty, the Applied Fine Arts School successfully accomplished its founding mission during the 1957-1982 period.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Giriş

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, 1957-1982 yılları arasında sanat ve tasarım eğitiminde yenilikler ve gelişmelerle yer almıştır. Bu yenilikler birçok sanat ve tasarım kurumunun programlarına örnek oluşturmuştur.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Bauhaus'un etkilerinin rahatlıkla görülebildiği ve uygulamalarına tanık olunan Türkiye'deki önemli öğretim kurumlarından birisidir. Ancak, okulun sanat ve tasarım alanındaki bu hayli önemli olan yerinin yeterince bilinmediğini görmek, bu tezin asıl çıkış nedenini oluşturmuştur. Örneğin, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi'nde okulla ile ilgili hiçbir maddeye rastlamamak, bu saptamaya güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Dolaylı olarak veya doğrudan doğruya bu konuda yapılan birkaç araştırma veya tez ise, yalnızca bütünün ancak bir kısımını yansıtabilmiştir.

Okulun kurulma gerekçeleri, amaçları, hedeflenen misyonu, Prof. Schneck'in katkıları, sanat ve tasarım eğitimine getirdiği yenilikler, uygulanan programlar ve içerikleri, gelişmelerle değişen yönetmelikler ve yansımaları, okulda öğretim yapılan bölümler ve amaçları, tezin içeriğini oluşturmuştur. Tezde, Grafik Bölümü ile birlikte, Mobilya ve İç Mimarlık, Grafik Sanatlar, Dekoratif Resim, Tekstil ve Seramik Bölümleri de aynı titizlikle ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, kurulduğu ilk yıllardan bugüne kadar hem yönetici, hem de öğretim elemanı olarak okulda bulunan sanatçı Prof. Mustafa Aslıer'in özel arşivi ile Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı arşivinden büyük ölçüde yararlanılmıştır. Gazi Üniversitesi emekli öğretim elemanı Hidayet Telli'nin görüşlerine başvurulmuş ve özel arşivi de kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın arşivinin araştırmacılara açık olmaması, tezde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı arşivi ile Prof. Mustafa Aslıer'in özel arşivine ağırlık verilmesine neden olmuştur. Arşivlerden yararlanılan bütün belgeler, kaynakçada ve ekte sunulmuştur. Tezde fotoğrafların az

kullanılmasına özen gösterilerek, belgelerden yararlanılan bir araştırma hedefinden uzaklaşılmamaya gayret edilmiştir.

Birinci bölümde, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Avrupa'daki benzerleri ve Bauhaus hakkında genel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, okulun kurulma hazırlıkları, ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik durum ile Gazi Eğitim Enstitüsü hocalarının ve yöneticilerinin kuruluş aşamalarında gösterdikleri çaba ve faaliyetlere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümü ise, okulun kuruluşu ile kuruluş sürecinde görev alan Prof. Dr. Ing. Adolf Gustav Schneck ve Schneck'in çalışmaları ve Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderdiği rapor oluşturmuştur.

Dördüncü bölümde, okulun kuruluş amacı ve görevleri, kurucu çekirdek kadro, yönetmelik yerine geçen ilk kurallar ile Prof. Schneck'in önerdiği yönetmelik anlatılmakta ve 1961 yılında yapılan yönetmelik, başlıklar halinde ve ayrıntılı bir şekilde incelenerek, zaman içinde yaşanan değişikliklerin, farklı tarihli yönetmeliklerle geçirdikleri aşamalar söz konusu edilmektedir.

Beşinci bölümü, temel sanat eğitimi ve bölümler oluşturmuştur. Bu bölümde, 1960 ve 1973 Eğitim ve Öğretim Programları, yönetmelikler ile Okul Kurulu Kararları incelenmiş ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyelerinin (emekli olsun, çalışan olsun) görüşleriyle, Mobilya ve İçmimarlık, Grafik, Tekstil, Dekoratif Resim, Seramik Bölümleri ve Temel Sanat Eğitimi ayrıntılı bir şekilde anlatılmış ve öğrencilerin o dönemde yaptıkları çalışmalarla zenginleştirilmiştir.

1957 yılında açılan, üç yıllık öğretim vermesi planlananTatbiki Güzel Sanatlar Okulu, ilk öğrencilerini dört yılda mezun etmiş ve yüksekokul diploması vermiştir. 1971 yılında adı "Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu" olan okul, 1982 yılında da Marmara Üniversitesi'ne katılarak Güzel Sanatlar Fakültesi olarak günümüzde sanat ve tasarım öğretimine devam etmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Avrupa'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları

Ülkemizdeki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kuruluş nedeni ile Avrupa'da bu tür okulların kuruluş nedenleri oldukça farklıdır. Okulun kurulmasını talep edenlerden, finanse edenlere, ülke koşullarına, sanat ve zanaata bakış açılarına kadar hemen hemen herşey farklı olmasına karşın, birçok benzerlik de bulmak mümkündür. Ülkemizdeki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na geçmeden önce Avrupa'da ve özellikle Almanya'daki benzer okullara kısaca göz atmak gerekir.

Geç Antik Çağ'dan Rönesans'a kadar, sanat, zanaat, bilim ve teknik ile ilgili beceri dallarına eski Yunanca'da "techne", Latince'de "ars" adı verilir ve bunlar arasında bir ayırım gözetilmezdi. Güzellik ile yararlılık birbirini tamamlayan özellikler olarak kabul edilirdi.

Rönesans'la birlikte ressam, heykeltraş ve mimarlar yeni bir sorumluluk aldılar: yeni bir politik ve kentsel düzen yaratan hümanist uygarlık anlayışının sanat eserlerine yansıtılıp yüceltilmesi....Bu da, söz konusu disiplinlerin giderek daha çok düşünsel bir ülküye hizmet eden ve dolayısıyla özgür sanatlar olarak, el işçiliğine ve malzemeye bağlı, -amacı seyredilmek değil kullanılmak olan- ürünler meydana getiren disiplinlerden ayrılmalarına neden oldu. Güzel ile uğraşmak birinci gruba, faydalı için çaba göstermek ikinci gruba kalıyordu.[1]

Orta Çağ'da, sanat eğitimi, usta-çırak sistemi, yani loncalar yerini yavaş yavaş, akademik anlayışa dayalı kurumlarına bırakmıştır. 18. yüzyılda Aydınlanma Felsefesi ile sanat, bilim ve etik birbirinden ayrı tutulmuş, yeni bir estetik anlayışı benimsenmiştir. Sanat, bir deha ürünü olarak görülmeye başlanmış, sanatçı, toplumdan uzaklaşmış, yabancılışmaya başlamıştır. Sanat ürünleri, ayrıcalıklı

1 Selen Akhuy, Sanat, Tasarım ve Bauhaus, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995, s. 5.

bir zümrenin yarattığı pazarda yerini almıştır. Sanat, sanat için yapılır anlayışını getiren bu durum, sanat eğitimi veren kurumları da yönlendirmiştir.

El sanatları ve zanaat küçümsenmiş ve güzel sanatlardan ayrı tutulmuştur. Ayrı tutulan bu grup, kullanım eşyalarını üretmeye devam etmiştir. Endüstrileşme, kullanım eşyalarında, el emeğinin az kullanılmasına, seri üretime, ucuz ve göze hoş görünmeyen örneklere yol açmıştır.[2]

Yeni buluşlar kısa zaman içinde üretim biçimine yön vermiş, tarımda makineleşmeye geçiş ve küçük işletmelerin yerini büyük fabrikaların alması nedeniyle kırsal kesimde yaşayan halk yeni iş alanlarında kendilerine de bir rol kapmak için hızla şehirlere göç etmek zorunda kalmışlardır.[3]

Ancak 19. yy başlarında el sanatları ve endüstri arasındaki bu ahenk bozulur, süratli bir şekilde geriler ve çöker. Bunun çeşitli sebepleri varsa da, başta geleni bilim ile beraber tekniğin gelişmesi, buhar ve elektrik kuvvetinin makineye tatbiki neticesi doğan büyük endüstrilerdir. Endüstri ve onun sahiplerinin çalışma şekli, büyük ticaret ve burjuvazinin doğuşunu, emperyalizmin gelişmesi ulusların hayatında sosyal ve ekonomik çeşitli değişiklikler ve devrimler yaratmıştır. Bu arada el sanatları ve bunu yaratan meslek sınıfları da büyük bir sarsıntıya uğramakta gecikmediler. Önce kaliteleri bozuldu, malzeme ve zevk geriledi, nihayet sanayi mallarının büyük rekabeti karşısında yavaş yavaş azalarak ortadan kayboldu. Makine çok daha çabuk, çok daha ucuz, fakat çok daha çirkin üretiyordu. Aynı zamanda, bu sanatlarla beraber bunları yaratan halk sınıfları da bozulmuş ve çöküntüye uğramış, sefilleşmişti. Fabrikalar çok az ücret ödüyordu; asil ve mesut bir sanatçılar sınıfından geriye fakir, cahil ve zevksiz bir işçi sınıfı doğuyordu.[4]

Loncaların kaldırılması bütün dünyada el sanatlarının yerini sanayi ürünlerine bıraktı. Bu ürünleri yapanlar eğitimsiz, ucuza çalışan, sadece verilen modelleri uygulayan kişilerdi.

Sanayi ve onunla beraber yeni sosyal gelişmelerin reaksiyonları ilk önce İngiltere'de görüldü. Bundan yüzyıl önce memleketini, çalışan insanları ve sanatı seven bazı düşünürler ve sanatçılar, sanat ve ekonomi hayatında bir kurtuluş hareketi yaratmak istediler. Bu hareket büyük halk kitlelerinin hayatlarıyla bağlı oldukları el sanatları için yapılıyordu ve sanayiye karşıydı. Bu hareketin sonunda el sanatlarına yeni bir değer kazandıran ve sanayiyi yeni bir düzene sokan tatbiki güzel sanatlar yeniden ortaya çıktı. Bu sanatların yayılması için okullar açıldı. Böylece Tatbiki Güzel Sanatlar

2 Akhuy, agk, s. 5-6.

3 S. Elvan Ekren, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli, Bauhaus (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 5.

4 Salt Yada, Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Doğuş Sebepleri ve Fonksiyonları (TGSYO'nda 2.6.1966 tarihinde verilen konferansı), İstanbul, 1968, s. 18.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Okul'ları 19. yüzyılda endüstri ve teknik gelişmelere bir reaksiyon, sosyal ve teknik kalkınma fikrinin bir uygulaması olarak gelişti.

Sanayi ne yapmıştı?

• Zevksiz ve çirkin eşya üretiminin hızla artmasına sebep neden olmuştu.

• Dış (özellikle Amerikan) sanayinin ürünleri yerli pazarları doldurmuş, rekabet tehlikeli bir şekil almıştı.

• Yerli ve yabancı endüstrilerin baskısıyla halk ve el sanatlarının çökmesi sonucunda halk fakirleşmişti.

• Fabrikalara toplanan, az düşük ücretle çalıştırılan bilgisiz ve iş eğitimi görmemiş bir • İşçi sınıfı, fakir bir proleteryanın doğmasına neden olmuştu.

• Loncaların dağıtılmasıyla bir meslek nizamı bozulmuş, bir eğitim ve sanat sistemi ortadan kalkmıştı.

• El sanatlarının ve küçük ülkelerin yerel sanayiinin rekabet edemeyerek çökmeleri sonucunda, ekonomileri tehlikeye girmişti. Politik ve ekonomik kapitülasyon devri başlamıştı.[5]

Sanayinin gelişmesinin önemine inanan İngiliz İmparatorluğu, 1851 yılında Londra'da sanayi sergisi açtı. Önemli diğer bir olay da, Henry Cole'n 1847 yılında Art Manifactureres Derneğini kurmasıdır. Makine ile yapılan işlerin estetik hale gelmesi, makineyi kullanmayı bilen eleman ile, el sanatlarında iyi yetişmiş elemanlar yetiştirmek gerekiyordu.

John Ruskin ve William Morris, Henry Cole'u desteklediler. Ancak bireyin mutluluğunun makine yerine, yaratıcı olan el sanatlarının gelişimine bağlı olduğunu savundular.

Erken Viktorya dönemindeki birçok isim gibi Ruskin de tutkulu bir Gotik taraftarı haline geldi. Bu insanlar için Gotik; sanatın zanaattan ya da sanatçının zanaatçıdan ayrı olmadığı ideal bir orta çağ yaşam biçiminin simgesiydi. "Ruskin'e göre iş bölümü, sanatçı-tasarımcının radikal biçimde zanaatçıdan ayrılması, bunun sonucunda da genellikle zanaatçının, neredeyse bir makine operatörüne indirgenmesi demekti.[6]

5 Sait Yada, agk, s. 20-21.

6 Larry Shiner, Sanatın İcadı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2004, s. 356'dan nakleri; Ekren, S. Elvan, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli "Bauhaus", İstanbul, 2006, s. 23.

İşçinin sefaletten kurtulması, halkın hayat seviyesinin yükselmesi için el sanatlarının ve sanayi ürünlerinin kalitesinin artırılmasına inanıyorlardı. William Morris, "bu yüzyılda sanat hayatını baltalayan faydacılığın hakimiyetine karşı isyan etmeliyiz" diyordu. "Yaşayan bir sanat okulumuz olmalı, bu okul, su gibi, ışık gibi, hayatımızın bir parçası olmalıdır. İhtiyaç ve fakirlik çirkinlik ve kirlilik için bir mazeret olamaz. İster bir ev, ister bir saray, ister bir fabrika veya köprü yapalım, gözlerimize güzel görünmelidir.[7]

William ve Ruskin sayesinde İngiltere'de 1860'dan itibaren bir dekoratif sanatlar rönesansı başlar. Eski, yerli el sanatları ürünlerini toplayıp müze kurdular. Bizim için önemli olan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu açılır. Başlangıçta geleneklere bağlı olan okul, zamanla daha özgür, tabiata ve bireye bağlı bir stile dönüştü. Bu "Jugend Stil" olarak tüm Avrupa'ya yayılmıştır.

Fransızlar 1863'de güzel sanatların endüstriye tatbiki komiteleriyle işe başlayıp, İngilizler gibi müze ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurdular.

Bir de Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Eğitim Konseyi kuran Fransızlar sanatların modern şekillenmesi, ihtiyaca göre endüstriye hizmetini düzenlemeyi, yeni okulların açılmasını, sanatçıyla endüstri arasındaki ilişkileri bu konsey aracılığıyla idare ediyorlardı. Kısa bir zamanda üç büyük şehirde aynı müzelerden ve onun yanında Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'ndan kurmayı başardılar. Loncaların boşluğunu bu okullarla doldurmaya çalışmışlar, aynı zamanda yeni sanayi ve meslek, usta-çırak kanunlarıyla onları güçlendirmişlerdir.

Bu hareketler 1900 yılına kadar diğer Avrupa ülkelerine de yayılmış, Belçika, İskandinavya, Almanya, Avusturya, İsviçre, İtalya, Çekoslovakya; birbirinden bazı farklarla milli ihtiyaç ve imkanların şekline uyarak bu sanat ve okul yeniliğini benimsemişlerdir.[8]

ALMANYA'DA TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULLARI

Almanya'da endüstrileşme diğer Avrupa ülkelerinden daha geç bir süreçte başlasa da, 1871'den sonra sanayii hızla gelişen ülkelerden biri olmuştur. İngiltere'deki gelişmeleri, oradaki görevinden dolayı yakından takip eden Hermann Muthesius, Prusya Sanat Okullarının müdürlüğünü de yapmıştır. Muthesius, Prusya Sanat Okullarında 1904 yılında uygulanan programları şöyle açıklar:

7 Yada, agk, s. 22.

8 Yada, agk, s. 24.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Öğrencilere malzeme ve şekil arasındaki önemli bağlılığı kavratmak,
- Yaptıkları taslakların ilk amacına uygun ve ekonomik olmasını öğretmek,
- Ayrıca yapılan işlerde malzeme ve amaç ile bağdaşan bir zevki kazandırmak.[9]

Endüstrinin hızla geliştiği ülkelerden biri olan Almanya, İngiltere'deki gelişmeleri yakından takip ediyordu. Zamanın önemli yazarları, mimarları, sanatçıları ve iş adamları 1907'de Herman Muthesius'un önderliğinde 'Deutscher Werkbund'u (Alman İş Derneği) kurmuşlardı. Dernek İngiltere'de Tatbiki Güzel Sanatlar alanında yapılan yenilikleri süratle Almanya'ya taşımayı, sanat eğitiminde gerekli olan yenileşme hareketlerini desteklemeyi, sanatı günlük yaşamın bir parçası haline getirmeyi amaçlıyordu.[10]

Ruskin ve Moris ile başlayan el sanatları hareketinde böyle bir iş bölümü görüyoruz; sonra bu çalışma şekli "Jugend Stil" ile sonuçlandı, bu aşamada, Avusturya ve Almanya'da el işçiliği mükemmel olan ustalar, mimarlar, ressamlar ve heykeltraşların verdikleri resimlere göre bir takım işler yapmışlardır. 0 yıllardaki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları da bu sistemle bir süre daha çalıştılar. Ülkemizdeki anlayışa yakın Tatbiki Güzel Sanat Okulları, ancak şu anlayışın yerleşmesinden sonra başlamıştır. Sağlam bir el işçiliği olmayan bir ressam Tatbiki Güzel Sanat Okulu için, örnek veya taslaklar çizemez! Yeni ve kabiliyetli el sanatkarları, kendilerini bu amaca göre yetiştirerek diğer sanatçılardan (yani mimar ve ressamlardan) bağımsız olarak, kendi malzemelerini kendi zevk ve kendi çizdikleri resimlerle şekillendirmeye başlamışlardır. Büyük bir hızla yeni akım, güçlenerek yerini buldu. Seramikte, dokumacılıkta, halıcılıkta ve kuyumculukta, kitap ve ciltçilikte, diğer el sanatlarında büyük bir stil ve zevk gelişmesi ortaya çıktı. Aynı sanat anlayışı endüstride de başarıyla uygulandı ve onun verimini arttırdı.[11]

Alman İş Derneği, I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru artan endüstri alanındaki tasarım sorunlarını çözmeye çalışır. Çözümler, entelektüel dernek üyelerinin, ilerici ve yapıcı tutumlarıyla yapılır. Tasarım sorunları, Henry van de Velde'nin (1863-1957) savunduğu sanatçının bireysel yaratıcılığı fikri ile Hermann Muthesius'un(1861-1927) savunduğu, endüstrinin gereksinmesine bağlı olarak kurumsallaşmayla, Alman dış ticaret ve kültür alanında öncü olunabileceğini savunan iki görüş ile çözülmeye çalışılır.

9 Solmaz Bunulday, Bauhaus'un Türkiye'deki Sanat Eğitimine Etkileri ve Yansımaları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Enstitüsü, İstanbul, 2001, s. 4.

10 Yüksel Bingöl, "Bauhaus ve Endüstriyel Gelişmenin Sanat Eğitimine Etkileri", Boyut Plastik Sanatlar Dergisi, Sayı: 2/17 İstanbul, Kasım; 1983'den naklen, Ekren, S. Elvan, agk, s. 29.

11 Yada, agk, s. 27.

Savaştan sonra Alman İş Derneği'nin genç üyelerinden biri olan Walter Gropius AEG firmasının tasarım danışmanı Peter Behrens'in (1869-1940) bürosunda çalışan bir memurdur. Muthesius gibi standartlaşma ile daha ekonomik ve daha kaliteli ürünlerin yanı sıra, konut açığının da kolay bir şekilde çözülebileceğini düşünmektedir.[12]

Bütün bu gelişmeler, Bauhaus Okulu'na öncülük etmenin dışında, tatbiki sanatlarla, güzel sanatlar arasında ayrımın eski keskinliğini yitirmesine, tatbiki sanatların saygınlığını kazanmasına ve bir zanaatçıdan farklı değerlendirilmesi ile sonuçlanmıştır.[13]

Bauhaus Okulu

20. yüzyılın sanat ve tasarımına yön veren Bauhaus faaliyeti, iki temel kabule dayanır. İlki makinenin, tekniğin, endüstrinin ve seri üretim ilkesinin çağdaş uygarlık için zorunluluk olduğudur. İkincisi mimarın, sanat ve zenaatın bütünlüğünü benimseyecek tasarımcının toplum karşısındaki görev ve sorumluluğuyla ilgilidir. Tasarımcı topluma sanat eseri sağlamak zorundadır.[14]

1916 yılında Gropius'a, Henry van de Velde tarafından kurucusu olduğu Weimar'daki Grandükalık Tatbiki Sanatlar Okulu'nun yöneticiliğini yapması önerilir. Gropius bir rapor hazırlar. Raporda dönemin endüstriyel ve sanatsal gereksinmeleri ile, buna bağlı sorunların kültürel bir bütünleşme ile çözüleceğini savunur. Bu birleşme, mimar, heykeltraş ve ressamların hep birlikte zanaatlara dönebildikleri eğitim ve öğretimin yapıldığı bir okulda mümkündür. Bauhaus Okulu (Staatliches Bauhaus), Grandükalık Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu (Grossherzogliche Kunstgewerbeschule) ile Grandükalık Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun (Grossherzogliche Hochschule für Bildende Kunst) birleşmesi ve yeni bir mimarlık bölümünün katılması ile kurulur. Okul, sanatların mimari ile birleşmesi esasına dayanan bir yüksek güzel sanat okuludur.[15]

12 Bunulday. agk, s. 4-5.

13 Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 3, s. 1854.

14 www.hürriyet.com.tr/agora/article.asp

15 Bunulday, agk, s. 7; Emre Becer, Modern Sanat ve Tipografi, Dost Yayınevi, Ekim 2007, Ankara, s. 182.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Okul ilkeleri şunlardır:

- Uluslararası rekabete karşı koyabilmek için endüstrinin sadece verimini artırması yeterli değildir. El sanatlarının form güzelliğini endüstri mamullerine de kazandırmak; aynı zamanda bu formların mekanik şekilde çoğalması imkanlarını düşünmek lazımdır. Teknik ve endüstri formlarının icadı sırasında mühendisler sanatkarın fikrini de alacaklardır ki, makine ürünlerine sanat kalitesi kazandırmak mümkün olabilsin.
- Tüccar, tekniker ve sanatkar arasında bir iş birliği lazımdır. Sanatkarın fikri çalışmaları endüstrinin kalkınması için lüzumludur.
- Sanatkar makinenin cansız ürünlerine bir ruh üfler, yaratıcı kuvvetiyle onu canlandırır.

Bir sürü resim ve taslaklar çizmekle sanat olgunluğuna erişilemez. Orijinal, ruh dolu formların elde edilmesi için kuvvetli ve kültürlü bir sanat şahsiyeti kazanmak lazımdır. Bunun için ise bir tüccarın, bir teknisyenin (mühendisin) meslek tecrübelerini anlamak ve bu işlerde bizzat çalışmak gerekir.

- Mimarlar, ressamlar, heykelciler hepimiz el sanatına dönmeliyiz. Yalnız başına bir "sanat mesleği" yoktur. Sanatçı ile zanaatçı arasında aslında bir fark yoktur.
- Bütün plastik ve formal sanatların son gayesi yapıdır. Eskiden bütün sanatlar yapıyı süslemek için çalışırlardı. Bugün de aynıdır. Salon için sanat olmaz.
- Sanat öğrenilmez, o yaratıcı bir kuvvettir; öğrenilen tekniklerdir. Sanat bütün metotların üstündedir. Yalnız el sanatlarını öğretebiliriz. Bu bakımdan mimar, heykelci ve ressam olacak öğrenciler, yaratıcı özlerini geliştirmeleri için atölyelerde el sanatlarının tekniklerini öğreneceklerdir.
- Sanatla birleşen makine ruhsuzluktan, sanatkar da gayesizlikten kurtulur. Bu suretle sanat sosyal bir değer kazanır, bir din gibi kutsallaşır.
- Okul el sanatçılarının, halk sanatlarının ve endüstrinin bir danışma yeri olmalıdır.
- Okula alınan öğrenciler bir el sanatını öğrendiklerini veya pratik olan çalıştıklarını gösteren bir belge getirirler.
- Okulun esas dersleri; temel sanat eğitimi, resim , kompozisyon ve renk bilgisidir. Her resim dersi bir atölyeye bağlanmıştır.
- Metal işlerinde konjoktif, fonksiyonel ve geometrik şekillendirmeler yapılmaktadır.

Gropius bu okullarda endüstri ile işbirliği sağlamak, seri imalatın tekniğini kavratmak suretiyle; daha önceki reformlarda görülen, el sanatlarının formalizmini, yani yalnız elle iş yapma merakını aşmıştır.[16]

Bauhaus Okulu'nun eğitim planına bakıldığında, varılan son aşamada yapı vardır. Bütün eğitim ana amacı yapı için kullanılanılacak tüm malzeme ve tekniklerin en iyi şekilde öğrenilmesidir. Bauhaus Okulu'nda eğitim üç aşamada gerçekleşiyordu:

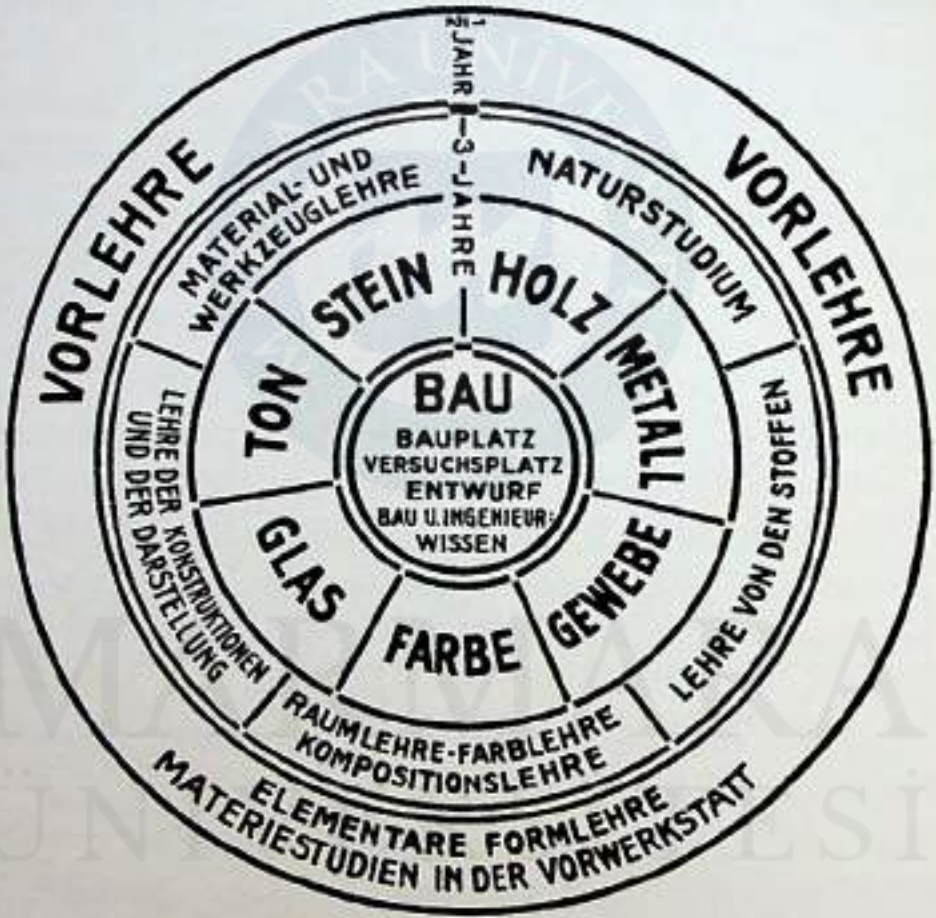

Resim 1: Bauhaus'un eğitim planı, 1923.

16 Yada, agk, s. 29-30.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1) Die Vorlehre:

Süre: Yarım yıl, malzeme alıştırmalarıyla bağlantılı temel form dersi.

Sonuç: Bir atölyeye kabul edilme. (1925'ten sonra iki dönemlik Grundlehre (Temel Eğitim) halini alıyor.)

2) Die Werklehre :

Süre: 3 yıl, öğrenim atölyelerinin birinden kalfalık belgesiyle mezun olmak üzere ve form eğitimiyle tamamlanmak üzere.

Sonuç: Zanaatkarlar odası veya Bauhaus tarafından verilecek kalfalık belgesi.

(1925'te Werklehre (İş Eğitimi) ve Formlehre (Form Eğitimi) olarak ikiye ayrılarak Hauptlehre (Genel Eğitim) adını alıyor.)

3) Die Baulehre: (Mimarlık Eğitimi)

Özellikle yetenekli kalfalar için inşaatta el emeği ile çalışma ve Bauhaus'un deneme alanında serbest eğitim.

Süre: Performansa ve şartlara bağlı

Sonuç: Zanaatkarlar odası veya Bauhaus tarafından verilecek ustalık belgesi.

Bu üçlü yapı Bauhaus'un kapanışına kadar kısmi değişikliklerle sürmüştür. Gropius, eğitimin içeriğini şöyle anlatır:

1) Werklehre (İş Bilgisi):

- Taş
- Ahşap
- Metal
- Çamur
- Cam
- Renk
- Dokuma

Tamamlayıcı alanlar:

- Malzeme ve araç-gereç bilgisi,
- Muhasebe, maliyet analizi, kontrat yazılımı konularında temel bilgiler.

2) Formlehre (Form Bilgisi)

- Gözlem,

a) Doğa gözlemi

b) Maddelerin bilgisi

- Canlandırma

a) Çizim

b) Konstruksiyon bilgisi

c) Tüm hacimsel birimler için çizim ve model yapımı

- Biçimlendirme

a) Mekan bilgisi

b) Renk bilgisi

c) Kompozisyon bilgisi

Tamamlayıcı bilgiler:

Geçmiş veya çağdaş sanat ve bilimin her alanı hakkında konferanslar.[17]

17 Akhuy, agk, s. 46-48.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türkiye'de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu

1955 ÖNCESİ

İktisat tarihçileri, Türkiye'nin sanayileşmesinin 1950'den sonra hızlandığı ve yoğunlaştığı konusunda hemfikirdirler.[18]

Sanayileşme tabiatıyla sanayide istihdam edilecek eğitim ve yetişmiş teknik elemana da ihtiyacı arttıran bir süreçtir. Bu süreçte bizim ilgilendiğimiz nokta, sanayide ve hizmet sektöründe çalışacak nitelikli iş gücü içinde genel olarak güzel sanatlar eğitimi, özel olarak da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'dur.

Türkiye'nin bu alanda önceki yıllarda başlayarak Almanya ile kurduğu yakın ilişkiler bir kez daha bu gelişmelerle gündeme gelmiştir. Bu dönemde, hükümet çağdaşlaşma projesini ivedilikle hayata geçirebilmek için, her alanda yetişmek üzere devlet eliyle yurt dışına öğrenci göndermiş, 1927'de çıkarılan bir yasayla da Türkiye'de yabancı uzmanlara çalışma olanağı tanınmıştır. Bu yasadan sonra Batı'dan ünlü isimler Türkiye'ye davet edilmiş, Nazi Almanya'sının teröründen kaçan değerli bilim ve sanat adamları da Türkiye'ye yerleşip, eğitim ve sanat kurumlarında görev alarak, bu kurumların Batılı anlamda gelişmelerine büyük katkıda bulunmuşlardır.[19]

1927'de çıkarılan "Teşvik-i Sanayi Kanunu" ve 1928 yılında Atatürk'ün İzmir İktisat Kongresinde

18 Korkut Boratav, Türkiye İktisat Tarihi, İmge Yayınevi, Ankara, 2006; Özlem Özgür, 100 Soruda Sanayileşme ve Türkiye, Gerçek Yayınları, İstanbul, 1986

19 Cemil Koçak, Türk-Alman İlişkileri (1923-1939), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991

yaptığı konuşma, Türk Sanayiini geliştirme koşullarının tartışılıp, gerekli hedefler üzerinde durulması da özellikle grafik tasarımcılarının katkısını gündeme getirmiştir.[20]

Burada İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu ve İsmail Hakkı Tonguç'un sanat eğitimine getirdikleri yenilikler ve uygulamalar üzerinde önemle durmak gerekir. Bu yenilikler ve uygulamalar İstanbul'da kurulacak Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun zeminini hazırlamıştır.

İsmayıl (İsmail) Hakkı Baltacıoğlu

Osmanlı'nın son yıllarından itibaren yaşadığı ülkenin modernleşmesi gerektiğine inanan, bunun içinde bir çok alanda çeviriler, kitaplar yazan İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu aynı zamanda Türkiye'de önemli eğitim kurumlarında hem yöneticilik, hem de eğitmenlik yapmıştır. Cumhuriyet dönemi ilk rektörlerinden olan Baltacıoğlu, eğitim sistemine yenilikler de getirmiştir. Baltacıoğlu ile ilgili yazılanların ortak paydası, ülkemizde modernleşme çabaları ve sanat eğitiminde bulunduğu katkılardır.[21]

Hidayet Telli, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun öğrencisi, İsmail Hakkı Tonguç'tan, yani öğretmeninden dolayı tanımaktadır. Telli , Baltacıoğlu'nun hayatını kısaca özetlemiştir:

20. yüzyılın başlarında dünyada hızla ilerleyen "Eğitim Reformu" akımının Türkiye'deki temsilcisi olan İSMAYIL HAKKI BALTACIOĞLU, Osmanlı İmparatorluğunun son zamanlarında adını duyurduğunu görüyoruz, terbiyesine, terbiyevi el işlerine ve uygulamalı eğitime büyük yer vermiştir. Ona göre sanat eğitimi, ulus olma bilincini, kalkınma, yaratıcı çalışma prensibi kazanma(üretme ve randıman alma) ve en önemlisi birleştirici bir kuvvet olması bakımından çok önemlidir. Baltacıoğlu, İstanbul İlk Öğretmen Okulunda yazı dersi öğretmenliği yapmaktadır. Okul müdürü Satıh Bey, çok aydın bir kişiliğe sahiptir. Baltacıoğlu'nun yardımı ile ilk öğretmen okulu programına Resim Terbiyesi ve Terbiyevi El İşleri dersini koydurmuştur. İstanbul, Sanayi Nefise Mektebi programlarında da değişiklikler yapılmıştır. Oradan tanıdığı Şevket Dağ'da ilk öğretmen okuluna resim öğretmeni olarak alır. Baltacıoğlu'nu birkaç satırla anlatmak zor. Vurgulamak istediğim, Öğretmen Okulu'nda ilk resim dersini koyan kişi olduğudur.[22]

20 Dilek Bektaş, "Cumhuriyetin ilk döneminde Grafik Tasarım (1923-1943)", Sanat Dünyamız, Sayı: 89, Güz 2003, s. 196.
21 Baltacıoğlu Özel Sayısı, Yeni Adam, Aylık, Fikir ve Sanat Dergisi, Sayı: 921, Kalite Matbaası, Ankara, Mayıs, 1978.
22 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, Duman Ofset, Ankara, 2006, s. 26.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İsmail Hakkı Tonguç

İsmail Hakkı Tonguç, Baltacıoğlu'nun İstanbul İlk Öğretmen Okulu'ndan öğrencisidir.

Okulunu bitirdikten sonra, öğrenimini tamamlamak için 1918 yılında Almanya'ya gönderilir. Karlsruhe kentindeki Ettlingen Öğretmen Okulu'na ve Baden Güzel Sanatlar Okulu ile Güzel Sanatlar Akademisine devam eder. Almanya'da tek bir okulu bitirme yerine, çeşitli seminerlere, kurslara katılarak, konferansları izleyerek, çeşitli okulları incelemiştir. Daha çok toplumun nasıl geliştiğini araştırmaya yönelmiş, eğitimine bu seçimi yön vermiştir. Toplumun gelişmesinde sanat eğitimi ve genel eğitimin önemini kavramıştır. Sanat eğitimcileriyle iletişim kurmuştur.

Tonguç, Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması nedeniyle, 1919 yılında Anadolu'ya döner ve resim ve elişi öğretmeni olarak çalışır. 1924 yılına kadar da, öğretmenlik ve yöneticilik yapar. Toplumun gelişmesinde sanat eğitiminin ve genel eğitimin önemini kavramıştır. Sanat eğitimcileriyle iletişim kurmuştur.

Tonguç'un eğitimi sırasında Kurtuluş Savaşı'nın olması, eğitiminde kesintiler yaşamasına neden olmuştur. Türkiye'ye geri dönmüş, 1925 yılında yeniden Almanya'ya gitmiş, Leipzig'te Pedagoji Enstitüsü'ne bağlı, İş Eğitimi seminerine katılmıştır ve Almanya'daki çalışmalarına devam etmiştir.

Pestalozzi, Kerschesteiner ve Dewey gibi çağın ünlü eğitimcilerinden etkilenmiştir. Onlar gibi iş eğitimine inanıyordu. Ona göre uygulanmayan bir bilgi, boş ve geçersiz bir bilgidir.[23]

Almanya endüstrisinin yapılanmasına tanık olan Tonguç, bireylerin bu sürecin içinde nasıl bulunabileceğini yerinde görmüştü. Endüstrileşme güç, zenginlik ve refah getirecektir. Avrupa'nın birçok ülkesi endüstri ürünlerinin kendi kimliklerini yansıtması için, gerekli çalışmaları yapmışlardır. Sanatçılar ve zanaatçılar el ele vererek hızlı gelişen endüstri devriminin neden olduğu zevksizlik ile, kullanışsız evlerin ve kullanım eşyalarının, yeniden ele alınması ile halkı da eğiteceklerdir.

Ülkesine döndüğü zaman Tonguç, bunları gerçekleştirmenin yolları arayacaktır. Bunlardan en önemlisi Köy Enstitüleri'dir. 1935 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğünü vekaleten yaptığı dönemde Köy Enstitüleri için çalışmalara başlar. 1937 yılında da Köy Enstitüleri kurulur. 1938 yılında, Hasan Ali Yücel, Milli Eğitim Bakanı olunca vekaleten sürdüğü görevine asaleten atanır. Köy Enstitüleri'nin temel ilkesi olan; "iş için, iş içinde işle eğitim" anlayışını geliştirmiştir.

23 Hidayet Telli, İsmail Hakkı Tonguç Yaşamı ve Hizmetleri, (Türk Eğitim Derneği III. Anma Toplantısı, 25 Ekim 1995), Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, s. 81.

20. yüzyılın, en önemli eğitim hareketi de "Uygulamalı Eğitim" kısaca, İş Eğitimi diye adlandırılıyordu. Şöyle diyorlardı; İş insanı yaratan, onu kuvvetlendiren, onu geliştiren, kısacası onu insan yapan öğedir. İş insanın hem miyarı, hem mimarıdır. İş olmasaydı, bu insan ve onun bu uygarlığı hiçbir zaman doğmayacaktı.[24]

1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nü kurmuş ve hocalık da yapmıştır. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'unun da kurulmasına katkıda bulunacak hocalar, bu okulun kadrosundan yıllar sonra çıkacaktır.

Gazi Eğitim Enstitü'sünün Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasındaki Rolü

Cumhuriyet'in göz bebeği, kuruluşlarından biri olan Gazi Eğitim Enstitüsü, 1926 yılında Ankara'da açılır. Binayı, ünlü mimar Kemalettin Bey yapar. Resim-İş Bölümü ise daha sonra, 1932 yılında açılacaktır.[25]

Sanat eğiticisi yetiştirmek için Resim –İş Eğitimi Bölümü'nün Enstitüsü de açılmasında karar verilir. Okulu kurma görevi de, Tonguç'a verilir. Ama okulun elemanı yoktur. İlk Öğretmen Okulları mezunlarından beş kişi seçilir. Bunlar sanat eğitimi alanlarında oldukça önemli görevler yapmış olan Hayrullah Örs, İsmail Hakkı Uludağ, Şinasi Barutçu, Malik Aksel'dir. Eğitim için Paris yerine Berlin'e gönderilirler. Tonguç Berlin'i uygun görmüştür. 1932'de eğitimlerini tamamlayan beşli yurda döner, bir fire ile (M. Ali Atademir Ziraat Bankası'nda çalışır) Tonguç ile uzun yıllar, birlikte çalışırlar. Bu gruba daha sonra Refik Epikman ve Hakkı İzet'de katılır.[26]

Uygarlığa ilerleyen dünyada, endüstri devrimi hakim oluyordu. Halkı buna hazırlamak gerekiyordu. Yoz ürünlerin (Kiç[kitch] sanatının) yer almaması için uğraşıyorlardı. Bugün bile bazı kişilerce anlaşılamayan bu uygulama, çağdaş anlayışın uygulamasıydı. Uygulamalı sanatların başlangıcıydı. Yıllar sonra (İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra), Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nu da bu ekip kurmuştur. Bu çalışmalar, uygulamalı sanatlar okulundan sonra, endüstrinin daha çok ilerlemesiyle (yapay birçok maddenin bulunmasıyla) Önce İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde ve sonra daha bir çok üniversitemizde kurulan 'Tasarım' ve 'Endüstri Tasarımı' bölümlerinin başlangıcı olmuştur.[27]

24 Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 29.

25 Murat Katoğlu, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür Sanat", Türkiye Tarihi 4, Cem Yayınevi, İstanbul, 1989, s. 408.

26 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 27.

27 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 28.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İkinci Dünya Savaşı öncesinde zor günler yaşanırken, 1938 yılında Atatürk vefat eder. İsmet İnönü, Cumhurbaşkanı olur. Hasan Ali Yücel, Milli Eğitim Bakanı'dır. Yücel daha önce, eğitimin birçok alanında çalıştığı için kurumları, problemleri iyi bilmektedir. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde müdürlük de yapan Yücel, kurumu çok iyi tanımaktadır.

Hasan Ali Yücel, Özel Kalem Müdürlüğü'ne, İsmail Hakkı Uludağ'ı atar. Yücel'in Özel Kalem Müdürlüğü'nü yapmak kolay bir görev değildir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın işleri çoğaldıkça, deneyimli elemanlara gereksinim çoğalıyordu. Bu kez, Resim-İş Bölümüne öğretmen yetiştirmek sorunu çıkıyordu. Daha önce Berlin'e (Müze eğitimi için) gönderilen Veysel Eröstün ve Cengiz Kan İkinci Dünya Savaşı çıkınca, geri gelip eski görevleri olan müfettişliğe devam ediyorlardı. Türkiye İkinci Dünya Savaşı'na girmemek için direniyordu ama bu yıllar, İkinci Dünya Savaşı'nın, bütün şiddetiyle devam ettiği yıllardır. Devletin genel bütçeden, eğitim için ayıracak parası çok sınırlıdır. Daha önce yazdığım gibi "Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu"nun açılması isteniyordu. Öğretmenlerini de yetiştirmek üzere Almanya'ya öğrenciler göndermişlerdi. Maddi olanaksızlık bu okulu açmaya olanak tanımıyordu. Bu amaç için Almanya'ya öğrenime giden Sait Yada, Ferit Apa, Emin Barın Türkiye'ye dönerler. Emin Barın, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisine yazı öğretmeni olarak gider. Sait Yada, Ferit Apa da Milli Eğitim Bakanlığı Matbaasında yönetici olarak işe başlarlar.

1942 yılında, Cengiz Kan ve Veysel Erüstün, 1943-1944 öğretim yılında Sait Yada, Yazı, Grafik ve İş Eğitimi öğretimi dersleri için, 1946-1947 öğretim yılında Ferit Apa, Grafik dersi için de "Kitap resimleme" alanına öğretmen olarak atanırlar.[28]

1935 yılında, Resim-İş Bölümü'nü bitirip öğretmen olan ilk eğitimcilerden dokuz kişi İlk Öğretmen Okulları'na öğretmen olarak atanırlar. Açılması düşünülen Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na öğretmen yetiştirmek üzere üç kişi (Sait Yada, Emin Barın, Ferit Apa) Almanya'ya (Grafik, Matbaa ve Yazı üzerine) öğretim görmeleri için gönderilirler.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kuruluşu İle İlgili İlk Belge

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun geçmişine ışık tutan Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü hocalarından Öğretim Görevlisi Hidayet Telli, 1946 yılında mezun olduğu Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-

28 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 31.

İş Bölümü'nün, ilk asistanlarından biri olur. Dört yıl sonra da öğrenim için Viyana'ya sanat eğitimi için gönderilir. "Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar" adlı kitapta yazdığı makalede sık sık değindiği, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulma hazırlıklarına başlandığını, program konusunda kendisinden yardım istendiğini çalışma arkadaşlarından Cengiz Kan'ın gönderdiği bir mektuptan öğrenir.

30 Eylül 1951 tarihli mektupta Cengiz Kan, Gazi Eğitim Enstitüsü ve ileride Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda da görev alacak bazı hocaların, yaşadığı sıkıntılı günlerinden bahsetmektedir *(Bkz. Resim 2)*:

(...) Biraz mesleğimizden, meslek hayatımızdan, işlerimizden de göz açmak lazım değil mi? İki gün önce bir şube toplantısı yaptık. Pek hazin oldu. Atölye ve resim dersleri saat adedi bu yıl iki tane ikinci ve bir tane birinci sınıfımızın 105 adet dersi var. Öğretmen sayısı ise şöyle idi:

Hayrulah Bey [Hayrullah Örs] (dört saat)

Şinasi Bey [Şinasi Barutçu] (dört saat)

Malik Bey [Malik Aksel] (Hala İstanbul'a nakli yapılamadı. Evini sattı, çocukları Bursa'da, kendisi otelde, yani yok gibi bir şey)

Sait Bey [Sait Yada] (Matbaacılık Okulu İstanbul'a naklediyor. Kendisi de beraber)

Ferit Bey [Ferit Apa] (Ankara'da matbaacılıkla uğraşmak üzere istifa etti.)

Mesut Bey (Kaç yıldır bize gelmeye uğraştı. Bu sene işi olmak üzere idi. Akverdi durdurmak istemiş.

Fakat müsteşar ağır basıyor. İşi oldu sayıyoruz.)

Necdet, Veysel [Erüstün], Refik [Refik Epikman], Refet, Hakkı İzet ve Cengiz'de bir değişiklik yok.

Hüseyin Özcan ailevi sebeplerden dolayı Ermenek'e ortaokula nakletti.

Her öğretmen arkadaş 12 saat ders aldığı halde saat bakımından da üç arkadaşa fakat branş ihtisası bakımından 5 arkadaşa ihtiyacımız var. Gelecek seneler daha çok duyulacak.

Hayrullah Bey Talim ve Terbiye azası oldu Şinasi Bey film işleriyle meşgul olacak. Akvermez olası Hamdi Bey şubeden ayrılmak isteyen öğretmenlere iki dakikada muafak ediyor da şubeye alınacaklara iki yılda bile razı olmuyor. Maksadı malum, bilirsiniz. Bereket versin ki Reşat Tardu, Hakkı Uludağ kaptan köşkünde, kumanda mevkisindeler. Yeni Teşkilat Kanunu çıkarsa da bu yıl olmasa bile gelecek yıla Şubemizin ya iş öğretmen okulu, yahut da İstanbul Eğitim Enstitüsü kadrosuna alınması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

† Biraz meslağımızdan, meslek hayatımızdan, işlerimizden de söz açmak lazım değil mi? Iki gün önce bir şube toplantısı yaptık. Pek hazin oldu. Atölye ve resim dersleri saat adedi bu yıl iki temel ikinci ve bir temel birinci sınıflarımızın 105 saat dersi var. Öğretmen sayısı ise şöyle idi:

- Hayrullah bey (dört saat)
Şinasi " (dört ")
Mahir " (Hala İstanbulda nakli yaptırmadı. Evini satti, çocukları burada, kendisi oralde. yani yok gibi bir şey.)
Sait " (Matbaacılık okulu İstanbula naklediyor. Kendisi de beraber)
Fazıl " (Ankarada matbaacılıkla uğraşmak üzere istifa etti)
Mevut " (Kaç yıldır bize gelmeğe uğraştı. Bu sene işi olmak üzere idi. Akvardi durdurmak istemiş. Fakat müsteşar ağır basıyor. İşi oldu sayıyoruz.)
Necdet, Veysel, Refik, Refet, Hakkı Izzet ve Cengiz de bir değişiklik yok.
Hüseyin Öncesi ailevi sebeplerden dolayı Ermenek'e orta okula nakletti.

Her öğretmen arkadaş 12 saat ders aldığı halde saat bakımından daha üç arkadaşa fakat branş ihtisası bakımından 5 arkadaşa ihtiyacımız var. Gelecek sene bu ihtiyaç daha çok duyulacak.

Hayrullah bey Talim ve Terbiye Şubesi olacak. Şinasi bey fiilen işleriyle meşgul olacak. Akvarmeş olası Hamdi bey şubeden uzaklaşmak istiyen öğretmenlere iki dakikada muvafakat ediyor da şubeye alınacaklara iki yılda bile rıza olmuyor. Maksat malum, biliyorsunuz. Bereket versin ki Reşat Tardu, Hakkı Uludağ kapının köşkünde, kumanda mevkiindeler. Yeni Teşkilat Kanunu çıkarsa bu yıl olmasa bile gelecek yıla Şubemizin ya iş öğretmen okulu, yahut da İstanbul Eğitim Enstitüsü kadrosuna alınması prensip olarak kabul edilmiş durumdadır. Sait Beyin Matbaacılık okulundan sonra gelecek sene Hakkı Izzet beyin Seramik okulu da İstanbula gidiyor. Bu iki okul İstanbulda açılmaz düşünülen (Kunstgewerbe Schule'nin nüvesi olacaklar. Başarı gün Hayrullah Beylerle bu konuda sohbet ederken bana: "Hidayet Hanıma yaz da bize Viyana Kunstgewerbe Schule'sinin talimatnamesi ve müfredatlarını yollasın, hazırlanalım" dedi. Ben de bu istağı reca halinde size duyuruyorum. Bakalım Akvarmeş olası Hamdi bey ne buyuracak bu gelişmelere.

Bu yıl şubemize 15 erkek ve 5 kız alınacak. Taliplerin sayısı 152. Yarın kabul imtihanlarına başlıyoruz. Bu sene bütün şubelerle beraber biçim nampolara da Türkçe kompozisyondan imtihan var. Sonra bildiğiniz yıllık bütün içerde ve dışarda iki resim imtihanı, belki işlem de basit bir yoklama geçireceklerdir. Bir de pratik konuşma imtihanı var. O nasıl şeyse yarın göreceğiz.

Resim 2

prensip olarak kabul edilmiş durumdadır. Sait Bey'in Matbaacılık Okulundan sonra gelecek sene Hakkı İzet Bey'in Seramik Okulu da İstanbul'a gidiyor. Bu iki okul İstanbul'da açılması düşünülen Kunstgewerbe Schule'nin nüvesi olacaktır. Geçen gün Hayrullah Bey'lerle bu konuda sohbet ederken bana: "Hidayet Hanım'a yaz da bize Viyana Kunstgewerbe Schule'sinin talimatname ve müfredatlarını yollasın, hazırlanalım" dedi. Ben de bu isteği reca[rica] halinde size duyuruyorum. Bakalım Akvermez olası Hamdi Bey ne buyuracak bu gelişmelere (...)[29]

Bu mektubu daha iyi anlamak, gelişen olayları kavramak için, o yıllardaki siyasi duruma kısaca gözatmak gerekir.

1946 yılında Türkiye'de çok partili hayata geçilmesi, ülkedeki politik atmosferi ta derinden etkiledi. Demokrat Parti'nin kuruluşu ile partiler arası siyasi mücadele ve rekabet başladı. Soğuk savaş döneminde bu rekabet partilerin anti-komünist ve milliyetçi söylemlerini de etkiledi. İktidarda olan CHP, muhalefeti komünist olmakla itham ettiğinde, aynı ithamla karşılaştı. DP, CHP'yi iktidar dönemindeki bazı faaliyetlerinden dolayı suçluyordu. Ona göre, CHP iktidarı en son olarak Köy Enstitüleri temelinde sol eğilimli, bir eğitim faaliyeti düzenlemişti. Ülkedeki solcu aydınları himaye etmiş ve onların devlette yer almalarını sağlamıştı. Dolayısıyla suçluydu.

DP, CHP iktidarını ve çerçevede Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile yine aynı bakanlıktan İsmail Hakkı Tonguç'u desteklemekle suçluyordu. Bu suçlamalar Köy Enstitüsü yönetimini ve öğretmen kadrolarını da hedef almıştı. Ayrıca yeni kurulan bazı eğitim kurumları için de bazı ithamlar gündemdeydi.

Dönemin iktidar aydınlarına yönelik ithamlar, genel bir suçlama ve karalama kampanyası iktidarın da bu konuda pasif kalması ile sonuçlandı. Hasan Ali Yücel ile Kenan Öner'in davası dönemin en etkili ve ilgi çeken davası oldu. Pek çok eğitim kurumlarından çok sayıda öğretmen ve yönetici görevlerinden tasfiye edildi.[30]

Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nde öğretim elemanı olan Hidayet Telli, bulunduğu kurumdan izlenimlerini ve o yıllarda yaşananları yorumlamaktadır:

İkinci Dünya Savaşı bitmiştir. Türkiye, çok partili yönetime geçmeye zorlanmaktadır. Tek partili dönemde kurulan Cumhuriyet Halk Partisinde, toplumun her kesiminden ve her düşüncede üyeler vardır. Atatürk zamanında iki kez çok partili yönetime geçilmek istenmiştir. Deneyimle ülkede Cumhuriyetin bütün kurum ve kavramlarıyla tam olarak oturmadığı kanısını veriyordu. Halkımızın

29 Cengiz Kan'ın, 30 Eylül 1951 tarihinde Hidayet Telli'ye yazdığı mektup. Mektup Hidayet Telli'nin özel arşivindedir.

30 Cemil Koçak, "Öner-Yücel Davası", Tarih ve Toplum, Ekim 1997, sayı: 166, s. 30.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

okuma yazma seferberliğini bile anlamadan gelişim çizgisini alması çok zordu. Cumhuriyet için, çağdaş bir ülke olmak için, verilen emekler, baltalanacaktı. Partiler arası yarışma daha iyi iş görme yarışı değildi. Daha fazla oy alma yarışıydı. Cumhuriyet Halk Partisi'nde Reşat Şemsettin Sirel gibi, Tahsin Banguoğlu gibi devrimleri çağdaşlığı bir türlü kavrayamayanlarda vardı. 1946 seçimlerini Demokrat Parti kazanamaz ama bu seçimin hakkaniyetle yapılmadığı kanısı yayılmıştır. Sirel ve onun gibi düşünenler oy almak için, partide hakimiyet kurmuşlardı. Bunlar devrimleri, çağdaşlığı bir türlü kavrayamayanlardandı. Gerici kesimin yumuşak karnı olan (dini) kullanıyorlardı. Kız erkek bir arada eğitim görüyor diye Köy Enstitüleri'ni kapattılar. Kurucuları Hasan Ali Yücel dahil, çalışanları da mahkemelere verdiler. Gazi Eğitim Enstitüsü de kapatılmak isteniyordu. Bütün bölümleri kaldırarak, "Toplu Ders Bölümü" kurdular. Resim-İş Bölümü ve Müzik Bölümü de kapatılanlar arasındaydı. Bir yıl öğrenci alınmadı. Sonra tekrar açıldı. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün, doğrudan bakanla yapılan işlemleri değiştirildi. Programlarını eskisi gibi kendisi yapamaz oldu. Yukarıda yazdıklarımı 1950 seçimlerinden sonra daha ağır bir biçimde yaşadık.[31]

O yıllarda İsmail Hakkı Tonguç'un tüm yetkileri elinden alınmış, Atatürk Lisesi'ne resim öğretmeni olarak atanmıştır.

Bu karışık dönemde Mustafa Aslıer, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğrencidir. Okulu bitirdikten sonra Aslıer, 1953 yılında, Almanya'ya yüksek öğrenim için gider.

Kimi zaman, büyük uğraşlarla dış ülkelere öğrenci göndermeyi başardık. Bu kez de öyle oldu. Avrupa'ya öğrenci göndermek için sınav açıldı, yapılan sınavda, resim öğrenimi için Adnan Turani, grafik sanatlar alanı için Mustafa Aslıer, Seramik Kimyası için de Faruk İşman, sınavı kazandılar ve Almanya'ya gittiler.[32]

Mustafa Aslıer'in yaşamının, önemli bir bölümünü kapsayan, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndaki misyonu başlamak üzeredir. Bu misyon, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, onun öğrencisi İsmail Hakkı Tonguç, onun öğrencisi Hayrullah Örs'ten, "Uygulamalı Sanatlar"ın gerekliliğine inanan ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na en verimli yıllarını veren, Mustafa Aslıer'e geçmiştir.

31 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 32.

32 Hidayet Telli, 80. Yıl Gazi Üniversitesi, Üç Kuşak Gazi Eğitimli Sanatçılar, s. 33. ; Mustafa Aslıer ile söyleşi, 11 Haziran 2008.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kuruluşu

Gazi Eğitim Enstitü Resim-İş Bölümü'nü kuranlar, orta öğretime öğretmen yetiştirme görevinin yanında, Almanya'da öğrenim gördükleri okulların benzerlerini ülkelerinde de açmak istemişlerdir. Bu uzun bir süreçten beri gündemde, ancak şartların uygun olmamasından dolayı gecikmiş bir tarih olarak 1955'de resmi işlemlere başlanmıştır. Açık bir şekilde görülmektedir ki, bu görevi gerçekleştirenler, Gazi Eğitim Enstitüsü hocaları Hakkı İzet, Hayrullah Örs, Sait Yada, Ferit Apa, Hakkı Uludağ'dan oluşan ekiptir. O yıllardaki Mesleki Teknik Öğretim Genel Müdürü Mühendis Ferit Saner'e bu ekibin araştırmalarını sunduklarını tahmin etmek zor değildir. Mustafa Aslıer 1953 yılında, Almanya'ya Grafik Sanatlar öğrenimi için gönderildiğinde bu gelişmelerin farkına varmış ve bu durumu "Sanılır ki, yeni kurulacak bir kurumun hazırlığındalar" şeklinde ifade etmiştir.[33]

İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Doç. Dr. Sabri Oran, Prof. Schneck'le, Prof. Paul Bonatz aracılığıyla bağlantı kurmuş ve Türkiye'de yeni kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun organizasyonu'nda danışmanlık yapması için, 1954 yılının yazında öneride bulunmuştur. Prof Schneck'in öğretmeni olan, Prof. Paul Bonatz, Cumhuriyet Türkiyesi'nde, 1943 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Teknik Öğretim Müsteşarlığı Yapı Bürosu mimarlık danışmanlığı, 1946'da İstanbul Teknik Üniversitesi'nde öğretim elemanı olarak çalışmıştır. Milletler ve iklimler arasındaki tüm farkları yok eden fonksiyonel mimarlık anlayışını eleştirmesi ve ulusal kavramların yeniden filizlenmesi gerektiğini savunan, Ankara ve İstanbul'daki önemli yapılarda adı geçen bir mimardır. 1942-1954 yılları arasında Türkiye'de çalışmış, iki yıl sonra da ülkesinde ölmüştür. [34]

Diğer önemli bir nokta da; Bonatz, Schneck ve Oran'ın Stutgart Teknik Üniversitesi'nde öğretim görmeleridir.

33 Mustafa Aslıer, "Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndan Güzel Sanatlar Fakültesine", Bahariye Sanat Gazetesi, Yıl: 1, Sayı: 2, Ocak 2007, s. 6.

34 Ayla Ödekan, "Mimarlık ve Sanat Tarihi, 1908-1980", Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980, Cem Yayınevi, İstanbul, 1989, s. 531; www.tr.wikipedia.org/wiki/Paul_Bonatz

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun resmi olarak kuruluş süreci, resmi olarak Prof. Dr. Ing. Adolf G. Schneck'in Dahiliye ve Maliye Vekaleti'nin olumlu görüşlerine dayanan Maarif Vekaleti'nin (Mili Eğitim Bakanlığı) 1.10.1955 tarihli ve 202/21771 sayılı yazısı üzerine 788 sayılı kanunun beşinci maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetince 1.11.1955 tarihindeki kararname *(Bkz. Resim 3)* ile görevlendirilmesi başlar.[35]

T. C.
BAŞVEKÂLET
KANUNLAR VE KARARLAR
Tetkik Dairesi

Karar Sayısı
4

6079

KARARNAME

Alman tebaasından Profesör Adolf Schneck'in, İstanbul'da açılacak Tatbikî Sanatlar Okulunda müteahassıs olarak çalıştırılması; Dahiliye ve Maliye Vekâletlerinin muvafık mütalâalarına dayanan Maarif Vekâletinin 1/10/1955 tarihli ve 202/21771 sayılı yazısı üzerine, 788 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetince 1/11/1955 tarihinde kararlaştırılmıştır.

REİSİCUMHUR

Resim 3

35 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Katalog No: 030 18 01 02-141 93 18.

Prof. Schneck'in Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasındaki Rolü

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulmasında önce danışmanlık, daha sonra kurulması ve inşa edilmesi görevini yapan Prof. Schneck *(Bkz. Resim 4)*, 1920-1930 yılları arasında Almanya'da sanatçı ve dizayner, eğitiminde çağdaş yöntemler uygulamış Bauhaus Okulu'nu iyi tanıyan, benzeri okulların Almanya ve başka ülkelerde kurulmalarında görev almış bir uzman eğitimcidir.

Bu görevin neden Schneck'e verildiğini anlamak için onun öğrenimine ve neler yaptığına bakmak gerekir: 1883-1971 yılları arasında yaşamış, mobilya tasarımcısı, teorisyen, üniversite hocası ve birçok ülkede tatbiki güzel sanatlar okullarının kuruluşunda veya geliştirilmesinde görev almış önemli bir mimardır.[36]

Schneck'in yaşamına kronolojik olarak bakıldığında da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu kurarken, yaşadığı zengin iş deneyimlerinden yararlandığı açıkca görülmektedir:

Prof. Dr. Ing. Adolf Gustav Schneck

7 Haziran 1883 tarihinde, Neckar Irmağı yakınlarında, Esslingen'de doğdu.

1897-1900 yılları arasında, aile işletmesinde saraçcı ve döşemeci çıraklığı yaptı.

1900-1907 yılları arası Çıraklık Okulu ve Kalfalık dönemidir.

1907-1917 yılları arasında, aile işletmesini devraldı, aynı zamanda Uygulamalı Tasarımcılık Okulu ve Stuttgart Teknik Yüksek Okulu'nda eğitim gördü.

1919-1921 yılları arasında serbest mimar ve mobilya tasarımcılığı yaptı.

1921-1949 yılları arasında Stuttgart Uygulamalı Tasarımcılık Okulu'nda ders vermeye başladı, kürsü başkanı oldu ve profesör unvanını aldı.

1924 yılında, "Die Form [Biçim]" konulu serginin küratörlüğünü yaptı.

1926-1927 yılları arasında, Stuttgart'taki "Weißenhofsiedlung [Weißenhof Mahallesi]" projesi için, tek ailelik iki müstakil evin projesini çizdi ve inşaatını gerçekleştirdi. Mimar Ludwig Mies von der Rohe'n yanında bir konutun iç mekan tasarımını yaptı. 1928 yılında Weißenhof mahallesinde çeşitli evlerin inşasını gerçekleştirdi.

36 http://eng.archinform.net/arch/677.htm

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 4 Alman Kültür Bakanı Dr. Storz (sağda) ve Prof. Schneck, 8 Haziran 1959 tarihli "Stuttgarter Zeitung" gazetesinin küpürü.

1933-1945 yılları arasında mimar olarak herhangi bir işte çalışmadı.

1948 yılında Yeni Baden-Württemberg İşçi Sendikası'nın [Werkbund], kurucu üyesi oldu. Ayrıca çok sayıda onur ödülü aldı.

1957 yılında İstanbul'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu kurdu.

21 Mart 1971 tarihinde, Stuttgart yakınlarındaki, Fellbach-Schmieden'de öldü.[37]

Prof. Schneck'in Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu İçin Yaptığı İşler

Doç. Dr. Sabri Oran, 9 Temmuz 1958'de Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim

Nakil, Tayin ve Terfi İşleri Müdürlüğü'nün isteğiyle, 202/258 sayılı belgede Prof. Schneck'in Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu için yaptıklarını özetlemiştir. Özetin başlığı: "Prof. Adolf G. Schneck'in mukavele süresi içinde okulumuz için yaptığı işler"dir:

1) Okul yönetmeliğinin ana hatlarını hazırlamıştır.

2) Okulun her bölümünün ayrı ayrı olmak üzere, ders programlarını ve uygulanacak yöntemleri tespit etmiştir.

3) Her bölüm şefinin ilk derslerine girerek, uygulanacak olan öğretim sistemi hakkında direktifler vermiştir.

4) Okulun ders malzemeleri ve atölyelerin kurulması konusunda genel direktiflerle beraber, ayrıca Almanya'daki bazı fabrikalarla iletişime geçerek, birçok ders malzemesi ve örneklerin bedelsiz olarak gönderilmesini kişisel çabalarıyla gerçekleştirmiştir.

5) Almanya'daki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve benzerleriyle iletişim kurarak, onların öğretim ve uygulama programını incelemiş, okul'a uygun ve yararlı olanlar hakkında önerilerde bulunmuştur.

6) Okulun bir çeşit ders hazırlığı görevini yapmıştır.

7) Okulun giriş sınavları programını hazırlamış ve özellikle sınavlara katılarak, sınav sonuçlarının incelenmesinde jüriye katılmıştır.

37 http/de.encarta.msn.com/encyclopedia_81502632/Schneck_Gustav_Adolf.html. Metin çevirisi, Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

8) İstanbul'da okul ile ilgili bazı fabrika ve işletmeleri, özellikle tekstil fabrikalarıyla, kuyumculuk atölyelerini incelemiş, ayrıca Ankara ve Konya'da incelemelerde bulunmuştur.

9) Almanya Hükümeti'nden okul'a ders araç ve malzemelerini beş senede tamamlanmak üzere yaklaşık 20-25 bin Mark yardım sağlamıştır. İlk yıl için 4 bin Mark'lık ders araç ve malzemeleri için, Almanya'nın İstanbul Başkonsolosluğu aracılığıyla listeleri göndermiş ve fabrikalarla bağlantı kurmuştur. 10) Okul için yabancı öğretim elemanlarını seçip, önerilerde bulunmuştur.[38]

Prof. Schneck'in Raporu

Prof. Schneck, Türkiye'deki incelemeleri ve araştırmaları sonucunda yazdığı raporu Almanya'ya dönmeden önce Okul Müdürü Sabri Oran'a bırakmıştır. Rapor, Oran tarafından Türkçeye çevirilmiş, 13 Kasım 1956 tarihinde, 253.31/46 sayı ile Mesleki Teknik Öğretim Umum [Genel] Müdürlüğü'ne sunulmuştur.

Hayrullah Örs, müdürlüğü sırasında, bu raporu Prof. Schneck'ten resmi yolla, okul kütüphanesinde bulundurulması gerekçesi ile tekrar ister. Elimizdeki rapor, Maarif Vekaleti Mesleki Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğü İdari İşlere Prof. Schneck tarafından Almanya'dan gönderilmiş olup, 30 Mayıs 1959 tarihli 822.13127 sayılıdır. İlk raporla aynı olduğu Maarif Vekaleti tarafından onaylanarak, Hayrullah Örs'e iletilmiştir. Raporun aslı Almancadır ve kırkiki sayfadan oluşmaktadır.

Üç bölümden oluşan raporda, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun açılışı ve organizasyonu, yönetmelik tasarısı, okul için gerekli ders malzemelerinin listeleri bulunmaktadır.

İkinci bölümde yer alan ancak Prof. Schneck'in tarih ve içerik bakımından önce sunulması gerekir. Raporun onikinci sayfasından onaltıncı sayfasında biten kısmında, Avrupa ve Türkiye'deki meslek okulları, zanaat ve sanayileşmede bu okulların önemine değinmiştir.

16 Aralık 1954'de dönemin Milli Eğitimi olan Maarif Vekaleti tarafından, Prof. Schneck Türkiye'ye davet edilmiş ve ziyaret Ocak ayında gerçekleşmiştir. 12 Ocak 1955 tarihinde Türkiye'ye gelen Prof. Schneck, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Mehmet Irmak refakatinde meslek okullarındaki eğitim siste-

38 Okul Müdürü Sabri Oran'ın, Prof. Schneck'in faaliyetleri, Maarif Vekaleti Mesleki Teknik Öğretim Müdürlüğü'ne (Milli Eğitim Bakanlığı) sunduğu belgeden alınmıştır. Belgenin orijinali Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivindedir.

mini incelemiş ve üç hafta boyunca yapılan incelemeler sonucunda Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Türkiye için gerekli olduğuna inanmıştır.

1966 yılında Sait Yada'nın Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda verdiği konferans, Prof. Schneck'in paralel olan raporun bu bölümü aşağıdadır:

Stuttgart, 22 Mart 1955

Türk Eğitim Bakanlığı'ndan

Sayın Genel Müdür

Ferit Saner'e

Ankara/Türkiye

Sayın Genel Müdür,

Sizden öncelikle beni Sayın Kültür Bakanı Celal Yardımcı ile Sayın Devlet Bakanı Osman Faruk Verimer'e tavsiye etmenizi rica ediyorum. Ayrıca, bana duyduğunuz güvenle, İstanbul'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kuruluşunda danışman olarak çalışma olanağı sağladığınız için teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Bunun dışında, size misafirperverliğiniz, samimiyetiniz ve ülkenizde, ayrıca Ankara'da kaldığım süre boyunca aracılığınız sayesinde gördüğüm ihtimamdan dolayı özellikle teşekkür etmek isterim.

İyice düşünüp taşındıktan sonra, Almanya'daki işlerimle bir arada yürütebildiğim sürece, nihayet bu görevi kabul etmeye karar verdiğimi belirtmek isterim. İzninizle elinizdeki mektuba ek olarak, bu görevi nasıl yerine getireceğimi içeren bir teklif sunuyorum.

Türkiye'de kaldığım üç hafta boyunca sizin sayenizde daha büyük, benzer pek çok meslek okulunu ziyaret etme fırsatı bulmuştum. Böylece, ülkenizdeki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'nın özelliklerine dair genel bir fikir sahibi olmuştum. Ama şimdi, sanatla ilgilenen gençlerin gündelik yaşamın tüm ihtiyaçları ile zanaat ve sanayinin gerektirdiği şeyler konusunda gelişmelerini sağlayacak bir okulun mutlaka gerekli olduğunu da anlamış bulunmaktayım. Bu okulun görevlerinden biri de, zanaat okullarını daha verimli hale getirmek, onların çalışmalarını sanatsal açıdan geliştirmek ve öğretim elemanı yetiştirmektir.

İstanbul, Bursa ve Ankara'daki okullara yaptığım ziyaretler sırasında edindiğim izlenim, her ülke için olağanüstü bir önem taşıyan bu alanda hükümetin ne denli kararlı bir yaklaşım sergilediğidir. Zanaat eğitimi, hiç tereddüt etmeden söyleyebilirim ki, olabileceği en iyi durumdadır ve diğer okullarda da, benim gördüğüm okullardaki gibi, büyük bir sorumluluk, kararlılık ve gayretle çalışıldığını tahmin edebiliyorum.

Devletin zanaat eğitiminin sorumluluğunu üzerine alıp, finanse etmesi; bu işi zanaat işletmelerinin ya da sanayicilerin üstlenmesi gerçekleşinceye ya da bunu üstlenecek bu türden işletmeler ortaya çıkıncaya kadar beklememesi, benim alışık olduğum bir durum değildir. Ama devletiniz iyi zanaatçılara ihtiyacı olduğunun ve bu iş için sağlam bir eğitimden geçmiş uzmanlar gerektiğinin farkındadır.

Avrupa ülkelerinde durum bunun tam tersidir. Zanaatkâr gençler ya bağımsız zanaatkârların yanında

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yetişirler ya da işi, sanayi kuruluşlarının kendilerinin kurup işlettiği atölyelerde öğrenirler. Bizim ülkelerimizdeki meslek okulları ise, bir zanaat atölyesinde öğrenilemeyecek olan alanlarda ek dersler alınabilecek yerlerdir. Bunlar, kuramsal derslerin yanı sıra, alanın gerektirdiği alıştırmaları da içerir. Amaç, çıraklara ustalarının yanında yapma olanağı bulamadıkları bazı işler yaptırmaktır. Bu ders haftada bir gündür; çırak, diğer beş gün ustasının yanında çalışır.

Ama sizin yönteminizin de pek çok avantajı var, çünkü bağımsız bir zanaatçılık olmadığı ve bir ülke için gerekli olan sanayi henüz kurulmadığı bir durumda, her şeyi yoktan var etmeniz gerekir. Sizin meslek okullarınız o kadar iyidir ki, daha büyük işlevler üstlenip, bir tür zanaat işletmesi haline gelmişlerdir.

Bu nedenle, bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun çalışanları ve yöneticileri, çok önemli bir görev üstlendiklerini, bunun büyük bir sorumluluk olduğunu bilmelidirler. Çünkü, söz konusu olan yalnızca doğunun kültür mirasını korumak değil, ülkenin ekonomisine ve kalkınmasına yardımcı olacak yeni yollar da bulmaktır.

Avrupa'da kısmen yüz yıldan daha uzun bir zamandır var olan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları, her zaman ekonomi-politiğin önemli bir unsuru olmuşlardır. Ülke sanayinizin önemi ve sanayi mallarının dünya pazarındaki yeri, bugün bile onların etki alanına ve öğretim üyelerine bağlıdır.

Zanaatçılık ve sanayi dallarında bir öğretmen, tasarımcı ve teşvikçi olarak senelerce çalışmış olduğum için, kendi ülkemde de, yabancı ülkelerde de, bu görevin pek önemsenmemesinin ekonomi-politiği ve büyük tehlikelerle karşı karşıya bırakabileceğini görebiliyorum.

Gerçi, şundan eminim ki, Türk Hükümeti, bunu öncelikli görevi olarak görüyor. Ama hükümetin bu yaklaşımı, diğer ülkelerin teşvik ve deneyimlerinin bu türden bir girişimin başarılı olmasında fayda sağlamayacağı anlamına da gelmiyor.

Almanya'da ve Büyük Britanya'da satış ve ihracatın, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'ndaki, eğitmenler ve eğitimle ne kadar ilgili olduğunu gösteren örnekler sürekli yaşanmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bana, İngiltere ve İskoçya'daki okulları "endüstriyel tasarım"a uygun hale getirebilmek için önerilerde bulunma görevi verilmişti. Bunun ardından da Londra'da ilk Uluslararası "Endüstriyel Tasarım" Kongresi gerçekleştirildi. Otomobil ve makine fabrikaları gibi büyük ölçekli sanayi işletmeleri kadar, zanaatkâr küçük işletmeler, mühendisler ve mimarlar da bu güncel konudaki fikirlerini ortaya koymuştu. Tasarımcı ve sanat danışmanları olarak, üretimlerin tümünü etkileyecek ve geliştirecek olan uzmanların hep eksik olduğu ise, sürekli dile getirilen bir konuydu.

İzin verirseniz bu noktada, Alman Werkbund'unun daha 1907'de kurulmuş olduğunu anımsatmak istiyorum. Bu Werkbund, öğretmenler, sanatçılar, bilim insanları, sanayiciler ve zanaatkârlar gibi yaratıcı kesimin, iyi tasarım sorununu siyasetçiler ve hükümetle birlikte çözmek amacıyla bir araya geldiği bir kurumdu. Daha sonra tüm Avrupa'da buna benzer kurumlar kuruldu.

Ama bu görevi yerine getirmeye yardım edecek olan sadece ihracat değildir. Kendi ülkenizde bundan faydalanacak olan kullanıcılardır da... İyi aletlere, güzel mobilyalara ve hoş evlere sahip olacaklardır. Ülkenin kültürel seviyesinin artması da bunun olumlu sonuçlarından biridir.

İkinci Dünya Savaşı daha sürerken, Büyük Britanya'da kendisini "Utillity" adıyla tanımlayan bir hare-

ket hayata geçti. Bu harekete göre, yalnızca belli bir kurul tarafından, "Council of Industrial Design" adlı kurul tarafından eşya tasarımı yapılabiliyordu. Eşya ya da nesne için ne kadar malzeme, ahşap ya da başka bir madde kullanılacağı belli kurallara bağlanmıştı. Bu yolla ülke mümkün olduğunca az yabancı malzeme ithal edilmesini amaçlıyor, ayrıca kullanıcının beğeni düzeyini iyileştirmek istiyordu ki, bu en önemli görevlerden biriydi.

İsviçre, İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya gibi küçük ülkelerde de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'nın haricinde bu türden birlikler mevcuttur. Tüm bu ülkelerin, rekabet ortamında büyük rakiplerinin karşısında gerçekten önemli başarılar elde etmesi şaşırtıcıdır.

Bu nedenle, çok önemli ve değerli bir geleneğe sahip olan Türkiye'nin de bu okulu kurma girişimiyle doğru yolda ilerleyeceği ve bu çabaların, şimdiden zanaatkârlarının çalışmalarını layık olduğu yere taşıyacağı konusunda umutluyum. Bu açıklamaların ardından izin verirseniz İstanbul'daki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kuruluşu hakkındaki önerilerime geçmek istiyorum.

1 Şubat 1955 tarihinde Sayın Sabri Oran ile Sayın Mehmet İmak'a, bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda olması gereken bölümlerin sayısı hakkında önerimi belirtmiştim. Buna göre aşağıdaki bölümlerin kurulması gerekiyordu:

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü

Grafik Bölümü

Seramik Bölümü

Altın ve Gümüş İşçiliği Bölümü

Makine, Araç vb. Biçimleri Bölümü

Tekstil Bölümü

Dekor Ressamlığı Bölümü

Cam ve Cam İşçiliği Bölümü

Heykel Bölümü

Bölümlerin büyüklüğü var olan mekana bağlı olacaktır. Bunu saptayabilmek için, Sayın Sabri Oran'dan talep etmiş olduğum üç binanın planlarına ihtiyacım olduğunu belirtmeliyim.

Bu belgeleri ve üç binanın mekan paylaşımına dahil edilip edilemeyeceğine dair onayınızı alır almaz, size kesin bir mekan planı hazırlayacak ve her bölüme alınabilecek öğretim üyesi bilgileri ile öğrenci sayısına dair bilgileri de vereceğim.

Bu arada, sizin meslek okulları ile nasıl bir bağlantı içinde olunabileceği konusundaki fikirleriniz benim için çok önemlidir.

Ben her bölüm başkanının meslek okulunda ilgili olan zanaatkârlık dalı ile yakın ilişki içinde olması, tüm siparişlerin uygulamalı tasarım okulunda tasarlanması ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulları'nda yapılamayan yeni model denemelerinin ise, sanat okullarında yapılması gerektiği düşüncesindeyim.

Bu türden bir ilişki, her iki okulun yararı için olduğu kadar, öğrenciler ve devlet için de bence son derece önemlidir.

Aşağıdaki konularda yardımcı olabileceğimi düşünüyorum. Tüm hazırlıklarını Stuttgart'ta yapacağım hazırlıklar şunlardır:

1) Bölümlerin belirlenmesi...

Bunun için gerekli aletler, makineler, fiyat listeleri ve tahmini fiyat tekliflerinin kullanım amaçlarının belirlenmesi,

2) Bina planlarında bölümlemenin yapılması; sandalye, masa ve dolap tasarımı ve ayrıntılı bilgilerinin verilmesi ve sanat okullarında bunların imal edilebilmesi için ayrıntılı tasarım çalışması,

3) Ders ve konu planlamasının düzenlenmesi,

4) Çeşitli bölümler için gerekli düzenlemelerin yapılması ve ders malzemelerinin düzenlenmesi,

5) Bölümlere giriş koşulları,

6) Yönetim için organizasyon planı, ayrıca tanıtım ve sanat okullarının resmi makamlar karşısında konumlandırılması,

7) Öğretim üyelerinin seçimi.

Tüm bu çalışmalar için burada Stuttgar'ta 3 ila 4 aya ihtiyacım olduğunu düşünüyorum. Sonra bir görüşme yapmak için İstanbul'a gelebilirim. Bu görüşmede yukarıdaki kalemlerin hepsi tamamen açıklığa kavuşmuş olacaktır.

Teklifim ise aşağıdaki gibidir:

Stuttgart'ta 1 aylık, 2000 Türk Lirası (bunun bir kısmı transfer edilecektir)

İstanbul'da 1 aylık, 3000 Türk Lirası (benim düşünceme göre yalnızca bir ay gerekecektir)

Yol masrafları da hükümet tarafından karşılanacaktır.

Okulun yönetimini kimin üstleneceğini bir an önce öğrenmem son derece önemlidir. Başarılı ve faydalı bir ortak çalışma yürütmek, doğal olarak ilgili müdürün Almancayı mükemmel konuşabiliyor olmasına, ayrıca mümkünse, yönetim kurulunda Almanca konuşup yazabilen bir sekreterin bulunmasına bağlıdır.

Önerilerim hakkındaki görüşlerinizi hemen bana bildirebilirseniz müteşekkir olacağım.

En derin saygılarımla,

Adolf G. Schneck[39]

İlk bölümde Prof. Schneck, 1954 yılından 1958 yılına kadar Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun geçirdiği aşamaları ve yaptığı faaliyetleri Bakanlığa sunmaktadır. Aşağıda bu raporun bu bölümü yer almaktadır:

39 Prof. Schneck'in Nisan 1959 tarihinde, T. C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne göndermiş olduğu Almanca Rapor. Metnin çevirisi Yeşim Tökel Kılıç tarafından yapılmıştır. Belgenin Almanca orijinali Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı Arşivi'ndedir. Bkz. EK: 1

Adı: İstanbul'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Açılması ve Organizasyonu

Türk Hükümetinin Bir Temsilcisini Ziyaret

1954 yazında, Prof. Dr. Bonatz, Türk hükümetinin bir temsilcisi ile birlikte (İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Doç. Dr. Sabri Oran) beni ziyaret etti. Sabri Oran, Türkiye'de bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun (Kunstgewerbeschule) kurulması için, bir Alman danışman bulmakla görevlendirilmişti. Türkiye'deki koşulları bilen birisi olan Prof. Dr. Bonatz, benim bu danışmanlığı üstlenebileceğim görüşündeydi. Ben hemen karar verecek durumda olmadığımdan, Sabri Oran'dan beni daha sonra tekrar aramasını rica ettim. Sabri Oran'da zaten Almanya'daki başka kadrolarda bu iş için uygun biri olup olmadığı konusunda, bilgi edinmek istiyordu.

Almanya'da bir inceleme gezisi yaptıktan sonra Sabri Oran tekrar Stuttgart'a gelip, İstanbul'da böyle bir okulun kurulmasında danışmanlık yapmak üzere, Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı tarafından benim davet edileceğimi söyledi. Ben de bu teklifi kabul ettim. Bunun üzerine 16 Aralık 1954 tarihinde Türk Büyükelçiliği'nin Kültür Ateşesi eliyle, tarafıma ulaştırılan bu daveti kabul ettim.

12 Ocak 1955 Tarihinde Yapılan Türkiye Ziyareti:

12 Ocak 1955 tarihinde Türkiye'ye yaptığım ziyarette, meslek okullarına (Gewerbeschule) ilişkin olarak Bakanlıkta müdür olan Mehmet Irmak Beyefendi'nin refakatinde, Türkiye'deki meslek eğitimini incelemeye başladım.

İlkokulda kızlar ve erkekler 5 yıl süren bir eğitim görüyorlar. Bu, mecburi temel eğitim. Takip eden aşamada sanat enstitüsüne/meslek okullarına devam edip bir meslek edinebiliyor veya üç sene ortaokula devam ediyorlar. Olgunluk/bitirme sınavına girmek isteyenler, üç sene daha lise (Gymnasium) okuyor.

İstanbul, Bursa ve Ankara'daki Sanat Erstitülerine/Meslek Okullarına Yapılan Ziyaretler:

İstanbul'da:

1) Sultan Ahmet Erkek Sanat Enstitüsü

Ağaç işleri için atölyeler, grafik sanatlar ve bir tekstil bölümü,

2) Tophane Erkek Sanat Enstitüsü

Demircilik, tesviyecilik, hassas makinecilik ve motor atölyeleri, ayrıca kuyumculuk ve metal işçiliği,

3) Ali Sarayli Yapı Enstitüsü

Üst ve alt yapı inşaatçılığı dersleri için gerekli tüm inşaat atölyeleri, ayrıca ahşap ustaları, duvarcılar ve marangozlar için gerekli atölyeler,

4) Bayanlar İçin Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü

Moda, örgü ve nakış, dikiş işleri, ayrıca her türlü elişi,

5) Nişantaşı Kız Sanat Enstitüsü

Elişlerinden başka bir ev ekonomisi okulu da kurulmuştur.

Bursa'da:

6) Erkek Sanat Enstitüsü

İstanbul Sanat Enstitüsü'nde bulunan tüm meslek bölümlerine ilişkin atölyelerden başka, çatal-bıçak üretimi için özel atölyeler,

7) Necati Bey Kız Sanat Enstitüsü

Bütün bayan meslekleri, ayrıca moda, nakış ve dikiş ve ev ekonomisi,

Ankara'da:

8) Erkek Teknik Öğretmen Okulu

Bütün Meslek Öğretmenlerini yetiştiren okul,

9) Erkek Teknik Öğretmen Okulu

Bursa ve İstanbul'daki okullarda bulunan bütün meslekler ve bölümlerin atölyeleriyle beraber, altın işleme ve enstrüman yapım atölyeleri,

10) Kız Teknik Öğretmen Okulu

Bu okulda da, İstanbul ve Bursa'daki okullarda olduğu gibi, bütün meslek dalları vardır. Moda, elişleri, nakış ve dikiş, ev ekonomisi dersleri verilir.

Daha sonra birkaç sanayi ve zanaat işletmesini, Güzel Sanatlar Akademisi'ni, İstanbul Teknik Üniversitesi'ni, yukarıda ziyaret ettiğimiz şehirlerde birçok sanat ve kültür eserini, değerli yapıları ve koleksiyonları ziyaret gezdik.

Kültür Bakanlığı'nda Konferans:

Türkiye ziyaretimin sonunda, Ankara'daki Milli Eğitim Bakanı Celal Yardımcı, Müsteşar Osman Verimer, Meslek Okullarından sorumlu müdür Ferit Saner ve bize çevirmenlik yapan Doç. Sabri Oran'ın da bulunduğu bir toplantıya davet edildim.

Ben,Türkiye hakkındaki izlenimlerimi anlattım. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun bir ülkenin kültürel ve ekonomik gelişimi açısından ne kadar önemli olduğuna, tıpkı Amerika, Almanya ve İngiltere gibi sanayileşmiş büyük ülkelerde olduğu kadar, zanaatçılık geleneğini korumuş olan küçük Avrupa ülkeleri olan İsveç, Danimarka, Finlandiya'da da önemini koruduğuna dikkat çektim.

Bu tespitlerime dayanarak kurulacak olan, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda hangi bölümlerin olması gerektiğini de ekledim:

- Mobilya ve İç Mimarlık

- Grafik
- Seramik (Keramik)
- Metal Teknikleri, Altın ve Gümüş İşçiliği
- Endüstriyel Tasarım
- Tekstil
- Dekoratif Resim
- Cam ve Cam Yontma

Bu toplantıdan sonra, Milli Eğitim Bakanı, benden Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulması ve inşa edilmesi görevini üstlenmemi rica etti. Bakanlık çevresinde bu görevlendirmeye ilişkin kararın zaten alınmış olduğu belliydi. Ama ben bu teklife hazırlıklı değildim. Danışmanlık yapacağımı düşünmüş olmakla birlikte, okulun kurulup inşa edilmesi görevini de, üstleneceğim aklıma gelmemişti. Bu nedenle hemen karar veremedim ve düşünmek için süre istedim. Kararımı Almanya'ya döndükten sonra bildirecektim.

Başka bir gün, Bakanın görevlendirdiği kişiler olan, Genel Müdür Ferit Saner ve ileride okulun idaresini üstlenecek olan Sabri Oran'la program hakkında genel bir görüşme yaptık. Okulun inşasına ilişkin kesin bir programı Stuttgart'a döndükten sonra, teklifi kabul etmem durumunda hazırlamamı kararlaştırdık.

İstanbul'daki Okul İçin Öngörülen Binaya Yapılan Ziyaret:

İstanbul'daki okul için öngörülen binayı ziyaret ettik. Bina, Dolmabahçe Sarayı'nın bahçesinde bulunuyordu. Eskiden Baltacılar Dairesi olarak bilinen, 58 metre boyu, 15 metre eni olan, 3 katlı bir bina *(Bkz. Resim 5-6)*, 2 katlı iki ayrı bina (30 metre eni, 10 metre boyu olan iki bina) ve 30 metre boyu 15 metre eni olan bir binadan (bir kısmı ahır ve hamam) oluşan 4 yapıdan oluşuyordu. Birinci bina ısıtma tesisatı yapılınca büyük değişikliklere gerek duyulmadan kullanılabilecek durumdaydı. Diğerlerinde ise onarım gerekiyordu.

Stuttgart'a döndükten sonra, 3 Şubat 1955 tarihinde, Türk hükümeti tarafından bana verilen görev ile ilgili olarak Prof. Bonatz'la görüştük. Müteakiben Fransızca ve Almanca olarak Bakanlığa, bana önerilen İstanbul'da bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurma ve inşa etme görevini üstlenebileceğimi bildirdim. Bu yazıya, okulun kurulması ile ilgili bir programı ve Stuttgart'ta yapacağım ön çalışmaları da ekledim. Bunlar şunlardır:

1) Bölümlerin dağılımı, alet ve makinelerin dökümü, fiyatları ve kullanım amaçları,

2) Aletlerin teknik resim çizimleri, Okul için gerekli donanımın çizimi (Masalar, dolaplar ve bu tür okullarda kullanılacak donanım),

3) Yeni okul tüzüğünün belirlenmesi,

4) Müfredat ve ders programının belirlenmesi,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5) Çeşitli bölümleri için gerekli öğretim araç-gereçlerinin ve ihtiyaçlarının tespiti,

6) Öğrenci kayıt ve kabul şartları,

7) Öğretim elemanlarının tespiti.

Bu arada Okul Müdürlüğü'nü kabul etmiş olan Sabri Oran, Bakanlığın benim önerilerimi kabul ettiğini ve hemen hazırlıklara başlamamı bildirdi. Bu detaylı ön hazırlıklar beni, 1955 Mart'ından 1956 Eylül'üne kadar meşgul etti.

Türk Hükümetinin özel isteği üzerine, Milli Eğitim Bakanlığı ile 1956 yılında yürürlüğe giren bir sözleşme imzaladım. 1955 Mart'ından 1956 Eylül'üne kadar olan süre için sözleşmem olmadığından, bu tarihlerde bana ödeme yapılmadı.

10 Eylül 1957 tarihinde bütün planlarımı takdim etmek üzere Ankara ve İstanbul'a uçtum. Sabri Oran tarafından bana, daha küçük boyutlarda olan 3 binanın henüz onarımının bitmediği ve gerekli malzemenin temin edilemediği bildirildi. Yeni bir durum ve neredeyse çözümü imkansız bir sorunla karşı karşıya kalmış oldum. Önerdiğim planı değiştirmek, biraz da küçültmek ve bazı büyük atölyelerden feragat etmek zorundaydım. Orada yeni planlar yapıp Bakanlığa ilettim ve tekrar onay aldım. Bu işle 25 Ekim 1956 tarihine kadar uğraştım. Almanya'ya döndükten sonra da uygun öğretim elemanlarını bulmak için gerekli hazırlıkları yapabildim. Söz konusu olan Mobilya ve İç Mimarlık, Dekoratif Resim, Grafik ve Tekstil Bölümü için öğretim elemanlarıydı.

Okul için bazı malzemeler hala eksik olduğundan, bu konuda, o sırada Türkiye'de bulunan Almanya Cumhurbaşkanı Bay Heuss'un ziyaretinden faydalanmayı uygun gördüm.

Bay Theodor Heuss Türkiye'ye gelmeden önce, Hans Bott beni aradı ve Türkiye'deki çalışmalarımla ilgili olarak Cumhurbaşkanımızın bir yardımı olup olmayacağını sordu. Ben de kendisine Türk Milli Eğitim Müsteşarı Osman Faruk Verimer'in bu konuda yetkili olduğunu söyledim. Ankara Büyükelçiliği'ndeki resepsiyonda Sayın Cumhurbaşkanımızın benim konumu bakanlık müsteşarına açmış olmasından büyük bir memnuniyet duydum. Bunun ardında inşaat çalışmaları da gözle görülür bir biçimde hızlandı ve okulun Ekim 1957 tarihinde açılmasının önünde hiçbir engel kalmadı.

Şubat 1957 tarihinde Sabri Oran'la beraber birkaç Alman Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu, İsviçre'nin Basel ve Zürih şehirlerinde benzer okulları ziyaret ettik.

Öğretim elemanların görevlendirilmesiyle ilgili olarak da konuştuk. Ben önceden bazı öneriler hazırlamıştım, ama sonuçta Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi'nden öğretim üyelerinde karar kıldık.

Mobilya ve İç Mimarlık için Fraulein Vollmer,

Dekoratif Duvar Resimi için Herr Schubert,

Grafik için Herr Metzger,

Tekstil için Fraulein Prof. Ruland.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 5-6

Stuttgart Akademisi bu konuda ilk başta ele alınması gereken kurumdu. Oradaki düzenlemeler de bunun için uygundu. Çünkü Münih'te olduğu gibi, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ile Güzel Sanatlar Akademisi'nin birbirine bağlı ve aynı Rektörlük idaresinde olduğu tek okuldu.

29 Mayıs 1957 tarihinde Okulun açılışı ile ilgili son hazırlıklar hakkında görüşmek için tekrar Türkiye'ye gittim, çünkü planlarda yapılan değişiklikler ve bölümlerin küçültülmesinden dolayı organizasyonla ilgili henüz çözülmemiş sorunlar vardı ve bunları Sabri Bey'le ve Ankara'daki Milli Eğitim Bakanlığı ile görüşmem gerekiyordu. Okul'un açılış çalışmaları için Almanya'da yapmam gereken daha pek çok hazırlık olduğundan, 28 Haziran'da tekrar Almanya'ya döndüm.

Bunun ardından Almanya'da deneme ve araştırma atölyelerinin donanımı sağlamak için bazı Alman firmaları ile görüşmeler yaptım. Ayrıca Alman öğretim üyeleriyle, çalışma alanları ve yapmaları gereken hazırlıklar hakkında görüşmeler yaptım.

18 Eylül 1957 tarihinde, bu arada İstanbul'a gelen öğretim elemanlarını görevleri hakkında bilgilendirmek, Bakanlıkta ilgili kişilerle görüşmek ve okulun açılışına katılmak üzere İstanbul'a geldim.

Ayrıca bölümlere odaların taksimi ve giriş sınavlarının hazırlıklarını yaptık.

Giriş sınavına yaklaşık 300 öğrenci katıldı. Fakat biz yer darlığı nedeniyle 70 öğrenci alabildik.

70 öğrenci ilk yıl Temel Eğitim (hazırlık sınıfında), ikinci ve üçüncü sınıfta da meslek sınıflarına devam etmek ve üçüncü sınıfta bitirme sınavından geçmek zorundaydılar. Başarı derecelerine göre bir yıl da ustalık sınıfına devam edebileceklerdi.

Ustalık sınıfı dışında, her üç yılda da öğrenci olduğunda Okul'un toplam öğrenci sayısı yaklaşık 210 olacaktı.

Giriş sınavlarında, Sanat Enstitülerinden/Meslek Okullarından (Gewerbeschule) gelen öğrencilerin zanaat alanında genel olarak iyi olduğu, bununla birlikte çizim konusunda büyük eksiklerinin bulunduğu anlaşıldı. Buna karşılık daha yüksek okullardan gelenlerin hem çizim altyapıları kuvvetliydi hem de daha yaratıcı ve yetenekliydiler. Zanaat konularında ise teknik üniversitelerde de olduğu gibi, iş yerlerinde pratik yaparak takviyeye ihtiyaç duyuyorlardı. Bu eğitim, Seramik Bölümü'nün ders programında (pratik staj) yer aldı.

Mobilya ve İç Mimarlık sınıflarında okula bağlı olarak kurulan marangozhanede de öğrencilerin pratik becerilerini geliştirmek için olanak bulması sağlandı. Gerçi bu atölyeler henüz tam olarak donatılmış durumda değil. Buna rağmen bugüne dek sağlanmış donanım yeterli olacaktır. Resim Bölümü'nün öğrencileri, pratik eğitimlerini, öğretim elemanı Herr Beaurle ile öğrenebilecekler. Çünkü Herr Beaurle duvar tekniklerinin hepsine hakim durumdadır. Grafik sınıflarında zanaatçılık becerisi o kadar önemli değildir. Mevcut öğretim elemanlarından ve grafik atölyelerine yapılan ziyaretlerden öğrendikleri yeterli olacaktır. Tekstil Bölümü için de durum aynıdır.

Kuyumculuk ve altın işlemeciliği sınıfı içinse durum farklıdır. Başlangıçtan itibaren iyi donatılmış ve araç gereçlerin tam olduğu bir atölyenin bulunması gerekir, çünkü tasarım ile uygulamayı birbirinden

ayırmak mümkün değildir. Bölüm henüz açılmamış olmakla birlikte, bu bölüm için öngördüğüm öğretim elemanı gelirken gerekli bütün aletleri yanında getirecektir.

Bu vesileyle Okul Müdürü Sabri Oran'a, ortak çalışmamızdaki uyum ve samimiyetinden, çevirileriyle bana sağladığı yardımlardan ve Ankara'daki resmi makamlarla görüşmelerdeki olumlu tutumundan dolayı çok teşekkür ederim. İnşaat işlerinin açılışa kadar tamamlanması onun sayesinde mümkün olabilmiştir, çünkü malzemeler eksik olduğu için çok daha fazla çaba ve çalışma gerekiyordu. Son olarak da Sayın Cumhurbaşkanımızın ilgisine teşekkür etmek istiyorum, onun yardımları olmasa bu malzemelere zaten sahip olamayacaktık.

Okulun açılışı için gerekli tüm hazırlıkların tamamlanmasının ardından, 26 Ekim 1957'de Okul öğretime başlamış oldu. Açılışta, Milli Eğitim Bakanı adına seçimler yüzünden Bakan gelemediği için Müsteşar Ömer Faruk Verimer ve Okul Müdürü Sabri Oran konuşma yaptı. Sayın Sabri Oran, benim yerime Türkçe olarak okulun inşa sürecini anlattı ve benim bu raporumda da sık sık bahsettiğim gibi, okulun önemine işaret etti.

Okulun açılışıyla birlikte Almanya'daki çalışmalarla ilgili bir sergi de düzenlemiştik. Amacım, sanat okullarında yapılan çalışmalara dikkat çekmeyi sağlamaktı. Ziyaretçiler sergiden çok etkilendi. Öyle ki, bu türden bir okulun önemi ve amacı hakkında önceden hiçbir fikir sahibi olmayanlar bile, okulun çok daha önceden açılmış olması gerektiğini düşünmeye başladılar.

Ben aynı zamanda bu sergiyle, geleneğiyle sıkı bağları olan Türkiye gibi bir ülkede, zanaatlarına ve tarihsel biçimlere uzayan köklere sahip sanat yeni açılımlar kazındırabilecek yolları göstermek istiyordum.

Aşağıdaki atölyelerle okul öğretime başlamıştır:

- Mobilya ve İçmimarlık Bölümü
- Grafik Bölümü
- Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü
- Dekoratif Resim Bölümü
- Seramik Bölümü

Tüm öğretim kadrosu dört Alman, üç Türk öğretim elemanı ve üç Türk asistandan oluşmaktadır.

Biz ilk yıl meslek sınıflarını geçici olarak kurduk. En azından, bir bölümün yöneticiliğini yapan Alman öğretim elemanlarının hiç değilse birkaç öğrenciyle bölümü kurma olanağına sahip olmasını istedik. Bu nedenle sınavda, hazırlık sınıfını atlayabileceğini gösterebilen yetenekli öğrencileri aldık. Ama bu, geçici bir uygulamadır ve ileride bu uygulamaya gerek kalmayacak. Yine de yeteneği ve önceden aldığı eğitim sayesinde hazırlık sınıfını atlayabilecek öğrencilerin de istisnai durumlar yaratabileceği göz önünde bulundurulacaktır.

Her öğretim elemanı, meslek okulunda ilgili bulunduğu zanaatçılık dalıyla yakın ilişki içinde bulunmak zorundadır. Böylece iki kurum arasında ve daha sonra bizim okulumuzda okumak isteyebilecek öğrencilerle yakın ilişkiler kurulması sağlanacaktır.

Okul Müdürü Sabri Oran'la, ayrıca Türk ve Alman öğretim elemanlarıyla ilk yarıyıl, çeşitli bölümlerde uygulanacak eğitim-öğretim programını görüştükten sonra, 4 Kasım 1957'de tekrar Almanya'ya döndüm.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bunun ardından derslerde kullanılmak üzere, öğretmen ve öğrencilere yönelik materyallerin temin edilebilmesi için Almanya'nın önde gelen sanayi ve zanaat işletmeleriyle görüştüm. Birçok firma gene bedelsiz ve nakliye ücretlerini kendileri ödeyerek bu malzemeleri İstanbul'a takdim etmeye hazır olduklarını söylediler. Bağışa katılan firmalar raporun ekinde mevcuttur.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın isteği üzerine, Metal Bölümü'nde çalışmak için başvuran adaylar olan Swaebisch-Gmünd'den Bachmayer ve Köster ile görüştüm. Bana bu kişileri, Suttgart Güzel Sanatlar Akademisi'nden Sayın Profesör Warnecke ile Swaebisch-Gmünd Meslek Okulu'ndan Sayın Profesör Kuttler tavsiye etmişti. Köster, altın ve gümüş işçiliği konusunda çok beceriklidir. Ama emayeleme vb. gibi daha farklı teknikler konusunda da bilgi sahibidir. Türkiye'de temin edilmesi çok zor olan bütün atölye donanımını ve aletleri getirebilir.

Ayrıca laklama (yüzeyleri kaplama, boyama anlamında) teknikleri konusunda bir öğretim elemanı bulmak için araştırma yaptım. Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi'nin müdürü Sayın Handhaunen tarafından bana, onun asistanı olan Hans Baurle önerilmişti. Uzun görüşmelerden sonra teklifimi kabul etti. Metal Bölümü için teklif ertelendiği sırada, Hans Baeurle'den, 25 Şubat 1958'de ilgili belgeleri ulaştırması istendi. Böylece 1958-59 öğretim yılı için göreve alınmış oldu.

Derslerin nasıl yapıldığını görmek üzere 1958 yılının Şubat ayı başında tekrar İstanbul'a geldim. Bir öğretmenler toplantısı yapıldı ve katılan Türk ve Alman öğretim elemanları öğrencilerin başarılarını konuştular ve arzularını belirttiler. Genel olarak bu ilk denemenin sonuçlarından memnun kaldıkları gördüm. Ben de onlarla aynı kanıdaydım. Çok az istisnanın dışında, bütün öğrenciler derslere ilgiyle katılmıştı. Özellikle yaratıcılık gerektiren çalışmalar konusundaki başarıları beni şaşırttı.

Takip eden yarıyıl için hazırlıkların ardından, atölye donanımları için Alman firmalarının tekliflerini değerlendirmek, ödenek temini ve sevkiyat konularında görüşmeler yapmak üzere Almanya'ya döndüm.

Atölye donanımlarıyla ilgili daha pek çok sorun vardı, bu nedenle hazırlık sınıfının ikinci yarıyılını ve mesleki öğretim sınıfını geçme sınavlarını görüşmek üzere Mayıs 1958'de tekrar İstanbul'a geldim. Beni çok memnun eden sonuçları gördükten sonra, meslek sınıflarındaki dersler konusunda henüz kesinlik kazanmamış konular ve bir sanat okulunun olmazsa olmaz birimlerinden biri olan atölyelerin organizasyonu hakkında okul müdürüyle görüştüm. İki yıl içinde ilk mezunlarımızı vermeye kadar her alanda, ama özellikle de hala çözüme kavuşmamış olan atölye sorunu konusunda uzman görüşünün önemi konusunda etraflıca konuştuk.

Bu ziyaretim sırasında, İstanbul'daki Alman Başkonsolosluğu'yla da okulun öğretim malzemelerinin temini konusunda görüştüm. Alman Dışişleri Bakanlığı bütçesinden, ödenek ayrılması konusunda, söz aldım ve bunun üzerine Türkiye'de temin edilemeyecek öğretim malzemelerinin bir listesini yaptım. Ekteki listede belirtilen malzemelerin temini Alman Dışişleri Bakanlığı'nca onaylandı. Bunun için çok müteşekkirim, çünkü böylece öğretim elemanları, derslerine Almanya'da olduğu gibi işleyebilecekler.

Ayrıca Tekstil Bölümü'ndeki öğretim elemanı kadrosu konusunda görüştük. Bayan Prof. Rulland sağlık nedeniyle Türkiye'deki görevinden ayrılmak istiyordu. Aslında verdiği dersten çok memnundu, sınıfı da

çok iyiydi. Temel eğitimin verildiği hazırlık sınıfında dersi yoktu, çünkü bir istisna olarak hemen meslek eğitim sınıfındaki üstlenmişti. Öğrencileri başarılıydı ve ondan ayrılacakları için üzüntülüydüler.

Ayrıca Bayan Vollmer'in kadrosu için de birinin bulunması gerekiyordu. Bayan Vollmer çok yetenekli biridir. Temel Sanat Eğitimi'nde Bay Koçak'la beraber görevini yapıyordu. Bayan Vollmer iç mimardır, ama bizim el yapımı ve fabrikasyon mobilya üretiminde tecrübesi olan bir öğretim elemanına ihtiyacımız var. Bu kadro doldurulduktan sonra, içmimar olan ayrıca bir öğretim elemanına daha ihtiyaç duyulacaktır.

Bay Metzger ve Schubert bu okulda olmaktan son derece memnunlar ve öğretim elemanı olarak sorumluluklarını da yoğun bir çalışmayla yerine getiriyorlar. Her türlü görevi olumlu bir tavırla yerine getiriyor ve sanatsal etkinlikleri de dikkat çekicidir.

Almanya'ya dönüşümden sonra Tekstil ve Mobilya Bölümleri'ndeki iki boş kadro için eleman bulmaya çalıştım. Bu konuda şu isimleri önerdim:

Bayan Waltrand Langer, Krefeld

Bayan Charlott Pfauder, Hamburg

Bay Walter Matysiak, Konstanz

Bay Harald Schmitt, Duisburg ve

Bay Armin Wexler, M. Gladbach

Önce Bayan Charlott Pfauder'ı önerdim, onu şahsen de tanıyordum. Fakat onun talepleri, Türk Hükümeti'nin öngördüğü ücretle karşılanamayacak gibi görünüyordu.

Sonra Bayan Waltrand Langer ile yaptığım görüşme daha olumlu sonuçlandı. Ama kendisi ancak Eylül 1959'da göreve başlayabileceğini söyledi.

Bay Harald Schmitt mevcut koşullarda görevi kabul edeceğini beyan etti.

Mobilya Bölümü için Bay Friedrich Fritz Rommel'i önerdim. Benim öğrencimdi ve büromda çalışmıştı, ayrıca zanaat ve sanayi işletmelerinde de çalışmış ve ağaç işleri ve mobilya üretimi konularında her alanda deneyim kazanmış biriydi.

Türk Milli Eğitim Bakanlığı ile olan sözleşmem 1 Eylül 1958 tarihinde sona erdi.

İstanbul'daki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Almanya'daki adıyla Sanat Okulu görünce çok kısa bir zaman dilimi olan iki buçuk yıl gibi bir sürede kuruldu.

Takip eden yılda, dersleri başlatmak ve yönetimini gerçekleştirmek için tekrar İstanbul'daydım, ikinci yarıyılın sonunda, meslek sınıflarının derslerindeki temel ilkeleri belirledim ve Alman öğretmen kadrosundaki boşluklar için uygun kişiler bulmak ve öğretim kadrosunu ders için gerekli düzeye getirmek için çalıştım.

Alman sanayisinden çağdaş örnekler ve görsel malzemeler temin etmek için uğraşmaya devam ettim. Bu gayretim üzerine Alman sanayicileri bana, çok kapsamlı ve değerli malzemeler sundu. Eminim bu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

malzemelerin Teknik Üniversite'ye ve sanat okullarına (Gewerbeschule) çok faydası olacaktır. Ayrıca okulun sağlıklı bir biçimde gelişebilmesi için temelleri de atmış oldum.

Alman Başkonsolosluğu'nun yardımıyla okul Türkiye'de bulunmayan çok değerli malzemelere kavuştu.

Son olarak, okulun olmazsa olmaz kısımlarından olan ders ve deney atölyelerinin kuruluşu için gerekli hazırlıkları yaptım ve bu atölyelerin makine ve aletleri için bir ödenek planı hazırladım.

Türk hükümetiyle yaptığım sözleşmemin birinci paragrafı şöyledir:

Milli Eğitim Bakanlığı, Bay Prof. Adolf Schneck'i İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu kurmakla görevlendirmiştir. Bay Prof. Adolf Schneck deneyimini bilgi ve becerisini tüm gayretiyle bu göreve adamakla yükümlüdür.

Bu görevi tam olarak yerine getirdiğimi ve okulun başarıyla gelişeceğine yürekten inanıyorum.

Ankara'da Sayın Müsteşar Osman Faruk Verimer ve Genel Müdür Ferit Saner'le görüşmelerimizin çok olumlu ve samimi bir biçimde gerçekleştiğini hatırlatmayı bir borç bilirim. Nihayetinde bildiğim kadarıyla Türkiye'de Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulması fikri onlardan çıkmıştı. Onların bu kararlı tutumları sayesinde iki buçuk yıl içinde amacımıza ulaştık.

İstanbul'daki Alman Başkonsolosluğu'ndan Herr Graevenitz'e, Herr Paulus'a ve Herr Prof. Dr. Benzing'e her konuda verdikleri destekten dolayı çok teşekkür ederim.

Sözleşmemin sona erdiği 1 Eylül 1958 tarihinden itibaren okul müdürlüğünde değişiklik olmuştur. Bundan sonraki işleyiş konusunda bilgim yoktur.

Stuttgart, 1 Nisan 1959[40]

40 Prof. Schneck'in Nisan 1959 tarihinde, T. C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne göndermiş olduğu Almanca Rapor. Metnin çevirisi Prof. Mustafa Asker tarafından, redaksiyonu ise Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır. Belgenin Almanca orijinali Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı Arşivi'ndedir. Bkz. EK: 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Kurulmasına Neden İhtiyaç Duyuldu?

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kurulduğu sırada, ülkemizde sanat eğitimi veren kurumlar vardı. Bu sanat kurumlarından biri Güzel Sanatlar Akademisi, diğeri de Gazi Eğitim Enstitüsü'dür.

Akademi Osmanlı'da olduğu gibi Cumhuriyet Hükümeti'nde de batılı bir zevk yuvası olarak değerlendirilmiştir. 1883 yılında, mimarlık, şehircilik, resim, heykel ve hakkaklık gibi alanlarda batı anlamında öğretim verir. O zamanki adıyla, Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kuruluşundaki en önemli gerekçe, yapı sanatıyla ilgili eleman ihtiyacından doğmuştur.

20. yüzyıla doğru çağa ayak uydurma gayesi ile Akademi okullaştırılmış ve Cumhuriyet döneminde de okula sahip çıkılmıştır. 1930'lar, kültür ve sanatın önem kazandığı yıllar olmuştur. 1936'da yenilenen programlarla atılımlar yapılmıştır. Akademi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış, müdürü Fevzi Çakmak'ın damadı, Burhan Ümit Toprak olmuştur.

Burhan Ümit Toprak döneminde Akademi'nin kadrosu genişletilip, yabancı uzmanlar görevlendirilmiştir. Avrupa'ya uzmanlaşmaları için öğrenciler gönderilir. O dönemdeki amaç şudur: Öğretim, öğrencinin sanatçı olarak kişiliğini ispatlama ilkesine yönelik bir diploma çalışması ile ispatlanır. Bu öğretimin esas itibariyle Avrupa sanatının değerlerini kabul ettiğini ve o çerçevede yürütüldüğünü söylemeye herhalde gerek yoktur.[41]

41 Katoğlu, agk, s. 452-453.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Akademi içinde endüstriye hizmet veren bölümler olmasına rağmen Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na ihtiyaç duyulmasını Akademi'nin [kuruluş] misyonuna bağlamak gerekir.[42]

Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü ise, 1932 yılında kurulmuştur. "Yüksek Öğretmen Okulu" modeli olan, hem ortaokullara öğretmen yetiştirme amacı güden, hem de cumhuriyet eğitiminin laboratuvarı olmuştur. Yerli ve yabancı hocaların görev aldığı, günümüz fakültelerini çağrıştıran, oldukça modern bir yapıda kurulur.[43]

Ancak Gazi Eğitimin iktidar alanının merkezinde olması gelişiminde olumsuz etkileri olmuş, 1950'lerde öğretmen yetiştiren başka kurumlar kurulmuş, Gazi Eğitim model alınacağına, Gazi Eğitimi yeni kurumlara benzetmeye çalışmışlardır. Buna rağmen Gazi Eğitim Avrupa'ya öğrenci göndererek hem Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na, hem diğer sanat kurumlarına uzman yetiştirmeye çalışmıştır.

Sonuç olarak, iki kurumda Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda açılacak bölümler bulunmasına rağmen, amaçları başkadır. Bilim-teknik-sanat üçlemesini içinde barındıracak, ülkenin ekonomik kalkınmasına yardımcı olacak, yerli mallara kimlik kazandıracak yeni kurumun desteğine ihtiyaç vardır.

Gaye Sanatı Hayata Tatbik Edebilmek

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun daha önce açılmamasının önemli nedenlerinden biri de, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik bunalımlar, tek partili dönemin devletçilik politikasının yarattığı özel girişimleri engelleyen tutum olarak belirtilebilir. İnönü'nün devletçi bir ekonomiye, buna karşılık Atatürk'ün ise liberal bir ekonomiye, özel girişimlere önem vermesi, fakat bunu da ancak 1950'lerde Demokrat Parti'nin gerçekleştirebilmesi bu sonucu doğurmuştur.

1950'ler öz kaynaklara dönük, ülkesel değerleri benimsemiş bir yönetimden, uluslar arası ilişkilere bağlı, daha açık liberal-kapitalist eğilime yönelinmiştir.[44]

18 Temmuz 1965* tarihinde yayınlanan, Yeni Gazete'nin ilavesindeki "Gaye, Sanatı Hayata Tatbik Edebilmek" başlıklı yazı, *(Bkz. Resim 7-8)*, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun açılma nedenlerini açıklayan bir manifesto olarak algılanabilir:

42 Katoğlu, agk, s. 480.

* Yeni Gazete İlavesi'nin tarihi 18 Temmuz 1965 olarak, Solmaz Bumulday'ın "Bauhaus'un Türkiye'deki Sanat Eğitimine Etkileri ve Yansımaları" adlı tezinde belirtilmiştir. s. 38.

43 Katoğlu, agk, s. 408.

44 Ayla Ödekan, "Mimarlık ve Sanat Tarihi, 1908-1980", Türkiye Tarihi 4, s. 531.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Almanlar, hele İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra toparlanmak, kısa zamanda kalkınmak için büyük bir çalışma devresine girişmişlerdi. Rekabet için piyasaya sürdükleri her türlü malın, mutlaka en iyi kalitede olmasını istiyor, bunu ısrarla kontrol ediyorlardı. Fakat istedikleri gibi satış olmaması onları hayli düşündürüyordu. Neden..? Neden..?

Ve nihayet bu nedenin cevabını, ekonominin bütün gerçeklerine en uygun şekilde bulan Prof. Adolf Schneck oldu. Prof. Schneck "Biz malımızı, takdim edemediğimiz için satamıyoruz." demişti. "Öyleyse endüstrinin yanında, mamullerimizi pazarlayacak sanat kolları yaratmak, bunun için lüzumlu elemanları yetiştirecek okullar açmak lazım."

Böylece ilk Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Almanya'da kuruldu. Sonra Fransız'lar, sonra diğer Avrupa memleketleri buna benzer okullar kurmaya başladılar. Bu okullar içinde yaşadığımız hayatın günlük estetik ihtiyacına cevap verecek durumda sanatkar yetiştiriyor, dolayısıyla estetik hem bir malın satışını, hem de istihsalini yükseltiyordu.

Nihayet biz de Prof. Adolf Schneck'i Türkiye'ye davet ederek böyle bir okulun açılmasını istedik. İşte bizdeki Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Prof. Schneck tarafından ve diğer memleketlerdeki gibi aynı gayeyle kuruldu.

Yirminci yüzyılın başında, bütün dünya devletleri gibi Türkiye'de de modern ilmin, modern tekniğin büyük hamleleri hissedilmeye başlanılmıştı. El sanatkarlarından makineleşmeye geçiliyor, atölyeler yerini fabrikalara bırakıyordu. Fakat bu hamleler, toplumun geçirdiği türlü sarsıntılar arasında istenildiği gibi verimli, istenildiği gibi başarılı olamadı.

Türkiye bütün kalkınmasını Cumhuriyet devrine borçludur. Geç kalmış olmakla beraber, Cumhuriyet devriyle beraber atılan ileri adımlar bizi komşularımızın seviyesine yaklaştırıyor. Lakin iktisadi alanlarda pazarlamanın ne kadar mühim rol oynadığını, bizde ise endüstrinin en büyük yardımcısı olan bu branşın ne kadar zayıf olduğunu neden sonra tam manasıyla hissetmeye başladık. İşte Prof. Schneck'in Türkiye'ye davet edilmesi böyle bir okulun açılmasındaki zaruret, hep bu ihtiyaçtan doğdu.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun öğrenime başlaması ve yetiştirdiği elemanların muhtelif sahalarda gösterdikleri üstün başarı, nihayet Türk ekonomisinde de bir pazarlama inkılabı yaratmaya başlamış oldu. Muhakkak ki de nevi okullara daha çok ihtiyaç duyulacak, elbette bir yenisi, sonra bir yenisi daha kurulacaktır...[45] *(Bkz. Resim 7-8)*

45 Yeni Gazete İlavesi, "Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu", İstanbul, 1965, s. 7-8.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Amaç ve Görevleri

> Memleket sanayinin ihtiyacı olan mütehassıs (uzman), teknisyen ve sanatkarların her bakımdan mükemmel yetişmelerini sağlamak okulun birinci vazifesidir. Çeşitli sanat kollarında yetişen bu gençlerin hayata uygun müstakil ve yaratıcı birer sanatkar olmalarına bilhassa ehemmiyet verir.
>
> Okulun diğer bir vazifesi de, kalkınma halinde olan memleketin sanat hayatına iyi misal ve örneklerle rehber olmak, onların müşküllerine yardım etmek suretiyle el sanatlarının ve endüstrinin gelişmesine hizmet etmektir.[46]

Birinci görev olarak belirtilen çeşitli sanat kollarından yetişen elemanların uzmanlaşmasını sağlamak, 1957 yılındaki sınav sonuçlarında kazanan adayların büyük çoğunluğunun sanat enstitüsü mezunu olmasından rahatça anlaşılabilir. Seramik, Dekoratif Resim, Mobilya ve İç Mimarlık Bölümleri'nden kazanan adayların yirmi ikisi enstitü, dördü lise mezunu, ikisi üniversite öğrencisi, on ikisi ise, lise üçüncü sınıf öğrencisidir.[47]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun, 1961 yılı yönetmeliğinde, amacı ile ilgili bir değişiklik yapılmamıştır. Zamanla, ülkenin ekonomi politikası ve endüstrinin istekleri doğrultusunda değişiklikler yapılmıştır. 24 Mart 1964 tarihinde yönetmelik ve programlar hakkında Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarı Nihat Saydam başkanlığında, okulda yapılan toplantıda okulun amaçları şöyle sıralanmıştır:

> a) Öğrencilerini, endüstri ve el sanatlarımızın muhtaç olduğu mesleğinin tekniğine hakim, yeni buluşlar yapabilen sanatçılar, milli ve insani gayelere bağlı kişiler olarak yetiştirmek.
>
> b) Tatbiki Güzel Sanatlar alanında zevkimizi yükseltecek araştırmalar yapmak. Eski ve yeni el sanatları üzerinde incelemelerde bulunarak ihtiyaca göre uygulamak, kurslar, sergiler, seminerler düzenlemek, benzer kurumlarla işbirliği yapmak.
>
> c) Resmi ve özel kurumların tatbiki güzel sanatlarla ilgili konulara ait isteklerini inceleyerek cevaplandırmak.[48]

Teknisyen ve uzman sözcükleri yerine sanatçılar uygun görülerek, öğrencilerin milli ve insani gayelere bağlılığı vurgulanmıştır. Halkı eğitmek ve rehberlik etmek okuldan beklenen görevler arasındadır. Bu maddeler endüstri eksenli ele alınarak, değiştirilerek, yeniden düzenlenerek, 1965 yılında Yeni Gazete'nin Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu tanıtan ilavesinde yayınlanmıştır.

46 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Matbaacılık Okulu, Beşiktaş-İstanbul, 1957 yılında giriş sınavlarında dağıtılan broşür. Bkz. EK: 2-2a

47 14 Ekim 1957 tarihli belge ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 3-3a

48 24 Mart 1964 tarihli tutanak ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 16

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 7-8

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, el sanatların ve endüstrinin muhtaç olduğu mesleğin tekniğine hakim, zevkli ve orijinal buluşlar yapabilen yaratıcı elemanlar yetiştirmek için kurulmuş bir okuldur. Bu gaye içinde öğretim başlıca 3 esasa dayanır:

1) El ve halk sanatlarının gelişmesi, halkın meslek ve kazanç gücünün artması,

2) Endüstrinin ürünlerinde kalite üstünlüğü ve orijinalite sağlanması,

3) İstihsalde rekabet gücünün artırılması ve Ortak Pazar ürünlerinin seviyesine erişmek,

Netice olarak, bütün bu gaye içinde yürütülen öğretim, halk seviyesinin ve memleketin kalkınması fikrinde birleşmektedir.[49]

Bu değişiklikler kurum ve ülke koşullarına göre yönetmeliklerle resmileştirilmiştir.

Kurucu Çekirdek Kadro

23 Temmuz 1956'da Schneck Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu kuracağı sözleşmeyi Milli Eğitim Bakanlığı Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nün görevlendirmesiyle imzalar. 27 Temmuz 1956 tarihinde, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Sabri Oran, kuruluş işlemlerini takip etmek ve okulun ilk müdürü olarak görevlendirilir. Okulun binası olarak Beşiktaş Akaretlerdeki Dolmabahçe Sarayı, eski Baltacılar Dairesi uygun görülmüştür.

49 Yeni Gazete İlavesi, "Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu", İstanbul, 1965, s. 6.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, 1957-1958 öğretim yılında öğretime açılır. Öğretim elemanı kadrosu Türk ve Alman hocalardan oluşmaktadır. Prof. Schneck, her bölüm için yeterli sayıda Alman hocayı seçer. Kadro Türk ve Alman hocalardan oluşur. "Tüm öğretim kadrosu dört Alman, üç Türk öğretim elemanı ve üç Türk asistandan oluşmaktadır."[50]

Kurumun hayata geçirilmesinde büyük katkıları bulunan, Doç. Dr. Sabri Oran Okul Müdürü, Fethi Duyar Müdür Yardımcısı, Hakkı İzet Seramik Bölümü Başkanı, Sait Yada Grafik Bölümü'nde görev alırlar. Ayrıca, 21 Kasım 1958 tarihli belgeden edindiğimiz bilgiye göre; Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nde Cevdet Koçak, Yüksek Mimar Mühendis Ratıp Ertem (İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi), Teknisyen Oktay Uzel, Dikiş Öğretmeni Nerlman Doğu, Yüksek Kimya Mühendisi Hadi Tamer (İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi mezunu, Tophane Erkek Sanat Enstitüsü'nde Renk Kimyası Öğretmeni), kurucu çekirdek kadroda yeralmışlardır.

1957 yılındaki giriş sınavı için hazırlanan tanıtım kitapçığında *(Bkz. Resim 9)*, öğretim elemanı kadrosu yer almıştır. Kitapçıkta Alman öğretim elemanlarına yer verilmiştir:

> Maarif Vekaleti, okulda öğretimin her bakımdan mükemmel olması için hiçbir fedakarlıktan kaçınmamıştır.
>
> Her bölüm için seçilerek tayin edilen Türk öğretim kadrosu arasında, şimdilik aşağıdaki ecnebi profesör ve öğretmenler de vazife almış bulunmaktadır:
>
> Tekstil Bölümü için; Prof. H. Ruland (Stuttgart)
>
> Umumi Hazırlık Bölümü için; H.Metzger (Stuttgart)
>
> Dekoratif Sanatlar Bölümü için; H. Schubert (Stuttgart)
>
> Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü için; A. Vollmer (Stuttgart) [51]

Schneck, Grafik Bölümü için Mustafa Aslıer'i düşünür. O yıllarda Almanya'da öğrenim görmekte olan Aslıer, Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi'nden tanıdığı Hans Baurle'e, Türkçe dersi vermektedir. Baurle, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun, 1957-1958 öğretim yılının ikinci yarıyılı için, Prof. Schneck'in seçtiği öğretim elemanlarından biri olacaktır. Bu vasıtayla Aslıer, Prof. Schneck'le

50 Prof. Schneck'in 12 Mayıs 1959 tarihinde T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğüne gönderdiği Almanca muhtıra, aslı MÜGSF Dekanlık Arşivindedir. Çeviri Prof. Mustafa Aslıer, redaksiyon Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

51 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tanıtım Kitapçığı, Matbaacılık Okulu, İstanbul, 1957*. Orijinali ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 2-2a

* Kitapçığın üzerinde 1960 tarihi elle yazılmıştır. Ancak bunun mümkün olmayacağını Sabri Oran'ın müdürlük yaptığı dönem aralığından anlaşılmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 9

evinde tanışır. Stuttgart Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan mezun olan Aslıer'e, Prof. Schneck Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda görev almasını önerir. 1958-1959 öğretim yılında Aslıer'de çekirdek kurucu kadro içinde yerini alır.[52]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun, öğretim elemanı kadrosu zamanla büyür, gelişir, değişir. Almanya'dan gelen öğretim elemanlarına, başka ülkelerden de katılımlar olur. 1958 yılında, kadroya katılan Mustafa Aslıer de, yaşamının önemli bir kısmını da bu kurumu geliştirmeyi, adeta bir misyon olarak benimseyerek, uzun yıllar severek devam ettirecektir.

İlk Resmi Belgelerde Sınav ve Sınav Şartları

Sabri Oran imzalı. 14 Eylül 1957 yılına ait Kayıt ve Kabul Şartlarını açıklayan belge, elimizdeki sınav kurallarını belirleyen, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na ait, en eski belgedir. Burada, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na alınacak, öğrencilerin nitelikleri belirtilmiştir.

Buna göre, Mobilya ve İç Mimarlık, Dekoratif Sanatlar, Grafik Sanatlar, Tekstil Sanatları, Seramik Bölümleri için aday öğrenciler kayıtlarını yapabileceklerdir. Aday öğrencilerin kabul edilebilmeleri için aşağıdaki okullardan mezun olmuş veya devam ediyor olmaları gerekmektedir.

a) Kız Enstitü, Erkek Sanat Enstitüsü, Yapı Enstitüsü mezunu veya en az lise II. sınıfa geçmiş olmak,

b) 23 yaşını geçmemiş olmak,

c) Kabul sınavında başarılı olmak şarttır.

16 Eylül – 1 Ekim 1957 tarihine kadar ön kayıtlar yapılır. 10-15 Ekim 1957 tarihinde de adaylar kendilerine verilen giriş belgeleriyle sınava kabul edilirler.[53]

52 Mustafa Aslıer ile söyleşiler. Nisan, 2007, İstanbul. Özel Arşiv.

53 T.C. Maarif Vekaleti Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürlüğü, 14 Eylül 1957. Belgenin orijinali ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 4

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

27 Eylül 1958 tarihli resmi belge de adayların girecekleri sınavın detayları hakkında ulaştığımız ilk belgedir.[54] Sınav iki günde sabah ve öğlen olmak üzere dört oturumda yapılacaktır. 7 Ekim 1958 Salı saat 9'da Hayali Resim, saat 14'te Modelden Resim sınavı, 8 Ekim 1958 Çarşamba günü ise saat 9'da Renk Kompozisyonu, Sat 14'de de Türkçe Kompozisyon sınavı uygulanacaktır.

Her sınav en çok üç saat sürecektir. Sınava giriş belgeleriyle aday numaralarına göre hazırlanmış yerlerde sınava girecekler, sınav evraklarını verirken de giriş belgelerini imzalatacaklardır. Sınavda kullanacakları malzemeleri kendileri getireceklerdir. 13 Ekim 1958'de sonuçlar açıklanacak, kesin kayıtlar 13-18 Ekim tarihlerinde saat 9-12 arasında yapılabilecektir. Öğrenimin 20 Ekim 1958 saat 9'da başlayacağı da önemle duyurulmuştur.

14 Ekim 1957 tarihli belge de giriş sınavlarını kazananlar açıklanmaktadır. Bölümlerin ilk öğrencilerini görebildiğimiz bu belgede, Tekstil ve Grafik Bölümleri'ne ait kısımlar eksiktir. Sınavı kazananlar arasında dikkati çeken isimler, Seramik Bölümü'nden Yüksel Güner, seramik endüstrisinde önemli işler yapmış, Dekoratif Sanatlar Bölümü'nden, daha sonraları Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda öğretim elemanları olacak, Mustafa Pilevneli, Metin Şahinoğlu, Grafik Bölümü'nden Kemal Şen, Tekstil Bölümü'nden Hatice Reyhan Küçük ve Ozanay Çağatay[55] kazananlar listesindedir.

Prof. Schneck'in Hazırladığı Yönetmelik Tasarısı

Prof. Schneck'in hazırladığı yönetmelik tasarısı şöyleydi:

İstanbul'daki Yeni Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu

İçin Bir Tüzük Tasarısı

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu İçin Geçici Tüzük

Görev Dağılımı ve Düzenleme

1) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun görevi, Türkiye'de sanayi ve zanaatın gelişmesine yardımcı olmak, sanatla ilgilenen gençlerin eğitimini sağlamaktır.

2) Sanayinin ve zanaatın geliştirilmesi, tasarım dersleri ve eğitiminin yanı sıra, kamu kuruluşları ile özel çevrelerin tasarımlarını, model ve çalışmalarını ücret karşılığında yapmaları, yeni model ve teknikleri kullanmaları ve denemeleri için teşvik etmeyi de içermektedir.

54 T.C. Maarif Vekaleti Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürlüğü, 27 Eylül 1958. Belgenin orijinali ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 5

55 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüzlerde 42 Albüm, Üniform, İstanbul, Haziran, 1989.

3) Sanatla ilgilenen gençlerin eğitilmesindeki amaç, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndaki alanlarda eğitim alan öğrencilerin, sanatsal olarak bağımsız birer tasarımcı haline gelmesini sağlamaktır.

4) Bunun yanı sıra, zaten bir sanatsal ön eğitime sahip olan bağımsız zanaatkarlar ile ilgili kuruluşlarda çalışan kişilere de tasarım yapma ve uygulama olanağı sağlanmalıdır.

5) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda dersler, ders planı ve ders malzemelerine göre birbirinden ayrılmış ve birbirinden bağımsız olan aşağıdaki bölümlere dağılmıştır.

A. Genel (Uygulamalı Sanatlara Giriş/ Temel Alan Bilgisi [Temel Sanat Eğitimi]) Bölüm.

Dersler çizim ve resim, yazı, temel bilgiler ve biçim bilgisi; kil, ahşap ve metalle pratik çalışmalar, ürün denemeleri.

B. Uzmanlık Alanlarına Göre Bölümler.

a) Mobilyacılık ve İç Mimarlık

b) Dekor Ressamlığı

c) Grafik Sanatı

d) Metal Çalışmaları

e) Seramik

f) Cam İşçiliği, Mozaik ve Cam Resmi

g) Tekstil, Kumaş ve Halı

6) Bakanlık, ihtiyaca göre, var olan bölümlerin tamamlaması, işlerini hafifletmesi ya da değiştirmesi için gerekli gördüğü takdirde başka bölümler de oluşturabilir. Her bölüm, eğitimin tamamlanacağı bir başlangıç ve bir de ileri seviyeye ayrılmaktadır. Eğitimin süresi, Uygulamalı Sanatlara Giriş (Temel Sanat Eğitimi) ile birlikte altı yarıyıldır. Üstün yetenekli öğrencileri, bu eğitimin ardından bir tür "ustalık sınıfı"na alınabilir. Ücret karşılığında derslere katılarak eğitimlerine devam edebilir, böylece benzer okullarda öğretmen olmak üzere yetişebilir ve kendilerine ait bir atölyede bağımsız olarak çalışma imkanı bulabilirler.

7) Her bölüme, sanat ile ilgili bir uzman başkanlık eder. Başkan, bölümün büyüklüğüne göre, "uzmanlık sınıfı"ndan bir öğrenciyi asistan olarak yanına alabilir. Uzmanlık alanlarındaki dersler için uygun makine ve aletleri kullanabilen usta öğretmenler ve atölye şeflerine ihtiyaç vardır. Buna uygun kişilerin bulunamadığı durumlarda, öğrencilere meslek okullarındaki düzenekleri kullanma izni verilebilir. Var olan meslek okullarındaki uygulamalar ve deneyler konusunda bütün bölümlere belli ayrıcalıklar tanınmalıdır.

8) Derslerin ve atölye çalışmalarının yanı sıra, tüm bölümlerin kullanabileceği diğer ders araçları arasında kütüphane, model koleksiyonu, mal bilgisi, hazırlanmış ürünlerin fotoğraf ve diaları, sanat okullarının ders araçları koleksiyonu, genel ve özel koleksiyonlar, zanaat ve sanayi işletmelerine gezi ve ziyaretler de bulunmaktadır.

9) Öğrenci Kabul Koşulları

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na uygun öğrencilerin alınabilmesi için, geçer notla ve disiplin cezası

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

almadan eğitimlerini tamamladığını gösteren belgeler istermektedir. Buna ek olarak, bu belgelerin alındığı uzmanlık alanında, meslek okulundan başlayıp kalfalık sınavına kadar süren beş yıllık süreyi kapsayan bir halk okulu (çıraklık okulu) eğitimi almış olmak gereklidir. Ortaokulun tamamlanmasının ardından, kalfalık sınavının da verilmiş olması zorunludur. Liseyi bitirdikten sonra, söz konusu uzmanlık alanında en az altı ay çalışılmış olduğu belgelenebilmelidir. Ayrıca, Temel Sanat Eğitimine kabul edilebilmek için bir sınav yapılacak; bu sınav, adayların gerekli yeteneğe sahip olduğunu ve yaratıcı çalışmalar yapabileceğini gösterecektir.

10) Sıradışı öğrencilerin kabulüne her bir bölüm başkanı, müdürle birlikte karar verecektir.

11) Dersler yalnızca gündüz saatlerine yapılacaktır. Hem ders saatlerine hem de yarıyılların başlangıç ve bitiş tarihlerine, öğretmenler kurulu, ilgili Bakanlık makamlarıyla birlikte karar verecektir.

12) Bir uzmanlık alanından başka birine geçişe, ilgili bölüm başkanı karar verebilir.

13) Bölüm başkanları ve teknik danışmanlarının izni olması koşuluyla öğrenciler, başka bölümlerde tasarımlar ve deneyler yapabilirler.

14) Tatil, öğrenim ücreti ve burslara ilişkin olarak... ....[Rapordaki gibidir.]

15) Yarıyılın sonunda öğrenciler, müdüriyet tarafından hazırlanmış ve başarılarının, bilgilerinin ve davranışlarının değerlendirildiği bir karne alırlar. Ayrıca derslerini ve eğitimlerini gerektiği gibi tamamlayanlar, özel bir bitirme ödevini de başarıyla yaparak mezuniyet diplomasına hak kazanırlar.

16) Hem kurum binasında hem de dışarıda yapılacak sergiler, daha geniş çevrelerin de öğrencilerin ve öğretmenlerin çalışmalarına dair bir fikir edinmesini sağlayacaktır.

17) Disiplin konusuna ilişkin olarak....[Rapordaki gibidir.]

18) Öğretim Kadrosu, Yönetim ve İdare

a) Bölüm başkanları, profesörler, sanat uzmanları, temel sanat eğitimi öğretmenleri (Hauptlehrer) ve misafir öğretmenler,

b) Branş öğretmenleri (Fachlehrer) ve teknik konuda uzman öğretmenler,

c) Yardımcı öğretmenler öğretim kadrosunu oluşturmaktadır.

İhtiyaç duyulması halinde, öğretmenler ile branş öğretmenlerine teknik veya benzeri konularda destek olabilecek kişiler görevlendirilebilir. Öğretim kadrosu, kısmi olarak kamu hukuku kısmi olarak da özel hukuk alanına giren iş sözleşmesine tabidir.

20) Yönetim ve idare işleri aşağıdaki ilgili personelin yardımıyla gerçekleştirilir.

a) Müdür

b) Öğretmenler kurulu

c) Uzmanlık alanına ait bir komite

d) Danışma kurulu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

21) Müdürün atanmasına ilişkin olarak... ....[Rapordaki gibidir.]

22) Müdür, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nu dışarıda temsil eder ve idari personelin de yardımıyla kurumun iç ve dış işlerinin yönetimini gerçekleştirir. Müdür, kurumun durumundan, ayrıca Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na ve bu okula ait olan her şeye ilişkin yasaların, düzenlemelerin ve yönergelerin uygulanmasından sorumludur. Müdürün öğretim kadrosundaki kişilerin, idari personel ile diğer personelin ve onların görevlerinin denetimini gerçekleştirir. Öğretmenler kurulundaki, uzmanların oluşturduğu komitelerindeki atamalar ile müfettişler kurulundaki (Schulrat) atamaları müdür yapar. Müdür, müfettişler kuruluna danışmanlık yapar ve onun amiridir. Müdür, öğrencilerin okula alınması ve okuldan çıkarılmasında da etkilidir, okulda düzenin bozulmamasını sağlar. Müdürün en az iki yılda bir olmak üzere, kurumun durumuna ilişkin bir rapor hazırlaması gerekmektedir.

23) Başka kurumların organlarıyla işbirliği yapma yükümlülüğünün olmadığı ya da denetleme dairesinin onayının bulunduğu durumlarda, müdür, mevcut işlerin yürütülmesinden sorumludur. Acil durumlarda ise denetleme dairesinin onayı sonradan alınabilir.

24) İlgili idari personel, müdüre tüm işlerinde yardımcı olacaktır. Birinci idari memur, sekretarya personelinin de yardımıyla, sekretarya işlerini, muhasebe işlerini yürütür ve bunların birinci elden sorumluluğunu taşır. Ayrıca malzeme idaresiyle ilgili muhasebe ve bunların denetimi de birinci idari memurun görevidir.

25) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Öğretmenler Kurulu, kurumun tüm temel alan bilgisi öğretmenlerinden ve denetleme dairesinin özel kararıyla kadroya girme hakkı tanınmış olan diğer kişilerden meydana gelir. Danışmanlık yapmaları gereken konu onların uzmanlık alanlarına girdiği takdirde uzman ve yardımcı öğretmenler ve diğer kişiler, Öğretmenler Kurulu'nun önerisi ya da onayını alarak Öğretmenler Kurulu görüşmelerine daimi olarak veya bir kereye mahsus olmak üzere katılabilirler, ancak oy hakları yoktur.

26) Öğretmenler Kurulu kararlarını oy çokluğu esasına göre alır; eşitlik durumunda ise müdür veya onun vekili karar verir.

27) Her bölüm için bir komite oluşturulmuştur. Her uzmanlık alanına ait komite, bölüm başkanından, uzman öğretmenlerden, müdürden ve müfettişler kurulundan meydana gelir. Bölüm açısından önem taşıyan konularda bilirkişi olarak bu komitelere danışılır. Örneğin,

a) Müfredatın ve derslerin oluşturulması konusunda,

b) Bütçe konusunda.

28) Müfettişler Kurulu,

a) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun Öğretmenler Kurulundan,

b) Mimarlık Bölümü'nden, Teknik Yüksek Okul'dan ve Güzel Sanatlar Akademisi Senatosu'ndan,

c) Uygulamalı tasarımcılık ve endüstriyel sanat dallarının temsilcileri ile müfettişler kuruluna özel olarak atanmış kişilerden meydana gelir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

29) İhtiyaç duyulduğunda müfettişler kurulu [Denetleme Kurulu] bir araya gelir, kurumdaki düzenlemelerde önemli değişiklikler yapılacağı zaman, kurum binasıyla ya da bütçe planlamasıyla ilgili önemli sorunlar olduğu zaman müfettişler kuruluna danışılır.

30) Aşağıdaki maddeler söz konusu olduğunda kararları denetleme dairesi verir:

a) Tüzük değişiklikleri

b) Öğretmenlerin atanması

c) Müfredatın belirlenmesi

d) Hizmet ve yönetime ilişkin yönetmeliklerin belirlenmesi

e) Öğrenci yönetmeliklerinin belirlenmesi

f) Ders ücretlerinin belirlenmesi

g) Bütçenin belirlenmesi

h) İnşaat işleri

31) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, doğrudan Kültür Bakanlığı'na [Milli Eğitim Bakanlığı'na] bağlıdır.[56]

Yönetmelik Yerine Geçen İlk Kurallar: 1957 Tarihli Giriş Sınavı Kitapçığı

Prof. Schneck'in öngördüğü ilk yönetmeliğin yol gösterici olduğunu kabul edersek, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk resmi yönetmeliği aslında 1961 yılında yapılmıştır. 1957 yılında öğretime başlayan kurumun yönetmeliğinin olmaması bilinçli bir seçimdir. İlk yıllardaki bu tutum kurumun ana kurallarından biridir. Zamanla alınan sonuçlara göre, başarılı bulunan deneyimler, yönetmeliğin maddelerini belirleyecektir. Her dört yılda yönetmelikler değişmiştir.

İlk öğrenciler alınırken belirlenen kurallar 1961 yönetmeliğindeki okulun amaçlarıyla paraleldir. Bu kurallar yönetmelik gibidir ve kurumun sınav için 1957 yılında hazırladığı ilk tanıtım kitapçığında adaylara sunulur. Bu kitapçıkta Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun amaç ve görevleri, bölümleri, kayıt ve kabul şartları, süresi, yöntemleri, Alman öğretim kadrosu yer alır:

> Okula öğrenci olarak, Kız Sanat ve Erkek Sanat Enstitüleri, Yapı Enstitüsü veya lise mezunlarından veya lise onuncu sınıftan onbirinciye geçmiş olanlardan kabul imtihanını kazananlar alınırlar.

56 Prof. Schneck'in 12 Mayıs 1959 tarihinde T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğüne gönderdiği Almanca mıhtıra, aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivindedir. Çeviri, Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Lise ve Kız Enstitülerinden kabul imtihanını muvaffak olanlar girmek istedikleri ihtisas şubesi için okulun uygun gördüğü bir müessese veya atölyede, muayyen bir programa göre en az bir ders yılı staj yapmak ve staj sonunda başarı belgesi almak zorundadırlar. Bunlar stajdan sonra Umumi Hazırlık (Temel Sanat Eğitimi) sınıfına imtihansız kabul olunurlar.

Erkek ve Kız Sanat Enstitüleriyle, Yapı Enstitülerinden gelenlerden branşlarıyla ilgili bölüme girecekler pratik stajı aranmaz. Ancak başka bir bölüme girmek istedikleri takdirde bir yıl pratik stajı yaparlar.[57] *(Resim 10-11)*

Konu edilen "Umumi Hazırlık Bölümü", yani Temel Sanat Eğitimi, farklı eğitim kurumlardan gelmiş öğrencilerin eksiklerini tamamlamaya yöneliktir. Meslek okullarından gelenlere yaratıcılık, meslek eğitimi almamış olanlara da seçtikleri alanlarda mesleki yaratıcılıklarını desteklemek hedeflenmiştir.

Temel Sanat Eğitimi sınıfı iki gruba ayrılır. A Grubunda Dekoratif Sanatlar Bölümü ile Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'ne devam edecekler bulunurlar. Öğrenciler, yaratıcılığın gelişimine katkıda bulunan, teorik ve pratik çalışmalarla yönlendirilirler. Mesleki dersler arasında yapı ve inşaat bilgisi, malzeme bilgisi, eşyanın perspektif ve projeksiyon çizimi öğretilir. Yazı dersleri oldukça önemlidir. Ağaç, çamur, çam, plastik, maden, yün vs. malzeme ile pratik kompozisyonlar yapılır.

B Grubunda Grafik Sanatlar, Tekstil, Seramik ve Çinicilik Bölümleri'ne geçecekler bulunur. Bu kısımdaki öğrencilerin programında serbest resim, tabiattan ve modelden renkli ve renksiz çalışmalar, süsleme işleri ve yazı mühim bir yer tutar. Bu suretle meslekleri için lüzumlu olan esasları ve yaratıcı kabiliyetleri kazandıracak şekilde çalışmaya başlarlar. Yine aynı şekilde çeşitli malzemelerle, çeşitli konularda pratik ve yaratıcı çalışmalarla, öğrenciler yönlendirilir.[58]

Bu kitapçıkta Prof. Schneck'in belirlediği doğrultuda, öğretimin kaç yıl olduğu, başarı kriterlerinin nasıl olacağı da belirtilmektedir:

Okul 3 yıldır. Derslere ve atölyelere devam mecburidir. Umumi Hazırlık sınıfı bir yıldır ve bu sınıfta gerek dersten, gerek devamsızlıktan sınıfta kalanların okula ilişiği kesilir.

Okul gündüzlü ve parasızdır. Ancak ders ve atölye çalışmalarında kullanılacak resim ve kağıdı ve sair temrin [diğer alıştırma] malzemelerini öğrenciler temin ederler.

Okulu bitiren öğrenciye ihtisas bölümünün çeşidine göre diploması verilir.[59]

57 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kitapçığı, İstanbul, 1957. Kitapçığın orijinali ektedir. Bkz. EK: 2-2a

58 T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 15

59 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kitapçığı, İstanbul, 1957. Kitapçığın orijinali ektedir. Bkz. EK: 2-2a

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yine ilk kuralları bize ulaştıran diğer kaynak olan 14 Eylül 1957 tarihli belgede*, ki bu belge Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk tanıtım kitapçığı ile bir uyum içindedir, adayların 23 yaşını geçmemiş olmaları da kabul şartlarından biri olarak belirtilmiştir.

Okulun Süresi ve Derecesi

Okulun süresini Prof. Schneck üç yılla sınırlamıştır. Üstün yetenekli öğrenciler için de eğitimin ardından bir tür "ustalık sınıfı"nı önermiştir. Ülke koşulları ne üç yılın, ne de "Ustalık sınıfı"nın hayata geçirilmesine olanak vermemiştir. Aynı koşullarda öğrenci alan okullar yüksek okul kabul görmelerine rağmen, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, yüksek okul olarak kabul edilmemektedir. Bu da ileride öğrenciler ve kurumun büyük zorluklar yaşamalarına neden olacaktır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, ilk açıldığında herhangi bir yönetmelik mevcut değildi. Prof. Schneck'in hazırladığı yönetmelik tasarısı ülke koşullarına göre hazırlanmamış, bir tasarı nşteliğindedir. Bu nedenle uygulanabilmesi mümkün olamamıştır. 1957 tarihli Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun tanıtım kitapçığında da teğitim süresi, 3 yıl olarak öngörülmüştü ve derecesi yüksek okul değildi. Bu da okulun ileride sıkıntı yaşamasına neden olacaktır.

Öğretim süresini 3 yıl olarak hedefleyen kurum, ilk mezunlarını 4 yılda mezun eder. Kurumun yöneticilerinden olan Cevdet Koçak da, 3 yıldan 4 yıla geçişi şöyle açıklar:

> Benim zamanımda 4. sınıf teşekkül etmişti. Bir iki ay sonra da 4. sınıfların imtihanının yapılması gerekiyordu. Okulun derecesi muallakta idi, talebe ayağa kalkmıştı. Durum Talim Terbiye Dairesine intikal etti, neticede 4 yıllık öğrenim yapan okulun ilk iki sınıfı tekniker, diğer iki sınıfı da yüksek olmak üzere kabul edildi.[60]

Okulun ilk yönetmeliğinde daha açık bir şekilde bu durum ifade edilir. Zamanla değişiklikler yapılır. 1964 yılında, okulun yönetmelik ve programları ile ilgili okulda yapılan ve üç gün süren toplantıların konularından biri de okulun derecesidir. Buna göre, okulun derecesi o tarihte yüksek olarak kullanılmasına karşın, bunun resmi olmadığıdır. Toplantı sonucunda okulun adının, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu olması kararlaştırılır.

Ancak okulun ilk mezunlarının diplomalarını almaları 1973 yılında mümkün olmuştur. !973 tarihli yönetmelikle birlikte, eski mezunların diplomaları yeniden düzenlenip dağıtılmıştır.

60 24 Mart 1964 tarihinde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, yönetmelik ve programları hakkında okulda yapılan toplantıya ait tutanak. Tutanağın tamamı ektedir. Bkz. EK: 16

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 10-11: Yeni Gazete İlavesi kapağı (solda) ve üçüncü sayfası

Ocak 1966 tarihli Okul Kurulu Kararı antetli kağıtlarında, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu adı basılı olmamasına karşın, okulun adının geçtiği yerlerde "yüksek" derecesinin eklendiğine tanık olunur.

Okulun adının da derecesiyle birlikte zamanla değiştiği görülmektedir Okulun adının önüne önce "İstanbul", daha sonra "Devlet" eklemeleri yapılmıştır. Bu ihtiyacın Türkiye'de ilk olan defa İstanbul'da açılan, Tabiki Güzel Sanaatlar Okulu'nun birçok şehirde açılmaya başlanmasıdır. 1965 tarihinde İzmir' de, 1974'de Mersin ve Kütahya'da benzer okullar açma girişimleri başlamıştır.

1967 tarihli yönetmelikte İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kullanıldığını, bu yüzden 1966 yılından itibaren "yüksek" dercesi kullanılmaya başlanmıştır denilebilir. 1971 yılında da resmileşir.

1973 tarihli, Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikte okulun derecesi 1. maddede Mustafa Aslıer'in şu tanımı ile yer almaktadır: İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, yüksek dereceli bir eğitim, öğretim, inceleme ve araştırma kurumudur.[61]

61 T. C. İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Öğretim Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 14591, İstanbul, 11 Temmuz 1973, s.1.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

I. ve II. Devre

İlk yönetmeliğin tarihi 1961'dir. 1957 yılında oluşturulan ilk kuralları burada değişmiş şekliyle görürüz. Öğretimin amacı da genişletilmiştir. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda öğretim ikiye ayrılır. Bunlar I. Devre ve II. Devredir. İki devrenin amacı ve derecesi birbirinden ayrılır. Bunlar madde 1 ve madde 2'de şöyle açıklanır:

> Madde 1: Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu,
>
> a) Birinci devresinde; memleket sanayinin ihtiyacı olan ve artistik eğitim ile birlikte mesleğin tekniğini üstün bir seviyede elde etmiş uygulayıcı sanatkar yetiştiren.
>
> b) İkinci devresinde; endüstri ve el sanatlarının muhtaç olduğu mesleğin tekniğine hakim, yeni buluşlar meydana getirmeğe muktedir mütehassıs elemanlar yetiştiren iki devreli bir okuldur.
>
> Madde 2: Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun,
>
> a) Birinci devresinin öğretim süresi en az (4) yarıyıldır ve orta derecelidir.
>
> b) İkinci devresinin öğretim süresi en az (4) yarıyıldır ve bu bölüm yüksek derecelidir.
>
> c) Öğrenim süreleri sanat dallarının özelliğine göre müfredat programlarıyla tespit edilir.[62]

Eğitim, 1961-1966 yılları arasında 2+2 yıl orta ve yüksek şeklinde bölünmüş bir şekilde devam etmiştir. Öğretim, uyum programları ile dört yıllık yüksek öğretim tamamlanmış, geçmiş yıllarda mezun olan öğrencilere de, dört yıllık yüksek okul diploması alma hakkı verilmiştir.[63]

I. ve II. Devrede haftalık ders saatleri farklıydı. I. Devredekiler haftada 44 saat, II. Devredekiler haftada 40 saat ders ve atölye dersleri görürlerdi. II. Devrede haftada 4 saat, yani yarım gün konferanslara, inceleme gezilerine ve diğer sosyal çalışmalara ayrıldı. Öğleden sonra 4 saat olarak görülen dersler 50'şer dakikaydı. Cumartesi öğleye kadar öğrenim devam ediyordu. Müfredat ve ders dağıtım cetveli Bakanlıkça onaylanırdı.

Kayıt ve Kabul Şartları da I. ve II. Devre için farklıydı. 1961 yılı Öğretim Yönetmeliği, Madde 20'de II. Devreye geçiş açıklanmıştı. II. devreye gireceklerin, I. devreyi bitirip devam ettikleri sanat bölümlerinin II. devrede de olması halinde adaylıkları kabul edilirdi:

> Birinci devreyi bitirenlerden ikinci devreye devam etmek isteyenlerin, birinci devrede takip edilen sanat bölümü ikinci devrede de mevcut ise; adaylıkları aşağıda yazılı esaslar dahilinde tesbit edilir.

62 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Belgenin orijinali ekte sunulmaktadır. Bkz. EK: 15

63 Mustafa Aslıer, MÜGSF (1957-1982 DTGSYO), 1990 yılında hazırlanmış tarihçe.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Birinci devre bitirme imtihanlarının sonunda diploma ödevi imtihanı ile ders dağıtım cetvelinde gösterilen I. Gruptaki derslerin her birinden (7) den ve II. Gruptaki derslerin de her birinden (6) dan aşağı not almamış olanların, devam, çalışkanlık, artistik kabiliyeti ve genel kültürü, ahlakî ve sosyal durumları kendi bölüm kurullarınca incelenerek, uygun görülenler okul kurulunca aday gösterilir.

Aday seçilenlerin okul kurulunun tesbit edeceği talihte seçme imtihanları yapılır. Bunların başarı dereceleri not ile değerlendirilerek başaranlar ikinci devrenin birinci sınıfına kayıt ve kabul edilirler.

Okul Kurulu her bölüme alınacak öğrenci sayısını yapılacak seçme imtihanlarından önce tesbit ve ilan eder."[64]

Yönetmelikte sanat okullarından mezun adayların hangi bölüme gireceğini Okul Kurulu Kararı'nınca tespit edildiği belirtiliyordu. Tespit edilen bölümden başka bir bölüme geçmek isteyen öğrenci girmek istediği meslek dalı ile ilgili bir sınava, "vize" imtihanına tabi tutulurdu.

Vize ve giriş sınavları her yıl ekim ayının ilk haftası içinde her bölümün özelliklerine göre Okul Kurulu Kararı ile tespit edilen esaslara göre yapılırdı.

Sınav Sistemi

Sınav takvimi, her yıl aday kayıtlarının 15–30 Eylül tarihinde alınmasıyla başlardı. Sınavlar Ekim ayının ilk haftası içinde (vize ve giriş sınavı) yapılırdı. Sınav sonuçları en geç 15 Ekim'de ilan edilirdi.

Giriş sınavı komisyonları üyeleri ve üye sayısı Okul Kurulu Kararı'nca tespit edilirdi. Komisyonlar aynı zamanda sınava giren adayların yoklamalarını yapmak, fotoğraflı giriş kartlarını kontrol etmek, sınavın aksamadan yapılmasını temin etmekle de görevliydiler.

Sınavda yaptırılan işler, sınav evrakı kurallarına uygun bir şekilde okul idaresine verilirdi.

"Vize" sınavları başarılı veya başarısız şeklinde değerlendirilirken, giriş sınavları not ile değerlendirilirdi. Pekiyi'den zayıfa doğru olmak üzere başarı ve tercih derecelerine göre listeye yazılırdı. Bu liste Okul Kurulu Kararı'nca kesinleşiyordu.

Kazanan öğrenciler öğrenime başlama tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde kayıtlarını yaptırır, öğretime başlarlardı. Kayıt yaptırmayanların yerine başarı sırasına göre öğrenci alınırdı.

64 T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ders Geçme ve Öğretim

Öğretim üç gruba ayrılmış derslerle yapılırdı: Birinci grup, uzmanlık (yaratıcı ve teknik) dersleri; ikinci grup dersler, uzmanlık derslerini tamamlayıcı teknik (teorik olarak destekleyen) dersler; üçüncü grup dersler, genel kültür (Türkçe, Yabancı Dil, Ticaret ve Endüstri Muhasebesi, Hukuk Bilgisi) dersleriydi.

Derslere ve atölyelere girmek zorunluydu. % 20 devamsızlık sınırı olarak saptandı.

Değerlendirme süresinde, öğrencilere her ders yılının birinci yarıyılı sonunda okudukları derslerde ve tatbiki çalışmalarındaki başarı durumlarını gösterir birer kanaat notu verilirdi. Bu kanaat notu, yapılacak sözlü veya yazılı yoklamalarda veya o dersin özelliğine göre proje ve bütün uygulama çalışmalarında verilmiş olan ödevlere ait notların ortalamasıydı. Süresi içinde teslim edilmeyen projelerin kırılacak notu, dersin öğretmeni tarafından belirlenirdi.

Başarısız olunan dersler için ikinci dönemin sonunda, Eylül ayının ilk haftasından 15'ine kadar sınavlar yapılırdı.

Yıl sonu sınavları dersin öğretmeni ve bir üyeden oluşan en az iki kişilik bir komisyon tarafından yapılırdı. Sınav komisyonu dersin içeriği göre okul müdürlüğünce okul içi ve dışındaki yetkililerden seçilirdi. Sınavın hangi yöntemle yapılacağına Bölüm Kurulu karar verirdi. Sınav sonuçları en geç bir hafta içinde ilan edilirdi. Sınava geç veya gelmeyen öğrenci ancak hastalık özrünü resmileştirdiği taktirde, Eylül dönemindeki bütünlemeye alınabilirlerdi.

Birinci ve ikinci grup derslerin sınavlarında öğrencinin başarısı değerlendirilirken, birinci derecede yaratıcılık dikkate alınırdı. Teknik ve pratik başarı ikinci derecedeydi.

Sınavın süresi yapıldığı yönteme göre belirlenirdi. Sözlü ve yazılı sınavlar sabah (9) da başlar, yazılı sınavlar en çok (4) saat, sözlü sınavlar ise saat (18) e kadar devam ederdi. Sözlü sınavlar için (tamamlanamadığı takdirde) ek süreler konabilirdi. Sınıf geçme sınavlarında yaratıcılık ve uygulama sınavları bölüm kurulunun vereceği karara göre üç gün sürebilirdi.

Sınıf geçme notu beşti. Yıl sonu sınavlarında hem derslerin, hem de yıl için kanaat notunun en az (5) olması gerekirdi. Başarısız olunduğu takdirde Eylül döneminde birinci grup derslerinden sadece bir ders için bütünleme imkanı vardı. İkinci ve üçüncü grup derslerinde ise bu konuda sınırlama yoktu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Birinci gruptaki derste başarısızlık durumunda öğrenci sınıfta kalırdı. İkinci veya üçüncü grup derslerinden sadece bir tanesinden başarısızlık gösterilmesi halinde, üst sınıfa sorumlu olarak geçilirdi. Ancak öğrenciler, üst sınıfın derslerinin sınavlarında geçebilmeleri için önce sorumlu oldukları dersin sınavını başarmak zorundaydılar. Başarısızlık durumunda öğrenci bir üst sınıfta kalmış sayılırdı. İki yıl üst üste sınıfta kalan öğrenci ise, okuldan çıkarılırdı.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk sınıf geçme kurallarından biri olan başarısızlığa şans tanınmama, 1961 yılında birinci grup derslerde ikinci bir şans, ikinci ve üçüncü grup derslerde de üç kez sınav şansı verilerek kırıldı. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu yönetiminin de ülkedeki okullarda uygulanan sisteme uymağa mecbur kaldıklarını görürüz.

Öğrencilere bölüm değiştirme şansı verilmişti. Birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden üst sınıfa geçenler bölüm değiştirebilirlerdi. Öğrenciler, vize sınavlarına alınmadan önce okul müdürlüğüne resmi olarak başvurur, girmek istedikleri bölüm ile eski bölümlerinin şefleri durumu inceleyip, kararlarını okul müdürüne bildirirlerdi. Uygun bulunduğu takdirde öğrenciler girmek istedikleri bölümün vize sınavına girerlerdi. Başarılı olanlarda yeni bölümlerinin birinci sınıfından öğretime başlardı.

Misafir öğrenciler, atölyelere, derslere okul müdürlüğü uygun gördüğü takdirde alınabilirdi. İstenildiği takdirde kendilerine belge de verilirdi.

Pratik Staj

Okulun, birinci devre ve ikinci devrelerinden, birinci sınıftan ikinci sınıfa geçenler ile öğretim süreleri uzatılan öğrenciler, diploma ödevi sınavına girebilmek için tatil aylarında (30) iş günü staj yapmak zorundaydılar. Stajlar, fabrika, müessese veya okulda yapılırdı. Her öğrencinin bölüm kurallarınca tespit edilen staj programından bir örneği, staj yapacağı müesseseye gönderilir ve bir örneği de staj başlangıcında kendisine verilirdi. *(Resim 12-13)* Stajı başarılı görülmeyen öğrenci, başarıncaya kadar stajını yinelerdi. Staj tamamlanmadan diploma verilmezdi.

defterinden, yapılan çalışmalar hakkında bilgi edinilirdi. Staj süresince defter, müessesedeki ilgili amir tarafından onaylanırdı. Staj bittikten sonra son sayfa müessesenin en yetkili amirince imzalanırdı. İmzası olmayan defterler kabul edilmezdi. Son aşamada staj defteri bölüm kurulunca incelenir ve öğrencinin başarılı veya başarısız olduğuna karar verilirdi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 12 ve 13'de Tekstil Sanatları Bölümü öğretim elemanlarından Atilla Ergür'e[65] ait, iki ayrı yerde ve zamanda yapılmış stajların belgeleri görülmektedir. Soldaki belgede stajın Eskişehir'de, sağdaki de İngiltere'de bir fabrikada yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Prof. Güngör Güner yapılan söyleşiye göre öğrencilerin birçoğu yurtdışında staj yapma olanağı bulmuştur. Bu öğrencilerden biri de kendisidir. Öğrencilerin stajlarını, Alman öğretim elemanlarının gayretleriyle yurtdışında yaptıklarını belirtmektedir.

Bitirme Sınavı ve Diploma Ödevi

Son sınıf öğrencilerine, meslek derslerine uygun olarak, bitirme sınavı konusu ikinci yarıyıl içinde verilir, 31 Mayıs'ta toplanırdı. Sınav, öğrencinin hem yaratıcılığını hem de teknik bilgisini ölçen bir diploma ödevi olurdu. Diploma ödevi öğretmen kontrolünde ve okulda yapılır ve okula ait olurdu.

Birinci ve ikinci grup derslerinin eksiksiz tamamlanmış olması, birinci yarıyıl kanaat döneminde diploma ödevi konusu içine giren derslerinin her birinden en az (5) alması gerekirdi.

Şartları yerine getirip, diploma sınavına girebilen öğrenciler başarısız oldukları takdirde güz döneminde, bir sonraki 15 Aralık-15 Ocak tarihleri arasında tekrar sınava girerlerdi. Tekrar başarısız olan öğrencilere bahar döneminde üçüncü ve son bir şans daha verilirdi. Başarısız öğrenci dilerse okul müdürlüğüne yazılı olarak başvurarak, bir yarıyıl süresince başarısız olduğu dersleri tamamlayabilirdi.

Diploma ödevi sınavına girmeyi hak edemeyen öğrenci, başarısız olduğu birinci ve ikinci grup derslerle uygulamalarda yeterlik kazanmak üzere öğretim süresini bir yarıyıl daha uzatırdı. Bu uygulamayı, ders öğretmeni teklif eder, bölüm kurulu inceler ve karar verirdi. Uzatılan yarıyıl yetmezse, bir yarıyıl daha öğretim süresi uzatılırdı.

Diploma ödevleri konuları bölüm kurulunca tespit edilir, okul müdürlüğüne bildirilirdi. Değerlendirme notu, ilgili dersin notu idi. Bu dersten ayrıca bitirme sınavı yapılmaz ve kanaat notu ile ortalaması alınmazdı. Değerlendirme, müdür başkanlığında, bölüm kurulundan oluşan bir komisyon tarafından yapılırdı. Müdür bu komisyonlara diğer bölümlerden veya okul dışından mesleki yeterliği bulunan kimseleri de üye olarak seçebilirdi

65 Cemalettin Mutver arşivi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bitirme sınavları yılda iki kez Haziran ve Eylül aylarında yapılırdı. Sınav komisyonları dersin öğretmeninden ve bir üyeden oluşan, en az ikişer kişiden oluşurdu. Son sınıf öğrencileri Haziran'da bitirme sınavında başarılı olamazlarsa, kendilerine üç hak daha verilirdi. Öğrenci isterse, bölüm kurulu ve okul idaresi de uygun görürse, başarısız olduğu bitirme sınavının dersine misafir olarak devam edebilirdi. Birinci devreyi başarıyla bitiren, ancak ikinci devreye devam edemeyen öğrenciye birinci devre yani orta dereceli diploma, ikinci devreye devam eden ve başarılı olan öğrenciye de yüksek dereceli Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu diploması verilirdi. (Resim 14-15) Burada Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun resmi olarak yüksek okul olmadan önce de öğrencilere yüksek dereceli diploma verildiğini görürüz.

Diploma notu, her iki derste de, öğrencinin I., II., III. Grup ve diploma ödevi notlarının ortalaması ile bulunur ama diplomaya yazılmazdı. Diploma ile birlikte son sınıfta okutulan dersler ve bu derslerden alınan notları gösteren bir belge de verilirdi.

Yönetmeliğin kabulünden önce Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'dan mezun olanlara da yüksek okul diploması alabilmeleri hakkı tanınmıştı. Fakat öğrencilerin fark derslerinin sınavlarına girip kazanmaları gerekiyordu. Öğrencilere üç sınav hakkı verilmişti.

Yönetmelik yürürlüğe girdiğinde 3. ve 4. sınıfta olanlar istedikleri takdirde yüksek bölüme yani II. devreye alınıp ve bir geçiş programına tabi tutulmuştu. Yüksek dereceli diploma almak istemeyenler ise mezun olmuştu.

Yönetim İşleri

Okul Müdürü, ilk yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca görevlendirilirdi ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun her türlü yönetim, öğretim ve eğitim işlerinden sorumluydu. Görevi Okul Kuruluna başkanlık etmek, Okul Kurulu Kararı'nı uygulamak ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayına ve bilgisine sunmaktı. Müdür Yardımcıları, müdürün direktifi altında, ona yönetim ve öğretim işlerinde yardım ederlerdi ve müdüre karşı sorumluydular.

Bölüm şefleri, öğretim açısından bir bütün olan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun bölümlerinin yönetimini saptarlar, bölüm öğretim elemanları arasından dört yıllığına seçilirlerdi. Seçilen aday okul kurulunca da uygun görüldüğü takdirde, okul müdürünün teklifi ve onayı ile atanırdı. Aynı kişi, görev süresi bittiğinde tekrar seçilebilirdi. Bölüm şeflerinin görevleri şöyleydi:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Bulunduğu bölüm kuruluna başkanlık etmek,

b) Ders ve müfredat programlarının tatbikini sağlamak, bu maksatla öğretmenlerin, asistanların, atölye şeflerinin, atölye öğretmenlerinin, uzmanların ders ve tatbikata devamlarını kontrol etmek,

c) Ders müfredat programlarının uygulanmasındaki aksaklıkları tespit etmek ve bunların bölüm kurullarında görüşülmesini sağlamak ve gerekli değişiklik kararlarını müdürlüğe bildirmek ve onanan kararları uygulamak.

d) Ders ve uygulama için gerekli teklif ve tercüme eserleri hakkında bölüm kurulunda karar almak ve yayınlanmasını sağlamak,

e) Okul ve bölüm kurullarının kararlarını uygulamak,

f) Muhtelif bölümlerde okutulan aynı programlı dersler arasında ahenk teminine çalışmak.[66]

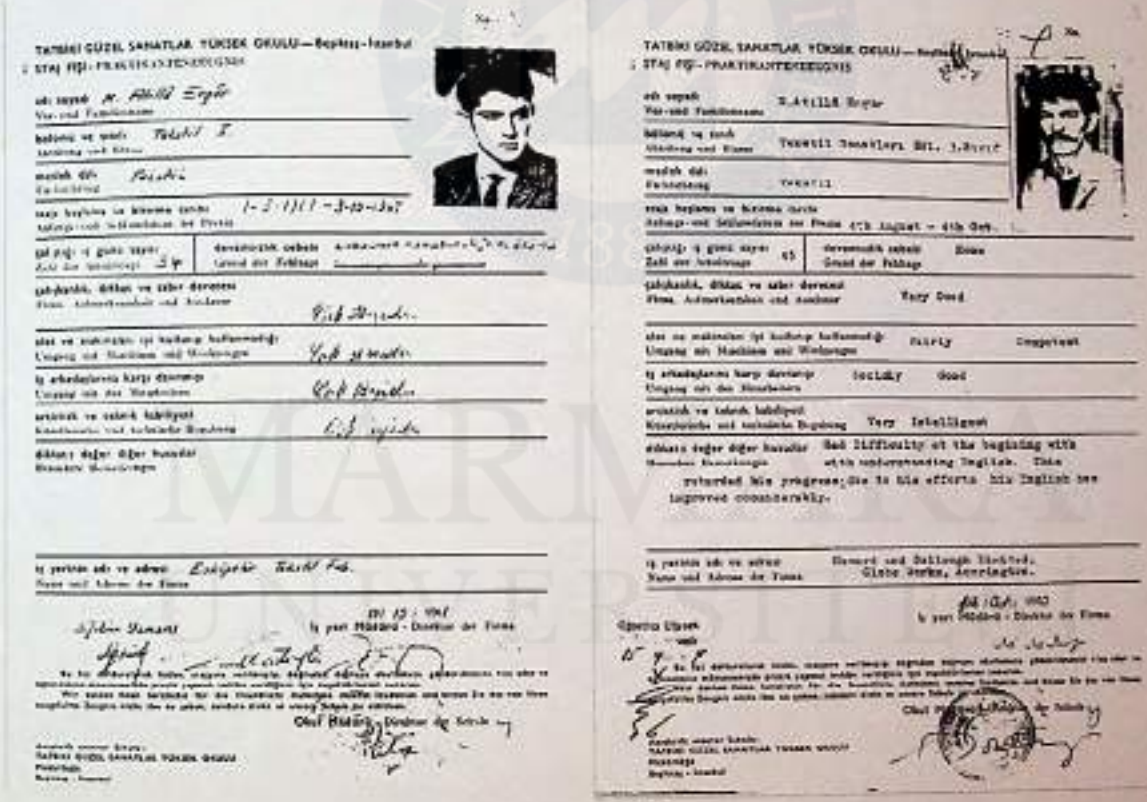

Resim 12-13

66 T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 15

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürleri

1956- 1958	Sabri Oran, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü
1958- 1961	Hayrullah Örs, Gazi Eğitim Enstitüsü
1961- 1965	Cevdet Koçak, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü
1965- 1967	Safa Ş. Erkun, Güzel Sanatlar Akademisi İmar Hukuku Öğretim Üyesi
1967- 1971	Hakkı İzet, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Seramik Sanatları Bölümü
1971-1977	Mustafa Aslıer, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Grafik Sanatlar Bölümü
1977-1980	Erol Etl, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Dekoratif Resim Bölümü
1980-1982	Tankut Öktem, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Seramik Sanatlar Bölümü

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdür Yardımcıları

1957-1965	Fethi Duyar, Yönetim Müdür Yardımcısı
1967-1968	Süheyla Doktoroğlu, Öğretim Müdür Yardımcısı
1966-1967	Haldun Kip, Eğitim Müdür Yardımcısı
	Sait Yada, Yayın Müdür Yardımcısı
1967-1968	Mahmut Erkaya, Yönetim Müdür Yardımcısı
	Necla Yurtsever, Eğitim Müdür Yardımcısı
	Enver Kartekin, Yayın Müdür Yardımcısı
1971-1975	Kemal Şen
1977-1978	Ergin İnan
1975-1977	Metin Şahinoğlu
1977-1980	Reyhan Kaya
1980-1981	Erdinç Bakla
1980-1982	Ersun Özken
1982	Güler Ertan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

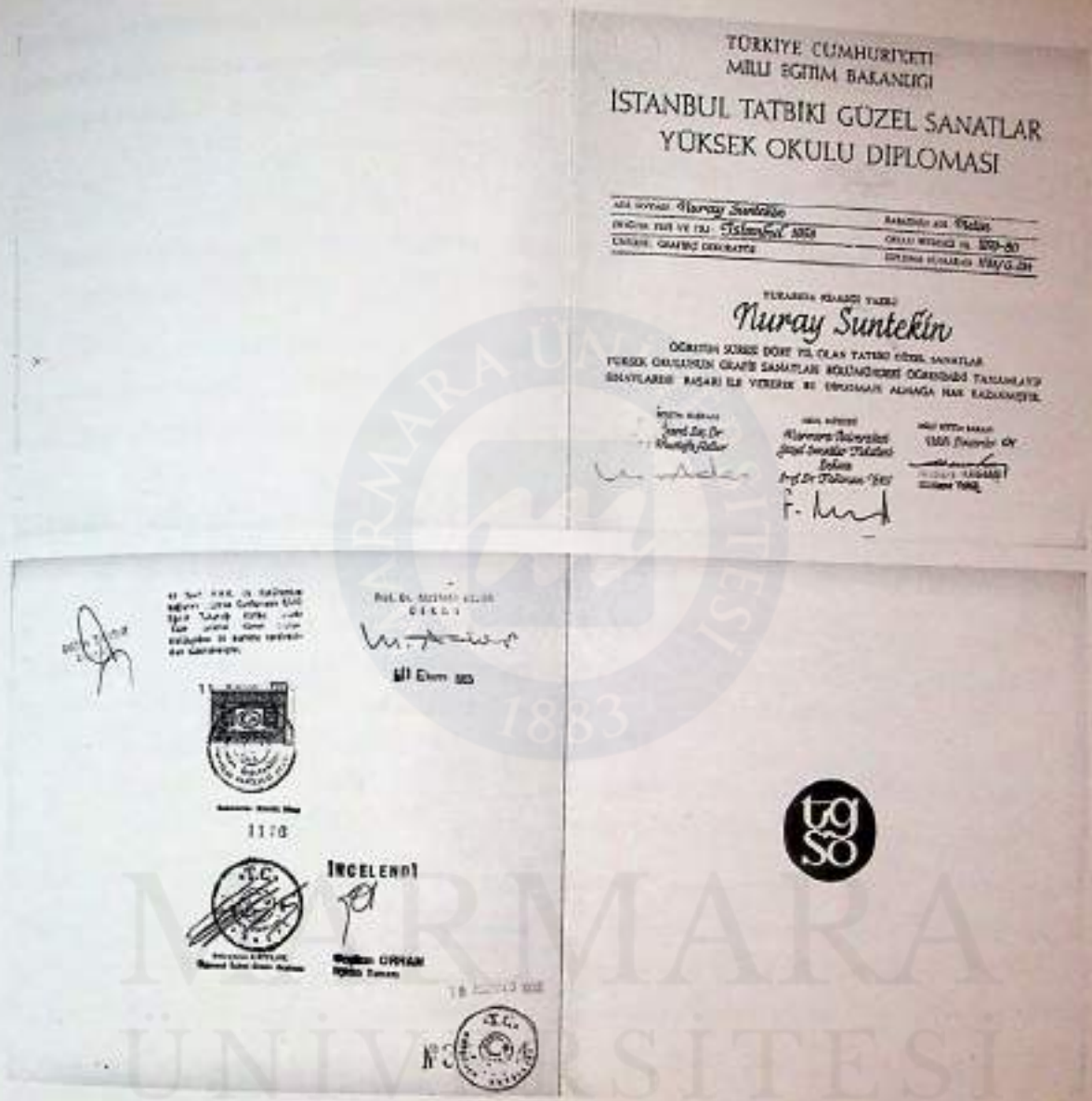

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

İSTANBUL TATBİKİ GÜZEL SANATLAR
YÜKSEK OKULU DİPLOMASI

Nuray Suntekin

İNCELENDİ

Resim 14-15: Diploma örneği. Diploma dış kapağı (yukarıdaki) ve diploma.

Öğretim Elemanları

Öğretim elemanları, uzmanlar ve öğretmenlerden ve asistanlardan oluşuyordu. (Bkz. EK: 11) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ihtiyaçlarına göre Okul Kurulu Kararı ile Bakanlıkça atanırlardı. Öğretmenler için aranan kriter, branşında eserler vermek ve ileri derecede başarılı olmaktı. Yabancı dil bilmek tercih sebebiydi.

İlk mezunlardan itibaren yetenekli öğrenciler arasından seçilen asistanlar, okulun gelecekteki öğretim elemanlarını oluşturmaları hedeflenerek yetiştirilmeleri sağlanmıştır. 1967 yılına ait asistanlık yönetmeliğiyle daha önce saptanan ve asistan alımında uygulanan kurallar resmileşmiştir. *(Bkz. EK: 12-12a)*

Buna göre; girecekleri bilim veya sanat dalında fakülte, akademi veya yüksek okullardan birisini bitirme, 30 yaşını geçmeme, araştırma yapabilecek düzeyde bir yabancı dili (Fransızca, İngilizce veya Almanca) bilmek, yarışma sınavını kazanmak ve devlet memuru olabilmek için aranan kriterlere sahip olmak gerekiyordu.

Asistan adaylarının mesleki derslerin sınavlarına girebilmeleri için okulda yapılan yabancı dil sınavını geçmeleri gerekiyordu. Mesleki derslerin sınavları, ilgili dersin öğretim elemanı ile bölüm kurulunca okul içinden veya dışından seçilen iki öğretim elemanından oluşan sınav kurulunca yapılırdı.

Asistanların öğretim elemanlığına geçebilmeleri için saptanan kurallar da 1967 tarihli asistanlık yönetmeliğinde bulunmaktadır. Asilliği onaylanan asistanlar, okulda açık kadro bulunması ve ihtiyaç duyulması halinde, aşağıdaki kuralları yerine getirerek öğretim elemanlığına seçilirlerdi.

a) Adaylık hariç en az üç yıl, yıllık raporlarda başarısı tespit edilmiş olmak,

b) Kendi sanat veya bilim alanında eserlerini sergilemiş veya yayınlamış, konferanslar vermiş ve bu çalışmalarında okul kurulunca başarılı olarak değerlendirilmiş bulunmak,

c) Okul kurulunca tespit edilecek en az 5 üyeden kurulmuş bir jüri önünde yeterlik tezini savunmuş bulunmak (Doktora yapmış olanlarda bu şart aranmaz.)

d) Aynı jüri önünde vereceği deneme dersinde başarılı görülmek.[67]

Asisanlar, yeterlik tezlerini hazırlarken şu kurallara uymak zorundaydılar: Yetişme ve uzmanlık alanına giren bir konuda; resim ve grafikler hariç, ortalama 200 kelimelik en az 30 sayfadan oluşan, bilimsel ve kişisel bir telif araştırma hazırlamalaydılar. Tezin konusu asistanlığın ilk yılında danışman ve bölüm başkanı tarafından tespit edilip asistana bildirilirdi.

Atölye öğretmenleri ve uzmanların görevleri ise şunlardı: Atamasında tespit edilen ders saatleri içinde ve yerinde ders ve uygulamasını ve değerlendirmeyi zamanında yapmaktı. Yükümlü olmadığı ders saatlerine dersin takibini asistanlara bırakabilirlerdi. Ayrıca bölüm kurulu toplantılarına, komisyonlara katılmak, kendilerine verilecek görevleri yerine getirmek, okul içi ve dışında derslerle ilgili incelemeler yapmak da görevleri arasındaydı.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun öğretim elemanları, asistanlar, atölye şefleri, atölye öğretmenleri

67 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Asistanlık Yönetmeliği, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Grafik Sanatları Tipografi Atölyesi, 1967.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve ustalardı. Asistanlar, bölümlerde, ders ve uygulamalarda bir öğretmen veya uzmana bağlı olarak o dersin uzman öğretmeni olarak yetiştirilirdi. Asistanın yetişme programını bağlı olduğu uzman veya öğretmen hazırlar ve müdürün onamına sunardı. Asistanlar için ayrı bir yönetmelik vardı. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu mezunu veya aynı derecedeki okul mezunlarından sınavla seçilirlerdi. Atama Okul Kurulu Kararı ile Bakanlıkça onaylanırdı.

Atölye şefleri ve atölye öğretmenleri bölüm şeflerine veya okul müdürlüğüne bağlı olarak çalışır, çalışma programları bağlı oldukları bölüm şefliği veya öğretmeni tarafından tespit edilip, müdürlükçe onaylanırdı.

Kültürel ve Meslek Dersleri (Genel Öğretim) Öğretim Elemanları

1958 Sabahattin Eyüboğlu, Sanat Tarihi

1962 Fethi Duyar, Edebiyat
Vecahat Akyol, Almanca
Sevim Eti, Sanat Tarihi
Zahide Gökberk, Kültür Tarihi, Sosyoloji ve Kültür Tarihi
Kemal Gürsan, Hukuk Bilgisi

1965 Necla Yurtsever, İngilizce
Enver Kartekin, Türk Devrim Tarihi
Berna Kazak, Edebiyat
Can Kerametli, Sanat Tarihi, Tekstil Sanatları Tarihi
Haldun Kip, İngilizce, İşletme-Sevk ve İdare
Kemal Yalgın, Fransızca

1966 Safa Ş. Erkun, Sosyoloji
Nezihe Kubat, Mesleki Maliyet

1975 Turhan Andaç, Tekstil Teknolojisi 'Boya ve Apre'
Oktay Aka, Gorbon Işıl Seramik Fabrikası A.Ş. İşletme Şefi,
Seramik Endüstriyel Kullanım Eşyası
Rauf Mutluay, Türk Dili
Server Tanilli, Sosyoloji ve Kültür Tarihi
Nazan Kerametli, Sanat Tarihi
Alaeddin Asna, Reklamcılık Bilgisi
Nurettin Tarakçıoğlu, Devrim Tarihi[68]

68 23 Mart 1975 tarihli Okul Kurulu Kararı'ndan alınmıştır. Belgenin aslı, 1975 Yılı, Okul Kurulu Karar Dosyasında, Dekanlık Arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yabancı Öğretim Elemanları

Okulun ilk yıllarından itibaren yabancı öğretim elemanları eğitim ve öğretime katkıda yadsınamacak ölçüde katkıda bulunmuşlardır. Önceleri Prof. Schneck'iin önerdiği ve uygun gördüğü Alman öğretim elemanlarıyla birlikte sonraki yıllarda, çeşitli ülkelerden katılımlar gerçekleşmiştir.

Mustafa Aslıer bir söyleşide Alman öğretim elemanları ile ilgili görüşünü şöyle açıklar:

> Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na Alman okullarının deneyimlerinden yansıyan en kuvvetli etki, temel sanat eğitimi ilkelerini en başarılı şekilde uygulayan, Almanya'dan gelen öğretim elemanları aracılığıyla olmuştur.[69]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk öğrencilerinden, asistanlarından, öğretim elemanlarından ve 1977-1980 yılları arasında da müdürü olan Prof. Erol Eti'nin, yabancı öğretim elemanlarının okula yaptıkları katkılarla ilgili sözleri, 31 Mart 1980 tarihli, 221/376 sayılı Okul Kurulu Kararı'nda şöyle yer alır:

> Okulumuzda uygulanmakta olan sanat öğretimiyle ilgili çağdaş uyarıları yapmaları, devamlı yenilikleri takip ederek aktarmaları nedeniyle her üç uzmana teşekkür ederiz. (Boris Niemann, Freidriech Rommel, Harald Schmidt)

Avrupa'daki tasarım, sanat alanlarındaki gelişmeleri eş zamanda Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na taşıyan öğretim elemanlarının büyük bir heyecan ve şevkle çalıştıklarını o dönemlerde öğrenci, asistan veya öğretmen olan günümüz öğretim elemanları dile getirmektedirler.

Bu öğretim elemanları şunlardır:

Harmi Ruland

Okul'un çekirdek kadrosunda yer almıştır. 1892 yılında Almanya'da doğan Prof. Harmi Ruland, Kolonya Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu mezunudur. Prof. Schneck'ten sonra okulun en deneyimli öğretim elemanlarından biri olmuştur. 18 Eylül 1957, 18 Eylül 1958 yılları arasında okulda bulunmuştur.

69 Mustafa Aslıer, "Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Eğitim İlkeleri ve Çalışma Yöntemlerinin Uygulanmasında Alman Bauhaus ve Werkkunstschule Adlı Okulların Etkileri", adlı bildiri 15 Mayıs 2008 tarihinde Türkiye'de Mimarlık, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, Sempozyumunda sunulmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Astrid Vollmer

Astrid Vollmer 1927 yılında Almanya'da doğmuştur. Stuttgart Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan mezun olmuştur.

Prof. Harmi Ruland gibi, Okul'un kurucu çekirdek kadrosunda yeralmıştır. 4 Eylül 1957 tarihinde bir yıllık sözleşmesini 2 Haziran 1958'de yinelemiştir. Ama görevine başlamamıştır. Vollmer, Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nde Cevdet Koçak'la beraber Temel Sanat Eğitimi dersini vermiştir.

Frank Metzger

Grafik Bölümü Şefi ve Genel Hazırlık (Temel Sanat Eğitimi) sınıfında atölye dersi vermek için 7 Eylül 1957 tarihinde okulda göreve başlar. Okul'dan 1964 yılında ayrılmıştır.

Herwig Schubert

Avusturya'lı olan Schubert, 7 Eylül 1957'de çekitrdek kadro içindedir. Dekoratif Resim Bölümü'nde Bölüm Şefi olmuş, başarıyla çalışmıştır.

Hans Baeurle

Stutgart Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuştur. Bert Hundhausen'in Beaurle hakkında yazdığı referansına göre:

> ..Stutgart Güzel Sanatlar Akademisi'nde on sömestr okumuştur. Badana ve Boyacılık mesleğine ait öğrenimini kalfa olarak bitirdiği için iyi bir temel teşkil etmiştir. Fevkalede çalışkanlığı ve hareketliliği sayesinde tatbiki güzel sanatların eski ve yeni tekniklerini öğrendi. Prof. Willi Baumeister'in derslerine iştirak etmesi artistik çalışmalarına faydalı oldu. Bunun sayesinde tahsili esnasında tatbiki güzel sanat mevzularında yapılan serbest müsabakalarına iştirak ederek müteaddit defalar birinci olmuştur..."[70]

Dekoratif Resim Bölümü'nde teknik çalışmalar uzmanı olarak okula alınmıştır. 8 Ağustos 1958'de Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) atanması onanmıştır.

70 17 Mart 1958 tarihli Doç. Bert Hundhausen tarfından yazılmış referans mektubu, Aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Friedrich Rommel

1959-1973 yılları arasında çalışmıştır. 1975 yılında da tekrar Okul'da göreve başlamıştır. Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nde uzun yıllar çalışmıştır. Prof. Schneck 1959 tarihli raporunda Friedrich Rommel hakkında aşağıdaki bilgiyi vermiştir:Mobilya Bölümü için Bay Friedrich Fritz Rommel'i önerdim. Benim öğrencimdi ve büromda çalışmıştı, ayrıca zanaat ve sanayi işletmelerinde de çalışmış ve ağaç işleri ve mobilya üretimi konularında her alanda deneyim kazanmış biriydi. [71]

Dieter Jacop

1935 yılında doğan Dieter Jacop, Braunschweig Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu İç Mimarlık Bölümü'nden mezun olur.

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nde, Friedrich Rommel'in ayrılması sonucunda boş kalan kadroya atanır.

Walter Schimpf

Hans Baeurle'nin 1961-1962 öğretim yılı sonunda bitecek olan anlaşmasını yenilemek istememesi üzerine, okul müdürlüğü, kendisi gibi başarılı bir arkadaşını yerine bulmasını rica eder.

Baeurle, Walter Schimpf'i bulur. Stuttgart, 1928 doğumlu olan Schimpf, önce torna, kaynak ve demircilik, daha sonra boyacılık, altın varak, cam boya ve afişler, temel plastik ve ressamlık, duvar dekorasyonu, resim ve teknikleri üzerine öğretim görmüştür. Ayrıca, İtalya, Fransa, İsviçre, ve Belçika'da mesleki incelemelerde bulunmuştur. Okul Müdürlüğü'ne verdği dosyadan mozaik işleri, duvar seramiği, süslü parlatma tekniği ile duvar ressamlığı, rölyef, renkli pencere ve vitray işleriyle uğraştığı anlaşılmıştır.

1969 yılında istifa ederek okuldan ayrılmıştır.

71 Prof. Schneck'in 12 Mayıs 1959 tarihinde T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğüne gönderdiği Almanca mıhtıra, aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivindedir. Çeviri, Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anton Lehmden

1929 yılında Avusturya'da doğan Lehmden, ressam ve grafik sanatçısıdır. 1945 yılında Viyana Fantastik Realizm Okulu'nun kurucuları arasında yeralmıştır. 1962-63 yılları arasında Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda ders vermiştir.[72]

Karl Schlamminger

Anton Lehmden'in ayrılması üzerine yerine talip olmuştur. Münih Güzel Sanatlar Akademisi'nde, bir yarıyıl boyunca; Mozaik ve Vitray, Resim, Resim Öğretmenliği; sekiz yarıyıl; Dekoratif Resim, Ek Branş, Plastik Anatomi Atölye Çalışması; üç yarıyıl; Serigrafi; iki yarıyıl; Tipo Baskı; bir yarıyıl; Gravürle birlikte Grafik Pedagojisi ile Öğretmenlik Eğitimi almıştır.

Schlamminger, Temel Sanat Eğitimi derslerine girmiş ve birçok öğrenciyi olumlu yönde etkilemiştir. Bu öğrencilerden biri de sanatçı Ergin İnan'dır. İnan, Schlamminger'in öğretim metotunu şöyle açıklar:

> İlk eğitimimi Schlamminger'den aldım. Bir filozof gibiydi. "Şoklama" metotudunu tercih ediyordu. "Tek bir metot yoktur", derdi.

Boris Niemann

Niemann, Metzger'in ayrılması üzerine yerine istekli olmuştur. 21 Ocak 1928 yılında Paris'te doğan Niemann'ın uzmanlık alanı Reklam Grafiği'dir. Paris Estienne Teknoloji Koleji (College Technique Estienne), Kitap Endüstrisi ve Sanatı (Art Et Industries Dulivre) eğitimi görmüştür.

1945-48	Statische Kunstschule Osnabrück
1949	Düsseldorf Güzel Sanatlar Akademisi
1950-52	Kunstakademie Düsseldorf Prof. O. Muche'nin asistanı
1952-53	Moda Grafik Okulu "Bozet", Paris
1953-54	Stajyer Huke GMBH
1955-56	Moda Grafikeri, Berlin

72 www.aeiou.iicm.tugruz.at/aeiou.encyclop.l/378333htm

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1956-57 College Technique Estienne Paris

1957-59 Paris Reklam Stüdyolarında serbest çalışma

1960-64 Grafiker, TROOST Reklam Ajansı. Düsseldorf

10 Temmuz 1964 tarihinden itibaren İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda 4 yıl çalışmıştır.[73]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda, Sinan Baykurt ve Halis Biçer asistanlığını yapmıştır.

14 Temmuz 1964, 25 Şubat 1981 tarihleri arasında, 17 yıl Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Grafik Bölümü'nde çalışmıştır. Sağlık sorunlarının yarattığı ağır masrafların, Türkiye ile Almanya arasındaki sosyal güvenlik anlaşmasına rağmen karşılanmaması sonucunda ülkesine dönmek zorunda kalmıştır[74]

1993 yılında, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde kısa bir süre tekrar çalışmaya başlamıştır.

Ludwig von Winterfeld

Köln Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Müdür Yardımcısı, Prof. Gerster'in, 10 Haziran 1969 yılında Okul Müdürü Hakkı İzet'e Temel Sanat Eğitimi uzmanlık kadrosu için Winterfeld'i önermiştir:

> Köln Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda öğrenimini bitirdikten sonra Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'nden Prof. Hans Jaenisch'in atölyesinde ressam ve grafikçi olarak çalışmıştır.
>
> Buna ilaveten Köln Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndan Diplom Sugenieur Herr Stefan Zener'in yanında mimarlık öğrenimi yapmıştır.
>
> Herr von Winterfeld iyi bir ressamdır; ressam ve plastik sanatçı olarak üstün başarılar göstermiştir. Şekillendirme tevrileri alnındaki bilgileri Temel Eğitimin kendisinden beklediği problemlerle dolu ödevi yerine getirirken ona çok başarılı ve etkili yardımlar sağlayacaktır...[75]

73 18 Kasım 1971 tarihli, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Müdürlüğü, yabancı uyruklu uzman öğretim üyesi, görev durum belgesi, Boris Niemann'ın sicil dosyası. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivinden yararlanılmıştır.

74 14 Ocak 1981 tarihli, 23/22111 sayı ile kayda girmiş, 28 Aralık 1980'de Boris Niemann'ın dilekçesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivinden yararlanılmıştır.

75 10 Haziran 1969 tarihli, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürlüğüne yazılmış belge, aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Helmut Hungerberg

1935 doğumlu olan Hungerberg, Köln Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu mezunudur.

1965 yılından itibaren öğretim elemanı olarak çalışan Hungerberg, Dekoratif Sanatlar Bölümü'nde ilk defa tuval resim dersini veren kişidir.

Alfred Crepatz

1960 yaz döneminde ders verir. Prof. Güngör Güner, Seramik Sanatlar Bölümü'nde ikinci sınıf öğrencisi olarak derslere katılır. Crepatz'ın dersinde yaptığı çalışma ile uluslarası bir yarışmada gümüş madalya alır.

Erhard Christian Schiller

1939 yılında, Almanya Danzig'de doğan Schiller, lise öğrenimini onuncu sınıfta bırakarak Köln Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda resim öğrenimine başlamıştır. Temel Sanat Eğitimi almasına gerek duyulmayan Schiller, Duvar Dekorasyonu dersini Prof. Otto Gerster'in atölyesinde almıştır. 1965 yılında Prof. Gerster tarafından "En Kabiliyetli Öğrenci" (Meister Schülen) ünvanı verilmiş ve 1966-67 öğretim yılında mezun olmuştur. Ressam olarak hayatını kazanan Schiller, 1970-71 öğretim döneminde okulda çalışmıştır.

Harald Böhmer

1980-2005 yılları arasında okuldadır. Yurtiçi ve yurtdışında büyük başarılar kazanan Dobag Projesine önemli katkıları olmuştur. Bu konuda yazmış olduğu kitap İngilizce, Fransızca ve Almanca olarak yayınlanmıştır.

Diğer yabancı öğretim elemanlarının okulda tarihler aşağıdadır:

Harald Schmidt 1958-1998 (Türkiye'de vefat etmiştir.)
Edith Blümel 1958 -61

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Berhard Müller 1962-63
Jan Grove 1962-65
Peter Feltynowicz 1964-65
Ralf Butz 1965-66
Karl Christensen 1966-67
Elizabeth Berger 1964-67
Kenji Kato 1971
Heinz Karl 1971
Manfred Przyaalla 1976
Suzue Takahashi 1979
Mubarika Rashid 1977

Okul Kurulu

Okul Kurulu, müdürün başkanlığında, müdür yardımcıları, bölüm şefleri ve her bölümden bölüm kurulunca bir yıl için seçilen birer öğretmen ile genel bilgi ders öğretmenlerinin kendi aralarında seçeceği iki öğretmenden oluşurdu. Ayda en az bir kez olmak üzere toplanılırdı. Gerek duyulduğu zamanlarda da olağanüstü toplantılar yapılırdı. Toplantı gündemi en az üç gün önceden üyelere bildirilirdi.

Okul Kurulu'nun toplanabilmesi için üye sayısının en az üçte ikisinin toplantıya katılmış olması gerekirdi. Görüşmeler tutanakla tespit edilir ve kurul üyelerince imzalanırdı. Okul Kurulu'nun görevleri aşağıdaki maddelerce tespit edilmişti:

a) Her sene bölümlere alınacak öğrencilerin sayısını tespit etmek,

b) Yönetmelik hükümlerine göre, fazla devamsızlıkta bulunup hastalık mazereti gösteren öğrencilerin müdürlükçe havale edilen raporlarını inceleyip karar almak,

c) Öğrencilerin sınıfta kalma hallerini karara bağlamak,

d) Okuldan çıkarma hallerini karara bağlamak,

e) Bölümlerin tekliflerini incelemek ve işleme koymak,

f) Bölümler arası koordinasyonu temin etmek,

g) Muhtelif bölümlerde okutulan müşterek derslerin öğretiminde beraberliği temin etmek,

h) Okulda yeni bölümlerin açılması hususunda gerekli incelemeler yapmak ve karara varmak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

i) Okul bütçe teklifini incelemek ve onanan bütçenin sarf şekli hakkında genel kararlar almak,

j) Satın alma muayene komisyonları ile disiplin kurulu üyelerini seçmek,

k) Yurt içinde veya dışında okula yararlı olabilecek, öğretim koleksiyon ve mesleki konularda araştırmalar yapmak için okulun uzmanları ve öğretmenleri arasında birini veya birkaçını geçici görevle görevlendirmek hususlarını incelemek, seçmek ve karara varmak,

l) Müdürlükçe kurula havale edilen işler hakkında karar almak,

m) Müdürün göreceği bütün işlerde kendisine yardım etmek.[76]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda ilgili kanun ve yönetmeliklere göre gereken defter, cetvel ve dosyalar tutulurdu. Standart olan basılı evrakların şekli Okul Kurulu Kararı ile değiştirilebilirdi. Yönetmelikte yer almayan kanunlar Okul Kurulu Kararı ve Bakanlığın onayıyla işlem görürdü.

Bölüm Kurulu

Bölüm Kurulları en az Okul Kurulları kadar önemliydi. Öğretimin aksamamasından, sürekli yenilenmesinden ve günün şartlarına uyum sağlamasıdan sorumluydular. Bölüm Kurulları'nın görevleri aşağıdaki gibidir:

a) Okulun eğitim ve öğretim programları ile yönetmeliğinde ihtiyaca göre yapılması düşünülen değişiklikleri incelemek ve okul kurulunca teklifte bulunmak,

b) Öğrencilerin yıl içi çalışmaları ile yılsonu imtihan durumlarını inceleyip karara varmak ve öğrencileri daha iyi başarıya götürecek tedbirleri almak,

c) Bölüm ders planlarında birbiri ile ilgili derslerde beraberliği sağlamak,

d) Bölüm öğrencilerinin yaptıkları pratik stajların incelemek, başarılı veya başarısız sayılmaları hususunu kararlaştırmak,

e) Bölüme, şef, öğretmen, asistan, atölye şefi ve atölye öğretmeni adayı seçmek,

f) Okulca yapılacak bilimsel, artistik, teknik ve diğer yayınlar hakkında yönetmelik hükümlerine göre bastırılacak eserler için öğretmenlerin teklif edeceği telif ve tercüme eserleri yayın planına almak okul hesabına basılmalarını okul kuruluna teklif etmek, bu eserlerden öğretmen olmayan kimseler tarafından hazırlananlar için üç öğretmenden müteşekkil inceleme kurulları seçmek.[77]

76 T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 16

77 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, 1961. Bkz. EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Öğrenci Temsilciliği

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun önemli olgularından biri öğrenci temsilcilerinin Bölüm Kuruluna, Okul Genel Kuruluna ve Okul Kuruluna katılabilmesidir. Tıpkı Bauhaus Okulu'nda olduğu gibi Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda da demokratik bir yönetim uygulanmıştır.

25 Nisan 1970 oturum tarihli, 66 no'lu karar ve beşinci oturumda Asistan ve Öğrenci Temsilcilerinin gündemin bütün maddelerinin görüşülmesine katılma talepleri görüşülür. *(Bkz. EK: 6)* Okul Müdürü Hakkı İzet, Üyeler; Süreyya Doktoroğlu, Mahmut Erkaya, Zahit Gökberk, Enver Kartekin, Fredrich Rommel, Fazıl Pehlivan, Faruk İşman'ın hazır bulunduğu Okul Kurulu'nda oy çokluğu ile kabul edilir. Öğrenci Temsilcisi Faruk Atalayer, Asistan Temsilcisi Sinan Baykurt'tur.

11 Aralık 1971 tarihli Okul Kurulu Kararı ve Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü'nün 4 Ocak 1972 tarih ve 310/203 sayılı onayı ile Öğrenci Temsilcisi'nin seçiminde uyulacak kurallar resmileştirilmiştir. Öğrenci Temsilcileri dersler, öğretim elemanları, yönetim işlerinde yaptırım gücüne sahipti.

Öğrenci Temsilcisi'nin seçiminde uyulacak kurallar şunlardı:

1) Her Bölümün, Bölüm ve Okul Kurulu ile Okul Genel Kuruluna katılacak öğrenci Temsilcisi'nin seçimi, her yıl Kasım ayının üçüncü haftası içinde Okul Müdürü, ilgili Bölüm başkanı ve Bölüm Öğrenci Temsilcisi'nin beraber tespit edecekleri gün ve saatte, okul içinde yapılır.

2) Seçim günü, saati ve yeri en az bir hafta önce, bölümün sınıflarında yazılı olarak ilan edilir.

3) Bölümün kayıtlı bütün öğrencileri seçme hakkına sahiptir. Seçilebilmek için en az ikinci sınıf öğrencisi olmak ve o sırada devam edilen sınıfta, sınıfta kalmış durumda bulunmamak, hiçbir ceza almamış olmak gerekir.

4) Seçimin yönetmelik hükümlerine ve diğer geçerli kurallara uygun olarak yapılması konusunda genel denetim ve gözetim görevi Bölüm Başkanı tarafından yapılır.

5) Seçim toplantısı sırasında, olumlu veya olumsuz propaganda mahiyetinde konuşma yapılmaz.

6) Seçim işlemi aşağıda yazılı yönetmeliğe uyularak yürütülür.

a) Seçim günü ve saatinde, Bölüm Başkanı denetiminde yoklama yapılır. Seçim işlemine devam edilebilmesi için, bölümün mevcut öğrencilerinin en az 2/3'sinin toplantıda hazır bulunması aranır. Bu çoğunluk sağlanamazsa seçim iki gün sonra aynı saatte tekrarlanır. Bu defa seçimin yapılabilmesi için % 51 çoğunluk yeterli sayılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Yoklamadan sonra açık aday göstermek ve açık oy vermek suretiyle, bölüm öğrencileri kendi aralarından bir toplantı başkanı ve iki sekreter seçerler. Seçim kurulu seçildikten sonra, takibeden işlemler bu kurul tarafından yürütülür. Bölüm Başkanı gözlemci olarak toplantı yerinde seçim sonuna kadar bulunur. Toplantı yerine bölüm dışından kimse giremez. İsterlerse, bölümün öğretim üyeleri ve asistanları toplantı yerinde dinleyici olarak bulunabilirler.

c) Seçim kurulu başkanı seçimle ve temsilcinin görevleriyle ilgili yönetmelik maddelerini ve seçim kurallarını okur ve seçime geçer.

d) Seçim gizli oyla, aday gösterilmeden ve iki kademede yapılır. İlk kademede en çok oy alan iki aday tespit edildikten sonra ikinci kademeye geçilir. İkinci kademede bu iki aday arasında seçim yapılır, ikinci kademe oylaması sonunda fazla oy alan aday seçilmiş sayılır.

e) Seçim kurulu başkanı seçim sonunun bir tutanakla Bölüm Başkanına bildirir.

f) Toplantı öğrencilerin temsilcinin görevi ile ilgili dileklerinin tespitinden sonra kapanır.

Temsilci seçilen öğrenci, üyesi bulunduğu kurulların toplantılarına katılmakla görevlidir. Toplantılara temsilcinin yerine başka bir kimse katılamaz.

İstifa ederek görevini bırakan veya başka bir nedenle görevine devam edemiyeceği, ilgili kurulca tespit edilen temsilcinin yerine, devreyi tamamlamak üzere, yeni bir temsilci seçilir.[78]

Atilla Ergür, Atıf Atalayer, Hüsamettin Koçan, Faruk Atalayer, gibi isimler Öğrenci Temsilcisi'lerine örnek olarak verilebilir.

Gece Öğretimi

1 Ekim 1974 tarihinden itibaren Okul Kurulu Kararı ile Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda gece öğretimi yapılmasına karar verilir. Süresi en çok beş yıl olarak tespit edilir. Dekoratif Resim Bölümü'ne; 14, Grafik Sanatlar Bölümü'ne; 16, Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'ne; 15, Seramik Sanatlar Bölümü'ne; 12, Tekstil Sanatlar Bölümü'ne; 16 olmak üzere toplam, 73 öğrenci alınacaktır. Okulu bitirenlere Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu diploması verilecektir. Ders Programı da aşağıdaki gibi olacaktır: [79]

Ancak gece öğretimi uzun soluklu olmayacaktır. Ülkenin içinde bulunduğu kaostan okulda nasibini

78 Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Öğrenci Temsilcisi Seçimi Kuralları, İstanbul, 1971

79 29 Eylül 1974 tarihli, Okul Kurulu Kararları; Karar: 1*, 2, 3, 4. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

alır ve kapatılmak zorunda kalınacaktır.

Bölümler

Prof. Schneck'in 12 Ocak 1955 tarihinde Türkiye'deki izlenimleri ve meslek okullarını ziyaretleri sonucunda, ülkenin kültürel ve ekonomik gelişimine katkısının olacağına inanarak önerdiği bölümler şunlardı:

- Mobilya ve İç Mimarlık
- Grafik
- Seramik (Keramik)
- Metal Teknikleri, Altın ve Gümüş İşçiliği
- Endüstriyel Tasarım
- Dekoratif Resim
- Cam ve Cam Yontma

Ancak yer darlığından Prof. Schneck planlarında değişiklik yapmak zorunda kalmıştır. Planlar daha küçültülüp, bazı bölümlerden ve atölyelerden vazgeçilmek zorunda kalınmıştır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ilk kurulduğunda, 5 bölüm olarak öğretim hayatına başlamıştır. Fakülte olana kadar bu devam etmiştir. Ülkenin ihtiyacına göre bölümleri seçen Prof. Schneck bu bölümleri incelemeler yaparak saptamış, buradan yetişecek öğrencilerin gelişmekte olan ülkenin gelişmekte olan tekstil, yapı, seramik ve görsel iletişim endüstrilerine büyük katkı sağlayacak yaratıcı elemanları oluşturacağını düşünmüştür. Bu bölümler, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müfredat Programı ve Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (Taslağı)'ndeki adlarıyla şöyleydi:

- Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü,
- Grafik Sanatlar Bölümü,
- Dekoratif Sanatlar Bölümü,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

• Tekstil Sanatları Bölümü

• Seramik Bölümü

Sanat enstitüleri, öğretmen okulları, ticaret liseleri, normal liseler, ilk yıllarda lise II. sınıf ve sanat okullarından mezun adaylar seçme sınavı ile Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na alınırdı. Bu sınavlarda, adayların yaratıcı ve pratik yetenekleri, çeşitli çalışmalar yaptıracak gözle görünür hale getirilirdi. Yapılan çalışmalardan alınan sonuçlardan emin olmak için adayların daha önce yaptıkları işler ve ortaya koydukları düşünceler, görüşler ve davranışlar da değerlendirilirdi.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda öğretim yani "yaratıcı şekillendirme eğitimi" iki aşamada gerçekleştirilirdi. İlk aşama, okula alınan tüm öğrencilerin "temel sanat eğitimi" ni iki dönem boyunca görmeleri idi. İkinci aşamada ikinci yılda "mesleki şekillendirme" çalışmalarına geçerlerdi.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun bel kemiğini oluşturan Temel Sanat Eğitimi'nin uygulanış üzere önemle durmak gerekir.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ (TSE)

Bauhaus ve sonrasının Tatbiki Güzel Sanatlar Okul'larında, üzerinde en çok durulan konulardan biri Temel Sanat Eğitimi (TSE) olarak gelmiştir. Genel bir deyiş ile akademik eğitiminin dışında alışılagelmiş metotların, yönlendirmelerin ve formüle edilmiş becerilerin ötesinde bir yeni sanat eğitimi tarzıdır.[80]

Temel Sanat Eğitimi'nin amacı kişilerin yaratma güçlerinin ortaya çıkarılması ve bunun yanı sıra da bilgi ve araştırma ile bir takım noktalara varılmasıdır.

Okulun ilk yıllarında TSE, iki şekilde ele alınırdı: Yüzeysel ve boyutsal (hacimsel). Yüzeysel çalışmalar; nokta, çizgi, ışık, ton, renk, form gibi temel ögelerle yüzey düzenlemeleri yapılırdı. Yine aynı ögelerden hareket ederek boyutsal (hacimsel), yani üç boyutlu çalışmalar uygulanırdı. *(Resim 15-17)*

Uygulamalar sırasında malzeme sınırlaması yoktu. Her türlü malzeme, Temel Sanat Eğitimi dersinde kullanılabilirdi. Bu malzemeler; kağıt, kağıt hamuru, kumaş, metal tel ve levhalar (teneke, saç...), ahşap, cam, çamur, alçı.....vb. Burada amaç, görsel temel ögeleri sınırsız malzemelerle alet kullanma

80 Dr. Mümtaz İşıngör, Prof. Erol Eti, Prof. Mustafa Asiler, Resim-I: Temel Sanat Eğitimi, Resim Teknikleri, Grafik Resim, Milli Eğitim ve Spor Bakanlığı Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Web Ofset Tesisleri, Ankara, 1986, s. 7.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GECE ÖĞRETİMİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

14 Ekim 1974
Karar: 11

SERAMİK SANATLARI BÖLÜMÜ

Yıllar ve Yarıyıllar

DERSLER	1		2		3		4		5	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU										
Temel Sanat Eğitimi	20	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Serbest Seramik Şekillendirme	-	-	18	18	-	-	-	-	24/6	
Yapı Seramiği Dizaynı Endüstriyel Kullanma E.D.	-	-	-	-	8/4		14/6		24/8	
(B) GRUBU										
Yazı	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknik Resim	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Alçı Şekillendirme	-	-	4	4	8	8	-	-	-	-
Teknoloji	-	-	8	8	-	-	-	-	-	-
Teknolojik Uygulama	-	-	-	-	4	4	4	4	-	-
Seramik Deneme ve Araştır	-	-	-	-	4	4	8	8	-	-
(C) GRUBU										
Çinicilik Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Üretim ve İşletme Hesap.	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
(D) GRUBU										
Sanat Tarihi	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Türk Sanatı ve Doğu Sanatı	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kurs, Seminer-Konferans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Toplam	36	36	34	34	34	34	34	34	34	34

deneyimleriyle bireysel yaratıcı gücünü kazanmaktı. Öğrenci bu denemelerle hem bireysel, hem de grup çalışmaları yaparak görsel keşifler yaparlardı. Bu çalışmalar bazen çok büyük boyutlarda olabilirdi.

> Plastik sanatlarda sanatı yapan elemanların (form, renk, valör) bir araya getirilmelerinde gözetilecek bir takım eski ve evrensel denilebilecek kurallar vardır. Dengeleme, ritim, hakimiyet, ahenk ve benzeri gibi. Sanatçıların çoğunda bunlar bir yaratıcı içgüdünün ürünüdür, okulda öğrenilme değildir. Burada Temel Sanat Eğitimi'nin amacı ise tanrısal sanatçılar değil, toplam içinde form ve renk çalışmaları düzenleyecek dizaynerler yetiştiren okulumuz elemanlarına düzenli, bilinçli ve geçerli olabilen bir temel eğitim verebilmektir.[81]

Aşağıdaki çizelge iki yıllık öğrenim görecek olan, I. Devre için düşülmüş, ancak uygulanmamıştır.[82]

Bölümler	Serbest Resim	Şekil ve Renk Bilgisi	Serbest Şekillendirme	Serbest Çalışma	Toplam
Mobilya ve İç Mimarlık Böl.	4	2	4	4	16
Grafik Sanatlar Bölümü	8	-	4	4	16
Dekoratif Sanatlar Bölümü	16	-	-	4	20
Tekstil Sanatları Bölümü	8	4	-	4	16
Seramik Bölümü	6	2	4	4	16[83]

1960 yılındaki, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müfredat Programı ve Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (Taslağı), konuyla ilgili elimizdeki en eski belgedir. Burada Temel Sanat Eğitimi dersleri; 1973 yılındaki program kadar net değildir. İlk programda Temel Sanat Eğitimi birçok dersin uygulamasının toplamından oluşur. Bu derslerin adları ve haftalık saatleri bölümlere göre değişse de toplam olarak, hemen hemen 16 saat uygulanmıştır.

Talim Terbiye Kurulu 20 Haziran 1973 Tarih, 414 Sayılı Kararı'nda İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Eğitim-Öğretim Planlarında, TSE'nin amaç ve ilkelerine açık bir şekilde yer verilmiştir. TSE, ilk yarıyılda haftada 24, ikinci yarıyılda ise 16 saat olarak öngörülmüştür ve bütün

81 İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Tanıtım Kitapçığı, "Temel Sanat Eğitimi", İstanbul, 1972, s. 29.

82 Mustafa Aslıer ile yapılan söyleşi, Haziran 2008.

83 T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bölümler temel sanat eğitimi dersi almaktadırlar.

Bütün Bölümler: I. Yarıyıl haftada 24 saat, II. Yarıyıl haftada 16 Saat

Temel Sanat Eğitimi'nin Amacı:

TSE öğrencileri yeni çıkışlara, yeni deneyişlere ve olanaklara yönelten; onlara yeni bir bakış ve görüş açısı sağlayan, onların her çeşit yaratıcı ve yapıcı güçlerini geliştiren, kişisel sanat yeteneklerinin yön ve gücünü ortaya çıkaran bir temel eğitim olarak bütün bölümlerde uygulanıyordu.

Temel Sanat Eğitimi'nin İlkeleri:

Birinci yarıyılda bölüm farkı gözetmeden, haftada 12 saat resim, 12 saat serbest şekillendirme çalışması şeklinde uygulanıyordu.

İkinci yarıyılda bölümlerin özelliğine göre resim, renk veya şekillendirme çalışmalarına ağırlık veriliirdi. Bu durum, her yıl, ilgili Bölüm Başkanı ve TSE öğretim üyeleri tarafından tespit edilirdi.

TSE çalışmalarında yeni malzemelerin, yeni tekniklerin ve yeni metotların temel eğitimindeki yeri devamlı olarak araştırılır ve denenirdi.

1) Serbest Şekillendirme:

a) Bu çalışmalarda, kağıt, karton, mukavva, kumaş, metal, ağaç, kil, alçı, çimento, taş v.b. her çeşit şekillendirme malzemesinin form yaratma olanakları, yaratmaya yönelen bir oyun disiplini içinde denenirdi.

Hiçbir ön yargıya dayanmadan, öğrencinin kendi yetenekleri ile, malzemenin olanaklarının karşılanmasını sağlayan bir çalışma havasında, öğrencinin şekil duygularının uyanması, sanat ve anlatım elemanlarını keşfetmesi, sahte ve arınmış formları ayırt edecek duruma gelmesi sağlanırdı. Öğrencide yeni ve sanat yönünden arık bir biçim düşüncesinin doğmasına; teknik ve kişisel kabiliyetin paylarını değerlendirecek bilincin gelişmesine yardım edilirdi.

b) Serbest Şekillendirme çalışmalarında, her maddenin gerek ayrı ayrı, gerekse başka maddelerle beraber kullanıldığında sağlayacağı yeni şekillendirme anlatım olanakları araştırılırdı.

Şekillerin, statik ya da dinamik oluşuna göre, ışık etkilerinden de faydalanılarak, şekillendirme de-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nemeleri yapılırdı.

Maddelerin şekillendirme yönünden olduğu kadar, dış yüz dokuları yönünden de sağladıkları yeni olanaklar denenir ve değerlendirilirdi.

2) Serbest ve Tabiattan Resim:

a) Serbest Resim çalışmalarında; çizgi, yüzey ve renk gibi çeşitli şekillendirme elemanları ve çeşitli resim araçları ile dokular düzenler, ritimler ve anlatımlar bulma araştırmaları yaptırılırdı.

Öğrencinin fantezisini uyaracak, özel resmetme ve anlatım yeteneklerini geliştirecek serbestlik ve rahatlık içinde, yaratıcılığa yönelten ve birbirini tamamlayan çalışmalar yaptırılırdı.

Öğrenciye, noktalar, çizgiler, yüzeyler ve ton farkları, oranlar ve perspektif tanıtılır; kendi kişisel anlatım gücü ile bu elemanların olanakları arasında bağlantı kurmasına yardım edilirdi.

b) Serbest resim çalışmalarında, alışılmış, kalem, fırça gibi resim araçları ve daha başka her çeşit grafik şekillendirme araç ve malzemelerinden faydalanılırdı.

c) Tabiattan Resim çalışmalarında; öğrencinin tabiattaki şekil, renk ve anlatım zenginliğini tanıması sağlanırdı. Çalışmalarda, tabiat formlarının kopyasını yapmak değil, o formların ve düzenin oluşunu, dilini sanatçının fantezisini geliştirecek, zenginliğini keşfetmek ilkesi göz önünde tutulurdu

d) Tabiattan Resim çalışmalarında yalnız canlı tabiat değil, cansız tabiat, her çeşit eşya, makineler, yapılar v.b. ele alınırdı.

Basit aletler, küçük bitki etütleri ile başlayan çalışmalar, ağaçlar, manzaralar, hayvan ve insan figürleri, portre gibi konuları da içine alırdı.[84]

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk yılında, Schneck'in öngördüğü doğrultuda, sonucu başarılı olan bir TSE programı uygulanmış ve 1957 yılından 1982 yılına kadar, TSE'ye büyük önem verilmiştir. Öğrenciler, TSE dersini, birinci sınıfta bütün bölümlerle bir arada alırlardı. Ders saatleri günde sekiz saat, haftada üç gün olmak üzere, yirmi dört saat yoğun olarak uygulanırdı. Haftanın ilk üç günü, Pazartesi, Salı, Çarşamba TSE, diğer günler kültür derslerinin öğretimi yapılırdı.

1982 yılından sonra, YÖK ile birlikte TSE ders saatleri onaltı saate inmiştir. Bölümler ona, konten-

84 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Eğitim-Öğretim Planları, İstanbul, 20 Haziran 1973, s. I-II.

Resim 15-17: TSE öğrenci çalışmaları

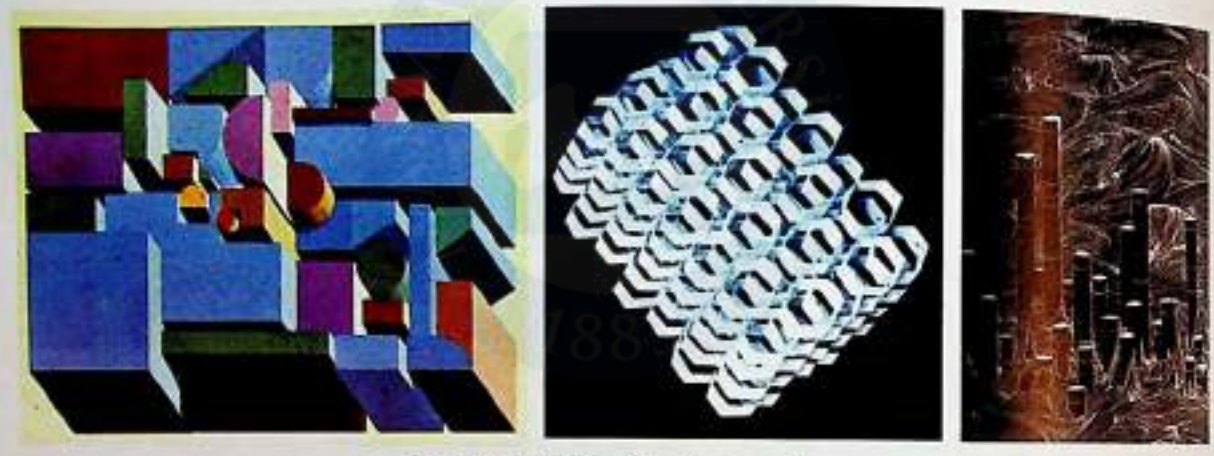

Resim 17-19: TSE öğrenci çalışmaları

janlar ise 20 ile 40 arasında değişen toplam 280'e kadar ulaşmıştır. TSE 2001 yılından sonra oniki saate inmiştir. Açılan yeni bölümlerin getirdiği öğrenci sayısının artmasına karşılık öğretim elemanı sayısının azalmasını ve uygulama atölyelerinin yetersizliğini, o yıllarda öğrenim gören öğrenciler tahmin edebilselerdi, ne kadar şanslı olduklarının ayırdına varabileceklerdi.

Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu Resim Bölümü mezunlarından seçilirdi. Alman öğretim elemanlarının Avrupa'yı eş zamanlı olarak takip edebilmeleri öğretime olumlu bir biçimde yansıyordu. Yapılan çalışmalarda da bu etkileri görebilmek mümkündür.

1969 ve 1970'li yıllarda Okul'un başarısından Akademi (Mimar Sünan Güzel Sanatlar Üniversitesi) de etkilenip TSE Bölümü'nü kurmuş, fakat 1974-1975 öğretim yılından itibaren ders uygulamadan kaldırılmıştır.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun öğretim elemanlarından Prof. Ludwig Von Winterfield'in 20 Mayıs 1971 tarihli TSE Derslerinin amacını anlatan ve Almanca olan aslının çevirisi aşağıdadır:

Prof. Ludwig Von Winterfeld

Temel Sanat Eğitimi Derslerinin Amacı

Temel sanat eğitimi okulun bütün gerçek sanat uygulamalarının öncesinde uygulanır. Öğrencilere, bütün şekillendirme yollarının başlangıcı sayılan çalışmalar yaptırılır.

Şekillendirme çalışmalarının amacı:

a) Bütün görsel algılamaların benimsenmesi ve onlardan yararlanılması.

b) Görünen öğelerin ve onların arasındaki ilişkilerin saptanması.

c) Görünebilir anlatımları öne çıkarmak, onlar üzerinde düşünmek, sanat bilincinin uyanmasını sağlamak.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu sanat ve tasarım çalışmalarının karşılıklı uyarılarını geliştirmek durumundadır. Şekil olabildiğince özgürlük içinde görüntülenir, genel olarak iyi düşünülmüş genel bir şema içinde nesnellik kazanır. Bir dizi temel kural bir genellik ilişkisi içerinde ele alınır. Ön koşul görsel algıların somut bir anlatım içerinde beraberce araştırılmasıdır:

1) Işık olarak,

2) Hareketlilik alanında,

3) Mekan içinde,

4) Sistem içinde, yapı ve dokular alanında.

Şekillendirici öğelerle denemeler, asıl uğraşı teşkil eder. (Bunlar resimsel gerçekliğin başlangıcını doğurur.)

a) Yalın ve açık bir şekilde ortaya çıkarılacak olan;

b) Madde görsel gerçeklik şeklinde (görsel bir nesnellik halinde)

c) Şekil (form) meydana getirdiği sınırları olan bir oluşum içinde.

d) Uyum (madde ve formun uyuşması)

Özet olarak şu söylenebilir: Algılamanın temel egzersizleri ve hareketlilik kapsamı, düşünme ve görmede farklılık, görünen görünmeyen öğelerin gözlenmesi, böylece deneyim alanının genişletilmesi ve yönünün belirlenmesi.

Çeşitli araştırma çalışmalarına ilk yarıyıldan başlayarak ağırlık verilir. Böylece öğrencilerin yönelecekleri mesleki alan ortaya çıkarılmaya çalışılır. İlk yarıyılda beceri ve tanıma genel anlamda geliştirilir, ikinci yarıyılda bireylerin yetenekleri doğrultusundaki mesleki ve kişisel gelişmeler saptanmaya çalışılır.

Yapılacak çalışmaların ayrıntıları:

1) Resmedici araştırmalar, doğa ve serbest resim çalışmaları,

2) Boyamalı çalışmalar, renk ve renk teorisi bilgileri,

3) Mesleki tekniklerle araştırmalar, malzemeler (görsel-maddesel-akustik),

4) Mekansal araştırmalar, perspektif ve geometrik şekiller,

5) Biçimsel olgular ve teorik biçimsellikler araştırmaları: Şekil-uyum-nesnellik-ışık-hareket-sayısal ritim-doku ve yapısallıklar,

1 'den 5'e kadar araştırmalar paralel ve birbirleriyle ilişkilendirilerek yapılır.

Bir Ödev Örneği:

Resim 20: TSE öğrenci çalışmaları.

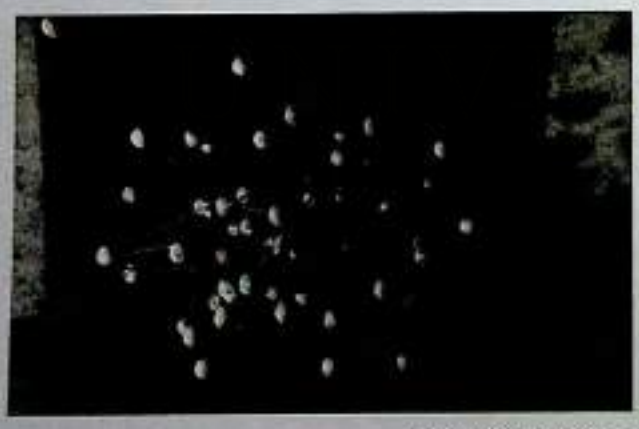

Resim 21-22: TSE öğrenci çalışmaları

Resim 23: TSE öğrenci çalışmaları

1) Bir nesnel varlığı resmetmek (mekanlaştırmak, önce genel görünüş içerinde),

2) Alışılmamış görünümüyle,

3) Belirgin detayların abartılı anlatımıyla gerçekleştirmek,

4) Renk, biçim, ayrıştırma ve çeşitleme dizisi.

TSE denemeleri sanatsal anlatım yolu açık olmak üzere, öngörülen sanatsal gelişme doğrultusunda genişletilir. Bütün araştırma çalışmaları çeşitli açıklamalara yönelebilecek şekilde, aralıklarla öğrenciler tarafından topluca görüşülerek irdelenir.[85]

TSE, akademik bir yaratıcılıktan çok teknik ağırlıklı çalışmalarda öğrencinin, ifade gücünü, kişisel yapısını, hatta ekonomik koşullarını yansıttığı, değişmez ve katı kalıplardan uzak, yeni malzeme ve teknikleri kullanabileceği bir süreçtir.

85 Prof. Ludwig Von Winterfield, "Temel Sanat Eğitimi Derslerinin Amacı", 20 Mayıs 1971, İstanbul. Yukarıda Mustafa Aslıer tarafından çevirisi yapılan belgenin, aslı Almanca'dır.

TSE, toplumda, genel kavramlarda, zevklerde olup biten değişiklikleri gözetmeli, görenekleri, modaları ve bunlara bağlı eğilimleri izlemelidir. Bütün bunlar Temel Sanat Eğitiminde sağlam ve bilinçli form-fonksiyon, malzeme ve teknik bilgiyi kapsadığı sürece başarılı olur.[86]

Yine 1965 yılından itibaren uzun yıllar TGSO'da TSE derslerine giren, Akademi mezunu Prof. Mümtaz Işıngör'ün 1975-1976 Öğretim Yılı için Okul yönetimine sunduğu ders programı aşağıya alınmıştır:

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda TSE Dersini Yürüten Öğretim Elemanları:

1957 - Frank Metzger
1964 - Karl Schlaminger - Elizabeth Berger
1965 - Mümtaz Işıngör (Güzel Sanatlar Akademisi mezunu)
1968 - Ludwing von Winterfeld - Mustafa Pilevneli - Ali İsmail Türemen (1987 yılında ayrılmıştır.)
1971 - Abdullah Demir (1987 yılında ayrılmıştır.)
1973 - Balkan Naci İslimyeli - Mehmet Uyanık (Anadolu Üniversitesi, Almanya)
1975 - Mehmet Özer
Gülsüm Karamustafa (Güzel Sanatlar Akademisi mezunu, asistanlık döneminden sonra kurumdan ayrılmıştır.)
1979 - Ahmet Ümit Kuseyrioğlu (Grafik Bölümü) - Hakan Ezer (İçmimarlık Bölümü)
1980 - Gürbüz Doğan Ekşioğlu (Grafik Bölümü)[87] - Canip Bakır

MOBİLYA VE İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ

Bölümün adı ve içeriği zaman içinde değişmiştir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk basılı eğitim-öğretim programında amaçları, hedefleri ve yöntemleri çok kapsamlı ve geniş olarak belirlenmiştir. İç mimarlığın yanı sıra, mobilya sanayi ve her gün kullanılan eşyalar da bölümün içeriğini oluşturur.

86 İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Tanıtım Kitapçığı, s. 29.

87 Prof. Mehmet Özer ile 27 Aralık 2007 tarihinde yapılan röportajdan, MÜGSF Dekanlık Arşivinden, 1966, 1971, 1972 yıllarında yayınlanan, okulun tanıtım kitapçıklarından yararlanılmıştır. Öğretim elemanlarının başlangıç tarihleri dikkate alınmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 24-25: TSE öğrenci çalışmaları

Resim 26: TSE öğrenci çalışmaları

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

İlk yıllarda bölüme alınan öğrencilerde, öncelikle çok iyi bir marangoz olma koşulu aranmaktadır. 1965 yılında yayınlanan Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu tanıtım kitapçığında bu koşul yinelenmektedir. 1967 yılında tanıtım kitapçığında bu konu belirtilmemiş, 1973 yılındaki eğitim-öğretim programında ise bu koşula yer verilmemiştir.

1960 yılına ait eğitim-öğretim programına göre:

> Öğrencinin birinci vazifesi, muhayyilesini [hayal gücü] işleterek henüz kati bir şekil almamış olan eşyaya şekiller düşünmek olmalıdır. Sonra, resimler ve şekillerle çalışarak düşündüğü ve tasarladığı her şeyi çizgilerle ifade edebilmelidir. Daha sonra da bu çalışmalara, umumi bilgiler verilmek suretiyle renk ilave edilir. En nihayet, pratik mevzularla tatbikatı yapılacak olan armoni bilgisi eklenir.
>
> Eşyanın müşahhas [somut] olarak kavranması için öğretimle beraber yürümelidir. Bir işin konstrüksiyonu, el ile yapılmış bir iş veya bir endüstri mamulü üzerinde, öğrenci ile inceden inceye konuşulur, el sanatı ile makine sanatı arasında mukayeseler [karşılaştırmalar] yaptırılır.
>
> Tasarlayıcı ve yaratıcı faaliyetler onun mesleğinin icrası için lüzumlu olan inşaat yerel sanatlarına ait diğer kısımların bilgi ve tecrübeleri ile beraber yürümelidir. Öğrencilere bu sanatlarda her zaman yeni olarak kullanılmağa başlanılan inşaat malzemelerini tanıma imkanları verilmelidir.
>
> Diğer bir çalışma sahası da, iç mimarinin meselelerini hal için kullandığı kumaşlar ve malzemelerdir. İç inşaat için kullanılan bu kumaş ve malzemelerin kalite, dayanıklılık, ışığa mukavemet [direnç] gibi hususiyetleri öğretilmelidir. Bunlar örülmüş veya basılmış perdelik kumaşlar, duvar kağıtları ve mobilya kaplanmasında kullanılan kumaşlardır.
>
> Bu maddeler üzerindeki çalışmalar sadece iç mimarın alakadar olacağı tali bölümlere mahsus değildir. O ekseriya muayyen bir maksat için renkler ve örnekler göstermek mecburiyetinde kalacaktır. Bu gibi işler için o önceden lüzumlu bilgileri kazanmalıdır. Keza, duvarların işlenmesini de esaslı olarak bilmelidir. Bu öğrenme tam prodüktif manasında olmasa bile malzeme hakkındaki bilgileri ihmal etmemelidir.
>
> Bu mevzuda bilgi ve iktidarlarını artırabilmeleri için öğrencilere diğer bütün bölümlerin de katıldıkları sanat tarihi derslerinde imkanlar verilecektir.
>
> Bu bölümde esaslı şekilde yetişmeğe büyük önem verilir. Form ve prodüksiyon bakımından ileri düşüncelere zarar veren her türlü sathi ve modalık işlere daha başlangıçta mani olunmalıdır. Her ne kadar çeşitli yardımcı derslerin ihmal edilmemesi lazım geliyorsa da, esas hedef, iç mimarların mobilya inşaatı ve bununla doğrudan doğruya bağlı iç inşaat mevzularında yetişmeleri olmalıdır.[88]

88 T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961. Bkz. EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nün Haftalık Ders Dağılım Cetveli (1960)

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	-	-	-	2
Hukuk Bilgisi	-	-	-	1
Defter Tutma	-	-	1	-
Ticari Yazışmalar	-	-	-	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	2	2	2
Estetik	-	-	1	-
Yazı	4	-	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	10	-	-	-
Serbest Resim	6	-	-	-
Şekil ve Renk Bilgisi	2	-	-	-
Serbest Şekillendirme	4	-	-	-
Malzeme Bilgisi	2	-	-	-
Mesleki Şekillendirme ve Atölye	8	24	24	24
Mobilya Konstrüksiyonu	-	6	-	-
İç Hacimler Yapı Bilgisi	-	4	-	4
Mobilya Stilleri	-	-	2	-
Tarihi Mobilyalarla İç Hacimlerde Kompozisyon	-	-	-	6
Akvarel	-	-	4	4
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam	44	44	44	44[89]

[89] ağk, 1961, Bkz. EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

~~Başkanlığınız~~
Okul müdürlüğüne.

1975-76 Güz dönemi Temel Sanat Eğitimi ders programı

1- Açık koyu bahsi : Doğa objelerinin yalnız lekeleriyle (ayrıntısız gözlemleri, leke çeşitlerinin bol bulunduğu objelerin seçimi, objelerde görülen leke zenginliğinde kişisel leke düzenlemeleri ve leke dengeleri kurmak ve bu paralelde yüzeysel(üç boyut fikrinden uzak araştırmalar yapmak.) OBJE ÜZERİNDEKİ leke miktarlarını gözetmek boyutlamada bu miktarı göz önünde tutmak gibi doğadan yüzeysele giden araştırmalar yapmak.

2- Form çağrışımları bahsi : Temel biçimlerin birbirleri ile olan yakınlaşma ve mutlaşmalarınax araştırmak giderek belirgin formları kişisel katkılar ile yeniden düzene sokmak ve bu çabaya kollaj yollu rengi aktarmak öncelikle renk ve biçim arasında öğrencinin şartlanmasına meydan kalmadan onun şahsi biçim ve renk dünyasını su yüzüne çıkartmak.

3- Nokta çizgi bahsi : DÜşünebileceğimiz her çeşit çizme ve kaplama elemanı ile nokta ve çizginin ifade imkanlarını araştırmak kişisel yorumlara yönelmek.

4- Perspektif temeline dayalı biçim çizmek, perspektifin serbest el ile uygulamaya çalışmak biçimlerde özellikle perspektifin abartarak göstermek ayrıntılı etüdler, her türlü makina parçaları, sert gereçler, muntazam gereçler, metal aletler, parlak elemanlar, şeffaf elemanlarla çizimler yapmak malzemelerin kendi bünyelerinde oluşan belirgin karakterleri resim dili ile anlatmak ve bu gözlemlerin başarı ileyapmak.

5- Doku (Dış yapı) Bu bahisde doğadan çok örnek bulmak her türlü dokuyu sınıflandırmayı becerebilmek doğal, yapay, geometrik doğal, organik doğal, biteviye sistemli yapay, biteviye sistemsiz yapay gibi örnekleri niteliklerine göre sıralamak ve bunlara gerçekçi gözlerle bakmak, giderek bu objelerden kişisel yorumlara gidebilmek. Çamur, karton, strapor, oluklu mukavva, metalik kağıt, mantar plaka hardo yün, tahta, ve doku yönünden karakteristik niteliklergösterebilecek her türlü gereç ders konusu içersine girer. Bu bahsin en belirgin neticesi öğrencinin kendine has ~~öğretimin~~ anlatımları ve istemleri işi kullandığı gereçe uygun bir karakterde bitirmesidir. Agrandösör olanakları ile yapılacak çalışmalar ve optik doku bahsi ile bu konu bitirilir.

6- Genel renk bahsine başlangıç

Güz Sömestr'ın Bitişi.

Mümtaz Işıngör
21-10-1975

NOT : Güz dönemi için Grubumuzca uygulanacak ders programı yukarda gösterilmiştir. Elde olmayan nedenlerle boykot ve tatillerin, fazlası ile, Temel Sanat Eğitimi derslerine rastlaması nedeniyle konular üzerinde belki kısıtlamalar belki zaman kaydırmaları söz konusu olmaktadır.

Resim 27: Öğretim Elemanı Mümtaz Işıngör'ün 1975-76 Öğretim yılında, Okul Müdürlüğüne sunduğu TSE ders programı. Orijinali MÜGSF Dekanlık Arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 28-29: TSE öğrenci çalışmaları

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nü kazanan ilk öğrencilerin listesi:

1. Güner Alptekin	Yapı Enstitü, Taşçı
2. Mehmet Ali Çetindağ	Gaziantep Lisesi
3. Fevzi Yağcı	İstanbul Atatürk Erkek Lisesi
4. Uçkun Zıpkınkurt	Kabataş Lisesi (Hukuk Fakültesi, I. sınıf öğrenci
5. Turhan Palandöken	Kabataş Lisesi (İktisat Fakültesi, I. sınıf öğrencisi)
6. Dündar Ayda	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
7. Fuat Işık	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
8. Mehmet Öztürk	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
9. Orhan Palandöken	Kabataş Lisesi
10. Nurettin Kumru	Yapı Enstitüsü, Marangoz
11. Ergin Talay	Kabataş Lisesi (Lise III. Sınıf öğr.)
12. Gürkan Kasımhacıoğlu	Ankara Gazi Lisesi (Lise III. Sınıf öğr.)
13. Yüksel Özden	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
14. Özcan Akay	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
15. Erdoğan Kaşkavalcı	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
16. Erdinç Altıata	Erkek Sanat Enstitüsü, Tesviye
17. Şener Günkut	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz
18. Oktay Sezgin	Erkek Sanat Enstitüsü, Marangoz [90]

[90] 14 Ekim 1957, tarihli belge. Bkz. EK: 2-2a

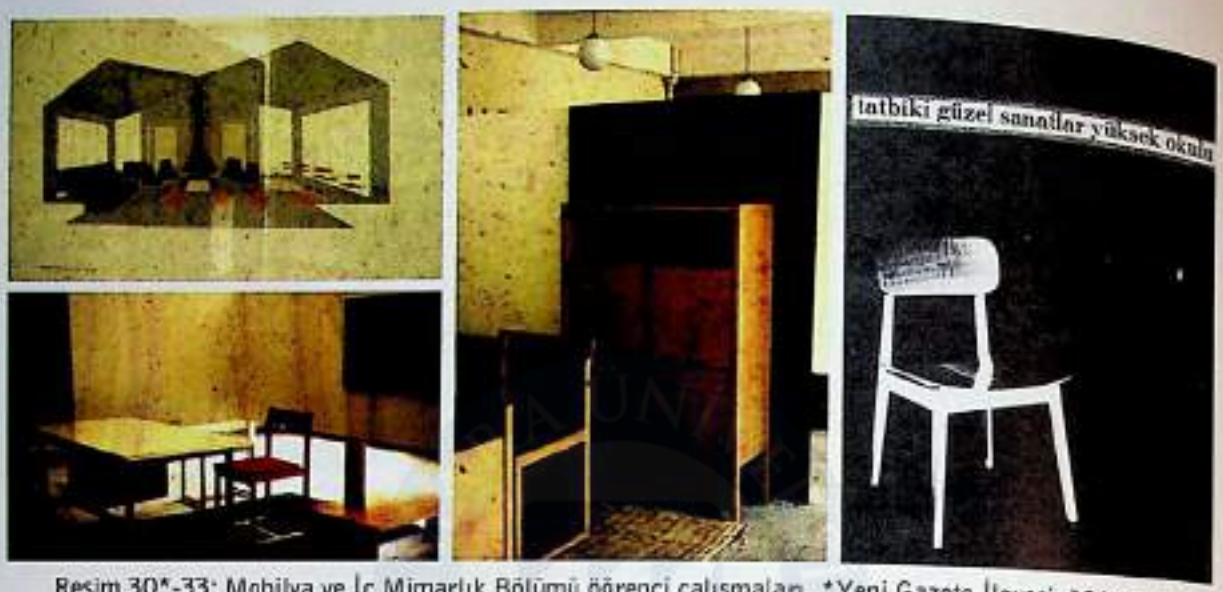

Resim 30*-33: Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü öğrenci çalışmaları. *Yeni Gazete İlavesi, 1965, s. 9.

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nden mezun olan ilk öğrencilerin listesi:

1. Yüksel Özden
2. Erdoğan Kaşkavalcı
3. Uçkun Zıpkınkurt
4. Mehmet Öztürk
5. Muharrem Ergin Talay (1961-1962)
6. Fevzi Yağcı (1961-1962)
7. Fuat Işık (1962-1963)
8. Erdinç Altıata (1962-1963)
9. Gürkan Kasımhocaoğlu (1962-1963)*
10. Oktay Sezgin (1962-1963)[91]

01.07.1971 tarihli ve 3 no'lu Okul Kurulu Kararı ile Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü'nün ismi İç Mimarlık Bölümü olarak değiştirilmiştir. (Bkz. EK: 7) Bölüm Başkanı Nurten Ünansal, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Müdürü Mustafa Aslıer'dir. 1971 ve 1972 yıllarında Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun tanıtım kitapçıklarında İç Mimarlık Bölümü'ne ait sayfalardaki amaç-

91 Yüzlerde 42 Albüm, s.164–165.

* İki kaynakta, Yüzlerde 42 ve 14 Eylül 1957 tarihli belgede soyadları farklı yazılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

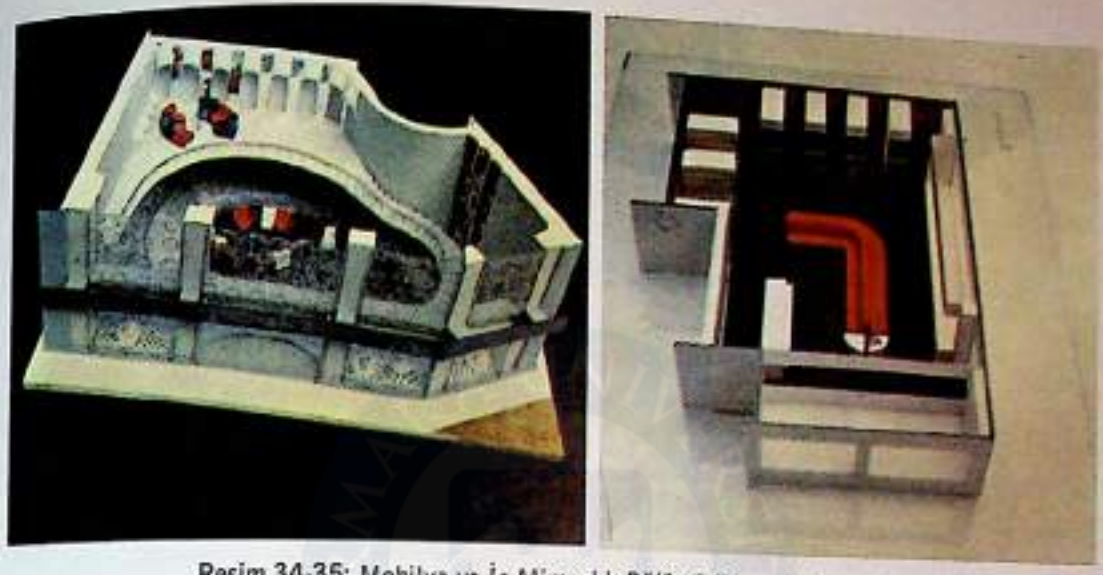

Resim 34-35: Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü öğrenci çalışmaları

lar, ilkeler ve yöntemler, 1973 tarihli İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu eğitim-öğretim programlarıyla paraleldir.

İç Mimarlık öğrenimi, hacim, form, doku, malzeme, renk, ritim duygularını, organizasyon yeteneğini, gerçekçi düşürmeyi, meslek tutkusunu, hayal gücünü öngörür.

Mevcut yaratıcı ve teknik yeteneklerin yanı sıra, geniş bir bilgi hazinesine sahip olmayı gerektirir.

İç mimar, form, fonksiyon, konstrüksiyon ile ağaç, taş, metal, cam, seramik, heykel, resim, tekstil ve yazı gibi konuları da birlikte düşünerek hacmi bir bütün halinde şekillendirir.

Çeşitli yapıların, belirli hizmetlere göre iç planlarını, yapının mimari üslubunu ve çağın güzel sanat, sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarını da dikkate alır.

Kişisel bir eğitim şekli uygulanan okulda, öğrenciler, bölümün amacı yönündeki ihtisas çalışmalarına başlamadan önce TSE görürler. Bu eğitimle kişisel anlatım ve yaratıcı yetenekleri geliştirilen öğrenciler, fonksiyonsuz formların yanı sıra, bölümün amacına uygun olarak, fonksiyonel form çalışmalarına da yönelirler. Ancak, sanatçı, yaratıcı fantezi ile gerçekçi düşünceyi, daha disipline metotlarla yansıtarak saptamalıdır.

Öncelikle, serbest el eğitimine paralel olarak, kesin bir anlatım metodu olan teknik resim bilgilerinin gelişmesi gerekmektedir.

Tasarlanan bir form ya da hacmin uygulama olanağı, ağaç, metal, cam, beton ve plastik gibi çeşitli malzemelerin yapısına uygun, fonksiyonel bir şekillendirmede, bu malzemelerin olanakları hakkında geniş bir bilgi ve tecrübeye dayanır.

Öğrenciler, bu alandaki bilgi ve tecrübelerini, malzeme teknolojisi, mobilya konstrüksiyonu derslerine

paralel olarak, atölye uygulaması ve pratik stajlar yaparak kazanırlar ve genişletirler.

Bu nedenle, bu bölümde öğrenim yapmak isteyen öğrencilerin mobilya atölye ve fabrikaları ile mimarlık bürolarında çalışmış olmaları, İç mimarlık formasyonu yönünden faydalı görülmektedir.

Çağımızda, iyi şekillendirilen fasatlar bir yapının mimari değerini ölçmeye yeterli değildir. Bunun yanı sıra, fonksiyonel bir plan, hacimler arasındaki orantının doğruluğu ve teknik donatımın mükemmelliği de şarttır. Mimarinin temel öğelerinden sayılan iç hacimlerin, yani insanların yaşadığı, çalıştığı ve boş zamanlarını değerlendirdiği yerlerde çevrenin şekillendirilmesi İç Mimarlığın konusudur. Dış ve iç yapı, karşılıklı ilişkileri ile birbirinden ayrılmayan bir bütündür.

Bu nedenle, öğrenci, konut, mağaza, ticarethane, büro, okul, hastane, sineme, tiyatro, sergileme ve fuar fayyonu gibi yapıların fonksiyonları ile mimari şekillendirme prensiplerini yapı malzemeleri ile konstrüksiyonlarını, su elektrik, ısıtma, soğutma, havalandırma, izolasyon gibi konuların prensip ve tekniklerini öğrenir.

Öğrenciler, öğrenim süresinin büyük bir kısmını kişisel yaratıcı güçlerini geliştirmeye ayırırlar. Ele aldıkları bütün İç Mimarlık konularında edindikleri çok yönü artistik, teknik, konstrüktif bilgileri ve şekillendirme prensiplerini, yaratıcı güçleri ile birleştirerek, hacim içindeki mobilya ve diğer bütün elemanları, fonksiyon, form, malzeme, renk ve ışık açısından inceler ve sentez yolu ile bir kompozisyon oluştururlar.

İçmimarlar, iş hayatına geçtiklerinde, serbest veya bağlı olarak mobilya fabrika ve atölyelerinde, endüstri kuruluşlarında, mimari planlama bürolarında görev alırlar.[92]

Talim Terbiye Kurulu'nun Karar No 208 ve 27 Temmuz 1966 tarihli ve 1967'de İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Grafik Sanatlar Bölümü Tipografi Atölyesinde basılmış olan yönetmelikte öğretim programları yenilenmiştir. Yönetmeliğin 14. maddesinde Ders Dağıtım Çizelgesi ve Müfredat Programları'nın kişisel eğitim kurallarına uygun hazırlandığı, öğrencilerin özel yetenek ve eğilimleri göz önünde tutularak bölümlerde yetişmelerinin sağlanırlığı ve yapılan değişikliğin Bakanlığın onayı ile gerçekleştirileceği söylenir.

15. Maddede dersler, bölümlerin yapı ve özelliklerine göre üç gruba ayrılmıştır. Gruplar şunlardır:

Birinci Grup : Ana Meslek Dersleri
İkinci Grup : Tamamlayıcı Meslek Dersleri
Üçüncü Grup : Kültürel Meslek Dersleri[93]

92 agy, 20 Haziran 1973, s. 22-23.

93 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yönetmeliği, Grafik Sanatlar Bölümü Tipografi Atölyesi, İstanbul, 1967, s. 10.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

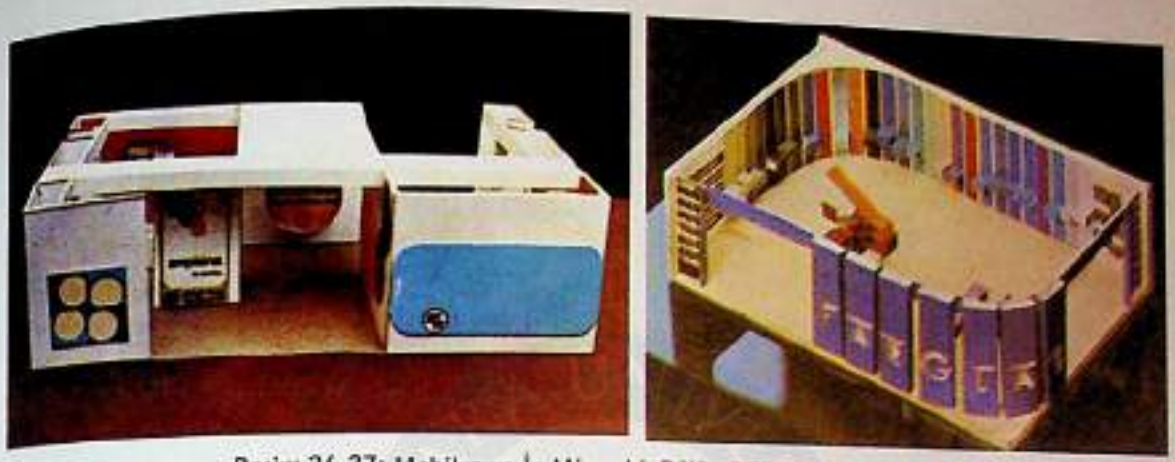

Resim 36-37: Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü öğrenci çalışmaları

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1973)

	1. YIL		2.YIL		3.YIL		4. YIL	
	Yarıyıl		Yarıyıl		Yarıyıl		Yarıyıl	
	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU DERSLERİ								
Temel Sanat Eğitimi	24	16	-	-	-	-	-	-
Buluş – Kompozisyon	-	-	12	20	20	20	32	32
Teknik Resim ve Perspektif	8	8	-	-	-	-	-	-
Yazı	4	4	-	-	-	-	-	-
(B) GRUBU DERSLERİ								
Mobilya – konstrüksiyonu	-	-	16	-	-	-	-	-
Teknik Bilgiler	-	-	8	8	2	2	4	4
Mimarlık ve Yapı Bilgisi	-	-	-	8	12	12	-	-
Serbest Resim ve Teknikleri	-	-	4	4	4	4	-	-
Mobilya – Stilleri	-	-	-	-	-	-	4	4
(D) GRUBU DERSLERİ								
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-
Sanat Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türk Sanatı ve Doğu Sanatları	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	2	2	-	-
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurs, Seminer ve Konferanslar	-	-	-	-	-	-	2	2
TOPLAM :	44	44	44	44	44	44	44	44[94]

Buluş ve Kompozisyon:

3. Yarıyıl haftada 12 saat
4. Yarıyıl haftada 20 saat
3. Yıl haftada 20 saat
4. Yıl haftada 32 saat

Amaç:

Bu derslerde öğrenciler bütün konularda edindikleri artistik, teknik, konstrüktif bilgileri ile şekillendirme prensiplerini, yaratıcı güçleri ile birleştirerek, hacim içindeki, mobilya ve diğer bütün elemanları, fonksiyon, form, malzeme (ağaç, taş, metal, cam, seramik, heykel, resim, tekstil ve yazı v.b.) renk ve ışık açısından inceleyerek, sentez yoluyla bir kompozisyon oluşturup sonuçlandırırlar.

Kapsamı ve Metodu:

II. Sınıf:

Bu sınıfta, çeşitli tek mobilyaların, fonksiyonu, ölçüleri, konstrüksiyonu ve buluşları ile mobilya etüdleri yapılacak, yerleştirmeye ve hacim çalışmalarına geçebilecek genel bilgi verilecektir. Aynı zamanda, kombine mobilya (standart mobilya) tasarlanması düşüncesi uyandırılacaktır.

a) Genel Form Bilgisi; form ve çeşitleri, formda proporsiyon, orantı, ritim kontrasyonlar, yön ve karakter, yüzey bölüntüleri etüdü.

b) Dolap, masa, oturma ve dinlenme mobilyalarının, fonksiyonlarına göre ölçü ve hacimlerinin etüdü.

94 agk, 1973, s. 21.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

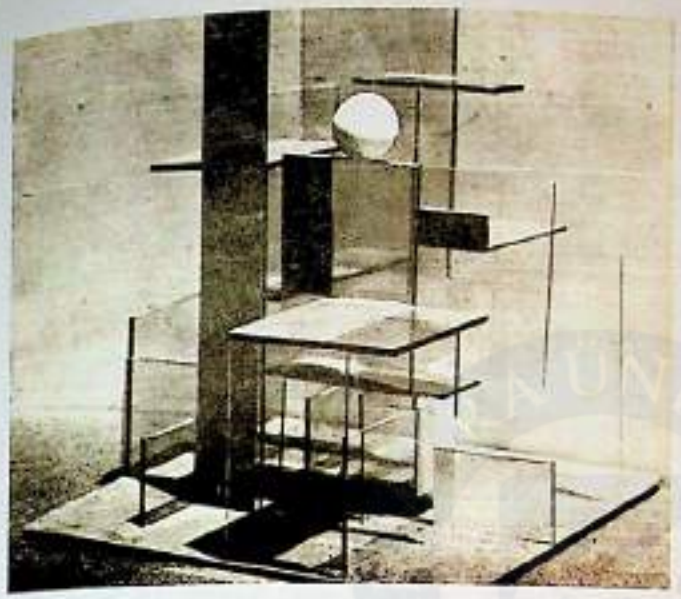

Resim 38: Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü öğrenci çalışmaları. 1966 tarihli tanıtım kitapçığı

c) Mobilya buluşları üzerinde, siyah-beyaz, renkli ve çeşitli malzeme uygulama etüdleri.

III. Sınıf:

Bu sınıfta, hacim etüdleri ile proje çalışmalarına geçilir. Konut ve benzeri yapıların çeşitli piyeslerinin;

a) Yerleştirme planları,

b) Mobilya buluşları,

c) Duvar, tavan, taban (yer döşemesi), buluş, konstrüksiyon ve malzeme etüdleri,

d) Isıtma ve aydınlatma konularının etüdü,

e) Hacim renklendirmesi ve malzeme etüdleri.

f) Gerek konstrüktif, gerekse artistik buluşların tamamı veya bir kısmının maketi veya atölye uygulamaları yaptırılacaktır.

IV. Sınıf:

Bu sınıfta genel hizmetleri gören toplum binalarının; (Büro, okul, banka, ticarethane, sinema, çayhane, lokanta, sergileme ve fuar pavyonları v.b. gibi iç hacimlerinin etüdü ile proje çalışmaları yapılır.

Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü Öğretim Elemanları:

1957-1959	Prof. Astrid Vollmer
1958-	Cevdet Koçak, Buluş Kompozisyon, Mobilya Stilleri
1959-	Friedrich Rommel, Bölüm Şefliği, (3.Sınıf) Şekil ve Renk Bilgisi, Serbest Resim, İç Hacimlerde Buluş ve Süsleme, Akverel[95]
1960-1963	Gottfried Unterberger, (3.Sınıf) Mesleki Şekillendirme ve Atölye, Mobilya Konstrüksiyonu
-1973	Dieter Jacop, Buluş Kompozisyon, Serbest Resim Teknikleri
	İsmail Özışık, Teknik Resim ve Perspektif, Mesleki Maliyet
	Orhan Kocacan, Mimarlık Bilgisi, Yapı İçi Konstrüksüyonu ve Tesisatı
	Fazıl Pehlivan, Mobilya Konstrüksüyonu, Mesleğe Hazırlık, Uygulama
	Muzaffer Berkay, Malzeme Teknolojisi, Mesleğe Hazırlık, Uygulama
	Nurten Unansal, Asistan, Buluş Kompozisyon, Bölüm Şefi
1969	Uçkun Zıpkınkurt, Asistan, Buluş Kompozisyon ve Uygulama
	Mehmet Öztürk,
1963-	Helmuth E. Kreutzer
1966-	Muhteşem Giray, Mimarlık Bilgisi ve İç Hacimler
	Şermin Alyanak, Asistan, Buluş Kompozisyon, Mobilya Stilleri
1970-	Yalçın Özel, Mobilya Tasarımı I-II, Mobilya Konstrüksiyonu II-III
	Mualla Yıldız, Hacim Tasarım
1974-2001	Işık Gör, Üretim Uygulamaları Teknikleri, Malzeme Bilgisi, Maliyet
1975	Çiler İnan
	Eser Tezeren
1978	Yavuz Irmak
	Sevtap Elmas, Hacim Tasarım
2004	Cemal Yıldız, Teknik Resim, Üretim Uygulama Teknikleri
1979	Ümit Celbiş
1981-	Türker Şencan, Mobilya Tasarımı, Yapı İçi, Üretim uygulama Teknikleri[96]

95 22 Eylül 1960 tarihli, 251.31/906 sayılı, Milli Eğitim Bakanlığı Nakil ve Terfi İşleri Müdürlüğüne yazılmış, Hayrullah Örs imzalı belgeden alınmıştır. Belge Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivindedir.

96 MÜGSF Dekanlık Arşivinden, 1966, 1971, 1972 yıllarında yayınlanan, okulun tanıtım kitapçıklarından yararlanılmıştır. Öğretim elemanlarının başlangıç tarihleri dikkate alınmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık öğretim üyeleri. Şermin Alyanak, Yalçın Özel ve Türker Şencan ile yapılan röportajlardan yararlanılmıştır.

Resim 39-41: Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü öğrenci çalışmaları.

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun ilk müdürü Sabri Oran döneminde, 1957 yılında yapılan broşür, Grafik Sanatlar Bölümünün ilkeleri, amaçları, yöntemleri ile ilgili bilgi edinebileceğimiz ilk kaynaktır.

Bu bölüm her şeyden önce matbaacılık neşriyat ve reklam sanayi için lüzumlu olan sanatkarların yetişmesine hizmet eder. Kitapların hazırlanması için olduğu kadar, bunların basılması ve yayımları için mevcut sanatlar öğretildiği gibi, bu meslekle bağlı baskı tekniklerinin esasları umumi olarak kavratılmaktadır. Tipografi, reklam ve ticaret afişçiliği, dizgi ve baskı kalıplarının hazırlanması, yazı yazma sanatı, kitap ve dergilerin resimlenmesi, broşür, prospekt, dergi ve kitap gibi mevzuların, çeşitli reklamların, ambalajların, marka, monogram, kitap süslerinin hazırlanması ve tasarlanmaları; montaj ve mizanpajlarının yapılması; bir kısım mevzuların linol, tahta taş veya metal gibi malzeme üzerine doğrudan doğruya veya fotomekanik usullerle baskı kalıbı halinde işlenmeleri; bunların el tezgahlarında veya basit baskı makinelerinde basılmaları derslerin ve atölye çalışmalarının esasını teşkil eder.

Modern matbaaların ve yayım evlerinin çok ihtiyacı olan zevk sahibi mütehassıs ressam, mürettip, kalıp ve baskı sanatkar ve teknisyenlerinin yetişmesi için büyük imkanlar sağlanır.[97]

Yaklaşık üç yıl sonra basılmış olan ilk müfredat programında yer alan öğretim unsurları 1957 yılıyla hemen hemen paraleldir. Önemli bir ekleme, öğrencilerin sanat çalışmalarında kendi tarzlarını oluşturmalarının hedeflenmesidir.

97 agb, 1957, Bkz. EK: 2-2a.

Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim İlkeleri (1960)

Grafik Sanatlar Şubesi'nde matbaa, reklam ve neşriyat müesseselerinin ihtiyacı olan zevk sahibi kitap ve reklam sanatkarı, matbaa ressam ve mütehassıslarının yetişmesi sağlanır.

Bu maksatla, bu şubede öğrenciler elle yazılan sanat yazılarında, serbest ve hayalden resimde, baskı kalıplarının hazırlanmasında, çeşitli baskı tekniklerinde pratik olarak yetiştirilirler. Bunlara ilave olarak genel kültürlerini artıracak ve meslek hayatında kendilerine lazım olacak teorik bilgileri öğrenirler

Resim ve reklam grafiği dersleri bir taraftan hususi dershanelerinde tatbik edilirken, tipografi, reprodüksiyon ve diğer baskı teknikleri derslerini de hususi atölyelerinde ve hususi alet ve malzemelerle öğrenirler. Ayrıca daha pratik yetişmeleri ve piyasa vaziyetini yakından tanımaları maksadıyla da yaz aylarında hususi veya resmi matbaalarda staj yapma imkanları sağlanır.

Sanat çalışmalarında öğrencilerin kendilerine has bir ifade tarzına ulaşmaları prensibi daima göz önünde tutulur. Bilhassa son sınıfta öğrencilerin kabiliyetlerine göre çalışmalarını:

- Tatbiki Grafik,
- Serbest Grafik,
- Kitap Sanatı ve Matbaacılık,
- Yazı sanatı,
- Fotoğrafi sanatı branşları istikametinde teksif [yoğunlaşmalarına] etmelerine imkan verilir.[98]

98 agk, 1960, Bkz. EK: 14

Grafik Bölümü'nün Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1960)

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	-	-	-	2
Hukuk Bilgisi	-	-	-	1
Defter Tutma	-	-	1	-
Ticari Yazışmalar	-	-	-	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	2	2	2
Estetik	-	-	1	-
Yazı	4	6	4	4
Serbest Resim	8	-	-	-
Tabiattan Resim	-	4	4	4
Serbest Şekillendirme	4	-	-	-
Malzeme Bilgisi	-	-	1	-
Reklam Psikolojisi	-	-	1	-
Matbaacılık Bilgileri	2	2	-	-
Kitap ve Grafik Sanatlar Tarihi	-	-	-	2
Mesleki Şekillendirme ve Atölye	16	22	24	20
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam:	44	44	44	44[99]

Grafik Sanatlar Bölümü'nü kazanan ilk öğrencilerin listesi:

1957 yılına ait giriş sınavını kazanan adayların listesinin bulunduğu belgede Grafik Bölümü'ne ait sayfa elimizde bulunmadığı için, öğrencilerin hangi okullarda eğitim gördüğü ve kaçının mezun olabildiği hakkında bir karşılaştırma yapamıyoruz.

[99] agk, 1960, Bkz. EK: 14

İç Mimaride basit, ucuz, sağlam

ve güzel aranıyor

Resim 42: Yeni Gazete İlavesi, 1965, s. 10.

1960–1961 yılında mezun olan ilk öğrencilerin listesi:

1. Kemal Şen
2. Selami Boylu
3. Hidayet Bahçeci
4. Namık Esen
5. Osman Kayhan Yorulmaz
6. Hüseyin Boylu
7. Ali Tunç Sokullu[100]

Grafik Sanatlar Bölümü'nde 1964 Yılındaki Gelişmeler

22 Mayıs 1964 tarihli ve 324.20/998 sayılı yazı ile Okul Müdürü Cevdet Koçak, bütün bölüm şeflerinden hazırlanmakta olan yönetmelikle ilgili olarak, haftalık ders dağıtımı (40 saat üzerinden) ile ders programlarını ve bu derslere göre bölümlerin öğretmen ihtiyaçlarını belirten listelerini vermelerini rica eder.[101]

Bu talebe yanıt doğrultusunda hazırlanan öğretim planına baktığımızda, 1960 yılında ilkelerde değişikliğin yapıldığını görürüz. Öğretimin amacı daha önce ağırlıkla teknik becerinin geliştirilmesi iken, 1964 yılında yaratıcılık yeteneği üstün sanatçı elemanlar yetiştirmek de önem kazanmıştır. İllüstrasyon terimi ilk defa kullanılmıştır.

Öğretimde amaç, "memleketin, kitap sanatı ve illüstrasyon, reklam grafiği ve yazı sanatı dallarında muhtaç olduğu, teknik bilgi ve beceriye sahip, sanat zevki ve yaratıcı yeteneği üstün sanatçı elemanlar yetiştirilir." şeklinde açıklanmıştır. 1964 yılında saptanan ilkeler 1973 yılında Resmi Gazete'de yayınlananla hemen hemen aynı ilkelerdir. Bölümün genişletilen ilkeleri, 1973 yılındaki eğitim-öğretim planlarında ele alınacaktır.

Ders Dağıtım Cetveli'nde de yenilikler vardır. Birinci sınıfta Temel Sanat Eğitimi (Serbest Resim,

100 Yüzlerde 42 Albüm, s. 92.

101 22 Mayıs 1964 tarihli belge Mustafa Aslıer özel arşivindedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Serbest Şekillendirme, Modelden ve Tabiattan Resim) 28 saat iken artık 24 saat olmuştur. Modelden ve Tabiattan Resim dersi ikinci sınıfta alınması gereken bir ders iken, birinci sınıf için uygun görülmüştür. Yazı dersi, 6 saat yerine 4 saat, 2 saatlik Matbaacılık Bilgileri dersi yerine, birinci dönem 4 saatlik Grafik Teknikleri dersi ikinci yarıyılda da 12 saat olarak yer almıştır.

1961 yılındaki yönetmelikle dersler diğer bölümlerde olduğu gibi, Grafik Bölümü'nde de gruplanmış olup, üçüncü sınıfta Uygulama [derslerinin] toplamı (Serbest Grafik, Tatbiki Grafik, Yazı Sanatı) 32 saat olarak saptanmıştır. Meslek Teknolojisi Dersi, üçüncü sınıfta her iki yarıyıl için 2'şer saat, üçüncü sınıfta ise, birinci yarıyıl 4, ikinci yarıyıl 2 saattir.

1960 yılında dördüncü sınıftaki Kitap ve Grafik Sanatlar Tarihi dersi değişmiş, Grafik Sanatlar Tarihi adı altında sadece ikinci dönemde öğretime dahil edilmiştir. Dördüncü sınıfta Buluş ve Uygulama dersi her iki dönemde de 36 saat olarak düşünülmüştür. Öğretim Planını onaylayanlar, Mustafa Aslıer, İlhami Turan, Sait Yada ve Vehbi Yazgan'dır. Öğretim Planı, öğrencilerin sanat yeteneklerini geliştirecek, onlara mesleklerinde kuvvetli bir sanat kişiliği kazandıracak şekilde düzenlenmiştir. Buluş ve Uygulama Dersleri ile öğrencilerin yaratıcılık yetenekleri, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda uzmanlaştıkları meslek dallarında (Kitap Grafiği, Reklam Grafiği, Yazı Sanatı), çeşitli Grafik Teknikleri Atölyeleri'nden faydalanarak, Buluş Öğretmeni ve Bölüm Şefi tarafından düzenleniyordu.

Grafik Teknikler Atölyeleri, bölüme bağlı olarak, ihtiyaçlara, gelişmelere, teknik şartlara göre genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilirdi. Bu, bize bölümlerin imkanlarının sınırlı olmadığını ve eğitim-öğretim ile ilgili birçok konuda özgürce karar verebildiklerini göstermektedir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun imkan ve şartlarının ne kadar geniş olduğunu şu örnekte rahatça görülebilir: 17 Mayıs 1973 tarihinde, bölüme alınan "monotype dizgi makinesini"n tam anlamıyla kullanılabilmesi ve bu konuda eleman yetiştirilmesi amacıyla yurt dışından bir eleman getirilmesine Okul Kurulu Kararı oybirliğiyle onaylar. *(Bkz. EK: 8-8a)*

Bu karar daha önce İlhami Turan başkanlığında, Mustafa Aslıer, Sinan Baykurt, Kemal Şen, Nezihe Avlaç, Güler Ertan, E. Ardağ, Boris Niemann ve Barbaros Baykal tarafından bölüm kurulunda görüşülmüş, monotype baskı makinesi için gelecek uzmanın, aynı zamanda uzun yıllar Temel Sanat Eğitimi dersinin hocalığını yapmış olan Ludwig Von Winterfield'in boşalan kadrosu için düşünüldüğü belirtilmiştir.[102]

Grafik Teknik Atölyeleri, Tipografi, Fotografi, Litografi Atölyeleri'nden oluşuyordu. Tipografi, Serigrafi Atölyeleri'nde Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun hemen hemen bütün basım işleri yapılıyordu.

102 27 Nisan 1973 tarihli Okul Kurulu Kararı. Bkz. EK: 8-8a

Resim 43-44: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. 1966 tarihli tanıtım kataloğu.

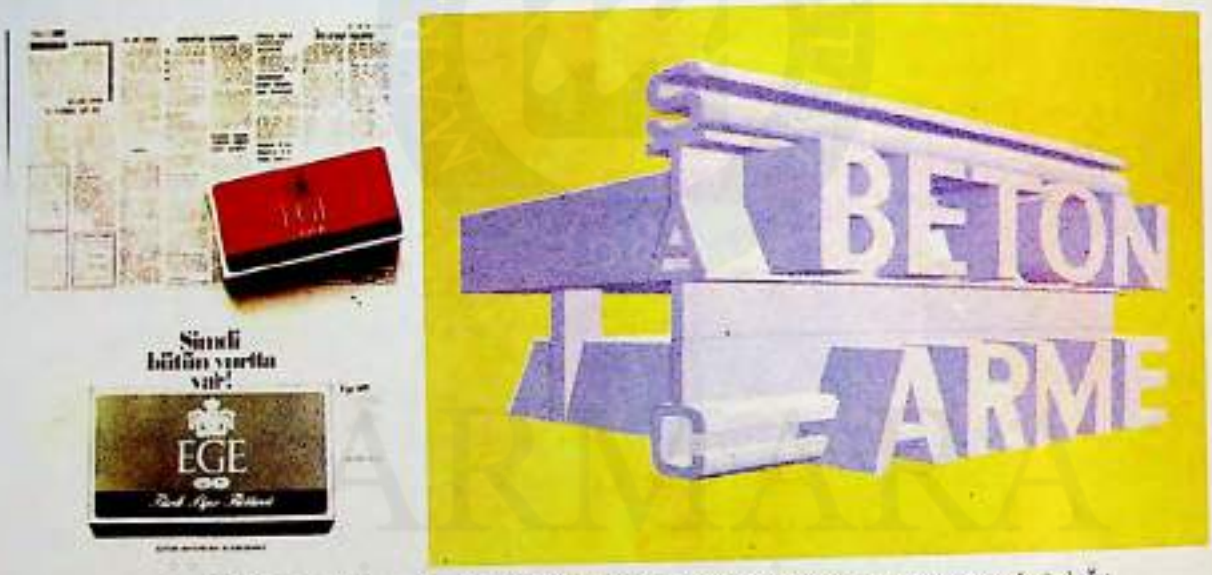

Resim 45-46: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

Yine o dönem için, 30 Mayıs 1964 tarihinde hazırlanıp, Grafik Sanatlar öğretim elemanlarını durumunu gösteren belge, günümüzle kıyaslandığında kıskanılır niteliktedir. Bölümün ve Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun geçmişi henüz yedi yıl olmasına rağmen, kadrolu öğretim elemanı sayısı 20'dir. 10'u kadrolu, 5'i kadrosuz öğretmen, 7 kadrolu asistan, 3 kadrolu usta, 1 kadrosuz usta bölümde çalışmaktadır. Bu kadro bölüm şefliğince yetersiz bulunmuş ve düzenlenen çizelgeyle 14 öğretim elemanı talebi Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu müdürüne sunulmuştur.[103]

103 30 Mayıs 1964 tarihli, Grafik Bölüm Şefliği'nce düzenlenen çizelge. Bkz. EK: 9-9a

1968 yılında veya daha sonra yapıldığını tahmin ettiğimiz öğretim planı tasarısı çizelgesi grafik sanatlar bölümündeki bütün aşamaları net bir şekilde görülmesini sağlayacaktır.[104]

1972 yılı tanıtım kitapçığında ve diğer bölümlerde olduğu gibi Grafik Sanatlar Bölümü'nde de dizayn terimi kullanılmıştır. İlk defa "vizüel" [visual/görsel], "kominikasyon" [komünikasyon/iletişim] terimiyle, Grafik Şekillendirme konuları ifade edilmiştir.

Grafik Sanatlar'dan mezun olan öğrencilerin "grafik dizayneri" olacağı söylenmektedir. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, mezunları için zaman zaman farklı ünvan arayışlarına girmiştir. 24 Mart 1964 tarihli Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'da yapılan yönetmelik programları hakkındaki toplantıda ünvan konusu da tartışılmıştır. Burada Harald Scihmdt, Grafik Bölümü için "grafiker" ünvanını, Mustafa Aslıer ise "endüstri dizayner"ını önermiştir.[105] Ancak önerinin Bakanlık'ça kabul edilmesi zaman almıştır. Buna rağmen "grafik dizayner"ı ünvanının kullanılması bir ilktir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Grafik Sanatlar Bölümü'nü bitirenler reklam ajansları tarafından tercih edilirler. Bu tercih reklam ajanslarının gazetelerdeki eleman arama sayfalarında, "Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu mezunları tercih sebebidir" eklemesiyle sık sık karşımıza çıkmaktadır.[106]

Bölümü bitirenlerden Türkiye'de ve yabancı ülkelerde öğretim üyeliği, önemli özel ve kamu sektörü kurumlarında sanat yöneticiliği yapanlar vardır. Bölüm mezunlarına gösterilen ilgi öylesine artmıştır ki, her yıl verilen mezunlar talepleri karşılayamamaktadır.[107]

Bu taleplerin artması reklam sektöründeki gelişmelere de bağlıdır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda kişilik kazanmaya başlayan milli sanayimiz de, ülkemizde reklam sektörünün şekillenmesine yardımcı olmuştur.

Ülkemizde reklamcılığın bir meslek haline gelmesini sağlayan olay, 1961 yılında 195 sayılı yasanın yürürlüğe girmesidir. Bu yasada, gazete reklamlarında Resmi İlanlar Şirketi'nin elinde bulundurduğu tekeli ortadan kaldıran ve gazetelerin kapılarının reklam kuruluşlarına açılmasını sağlayan hükümler yer almaktaydı. Bu yasanın yürürlüğe girmesinden sonra reklam ajansları da eleman arayışı içine girer. "[...] Diğer bir tarihi bir olay reklamsız yayın yapan televizyon 1973 yılında ani bir kararla, reklam kabul etmeye başlamıştır."[108] Bu gelişmeler Grafik Sanatlar Bölümü'nün gözde olması için önemli sebeplerdendir.

104 Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Planı Tasarısı, Bkz. EK: 9c

105 24 Mart 1964 tarihli tutanak, Bkz. EK: 16

106 Mustafa Aslıer ile mülakat. Mayıs 2006

107 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Tanıtım Kitapçığı, Grafik Sanatlar Bölümü, 1972, İstanbul

108 Nil Baransel, Eli Acıman, Doğan Kitapçılık, Aralık 2003, İstanbul, s. 33.

Resim 47-49: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. Mustafa Aslıer arşivi.

Resim 50-51: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. Mustafa Aslıer arşivi.

Grafik Sanatlar Bölümü Eğitim-Öğretim Planları (1973)

Bölümün Amacı:

Grafik Sanatlar Bölümü'nde, Tanıtma [Tanıtım] ve Yayın Grafiği, Reklam Grafiği, Serbest Grafik ve İllüstrasyon gibi, vizüel [görsel] komünikasyon [iletişim] alanına giren, Grafik Şekillendirme meslekleri geliştirilmiş; teknik bilgi ve beceri sahibi sanatçı elemanlar yetiştirilir.

1) Bölümde eğitim ve öğretim çalışmaları, öğrencilerin yaratıcı sanat yeteneklerini geliştirecek ve onlara mesleklerinde kuvvetli bir sanat kişiliği kazandıracak, özgür ve bilimsel düşünme güçlerini artıracak şekilde düzenlenir ve uygulanır.

2) İlk iki yarıyıl içinde öğrencilerin temel bir sanat eğitimi ve öğretimi görmeleri sağlanır. Serbest resim, tabiattan ve modelden resim, teknik resim, serbest şekillendirme ve yazı çalışmaları ile öğrencilerin sanat duyguları ve fantezileri uyarılır; yaratma, anlatım ve kompozisyon yetenekleri geliştirilir.

Sanat tarihi ve sanat bilimleri konuları inceleme, karşılaştırma ve değerlendirme metotları ile işlenerek öğretilir.

3) Üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda yaratıcı sanat çalışmaları grafik anlatım ve grafik şekillendirme alanında yoğunlaştırılır.

Grafik şekillendirme tekniklerinin bir yandan teknolojik bilgileri teorik ve pratik olarak öğretilirken, bu çalışmalara paralel olarak, bu tekniklerin yaratıcı şekillendirme ve grafik, anlatım olanakları denenir ve araştırılır

4) Beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci yarıyıllarda mesleki çalışmalar birbirine paralel iki temel eksen üzerinde devam eder:

a) Serbest ve araştırıcı grafik çalışmaları ile her öğrencinin grafik anlatım dili, yaratıcı ve yapıcı kabiliyetlerini, sanatçı kişiliğini oluşturacak yönde geliştirilir.

b) Tanıtma [Tanıtım] ve Yayın Grafiği, Reklam Grafiği, Film ve Televizyon Grafiği gibi rafik dizaynı konularında, öğrencilere belli konuları iş hayatındaki işleniş sırasına, fonksiyonlarına uygun olarak ve kendi grafik dillerini ve yaratıcı güçlerini kullanarak işlemelerini sağlayacak çalışmalar yaptırılır.

5) Öğrencilerin bilgilerini, düşünme ve değerlendirme yeteneklerini genişletip güçlendirmek için, bölümdeki sanat ve mesleki dizayn çalışmalarına paralel olarak, edebiyat, sinema, sosyoloji, ekonomi ve psikoloji gibi, Bölüm Temsilciler Kurulu'nca tespit edilecek çeşitli bilim ve sanat konularında, konferanslar ve seminerler düzenlenir. Bu gibi çalışmalar, ilgili olarak düzenlendikleri dersin içinde öğrencilere bir yazılı ödev yaptırmak şartı ile not değerlendirmesine katılırlar.

6) Öğrencilerin, planda gösterilen derslerdeki çalışmalarını takviye etmek veya yeni konuların işlenmesini sağlamak amacı ile bölümde, Bölüm Temsilciler Kurulu Kararı ile çeşitli akşam ve tatil kursları

Resim 52-53: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. Mustafa Aslıer arşivi. 1971 tarihli tanıtım kataloğundan.

düzenlenir. Öğrencilerin devamı zorunlu olan kurslarda yapılan çalışmaları ilgili dersin not değerlendirmesi içine alınırlar.

7) Çalışma yeri, donatım, öğretim elemanı ve öğrenci sayısı durumu ile pedagojik koşullar gerektirirse, bütün sanat ve teknik çalışmalarda gruplara ayırma, yarıyıllarda yoğunlaştırma yoluna gidilebilir.

8) Öğrencilerin grafik şekillendirme ve uygulama olanaklarını deneyerek öğrenmeleri için bölüme bağlı olarak uygulama ve araştırma atölyeleri açılır ve gerekli alet ve makinelerle donatılır, ihtiyaca ve teknik koşullara uygun olarak bu atölyeler genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilir.

Resim 54: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışması. 1971 tarihli tanıtım kataloğundan.

Bütün atölyeler haftanın bütün iş saatlerinde, sanat, vs. dizayn derslerinin deneme, araştırma ve uygulama çalışmaları için öğrencilerin yararlanmasına açık bulundurulur.

9) Atölyelerde, programda gösterilen derslerin şekillendirme ve teknoloji öğretim üyelerinden başka, ihtiyaca göre öğretici ustalar ve teknisyenler de görevlendirilir. Bölümün deneme, uygulama ve araştırma atölyeleri şunlardır:

- Tipografi,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Fotografi,
- Reprodüksiyon Fotografi,
- Tipo ve Ofset Teknikleri,
- Serigrafi ve Litografi,
- Film ve Televizyon Grafiği,
- Cilt ve Kartonaj.

10) Teorik ve pratik mesiek dersleri, işyeri gezileri ve pratik stajlarla desteklenir. Pratik tatil stajlarında öğrencilerin, meslekleri ilgili teknikleri, işyerlerini, işlerin oluşunu iş hayatındaki durumu ile tanımaları gerekir. Bunu sağlamak için öğrencilerin stajlarını kamu sektörü ve özel sektör işyerlerinde yapmalarına önem verilir. Bölümde donatımı yetersiz atölyelerde yapılması gereken öğretim, varsa kamu sektörü ve özel sektör işyerlerindeki olanaklardan yararlanarak tamamlanır.[109]

Grafik Sanatları Bölümü Ders Dağıtım Çizelgesi (1973)

	1. YIL Yarıyıl		2.YIL Yarıyıl		3.YIL Yarıyıl		4. YIL Yarıyıl	
	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU DERSLERİ								
Temel Sanat Eğitimi	24	16	-	-	-	-	-	-
Yazı	8	8	4	4	4	4	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	4	4	-	-	-	-	-	-
Grafik Şekillendirme	-	8	-	-	-	-	-	-
Grafik Resim	-	-	16	16	-	-	-	-
Serbest Grafik ve İllüstrasyon	-	-	-	-	16	16	-	-
Reklam Grafiği	-	-	-	-	12	12	20	20
Tanıtma ve Yayın Grafiği	-	-	-	-	-	-	20	20
(B) GRUBU DERSLERİ								
Fotografi	-	-	9	9	-	-	-	-
Tipografi	-	-	9	9	-	-	-	-
Grafik Üretim Teknikleri	-	-	-	-	4	4	-	-
(C) GRUBU DERSLERİ								
Grafik Sanatları Tarihi ve Yorumu	-	-	-	-	1	1	-	-
Reklamcılık Bilgileri	-	-	-	-	1	1	-	-

109 Eğitim-Öğretim Planları (1973), agk, s. 10.

Resim 55: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışması. Mustafa Aslıer arşivi.

(D) GRUBU DERSLERİ								
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-
Sanat Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Sanatı ve Doğu Sanatları	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	2	2	-	
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurs, Seminer ve Konferanslar	-	-	2	2	-	-	2	2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 52*-54: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. *1972 ve 1971 tanıtım kataloğundan.

TOPLAM	44	44	44	44	44	44	44	44[110]

Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Elemanları:

1957-1963 Frank Metzger, Bölüm Şefi,
1957-1968 Sait Yada, Yazı, Mesleki Teknoloji (1968 yılında vefat etmiştir.)
1958-1992 Mustafa Aslıer, Bölüm Şefi, Okul Müdürü, Serbest Grafik ve İllüstrasyon, Tipografi, Grafik Sanatlar Tarihi, Mesleki Organizasyon
1960-1982 Vehbi Yazgan, Fotografi (Gazi Eğitim Enstitüsü)
1961-1988 İlhami Turan, Yazı, Cilt ve Kartonaj
1962-1964 Anton Lehmden
2003 Kemal Şen, Asistan,
1964-1994 Güler Ertan, Asistan, Fotografi
-1997 Sinan Baykurt, Asistan, Reklam Grafiği
-1966 Taçay Erdemsel, Asistan, Fotografi
-1974 Rıza Durak, Öğretici Usta, Dizgi ve Tipo Baskı
Muammer Ilgaz, Öğretici Usta, Dizgi ve Tipo Baskı
-1982 Boris Niemann, Reklam Grafiği, Grafik Resim
1966-1989 Halis Biçer, Asistan, Yazı
1968-1987 Mehmet Turgay Erem, Asistan, Reklam Grafiği
1969-1974 Aydın Erkmen, Asistan, Serbest Grafik ve İllüstrasyon
1973-1982 Barbaros Baykal, Asistan, Serbest Grafik ve İllüstrasyon
1975-2001 Aykut Özbay, Asistan, Serbest Grafik ve İllüstrasyon, Yazı
-2002 Fevzi Karakoç, Serbest Grafik ve İllüstrasyon

110 Eğitim-Öğretim Planları (1973), agk, s. 9.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 55-56: 1971 ve 1972 tanıtım kataloğu kapak çalışmaları.

-1988	Niyazi Gündüz, Asistan, Yazı
	Barbaros Gürsel, Fotografi
1978-1998	Bekir Kantarcıoğlu, Asistan,
-2000	Selahattin Ganiz, Asistan,
	Mehmet Selim Yücel, Asistan, Sinema-Tv
-1980	Elif Ayiter, Asistan, Asistan, Reklam Grafiği
1980-	Zafer Doğan, Asistan, Asistan, Sinema-Tv
1981-1989	Berna Tunalı, Asistan, Asistan, Reklam Grafiği
	Sema Ilgaz Temel, Asistan, Serbest Grafik[111]

DEKORATİF SANATLAR BÖLÜMÜ

Bölümün adının "Dekoratif Resim Bölümü" olarak ne zaman değiştirildiğine ait bir belge bulunmamakla birlikte, 1962 yılına ait Okul Kurulu Kararları'nda bu şekilde kullanıldığı görülmektedir. 1971

111 Öğretim elemanlarının başlangıç tarihleri dikkate alınmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivi, 1966, 1971, 1972 yıllarında yayınlanan, okulun tanıtım kitapçıkları; Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü Başkanı Prof. Sema Ilgaz Temel ile yapılan röportaj; Ubeydullah Çağatay, "Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nün Tarihçesi ve Tanıtımı" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. 43-44. ; Serhat Reşat Özşen, "Türk Fotoğrafında Farklı Yaklaşımlar" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. 4-5.

yılında bölüm tarafından önerilen isim değişikliği, Okul Kurulu tarafından kabul edilmemiştir.

Diğer bölümler gibi Resim Bölümü ile ilgili elimizdeki en eski kaynak olan 1957 yılına ait broşürde, amaçlar, ilkeler, yöntemler ve öğrencilerin kullanacağı malzemeler hakkında bir izlenime varabiliriz.

Bu bölümde her türlü duvar dekorasyonu ve süsleme işlerinde çalışacak kimselere serbest bir sanat maharet yanında lüzumlu olan mesleki bilgi ve el maharetleri kazandırılır.

Umumi hazırlık bölümünde resme ait perspektif bilgisiyle yetiştikten sonra projeksiyon ve serbest kompozisyonlar üzerinde çalışmalar yaparlar. Ayrıca duvarlar ve hacimler için taslaklar hazırlarlar. Burada yazı resmetme çalışmaları mühim bir yer tutar.

Umumi bölümden sonra öğrencilere malzemelerinin hususiyetleri, kimyevi ve fizikî mefhumları öğretilir. Malzeme dersinde çeşitli boyaların cevherleri, birleştirici maddeleri ve diğer maddeleri öğrenirler.

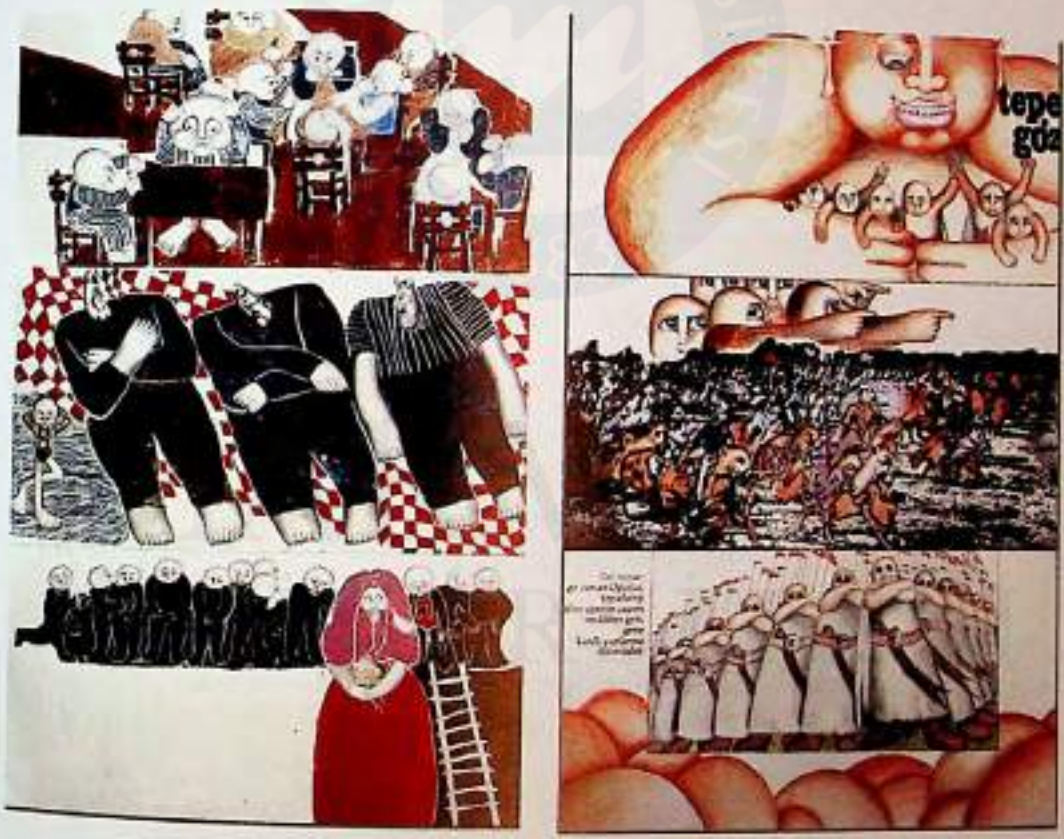

Resim 57-58: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları. Mustafa Asiler arşivi.

Pratik çalışmalarla boyama usullerinde ve tekniklerinde maharet kazanır. Bu çalışmalarla tutkal, tempera, kazen, mum, yağ, vernik, yapıştırıcılar ve madeni boyalar gibi her türlü malzeme ve teknikleri öğrenirler.

Atölyelerde düz camların Fresk, Sgratfitto, Sekko ve mozaik işleri için kullanılması hususunda pratik çalışmalara imkan sağlanmaktadır. Bu çalışmaların aynı zamanda mimariye uygun bir şekilde yürütülmesine önem verilir.[112]

Bölümün 1960 yılındaki öğretim esasları, 1957 yılındaki ile hemen hemen aynıdır. Öğrencilerde aranan kriterler, görevleri ve yönelebilecekleri uzmanlık alanları belirlenmiştir.

Bu şube, serbest sanat havasına bağlı olarak her türlü süsleme ressamlığının vazifeleri ile meşgul olur.

Bu şubeye girebilmek için, grafik teknikleri bilgisine sahip olmak ve ayrıca sanat kabiliyetini ispat etmek gerekecektir.

Birinci sınıfta öğrencilere yapılarda süsleme sanatıyla alakalı konstrüksiyon ve hacim bilgisi verilir, projeksiyon, serbest konstrüktif ve perspektif gibi iyi ifade metotları öğretilir. Hacim ve yapı ile alakalı modellerin çizilmesi ve taslakları üzerinde temrinler yapılır.

Yazı derslerine hususi bir ehemmiyet verilir, yazının gelişmesine ve hususiyetine dikkat ettirilir ve her türlü meslekteki terbiyevi ehemmiyeti gösterilir. Maddenin esaslı hususiyetleri, kimyevi ve fiziki hassasları öğretilir.

Öğrenci, malzeme bilgisinde boyaların ve yapıştırıcı maddelerin cevherlerini ve resimde kullanılan bütün diğer malzemelerin esaslarını öğrenir.

Pratik çalışmalarda öğrenci, boyama esaslarını ve boyama tekniği ile alakadar işleri öğrenir. Bu öğretimde öğrenci, tutkal, toprak, kazein, mum, yağ, vernik, yapış tırıcı ve madeni boyaların kullanılma tekniklerini sistematik olarak öğrenir.

Burada, atölye tesisleri düz cam, Fresk, Secco desenleri, Sgratfitto ve mozaik gibi iş ve tekniklerin öğretilmesi için pratik imkanlar sağlar. Düz satıh üzerinde renkli ve kompozisyon çalışmaları yanında mimari ve hacim ile ilgili çalışmalara hususi bir ehemmiyet verilir.

Bu itibarla, öğrencinin vazifesi kompozisyon yaparak düz resim ile mimari arasında irtibat sağlamaktır.

Öğrencinin daha ilk çalışmalarından itibaren, daima toplu bir çalışmanın tanzimindeki ehemmiyet üzerinde dikkati çekilmelidir. Bu cihet düz veya çizgili veyahut tezyinattı bir inşaat işinde muvaffakiyetli bir çalışma elde etmek için çok mühimdir. Bu şube öğrencileri; tahsillerini ikmal ettikten sonra da usta öğrenciler olarak afiş ressamlığı, kumaş ve duvar kağıdı süslemeciliği sahalarında bir veya iki sömestr ihtisaslarına devam ettirilebilirler.[113]

112 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Matbaacılık Okulu, Beşiktaş-İstanbul, 1957 yılında giriş sınavlarında dağıtılan broşür. Bkz. EK: 2

113 agk, 1960. Bkz. EK: 14

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dekoratif Sanatlar Bölümü Haftalık Ders Dağılım Cetveli (1960)

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	-	-	-	2
Hukuk Bilgisi	-	-	-	1
Defter Tutma	-	-	1	-
Ticari Yazışmalar	-	-	-	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	2	2	2
Estetik	-	-	1	-
Yazı	4	-	-	-
Serbest Resim	16	-	-	-
Mesleki Şekillendirme ve Atölye	-	12	14	12
Duvar Dekorasyonu ve Tatbikatı	16	18	16	14
Çıplak Modelden Resim	-	4	4	4
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam:	44	44	44	44[114]

[114] agk, 1960. Bkz. EK: 14

Dekoratif Sanatlar Bölümü'nü kazanan ilk öğrencilerin listesi:

1. Ruşen Şahin	Erkek Sanat Enstitüsü, Tesviyeci
2. S. Tufan Sağlam	Yapı Enstitüsü, Duvarcılık
3. Metin Şahinoğlu,	Erkek Sanat Enstitüsü
4. Yavuz Erdem	Kabataş Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
5. Mustafa Pilevneli	Yapı Enstitüsü, Yapı
6. Ercan Tam	Yapı Enstitüsü, Yapı
7. İbrahim Erol Eti	Kabataş Lisesi, (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
8. Oğuz Arıburnu	Atatürk Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
9. Haluk Anat	Atatürk Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
10. Oğuz Onay	Erkek Sanat Enstitüsü, Elektrik
11. H. Seval İskender	Kız Enstitüsü
12. K. Armağan Tekin	Denizli Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
13. Cemalettin Özdemir	Ankara Atatürk Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
14. Esin Pilten	Kız Lisesi [115]

Dekoratif Sanatlar Bölümü'nden mezun olan ilk öğrencilerin listesi:

1. Adem Ruşen Şahin
2. Süleyman Tufan Sağlam
3. Metin Şahinoğlu
4. Mustafa Pilevneli
5. Ercan Tam
6. İbrahim Erol Eti
7. Oğuz Arıburnu
8. Hatice Seval İskender
9. Esin Pilten
10. Demir Uluğ
11. Cemalettin Özdemir
12. Okan Soytürk
13. Kemal Armağan Tekin [116]

115 14 Ekim 1957 tarihli belge. Bkz. EK: 3-3a

116 agk, 1960, Bkz. EK: 14

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1965-1967 yılları arasında tarihlendirebileceğimiz* Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okuulu tanıtım kitapçığında bölümün adı, "Dekoratif Sanatlar" yerine, "Dekoratif Resim Bölümü" olarak kullanılmıştır. Değişikliğin 1962 yılından önceki Okul Kurulu Kararı ile yapıldığını tahmin etmekteyiz. Fakülte arşivindeki en eski Okul Kurulu Kararı tutanakları olan 1962 yılına ait olanlarda, Bölümün adı Dekoratif Resim Bölümü olarak yer alır. Bu broşürde, bölümün amacının on yıl içinde değiştiğine tanık oluruz. Öğretim hedefi "süsleme ressamlığı" ndan, "yaratıcı sanatçı" ya dönüşmüştür.

> Bölümün amacı: Mimaride duvar resmi buluş ve uygulamasını, dekorasyonda renk kompozisyonu yapabilen yaratıcı sanatçılar yetiştirmektedir. Çağımızın koşullarında başarıya ulaşacak nitelikte elemanların yetişmesi için, sanatın yanında paralel yürüyen teknik araştırmalar yer alır.[117]

Resim 59: Grafik Sanatlar Bölümü öğrenci çalışmaları sergisinden. Yeni Gazete İlavesi, 1965, s. 3.

1971 ve 1972 tarihli kitapçıklarda Dekoratif Sanatlar Bölümü'nün söylemi neredeyse tamamı değişmiştir. Resim, resim eğitimi, sanatçının kullandığı dil sözcükleri, duvar resminden daha belirleyici olmuştur. Sanat yapıtlarındaki başarının sırrını hayatı anlamak ve bir dünya görüşüne sahip olmakla tanımlanmışlardır.

> Günümüze kadar gelen ve bize yaşadıkları çağların veren sanat yapıtlarındaki başarının sırrı nedir sorusunun cevabını şu cümle veriyor:
>
> Bir hayatın, bir yaşantının yansıması bu. Yaşanılan çevrenin en açık, en içten söylevleri oluyor yapılan biçimler. Bilinçli bir içtenlik görü ve kavramları geliştiriyor, insan hayatının gerçeği en iyi şekilde olgunlaşarak sanat eseri olarak yansıyor. Kilimiyle, çömleğiyle, müziği v.b. örnekleriyle karşımıza çıkıyorlar. Gerçeği tanıma ve yorumlama ile malzemeye yaklaşma, malzemenin istediğince şekillendirme olayının üstün

117 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Dekoratif Resim Bölümü (*Üzerinde hangi yıla ait olduğu bulunmayan kitapçığın tarihi, 1965-1967 yılları arasında herhangi bir aralık olabilir), İstanbul.

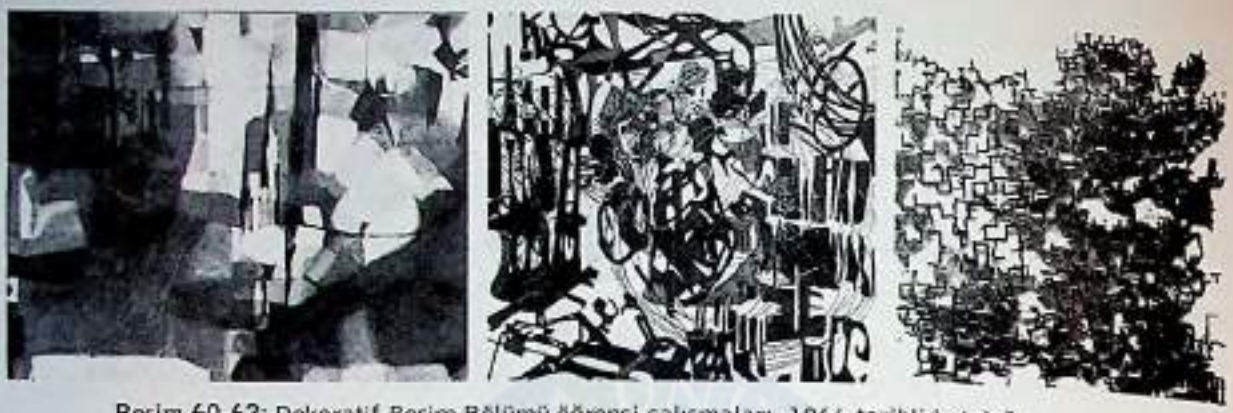

Resim 60-62: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları. 1966 tarihli kataloğu.

örnekleridir bunlar. Metotlarla peşinde koştuğumuz, araştırdığımız, eğitimini yaptığımız sanat olayının kendisi yaşanılan hayatın içindedir, insan yaşantısıyla, araştırma bir bütünlük kurar ve sonuca varır.

İnsan yaşadığını söyler sözünden yola çıkarak, eğitimde güdeceğimiz metot; öncelikle hayatı anlamak ve bir dünya görüşüne varmak olmalıdır.

Görmeyi bilen kişi oradan kavramlara varacak ve yansıyacaktır.

Yansımadaki anlatım dilinin özü ve güçlülüğü ölçüsünde başarı sağlanır. Anlatım dilimiz olan resim ve şekillendirmenin eğitimi bölümümüzde yukarıdaki anlayış içerisinde yapılmaya çalışılmaktadır. Sağlam bir öz-temel üzerine biçimleri kurmak prensibinde estetik ve teknik öğretim yapılır.

Geçmişi iyi yorumlama ve bugünün temel biçimlerinin araştırılmasında insan başarısı onun yaşantısının gücüne, düşünebilmesine, duyarlığına ve içtenliğine dayanmaktadır. Yaşantısının biçim ve renkle yansıtan sanatçı, kullandığı sanat diliyle karşımıza çıkacaktır. Bu dil, edebiyat, tiyatro, sinema, müzik, resim ve çağın getirdiği yeni uygulama alanları olabilir.

Verilen söylevin görevi; kullanılan dille anlatılmak istenenin insanlara varması ve her yönden etkilemesi olacaktır. Çevre düzeninde yer alan bir resim taşıdığı düşünce-fikir, biçim, renk ve dengesiyle eğitici yöndeki uyarılarını ister istemez yapacaktır. Bu uyarı muhakkak ki yalnız resimle değil, çevrenin bütünü ile olacaktır.

Bu nedenle bölümümüzdeki resim eğitimi hareket noktasını duvar resminden almaktadır.

İnsanların yaşantıları dışına çıkmış olan müzelere resim yapmak yerine, yaşanılan mekanlarda, meydanlarda yer alacak söylevlerin eğitimi yapılmaktadır.

Duvar resminin koşulları artistik ve teknik olarak öğrenciye aktarılmakta, resim ve uygulamada başarıya ulaşabilmek için öğrenci, desen, renk, kompozisyon ve teknik uygulamalarla belli bir laboratuar çalışmasından geçmektedir. Resim eğitimi paralelinde yürüyen teknik çalışmalar eski ve yeni malzemelerle mekanlara uygulanır.[118]

118 Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kitapçığı, Dekoratif Resim Bölümü, 1971, İstanbul

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 63: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu

Resim 64: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları, 1971 tarihli tanıtım kataloğu. Filiz Başaran

Resim 65: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu. Hüsamettin Koçan

1973 tarihli İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Eğitim-Öğretim Yönetmeliği Dekoratif Resim Bölümü'nün planlarına baktığımızda "dizayn" sözcüğünün ilk defa kullanıldığını görürüz. Bölümün amaç ve ilkelerinin geliştirildiğini, öğrencinin yeteneklerinin yanı sıra, genel kültür seviyelerinde yükseltilmeye önem verildiğini görürüz. Yönetmeliğe göre Dekoratif Resim Sanatları Bölümünün amacı şöyleydi:

> Bölümümüzde anlatım dilimiz olan resim ve şekillendirmenin estetik ve teknik eğitimi yapılır.
>
> Dizaynlamada pratik ve teori bütünlüğü içinde sürdürülen öğretimde görsel anlatım dilinde yaratıcı gelişme sağlanır.
>
> Mimaride duvar resmi, mekanda renklendirme ve şekillendirme yapan meslek tekniklerine hakim öncü ressam dizaynerler yetiştirilir.[119]

119 agk, 1973, s. 4.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dekoratif Resim Sanatları Bölümü'nün ilkeleri ise:

Mekanda ve biçimde daha faydalı ve güzele varan uygulamalarla öğrencilerin yaşamla ilişki kurmaları sağlanmalıdır. Bu ilişkiler, ders yılı süresince yapılacak olan okul dışı araştırma, tetkik gezisi ve stajlarla pekiştirilir. Öğrencilerin bilgi, düşünce ve değerlendirme yeteneklerini genişletip güçlendirmek için, bölümdeki sanat ve mesleki dizayn çalışmaları yanında sosyoloji, ekonomi, edebiyat, müzik, sinema ve tiyatro gibi bölüm kurulunca tespit edilecek çeşitli bilim ve sanat konularında konferanslar ve seminerler düzenlenir. Bu gibi çalışmalar ilgili olarak düzenlendikleri dersin içinde öğrencilere bir yazılı ödev yaptırmak yolu ile not değerlendirmesine katılırlar.

Ders çalışmalarını takviye etmek veya yeni konuların işlenmesini sağlamak amacı ile bölüm temsilciler kurulu kararı ile akşam ve tatil kurstaları düzenlenir. Öğrencilerin devamda zorunlu olacakları kurslardan alacakları vize, ilgili dersin not değerlendirmesi içine alınır.

alışma yeri, donatım, öğretim elemanı ve öğrenci sayısı durumu ile pedagojik koşullar gerektirirse bütün sanat ve teknik çalışmalarında gruplara ayırma, yarıyıllarda yoğunlaştırma yoluna gidilebilir.

Atölyelerde, programda gösterilen derslerin şekillendirme ve teknoloji öğretim elemanlarından başka, ihtiyaca göre öğretici usta ve teknisyenler de görevlendirilir.

Programlar çerçevesinde bölümün atölye ve donatım olanakları öğrenci, asistan ve öğretim üyelerinin ders ve araştırmaları için açık bulundurulur. Bölümde okunan dersler arasında beraberlik kurulması gereklidir. Bu nedenle her ders yılı başında öğretim üyelerinin verecekleri yıllık ders programları bölüm temsilciler kurulunda görüşülerek beraberliğin kurulması sağlanır.[120]

Resim 66-67: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu., Sema Arıgil.

120 agk, 1973, s. 4.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dekoratif Resim Sanatları Bölümü'nün Ders Dağıtım Cetveli (1973)

	1. YIL Yarıyıl		2.YIL Yarıyıl		3.YIL Yarıyıl		4. YIL Yarıyıl	
	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU DERSLERİ								
Temel Sanat Eğitimi	24	16	-	-	-	-	-	-
Yazı	4	4	-	-	-	-	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	4	4	-	-	-	-	-	-
Buluş – Kompozisyon	-	-	16	16	16	16	24	24
Duvar Dekorasyonu Teknikleri	-	-	15	15	14	14	16	16
Mesleğe Hazırlık	4	12	-	-	-	-	-	-
Modelden Resim	-	-	4	4	4	4	-	-
(B) GRUBU DERSLERİ								
Mimarlık Bilgisi	-	-	4	4	1	1	-	-
(C) GRUBU DERSLERİ								
Teknoloji	-	-	1	1	1	1	-	-
Mesleki Maliyet	-	-	-	-	1	1	-	-
(D) GRUBU DERSLERİ								
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-
Sanat Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Sanatı ve Doğu Sanatları	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	2	2	-	-
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurs, Seminer ve Konferanslar	-	-	-	-	-	-	2	2
TOPLAM :	44	44	44	44	44	44	44	44[121]

121 agk, 1973, s. 3.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

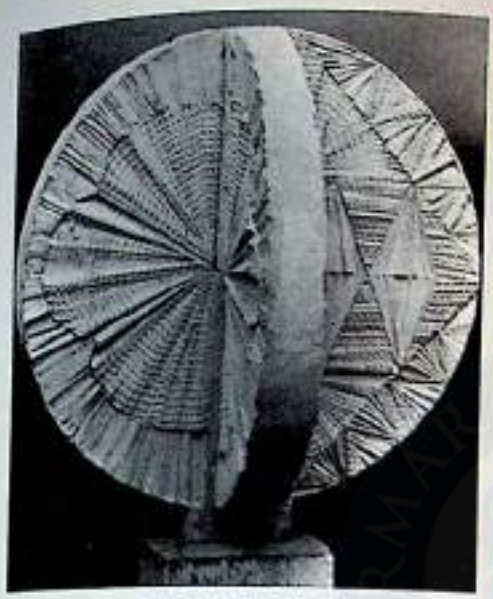

Resim 68-69: Dekoratif Resim Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

Dekoratif Resim Bölümü Öğretim Elemanları

1957- Herwig Schubert, (3.Sınıf) Serbest Resim, Çıplak Model,
Dekoratif Kompozisyon, Renk Kompozisyonu ve Dekoratif Buluş [122]

1958- Hans Baeurle, Duvar Dekorasyonu ve Tatbikatı, Meslek Teknolojisi ve
Malzeme Bilgisi, Boya Malzeme Bilgisi,

1959- Mazhar Resmor, Vitray

1961- Erol Eti, Okul Müdürlüğü, Bölüm Şefliği, Serbest Resim
Mustafa Pilevneli, Malzeme Bilgisi
Metin Şahinoğlu, Serbest Resim

1963-1965 Bernhart Müller, Buluş Kompozisyon
Walter Schimph, Bölüm Şefi, Malzeme Bilgisis

1964- Nevzat Yüzbaşıoğlu, Malzeme Bilgisi

1965- Helmut Hungerberg, Serbest Resim
Oktay Maral, Malzeme Bilgisi

1968- Ergin İnan, Serbest Resim

1973- Sema Arıgil, Teknoloji, Halı Resmi

[122] 21 Eylül 1960 tarhli belge. Belgenin aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivindedir.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun sene sonu sergisinde, öğrencilerin ders yılı içinde ödev olarak yaptıkları eserlerden üç örnek görüyorsunuz. Üstte 3 katlıjma bir pano, yandaibir vitray ve altta dekoratif duvar örneklerinden biri yer almıştır. Öğrencilerin malzemesini de yine kendileri hazırlayarak meydana getirdikleri İç Mimari de kullanılan bu motifler ve örnekler, sergiyi ziyaret edenlerintakdirini kazanmıştır.

Resim 70: Dekoratif Resim Sanatlar Bölümü sergisinden.öğrenci çalışmaları, Yeni Gazete İlavesi, 1965, s. 4

1975- Hüsamettin Koçan, Serbest Resim
Kadri Özayten, Serbest Resim
Cevat Demir, Malzeme Bilgisi
1978- Kemal Gürbüz, Mimaride Resim
Filiz Başaran, Buluş Kompozisyon
1980- Tayfun Erdoğmuş[123]

TEKSTİL SANATLARI BÖLÜMÜ

1957 yılındaki Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun broşüründe, bölümün adı "Mensucat Bölümü"dür. 14 Ekim 1957 tarihli ilk sınav sonuçlarına ulaşabileceğimiz belgede, Tekstil Sanatları Bölümü'ne ayrılan sayfa elimizde bulunmadığından, bölümü kazanan adayların kim oldukları ve öğrenim durumları hakkında detaylı bilgi sahibi olamıyoruz.

Bölümün amacı şöyle belirtilmiştir:

> Bu bölüm mensucat ve moda sanayinin ihtiyacı olan sanatkarların yetişmesine imkan verecek şekilde kurulmuştur.
>
> Dokuma ve basma sınıfında öğrenciler kumaşların dokunma ve boyanma ve basılma esaslarını öğrenirler. Dokumalar ve basmalar için güzel ve zevkli örnekler hazırlarlarlar.
>
> Bu bölümde gaye dokumacı ve basmacı yetiştirmek değildir; fakat dokuma ve basma sanatları eğitimi alacak öğrenci, kumaşın esas maddesini, bünyesini ve hazırlanma tekniğini bilecek, icabında küçük örnekler ve provalar yapabilecektir. Bu suretle öğrencilere istidatlarına göre teknik veya sanat sahasında ilerleme imkanı verilir.
>
> Basma örnekleri, boyalar ve renkler üzerinde çalışan öğrenciler için ayrıca bir kimya laboratuarı mevcut oluğu gibi; diğer dokuma teknikleri ve basma işleri için icabında hariçteki sanayi müesseselerinin imkanlarından da pratik olarak faydalanacaklardır.

Resim 71-73: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, Mustafa Aslıer arşivi.

123 Öğretim elemanlarının başlangıç tarihleri dikkate alınmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivi, 1966, 1971, 1972 yıllarında yayınlanan, okulun tanıtım kitapçıkları; Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü öğretim üyeleri Sema Arıgil ve Kemal Gürbüz ile yapılan röportajlardan yararlanılmıştır.

Moda ve sahne kostümleri sanatına öğrenciler moda ressamı, film ve tiyatrolar için elbise ve kostüm ressamı olacak şekilde de yetişme imkanı bulurlar. Serbest ve maksatlı resim çalışmaları yanında modeller ve kumaşlar üzerinde tatbikat, teknik bilgi ve tecrübelere de büyük bir yer verilmiştir.

Ayrı bir sınıfta da, basma sanayinin hususi bir mevzuu olan batik teknik ve sanatı şablon baskısı esasları öğretilmektedir.[124]

Tekstil Sanatları Bölümü'nden Mezun olan İlk öğrencilerin listesi:

1. Aygül Evim Akkalay
2. Güneş Eren
3. Olcay Sorgun
4. Hatice Reyhan Küçük
5. Ozanay Çağatay
6. Tuna Yücel
7. Mübin Kurguz
8. Aydın Eroğlu
9. Oğuz Simancı
10. Mehmet Bülbül
11. Rabia Mat
12. Günyüz Atamer[125]

Tekstil Sanatları Bölümü Öğretim Esasları (1960)

1960 yılına ait Müfredat Programı ve Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (Taslağı)'nden, Tekstil Sanatları Bölümü'nün mesleki dersleri incelenerek, amaçları, izlenecek metodları ve hedeflenen eğitim-öğretim kriterleri hakkında bir bilgiye sahip olunabilinir.

Dokuma ve Buluş: Makineyle dokunan ve basılan kumaşlar için, serbest çalışmalarla, örnek ve motifler hazırlanır.

Birinci sınıfta, öğrenciler, derslerde tabiattan ve hayalden resim yapmaya ve şekiller çizmeye başlarlar. Bundan sonra, kumaşların esas maddelerini, bünyesini ve tekniğini tanırlar, onun malzemesini, terkibini ve yapılışını öğrenirler. Öğrenciler küçük örnekler ve provalar yapılabilecek kadar mevzuu kavramalıdır. Çünkü öğrenci tahsilden sonra kabiliyet ve istidadına göre, memlekette çok yaygın olan mensucat sana-

124 agk, 1957 tarihli tanıtım kitapçığı, Bkz. EK: 2

125 Yüzlerde 42 Albüm, s. 305-306.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yinin Sanat ve Teknik bölümlerinden birinde çalışacaktır.

Mensucat Sanayinde renklerin ve boyanın rolü mühim olduğundan öğrencilere satıhların tertibi yanında renklerin ahengi, bunların kumaş üzerinde kullanılma bakımından münasebetleri esaslı şekilde öğretilmelidir. Bu bakımdan tabiat ve renk etütleri ile ilgili form kavrayışları hakkındaki bilgileri derslerde tamamlanacaktır.

Basma örnekleri hazırlamak için çeşitli baskı tekniklerinin tanınması icap eder. Bu maksatla bölüm münasip bir Sanayi müessesesi ile irtibat halinde olan bir pratik kimya laboratuvarından faydalanmalıdır. Keza dokuma kısmı da muhtelif tekniklerin makine mamulleri ve jakar (jaquard)) dokumacılığı ile sıkı münasebet halinde bulunmalıdır.[126]

Moda Grafiği: Moda ressamı, sinema veya tiyatro kostüm ressamı olarak çalışacak olan sanatkarların serbestçe yetişmelerini de temin etmelidir.

Öğrencilerin çıplak model ve hareket resimleri yanında serbest resim çalışmaları yapmaları zaruridir, bu suretle onlar hayal ve düşüncelerini her zaman resimle ifade edebilme yetkisini kazanırlar. Ayrıca bu sınıfın öğrencileri, modada mühim bir yer tutar renklerin ahengi mevzuu ile de yakından meşgul olurlar. Öğrenciler hususi biçimler, örme ve işlemeli elbiseler ve patron modelleri üzerinde de buluşlar yapmayı öğrenmelidir. Bunlara ilgili teknik bilgi ve tecrübeler de şart olduğundan ihmal edilmemelidir.[127]

Resim 74-76: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları
Resim 74: İbrahim Demircan, Resim 75: İpek Köken, Resim 76: Şerife Atlıhan, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Tekstil Sanatları Bölümü, 20. Yıl kataloğu, 1977.

126 aşk, 1960, Bkz. EK: 14
127 aşk, 1960, Bkz. EK: 14

Tekstil Sanatları Bölümü Haftalık Dağıtım Cetveli (1960)

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türkçe	2	2	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	-	-	-	2
Hukuk Bilgisi	-	-	-	1
Defter Tutma	-	-	1	-
Ticari Yazışmalar	-	-	-	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	2	2	2
Estetik	-	-	1	-
Yazı	8	-	-	-
Serbest Resim	8	8	8	-
Serbest Şekillendirme	4	-	-	-
Mesleki Şekillendirme	10	10	8	30
Tekstil Teknikleri	6	6	10	-
Moda Tatbikatı	-	4	-	-
Atölye Tatbikatı	4	2	4	-
Baskı Teknikleri	-	4	4	-
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam :	44	44	44	44[128]

1965-1967 tarihli [tahminen] broşürde Tekstil Sanatları Bölümü'ne ayrılan yerde bölümün amaçları net ve kısa şekilde ifade edilmiştir.

> Bu bölümde, Tekstil El Sanatları ve Endüstriyel Tekstil Sanatları alanında, mesleğin tekniklerini bilen, desen, renk, kompozisyon, buluş uygulamaları yapabilen yaratıcı sanatçılar olarak yetişmeleri için gençlere imkanlar sağlanır.[129]

1971 yılındaki tanıtım kitapçığında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun temel ilkelerinden biri olan bilim, teknik ve sanat işbirliği ile oluşturulan dizaynlar vurgulanmıştır. Daha sonra bir bölüm olarak açılacak olan Türk El Sanatları'nın hem çağdaş uygulamalarda kullanılması, hem de

128 agk, 1960, Bkz. EK: 14

129 Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Tanıtım Kataloğu, Tekstil Sanatları Bölümü, 1965-1967

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

korunması da bölüm amaçları arasında yer almıştır. Diğer önemli bir konu da, tekstil endüstrisinde söz sahibi kişilere seslenilerek, işbirliğine davet edilmeleridir. Bölümden mezun olacak öğrencinin ünvanın ne olacağına da değinilmiştir.

Tekstil Sanatları Bölümünün uyguladığı öğretim sistemi, yaşama ve çalışma çevresinin şekillendirme bilgileri üzerine kurulur.

Bölümün öğretim programları, yaratıcı ve teknik meslek disiplinleri olmak üzere iki ağırlık merkezinde birleştiği, öğrencinin sanat, bilim ve teknik temeline dayalı bir eğitim modeliyle şekilleneceği belirtilmektedir:

Yaratıcı ve teknik alanı çeşitli dallardan oluşur. Bu eğitim, öğrencilere hem kişisel yeteneklerini geliştirme, hem de seçeceği eğitim dallarında. tekstil endüstrisi ve el sanatları alanında, gerekli isteklere uygun bir koordinasyon yapma olanağı sağlar, öğretimin yürüme şekli şöyledir; Öğrenci sanat, teknik ve bilim temellerini öğrenir, çok yönlü dizayn çalışmaları yapar. Bu çalışmalar ile endüstri ve çevre ilişkileri, teknolojik ve yaratıcı veriler olumlu birleşim ortaya çıkarır.

En az dört yıllık öğrenim sonunda, Tekstil Dizayner'i olarak bölümden ayrılan öğrenci, bağımsız olarak dizayn yapma ve tüm tekstil endüstrisi ve el sanatları alanında yaratıcı olarak çalışabilme durumundadır. Öğrenci, ister endüstride, ister bir atölyede, isterse bağımsız dizayner olarak çalışsın, tekstil ürünlerine, optik, fonksiyon ve anlam bakımından özel bir görünüm kazandıracak çıkışları yapabilecektir. Bölümümüz dizayn çalışmaları bilim, teknik ve sanatın çağdaş gelişme çizgisi paralellinde yürütülür.

Bölümün amacı, Türk El Sanatları'nın duru ve soylu anlatımını çağdaş bir yorumla uygulayacak, tekstil ürünlerine optik, fonksiyon ve anlam bakımından özel bir görünüm kazandıracak dizaynerler yetiştirmektir.

Bu amacın öngördüğü eğitim, endüstri ile birbirini oluşturma durumundadır. Bu oluşum içinde okulumuz dizaynerlerinin görevi, tekstil ürünlerinin, kalite, fonksiyon ve zevk açısından gelişimini sağlamaktır. Ancak bugün, endüstri-okul ilişkilerinin istenen seviyeye henüz ulaşmadığını görüyoruz. Endüstrimizin gerek iç pazara, gerekse dış pazara süreceği ürünlerinde, en yeni ve benzersiz Türk Dizaynını uygulama yoluna girmede çekimser davranması gereksizdir. Okulumuz ve mezun ettiği sanatçılar, çağdaş en üstün zevke uygun ve benzersiz Tekstil Dizaynı örneklerinin yurdumuzda yapılabileceğini göstermişlerdir.

Gelişen tekstil endüstrimizde söz sahibi kişilerin bu konuya gereken önemi vermeleri ve okulumuzla ilişki kurmaları gerekir. Ancak böylesine bir beraberlik içinde Tekstil Sanatları Bölümü olarak amacımızı gerçekleştirme olanağına sahip olacağız.

Tekstil Sanatları Bölümü'nün amaçlarından bir diğeri ise, el sanatlarının yaşamasını sağlayacak dizaynerleri bu konulara yöneltmek, (halı-kilim-yazma vb.nin) zengin kaynak ve motiflerinin varolan özelliklerini çağdaş bir yorumla uygulamaktır.

> Bu amaçla birlikte, el sanatlarının tarihi gelişimlerini tespit etmek, kaynakları, geçirdiği aşamaları, dokümanlar ile tespit edilen bilimsel çalışmalar, arşivlemeler ve yayınlar yapmak; halen Anadolu'da yaşaya gelen kendine özge biçimini sürdürenlerin bu özelliklerini korumalarını sağlamak ve gerekli teknik bilgileri ile kendilerine destek olmak amaçlarımız kapsamına girmektedir. Özellikle kirkitli veya el dokuma atölyelerinde bu sanatların tekniklerini ve malzemenin imkanlarını kullanarak, çağdaş araştırmalara gitmek, şimdiye dek yüzey çalışmaları olarak süregelenin dışında; fantastik form araştırmalarına dönük çalışmalar da bölümümüzde el sanatları amaçlarına paralel olarak ele alınmaktadır.[130]

1972 yılında bölümün endüstri ile ilişkisi özellikle vurgulanmış, ülkenin ekonomik gelişmelerinden olan, Ortak Pazar'a üyeliğine değinilerek, diğer ülkelerle rekabette dizaynın önemine değinilmiştir.

> Bölümün uyguladığı eğim, endüstri ile birbirini oluşturma durumundadır. Bu oluşum içinde bölümümüz dizaynerlerinin görevi Türk Tekstil ürünlerinin, kalite, fonksiyon ve zevk açısından gelişimini sağlamaktır.
>
> Bu gelişim sonucu Türk Tekstil ürünlerinin dış pazarda- Özellikle Ortak Pazar'a geçiş döneminde bulunmamız nedeniyle- Türk'e özge soylu dizaynlamalarla temsilini ve rekabetini mümkün kılacaktır.[131]

1972 yılında gerçekleştirilen, endüstri ile Tekstil Sanatları Bölümü'nde yapılan eğitimin birbirini tamamladığını gösteren ve önemli bir çalışmaya burada değinmek gerekir. Bu çalışma, Tekstil Sanatları Bölümü ve Vakko Tekstil ve Hazır Giyim Sanayii İşletmeleri Anonim Şirketi'nin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. "Tamzara" adı verilen basma desenleri serisi, ihracat için hazırlanmıştır. *(Bkz. Resim 82-85)*

1973 Tekstil Sanatları Eğitim-Öğretim Planları

Bölümün amacı yine net ve kısa bir cümleyle anlatılır

> Tekstil endüstrisi ve el sanatları alanında, yaratıcı gücünün ürünlerini, gerekli teknik bilgilerle yorumlayan dizaynerler yetiştirmektir.[132]

Tekstil Sanatları Bölümünün temel ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. yılda; öğrencilerin üst sınıflarda geliştireceği değişik ihtisaslara, sağlam bir taban teşkil edecek temel sanat eğitimi yapılır. Bunun yanında mesleğinin temel bilgileri verilmeye başlanır. Sanat tarihi ve sanat bilimleri konuları inceleme, karşılaştırma ve değerlendirme metotları ile işlenerek öğretilir.

2. yılda; başlatılan Serbest Buluş-Kompozisyon ile Tekstil Teknolojisi dersleri geliştirilir ve Tekstil Dizayn çalışmalarına başlanır.

130 Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kitapçığı, agk, 1971

131 Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Tekstil Sanatları Bölümü, 1972, İstanbul

132 agk, s. 44.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 77-79: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

3. yılda; belli tekstil konularına ait dizayn çalışmaları sürdürülür ve mesleği ile ilgili teknolojik bilgiler verilir.

4. yılda; öğrenci Tekstil Dizayn alanındaki konularda çalışmalarını geliştirmeye devam eder. Ayrıca öğrenci kişisel yeteneğine göre seçeceği dalda ihtisas çalışmaları yapar.

Öğrencilerin bilgilerini, düşünme ve değerlendirme yeteneklerini geliştirip güçlendirmek için, bölümdeki mesleki dizayn çalışmalarına paralel olarak, Bölüm Temsilciler Kurulu'nca tespit edilerek çeşitli bilim ve sanat konularında konferanslar, seminerler, akşam ve tatil kursları düzenlenir. Öğrencilerin devamı zorunlu olan konferans, seminer ve kurslarda yapılan çalışmalar, ilgili dersin not değerlendirmesi içine alınırlar.

Çalışma yeri, donatım, öğretim elemanı ve öğrenci sayısı durumu ile pedagojik koşullar gerektirirse, bütün sanat ve teknik çalışmalarda gruplara ayırma, yarıyıllarda yoğunlaştırma yoluna gidilebilir.

Öğrencilerin Tekstil Dizayn uygulama olanaklarını öğrenmeleri için, bölüme bağlı olarak uygulama ve araştırma atölyeleri açılır ve gerekli alet ve makinelerle donatılır. İhtiyaca ve teknik koşullara uygun olarak bu atölyeler genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilir. Bölüme bağlı atölyelerin çalışma programları Bölüm Temsilciler Kurulu tarafından tespit edilir.

Resim 80-82: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

Bölümün deneme, uygulama ve araştırma atölyeleri şunlardır:

- Fotografi
- El Dokuma
- El Baskı ve Batik
- Endüstriyel Dokuma
- Endüstriyel Baskı

Atölyelerde, programda gösterilen derslerin dizayn ve teknoloji öğretim üyelerinden başka, ihtiyaca göre öğretici ustalar ve teknisyenler de görevlendirilir.

Teorik ve pratik meslek dersleri, işyeri gezileri ve pratik stajlar desteklenir.

Pratik yaz stajlarında öğrencilerin iş yerlerini, işlerin oluşumunu, mesleklerini iş hayatındaki şekliyle tanımaları sağlanır. Bu çalışmalar hakkında staj komisyonuna öğrenciler bir rapor verirler.

Bölümde donatımı yetersiz atölyelerde yapılması gereken öğretim varsa, kamu sektörü ve özel sektör iş yerlerindeki olanaklardan yararlanarak tamamlanır.[133]

133 agk, s. 44.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 82-83: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihlit tanıtım kataloğu

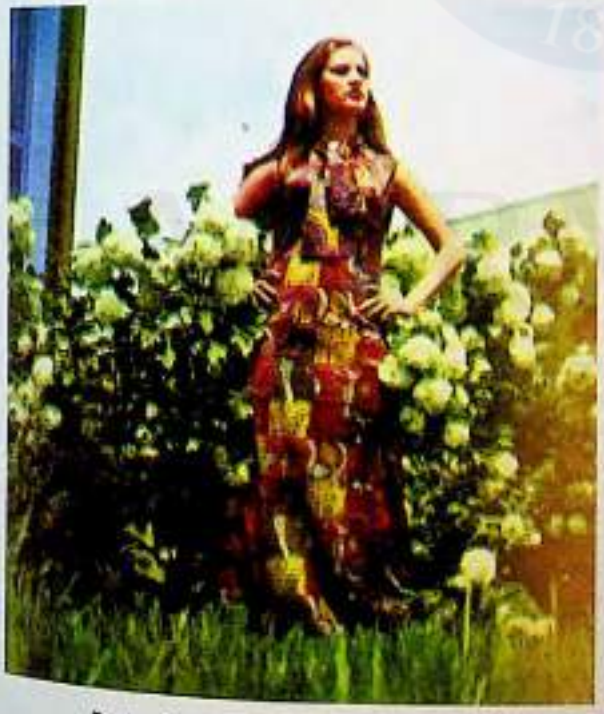

Resim 84-85: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tekstil Sanatları Bölümü Ders Dağıtım Çizelgesi (1973)

	1. YIL Yarıyıl		2.YIL Yarıyıl		3.YIL Yarıyıl		4. YIL Yarıyıl	
	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU DERSLERİ								
Temel Sanat Eğitimi	24	16	-	-	-	-	-	-
Yazı	4	4	-	-	-	-	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	4	4	-	-	-	-	-	-
Buluş-Kompozisyon	-	12	8	8	-	-	-	-
Tekstil Dizaynı	-	-	20	24	24	30	40	40
(B) GRUBU DERSLERİ								
Tekstil Teknolojisi	-	-	12	8	12	6	-	-
(C) GRUBU DERSLERİ								
Tekstil El Sanatları	4	-	-	-	-	-	-	-
İşletme Sevk ve İdare	-	-	-	-	2	2	-	-
(D) GRUBU DERSLERİ								
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-
Sanat Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Sanatı ve Doğu Sanatları	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	2	2	-	-
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurs, Seminer ve Konferanslar	-	-	-	-	-	-	2	2
TOPLAM :	44	44	44	44	44	44	44	44[134]

134 agk, s. 44.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tekstil Bölümünde Çalışan Öğretim Elemanları:

1957- Harmi[Hermine]* Ruland

1962- Harald Schmidt, Bölüm Şefi, Buluş Kompozisyon, Meslekî Şekillendirme, Serbest ve Tabiattan Resim

Süheyla Doktoroğlu, Genel Tekstil El Sanatları

Fahir Özsoy, Dokuma Teknolojisi, Mesleki Maliyet

Ozanay Omur, Asistan, Tarihsel Tekstil El Sanatları, Mesleğe Hazırlık, Buluş Kompozisyon

Reyhan (Küçük) Kaya, Asistan,

Önder Çokay, Asistan,

Ayten Sürür, Asistan,

Aytekin Aydoğan, Tekstil Teknolojisi

Şahin Yağan, Tekstil Dizaynı

1966- Kenan Özbel, Tarihsel Tekstil El Sanatları

1971- Atilla Ergür, Asistan, Tekstil Dizaynı

Ayla Salman, Asistan, Tekstil Dizaynı

Nazire Doğru, Öğretici Usta, Kirkitli Dokuma

1972- Melih Ergun, Tekstil Teknolojisi[135]

1975- Günay Atalayer, Asistan, Dokuma Tasarımı

Cemile Tuna, Asistan, El Sanatları

1976- Tayyar Öncü (Ege Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği), Asistan, Tekstil Teknolojisi

Şemsettin Polat (Politeknik) Örme Teknolojisi,

Rüna Sontaş, Öğretim Görevlisi, Örme Teknolojisi

Binay Kermen (Leeds Üniversitsi), Tekstil Teknolojisi

Osman Kermen (Yüksek Kimya Mühendisi), Kimya

1976- Necdet Özgül, Öğretim Görevlisi, Halı Dokuma,

1977- Atıf Atalayer, Öğretim Görevlisi, Mumlama Batik

1978- Ayşe Uygur, Asistan,

1981- Mehmet Saçlıoğlu, Asistan,

Fatih Okçuoğlu, Asistan,

135 * Öğretim Elemanın imza ve beyanlarında kullandığı isim Harmi Ruland'dır. Dekanlık arşivindeki kaynaklar kullanılmıştır.

Nizamettin Burcalı, Teknisyen, Baskı Atölyesi,
Turgay Başkan, Asistan,
Nevin Enez, Asistan,[136]

1982- Şebnem Ruhsar Temur
Özcan Uskur, Asistan
Hamdi Ünal, Asistan,
Ertuğrul Ergin, (Kassel Üniversitesi) Asistan,
Feryal İrez

Dobag Projesi

Dobag'ın açılımı; Doğal Boya Araştırma ve Geliştirme'dir. Mayıs 1981 tarihinde hazırlıklara başlanmıştır. Projenin amacı geleneksel köy halılarının doğal boyalar ile renklendirilmesi ve Türk halı dokumacılığının yeniden yaşatılmasıdır. Bu sayede geleneksel kültür değerleri korunacak, üreticiler gelir sağlayacaktır. Aynı zamanda köyden kente göç de önlenecektir.

Proje önce Çanakkale Avyacık'a bağlı köylerde (yirmi köy) uygulanmıştır. Tekstil Sanatları Bölümü kadar Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu için de oldukça önemli bir projedir. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun kuruluş amaçlarını yansıtan, okul Marmara Üniversitesi'ne dahil olduktan sonra gelişen ve hala başarıyla devam bir projedir.

SERAMİK SANATLARI BÖLÜMÜ

Bölüm ülkenin önemli seramik ustalarından Hakkı İzet tarafından kurulmuştur. Okulun kuruluş aşamasında sık sık adı geçen Hakkı İzet, uzun yıllar Seramik Bölümü'nde öğretim elemanı olarak çalışmasının yanısıra, bölüm başkanlığı ve okul müdürlüğü görevlerinde de bulunmuştur.

Bu bölüm, seramik ve porselen sanayinin ihtiyacını karşılayacaktır. Okulun ikinci müdürü olan Hayrullah Örs'ün 24 Mart 1964 tarihli tutanakda da ve neredeyse slogan haline getirdiği "zevk sahibi" teknisyenlerin, yaratıcı sanatçıların yetişmeleri için büyük imkanlar vardır.

136 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Dobag Projesi (Doğal Boya Araştırma Geliştirme) Kitapçığı, İstanbul, 2006; Prof.Şerife Atlıhan'la ve Günay Atalayer ile yapılan röportaj; Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivinden yararlanılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bölümde, bir taraftan çamur ve kil işlerinden başlanarak her türlü porselen, çini ve seramik malzemesi tanıtılırdı. Bunların gerek elde, gerek çömlekçi tezgahında işlenmesi öğretilirdi. Bütün bu modelaj işlerinde sanat ve serbest yaratma faaliyetlerine büyük yer verilirdi. Malzemelerin hazırlamasını ve onların teknik esaslarını; diğer taraftan bu malzemeyi çeşitli amaç ve işlerde, özellikle yapılarda kullanmayı pratik olarak öğrenirlerdi.

Seramik atölyelerinde öğrenciler, yaptıkları çeşitli kil, porselen, çini ve seramik işlerinin hazırlanması esasları yanında onları süslemesini, sırlanmasını, pişirmesini de uygulayarak öğreneceklerdir.

Bölümün adı zaman zaman, farklı telaffuzlarla kullanılmıştır. Okulun ilk yıllarında Seramik Sanatları, 1960 yılında Keramik Bölümü, 1965 yılından sonraki tanıtım kitapçığında yine Seramik Sanatları Bölümü olarak karşımıza çıkar. Bölümün tanıtıcı ilk yazısında 1957 yılında zevk sahibi teknisyen ve yaratıcı sanatçıların yetiştirilmesinden bahsedilir. "Yaratıcı sanatçı" terimini o yılarda ilk kullanan bölümdür.

Seramik Sanatları Bölümü'nü kazanan ilk öğrencilerin listesi:

1. Elçin Bilgin	Kız Enstitüsü
2. Yüksel Güner	Haydarpaşa Lisesi Mezunu
3. Belkıs Çelikcan	İstanbul Kız Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
4. Teoman Tulga Ertan	Galatasaray Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
5. Yılmaz [Turgut] Bayraktar	Erkek Sanat Enstitüsü, Radyo
6. Turgut Tuha [Tuna]	Ordu Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)
7. Mehmet Çelik	Erkek Sanat Enstitüsü(Lise III. Sınıf Öğrencisi)
8. Erdoğan Erbek	Amasya Lisesi (Lise III. Sınıf Öğrencisi)[137]

Seramik Sanatları Bölümü'nün mezun olan ilk öğrencilerin listesi:

1. Elçin Bilgin
2. Belkıs Çelikcan
3. Yüksel Güner
4. Turgut Bayraktar
5. Erdinç Bakla [138]*

137 14 Ekim 1957 tarihli belge, Bkz. EK: 3-3.a

138 Yüzlerde 42 Albüm, s. 242.

* Erdinç Bakla'nın, sınıf arkadaşı olan Güngör Güner tarafından, okulun ikinci mezunları arasında yer aldığı belirtilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bölümün amacı:

1960 yılındaki müfredat programında bölümün öğretim esasları başlığında daha çok uygulanacak öğretim metotlarından bahsederken, Seramik yerine Keramik terimi kullanılmıştır. Bölümün amaçları şöyleydi:

Keramik Bölümü'nde öğrenciler, ana malzemeleri olan kil ile alakalı çeşitli işleri öğreneceklerdir.

Çömlekçi tezgahında ustaca şekiller yaratma işi bu el sanatının ilk şartlarındandır. Öğrencilerin form hissi burada gelişir ve kuvvetlenir. Aynı zamanda öğrenci, nizam ve gerçek ölçü hissi kazanır. Bu çalışmalarla malzemenin özelliğini tanıma imkanı bulur.

Öğrenciler, çömlekçi tezgahına bağlı çalışmaları yanında büyük ebatta kapların ve diğer büyük formda eşyanın şekillendirilmesi için serbest çalışmalar yaparlar.

Keramiğin, zengin ifade imkanları ayrı şekilde yapı keramiğinde de bulunur. Bu saha doğrudan doğruya keramik öğretimine dahildir. Öğrencilere keramiğin bu sahasında çalışma imkanı verilir. Pişirme işi teknik öğretmenin nezareti altında yapılır. Aynı şey Dekoratif duvar kaplama çinileri için de bahis mevzuudur.

Fakat sanat bakımından bilhassa kabiliyetli olan öğrencilerin bu bölümde her iki gaye için de yetiştirilmeleri imkansız değildir. Bu suretle ta başından; kil işlerinden başlayarak eşyaların pişirilmelerine kadar bütün çalışmaları takip eder ve kendilerini yetiştirebilirler.

Birinci sınıf atölyelerinde yapılan basit temrinler [alıştırmalar] öğretmene öğrencinin keramik ihtisas sınıflarından terbiye ve gelişmesi hususunda takip edilecek istikameti gösterebilir. Bu kısımda tatbik edilecek serbestlik öğrencilerini mesleklerinde kuvvetli olmalarını sağlar.

Daha evvelki çalışmalarda, serbest çalışmalar yaparken öğrenci endüstrinin istediği muayyen problemlerin halline de sevk edilmelidir. Öğrenci muayyen endüstri mamullerine, kullanılış maksadına göre ve sanayi imkanlarını göz önünde tutarak sanatkarane şekiller verebilmelidir. Memleketin bu sahada çalışan sanayi müesseselerinin, tecrübe ve bilgileri ile okula faydalı olmaları sağlanmalıdır.

Bilhassa keramik için hazırlanmış olan malzeme bilgisi dersinde, öğrencilere, Keramikte kullanılan bütün ham maddeler tanıtılacak, muayyen metotlara göre kera-mik sırlarının hazırlanması öğretilecek, bilahare buna göre kendi yaptığı kapları ve diğer eşyaları münasip sırlarla bizzat işleyerek bitmiş hale getirmesi temin edilecektir

Öğrenci, daha sonra, çeşitli fırın tiplerini kullanmasını, doldurmasını yakmasını, pişme derece ve zamanını tayin usullerini öğrenerek sanat ve teknik mevzularda müstakil olarak çalışmaya alışacaktır.[139]

139 agk, 1960, Bkz. EK: 14

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

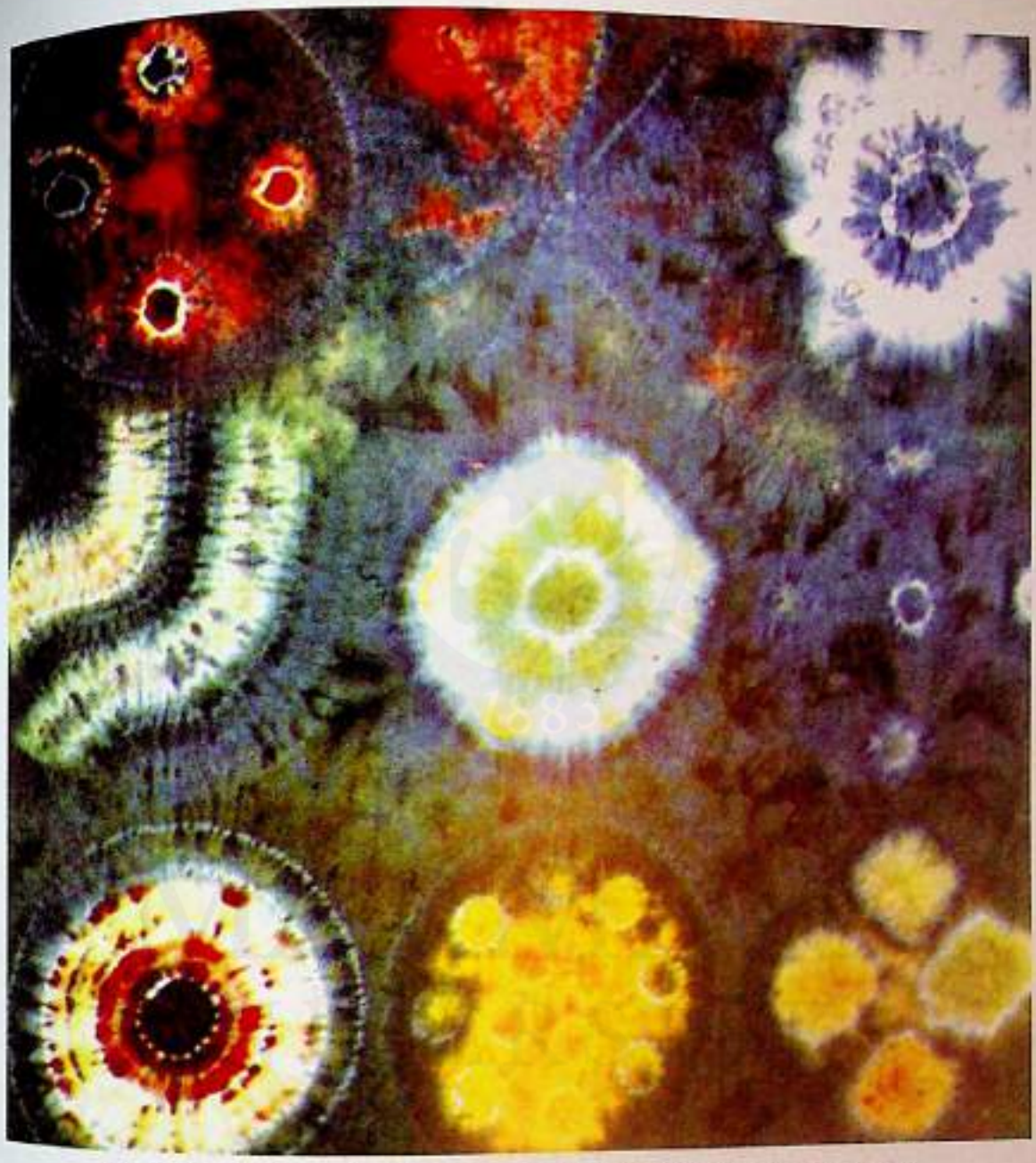

Resim 86: Tekstil Sanatları Bölümü öğrenci çalışması, 1972 tarihli tanıtım kataloğu.

Seramik Sanatlar Bölümü Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (1960)

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	-	-	-	2
Hukuk Bilgisi	-	-	-	2
Defter Tutma	-	-	1	-
Ticari Yazışmalar	-	-	-	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	-	-	-	2
Sanat Tarihi	-	2	2	2
Estetik	-	-	1	-
Yazı	4	-	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	4	-	-	-
Serbest Resim	6	4	-	-
Şekil ve Renk Bilgisi	2	-	-	-
Serbest Şekillendirme	4	-	-	-
Kimya ve laboratuarı	4	-	-	-
Meslek Teknoloji ve Malzeme Bilgisi	-	2	2	-
Keramik Şekillendirme	2	2	2	2
Keramik Dekorasyon	-	2	2	2
Mesleki Şekillendirme	10	24	28	26
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam:	44	44	44	44[140]

Seramik Sanatlar Bölümü Eğitim-Öğretim Planı (1973)

Diğer bölümlerle paralel olarak tasarımcı yada o yıllarda kullanıdığı gibi "dizayner" sözcüğü "yaratıcı sanatçı"nın yerini almıştır. Okulun ilk amaçlarından olan endüstriye ve el sanatlarına hizmet etmek, hala bölümün ana hedefidir. Bölümün amacı, 1973 tarihli öğretim yönetmeliğinde şu şekilde açıklanmıştır:

> Okulun kuruluş amacına uygun olarak seramik endüstrisine ve seramik el sanatlarına hizmet edecek nitelikte seramik ile ilgili bütün konulara yönelik (teknik ve estetik) ve bu alanları kapsayan tüm araştırmaları içeren bilgiyle donatılmış dizaynerler yetiştirmektir.[141]

140 agk, 1960, Bkz. EK: 14

141 agk, 1973, s. 51.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 87: Seramik Sanatları Bölümü öğrenci çalışması, 1966 tarihli tanıtım kataloğu.

Öğretim ilkeleri ise şöyle belirtilmişti:

Birinci sınıftaki temel sanat öğretimine paralel olarak Serbest Seramik Şekillendirme çalışmaları yaptırılır. Teknik Resim bütün detaylarıyla öğretilir, ikinci sınıfta teknoloji ve uygulamaları Ön planda tutularak genel seramik bilgileri verilir. Serbest Seramik Şekillendirmesi dersinin ön planda tutulan konusu tornada şekillendirmedir. Üçüncü sınıfta görülecek olan dizayn dersinde, konuları tornada şekillendirebilecek kadar torna kullanmasını (çekmesini) öğrenci bu sınıfta öğrenecektir. Böylelikle ikinci sınıfı bitiren bir öğrenci alçı tekniklerini bilen, çamuru iyi tanıyan, döküm, sırlama, fırınlama yapan ve tornada şekillendirmeyi bilen kişidir.

Üçüncü sınıfta dizayn araştırmaları başlar. Yapı Seramiği Dizaynı ve Endüstriyel Kullanma Eşyası Dizaynı dersleri öğrenciyi dizayn yönünden hazırlarlar. Seramik Deneme ve Araştırmaları Dersinde, seramik konusunda her türlü araştırma ve deney yapılır. Üretim ve İşletme Hesapları dersinde ise seramik maliyet hesapları ve pratik hesaplar öğretilir.

4. sınıfta Yapı Seramiği ve Endüstriyel Kullanma Eşyası Dizaynı seçmeli derslerdir. Her iki derste di-

zayn araştırmaları yapılır ve ilk üç senede eksik kalan bilgiler tamamlanır. Seçmeli derslerden birisini alan öğrenciler, seçtikleri derse haftada 28, diğer derse 12 saat devam ederler.

Haftalık ders programları ve müfredatın hazırlanmasında ön planda tutulan husus mezun olan seramik dizaynerinin bütün seramik konularını ve uygulamalarını çok iyi bilen kişiler olarak yetişmeleridir.

Öğrencilerin mesleğini çok iyi bilen dizaynerler olarak yetişmeleri için aşağıda isimleri yazılı atölyeler açılmıştır. İhtiyaç gelişmelere ve teknik koşullara uygun olarak bu atölyeler genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilir.

Bütün atölyeler programda gösterilen öbür meslek derslerinin deneme araştırma ve uygulama çalışmaları için öğrenci yararına devamlı açık bulundurulurlar. Bu atölyelerde programda gösterilen derslerin şekillendirme ve teknoloji öğretmenlerinden başka ihtiyaca göre öğretici ustalar da görevlendirilir.

Bu ustalar atölyelerin donatım ve bakımı, malzeme, alet ve makinelerin öğrenciler tarafından usulüne uygun olarak kullanılmasına yardım ederler. Atölyeler şunlardır:

1) Yapı Seramiği Dizaynı Atölyesi,

2) Endüstriyel Kullanma Eşyası Dizaynı Atölyesi

3) Serbest Seramik Şekillendirme Atölyesi

4) Teknoloji Laboratuarı

5) Alet Atölyesi

6) Dersi olmayan atölyeler:

a- Sırlama Atölyesi

b- Seramik Hazırlama Atölyesi

c- Döküm Atölyesi

d- Fırınlama

Dersi olmayan atölyelerde VİZE sistemi uygulanmaktadır. Her öğrenci için ayrı olarak düzenlenen vizeler, atölye ile ilgili öğretim üyesi tarafından onaylanır. Öğrenciler sene sonu imtihanına bu vizeler ile girerler. Birinci sınıfta Serbest Seramik Şekillendirme, ikinci sınıfta Teknolojik Uygulama üç ve dördüncü sınıfta Dizayn dersi öğretim üyeleri derslerinin notlarını bu vizeleri göz önünde bulundurarak verirler.

Öğrencilerin endüstriyi tanıması, bizzat çalışması teorik bilgilerini pekiştirmesi gelecekteki iş kontaklarını kurması için tatil aylarında stajlar düzenlenmiştir.

Bütün atölyelerin birer yönetmelikleri vardır. Atölye ile ilgili olarak yapılan bütün işlerde bu yönetmelikler uygulanır.[142]

142 agk, 1973, s. 32-33.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Seramik Sanatları Bölümü haftalık ders dağıtım çizelgesi (1973)

	1. YIL Yarıyıl		2.YIL Yarıyıl		3.YIL Yarıyıl		4. YIL Yarıyıl	
	1	2	1	2	1	2	1	2
(A) GRUBU DERSLERİ								
Temel Sanat Eğitimi	24	16	-	-	-	-	-	-
Yazı	4	4	-	-	-	-	-	-
Teknik Resim ve Perspektif	4	4	-	-	-	-	-	-
Serbest Seramik Şekillendirmesi	4	4	16	16	-	-	-	-
Yapı Seramiği Dizaynı	-	-	-	-	12	12	28/12	28/12
Endüstriyel Kullanma Eşyası Diz.	-	-	-	-	12	12	28/12	28/12
(B) GRUBU DERSLERİ								
Alçı Şekillendirme	-	8	8	8	-	-	-	-
Teknoloji	-	-	8	8	-	-	-	-
Teknolojik Uygulama	-	-	8	8	-	-	-	-
Seramik Deneme ve Araştırmaları	-	-	-	-	12	12	-	-
(C) GRUBU DERSLERİ								
Çinicilik Tarihi	-	-	-	-	1	1	-	-
Üretim ve İşletme Hesapları	-	-	-	-	1	1	-	-
(D) GRUBU DERSLERİ								
Çağdaş Sanat	2	2	-	-	-	-	-	-
Sanat Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Sanatı ve Doğu Sanatları	-	-	2	2	-	-	-	-
Sanat Yorumu	-	-	-	-	2	2	-	-
Sosyoloji ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurs, Seminer ve Konferanslar	-	-	-	-	-	-	2	2
TOPLAM :	44	44	44	44	44	44	44	44[143]

[143] agk., 1973, s. 31.

Resim 88-90: Seramik Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, Mustafa Aslıer arşivi.

Seramik Bölümü Öğretim Elemanları:

1957- Hakkı İzet, Okul Müdürü, Bölüm Şefi, Endüstriyel Seramik Dizaynı,
Seramik Dekorasyonu, Form Etüd ve Çizimi, Çinicilik Tarihi
Hakkı Karayiğitoğlu, Yapı ve Bahçe Seramiği
Mahmut Erkaya, Seramik Laboratuvarı

1958- Faruk İşman, Seramik Kimyası, Seramik Teknolojisi

1962- Jan Grove, Bölüm Şefi,
İhsan Çekmegel, Alçı Şekillendirme
Erdinç Bakla, Asistan, Alçı Şekillendirme, Kap-Kacak Seramiği,
Endüstriyel Seramik Dizaynı
Jale Yılmabaşar, Asistan, Seramik Dekorasyonu
Tankut Öktem, Asistan, Yapı ve Bahçe Seramiği
Haluk Tezonar, Kap-Kacak Seramiği

1966- Ralf Busz, Kap-Kacak Seramiği

1971- Kenji Kato, Seramik Şekillendirme
Ersun Özken, Asistan, Endüstriyel Seramik Dizaynı

1972- Güngör Güner, Asistan,

Ateş Arcasoy, Asistan, Seramik Teknolojisi

1973- Oktay Aka

1975- Ali Bayrak, Asistan, Endüstriyel Seramik Dizaynı

Fehmi Demirel, Asistan, Seramik Teknolojisi ve Teknoloji Araştırmaları

Turgut Tuna, Teknoloji

Turgut Bayraktar, Fırın Hesapları

1980- Fuat Kökek, Asistan

1981- Zerrin Ersoy[144]

Resim 91: Seramik Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, Mustafa Asiler arşivi.

OKUL SERGİLERİ

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, açıldığı ilk günden itibaren okul sergilere önem veren bir kurum olmuştur. Her yıl düzenlenen sergiler zamanla gelenek haline gelmiştir. Öğrencilerin yıl boyunca yaptıkları ve diploma ödevlerinden oluşan eserler izleyicilere sunulur, sergi mekanını okul koridorları ve odaları oluştururdu. Aynı zamanda, öğrenci ve öğretim elemanlarının çalışmalarından oluşan, yurtiçi ve yurtdışında da bireysel ve karma sergiler düzenlenmiştir.

Okulun ilk sergisini Prof. Schneck organize etmiştir. Okul 1957 yılında, Prof. Schneck'in Almanya'daki sanat okullarında yapılan çalışmalardan oluşan sergi ile açılır. Prof. Schneck'in amacı, sergi yoluyla ziyaretçilere okulun amacı ve önemi hakkında bilgi edindirmektir. Prof. Schneck sergi hakkında raporunda şu açıklamaları yapmıştır:

> Ziyaretçiler sergiden çok etkilendi, öyle ki bu türden bir okulun önemi ve amacı hakkında önceden hiçbir fikir sahibi olmayanlar bile, okulun çok daha önceden açılmış olması gerektiğini düşünmeye başladılar.[145]

Prof. Schneck, hazırladığı yönetmelik tasarısında da okul sergilerinin kurum için önemini tekrar vurgulamıştır:

144 Öğretim elemanlarının başlangıç tarihleri dikkate alınmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık arşivi, 1966, 1971, 1972 yıllarında yayınlanan, okulun tanıtım kitapçıkları; Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Üyesi Prof. Güngör Güner ve Öğr. Gör. Orhan Yavuzoğlu ile yapılan röportajlardan yararlanılmıştır.

145 Prof. Schneck'in 12 Mayıs 1959 tarihinde T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğüne gönderdiği Almanca mıhtıra, aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivindedir. Çeviri, Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

Resim 92-94: Seramik Sanatları Bölümü öğrenci çalışmaları, Mustafa Aslıer arşivi

16) Hem kurum binasında hem de dışarıda yapılacak sergiler, daha geniş çevrelerin de öğrencilerin ve öğretmenlerin çalışmalarına dair bir fikir edinmesini sağlayacaktır.[146]

1965 yıl sonu sergisi basında yer alır. Yeni Gazete İlavesi, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na ayrılmıştır. Onaltı sayfalık dergide tanıtımın yanısıra, sergi de konu edilmiştir. Kim Aylık Haber Dergisi, 8 Temmuz 1965 tarihli sayısında "Komple Sergi" başlıklı makaleye üç sayfa ayırmıştır:

İşte beş dal üzerine Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun düzenlediği bu sergileme böyle bir örneğin yapı taşlarından biri olmaktadır.İki kattaki oda ve koridorlar pek güzel bir düzen içinde sırasiyle Mobilya-İçmimarlık, Seramik Sanatlar, Grafik Sanatlar, Tekstil Sanatları ve Dekoratif Resim olarak sıralanıyordu.[147]

Her yıl sonu düzenlenen Okul Sergileri, öğrencilerin yaptıklarıyla sadece izleyicilerin eleştirilerini veya takdirlerini bekledikleri bir etkinlik değildir. İş verenler tarafından da takip edilen sergiler, yapılacak iş tekliflerini de değerlendirmektir.

146 Prof. Schneck'in 12 Mayıs 1959 tarihinde T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğüne gönderdiği Almanca mıhtıra, aslı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivindedir. Çeviri, Yeşim Tükel Kılıç tarafından yapılmıştır.

147 Gültekin Elibal, "Komple Sergi", Kim Aylık Haber Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 364, Cilt: 28, Vatan Matbaacılık, İstanbul, 8 Temmuz 1965, s. 28-30.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dev bir sene sonu sergisi

Henüz 7 yaşını doldurmuş bulunmasına rağmen, bu yıl Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun Beşiktaş'ta, ölçü itibarıyle açtığı sergi, cidden büyük alâka görüyor...

Gerçi bu, bir "sene sonu sergisi" olarak düzenlenmiş ve öğrencilerin yıl içinde yaptıkları türlü ödev çalışmalarından seçmeler arası, usta sanatkârların idealleriyle yaşattıkları ve sonsuza emek vererek hazırladıkları çok zengin sergilerden farkı...

SANAT HAYAT İÇİN

Sergisin en büyük özelliği ise, sanatı sanat için icra etmekten ziyade, hayat için uğraşmak esasına dayanıyor. Eserlerin büyük kısmı, günlük yaşayışımızın estetik ihtiyacına cevap verecek tarzda. Hocaları Prof. Friedrich Hommel'in yönettiği Nobiye ve İç Mimarlık bölümünün eserlerinde sanat üstünlüğü kadar sağlamlık da hâkim. Öğrenciler, hem sırasa malolacak durumda, hem de gözü çok hoş görünen çeşitli sandalyeler, koltuklar ve buna benzer eşya modelleri yaratmış, meselâ kullanışlı olduğu kadar ferah mutfak, salon, oturma odası, yatak odası maketleri vücuda getirmişler.

Sadece Türkiye'de değil, bir çok yabancı memlekette de büyük isim yapmış bir seramik sanatçısı olan Jale Tılmabaşar'ın, Prof. Jan Grove ile beraber yetiştirdiği öğrencilerin seramikleri hemen her sanat mütehassısını hayran bırakıyor. Bu seramiklerde Türk tarihinden ve Türk folk

ır. Bu seramiklerde Türk tarihinden ve Türk folklarından alınmış motiflerin işlenilmiş olması, eserlere çok daha başka bir mânâ veriyor.

TÜRK FOLKLORU FAKİR

Prof. Harold Schmidt'in yönettiği Tekstil Bölümünün eserlerinde de yine Türk motifleri ve Türk folklar hemen göze çarpıyor. Prof. Bernhard Miller'in idaresinde bulunan Dekoratif Resim ve Prof. Mustafa Asteer'in yönettiği Grafik Sanatlar Bölümü eserleri, çağımızın resim sanatına hâkim olan abstre çalışmalarla yan yana yine güzellik estetik ihtiyacına cevap verecek cidden güzel işler olmuş.

Vehbi Yazgan'ın fotoğraf bölümü öğrencileri basit kameralarla çektikleri filmler ve hazırladıkları fotoğraflar ile değme fotoğraf ustalarına parmak ısırtıyor. Öte yandan, bilhassa İç mimarlıkların ve Tekstil idarecilerinin dikkatini çeken diğer çalışmalar da sergiyi gezenlere "Neden böyle yapmasınlar ki..." dedirtecek kadar mükemmel. Öğrenciler, şu bizim meşhur rakının dışarıya satılabilmesini temin için muhtelif ambalajlar düşünmüş ve hazırlamışlar. Ayrıca şey Yeni Harman sigarası için de yapılmış. Afişler, pasolar, broşürler de hepsi aynı derecede güzel ve mânâlı.

954 eserin teşhir edildiği bu sergi 26 Haziran günü açılmıştı, Temmuz sonuna kadar devam eder günü açılmıştı, Temmuz sonuna kadar devam edecek. Pazartesi ve Perşembe günleri açık...

Resim 95: Seramik Sanatları Bölümü öğrencilerinin çalışmalarının sergilenmesi, Yeni Gazete İlavesi, 1965, s. 4.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 96-97: Okul sergisinden

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Resim 98: Okul sergisinden, soldan ikinci Grafik Sanatlar Bölümü öğretim elemanlarından Frank Metzger.

Resim 99-100: Soldaki fotoğraf, Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Elemanlarından Rıza Durak ve Boris Niemann (sağda), Okul Sergisinden.

Sonuç

Okulun kurulma düşüncesi 1935 yılında başlamasına karşın, ancak 1957-1958 öğretim döneminde açılabilmişti. Yeni kurulan ülkenin sanayiine tasarımcılar yetiştirecekti. İdealist bir yaklaşımla Avrupa'daki benzer okullar incelenmiş ve bu tür okulları iyi tanıyan, eğitimini bu doğrultuda tamamlayan Alman Prof. Adolf Gustav Schneck'in görüşlerine başvurulmuştu. Daha sonra, Prof. Schneck okulu kurmakla görevlendirilmişti.

Sanayi destekli, üç yıl süreli, temel eğitimde başarısız olanların okulla ilişiklerinin kesildiği, Bauhaus öğretilerinin de görüldüğü bir sanat ve tasarım olacaktı. Okulun kırılamayacak kuralları olmayacak, yaşanan deneyimlerin başarı veya başarısızlığı yönlendirici olacaktı.

Ancak okul ilk olarak mezunlarını vereceği yıl okulun dercecesi ve başarısız olan öğrencilerin kaydının silinmesi sorunlarıyla yüzleşmek durumunda kalmıştır. Sürekli olarak yaşanan yenilenme Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun, Marmara Üniversitesi çatısı altında Fakülte olması ile birlikte, 1982 yılında sonlanmıştır.

Okul, 1957 yılında öğretime açılırken, öğretim kadrosu, Almanya'dan getirilen profesör ve uzmanlarla, yurtdışında kendi dallarında yüksek öğrenim veya uzman oldukları meslek dallarında yetişmiş öğretim elamanlarından oluşturulmuştu.

1961 yılında çıkan yönetmelikle okulun yüksek dereceli öğretim verdiği kabul edilmişti.

1962 yılında okulun ilk mezunlarından seçilen yetenekli öğrenciler, 1963 yılında asistan olarak göreve başlamıştır.

Sürekli yenilik gerektiren bu sistem başarılı sonuçlar vermiştir:

Tekstil, (Basma, dokuma, trikotaj tasarımı, konfeksiyon, moda v.b.), Grafik Sanatlar (basım endüst-

risi, film, televizyon, reklamcılık, kitap tasarımı, fotografi), Seramik (sanat seramiği, yapı seramiği, kap-kaçak seramiği porselen v.b.), İç Mimarlık ve Mobilya Tasarımı (ağaç, metal ve plastik mobilya ve diğer eşya tasarımları), Dekoratif Resim (yapıların iç ve dış duvar resmi, dekorasyonu, endüstriyel yapı elemanı üretimi, v.b.)

15 Ağustos 1966 tarihinde 12375 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikle dört yıllık yüksek öğrenim veren bir öğretim ve araştırma kurumu olduğu kabul edilmiştir.

22 Ağustos 1967 tarihinde 12680 sayılı Resmi Gazetede çıkan Asistanlık Yönetmeliği ile üniversite ve akademilerde uygulananan koşut bir asistanlık düzeni kabul edilmiştir.

24 Mayıs1973 tarihinde yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 34, 35, 36 ve 37. maddelerinde yüksek öğretimi tanımlamış ve 11 Temmuz 1973 tarih ve 14591 Sayılı Resmi Gazetede çıkan yönetmelik değişikliği ile lisans düzeyinde dört yıllık yüksek öğrenim veren bir kurum olduğu kabul edilmiştir.

1967 yılından sonra bir yandan çeşitli yüksek öğretim kurumları mezunlarından sınavla seçtiği asistanları öğretim kadrosu için yetiştirirken, diğer yandan 1416 sayılı yasa uyarınca, aynı amaçla, yurtdışına elemanlar göndermiştir.

1957- 1982 yılları arasında, öğretim elemanlarının bir bölümü kuruluşta görev almış 20 yıl boyunca öğretim yapmışlardır. Asistan olarak göreve başlamış olanlar yeterlik tezlerini yapmışlar ve sınavla öğretmenliğe geçirilmişlerdir.

1416 sayılı yasaya göre, yurtdışında ikinci bir yüksek öğrenim görmüş, dönüşte asistan olmuş ve yönetmeliğine göre yeterlik tezi yapıp öğretmenliğe geçirilmişlerdir.

Öğretim elemanı kadrosu için, Türkiye'de bir yüksek okuldan mezun olmuş veya 1416 sayılı yasa uyarınca yurtdışında bir uzmanlık öğrenimi görmüş ve yönetmeliğine göre asistan seçilmişlerdir.

Öğretim elemanları öğretmen olarak görev yapmışdırlar. Tüm öğretim elemanları kendi dallarında bağımsız ders vermekteydirler.

Okulun bugüne kadar kendi konularında sağladığı başarı ve yönetiminde gösterdiği demokratik ve sağlıklı işlerlik bu elemanların çalışmalarının sonucudur. Bu kadro bir yüksek öğretim kurumunun,

öğreticisi, asistanı ve öğrencisiyle nasıl bir bütün oluşturulabileceğini kanıtlamıştır. Böylesine olumlu bir gelişmeyi sürdürmek görevleri, sürdürebilmek haklarıdır. Bu haklarını ancak, yasanın öngördüğü karar organlarını kendi aralarında oluşturabilirlerse kullanabileceklerdir.

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu asistan ve öğretmenleri, Dr. veya Uzman Asistan, Doçent, Profesör gibi akademik unvanlarına hak etmelerine karşın diğer eğitim kurumlarıyla aynı statüye sahip olamamışlardır.

1970 yılında o zamanki Milli Eğitim Bakanı Profesör Orhan Oğuz yüksek okul temsilcilerini Ankara da toplamış ve bir tasarı hazırlatmıştır. Bu Yüksek Okullar Yasa Tasarısı Millet Meclisi komisyonlarında iken, 12 Mart 1971 Siyasal değişimi nedeni ile kadük olmuştur.

Takip eden yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı yapan Prof, Safa Reisoğlu ve Mustafa Üstündağ da birer tasarı hazırlatmışlar, ancak tasarı yasalaşmadan görevleri bitmiştir.

1973 yılında çıkan 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 36. maddesinde Yüksek Okullar yasasının çıkması gereğini hüküm olarak getirmiştir. Bu yasayla yüksek okullar ayrı ayrı veya birleşik çeşitli tasarılar hazırlayıp Milli Eğitim Bakanlığına sunmuşlardır.

Değişmenin kaçınılmaz bir sonuç olduğunu, Marmara Üniversitesi Güzel Sanlar Fakültesi arşivinde bulunan 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975 yılları Okul Kurulu Kararları'ndan açıkca görülmektedir. Uzun uğraşıların yanıt vermesi biraz gecikse de aynı statüdeki öğretim kurumları gibi haklara sahip olunabilmiştir.

Bu değişimin içinde bazı bölümler tamamen bazıları ise neredeyse değiştirmeden kuruluş amaçlarından sapmamışlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kaynakça

ARŞİVLER

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (Ankara)

Hidayet Telli'nin Özel Arşivi (Ankara)

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık Arşivi (İstanbul)

Mustafa Aslıer'in Özel Arşivi (İstanbul)

Cemalettin Mutver Arşivi (İstanbul)

YÖNETMELİK, TASLAK, TUTANAK VE DERS PROGRAMLARI

Müfredat Programı ve Haftalık Ders Dağıtım Cetveli(Taslağı), Berksoy Matbaası, İstanbul, 1960.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, Baha Matbaası, İstanbul, 1961.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yönetmelik ve Programları Hakkında Okulda Yapılan Toplantıya Ait Tutanak, İstanbul, 24 Mart 1964.

İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yönetim Yönetmeliği, Talim ve Terbiye Kurulu Karar No. 208, Tarihi: 27.7.1966, Milli Eğitim Bakanlığı Tasdik Tarihi: 27.7.1966, Yayınlandığı Tebliğler, Dergisi Sayı: 1416, Tarih: 15.8.1966, Yayınlandığı Resmi Gazete Sayı: 12375, Tarih: 15.8.1966.

Grafik Bölümü: Temel İlkeler

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Grafik Sanatlar Bölümü

II.Devre Ders Dağıtım Cetveli

T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Asistanlık Yönetmeliği, Grafik Sanatları Tipografi Atölyesi, İstanbul, 1967.

İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yönetim Yönetmeliği,

Talim ve Terbiye Kurulu Karar No. 315, Tarihi: 19.7.1967, Yayınlandığı Tebliğler Dergisi Sayısı:1468, Tarihi: 4.9.1967 Yayınlandığı Resmî Gazete Sayısı: 12669, Tarihi 19.8.1967, Grafik Sanatlar Bölümü Tipografi Atölyesi, İstanbul, 1967.

T.C. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yönetim Yönetmeliği, Asistan Yönetmeliği, Öğrenci Temsilcisi Seçimi Kuralları, 1971.

T.C. İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Eğitim-Öğretim Planları, Talim ve Terbiye Kurulu, 20 Haziran 1973.

T.C. İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Yönetmeliği, Resmi Gazete Sayı: 14591, Sayı: 414, 11 Temmuz 1973.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Yönetmeliği, 1977.
T.C. İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Kitaplık Yönetmeliği
Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Plan, Program Geliştirme Kurul Çalışmaları, 1978.
İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun Üniversiteler Yasa Tasarısı ile ilgili Önerileri ve Gerekçeleri
Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu YÖK Kanun Tasarısı Kargaşası
YÖK Kanun Tasarısı I. Bölümü

ARŞİV BELGELERİ

Hundhausen, Bert, Referans Mektubu,17 Mart 1958.
Işıngör, Mümtaz, 1975-76 Öğretim yılında Okul Müdürlüğü'ne sunduğu TSE Ders Programı.
Niemann, Boris, Dilekçe, 14 Ocak 1981 tarihli, 23/22111 sayı ile kayda girmiş, 28 Aralık 1980.
Niemann, Boris, Görev Durum Belgesi, 18 Kasım 1971.
Schneck, G. Adolf, T.C. Maarif Vekaleti Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelat Müdürlüğü'ne gönderdiği Almanca Muhtıra (Rapor). 12 Mayıs 1959.
Örs, Hayrullah, 251.31/906 sayılı, Milli Eğitim Bakanlığı Nakil ve Terfi İşleri Müdürlüğü'ne yazılmış dilekçe, 22 Eylül 1960.
Winterfield, Ludwig Von, Temel Sanat Eğitimi Derslerinin Amacı", İstanbul. 20 Mayıs 1971.

OKUL TARİHÇELERİ

Aslıer, Mustafa, Okulun Tarihçesi, 1981.
Aslıer, Mustafa, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tarihçe, 1986.
Aslıer, Mustafa, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Akademik Genel Kurulu Sayın Üyelerine,"Eğitim-Öğretimde 30 Yıllık Birikim" 10 nisan 1987.
Aslıer , Mustafa, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, (1957-1982 D.T.G.S.Y.O.), 1990.

SÖYLEŞİLER

Erol Eti (İstanbul)
Güngör Güner (İstanbul)
Günay Atalayer (İstanbul)
Hidayet Telli (Ankara)
Kemal Gürüz (İstanbul)
Mehmet Özer (İstanbul)
Mustafa Aslıer (İstanbul)
Sema Ilgaz Temel (İstanbul)
Şerife Atlıhan (İstanbul)
Şermin Alyanak (İstanbul)
Türker Şencan (İstanbul)
Yalçın Özel (İstanbul)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KİTAPLAR

Baransel, Nil, Eli Acıman, Doğan Kitapçılık, İstanbul, Aralık 2003.

Emre Becer, Modern Sanat ve Tipografi, Dost Yayınevi, Ankara, Ekim 2007.

Boratav, Korkut, Türkiye İktisat Tarihi, İmge Yayınevi, Ankara, 2006.

Işıngör, Mümtaz, Erol Eti, Mustafa Aslıer, Resim-I: Temel Sanat Eğitimi, Resim Teknikleri, Grafik Resim, Milli Eğitim ve Spor Bakanlığı Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1986.

Katoğlu, Murat, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür Sanat" Türkiye Tarihi 4, Cem Yayınevi, İstanbul, 1989

Koçak, Cemil, Türk-Alman İlişkileri (1923-1939), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991.

Yüzlerde 42 Albüm, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uniform, İstanbul, Haziran 1989.

Ödekan, Ayla, "Mimarlık ve Sanat Tarihi, 1908-1980", Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980, Cem Yayınevi, İstanbul, 1989.

Özgür, Özlem, 100 Soruda Sanayileşme ve Türkiye, Gerçek Yayınları, 1986.

Telli, Hidayet, İ. Hakkı Tonguç Yaşamı ve Hizmetleri, (Türk Eğitim Derneği III. Anma Toplantısı), Türk Eğitim Derneği Yayınları, 25 Ekim 1995.

Telli, Hidayet, 80. Yıl Gazi Üniversitesi Üç Kuşak Eğitimli Sanatçılar, Dumat Ofset, Ankara

KATALOGLAR

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Tekstil Sanatları Bölümü, 20. Yıl Kataloğu, 1977.

İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Tanıtım Kitapçığı, İstanbul, 1971.

İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Tanıtım Kitapçığı, İstanbul, 1972.

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tanıtım Kitapçığı, İstanbul, 1965 veya 1967.

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Kitapçığı, İstanbul, 1966.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanaatlar Fakültesi, Dobag Projesi (Doğal Boya Araştırma Geliştirme) Kitapçığı, İstanbul, 2006

Yada, Sait, Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Doğuş Sebepleri ve Fonksiyonları (TGSYO'nda 2.6.1966 tarihinde verilen konferans kitapçığı), İstanbul, 1968.

ANSİKLOPEDİLER

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 3

MAKALELER, DERGİLER ve GAZETELER

Aslıer, Mustafa, "Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'ndan Güzel Sanatlar Fakültesine", Bahariye Sanat Gazetesi, Yıl:1, Sayı: 2, Ocak 2007.

Yeni Adam, Aylık, Fikir ve Sanat Dergisi, Baltacıoğlu Özel Sayısı, Sayı: 921, Mayıs 1978.

Bektaş, Dilek, "Cumhuriyetin İlk Döneminde Grafik Tasarım (1923-1943)", Sanat Dünyamız, Sayı: 89,

Elibal, Gültekin, "Komple Sergi", Kim Aylık Haber Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 28, Sayı: 364, 8 Temmuz 1965.

Koçak, Cemil, "Öner-Yücel Davası", Tarih ve Toplum, Sayı 166, Ekim 1997.
Yeni Gazete İlavesi, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, İstanbul, 1965
Stuttgarter Zeitung, 8 Haziran 1959.

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

Akhuy, Selen, Sanat, Tasarım ve Bauhaus, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.
Bunulday, Solmaz, Bauhaus'un Türkiye'deki Sanat Eğitimine Etkileri ve Yansımaları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensititüsü, Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat Programı, İstanbul, 2001.
Çağatay, Ubeydullah, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nün Tarihçesi ve Tanıtımı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Ensititüsü, İstanbul, 2006.
Ekren, S. Elvan, Türkiye'de Bir Eğitim Modeli "Bauhaus", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Ensititüsü, İstanbul, 2006.
Özşen, Serhat Reşat, "Türk Fotoğrafında Farklı Yaklaşımlar" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Ensititüsü, İstanbul, 2006.

BİLDİRİLER

Aslıer, Mustafa, "Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Eğitim İlkeleri ve Çalışma Yöntemlerinin Uygulanmasında Alman Bauhaus ve Werkkunstschule Adlı Okulların Etkileri", 15 Mayıs 2008 tarihinde Türkiye'de Mimarlık, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus Sempozyumu, 15 Mayıs 2008.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.aeiou.iicm.tugraz.at/aeiou.encyclop.l/378333htm
http/de.encarta.msn.com/encyclopedia_81502632/Schneck_Gustav_Adolf.html
http://eng.archinform.net/arch/677.htm
www.hürriyet.com.tr/agora/article.asp
www.tr.wikipedia.org/wiki/Paul_Bonatz

Ekler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 1 Prof. Schneck'in Raporu
EK: 2 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu tanıtım kitapçığı, 1957.
EK: 2a Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu tanıtım kitapçığı, 1957.
EK: 3 Giriş sınavını kazanan ilk öğrencilerin listesi
EK: 3a Giriş sınavını kazanan ilk öğrencilerin listesi
EK: 4 Kayıt ve kabul şartları
EK: 5 Giriş Sınavı (imtihana girecek adayların dikkatine)
EK: 6 Okul Kurulu Kararı (Öğrenci Temsilcisi)
EK: 7 Okul Kurulu Kararı (Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü isim değişikliği)
EK: 8 Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)
EK: 8a Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)
EK: 9 Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Elemanı Durumu
EK: 9a Grafik Sanatlar Bölümü, öğretim planı tasarısı
EK: 9b Grafik Sanatlar Bölümü, öğretim programı
EK: 9c Grafik Sanatlar Bölümü, haftalık ders dağıtım cetveli
EK: 10 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, mezun olan öğrencilerin yıllara göre dağılımı
EK: 11 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, öğretim elemanları listesi
EK: 12 Asistanlık Yönetmeliği, 1967.
EK: 12a Asistanlık Yönetmeliği, 1967.
EK: 13 YÖK çizelgesi
EK: 14 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu müfredat programı ve haftalık ders dağıtım cetveli (taslağı), 1960.
EK: 15 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Yönetmeliği, 1961.
EK: 16 Tatbiki Güzel Sanatlar yönetmelik ve programları hakkımda okulda yapılan toplantıya ait tutanak, 1964.
EK: 17 İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Yönetmeliği, 1967
EK: 18 Grafik Bölümü: Temel İlkeler, Öğretim Planları, Ders Programları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 1 Prof. Schneck'in Raporu

D e n k s c h r i f t

über

die Gründung und den organisatorischen Aufbau
einer türkischen Hochschule für angewandte Kunst

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu
in Istanbul

von

Professor Dr.ing.e.h.Adolf G, S c h n e c k

Besuch eines Vertreters der türkischen Regierung

Im Sommer 1954 besuchte mich Herr Professor Bonatz mit dem Vertreter der türkischen Regierung, Sabri Oran, Dozent an der Technischen Universität Istanbul, der den Auftrag hatte, für die Gründung und den Aufbau einer Kunstgewerbeschule in der Türkei einen fachmännischen Berater ausfindig zu machen. Herr Professor Bonatz, dem die Verhältnisse in der Türkei genau bekannt sind, war der Meinung, daß ich diese Beratung übernehmen könnte. Ich vermochte mich dazu aber nicht sofort zu entschließen und habe Sabri Oran gebeten, er möchte später nochmal bei mir anfragen. Sabri Oran hatte sowieso vor, auch noch bei andern Stellen in Deutschland sich zu erkundigen wegen einer für diese Aufgabe geeigneten Persönlichkeit.

Nach seiner Inspektionsreise durch Deutschland kam Sabri Oran wieder nach Stuttgart und machte mir den Vorschlag, zwecks Gründung der Kunstgewerbeschule in Istanbul, eine Einladung, die im Auftrag des türkischen Unterrichtsministeriums erfolgen würde, anzunehmen. Ich erklärte mich damit einverstanden. Darauf erhielt ich diese Einladung am 16.Dezember 1954 durch den Kulturattaché bei der türkischen Botschaft in Godesberg.

Besuch in der Türkei am 12.Januar 1955

Bei meinem Besuch, den ich am 12.Januar 1955 ausführte, unter Führung des Herrn Mehmet Irmak, Abteilungsleiter im Ministerium für Gewerbeschulen, wurde ich zuerst mit dem Schulwesen in der Türkei bekannt gemacht.
Mädchen und Jungen gehen zuerst in eine Grundschule mit einer Dauer von fünf Jahren. Für diese Grundschule besteht Schulzwang. Anschließend können sie die Gewerbeschule, in der sie ein Handwerk erlernen können, oder weitere drei Jahre die Mittelschule besuchen. Diejenigen, die das Abitur machen wollen, besuchen dann noch das Gymnasium.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Besuch der Gewerbeschulen in Istanbul, Bursa und Ankara

Ich besuchte folgende Gewerbeschulen
in Istanbul

1. die Schule Sultanahmet
Erkek Sanat Enstitüsü

mit Werkstätten für Holzbearbeitung, für das graphische Gewerbe und einer Textil-Abteilung,

2. die Schule Tophane
Erkek Sanat Enstitüsü

mit Schmiede-und Schlosserwerkstätten, Werkstätten für Feinmechanik und Motorenbau, u.a.auch einer Werkstätte für Schmuck und Metallverarbeitung,

3. die Bauschule Ali Sarayli
Yapi Enstitüsü

mit allen für den Unterricht im Hoch-und Tiefbau notwendigen Baustellen, so u.a.die für Zimmerleute, Maurer, Bauschreiner usw.,

4. die Frauengewerbeschule in Beyoglu
Olgunlasma Enstitüsü

mit Werkstätten für Mode, Stickerei, Weiß-und Kleidernähen, einschl. aller andern Handarbeiten,

5. die Frauengewerbeschule Nisantasi
Kiz Sanat Enstitüsü

außer Handarbeit ist hier noch eine Haushaltungsschule eingerichtet,

in Bursa

6. die Gewerbeschule für Männer
Erkek Sanat Enstitüsü

mit Werkstätten für sämtliche handwerklichen Berufe, wie in den beiden Schulen in Istanbul. Sie hat außerdem noch eine Spezial-Werkstätte zur Herstellung von Bestecken,

7. die Gewerbeschule für Frauen
Kiz Sanat Necatibey Enstitüsü

Ausbildung aller Frauenberufe einschl. Mode, Handarbeit, Weiß-und Kleidernähen und Haushaltung,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

in Ankara

8. die Lehrerbildungsanstalt für Gewerbelehrer
Erkek Teknik Ögretmen Okulu

9. die Gewerbeschule für Männer
Erkek Teknik Ögretmen Okulu

mit Werkstätten für alle Berufe, wie in den Schulen in Istanbul und Bursa, u.a. ist hier auch eine Werkstätte für Goldschmiede und Instrumentenbauer,

10. die Gewerbeschule für Frauen
Kiz Teknik Ögretmen Okulu

auch in dieser Schule werden sämtliche Fächer einschl. Mode, Handarbeit, Weiß- und Kleidernähen und Haushaltung gelehrt, wie in den Schulen in Istanbul und Bursa.

Anschließend besuchten wir dann noch außer einigen industriellen und handwerklichen Betrieben die Akademie der bildenden Künste, die Technische Universität in Istanbul, und in den drei oben genannten Städten eine Anzahl bedeutender Kunst- und Kulturwerte, die wundervollen Bauten und Sammlungen.

Vortrag im Kultministerium in Ankara

Am Ende meines Aufenthalts in der Türkei wurde ich in Ankara vom Herrn Kultminister Celal Yardimci im Beisein von Herrn Staatssekretär Osman Faruk Verimer und Herrn Generaldirektor der Gewerbeschulen Perit Saner sowie Sabri Oran als Dolmetscher empfangen.

Ich schilderte meine Eindrücke in der Türkei und wies auf die Bedeutung der Kunstgewerbeschule hin für die kulturelle und wirtschaftliche Entwicklung eines Landes, sowohl der großen Industrieländer wie Amerika, England, Deutschland, als auch auf die kleineren Länder wie Schweden, Dänemark, Finnland, bei denen die handwerkliche Tradition hoch erhalten ist.

Meinen Ausführungen fügte ich noch hinzu, welche Abteilungen notwendig sind für eine Hochschule für angewandte Kunst. Das sind

die Abteilung für Möbel und Innenausbau
" " " Graphik
" " " Keramik
" " " Metalltechnik, Gold- und Silberschmiede
" " " Industrielle Formgebung
" " " Textil
" " " Dekorative Wand- und Flächenmalerei
" " " Glas und Glasschliff.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Im Anschluß an diesen Vortrag hat mich der Herr Minister gebeten, die Gründung der Schule und den Aufbau der Kunstgewerbeschule zu übernehmen. Offenbar war diese Berufung im engsten Kreise seines Ministeriums schon beschlossen. Ich war aber darauf nicht vorbereitet und konnte mich deshalb auch nicht ohne weiteres dazu entschließen, weil ich eigentlich nur die Absicht hatte, das Ministerium zu beraten, nicht aber die Schule aufzubauen. Ich mußte mir also noch Bedenkzeit erbitten und wollte nach meiner Rückkehr nach Deutschland meinen Entschluß dann mitteilen.

Andern Tags besprachen wir dann noch generell das Programm für die Schule mit dem Referenten Herrn Generaldirektor Perit Saner und Sabri Oran, der die Leitung der Schule später übernehmen sollte. Ein genaues Programm für den Aufbau der Schule würde ich in Stuttgart ausarbeiten, in Falle ich den Auftrag annehmen würde.

Besichtigung der Gebäude für die Schule in Istanbul

In Istanbul besichtigten wir dann noch die Gebäude, die für die Schule vorgesehen waren. Sie liegen im Park des Schlosses von Dolmabahce. Es sind dies ein dreistockiges Gebäude, 58 m lang und 15 m breit, zwei zweistockige Gebäude, je 30 m lang und 10 m breit und ein zweistockiges Gebäude, 32 m lang und 15 m breit. Während das erstere Gebäude bis auf die Heizung ohne große Veränderungen hätte benützt werden können, müßten die drei andern Gebäude gänzlich umgebaut werden.

Nach meiner Rückkehr nach Stuttgart am 3.2.1955 sprach ich nochmals mit Herrn Professor Bonatz über den mir erteilten Auftrag der türkischen Regierung. Ich habe dann anschließend in einem Schreiben in deutscher und französischer Sprache dem Ministerium mitgeteilt, daß ich den Auftrag über die Gründung und den Aufbau der Kunstgewerbeschule Istanbul annehmen würde. Dieses Schreiben enthielt auch das Programm für den Aufbau der Schule und eine Aufstellung über die von mir in Stuttgart zu leistenden Vorarbeiten. Das sind

1. Einteilung der Abteilungen,
   Aufstellungsplan der dazu gehörigen Geräte, Maschinen, usw.,
   Kostenvoranschläge und Verwendungszweck,
2. Einteilung der Grundrisse und Entwürfe für die Einrichtung der Schule, Bestuhlung, Tische, Schränke und Ausführungszeichnungen zur Anfertigung in den Gewerbeschulen,
3. Aufstellung einer Vorlesung für die neue Schule,
4. Aufstellung der Lehr- und Stundenpläne,
5. Aufstellung der Bedarfseinrichtungen und Lehrmittel für die verschiedenen Abteilungen,
6. Aufnahmebedingungen,
7. Auswahl der Lehrkräfte.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sabri Bey, dem inzwischen die Leitung der Schule übertragen wurde, teilte mir mit, daß das Ministerium mit meinen Vorschlägen einverstanden sei, und ich sofort mit den Vorbereitungsarbeiten beginnen soll. Diese umfangreichen Vorarbeiten haben mich von März 1955 bis September 1956 vollständig in Anspruch genommen.

Auf besonderen Wunsch der türkischen Regierung habe ich dann einen Vertrag mit dem Unterrichtsministerium abgeschlossen, der im September 1956 in Kraft getreten ist. Für die Zeit von März 1955 bis September 1956 hatte ich keinen Vertrag, diese Zeit wurde mir aber auch nicht vergütet.

Am 10. September 1956 flog ich nach Istanbul bezw. nach Ankara, um alle meine Pläne vorzulegen. Sabri Bey teilte mir dann mit, daß mir für die Schule den Umbau von drei kleineren Gebäuden noch nicht vornehmen könnten; sie seien noch nicht zurückgegeben, und das Material für den Umbau sei auch nicht vorhanden. Ich stand dadurch vor einer ganz neuen Situation und einer beinahe unlösbaren Aufgabe. Ich mußte also den ganzen Plan wieder umändern, zum Teil auch verkleinern, und vorerst von der Einrichtung größerer Werkstätten Abstand nehmen. Ich habe dafür an Ort und Stelle neue Pläne gemacht und sie nochmals dem Ministerium in Ankara vorgelegt, das diese dann auch genehmigt hat. Ich war damit bis 25. Oktober 1956 beschäftigt und konnte dann endgültig nach meiner Rückkehr nach Deutschland die Vorbereitungen treffen, geeignete Lehrkräfte für die Schule zu bekommen. Es handelte sich um Lehrkräfte für Möbel und Innenausbau, dekorative Wand- und Flächenmalerei, Graphik und Textil.

Da es für die Schule immer noch an Material mangelte, kam es mir sehr gelegen, daß sich Herr Bundespräsident Heuss bei seinem Besuch in der Türkei für die Schule verwendete.
Kurz bevor Herr Bundespräsident Professor Th. Heuss die Türkei besuchte, hat Herr Ministerialdirektor Hans Bott bei mir angefragt, ob Herr Bundespräsident etwas für meine Arbeit in der Türkei tun könnte. Ich habe ihm sagen lassen, daß der Herr Staatssekretär im Unterrichtsministerium, Osman Faruk Verimor, dafür zuständig sei. Beim Empfang in der Deutschen Botschaft in Ankara hat der Herr Bundespräsident in liebenswürdiger Weise mit dem Staatssekretär über mein Anliegen gesprochen. Anschließend sind dann die Bauarbeiten sichtlich beschleunigt worden, sodaß die vorgesehene Eröffnung der Schule für Oktober 1957 nicht mehr in Frage gestellt war.

Im Februar 1957 besuchte ich mit Sabri Oran eine Anzahl deutscher Werkkunstschulen, sowie die Schulen in Zürich und Basel.

Wir besprachen auch die Anstellung der Lehrkräfte. Ich hatte dafür einige Vorschläge vorbereitet, entschieden uns aber zuletzt für die Lehrkräfte aus der Stuttgarter Schule:

Fräulein Vollmer
Abteilung für Möbel und Innenausbau

Herr Schubert
Abteilung für dekorative Wand-und Flächenmalerei

Herr Mezger
Abteilung für Graphik

Frau Prof. Ruland
Abteilung für Textil.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Die Stuttgarter Schule steht an erster Stelle in Deutschland, auch bezügl. ihrer Einrichtung, und ist neben München die einzige Schule, bei der die Akademie der bildenden Künste mit der Werkkunstschule verbunden ist und unter einem Rektorat steht.

Am 29.Mai 1957 besuchte ich nochmals die Türkei, um die letzten Vorbereitungen zu treffen für die Eröffnung der Schule, denn durch die Änderung der Pläne und die Verkleinerung der Abteilungen waren noch verschiedene Fragen der Organisation offen, die ich mit Sabri Bey und dem Unterrichtsministerium in Ankara zu besprechen hatte. Da ich auch noch sehr viele Vorbereitungen für die Eröffnung der Schule in Deutschland zu treffen hatte, bin ich am 28.Juni wieder nach Deutschland zurückgekehrt.

In Deutschland verhandelte ich dann mit verschiedenen Betrieben wegen Beschaffung von Maschinen und Handwerkszeug für die Werkstätte. Ferner mußte ich mit den deutschen Lehrkräften über ihr Arbeitsgebiet, und was sie dafür vorzubereiten hatten, Verhandlungen führen, die ziemlich viel Zeit in Anspruch nahmen.

Ich reiste dann wieder am 18.September 1957 nach Istanbul zu einer Besprechung mit dem Ministerium, und um die deutschen Lehrkräfte, die inzwischen in Istanbul eingetroffen waren, in ihren Dienst einzuführen und zur Eröffnung der Schule.

Ferner waren noch Vorbereitungen zu treffen für die Aufnahmeprüfung und für die Verteilung der Räume auf die einzelnen Abteilungen.
An der Aufnahmeprüfung beteiligten sich etwa 300 Schüler, von denen wir aber aus räumlichen Gründen nur 70 aufnehmen konnten. Die 70 Schüler, die aufgenommen wurden, besuchen im ersten Jahr die Vorklasse, im 2. und 3.Jahr die Fachklasse. Im dritten Jahr machen sie ihre Abschlußprüfung und können, je nach ihren Leistungen, noch ein Jahr die Meisterklasse besuchen.
Wenn alle drei Jahrgänge besetzt sind, beträgt die Gesamtschülerzahl ca.210, ohne die Meisterklasse.
Bei der Aufnahmeprüfung hat sich gezeigt, daß die Schüler, die aus den Gewerbeschulen kommen, im allgemeinen eine gute handwerkliche Ausbildung haben, ihre zeichnerischen Arbeiten aber noch sehr mangelhaft sind. Dagegen haben die Schüler, die aus den höheren Schulen kommen, eine gute zeichnerische Vorbildung, aber auch eine bessere Auffassung und schöpferische Begabung. Die handwerklich praktische Ausbildung muß eben, wie an der techn. Universität, in den Ferien nachgeholt werden. In der Keramik ist diese Ausbildung im Unterrichtsplan vorgesehen. Den Schülern der Möbelklasse ist jetzt schon Gelegenheit gegeben, in der der Schule angeschlossenen Tischlerwerkstätte ihre praktische Ausbildung zu erlangen. Diese Werkstätte ist zwar noch sehr unvollständig eingerichtet, reicht aber mit den bis jetzt angeschafften Werkzeugen für Lehrzwecke aus. Für die praktische Ausbildung der Maler ist gesorgt durch den Lehrmeister Bäurle, der alle Anstrichtechniken praktisch beherrscht. Die handwerkliche Vorbildung in der graphischen Klasse ist nicht ganz so wichtig, es genügen die Anweisungen, die die Schüler von den Lehrern und durch Besuche in den graphischen Werkstätten bekommen. Ähnlich verhält es sich in der Textilklasse.
Ein Sonderfall ist die Metall- und Goldschmiedeklasse. Mit ihrer Gründung muß eine vollständige Werkstatteinrichtung vorhanden sein, da der Entwurf unmittelbar mit der Ausführung zusammenhängt. Die Abteilung besteht zwar noch nicht, doch würde der Lehrer, den ich für diese Abteilung vorgeschlagen habe, außer den

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Maschinen, die teilweise in der Gewerbeschule vorhanden sind, sein ganzes Handwerkszeug mitbringen.

An dieser Stelle möchte ich noch auf die harmonische und freundschaftliche Zusammenarbeit mit dem Direktor der Schule, Herrn Sabri Oran, hinweisen, auf seine große Hilfe als Dolmetscher und auf seine verständnisvolle Haltung im Verkehr mit den Behörden in Ankara. Es ist ihm zu verdanken, daß die baulichen Arbeiten bis zur Eröffnung der Schule fertig geworden sind, denn bei den Engpässen an Material bedurfte dies schon vieler Mühe und Arbeit. Aber letzten Endes war es nur der vorerwähnten Fürsprache des Bürgermeisters zu verdanken, daß wir überhaupt zu den Materialien gekommen sind.

Nachdem alle Vorbereitungen für die Eröffnung der Schule getroffen waren, konnte die Schule am 26.Oktober 1957 ihrer Bestimmung übergeben werden. Für das Unterrichtsministerium sprach im Auftrag des Herrn Ministers, der wegen der Regierungsumbildung nicht anwesend sein konnte, Herr Staatssekretär Ahmet Tahtakılıç und der Direktor der Schule, Herr Sabri Oran, der in seiner Rede in türkischer Sprache den Aufbau erklärte, und auf die Bedeutung der Schule hinwies, wie ich dies in dieser Denkschrift des öfteren erwähnt habe.

Mit der Eröffnung der Schule habe ich zugleich eine Ausstellung veranstaltet mit Arbeiten aus Deutschland, mit denen ich auf die zu leistenden Arbeiten einer Werkkunstschule aufmerksam machen wollte. Die Ausstellung machte auf die Anwesenden einen starken Eindruck, umsomehr, als die meisten Besucher sich noch keine Vorstellung über die Bedeutung und das Ziel einer solchen Schule, die schon längst hätte gegründet werden sollen, machen konnten. Ich wollte mit dieser Ausstellung zugleich die neuen Wege zeigen, die ein so stark traditionsgebundenes Land wie die Türkei einschlagen muß, um seiner bedeutenden handwerklichen noch zu sehr in historischen Formen verwurzelten Kunst neue Impulse zu geben.

Folgende Abteilungen konnten an der Schule den Unterricht aufnehmen und zwar

die Abteilung für Möbel und Innenausbau
" " " Graphik
" " " Textil und Mode
" " " dekorative Wand-und Flächenmalerei und
" " " Keramik.

Der genannte Lehrkörper setzt sich zusammen aus 4 deutschen Lehrkräften, 4 türkischen Lehrern und 3 türkischen Assistenten.

Wir haben im ersten Jahr schon provisorisch Fachklassen eingerichtet, um den deutschen Lehrkräften, die eine Abteilung zu leiten haben, Gelegenheit zu geben, wenigstens mit einigen Schülern ihre Abteilung aufzubauen. Dafür haben wir bei der Prüfung besonders gute Schüler aufgenommen, die, wenn sie sich bewähren, die Vorklasse überspringen dürfen. Das ist aber nur ein Provisorium und wird in Zukunft überflüssig werden, obgleich es immer wieder Ausnahmen gibt, die man auf Grund ihrer Begabung und ihrer Vorbildung die Vorklasse überspringen lassen kann.

Jede Lehrkraft sollte in engster Berührung mit den jeweiligen handwerklichen Abteilungen der Gewerbeschule stehen. Dadurch wäre zugleich ein enger Kontakt mit den beiden Anstalten und den Schülern, die nachher unsere Schule besuchen wollen, hergestellt.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nachdem ich mit dem Direktor der Schule, Herrn Sabri Oran, und den deutschen und türkischen Lehrern anhand der Lehrpläne den Unterricht für das erste Semester in den verschiedenen Abteilungen besprochen hatte, bin ich am 4. November 1957 wieder nach Deutschland zurückgekehrt.

In Deutschland verhandelte ich dann mit den maßgebenden Kreisen der Industrie und des Handwerks wegen Überlassung von Lehr- und Studienmitteln für den Unterricht. Eine Anzahl Firmen hat sich bereit erklärt, kostenlos und portofrei bis Istanbul dieses Material zur Verfügung zu stellen. In der Anlage sind die Firmen aufgeführt, die sich bis jetzt an dieser Spende beteiligt haben.

Im Auftrag des Unterrichtsministeriums habe ich mich noch um eine Lehrkraft bemüht für die in Aussicht genommene Metall-Abteilung, und habe mit den Bewerbern Buchmayer und Köster aus Schwäb. Gmünd darüber verhandelt. Diese wurden mir empfohlen von Herrn Professor Warneke an der Akademie der bildenden Künste in Stuttgart und Herrn Professor Kuttler an der Höheren Fachschule in Schwäb. Gmünd. Köster ist ein sehr tüchtiger Gold- und Silberschmied, beherrscht aber auch alle anderen Techniken, wie Emaillieren usw. Er würde eine ganze Werkstatteinrichtung mitbringen samt den Werkzeugen, die in der Türkei schwer zu beschaffen sind.

Ferner bemühte ich mich um eine Lehrkraft für Anstrichtechniken. Dafür wurde mir von Leiter dieser Abteilung an der Akademie der bildenden Künste in Stuttgart, Herrn Grundmann, dessen Assistent Herr Baerle empfohlen. Nach längeren Verhandlungen erklärte er sich bereit, diese Stelle anzunehmen. Während das Angebot für die Metall-Abteilung noch zurückgestellt wurde, ist Baerle am 25.2.58 aufgefordert worden, seine Papiere einzureichen. Er wurde angestellt für das Unterrichtsjahr 1958/59.

Am Ende des ersten Semesters, Anfang Februar 1958, war ich wieder in Istanbul, um mich über den Verlauf des Unterrichts zu erkundigen. Bei einer Lehrerbesprechung haben die türkischen und deutschen Lehrer zu den Leistungen der Schüler Stellung genommen und ihre Wünsche vorgebracht. Im ganzen wurde aber festgestellt, daß man mit dem Ergebnis, dem ersten Versuch, sehr zufrieden sein konnte, wie ich mich auch selbst überzeugt habe. Mit wenigen Ausnahmen haben alle Schüler rege und mit Interesse am Unterricht teilgenommen, überrascht war ich über die Leistungen in schöpferischer Beziehung.

Nach weiteren Vorbereitungen für das zweite Semester kehrte ich wieder nach Deutschland zurück, um mit den betreffenden Firmen, die mir Angebote für die Werkstatteinrichtungen gemacht haben, Verhandlungen zu führen über die Lieferung und Finanzierung. Es gab auch sonst noch eine Anzahl Fragen, die mit der Einrichtung der Werkstätten zusammenhingen, sodaß ich erst wieder in Mai 1958 nach Istanbul kommen konnte, um das zweite Semester der Vorklasse und die Übergangsprüfungen für die Fachklassen abzunehmen. Aufgrund dieser Ergebnisse, die mich sehr befriedigt hatten, besprach ich mit dem Leiter der Schule alle noch schwebenden Fragen des Unterrichts in den Fachklassen und der Organisation der Werkstätten, ohne die eine Werkstattschule heute nicht mehr auskommen kann. Wir haben uns auch darüber eingehend unterhalten, daß bis zum Abgang der ersten Absolventen, das wäre in zwei Jahren, noch eine auf allen Gebieten, hauptsächlich in der noch fehlenden Werkstattpraxis, fachmännische Beratung notwendig ist.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bei diesem Aufenthalt verhandelte ich auch mit dem Generalkonsulat der Bundesrepublik Deutschland in Istanbul wegen Beschaffung von Lehrmitteln für die Schule. Es wurde mir dort ein Betrag aus dem Etat des Auswärtigen Amte für die Türkei zugesagt, worauf ich eine Aufstellung machte über notwendige Lehrmittel, die in der Türkei nicht zu haben sind. Das in der beiliegenden Liste aufgeführte Material wurde dann vom Auswärtigen Amt genehmigt. Ich bin dafür besonders dankbar, weil die Lehrer mit ihren Schülern dadurch den Unterricht in der gleichen Weise aufnehmen können, wie dies in Deutschland der Fall ist.

Wir unterhielten uns auch über die Wiederbesetzung der Stelle in der Textilklasse. Frau Prof. Huland wollte aus gesundheitlichen Gründen zurücktreten. Ihr Unterricht hat ihr sehr viel Freude gemacht und ihre Klasse war in Ordnung, sie war nicht in der Vorklasse tätig, denn sie konnte normalerweise gleich zu Anfang eine Fachklasse übernehmen. Ihre Schüler haben viel geleistet und haben nicht gerne von ihr Abschied genommen.

Auch die Stelle von Frl. Vollmer mußte neu besetzt werden. Frl. Vollmer ist sehr begabt, sie war in der Vorklasse zusammen mit Herrn Motschnik und war dort ihrer Aufgabe gewachsen. Frl. Vollmer ist ausschließlich Innenarchitektin, wir brauchen aber für die Anfangszeit in den Fachklassen eine Lehrkraft, die auf dem Gebiet der handwerklichen und industriellen Möbelherstellung eine größere Erfahrung nachweisen kann. Wenn die Schule dann aber voll besetzt ist, wäre eine zweite Lehrkraft als Innenarchitekt wieder notwendig.

Die beiden Lehrer Metzger und Schubert sind sehr gerne an der Schule und beschäftigen sich auch sehr intensiv mit ihrem Lehrauftrag. Sie sind positiv zu allen Aufgaben eingestellt und ihre künstlerischen Leistungen stehen auf einer beachtlichen Höhe.

Nach meiner Rückkehr nach Deutschland habe ich mich gleich bemüht, für die beiden freigewordenen Stellen in der Textil- und der Möbelklasse entsprechenden Ersatz zu finden. Ich habe dafür vorgeschlagen:

Frau Waltraud Langer, Krefeld
Frau Charlott Pfeuder, Hamburg
Herr Walter Matysiak, Konstanz
Herr Harald Schmitt, Duisburg und
Herr Armin Hexler, M.-Gladbach.

Ich habe zuerst Frau Charlott Pfeuder vorgeschlagen, deren Leistungen ich persönlich kannte, aber ihre Ansprüche schienen mir so hoch, daß sie mit den von der Regierung vorgesehenen Gehalt nicht auskommen konnte.

Meine Verhandlungen mit Frau Waltraud Langer führten zu einem günstigeren Ergebnis, sie könnte die Stelle aber erst September 1959 antreten.

Auch Herr Harald Schmitt wäre heute noch bereit, unter den gegebenen Bedingungen die Stelle zu übernehmen.

Für die Abteilung Möbel brachte ich Herrn Fritz Hommel, Kirchheim/T. in Vorschlag. Er war mein Schüler und viele Jahre Mitarbeiter auf meinem Büro, hat auch praktisch im Handwerk und in der Industrie gearbeitet und sich dort die nötigen Kenntnisse und Erfahrungen auf allen Gebieten der Möbel- und Holzbearbeitung erworben.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mein Vertrag mit dem Unterrichtsministerium der türkischen Republik war mit dem 1.September 1958 abgelaufen.

In der verhältnismäßig kurzen Zeit von 2 ½ Jahren wurde die Kunstgewerbeschule in Istanbul, in Deutschland werden sie in der Hauptsache Werkkunstschulen genannt, aufgebaut.

Für ein weiteres Jahr war ich noch zur Einführung und Leitung des Unterrichts in Istanbul, habe nach Abschluß des zweiten Semesters die Richtlinien für den Unterricht in den Fachklassen angegeben und dafür gesorgt, daß die fehlenden Lücken bei den deutschen Lehrern wieder durch geeignete Kräfte ausgefüllt werden, und der Lehrkörper auf den für einen geregelten Unterricht notwendigen Stand gebracht wird.

Ich habe mich bei der deutschen Industrie bemüht, um gutes zeitgemäßes Vorbilder- und Anschauungsmaterial zu bekommen. Die deutsche Industrie hat auf meine Bemühungen ein umfangreiches und wertvolles Material zur Verfügung gestellt, das bestimmt auch der techn. Universität und den Gewerbeschulen sehr gute Dienste leisten wird. Für die Schule habe ich auch den Grund gelegt zu einer gesunden und fortschrittlichen Entwicklung.
Die Schule hat durch das Generalkonsulat der Bundesrepublik Deutschland auch eine sehr wertvolle Stiftung von wichtigen Lehrmitteln erhalten, die in der Türkei nicht zu haben sind.
Zu guter Letzt habe ich noch die notwendigen Vorbereitungen getroffen für die Einrichtung der unentbehrlichen Lehr- und Versuchswerkstätten und einen Finanzierungsplan ausgearbeitet für die Beschaffung der Maschinen und Geräte dieser Werkstätten.

§ 1 meines Vertrages mit dem Unterrichtsministerium der türkischen Republik lautet:

> "Das Unterrichtsministerium beruft Herrn Prof.Dr.Schneck zum Aufbau der Kunstgewerbeschule Istanbul.
> Herr Prof.Dr.Schneck verpflichtet sich, seine ganze Arbeitskraft und seine Erfahrung, sein Wissen und Können in den Dienst dieser Aufgabe zu stellen."

Ich glaube, diese Verpflichtung erfüllt zu haben und die Schule mit gutem Gewissen ihrer weiteren Bestimmung überlassen zu können.

Es ist mir ein großes Bedürfnis, noch zu erwähnen, daß die Verhandlungen in Ankara mit Herrn Staatssekretär Osman Faruk Verimer und Herrn Generaldirektor Fevzi Soner, von denen meines Wissens die Gründung der ersten Kunstgewerbeschule in der Türkei ausgegangen ist, in sehr entgegenkommender und freundschaftlicher Weise geführt wurden. Ich habe es ihrer entschlossenen Haltung mit zu verdanken, daß der Aufbau der Schule in der kurzen Zeit von 2 ½ Jahren vollzogen werden konnte.

Eine sehr wertvolle Unterstützung erhielt ich bereitwilligst in allen Fragen von Seiten des Generalkonsuls der Bundesrepublik Deutschland, Herrn von Grosvenitz in Istanbul, Herrn Kanzler Paulus und Herrn Prof.Dr.Benzing.

Nach Ablauf meines Vertrages am 1.September 1958 wurde ein Wechsel in der Leitung der Schule vorgenommen, wodurch eine ganz neue Situation entstanden ist, über deren weiteren Verlauf ich nicht mehr orientiert bin.

Stuttgart, im April 1959

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bericht an das
Unterrichtsministerium
der türkischen Republik

Vorschlag für den Aufbau de
neuen Kunstgewerbeschule ir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Abschrift

12 e

Stuttgart-N, 22.März 1955

Sch/K

An das

türkische Unterrichtsministerium
z.Hdn des Herrn Generaldirektor
F e r i t S a n e r

A n k a r a /Türkei

Sehr geehrter Herr Generaldirektor,

Zuerst möchte ich Sie bitten, mich dr.Exzellenz
dem Herrn Kultminister
C e l a l Y a r d i m c i
und dem Herrn Staatssekretär
O s m a n F a r u k V e r i m e r
zu empfehlen und ihnen meinen Dank auszusprechen für das Vertrauen, das sie mir entgegen bringen, als Berater mitzuarbeiten bei der Gründung einer Kunstgewerbeschule in Istanbul.

Ich möchte aber auch Ihnen noch ganz besonders danken für Ihre Gastfreundschaft, Ihren freundlichen Empfang und die vielen Aufmerksamkeiten, die ich in Ihrem Lande und während meines Aufenthalts in Ankara durch Ihre Vermittlung erfahren durfte.

Nach reiflicher Überlegung habe ich mich jetzt entschlossen, diesen Auftrag anzunehmen, soweit er sich mit meinen Arbeiten in Deutschland vereinbaren läßt. Ich werde mir, anschließend an diesen Bericht, erlauben, Ihnen einen Vorschlag zu machen, in welcher Weise ich mir die Ausführung dieses Auftrags denke.

Bei meinem dreiwöchigen Aufenthalt in der Türkei haben Sie mir Gelegenheit gegeben, mehrere grössere Gewerbeschulen zu besuchen, und so konnte ich mir einen Überblick verschaffen und einen Einblick bekommen in die Eigenart der Handwerker-Erziehung Ihres Landes. Ich konnte aber auch feststellen, wie dringend notwendig jetzt eine Schule ist, die den künstlerischen Nachwuchs für alle Bedürfnisse des täglichen Lebens, des Handwerks und der Industrie fördert. Dieser Schule fällt aber auch die Aufgabe zu, die Handwerkerschulen zu befruchten, ihre Arbeit in künstlerischen Sinne zu fördern und Lehrkräfte dafür zu erziehen.

./.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ich habe bei meinem Besuch Ihrer Schulen in den Städten Istanbul, Buren und Ankara die Beobachtung gemacht, wie zielbewußt die Regierung dieses für jedes Land so außerordentlich wichtige Gebiet angefaßt hat. Die handwerkliche Erziehung, ich kann das unumwunden zugeben, läßt in der Türkei nicht viel zu wünschen übrig, und ich darf annehmen, daß auch in den andern Schulen so verantwortungsbewußt und mit derselben Zielstrebigkeit und demselben Fleiß gearbeitet wird, wie in den Schulen, die ich kennen lernte.

Es ist mir fremd, daß der Staat die Aufgabe der handwerklichen Ausbildung selbst in die Hand nimmt und selbst finanziert, und daß er nicht erst abwartet, bis diese Aufgabe von den Handwerksbetrieben selbst oder von der Industrie übernommen werden kann, oder bis solche Betriebe vorhanden sind, die diese Aufgabe übernehmen könnten. Aber es ist dem Staat bewußt, daß er ein gutes Handwerk braucht und einen soliden gründlich ausgebildeten Stamm von Facharbeitern für eine tragfähige Wirtschaft.

In den Ländern in Europa liegt der Fall umgekehrt. Der handwerkliche Nachwuchs wird beim selbständigen Handwerker erzogen oder in der Industrie, die eigene gut eingerichtete Lehrwerkstätten unterhält, und die Gewerbeschulen unserer Länder dienen nur dem zusätzlichen Unterricht derjenigen Fächer, die in einer handwerklichen Werkstätte nicht gelernt werden können; das sind außer den theoretischen Fächern auch Übungen in fachlicher Hinsicht, um den Lehrling Arbeiten ausführen zu lassen, zu denen er bei seinem Meister keine Gelegenheit hat. Dieser Unterricht nimmt jeweils 1 Tag in der Woche in Anspruch, die übrigen 5 Tage arbeitet er bei seinem Meister.

Ihre Methode hat aber auch sehr viele Vorteile, denn solange kein selbständiges Handwerk besteht und die für ein Land nötigen Industrien noch nicht vorhanden sind, machen Sie gewissermaßen aus der Not eine Tugend. Ihre Gewerbeschulen sind so gut eingerichtet, daß sie auch größere Aufträge übernehmen können und dadurch zu einer Art Manufaktur, einem gewerblichen Großbetrieb, geworden sind.

Die Mitarbeiter und die Direktion an einer Kunstgewerbeschule in der Türkei müssen sich darüber im Klaren sein, daß sie eine wichtige Verpflichtung, eine große Verantwortung übernehmen, denn es handelt sich nicht nur darum, das Kulturgut des Ostens zu erhalten, sondern neue Wege zu finden, die der Wirtschaft und Gesundung des Landes dienen.

Die Kunstgewerbeschulen in Europa, die teilweise schon über 100 Jahre bestehen, waren immer ein wichtiges Glied der Volkswirtschaft. Von ihrem Wirkungskreis und von ihren Lehrkräften hing und hängt es auch heute noch ab, welche Bedeutung die Industrie ihres Landes und welchen Erfolg ihre Produkte auf dem Weltmarkt haben. Ein Rückblick auf die Vergangenheit und das Bild der Jetztzeit zeigen dies mit aller Deutlichkeit.

Ich konnte in meinem eigenen Lande, in dem ich schon viele Jahre als Lehrer, Entwerfer und Förderer der handwerklichen und industriellen Bestrebungen tätig bin, und auch in fremden Ländern beobachten, welche Gefahren es für die Volkswirtschaft mit sich bringt, wenn diese Aufgabe vernachlässigt wird.

./.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ich bin mir zwar darüber im Klaren, daß diese Aufgabe in erster Linie eine türkische Angelegenheit ist. Es schließt dies aber nicht aus, daß Anregungen und Erfahrungen anderer Länder von großem Nutzen für das Gelingen und für den Erfolg eines derartigen Unternehmens sind.

In den beiden Ländern Deutschland und Großbritannien konnte man dies immer wieder erneut feststellen, wie der Absatz und der Export von den Lehrkräften und der Erziehungsarbeit in den Kunstgewerbeschulen abhängig gewesen ist.

Es wurde mir nach dem 2. Weltkrieg die Aufgabe gestellt, in England und Schottland Vorschläge zu machen für die Umstellung ihrer Schulen auf "Industrial Design", und anschließend fand dann auch der erste internationale Kongreß für "Industrial Design" in London statt. Es wurde sowohl von der Großindustrie, großen Automobil- und Maschinenfabriken, wie von den handwerklichen Kleinbetrieben, den Ingenieuren und Architekten, zu diesem aktuellen Thema Stellung genommen. Es kam dabei wiederholt zum Ausdruck, daß es immer wieder an den Kräften mangelt, die als Entwerfer und künstlerische Berater die gesamte Produktion beeinflussen und fördern können.

Ich darf vielleicht dazu erwähnen, daß schon 1907 der Deutsche Werkbund gegründet wurde, in dem sich alle schöpferischen Kräfte zusammengeschlossen haben, Lehrer, Künstler, Wissenschaftler, Industrielle und Handwerker, um die Aufgabe der guten Formgebung zusammen mit den Politikern und der Regierung zu lösen. Ähnliche Einrichtungen sind dann anschließend in allen europäischen Ländern gegründet worden.

Es ist aber nicht allein der Export, den diese Aufgabe zugute kommt, es sind die Verbraucher im eigenen Land, die davon einen großen Nutzen haben; sie erhalten gute Geräte, schöne Möbel und behagliche Wohnungen. Es wird dadurch auch zu guter Letzt das kulturelle Niveau des Landes gehoben.

Großbritannien hat schon während des 2. Weltkrieges eine Bewegung ins Leben gerufen, die es mit dem Namen "Utility" bezeichnet hat. Es durften nur noch die Gegenstände hergestellt werden, die von einem bestimmten Gremium, dem "Council of Industrial Design" entworfen wurden, und es war vorgeschrieben, wieviel Material und Holz und sonstige Stoffe für einen Gegenstand und eine Sache verwendet werden durften. Das Land wollte dadurch erreichen, daß so wenig wie möglich fremdes Material importiert werde, und zugleich wollte es, und das war eine der Hauptaufgaben, den Geschmack des Verbrauchers verbessern.
Das "Council of Industrial Design" ist eine Nachbildung des Deutschen Werkbundes, hat dieselben Ziele, eine eigene Zeitschrift, veranstaltet Ausstellungen und unterstützt Handwerk und Industrie durch den Nachweis guter Entwerfer und guter Formen.

Auch die kleinen Länder wie die Schweiz, Schweden, Norwegen, Dänemark und Finnland haben einen solchen Verband neben ihren Kunstgewerbeschulen, und es ist erstaunenswert, wie gerade sie im Konkurrenzkampf mit ihren größeren Brüdern recht beachtliche Erfolge erzielen.

Ich habe deshalb auch die Hoffnung, daß die Türkei, die eine sehr bedeutende und wertvolle Tradition hat, mit dieser Gründung auf den richtigen Weg ist, um die Position zu erringen, die heute schon den Leistungen ihres Handwerkerstandes gebührt.

./.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Im Anschluß an diese Ausführungen erlaube ich mir, Ihnen meine Vorschläge für den Aufbau Ihrer Kunstgewerbeschule in Istanbul zu unterbreiten.

Über die Anzahl der Abteilungen, die zu einer Kunstgewerbeschule gehören, hatte ich bereits am 1.2.1955 mit Herrn Sabri Oran und Herrn Mehmet Irmak eine Aufstellung gemacht. Demnach wären folgende Abteilungen einzurichten:

Abteilung für Möbel und Innenausbau
" " Graphik
" " Keramik
" " Gold- und Silberschmiede
" " Formen für Maschinen, Fahrzeuge usw.
" " Textil
" " Dekorationsmalerei
" " Glas und Glasschliff
" " Bildhauer.

Die Größen der Abteilungen sind jeweils abhängig von dem vorhandenen Raum. Um diese bestimmen zu können, müßte ich von Ihnen noch die Grundrisse der 3 Bauten haben, welche ich bereits bei Herrn Sabri Oran angefordert habe.

Sobald ich diese Unterlagen und Ihren Bescheid habe, ob diese 3 Bauten in die Raumeinteilung mit einbezogen werden können, werde ich Ihnen ein genaues Raumprogramm machen mit Angabe der Lehrkräfte und der Anzahl der Studierenden, die jeweils in die Abteilungen aufgenommen werden können.

Es wäre mir noch wichtig, von Ihnen zu erfahren, in welcher Weise Sie sich die Verbindung mit den Gewerbeschulen denken.
Ich bin der Meinung, daß jeder Abteilungsleiter in enger Berührung mit den jeweiligen handwerklichen Abteilungen der Gewerbeschulen stehen muß, und daß alle Aufträge von den betreffenden Abteilungen der Kunstgewerbeschule entworfen und die Versuche für neue Modelle in den Gewerbeschulen gemacht werden, soweit sie nicht in der Kunstgewerbeschule gemacht werden können.
Diese Verbindung halte ich für außerordentlich notwendig im Interesse der beiden Schulen, der Schüler und des Staates.

Meine Mitarbeit denke ich mir wie folgt:
Alle Vorbereitungen würde ich in Stuttgart vornehmen und zwar

1. die Einteilung der Abteilungen,
die Stellung der dazu gehörigen Geräte, Maschinen, Material, Prospekte, Kostenvoranschläge und Verwendungszweck,
2. Einteilung der Grundrisse mit Angabe und Entwürfe der Bestuhlung, Tische, Schränke und detaillierter Ausarbeitung der Entwürfe zur Anfertigung in den Gewerbeschulen,
3. Aufstellung der Lehr- und Stundenpläne,
4. Aufstellung der Bedarfseinrichtungen und Lehrmittel für die verschiedenen Abteilungen,
5. Aufnahmebedingungen,
6. Organisationsplan für die Verwaltung, der Propaganda, und der Stellung zu den Gewerbeschulen zu den Behörden,
7. Auswahl der Lehrkräfte.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ich denke, daß ich für diese Arbeit hier in Stuttgart 3-4 Monate benötige und dann in der Zwischenzeit einmal zu einer Besprechung nach Istanbul käme. Bei dieser Besprechung könnte man alle oben aufgeführten Fragen vollends klären.

Die Entschädigungsfrage denke ich mir folgendermaßen:

für je 1 Monat in Stuttgart 2 000 türk.Pfd.,
von denen ein Teil transferiert wird,

für je 1 Monat in Istanbul 3 000 türk.Pfd.,
nach meinem Dafürhalten wird wahrscheinlich nur 1 Monat in Frage kommen,

die Reisespesen würden von der Regierung getragen.

Es wäre wichtig, wenn ich bald erfahren könnte, wer die Leitung der Schule übernimmt. Eine erfolgreiche und ersprießliche Mitarbeit hängt naturgemäß davon ab, ob der betreffende Leiter die deutsche Sprache vollkommen beherrscht, und ob es ferner möglich ist, daß auf der Verwaltung eine Sekretärin ist, die deutsch sprechen und schreiben kann.

Ich wäre Ihnen dankbar für Ihre umgehende Stellungnahme zu meinen Vorschlägen und zeichne in dieser Erwartung mit dem Ausdruck

vorzüglichster Hochachtung

Ihr sehr ergebener

gez. Adolf G. Schneck

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

12

Entwurf einer Verfassung
für die neue Kunstgewerbeschule
in Istanbul

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Vorläufige Verfassung der Kunstgewerbeschule (Hochschule für angewandte Kunst) in Istanbul

Aufgabestellung und Gliederung

1. Die Kunstgewerbeschule hat die Aufgabe, Industrie und Handwerk der Türkei zu fördern und den künstlerischen Nachwuchs an männlichen und weiblichen Kräften auszubilden.

2. Die Förderung von Industrie und Handwerk umfaßt neben dem Unterricht und der Ausbildung zum Entwerfen, die öffentlichen Stellen und private Kreise auf Ansuchen zu beraten, ihre Entwürfe, Modelle und Arbeiten gegen Entgelt zu liefern und sich an der Ausarbeitung und Erprobung neuer Modelle und Techniken zu beteiligen, ferner Ausstellungen im In- und Ausland vorzubereiten.

3. Ziel der Ausbildung des künstlerischen Nachwuchses ist, die Studierenden auf den an der Kunstgewerbeschule gepflegten Gebieten zu einem künstlerisch selbständigen Entwerfer heranzubilden.

4. Daneben soll selbständigen Handwerkern und Angestellten einschlägiger Betriebe, die bereits eine künstlerische Vorbildung haben, Gelegenheit zum Entwerfen und zur Ausführung gegeben werden.

5. Der Unterricht an der Kunstgewerbeschule gliedert sich in folgende, nach Lehrplan und Lehrstoff getrennte und selbständige Abteilungen.

   A. Allgemeine Abteilung

      Der Unterricht umfaßt grundlegende Fächer, Zeichnen und Malen, Schrift, Grund- und Formenlehre, praktisches Werken in Ton, Holz, Metall und Werkexperimente.

   B. Fachabteilungen

      a) für Möbelbau und Innenausstattung
      b) für Dekorationsmalerei
      c) für graphisches Gewerbe
      d) für Metallbearbeitung
      e) für Keramik
      f) für Glasschliff, Mosaik und Glasbild
      g) für Textil, Stoffe und Teppiche.

-2-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

19

6. Das Ministerium kann nach Bedarf weitere Abteilungen angliedern, die bestehenden ausbauen, vermindern oder verändern. Die einzelnen Fachabteilungen gliedern sich in eine Unter- und eine Oberstufe, in der das Studium abgeschlossen wird. Die Dauer dieser Ausbildung beträgt also mit der Allgemeinen Abteilung sechs Semester. Anschließend können hervorragend begabte Studierende noch in eine Meisterklasse aufgenommen werden. Sie können gegen Entgelt zum Unterricht herangezogen werden, sich weiter ausbilden zu Lehrern an ähnlichen Schulen und haben in eigenem Atelier Gelegenheit, selbständig zu arbeiten.

7. Jede Abteilung ist einem künstlerischen Leiter unterstellt, der je nach Umfang der Abteilung einen Assistenten aus der Meisterklasse zuziehen darf. Die Fachabteilungen benötigen zum Unterricht einen Lehr- oder Werkmeister mit den entsprechenden Maschinen und Apparaten. Solange diese noch nicht beschafft werden können, müßte den Studierenden gestattet werden, die Einrichtungen der Gewerbeschulen zu benutzen. Allen Abteilungen sollten besondere Vorrechte eingeräumt werden bezüglich der Ausführungen und der Versuche in den bestehenden Gewerbeschulen.

8. Als weitere Lehrmittel neben dem Unterricht und der Benutzung der Werkstätten dienen gemeinsam für alle Abteilungen die Bibliothek, die Vorbildersammlung, die Warenkunde, Fotos und Dias ausgeführter Werke, die Lehrmittelsammlungen der Gewerbeschulen, die allgemeinen und öffentlichen Sammlungen, Reisen und Besichtigungen von Handwerksbetrieben und Industrien.

9. <u>Aufnahmen</u>

Zur Aufnahme ordentlicher Schüler in die Kunstgewerbeschule werden verlangt: Belege über ausreichende Schulbildung und über sittlich gute Führung. Des weiteren ist erforderlich fünfjährige Volksschule mit Ausbildung in der Gewerbeschule bis zur Gesellenprüfung in dem zu belegenden Fach. Nach Absolvierung der Mittelschule muß ebenfalls eine Gesellenprüfung abgelegt werden. Nach Absolvierung des Lyzeums ist mindestens eine halbjährige Tätigkeit in dem zu belegenden Fach nachzuweisen. Ferner wird für die Aufnahme in die Allgemeine Abteilung eine Prüfung stattfinden, in der der Nachweis der künstlerischen Fähigkeit zu erbringen ist, eine Aufgeschlossenheit für schöpferische Arbeiten.

10. Die Aufnahme außerordentlicher Schüler entscheidet jeweils der Leiter der Fachabteilung zusammen mit dem Direktor.

11. Der Unterricht erfolgt nur zu den Tageszeiten. Diese werden vom Lehrerkonvent bestimmt im Benehmen mit der vorgesetzten Ministerialbehörde, ebenso der Beginn und das Ende des Semesters.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

12. Zum Übertritt von einer Fachabteilung in die andere ist die Direktion mit den betreffenden Abteilungsleiter zuständig.

13. Es ist den Studierenden gestattet, Entwürfe und Versuche in anderen Abteilungen auszuführen, wenn der Abteilungsleiter und sein technischer Berater damit einverstanden sind.

14. Betrifft Ferien, Schulgeld und Stipendien.

15. Am Schluß des Semesters werden den Schülern und Schülerinnen über Fleiß, Kenntnisse und Verhalten Zeugnisse durch die Direktion ausgestellt und nach ordnungsgemäßem Unterricht und Abschluß des Studiums ein Abgangszeugnis, für das eine besondere Aufgabe als Diplomaufgabe gestellt wird.

16. Ausstellungen sowohl im Anstaltsgebäude wie außerhalb sollen weiteren Kreisen einen Einblick über die Tätigkeit der Schüler und der Lehrer geben.

17. Betrifft Disziplinen.

18.

19. <u>Lehrkörper, Leitung und Verwaltung</u>

Den Lehrkörper bilden:

a) die Abteilungsvorstände, Professoren bezw. Künstlerische Lehrkräfte, ordentliche Hauptlehrer bezw. Gastlehrer

b) Fachlehrer bezw. technische Lehrer

c) Hilfslehrer.

Zur Unterstützung der Haupt- und Fachlehrer werden je nach Bedarf weitere technische und sonstige Hilfskräfte bestellt. Die Lehrkräfte werden teils öffentlich-rechtlich, teils privatrechtlich durch Dienstvertrag angestellt.

20. Die Leitung und Verwaltung wird mit Hilfe des zugehörigen Verwaltungspersonals geführt:

a) durch den Direktor
b) durch den Lehrerkonvent
c) durch die Fachausschüsse
d) durch den Beirat.

21. Betrifft Ernennung des Direktors.

-4-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

21

22. Der Direktor vertritt die Kunstgewerbeschule nach außen und besorgt mit Hilfe des Verwaltungspersonals die äußere und innere Geschäftsleitung. Der Direktor ist für den Stand der Anstalt und den Vollzug aller auf die Kunstgewerbeschule und ihre Angehörigen bezüglichen Gesetze, Verordnungen und Verfügungen verantwortlich. Der Direktor hat die Dienstaufsicht über die Mitglieder des Lehrkörpers, das Verwaltungs- und sonstige Dienstpersonal und ihre Verpflichtungen. Der Direktor beruft den Lehrerkonvent, die Fachausschüsse und den Schulrat, deren Beratungen er vorbereitet und als Vorsitzender leitet. Der Direktor bewirkt die Aufnahme und Entlassung der Schüler und sorgt für die Aufrechterhaltung der Schulordnung. Der Direktor hat mindestens alle zwei Jahre einen Bericht über den Stand der Anstalt zu erstatten.

23. Der Direktor erledigt die laufenden Geschäfte in eigener Zuständigkeit, soweit nicht die Mitwirkung anderer Anstaltsorgane vorgeschrieben oder die Genehmigung der Aufsichtsbehörde vorbehalten ist, die in eiligen Fällen auch nachträglich herbeigeführt werden kann.

24. Zur Unterstützung in seiner gesamten Tätigkeit ist dem Direktor das erforderliche Verwaltungspersonal beigegeben. Der erste Verwaltungsbeamte besorgt mit Hilfe des Kanzleipersonals die Kanzleigeschäfte sowie die Kassen- und Rechnungsführung, für die er in erster Linie die Verantwortung trägt, außerdem obliegt dem ersten Verwaltungsbeamten die Aufsicht und Rechnungsführung über die Materialverwaltung.

25. Der Lehrerkonvent der Kunstgewerbeschule besteht aus sämtlichen Hauptlehrern der Anstalt sowie aus den sonstigen Personen, denen durch besondere Verfügung der Aufsichtsbehörde die Mitgliedschaft eingeräumt wird. Auf Antrag oder mit Zustimmung des Lehrerkonvents können Fach- und Hilfslehrer, sofern der Gegenstand der Beratung ihr Lehrgebiet betrifft, sowie andere Persönlichkeiten zu Verhandlungen des Lehrerkonvents, jedoch ohne Stimmrecht, dauernd oder im Einzelfall beigezogen werden.

26. Der Lehrerkonvent beschließt mit einfacher Stimmenmehrheit, bei Stimmengleichheit entscheidet der Direktor oder sein Stellvertreter.

27. Für jede Abteilung wird ein Fachausschuß gebildet. Die Fachausschüsse bestehen aus dem Vorstand der Abteilung, den Fachlehrern, dem Direktor und dem Schulrat. Die Fachausschüsse sind gutachtlich in wichtigen Angelegenheiten der Abteilung zu hören, insbesondere

a) über die nähere Ausgestaltung des Lehrplans und Unterrichts,

b) über den Haushaltsplan.

-5-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

22

28. Der Schulrat besteht aus

a) dem Lehrerkonvent der Kunstgewerbeschule,

b) aus je einem Vertreter der Architekturabteilung der Technischen Hochschule und des Senats der Akademie der bildenden Künste,

c) aus Vertretern des Kunsthandwerks und der Kunstindustrie und besonders berufenen Personen des Schulrats.

29. Der Schulrat wird nach Bedarf zusammengerufen und ist zu hören über Änderungen in wesentlichen Einrichtungen der Anstalt, wichtigen Fragen, die das Anstaltsgebäude betreffen und den Haushaltsplanentwurf.

30. Der Entscheidung der Aufsichtsbehörde sind vorbehalten

a) Änderungen der Verfassung,
b) Berufung der Lehrer,
c) Feststellung des Lehrplans,
d) Feststellung von Dienst- und Verwaltungsvorschriften,
e) Feststellung der Vorschriften für die Schüler,
f) Festsetzung der Unterrichtsgelder,
g) Feststellung des Haushaltsplanes,
h) Bauangelegenheiten.

31. Die Kunstgewerbeschule ist dem Kultusministerium direkt unterstellt.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

27

Aufstellung von Stiftungen
von Lehrmitteln
durch das Generalkonsulat in
Istanbul über das
Auswärtige Amt der Bundesregierung
in Bonn

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Zusätzlich noch

24

Lehrmittel für alle Abteilungen

Tusche	6 Farben à 10 Stück (gelb, rot, saftgrün hell, dunkelgrün, blau, orange)	
	60 Stück à DM -.45 =	DM 27.--
	30 Stück à DM -.45 = (schwarz)	DM 13.50
Graphos	mit kompletten Federnutz 10 Stück à DM 11.95 =	DM 118.50
Tuschpatronen	20 Stück à DM -.55 =	DM 11.--
Füllfedertinte	Nr.70 20 Fläschchen à DM -.60=	DM 12.--
	Fa. Günther Wagner, Pelikan-Werke, Hannover	
		DM 182.--

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

25

Lehrmittel für alle Abteilungen

Aquarellfarbe Nr.1225/3 schwarz
15 Tuben à DM -.40 DM 6.--

Pelikan-Stoffdruckfarbe
Nr.815 schwarz,
schwarz, violett, grün, blau, rot, gelb,
von jeder Farbe 6 Gläser
18 Gläser à DM 1.15 = DM 20.70

Verdünnungsmittel Nr.815 V
3 Gläser à DM -.70 DM 2.10

Künstler-Aquarellfarben in Näpfchen
Nr.23 P/12
mit 12 Näpfchen
2 Stück à DM 10.80 = DM 21.60

Nr.23 P/24
mit 24 Näpfchen
2 Stück à DM 18.90 = DM 37.80

Studien-Aquarellfarben in Schälchen
Nr.66 D
mit 12 Schälchen
20 Stück à DM 4.-- = DM 80.--

Nr.66 DE
mit 24 Schälchen
5 Stück à DM 8.40 = DM 43.50

Studien-Deckfarben in Schälchen
Nr.735 D
mit 12 Schälchen
10 Stück à DM 4.80 = DM 48.--

Nr.735 D
mit 24 Schälchen
5 Stück à DM 10.25 = DM 51.25

Plakat-Temperafarben Nr.730 Z
mit 12 Tuben
10 Kasten à DM 9.15 = DM 91.50

DM 402.45

Fa.Günther Wagner, Pelikan-Werke, Hannover

Handdruckfarbkasten
10 Kasten à DM 10.-- = DM 100.--
mit 13 Tuben

Fa.Knot & Ehinger, Stuttgart-Feuerbach DM 100.--

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Lehrmittel für alle Abteilungen

Buntstifte	20 Schachteln mit 12 Farben à DM 6.--	DM 120.--
Minenhalter	50 Stück à DM 2.70	DM 135.--
Minen	50 Dutzend sortiert 3H HB F à DM 2.70	DM 135.--
		DM 390.--

Fa.A.W.Faber,Nürnberg

Marmara Univers
Kütüphane ve Doküm
Daire Başkanlı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

27

Lehrmittel für alle Abteilungen =Verschiedenes=

Zeichenkohle	je nach Größe Schachtel
Aquarellpinsel	je nach Größe
Temperapinsel	je nach Größe
Reißnägel	
Zeichenpapier	für Tusche -Schöllerhammer- DIN A 2 DIN A 1
Zeichenpapier	für Aquarell -Schöllerhammer- DIN A 2 DIN A 1
Detailpapier	91 cm breit rauh Rolle -50m- glatt " -50m-
Zeichenkreide	schwarz in Holz hart mittel weich
Glutolin	große Packungen Packung 125 g
Papierklebestreifen	DM 300.--

Fa.H.Freytag,Stuttgart

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Federn usw.

Menge	Art	Nr.		DM	DM
3 St.	Werkschnittgeräte	887		4.60	13.80
3 St.	Linolschnittbesteck	872		5.65	16.95
5 St.	Linolschneider	871		1.65	8.25
5 St.	Papierschneider	875		1.40	7.--
10 St.	Hartholzgriffe	1615		-.45	4.50
3 Gros	Ornamentfeder	500	2mm	10.60	31.80
3 Gros			1mm	10.60	31.80
3 Gros			3mm	10.60	31.80
3 Gros	Bandzug-Feder	190	1mm	7.55	22.65
3 Gros			1,6mm	7.55	22.65
3 Gros			2mm	7.55	22.65
3 Gros		180	1,35mm	6.95	20.85
3 Gros			2mm	6.95	20.85
3 Gros	Breuer-Feder	505	5 breit	11.95	35.85
3 Gros	Bandzug-Feder	600	0,7mm	4.60	13.80
			1,5mm	4.60	13.80
			2,4mm	4.60	13.80
3 Dutz.		755	6mm	1.50	4.50
3 Dutz.			10mm	1.50	4.50
3 Dutz			15mm	1.50	4.50
3 Gros	Zeichenfeder	66		4.85	14.55
3 Gros		125		4.35	13.05
3 Gros		511		5.55	16.65
3 Gros		512		5.55	16.65
3 Gros		513		5.55	16.65
3 Gros		515		6.95	20.85
3 Gros		517		7.95	23.85
3 Gros	Schreibfeder	328		4.35	13.05
5 Gros		0509		3.40	10.20
½ Gros	Zeichenfederhalter	1000	mit Fed.515	19.50	9.75
½ Gros		1001	mit Fed.66	23.30	11.65
½ Gros		1002	mit Fed.66	22.05	11.03
½ Gros		1003	mit Fed.66	20.--	11.50
½ Gros	Spezialhalter	1614		35.30	17.65

DM 556.38

Lieferfirma:
Breuer & Co, Iserlohn

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Keramik-Abteilung

Runddraht	1,50Ø	5 kg	DM 137.--
Runddraht	2,00Ø	5 kg	DM 130.--

Fa.Vacuumschmelze AG,Hanau/Main

Für Kammertopfmühle

6 Töpfe A 5 l Inhalt	DM 240.--
6 Zuspannvorrichtungen	DM 156.--

Rinderpinsel spitz Sorte 160

1 Dtz.Nr.0/0	DM 13.60
1 " " 1	DM 10.40
1 " " 3	DM 9.--
1 " " 5	DM 6.90
1 " " 7	DM 5.60
1 " " 9	DM 4.60

Rinderpinsel schräg Sorte 165

1 Dtz.Nr.0/0	DM 16.80
1 " " 1	DM 13.80
1 " " 3	DM 10.40
1 " " 5	DM 7.70
1 " " 7	DM 6.--
1 " " 9	DM 5.10

Fa.Gebr.Netzsch,Selb/Bay.

DM 771.80

CoO	Cobalt	oxid	5 kg	DM 137.--
SnO_2	Zinn	"	10 kg	DM 195.--
CuO	Kupfer	"	5 kg	DM 47.25
TiO_2	Titan	"	5 kg	DM 19.50
Sb_2O_3	Antimon	"	5 kg	DM 22.10
Cr_2O_3	Chrom	"	5 kg	DM 33.50
ZnO	Zink	"	10 kg	DM 17.60
MnO_2	Mangan	"	5 kg	DM 40.--

Fa.Aug.Hedinger KG,Stuttgart

DM 511.95

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Textil-Abteilung

30

Pulverfarben:

1 kg	Elfenbeinschwarz	à DM 2.80	=DM 2.80
1 kg	Litopone weiß	à DM 1.10	=DM 1.10
1 kg	Ocker	à DM -.85	=DM -.85
1 kg	Chromgelb Zitron	à DM 5.25	=DM 5.25
1 kg	Neapelgelb	à DM 9.75	=DM 9.75
1 kg	Ultramarinblau	à DM 3.95	=DM 3.95
1 kg	Pariserblau	à DM 7.50	=DM 7.50
1 kg	Englischrot	à DM 1.95	=DM 1.95
1 kg	Krapplack dunkel	à DM12.75	=DM 12.75
2 kg	Permanentrot	à DM 6.50	=DM 13.--
1 kg	Chromoxydgrün feurig	à DM11.60	=DM 11.60
1 kg	Gebrannte Siena	à DM 2.--	=DM 2.--

Hoechst
Badische Anilin-u.Sodafabrik

DM 72.50

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

31

Abteilung Möbel

1 St. Ulmia	Parallelschraubstock Nr.31 mit festen Backen	DM	49.50
1 St. Ulmia	Grathobel Nr.496, verstellbar, mit Handschoner u.Schlagknopf 32 mm	DM	17.20
1 St. Ulmia	Grundhobel Nr.500 E mit 3 Eisen	DM	9.40
1 St. Ulmia	Präz.Winkel Nr.600 mit blauer Stahlschiene 150 250 350 600 750 mm	DM	32.60
1 St. Ulmia	Gehrungsschneidlade Nr.323 rotbuchen 350 mm	DM	4.20
1 St. Ulmia	Gehrungssäge Nr.352 L	DM	72.50
1 St. Ulmia	Gehrungsstoßlade Nr.39, rotbuchen mit Eisenspindel	DM	40.45
1 St. Ulmia	Handsäge Nr.270/600 mm	DM	6.40
1 St. Ulmia	Absatzsäge Nr.271/600 mm	DM	6.40
1 St. Ulmia	Schweifsäge Nr.272/600 mm	DM	6.20
1 St. Ulmia	Knabensäge Nr.282/450 mm	DM	5.50
1 St. Ulmia	Fuchsschwanz Nr.142/300 mm	DM	3.30
1 St. Ulmia	Stichsäge Nr.144/300 mm mit Fuchsschwanzgriff	DM	2.70
1 St. Ulmia	Gratsäge Nr.147 mit festem Blatt	DM	3.10
1 St. Ulmia	Spannsägen-Feilkluppe Nr.59/Ia, Spannlänge 285 mm	DM	13.30
3 St. Ulmia	Momentschraubzwingen Nr.22, Normalausf. Gr. 1 1½ 2 2½ 3	DM	31.20
4 St. Ulmia	Leimklammern Nr.180 Gr.1-4	DM	2.70
1 St. Ulmia	Spreizzange Nr.171/2	DM	4.65
			DM 304.50
1 Satz	Werkzeuge Nr.402		DM 213.50
			DM 518.--

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Abteilung Dekorationsmalerei

Pigmente:

7 kg	Zinkweiß	à DM 2.05	=DM	14.35
1 kg	Neapelgelb hell	à DM 9.75	=DM	9.75
1 kg	Neapelgelb dunkel	à DM 10.50	=DM	10.50
1 kg	Kobaltblau hell	à DM 38.50	=DM	38.50
2 kg	Kobaltblau dunkel	à DM 37.50	=DM	75.--
3 kg	Chromoxydgrün feurig	à DM 11.60	=DM	34.80
2 kg	Chromoxydgrün stumpf	à DM 5.80	=DM	11.60
5 kg	Ultramarin dunkel	à DM 3.95	=DM	19.75
5 kg	Lichter Ocker	à DM -.85	=DM	4.25
5 kg	Dunkel Ocker	à DM -.60	=DM	3.--
5 kg	Caput mortum	à DM 1.85	=DM	9.25
5 kg	Grüne Erde	à DM 3.75	=DM	18.75
7 kg	Umbra grünlich	à DM 1.90	=DM	13.30
8 kg	Elfenbeinschwarz	à DM 2.80	=DM	22.40
7 kg	Englischrot	à DM 1.95	=DM	13.65
6 kg	Terra di Pozzuoli	à DM -.75	=DM	4.50
1 kg	Kadmiumrot dunkel	à DM 84.50	=DM	84.50
1 kg	Kadmiumrot hell	à DM 38.--	=DM	38.--
1 kg	Kadmiumgelb orange	à DM 34.--	=DM	34.--
3 kg	Krapplack dunkel	à DM 12.75	=DM	38.25
3 kg	Mangenviolett	à DM 20.--	=DM	60.--
7 kg	Siena gebrannt	à DM 2.--	=DM	14.--
6 kg	Preussischblau	à DM 7.50	=DM	45.--
				DM 617.10

Lieferfirma:

Günther Wagner, Pelikan-Werke, Hannover

Badische Anilin-u.Sodafabrik, Ludwigshafen

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

33

Aufstellung von Stiftungen
deutscher Firmen

Vorbilder und Anschauungsmaterial

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Industrie

S t i f t u n g e n

34

Aluminiumzentrale E.V. Düsseldorf	Prospekte
Bauer'sche Gießerei Schriftgießerei Frankfurt/M.	Schriftproben
H.Berthold Schriftgießerei AG Berlin SW 61	Schriftproben
Continental Gummiwerke AG Hannover	Muster v.Fußbodenbelägen Prospekte
Krause & Co Iserlohn	Muster u.Prospektmaterial
Deutsche Linoleumwerke AG Bietigheim	Muster u.Anschauungsmaterial
Dunlopilan GmbH Hanau/Main	Prospekte u.Fußbodenplatten
Eternit AG Berlin-Hohenschönhausen	Prospekte
A.W.Faber-Castell Bleistiftfabrik Stein bei Nürnberg	Katalog
Wilhelm Gienger GmbH Sanitäre Einrichtungen Stuttgart-Bad Cannstatt	Kataloge
Dr.H.Girsberger Verlag Zürich/Schweiz	Abonnement der "Internationalen Adressbuch-Revue"
Göppinger Kaliko-u.Kunstleder-Werke GmbH Göppingen	Muster v.Plastics
Gretsch & Co Baubeschlagfabrik Stuttgart-Feuerbach	Kataloge, Zeichnungen, Musterkollektion (Modellrahmen v. Tür-u.Fensterbeschlägen)
Gretsch-Unitas GmbH Baubeschlagfabrik Stuttgart-Feuerbach	Kataloge, Prospekte, Beschläge, Musterrahmen, Musterhölzer
Konrad Hornschuch AG Weißbach	Stoffmuster (Vorhangstoffe, Steppstoffe usw.)
Kast & Ehinger GmbH Druckfarbenfabrik Stuttgart-Feuerbach	Farben für Stoffdruck

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

35

Gebr.Klingspor Schriftgießerei Offenbach/Main	Schriftproben Mappen mit Anwendungsbeispielen
Walter Knoll & Co Sitzmöbelfabrik Herrenberg	Stoffmuster
Jbegla -Industrieberatungsbüro für Glasanwendung v.Spiegelglas, Gußglas usw. Stuttgart-W	Glasmusterschrank
Marburgwerke AG Fabrik von Zeichen-u.Malartikeln Tann	Prospektmaterial
Marburger Tapetenfabrik Kirchhain	Musterrollen, Tapetenabschnitte, Werbebroschüren
Ed.Niederdrenk Spezial-Türschloß-Fabrik Velbert/Rheinl.	Musterbücher, Handmuster, Sonderlisten
Norta -Norddeutsche Tapetenfabrik Hülscher & Steiner Langenhagen vor Hannover	Tapetenmuster
Ogro -Otto Großsteinbeck GmbH Velbert/Rheinl.	Kataloge, Musterbeschläge, Griff-u.Türdrückerformen
Pausa -Mechan.Weberei u.Druckerei Mössingen	Stoffmuster
Gebr.Rasch & Co Tapetenfabrik Bramsche bei Osnabrück	Ausstellungskatalog u. Broschüren
Adolf Reiser Sanitäre Einrichtungen Böblingen	Kataloge
Gustav Reiser Gesundheitstechnische Einrichtungen Stuttgart-Untertürkheim	Kataloge u.Prospekte
Röhm & Haas GmbH Chemische Fabrik Darmstadt	Muster u.Druckschriften von Plexiglas
Handweberei Rohi Ceretsried üb.Wolfratshausen/Obb.	Musterkollektion
Salubra-Werke AG Tapetenfabrik Grenzach/Baden	Muster u.Prospektmaterial

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Chr.Scheufele Buchdruckerei Stuttgart-S	Kalender 36
Papierfabrik Scheufelen Oberlenningen	Offsetpapier 500 Blatt Daunendruckpapier 500 Blatt
H.Schmincke & Co Farbenfabrik Düsseldorf-Grafenberg	Muster u.Prospektmaterial
Stähle & Friedel Stuttgart-S	Kalender
D.Stempel AG Schriftgießerei Frankfurt/Main	Prospekte u.Broschüren
Vorwerk & Co Teppich-u.Möbelstoff-Fabrik Wuppertal-Barmen	Teppich-u.Möbelstoffmuster
Günther Wagner Pelikan-Werke Hannover	Druckschriften u.Aufstrichkarten
C.E.Weber Schriftgießerei Stuttgart-S	Schriftmuster-Kataloge
Wehra-AG Teppich-u.Möbelstoffweberei Wehr/Baden	Teppich-u.Möbelstoffmuster
Wilhelm Weidtmann Buchdruckerfarbik Velbert/Rheinl.	Kataloge u.Muster

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

37

Angebote für die Einrichtung
der Lehr und Versuchswerkstätten
der Kunstgewerbeschule in
Istanbul

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A n g e b o t e

78

Fa. Gottlob Thumm, Spaichingen

Musterwebstuhl	DM	411.—

Fa. Riko-Werkzeuge u. Maschinen
Stuttgart-S

Maschinen u. Vorrichtungen für die Einrichtung einer Metall-Werkstätte ca.	17 495.—

Fa. Ferdinand Prang, Maschinenfabrik
Stuttgart-Bad Cannstatt

Abricht-Fräs-u. Dicken-hobelmaschine Nr.241	3 988.50
Kreissäge Nr.380	1 918.—
Kleinkreissäge Nr.202	564.80
Kreissäge Nr.130	1 581.55
Bandsägemaschine Nr.398	1 935.20
Bohrspiralsäge Nr.197	807.45

Fa. Wilhelm Leo's Nachfolger
Stuttgart-S

Puppenhaare Nr.10	1 [illegible].—
Tierhaarpuppenhaare Nr.70	650.—
Werkstätten-Einrichtung für Buchbinder	

Fa. Karl Meissner, Maschinenfabrik
Stuttgart-Feuerbach

Tischschleifmaschine	595.—

Fa. Georg Ott, Ulm/D.

Tischlerwerkzeuge ca.	934.70

Fa. Heinkel AG, Goldmaring/Schwaben

Universal-Bandsäge Amata	296.—

Fa. J. Altmann KG, Stuttgart

Abziehpresse	2 650.—

Fa. Adolf Dyla GmbH
Stuttgart-Bad Cannstatt

Hydraulische Furnierpresse Modell P 66 mit 3 Platten	10 170.—
Furnierschnellpresse Modell F.S.O.	3 [illegible].—

Fa. C.C. Hellweg, Bentlingen-Betriebe

Einrichtung einer Bohrlinie nach besonderer Aufstellung	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fa. Hufeld, Maschinenfabrik
Aistaig/B.

Werkzeuge für die Holzverarbeitung

Fa. Aug. Hedinger KG
Stuttgart-S

Keramische Produkte lt. beiend. Aufstellung

Fa. Ludwig Riedhammer GmbH
Nürnberg

Elektro-Kammeröfen	DM	3 100.--
Schalt-u. Regelanlage		3 400.--
Elektr. Silitstäbeöfen		4 000.--
ein Satz Heizstäbe		1 900.--
Drehstrom-Brennen-Transformator		2 000.--
Schalt-u. Regelanlage		2 100.--

Fa. August Brunelster oHG
Stuttgart-S

Phosphorbronze-Drahtgewebe

Fa. Gebrüder Botzach, Maschinenfabrik
Gerb/Bay.

Kammertopfmühle mit Töpfen usw. 2 935.40

Pinsel nach Bild

Fa. Wilhelm Ostertag
Stuttgart-Bad Cannstatt

Werkstatt-Einrichtung für die Edelmetall-Industrie mit Emaillieröfen nach beiend. Aufstellung

Fa. Vollmer-Werke, Maschinenfabrik GmbH
Biberach/Riß

Werkstatt-Einrichtung für Hydraulikpressen u. Schleifapparate

Fa. Vacuumschmelze Aktiengesellschaft
Hanau/Main

Schmelzmaterial für Laboratoriumswerkstätte

Fa. D. Stempel AG, Frankfurt/Main

Ziegelpresse samt Zubehör für graffische Werkstätte	3 768.78
Schriftmaterial	2 388.04

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

40

Fa. Heissmann GmbH, Maschinenfabrik
Engen Bez. Konstanz

Maschinen-Einrichtung für
Keramik-Werkstätte
lt. besond. Aufstellung

Fa. Conrad Haber, Lilienthal

Elektr. Brennöfen
für Keramik-Werkstätte

Fa. Max Mader, Stuttgart

Farbspritzanlage DM 342.—

Fa. AEG Allgemeine Elektricitäts-Gesellschaft
Stuttgart

Vielzweck-Werkzeugmaschinen

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

41

Aufstellung der Dias für
Vortragszwecke

Leihgaben deutscher Firmen

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

42

F o t o s und D i a s

-von nachstehend aufgeführten Firmen zur Verfügung gestellt-

Fa. Dr.Ing.h.c.F.Porsche KG Stuttgart-Zuffenhausen	Dias -2 kleine
Fa. Daimler-Benz AG Werk Sindelfingen Direktor Hermann Ahrens	Fotos
Fa. Vereinigte Westdeutsche Waggonfabriken AG Dr.ing. Julius Wagner Köln-Deutz	Fotos -16
Fa. Düsseldorfer Waggonfabrik Düsseldorf	Dias -7
Fa. P. Firnhaber, Möbelbau Stuttgart Herr Cerasovsky	Dias -12
Fa. Möbelfabrik Horgen-Glarus Glarus/Schweiz	Mäppchen Abbildungen -2 Prospekt
Fa. Wilhelm Knoll, Sitzmöbelfabrik Stuttgart	Abbildungen Katalog
Fa. Möbelfabrik Behr, Wendlingen	Dias -5
Fa. Walter Knoll & Co, Sitzmöbelfabrik Herrenberg	Fotos -21
Fa. Eugen Schmidt GmbH, Polstermöbelfabrik Darmstadt (Fotografin Hedda Reidt, Stgt.)	Fotos -15
Fa. Carl Straub, Polstermöbelfabrik Knittlingen	Fotos -17 Prospekte
Fa. Pausa AG, Mechan. Weberei Mössingen Direktor Mauseler	Dias -18
Fa. Volkswagenwerk GmbH Wolfsburg	Dias Prospekte

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 2 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu tanıtım kitapçığı, 1957.

İDARE

Okul Müdürü : SABRİ ORAN
(Geçici Y. Mimar)

Müdür Yard. : FETHİ DUYAR

TELEFON :

POSTA ADRESİ :

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU

Beşiktaş - Akaretler

İSTANBUL

OKULUN GAYE VE VAZİFESİ

Memleket sanayiinin ihtiyacı olan muhtasas teknikyen ve sanatkârlarına her bakımdan mükemmel yetişmelerini sağlamak okulun başlıca vazifesidir. Çeşitli sanat kollarında ye. tişen bu gençlerin hayata uyarak, mustakil ve yaratıcı birer sanatkâr olmalarına bilhassa ehemmiyet verir.

Her bölümde bulunan öğretim ve bu sosyal gelişme sanat seviyesine olduğu kadar, yeni buluş ve düşüncelerin tecrübe ve resmiyet edilmelerine de imkân verir.

Okulun diğer bir vazifesi de, kalkınma halinde olan memleketin sanat hayatına iyi sosyal ve ahlâkî örneklerle rehber olmak, onların mütehassıslarına yardım etmek suretiyle el sanatları ve endüstrisine gelişmelerine hizmet etmektir.

UMUMİ HAZIRLIK BÖLÜMÜ

Bu sınıf iki yıllık eğitim görür. A Grubunda öğrenciler sanatlar kolları ile ilgili ve İç Mimarlık bölümüne devam edecekler bulunurlar. Öğrenciler burada yaratıcı kuvvetlerini, ele yeteneklerine imkân veren ahşap ve maden, tahassüslerini artık edebilirler. Mesleki dersler arasında yapı ve boyut bilgisi, malzeme bilgisi, resimsel perspektif ve projeksiyon çizimi öğretilir. Tam zamanlı mühim bir yer verilmiştir. Ağaç, çamur, taş, plastik, metalik, yün tezgâh malzeme ile pratik kompozisyonlar, tertipler ve etüdler yapılır. Hayalden serbest resim, tabiat ve modelden resim, renkli ve renksiz resim mevzuları geniş ölçüde bir yer tutmaktadır.

B grubunda Grafik sanatlar, Tekstil, Seramik ve Çinicilik bölümleri seçenekler bulunur. Bu bölümdeki öğrencilerin programında serbest resim, tahtlerine ve modellere renkli ve renksiz çalışmalar, malzeme ahşap ve taş üzerine mühim bir yer tutar. Bu sanatlar memleketi için lüzumlu olan mamûl ve yarımamûl kabûliyetleri kazandırarak endüstri çalışmalarına bulunurlar. Yine aynı şekilde grafik malzeme üzerinde çalışmalık çeşitli materyallerde yaratıcılar ve pratik işler yaparlar.

İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ

İnşaat sanatları fakültesi mimarlık şubesi ile koordinasyon sağlanır ve aynı zamanda her türlü inşaat sahasının fizik kompozisyon ve yapılarına bölümün mevzularını bağlı eder.

Bu bölümdeki öğrenciler, birçoğu için ilk mesleğini olmağa mecburdurlar. Bu bakımdan malzeme ve tavsiyelerini iyice tanımak ve tatbiklerinde şekle geçirmektirler. Ayrıca öğrencilerin resim, modelaj ve bilgisi kuvvetlendirmek maksadını güderler, veya ileri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ni düşündüğü şekilleri cisimlerle ifadeye edebilecek kadar kuvvetli olmalıdır. Renk ve Armoni bilgisini mesnet dersleriyle ilişkilendirmektedir. Ayrıca, el ve makine işlerinde konstrüksiyonlarını ve bunların farklarını iyi öğrenecektir.

Tasarlama ve cisme işlerde yaratıcı ve yapıcı faaliyet ekin bezleri yürütülmektedir. İnsan el sanatlarının bütün meziyet ve meselelerini ilk yeni insan münasebetleri, bunların kullanılma şekil ve imkânları; hem iç Mimarı alâkadar eden malzemeler, kumaşlar, renkler ve pratik olarak öğretilir, tanıtılır.

Bu bölümde cisimli bir yetiştirmeye büyük ehemmiyet verilir. Heykelli sathî ve değişi cisimlerden hareket. Kâğıt gazo dolma mobilya ve kumaşla alâkalı şekiller ve konstrüksiyonları gibi bütünün iç insan işleri için hayvetli elemanlar ve sanatkârlar yetiştirmektedir.

II

Bu bölümde her türlü dekor dokunuşuna ve çizilmiş üzerinde çalışacak kimselere perspektif sahne mekanizmasını yanında ilkmaddeleri bilgi ve el meharetleri kazandırılır.

Dekorcu hazırlık bölümünde resme ait perspektif bilgiyle yetiştikten sonra projeksiyon ve serbest kompozisyonlar üzerinde çalışmalar yaparlar. Ayrıca dekorlar ve kostümler için maketler hazırlarlar. Burada yeni resimler çalışmaları eğitim bir yer tutar.

Dekorcu tekniğini sonra öğrencilere malzemelerinin hazırlıştırılmaları, kâğıtlar ve fiziki özellikleri öğretilir. Malzeme üzerinde çeşitli boyalarla uygulamalar, birleştirici maddeleri ve diğer maddeleri öğrenirler.

Pratik çalışmalarla boyama usulleriyle ve tekniklerinde mahirce hâkimiyet kazanır. Bu çalışmalarla tuval, tempera, kâğıt, ahşap, yağ vernik, sırçalamalar ve maketçi boyalar gibi her türlü malzeme ve tekniklere hâkimiyet kazanırlar.

Atölyelerde diğer cisimlere fresk, sırçalama, örtüler ve mozaik işleri için kullanılması hususunda pratik çalışmalara imkân sağlanmaktadır. Bu çalışmaların ayrıl zamanda münasebet kuran bir şekilde yürütülmesine önem verilir.

III

Bu bölüm hemşeyden önce matbaacılık meşgalesi ve reklâm mesleği için lüzumlu olan sanatkârlarına yetiştirmeye hizmet eder. Kitap, dergi hazırlanması için eldeki kadar, bunların basılması ve yayınları için mevcut imkânları öğretildiği gibi, bu meslekle bağlı teknik tekniklerin esasları umumi olarak anlatılmaktadır. Ticarî, reklâm ve ilânları ilgilidir. Gazete, dergi ve kitap kapakları hazırlanması, posta pulu sanatı, kitap ve dergilerin redaksiyonel, broşür, prospektüs, dergi ve kitap gibi mevzuların, çeşitli reklâmların, sembolizasyon, amblem, monogram, kitap süslerinin hazırlanması ve tasarlanmaları; montaj ve mürettebatlarının yapılması; bir kısım mevzuların lineol, tahta ve metal gibi malzeme üzerine doğrudan doğruya veya fotomekanik usullerle kazıkalıp halinde işlenmeleri; bunların el tezgâhlarında veya basit kazıkmalarında tamamlanması dersleriyle ve atelye çalışmalarıyla esasen yetiştirilir.

Modern matbaacılık ve yayın cephesinde çok ilerleyen olan zevk sahibi mütehassıs resmam, mürettip, kalıp ve baskı ustalıkla ve teknisiyenlerinin yetişmesi için büyük imkânlar sağlanır.

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ

DEKORATİF SANATLAR BÖLÜMÜ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu bölüm tavanları ve duvarı süsleyenleri ihtiyacı olan sanatkârların yetişmesine imkân verecek şekilde kurulmuştur.

Dokuma ve basma sınıfında öğrenciler kumaşların dokunma ve boyanma ve basılma sanatını öğrenirler. Dokumalar ve desenler için güzel ve zevkli örnekler hazırlarlar.

Bu bölümde geçe dokumacı ve basmacı yetiştirmeyi değildir; fakat dokuma ve basma sanatkârı olarak öğrenci kumaşa esas maddeleri, bilgisini ve hazırlanma tekniğini bilecek, bunlarda küçük örnekler ve provalar yapabilecektir. Bu suretle öğrencilere istidatlarına göre teknik veya sanat sahasında ilerleme imkânı verilir.

Basma örnekleri, boyalar ve renkler üzerinde çalışan öğrenciler için ayrıca bir kimya laboratuvarı mevcut olduğu gibi; diğer dokuma teknikleri ve basma işleri için lâzımda karşılaşılacak sınaî müesseselerden istifadelerinden de pratik olarak faydalanılacaktır.

Moda ve süsleme kostümleri sanatında öğrenciler moda resmini, film ve tiyatrolar için elbise ve kostüm resmini olarak şekilde de yetişme imkânı bulurlar. Serbest ve muhakkak surette çalışmaları yanında modeller ve kumaşlar üzerinde tatbikat, teknik bilgi ve uygulamalara da büyük bir yer verilmiştir.

Aynı bir sınıfımızda, basma sanayiinin hususî bir mevzuu olan Batik tekniği ve süsleme, tatbikat bakımı esasları öğretilmektedir.

III

Bu bölümde umumî ve mevcut sanayiimizin büyük ihtiyacı olan azmk sahibi teknisyenlerin ve yaratıcı sanatçıların yetişmeleri için büyük imkânlar verir.

Bir taraftan çamur ve kil işlerinden başlanarak bir tüvâlet parçalarını, çini ve sırlamalı malzemeyi tanıtır; kavramın zevk elde, çevrik çömlekçi tezgâhında işlemelerini öğretir. Bütün bu maddeleri işlerinde sanat ve zevkini

MENSUCAT BÖLÜMÜ

SERAMİK BÖLÜMÜ

yaratma faaliyetlerine büyük yer verilmiştir. Bir taraftan bu sanatkârlar malzemelerini hazırlamak ve onların teknik esaslarını; diğer taraftan bu malzemeyi çeşitli şekiller içerde, kısa yapılarda kullanmayı pratik olarak öğrenirler.

Mevcut atölyelerde öğrenciler, yaptıkları çeşitli kil, porselen, çini ve sırlarının işletilerin hazırlanma esasları yanında onları sırlamesini, ateşlenmesini, pişirmesini de fiilî olarak öğrenmektedirler.

KAYIT VE KABUL ŞARTLARI

Okula öğrenci olarak, Kız Sanat ve Erkek Sanat Enstitüleri, Yapı Enstitüsü veya lise mezunlarından, veya Bir sınavla sınıftan sınıfa geçiş olanlardan, kabul imtihanı neticesinde alınırlar.

Öğrenci kayıtlarına 15 Eylülde başlanır, 1 Ekimde biter.

Okula müracaat: Okul Müdürlüğüne hitaben bir dilekçe ile birlikte Nüfus hüviyet cüzdanı, Sağlık Raporu, Öğrenim Belgesi, 12 adet 4,5 x 6 vesika fotoğrafı getirmek veya posta ile isteği muhtevisi olarak göndermek suretiyle kayıtlar yapılır. Noksanlık görülenler kabul edilmez.

Kabul imtihanları Ekimin ilk haftası içinde yapılır ve neticeler ikinci hafta sonuna kadar ilân edilir.

Lise ve Bir Enstitülerinden kabul imtihanında muvaffak olanlar okumak istedikleri dalının şubesi için, okulun uygun gördüğü bir müessese veya atölyede, muayyen bir programa göre en az bir dört yıl staj yapmak ve staj sonunda başarı belgesi almak zorundadırlar. Bunlar stajdan sonra Ustalık imtihanına kabul olunurlar.

Erkek ve Kız Sanat Enstitüleriyle Yapı Enstitülerinden gelenlerden branşlarıyla ilgili lâzımı müesseselerde pratik stajı aranmaz. Ancak başka bir bölüme girmek istediklerini takdirde bir yıl pratik stajı yaparlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 2a Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu tanıtım kitapçığı, 1957.

MENSUCAT

BÖLÜMÜ

...sanatkârlarını yetiştirmeler için...

Dokuma ve basma atelyesinde öğrenciler...

...

...

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 3 Giriş sınavını kazanan ilk öğrencilerin listesi

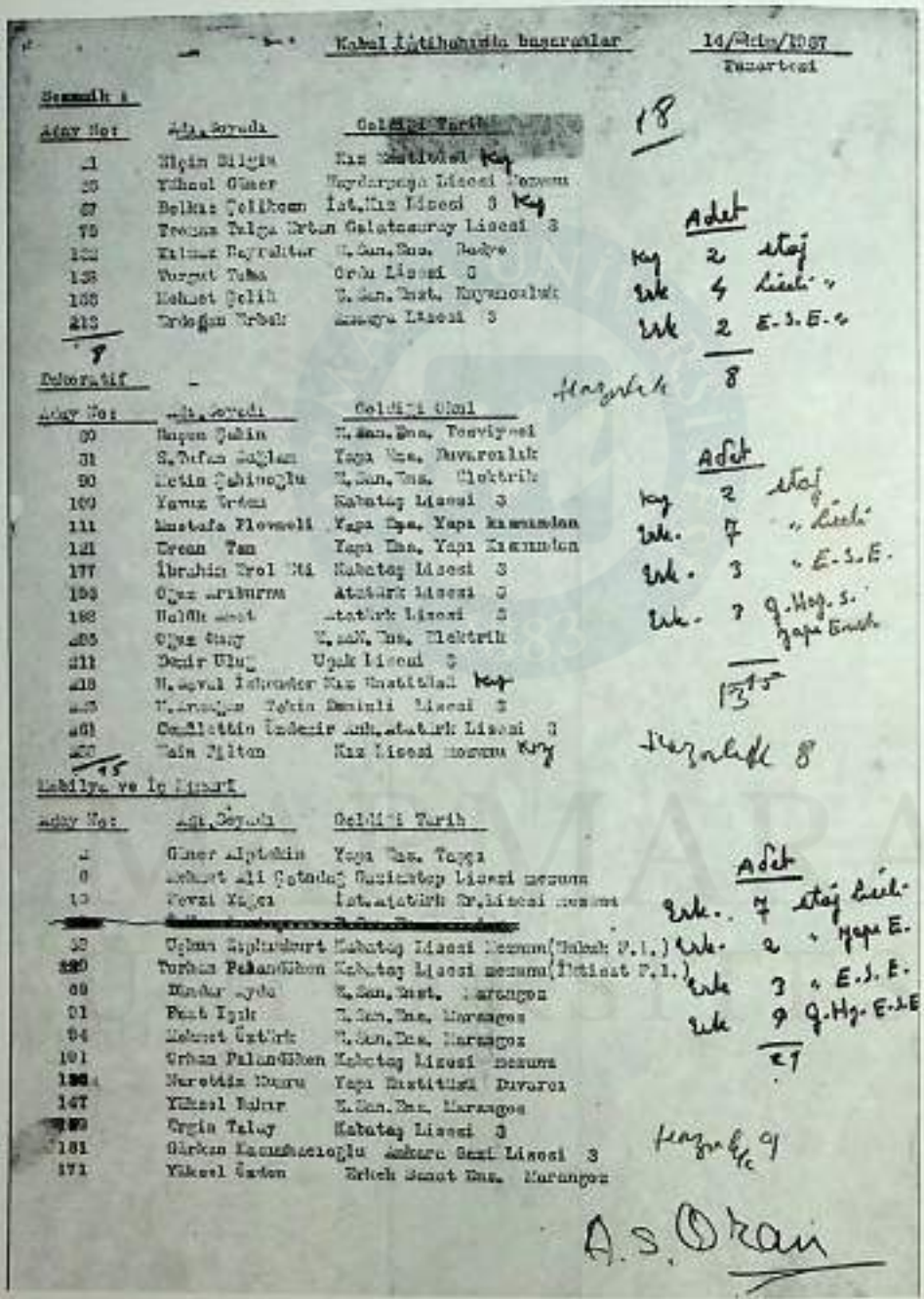

Kabul İstihdamda başarılar — 14/Ekim/1987 — Pazartesi

Normal

Aday No:	Adı Soyadı	Geldiği Yer
1	Nilgün Bilgin	Kız Enstitüsü Koy
25	Yüksel Güner	Haydarpaşa Lisesi Mezunu
67	Bekir Çelikbaş	İst.Kız Lisesi 3 Koy
75	Tuğçe Talya Ürkan	Galatasaray Lisesi 3
120	Kahraman Bayraktar	T.San.Enst. Radyo
138	Turgut Tuba	Ordu Lisesi 3
188	Mehmet Çelik	T.San.Enst. Kimyacılık
213	Erdoğan Erbek	Konya Lisesi 3

18

Adet
Koy 2 staj
Erk 4 Lise "
Erk 2 E.S.E. "

8

Fakültatif

Aday No:	Adı Soyadı	Geldiği Okul
30	Başar Çakın	T.San.Enst. Tesviyeci
31	S.Nafiz Sağlam	Yapı Tas. Duvarcılık
90	Metin Çakıroğlu	T.San.Enst. Elektrik
100	Yavuz Erdem	Kabataş Lisesi 3
111	Mustafa Flovenli	Yapı Tas. Yapı Kalıpçılığı
121	Ercan Tan	Yapı Tas. Yapı Kalıpçılığı
177	İbrahim Erol Kü	Kabataş Lisesi 3
193	Oğuz Arıburnu	Atatürk Lisesi 3
198	Halûk [illegible]	Atatürk Lisesi 3
205	Oğuz Barış	T.San.Enst. Elektrik
211	Demir Ulus	Uşak Lisesi 3
218	M.Seyfal İskender	Kız Enstitüsü Koy
243	Turgut Tahin Demirli	Lisesi 3
261	Cemalettin İndemir	Anh.Atatürk Lisesi 3
267	Talin Ziliton	Kız Lisesi Mezunu Koy

95

Adet
Koy 2 staj
Erk. 7 " Lise
Erk. 3 " E.S.E.
Erk. 1 G.Hay.S. yapı Endü.

13

Hazırlık 8

Kabiliyet ve İş Tecrübesi

Aday No:	Adı Soyadı	Geldiği Yer
4	Güner Alptekin	Yapı Tas. Taşçı
8	Mehmet Ali Çatalağ	Gaziantep Lisesi Mezunu
13	Fevzi Yağcı	İst.Atatürk Or.Lisesi Mezunu
[redacted]		
32	Oğuzhan Alptekinbert	Kabataş Lisesi Mezunu(Tabiat P.İ.)
220	Turhan Palandöken	Kabataş Lisesi Mezunu(İktisat P.İ.)
69	Bündar Aydın	T.San.Enst. Marangoz
91	Fuat Işık	T.San.Enst. Marangoz
94	Mehmet Öztürk	T.San.Enst. Marangoz
101	Orhan Palandöken	Kabataş Lisesi Mezunu
136	Nurettin Duru	Yapı Enstitüsü Duvarcı
147	Yüksel Bahar	T.San.Enst. Marangoz
159	Ergin Talay	Kabataş Lisesi 3
181	Bürkan Kazımhanoğlu	Ankara Gazi Lisesi 3
171	Yüksel Özden	Erkek Sanat Enst. Marangoz

Adet
Erk.. 7 staj Lisesi
Erk. 2 " Yapı E.
Erk 3 " E.S.E.
Erk 9 G.Hy. E.S.E

21

Hazırlık 9

A.S. Okan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 3a Giriş sınavını kazanan ilk öğrencilerin listesi

Sahife: 3

14.Ekim.1987
Pazartesi

Kabul İmtihanını başaranlar:

Mobilya ve İç Mimarî (devamı)

Aday No:	Adı,soyadı:	Geldiği Okul:
Baş tarafı 2 ci sahifededir.		
~~187~~	~~Özcan Akay~~	~~E.S.Enst.Marangoz~~
~~188~~	~~Erdoğan Kaşkavalcı~~	~~E.S.Enst.Marangoz~~
223	Erdinç Altıntaş	E.S.Enst.Teşviye
242	Şener Günğut	E.S.Enst.Marangoz
256	Oktay Sezgin	E.S.Enst.Marangoz
~~288~~	~~Hasip İnce~~	~~E.S.Enst.Teşviye(fakat itiraz)~~

21

	Hazırlık	Muhtelif
Tedrisat	7	9
Grafik	11	6
Seramik	6	8
Dekoratif S.	8	2
Resim	9	5
	41	30

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 4 Kayıt ve kabul şartları

ŞARTLAR ORNEĞİ

Kayıt ve Kabul Şartları

14.Eylül.1957

15

1- Okulumuzun Mobilya ve İç Mimarlık,Dekoratif Sanatlar,Grafik Sanatlar, Tekstil Sanatları,Seramik Bölümlerine aday öğrenci kaydına

10.Eylül.1957 pazartesi günü başlanacak ve 1.Ekim.1957 tarihinde son verilecektir.

2- Okula öğrenci olarak kabul edilebilmek için:

a) Kız Enstitüsü,Erkek Sanat Enstitüsü,Yapı Enstitüsü mezunu veya en az lise 11.sınıfa geçmiş olmak,
b) 23 yaşını geçmemiş olmak,
c) Kabul imtihanında muvaffak olmak,

şarttır.

Okul,Maarif Vekâletine bağlı,gündüzlü ve parasızdır.

4- Müracaatların,hergün saat 9-12 arasında yapılması lâzımdır.

5- Aday kaydı için,aşağıda yazılı belgelerin,kayıt süresi içinde,İdareye teslim edilmesi veya posta ile iadeli taahhütlü gönderilmesi şarttır. Postada vaki olacak gecikmeler özür sayılmaz.

a) Nüfus Kimlik Cüzdanı(Örneği ile kontrol edildikten sonra geri verilecektir.)
b) Sağlık raporu ve çiçek aşısı kâğıdı(yeni tarihli olacaktır)
c) Öğrenim belgesi,
ç) Öğrenime ara vermiş olanların,bu süre içinde ne ile meşgul olduklarını bildirir belge,bir işle meşgul olmıyanların iyi hal kâğıdı,ayrıca okula kabullerinde bir mahzur olmadığına dair, Askerlik Şubesinden alınmış belge,
d) 4,5 X 6 büyüklüğünde,yeni çekilmiş,başçık ve cepheden,12 adet vesikalık fotoğraf(Alacaklı olmıyacaktır.)
e) Okul Müdürlüğüne hitaben,girmek istedikleri Bölüm ile açık ev adresleri yazılı bir dilekçe,
f) Daha önceki öğrenimlerini,bir başka kurum veya müessese hesabına yapmış olanların,getirmeleri gereken muvafakat belgesi,

6- Bu hususların soruşturulması için,okulca hiçbir makama yazı yazılmıyacağından,mazbatası temin olmıyanların boyunda müracaat etmemeleri,

7- Kabul imtihanları 10-15 Ekim.1957 günlerinde okulda yapılacaktır,bu imtihana kazananlar yine okulda ilân edilecektir.

8- Kabul imtihanına girme belgesi 10.Ekim.1957 tarihinden itibaren alınacaktır.

Müdür
A.Sabri Orcan

A.S.Orcan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 5 Giriş Sınavı (imtihana girecek adayların dikkatine)

18

T. C.
MAARİF VEKÂLETİ
TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

İstanbul - Beşiktaş
27.Eylül.1938

Sayı: _____ **Kabul İmtihanına girecek aday öğrencilere**

1- Aday öğrencilerin Kabul imtihanları aşağıda gösterilen gün ve saatlerde yapılacaktır:

7.Ekim.1938 Salı Saat (9) da Hayalî Resim,
Saat (14) de Modeldem Resim,

8.Ekim.1938 Çarşamba
Saat (9) da Renk Kompozisyonu,
Saat (14) de Türkçe Kompozisyonu,

a) Her imtihan on çeyk (3) saat devam eder.
b) İmtihana Giriş Belgesini beraberinde getirmiyen,imtihan salonuna alınmaz.
c) İmtihan salonundaki masalar üzerine,adayların numaralarını havi etiketler konmuştur,adaylar kendilerine ayrılan bu yerlerde oturacaklar ve İmtihana Giriş belgesini de numaranın üzerine koyacaklardır.
d) Aday öğrenci,her imtihanda,imtihan evrakını verirken,imtihan heyetinden bir zata,Giriş belgesini imzalatacaktır.

2- Kabul imtihanlarında bulundurulacak malzeme:
a) 35 X 70 büyüklüğünde resim kâğıdı veya kalın ambalâj kâğıdı(En az 5 tane),
b) Dosya kâğıdı (5 adet),
c) Yumuşak karşım kalem,lâstik,raptiye,dolma kalem,
d) Kuru boya,yağlı boya,sulu boya,pastel veya tempera takımlarından birisi,

3- Kabul imtihanına kazananların isimleri 13.Ekim.1938 pazartesi günü okulda ilân edilecektir.

4- Kabul imtihanını kazanan öğrencilerin,okulumuza kat'î kayıt ve kabullerinin yapılabilmesi için,Nüfus Hüviyet Cüzdanlarını birlikte getirmeleri ve evrakını tetkik ettirmeleri gerekir.
Kat'î kayıt ve kabul muamelesi 13.Ekim.1938 pazartesi günü başlıyacak ve 18.Ekim.1938 cumartesi günü son verilecektir.Bu müddet içinde, kat'î kayıt ve kabul muamelesini yaptırmıyanlar,haklarından vazgeçmiş sayılırlar.
Müracaatların saat(9-12) arası yapılması lâzımdır.

5- Öğretime,20.Ekim.1938 pazartesi günü başlanacaktır.Saat (9) da okulda bulunulması lâzımdır.

6- Kabul imtihanını kazanmıyanların (Dilekçe,Kayıt Beyannamesi ve Öğrenim Belgesi) okulda alıkonacak,diploma vesair evrak kendilerine imza karşılığında geri verilecektir.Bu evrakın başkasına verilmesi veya taşradaki adreslerine gönderilebilmesi için,dilekçe ile müracaat şarttır.

T. C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 6 Okul Kurulu Kararı (Öğrenci Temsilcisi)

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU

OKUL KURULU KARARI

oturum 5

oturum tarihi 25 / 4 / 1970

karar No 66

gündem : Asistan ve Öğrenci Temsilcilerinin Gündemin bütün maddelerinin görüşülmesine katılmaları hakkında teklif

KARAR : Bu konuya ait Talebe Cemiyetinin 22.4.1970 tarihli teklifi okundu. Bu arada asistan temsilcisi Sinan Baykurt da bu isteği desteklediğini bildirdi. Durum görüşüldü.
Bu günkü Yönetmelik değiştirilmedikçe bunun imkân olamıyacağı düşüncesi ileri sürüldü. İki teklif belirdi.

a) Asistan ve Öğrenci temsilcilerinin gündemin bütün maddelerinin görüşüleceği [illegible] Kurulda bulunmaları ve oya iştirak etmeleri hususunun Bakanlığa Yönetmelik değişikliği şeklinde sununa ve bu hususun tatbikinden sonra uygulanmasına oybirliği ile karar verildi.

b) Yukarıdaki teklif Bakanlığın onayından gelinceye kadar oy vermemek üzere iki temsilcinin gündemin bütün maddelerinde bulunmaları teklifi Okul Müdürü H.İzzet S.Doktoroğlu, E.Kartekin F. Pehlivan, F.İşman, Z.Gökberk'in ayrık oyu ile ve oyçokluğu ile kabul edildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
İzzet	Doktoroğlu	Arkaya	Gökberk	Kartekin	Tümsel
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Pehlivan	Eti	Aelier	Turan	İşman	Schmidt
Ayrık oyla kabul edilmiştir.			(Bulunmadı)		
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	
Ünsal	Yalgın	Pilevneli	Hungerberg	S.Eti	
	(Bulunmadı)				

Asistan Temsilcisi
Sinan Baykurt

Öğrenci Temsilcisi
Faruk Atalayer

S/Kuş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU

OKUL KURULU KARARI

oturum 2

oturum tarihi 4 / 7 /1939
28

karar No

gündem: Okulumuz Talebe Cemiyetinin Öğretim Üyelerinden isteği hk.

KARAR : Okulumuz Talebe Cemiyetinin okul müdürlüğüne gönderdiği 3 sayılı yazısı okundu. Bu yazıdan Cemiyetin güzel kurulumca Kültür Dersleri ile ilgili olarak

1- Ders Notları,
2- Derslerin nedenleriyle anlatılması
3- Meslek Dersleri ile ilgili Tesis(Eğitimin) metinler halinde verilmesi
4- Öğretim Üyeleri ile asistanların tezlerinin tekrir yolu ile yararlı hale getirilmesi
5- Dileklere uygun tekrir metinlerini Mayıs sonuna kadar (Kaç yıl geçerli olabileceği belirtilmek üzere) teslim edilmesi;

gibi hususların istendiği anlaşıldı. Bu hususlardan mümkün olanların dikkate alınmak üzere Kültürel Meslek Dersleri Grubunda görüşülmesinin daha uygun olacağı hususunda ileri sürülen düşünceler uygun görüldü.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
İnan	Dekteregğlu	Ekkaya	Gökmark	Kartekin	Bazmel
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Pehlivan	Tümtaşlıoğlu	Anlier	Turan	Karayiğitoğlu	Inman
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Schmidt	Ünsay	Kerametli (Ankara'da vazifeli)	Pilevneli	Hungerberg	Eti

Asistan Temsilcisi
Sirman Baykurt

Öğrenci Temsilcisi
Mehmet İsli

S/Kuş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 7 Okul Kurulu Kararı (Mobilya ve İç Mimarlık Bölümü isim değişikliği)

İSTANBUL TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU
OKUL KURUL KARARLARI

Tarih : 1.7.1971 Karar : 3 16

Başkan : Mustafa Abacı Toplantıya katılanlar :

Toplantıya katılmayanlar :

Gündem No ve maddesi : 3 Mobilya ve İç Mimarlık Bölümünün isim değişikliği hakkında.

Karar : Mobilya ve İçmimarlık Bölümü'nün isminin "İÇMİMARLIK BÖLÜMÜ" olarak kabul edilmesine oyçokluğuyla karar verildi.

Müdür — İçmimar Böl. Bşk. — Grafik Böl. Bşk. — Boya Böl. Bşk. — Tekstil Böl. Bşk. — Seramik Böl. Bşk.

Müd. Yar. — Böl. Tem. — Böl. Tem. — Böl. Tem. — Böl. Tem. — Böl. Tem.

Asistan — Asistan — Asistan — Asistan — Asistan

Öğ. Tem. — Öğ. Tem. — Öğ. Tem. — Öğ. Tem. — Öğ. Tem.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 8 Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)

İSTANBUL TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU
OKUL KURUL KARARLARI

Oturum: 4
Tarih: 17.5.1973
Karar: 1

Başkan: M. Aslıer

Toplantıya katılanlar:

Toplantıya katılmayanlar:

Gündem no ve maddesi: (1) Monotayp dizgi makinasını çalıştırmak için yurt dışından bir uzman getirilmesi konusu

Karar:

Grafik Sanatlar Bölümündeki Monotayp dizgi sistemini komple kullanmak ve bu konuda eleman yetiştirmek amacı ile yurt dışından teknik bir eleman getirtilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Müdür	Böl. Bşk.	Böl. Bşk.	Böl. Bşk.	Böl. Bşk.	Böl. Bşk.
Müd. Yar.	Bö. Tem.	Böl. Tem.	Böl. Tem.	Böl. Tem.	Böl. Tem.
	Asistan	Asistan	Asistan	Asistan	Asistan
Öğ. Tem.	Öğ. Tem.	Öğ. Tem.	Öğ. Tem.	Öğ. Tem.	Öğ. Tem.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 8a Okul Kurulu Kararı (Grafik Sanatlar Bölümü)

grafik sanatlar bölüm kurulu tarih: 27.4.1973 karar: 2

başkan: İlhami Turan

toplantıya katılan üyeler: M. Asker, S. Baykurt, K. Sen, N. Avlaç, G. Ertan
E. Avdağ, B. Niemann, B. Baykal

gündem maddesi:
Monotype dizgi makinasını çalıştırmak için yurt dışından bir uzman getirilmesi konusunun görüşülmesi.

karar:
Monotype dizgi makinasını çalıştırmak için, eski gerekçelere dayanarak, yurt dışından bir uzman getirilmesine (Temel Sanat Eğitimi yabancı uzmanı Ludwig Van Winterfeld'den boşalan kadroya) oyçokluğuyla karar verildi.

M. Asker — B. Niemann — V. Yazgan — Turan

Üye — Üye — Üye — Üye — Üye

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 9 Grafik Sanatlar Bölümü Öğretim Elemanı Durumu

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ ŞEFLİĞİ

Sayı: Tarih: 30-5-1964

GRAFİK SANATLAR B
ÖĞRETİM ELEMANI DURUMU

	dersler	haftalık saat	öğretmen durumu kadro	mevcut	ihtiyaç	asistan durumu kadro	mevcut	ihtiyaç
bulus uygulamaları	Yazı	22 (16)	2	2	—	1	—	1
	Serbest Grafik ve Kitap Grafiği	26	1	1	—	1	—	1
	Reklam Grafiği	24	1	—	1	1	—	1
	Serbest ve Grafik Resim	20	1	—	1	1	—	1
		Toplam	5	3	2	4	—	4
yardımcı öğr.	Tipografi	26 (4)	1	—	1	1	—	1
	Fotografi	26 (8)	2	2	—	1	—	1
	Cilt	8 (8)	1	—	1	—	—	—
	Serbest Grafik Teknikleri	(24)	1	—	1	1	—	1
	Genel Toplam		10	5	5	7		7

USTA DURUMU

Atelye	kadro	mevcut	ihtiyaç
Dizgi atelyesi	1	1	—
Baskı atelyesi	1	—	1
Reprodüksiyon atelyesi	1	—	1
toplam	3	1	2

⊕ Baska bölümlerde
⊖ Bulus ve Uygulamalı Sanatlarında açık bulunan ders saatleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 9a Grafik Sanatlar Bölümü, öğretim planı tasarısı

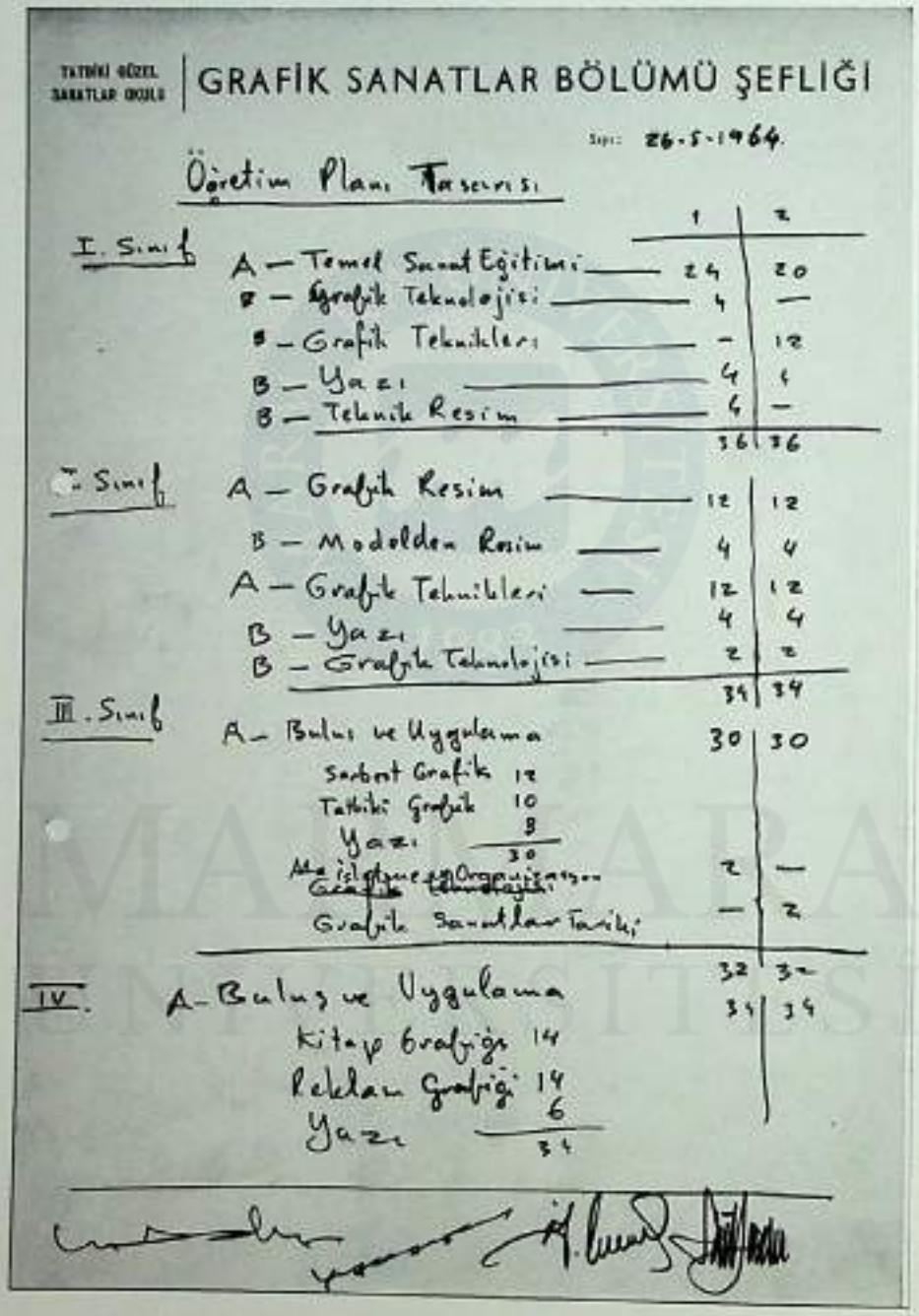

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ ŞEFLİĞİ

Sayı: 26-5-1964

Öğretim Planı Tasarısı

		1	2
I. Sınıf	A — Temel Sanat Eğitimi	24	20
	B — Grafik Teknoloji:	4	—
	B — Grafik Tekniker:	—	12
	B — Yazı	4	4
	B — Teknik Resim	4	—
		36	36
II. Sınıf	A — Grafik Resim	12	12
	B — Modelden Resim	4	4
	A — Grafik Teknikleri	12	12
	B — Yazı	4	4
	B — Grafik Teknoloji:	2	2
		34	34
III. Sınıf	A — Buluş ve Uygulama	30	30
	Serbest Grafik 12		
	Tatbiki Grafik 10		
	Yazı 8		
	30		
	Atölye işletme ve Organizasyon	2	—
	Grafik Sanatlar Tarihi	—	2
		32	32
IV.	A — Buluş ve Uygulama	34	34
	Kitap Grafiği 14		
	Reklam Grafiği 14		
	Yazı 6		
	34		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 9b Grafik Sanatlar Bölümü, öğretim programı

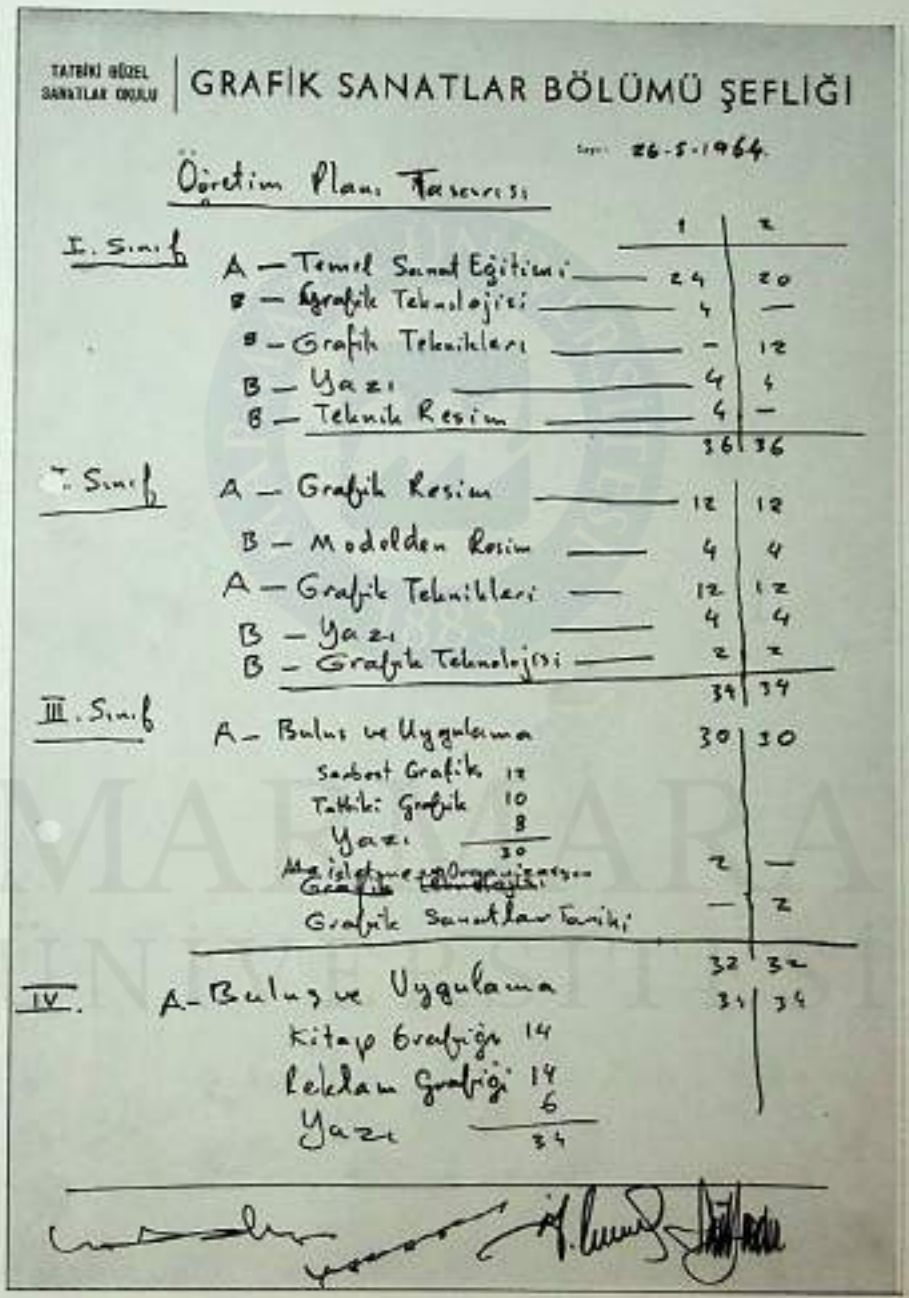

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ ŞEFLİĞİ

26-5-1964

Öğretim Plan Tasarısı

		1	2
I. Sınıf	A — Temel Sanat Eğitimi	24	20
	B — Grafik Teknolojisi	4	—
	B — Grafik Teknikleri	—	12
	B — Yazı	4	4
	B — Teknik Resim	4	—
		36	36
II. Sınıf	A — Grafik Resim	12	12
	B — Modelden Resim	4	4
	A — Grafik Teknikleri	12	12
	B — Yazı	4	4
	B — Grafik Teknolojisi	2	2
		34	34
III. Sınıf	A — Buluş ve Uygulama	30	30
	Serbest Grafik 12		
	Tatbiki Grafik 10		
	Yazı 8		
	30		
	Mesleki ~~Grafik~~ Teknoloji	2	—
	Grafik Sanatlar Tarihi	—	2
		32	32
IV.	A — Buluş ve Uygulama	34	34
	Kitap Grafiği 14		
	Reklam Grafiği 14		
	Yazı 6		
	34		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 9c Grafik Sanatlar Bölümü, haftalık ders dağıtım cetveli

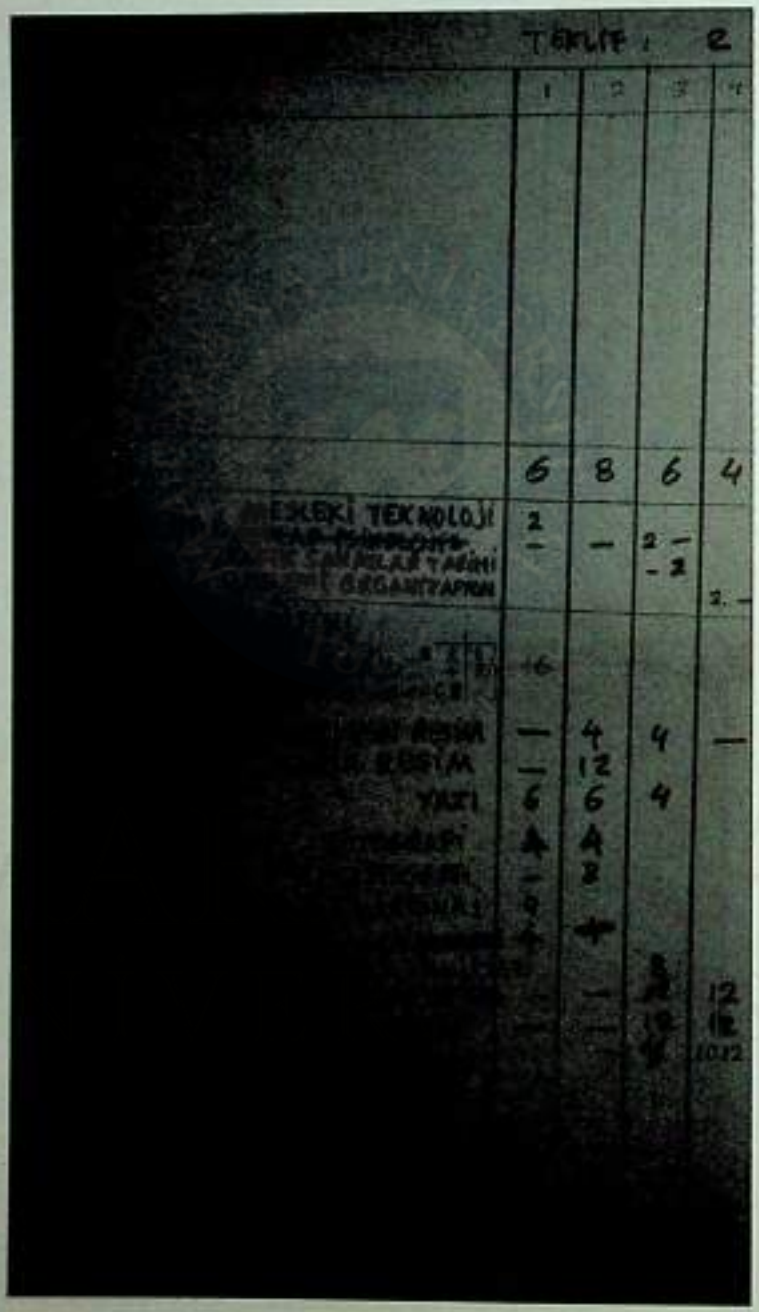

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 10 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, mezun olan öğrencilerin yıllara göre dağılımı

MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI
YILLARA GÖRE

YILLAR	MOBİLYA	DEKORATİ	GRAFİK	SERAMİK	TEKSTİL	TOPLAM
1961-62	9	13	11	13	25	71
1962-63	13	7	7	9	10	46
1963-64	8	5	7	3	13	36
1964-65	7	11	11	13	15	57
1965-66	10	9	4	9	22	54
1966-67	17	19	15	17	13	81
1967-68	13	17	13	10	13	66
1968-69	10	11	7	15	10	53
1969-70	20	8	13	9	19	69
	107	100	88	98	140	533
	200	200	200	200	250	

EK: 11 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, öğretim elemanları listesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 12 Asistanlık Yönetmeliği, 1967.

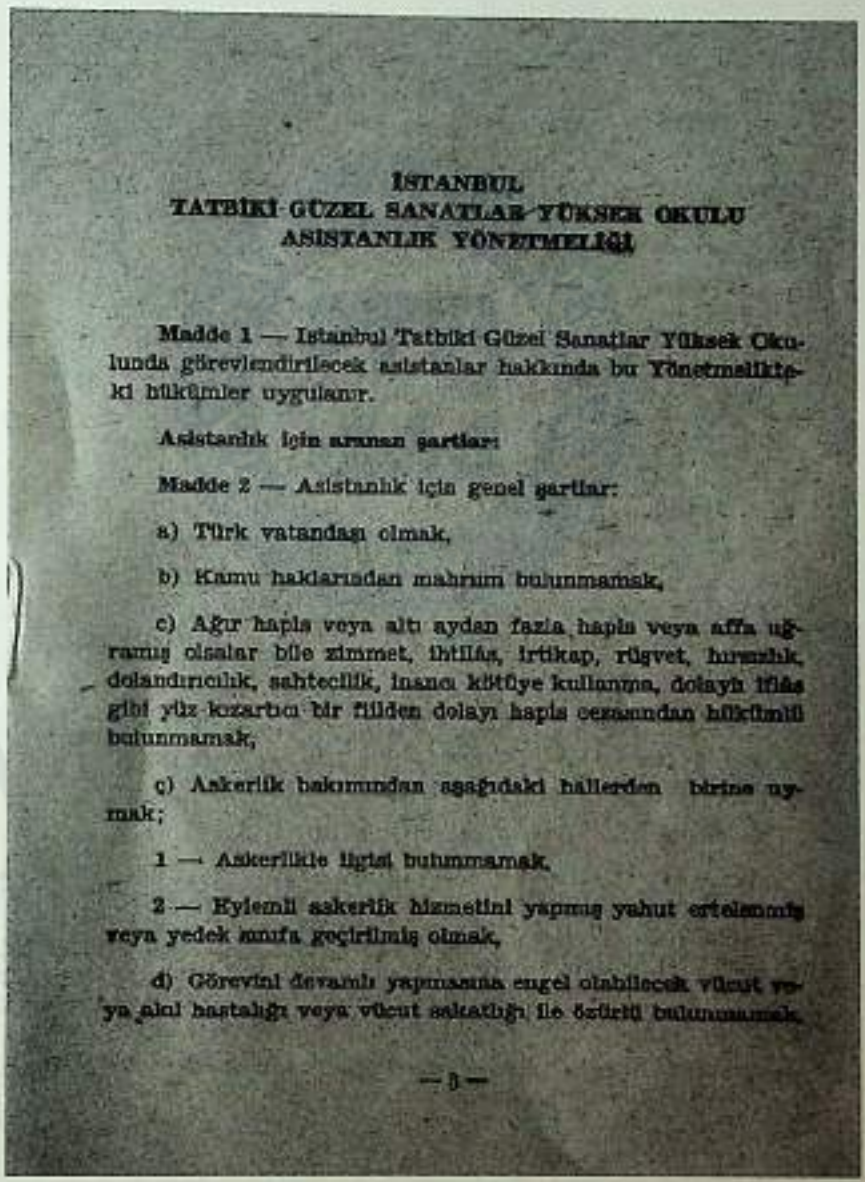

İSTANBUL
TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU
ASİSTANLIK YÖNETMELİĞİ

Madde 1 — İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda görevlendirilecek asistanlar hakkında bu Yönetmelikteki hükümler uygulanır.

Asistanlık için aranan şartlar:

Madde 2 — Asistanlık için genel şartlar:

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

c) Ağır hapis veya altı aydan fazla hapis veya affa uğramış olsalar bile zimmet, ihtilâs, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolayı iflâs gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamak,

ç) Askerlik bakımından aşağıdaki hallerden birine uymak;

1 — Askerlikle ilgisi bulunmamak,

2 — Kıtemli askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

d) Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak,

— 1 —

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 12a Asistanlık Yönetmeliği, 1967.

Özel şartlar:

a) Girecekleri bilim veya sanat dalında fakülte, akademi veya yüksek okullardan birisini veya aynı öğrenimi veren ve denkliği Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilen özel veya yabancı okullardan birisini bitirmiş olmak,

b) 30 yaşını geçmemiş olmak,

c) Fransızca, İngilizce, Almanca dillerinden birini veya ilgili bölüm kurulunca uygun görülecek diğer sanat ve bilim dillerinden birini, çalışacağı dalda gerekli inceleme ve araştırmaları yapacak kadar bilmek,

ç) Yarışma sınavını kazanmış olmak,

d) İlgili bilim veya sanat dalının gerektirdiği özel ihtiyaca göre, bölüm kurulunca tespit edilip Okul Müdürlüğünce ilân olunacak diğer şartları taşımak.

Madde 3 — Devlet memuriyetine giriş ile ilgili mevzuat dikkate alınmak suretiyle Okulda açık bulunan asistanlıklar, asistanlarda aranan genel ve özel şartlar, adayların başvurma süresiyle yabancı dil ve meslek dersleri sınavlarının (sözlü, yazılı, gerekirse uygulamalı) yapılacağı yer ve tarih, Okul Müdürlüğünce en az iki gazetede ikişer gün ara ile iki defa ilân edileceği gibi, ayrıca Okulda da ilân olunur.

Asistanlık adaylığı için başvurma şartları:

Madde 4 — İkinci maddede yazılı şartları taşıyan istekliler, son ilân tarihinden itibaren bu Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin gerektirdiği süre içinde, bildikleri yabancı dili de açıklayan dilekçelerine ilgili bilim veya sanat dalının asistanını yetiştirecek olan öğretim üyesinin tavsiye yazısı ile aşağıdaki belgeleri bağlıyarak Okul Müdürlüğüne başvururlar:

—4—

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Devlet memurluğuna giriş ile ilgili mevzuatın şartlarını taşıdığını gösteren belgeler (Nüfus kimlik cüzdanı ve diğer belgeler)

b) İkinci maddenin özel şartlar bölümünün (a) bendinde yazılı diplomanın aslı, aynı bölümün (d) bendine göre özel şartlar da aranmış olduğu takdirde, bunları gösterir belgeler.

Sınavlar:

Madde 5 — Sınavlar yapılırken Devlet memurluğuna giriş ile ilgili mevzuat hükümleri dikkate alınır.

Madde 6 — Asistan adaylarının yabancı dil sınavı, her bölümde bölüm kurulu tarafından Okul içinden veya lüzumu halinde dışarıdan seçilecek üçer öğretim üyesinden kurulu sınav kurullarınca yapılır.

Yabancı dil sınavı, sınav gününde kurulları tarafından tespit edilecek olan ve istekinin görevlendirileceği sanat ve bilim dalıyla ilgili bulunan bir eserden seçilecek, takriben 150 kelimelik bir metnin Türkçeye çevrilmesinden ve istekli ile bu yabancı dilde yapılacak bir görüşmeden ibarettir.

Meslek dersleri sınavlarına ancak yabancı dil sınavını kazananlar alınır.

Madde 7 — Asistan adaylarının meslek dersleri sınavları, ilgili dersin öğretim üyesi ile bölüm kurulunca Okul içinden veya dışından seçilecek iki öğretim üyesinden kurulu sınav kurullarınca (sözlü, yazılı veya uygulamalı) olarak yapılır.

Asistan adaylığına atanma:

Madde 8 — Yabancı dil ve meslek dersleri sınavlarını kazananların adları sınav kurulları başkanlığınca Okul Müdürlüğüne bildirilir.

— 5 —

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Müdürlük, Fakülte durumuna ve başarı derecelerine göre, alınacakları, asistan adayı olarak atanmaları yapılmak üzere Bakanlığa gönderir.

Asistan adaylığının süresi:

Madde 9 — Asistan adaylığının süresi en fazla iki yıldır. Bu sürede asistan adaylarının fiilen çalışmaları şarttır.

Bu süre sonunda asilliğe geçiş, 14 üncü maddeye göre olur.

Asistanların görev ve terfileri:

Madde 10 — Asistanlık görevleri şunlardır:

a) Bağlı bulunduğu sanat ve bilim dalını veya atelyeyi yöneten öğretim üyesinin vereceği derslerde ve uygulamalarda hazır bulunmak,

b) Kendisine verilen, görevi ile ilgili çeviri, inceleme, araştırma, uygulama ve yayın görevlerini zamanında ve düzenli bir şekilde yapmak,

c) Yanında çalıştığı öğretim üyesinin göstereceği yolda, öğrencilerin çalışma, araştırma ve uygulamalarına yardım etmek,

d) Bağlı bulunduğu atelye veya bölümün (ders, uygulama, seminer, koleksiyon ve laboratuvarındaki) her türlü çalışmalarına, kitaplıklarının düzene konulmasına, kitap ve öğretim malzemesinin korunmasına bakmak ve yardım etmek,

e) Bölüm başkanının, atelye öğretim üyesinin veya ilgili öğretim üyesinin muvafakatını almak suretiyle bölüm ve Okulun çalışmaları ile ilgili olarak vereceği işleri görmek,

f) Bağlı bulunduğu dalda doktora veya yeterlik çalışmalarını yapmak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f) Hazırlanan çalışma programına göre aldığı diğer işler de bağlı bulunduğu bölümün tasvibi ile çalışma süresine halel gelmemek şartiyle bilim ve sanatıyla ilgili çalışmalar yapmak.

Madde 11 — Asistanlar müstakil olarak ders veremezler, sınav yapıp not takdir edemezler ve kurul toplantılarına katılamazlar.

Asistanların çalışma sahası:

Madde 12 — Asistanlar, mesai saatleri içinde, bütün çalışmalarını Okula hasretmekle ödevlidirler. Bu madde hükmünün uygulanmasını atelye veya ilgili dersin öğretim üyesi ile bölüm başkanı kontrol eder.

Asistanlar ve asistan adayları hakkında verilecek rapor:

Madde 13 — Asistan ve asistan adayının bağlı bulunduğu atelye veya bölümü yöneten öğretim üyesi, her öğretim yılı sonunda o asistan veya asistan adayı hakkında bölüm başkanlığı vasıtasiyle Okul Müdürlüğüne bir rapor vererek o yıl kendilerine ne gibi görevler verildiğini, asistan veya asistan adayının bunları ne derecede başardığını, onun yetişmesi için neler yapıldığını etraflıca bildirir. Bu rapor idarece saklanır ve ilgililerin terfilerinde bölüm veya Okulun yetkili makamlarınca gözönünde tutulur.

Asistan adaylarının asilliklerinin onanması:

Madde 14 — Adaylıkta bir yılını tamamlayan asistan adaylarının asilliklerinin onanması, haklarındaki yıllık raporların bölüm kurulunca incelenerek etkiliyetlerinin tespit edilmesine bağlıdır.

Birinci yıl sonunda asilliklerî onanmayan asistan adaylarının çalışma süresi bir yıl daha uzatılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Öğretim üyesi olmanın şartları:

Madde 15 — Asilliğin onanmasından itibaren en az üç yıl başarı ile asistanlık yapanlar, okulda açık kadro ve ihtiyaç bulunduğu takdirde aşağıdaki şartları da yerine getirmiş bulunmak kaydıyla, okul kurulunca öğretim üyeliğine geçirilmek üzere seçime katılmak hakkını kazanmış olurlar.

Öğretim üyeliğine seçilebilmek için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekir:

a) Adaylık hariç en az üç yıl, yıllık raporlarda başarısı tespit edilmiş olmak,

b) Kendi sanat veya bilim dalında eserlerini sergilemiş veya yayınlamış, konferanslar vermiş ve bu çalışmalarında okul kurulunca başarılı olarak değerlendirilmiş bulunmak,

c) Okul kurulunca tespit edilecek en az 5 üyeden kurulu bir jüri önünde yeterlik tezini başarı ile savunmuş bulunmak (Doktora yapmış olanlardan bu şart aranmaz),

ç) Aynı jüri önünde vereceği deneme dersinde başarılı görülmek.

Madde 16 — 15 inci maddenin (c) fıkrasında sözü edilen yeterlik tezi, asistanın yetişme ve ihtisas dalına giren bir konuda işleyeceği, resim ve grafikler hariç, ortalama 200 er kelimelik en az 30 daktilo sayfasından ibaret, bilimsel ve kişisel bir telif araştırma eseri olacaktır. Bu tezin konusu, asil asistanlığın ilk yılı içinde ilgili öğretim üyesi ile bölüm başkanı tarafından tespit edilip asistana bildirilecektir.

Tezin savunması, asil asistanlık asgari süresi olan üç yılın bitiminden en geç, beşinci yıl sonuna kadar yapılmış olacaktır.

Madde 17 — Asistan, asilliğinin onanmasından itibaren

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

en az üç, en çok 5 yıl sonuna kadar 15 inci maddenin (a), (b) ve (c) fıkralarında yazılı asistanlık şartlarını yerine getirmiş olduğu halde, açık öğretmenlik kadrosu bulunmaması veya ilgilinin ihtisas dalında bir öğretim üyesine ihtiyaç görülmemesi sebebiyle öğretim üyeliği seçimine katılma imkânı bulamayan asistanlar, usulüne uygun şekilde kadro terfilerini almak ve maaşları karşılığı haftada 24 saat okulda çalışmak üzere, başasistan sıfatiyle görevlerine devam edebilirler. Bu gibilerden asistanlığa devam eden veya okuldan ayrılanlar ihtiyaç halinde usulüne uygun olarak okulun yetkili kurullarınca öğretim üyeliğine seçilebilirler.

Asistanlıktan çıkarılma:

Madde 18 — Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yazılı atanma usulüne uymak şartıyla, aşağıdaki durumda olanların, asistanlıkla ilgileri kesilir:

a) Adaylık süresi sonunda asli asistanlığa atanılmamış olanlar,

b) Bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinde yazılı şartlara aykırı hareket edenler.

Madde 19 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce kadro ünvanı ne olursa olsun asistan olarak görevlendirilmiş ve halen okulda bu sıfatla çalışmakta bulunan asistanlar hakkında da bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Ancak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte, adaylıkta geçen hizmet süreleri 1 yılı aşmış bulunan asistanlar, bir yılın üstündeki adaylık görevlerinde de başarılı görüldükleri takdirde bölüm kurulunca asilliğe geçirilirken adaylıktaki fazla süre üç yıllık asli asistanlık süresine mahsup edilir. Bu suretle asilliğe geçirilen asistanlar, adaylık süresi dahil 5 yıl sonunda (bu Yönetmelikteki diğer şartların da gerçekleştiril-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mesi şartıyla) öğretim üyeliğine seçilme hakkını kazanmış sayılırlar.

Madde 20 — Bu Yönetmelik hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 21 — Bu Yönetmelik 2287 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine göre hazırlanmıştır.

Madde 22 — Bu Yönetmelik hükümlerini Milli Eğitim Bakanı yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 13 YÖK çizelgesi

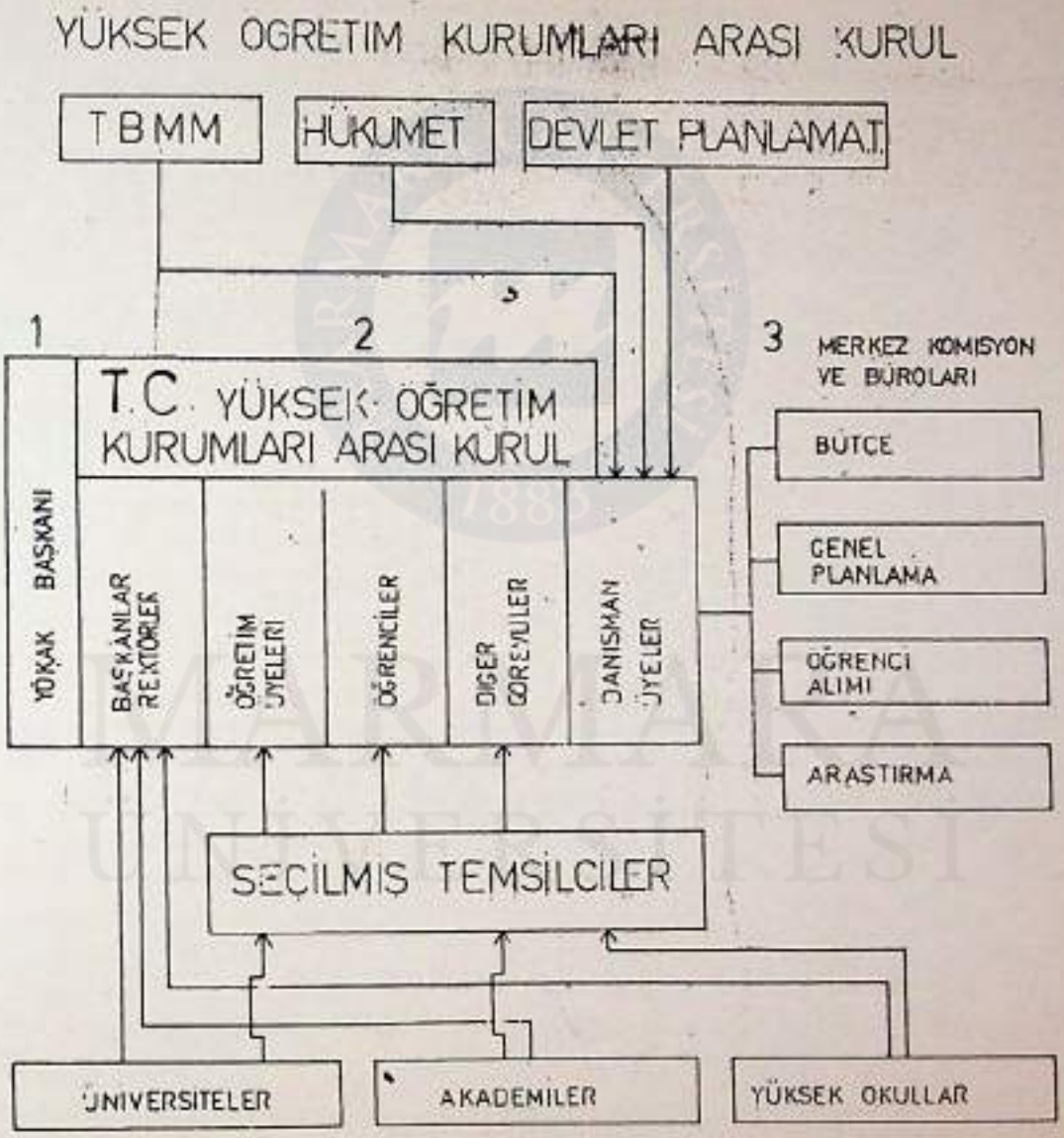

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

EK: 14 Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu müfredat programı ve haftalık ders dağıtım cetveli (taslağı), 1960.

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU
MÜFREDAT PROGRAMI VE
HAFTALIK DERS DAĞITIM
CETVELİ (TASLAĞI)

BERKSOY MATBAASI
İSTANBUL — 1960

EK: 14

ŞUBELERDE OKUTULAN MÜŞTEREK DERSLER

1 — Türk Dili ve Edebiyatı
2 — Yabancı Dil: (Almanca, İngilizce, Fransızca)
3 — Devrim Tarihi (Özel programına göre okutulacaktır)
4 — Hukuk Bilgisi
5 — Defter Tutma
6 —Ticari Yazışmalar
7 — İşletme ve Maliyet Hesapları
8 — Sanat Tarihi
9 — Estetik
10 —Yazı

TÜRK DİLİ ve EDEBİYAT

Sınıf 1 (Haftada 2 Saat)

1 — Edebi Sanatlar,
2 — Edebî Neviler,
3 — Edebî Meslekler,
4 — Yazma Sanatı
Örnekler üzerinde inceleme yapılacaktır.
5 — Kompozisyon :
Sözlü ve yazılı kompozisyon,
İyi ve güzel bir kompozisyonu hazırlama şartları
Kompozisyonda belli başlı yanlışlıklar,
Kompozisyon vazifeleri üzerinde çalışmalar.

Sınıf 2 (Haftada 2 saat)

1 — Tanzimat Edebiyatından örnekler,
2 — Halk Edebiyatından örnekler,
3 — Servet-i Fünun Edebiyatından örnekler,
4 — Bugünkü Edebiyattan örnekler,
6 — Batı Edebiyatından örnekler.
Metinler üzerinde inceleme ve belli başlı edebî şahsiyetler hakkında kısa bilgi.
7 — Kompozisyon :
Birinci sınıftaki programın çeşitli konular üzerinde tatbikatı.

ALMANCA

Sınıf: 1-2-3-4 (Haftada 2'şer saat)

Öğrencilerin çoğu Almancaya yeni başladığından, elemanter gramer ve sintaks bahislerine göre hazırlanmış basit metinlerden istifade edilecektir. Yalnız bu metinlerin (Dekoratif, Tekstil, Keramik, Grafik ve İç Mimarî) bahisleriyle ilgili eşya ve hâdiselerle ilgili olması faydalı olur. Gramer bahisleri bu metinleri sökmeğe yaradığı nisbette kullanılacak, ancak, 4. sınıfta çeşitli meslekî mevzularda seçilmiş metinler sınıfta müştereken okutulacaktır. Bu sebepten dolayı bu sınıf için program maddeleri tesbitine lüzum görülmemiştir.

SINIF 1:

Almanca Konuşuyoruz :

Renkler : Was ist das? (gelb, blau, rot, hellrot, dunkelblau) usw. Wo ist İstanbul? (Paris, London usw). Hier, dört, liegen, schreiben, sprechen, füllen. İndik. Praes.

Wer ist das? (eine Familie: Vater, Mutter, Grosseltern, Kinder usw).

Zahlwörter bis hundert.

Eşyanın adları : Was ist das? Tisch, Stuhl, Bank, Lampe, Uhr, usw, Artikel.

Selâm: Guten Tag. (Morgen, Abend, Nacht usw.) Plus, minus.

Was macht er? trinken, essen, spielen, gehen, kommen usw.

Wohin? Woher? Praep. mit Akk. u. Dativ.

Wie ist das? (gross;- lang,- dick hoch:.. usw)

Hendesi şekiller: Dreieck, Viereck usw.

Resim malzemeleri üzerinde konuşma: Bleiştif t, Farbstift,

Tinte, Lineal usw. Wissen. Was ist er? Ich bin ein Maler (Sehüler, Llehrer, Grahiker usw.

Ich bin ein Graphiker-Ich bin kein (.....)

Ich bin eine Frau - Ich bin keine (.....)

Die Teile eines Zimmers : Tür, Fenster, Boden usw.

Bleiben, aufmachen, zumaehen usw.

Berufe : Weber, Schmied, Zeichner usw.

Wieviel? (Zeit und Geld)

Wie heisst er (sie, es)?

Geburststag. Modale Hilfsverben: wollen, können usw.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SINIF 2:

Wo? (Praepositionen mit Dativ, auf, unter, über usw.)
Was it das? (Kanne, Dose, Teller, Våse, die Sachen, die Keramiker hersteilen.)
Die Personen und Gegenstaende: Fahrrad, S-pateh, usw.
Graben, gehen, spazieren, springen, arbeiten.
Bildung des Imperfekts.
Fragepronomina: welcher, welche vvelches, u. Plr. welche.
Karte, Gebirge, Fluss usw.
Norden, Süden, Westen, Olsten usw.
Strassen, Haeuser. Wohnen, fahren.
Kindergarten, Tankstelle, Autobus, See, Burg, Gast und Gaststaette.
Himmel und Wetter.
Familie und Verwandten.
Wie? für? (süss, sauer, bitter, usw.)
Verkleinerung.
Relativsaetze, die Verben: schlafen, essen usw.
Möbel, Schrank, Aluminium, Metall.
billig, teuer, Farben: hell, dunkel, ölfarben, usw.
Wann? Kalender, Woche Monat, Jahr. Heute, morgen,
gestern... usw.
Ecke, Sofa, Sessel, Kücke, Flur, Bad, Wohnung, Stock-werk, Porzellan usw.
Perfekt und Plusquamperfekt.
Zukunft.
Woher?
Arbeitszimmer, Schlafzimmer, Küche und andre Teile des Hauses.
davor, dahinter, darauf usvv. rellen, hören.
Schreibmaschiene.
nehmen, klingeln.
Flasche, Herd, Suppe, backen, Eisschrank. Butter, Kaese.
Laender und Völkernamen.
kaufen, verkaufen
Modale Hilfsverben: dürfen, mögen, sollen.
Wen? Wer? Was?
malen, faerben.
Mantel, Jacke, Weste. Hose, Hemd, Kleider.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SINIF 3:

Wohin?
ruhen, bewegen, liegen, sitzen, stehen. Praep. mit Dat. u.
Akk. (an, auf, usw,) lachen, ordnen.
Im Kaufhaus: Topf, Pfanne, Teller, Schüssel, Schachtel, Korb.
Am Mittagstisch, im Zoo, fressen.
Wem gehört?
Hut, Mütze, Rock, Bluse, Strümpfe, Schuhe,
Possessivpronomina. Gefallen.
Sommer, Winter.
Sport
Leder, Pelz usw.
Schwache u. Starke Zeiwörter. arbeiten, stehen, lernen, verstehen usw.
Wessen?
Kleine Geschichten: Der Schüler aus dem Paradies.
Was wird gemacht? drehen, wechseln.
Aktiv und Passiv,
Der Maler.
In einer Stadt: Plaetze und Strassen. Fahrstuhl, kreuzen, Strassenbahn.
Schutzmann, sperren, Untergrundbahn, Hotel, Kino, Büro, Geschaeft, Post.
warten.
Wie?
Du und Sie.
Eine Reise nach Berlin.
Einen Brief bekommen, grüssen, Ferien, einladen, besuchen, sich freuen, Fahrplan, Koffer, Frühstück, Karte, Bahnsteig.
Ausgang, Fahrgast, Licht usw.
Fahrzeuge und Fahrkarte.
Eine Fahrkarte lösen.
Wo-fragen. Eine Geschichte: Schneewittchen.
Warum, will.....
füllen, laufen.
nass, putzen, versuchen, zufrieden sein, usvv. Nadel, Sehere, Hammer, Zange, Schloss, Schlüssel.
Uhr (Wan?)
Grundstellung, Umstellung, Endstellung.

Woher?
haben, sein.
Wen?
Hammer, Zange, Saege, Beil, Feile, Bohrer, Kamm, Bürste,
Besen, Sehere, Gabel, Löffel, Topf, Pfanne, Teller,
Schüsssel, Kanne, Korb. Wohin?
dürfen, mögen, sollen, leğen, setzen, stellen. Der Tisch ist gedeckt.
Tiernamen: Elefant, Löwe, Maus, Schwan, Affe, Fisch.
Eine Geschichte: Der Löwe und die Maus.
Was wird gemacht?
(Leideform (Passiv)
Strasse.
Wem gehört?
Eine Geschichte: Der Bauer und der Teufel.
Wessen?
Eine Geschichte: Friedrich der Grosse und der Müller.
Warum-Weil .....
Eine Geschichte: Frau Holle.

SINIF: 4

Bu sınıfta öğrencilerin meslekleri ile ilgili Almanca yazılmış ihtisas kitaplarından (Grafik, Tekstil, Keramik, Dekoratif, Möble ve diğer İç Mimarî mevzuları ile ilgili seçilmiş metinler öğretmenle birlikte sınıfta okutulacaktır.)

İNGİLİZCE

Sınıf 1, 2, 3 ve 4 (Haftada 2 şer saat)

E. V. Gatenby tarafından, Türk Öğrencileri için yazılan (A Direct Method English. Course) İngilizce kitabının:

I. Sınıfta, birinci kitabı,
II. Sınıfta ikinci kitabı,
III. Sınıfta, ikinci-üçüncü kitabı,
IV. Sınıfta, üçüncü-dördüncü kitabı.

Esas tutulmak ve öğrencilerin bilgi derecelerine, ilerleme ve yetişme süratlerine tâbi olarak metodun gerektirdiği gramer bilgisi verilmek ve kompozisyon tatbikatı yapılmak, bu arada esas meslek dersleriyle de ilgili etüdlerde bulunmak suretiyle okutulacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FRANSIZCA

Sınıf 1, 2, 3 ve 4 (Haftada 2'şer saat)

1. Sınıf :

Metin olarak liselerin orta kısmında okutulan (Fransızca I kitabı)

Gramer : (Cours élementaire) bilgi.

2. Sınıf :

Metin olarak, liselerin orta kısmında okutulan (Fransızca II kitabı)

Gramer: (Cours elementaire) bilgi.

3. Sınıf :

Metin olarak, liselerin orta kısmında okutulan (Fransızca III kitabı.)

Gramer : (Cours Moyen) bilgi.

4. Sınıf :

Metin olarak, meslekî metinler.

Gramer : (Cours moyen)

HUKUK BİLGİSİ

Sınıf 4 (Haftada 1 saat)

Öğrencilerin ileride iş hayatında karşılaşacakları hukukî güçlüklerin halli yollarını göstermektedir.

Dersin Ereği:

1 — Giriş: Hukuk bölümü ve kaynakları (Kanun, tüzük ve yönetmelik)

2 — Medeniyet ve Borçlar Hukukundan genel bilgiler:

a) Kişiler b) Haklar c) Akitler

3 — Ticaret Hukuku :

a) Ticaret ve tüccar kavramları b) Ticaret şirketleri c) Ticarî senetler d) Ticari akitler e) Sigortalar.

4 — İş Hukuku :

a) İş akdi b) İşin düzenlenmesi c) İşçilerin sağlığını korumak ve iş emniyeti d) Sosyal yardımlar (işçi Sigortları) İş ve işçi bulma f) iş anlaşmazlıkları ve çözülmesi g) iş hayatının murakabe ve teftişi

5 — Milli Korunma Kanunun iş ve sanatla ilgili hükümleri

6 — Memurlar hakkında mevzuat :

a) Memurin Kanunu b) Memurin muhakematı hakkında hükümler

7 — Mühendis, mimar ve fen memurları hakkında mevzuat

8 — Diğer önemli mevzuat hakkında toplu bilim (Telif hakları gibi)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DEFTER TUTMA

Sınıf 3 Haftada 1 Saat

Okulumuzun gayesine uygun olarak Defter Tutmak için gerekli ticari vesikalar.
Yevmiye, Esas, Yardımcı, Şahıs hesapları defterleri ve tutuluş maksatları.
Amerikan usulü defter tutma metodu ve tatbikatı,
Aylık mizanlar,
Envanter.
Bilançolar (Sene sonu hesapları)

TİCARİ YAZIŞMALAR

Sınıf 4 Haftada 1 Saat

1 — Mektuplar :
a) Özellikleri ve çeşitleri,
Özel resmi, Edebî ve İş mektupları
Özel, resmi ve Edebî mektuplar hakkında kısa bilgiler.
b) İş Mektupları :
Ticaret Mektupları:
Teklif Mektubu,
Sirküler,
Muvafakat Mektubu,
Sipariş Mektubu,
Banka Teminat Mektubu,
Kefaletname.
2 — Ticarî Vesikaların Tanzimi :
Senetler (Borç, kefalet senetleri, makbuz)
Poliçe
Çek, bono,
Mukavele ve protokoller,
Vekâletnameler ve çeşitleri,
İrsaliye, Konşimento,
Demiryolu ile münakalâttaki muameleler,
Sigorta (talep ve tecdidi vesair muamelelerdeki vesikaların tanzimi)
Umumî mağazalarda cereyan eden vesikaların tanzimi.
3 — Posta Münakalâtındaki vesikaların tanzimi :
Telgraf, paket ve para müraselâtı ve vesikaların tanzimi,
4 — Resmî yazışmalar ve dilekçe.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İŞLETME VE MALİYET HESAPLARI

Sınıf IV (Haftada 2 Saat)

1 — İşletme hakkında genel bilgiler :

İşletmenin tarifi ve çeşitleri:

a) Sınaî işletmeler: (Fabrikacılık)

b) İstihsalci işletmeler: (Madencilik-Ziratçilik)

c) Nakliyeci işletmeler: (Gemi İşletmeleri-Demiryolu İşletmeleri, Otobüs, Tramvay, Tünel İşletmeleri, Uçak, Havayolları İşletmeleri)

2 — İşletmenin organizasyonları:

a) İdari teşkilât: (Müdürlük-Sekreterlik ve Muhaberat servisi-Personel servisi-Muhasebe servisi ve vezne)

b) Asıl İşletme teşkilâtı: (İmalâthane-Muharrik Kuvvet-Nakil vasıtaları işletmesi-Tamir atelyesi).

c) Ambarlar: (Ham madde deposu-Yarı mamul maddeler deposu-Mamul maddeler deposu)

3— Yardımcı ve Sosyal Teşkilât :

a) Memur ve işçi lojmanları,

b) Sağlık teşkilâtı, revir veya dispanser,

c) Aşhane,

d) Spor ve eğlence teşkilâtı,

4— Alım-Satım Teşkilâtı :

a) Alım işleri: (Ham madde alımı, Tamir ve bakım malzemesi alımı)

b) Satış işleri: (Satış servisi, Ambalâj dairesi, Gönderme servisi, Teşkilât servisi)

Netice : $\frac{\text{Direkt Endirekt masraflar}}{\text{imalât miktarı}}$ = Maliyet

5— Maliyet Hesapları:

İmalâtta Maliyet:

a) Direkt masraflar: (İşçilik, Malzeme ve ham madde)

b) Endirekt Masraflar: (Bakım masrafları, genel masrafları, amortismanlar)

SANAT TARİHİ

Sınıf 2, 3 ve 4 Haftada 2'şer Saat

2. Sınıf :

Ana hatlariyle lise Sanat Tarihi müfredatı, okulumuzun bünyesine göre verilecektir.

3. ve 4. Sınıflar :

Her şubenin iştigal ettiği saha mihver olmak üzere, bilhassa üslûplar ve zamanla değişen teknikler üzerinde durulacaktır.

ESTETİK

Sınıf 3 Haftada 1 Saat

Estetik müfredatı, Güzel Sanatlar Akademisi müfredatıdır.

YAZI

Sınıf 1 Haftada 4 Saat

1 — Yazı malzeme ve aletleri.

2 — Yazıya hazırlık temrinleri.

Harf Grupları:

Harflerin yan yana gelmesi,

Kelime ve harf aralıkları,

Satır aralıkları, misaller, örnekler.

3 — Küçük harfler,

Harf grupları,

Rakamlar ve işaretler,

Harf ve kelime aralıkları,

Misal ve örnekler.

4 — Blok ve istifler :

Dekoratif ve pratik maksatlar için sanatlı şekiller yaratmak.

5 — Redis ucu ile küçük ilân ve etiketler, başlıklar, levhalar.

6 — Eğik temel yazıları,

7 — Eğik teknik yazı,

8 — Dik ve eğik el yazıları,

9 — Redis ucu ile dekoratif yazılar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MOBİLYA VE İÇ MİMARLIK ŞUBESİ HAFTALIK DERS DAĞITIM CETVELİ

DERSLER	1.Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Türk Dili ve Edebiyat	2	2	—	—
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	—	—	—	2
Hukuk Bilgisi	—	—	—	1
Defter Tutma	—	—	1	—
Ticarî Yazışmalar	—	—	—	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	—	—	—	2
Sanat Tarihi	—	2	2	2
Estetik	—	—	1	—
Yazı	4	—	—	—
Teknik Resim ve Perspektif	10	—	—	—
Serbest Resim	6	—	—	—
Şekil ve Renk Bilgisi	2	—	—	—
Serbest Şekillendirme	4	—	—	—
Malzeme Bilgisi	2	—	—	—
Mesleki Şekillendirme ve Atelye	8	24	24	20
Mobilya Konstrüksiyonu	—	6	—	—
İç Hacimler Yapı Bilgisi	—	4	4	—
Mobilya Stilleri	—	—	2	—
Tarihî Mobilyalarla İç Hacimlerde Kom.	—	—	—	6
Akvarel	—	—	4	4
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam	44	44	44	44

MOBİLYA VE İÇ MİMARLIK ŞUBESİ ÖĞRETİM ESASLARI

Bu şubenin vazifeleri çok geniş ve şümullüdür. Geniş mânada iç mimarlığı ihtiva ettiği gibi, mobilya sanayii sahasını ve her gün kullanılan eşyayı da içine alır. Bu itibarla, öğrencilere yararlı olabilmek için iç mimarlık öğretimini iyi ayarlamak ve en lüzumlu olanları yapmak icabeder. Fakat öğrenciye tahsilinin hitamından sonra kendisini dağıtmadan, şu veya bu' sahaya geçebilmesi için imkânlar da sağlamalıdır.

Okula girmezden evvel kendisinden tam bir meslek olarak marangozluk beklenen öğrenci esas itibarile mevzuu olan ham maddelerle daha önceden pratik olarak uğraşmış olmalıdır.

Öğrencinin birinci vazifesi, muhayyilesini işleterek henüz katı bir şekil almamış olan eşyaya şekiller düşünmek olmalıdır. Sonra, resimler ve şekillerle çalışarak düşündüğünü ve tasarladığı her şeyi çizgilerle ifade edebilmelidir. Daha sonra da bu çalışmalara, umumî bilgiler verilmek suretiyle renk ilâve edilir. En nihayet, pratik mevzularla tatbikatı yapılacak olan Armoni Bilgisi eklenir.

Eşyanın müşahhas olarak kavranması için öğretimle beraber yürümelidir. Bir işin konstrüksiyonu, el ile yapılmış bir iş veya bir endüstri mamulü üzerinde, öğrenci ile inceden inceye konuşulur, el sanatı ile makine sanatı arasında mukayeseler yaptırılır.

Tasarlayın ve yaratıcı faaliyetler onun mesleğinin icrası için lüzumlu olan inşaat ye el sanatlarına ait diğer kısımların bilgi ve tecrübeleri ile .beraber yürümelidir. Öğrencilere bu sanatlarda her zaman yeni olarak kullanılmağa başlanılan inşaat malzemelerini anlama ve tanıma imkânları verilmelidir.

Diğer bir çalışma sahası da, iç mimarinin meselelerini hal için kullandığı kumaşlar ve malzemelerdir. İç inşaat için kullanılan bu kumaş ve malzemelerin kalite, dayanıklılık, ışığa mukavemet gibi hususiyetleri öğretilmelidir. Bunlar örülmüş veya basılmış perdelik kumaşlar, duvar kâğıtları ve mobilya kaplanmasında kullanılan kumaşlardır.

Bu maddeler üzerindeki çalışmalar sadece iç mimarın alâkadar olacağı talî bölümlere mahsus değildir. O ekseriya muayyen bir maksat için renkler ve örnekler göstermek mecburiyetinde kalacaktır. Bu gibi işler için o önceden lüzumlu bilgileri kazanmalıdır. Keza, duvarların işlenmesini de esaslı olarak bilmelidir. Bu Öğrenme tam prodüktif mânasında olmasa bile malzeme hakkındaki bilgileri ihmal etmemelidir.

Bu mevzuda bilgi ve iktidarlarını arttırabilmeleri için öğrencilere diğer bütün bölümlerin de katıldıkları sanat tarihi derslerinde imkânlar verilecektir.

Bu bölümde esaslı şekilde yetişmeğe büyük önem verilir. Form ve prodüksiyon bakımından ileri düşüncelere zarar veren her türlü sathî ve modalık işlere daha başlangıçta mani olunmalıdır.

Her ne kadar, çeşitli yardımcı derslerin ihmâl edilmemesi lâzım geliyorsa da esas hedef, iç mimarların mobilya inşaatı ve bununla doğrudan doğruya bağlı iç inşaat mevzularında yetişmeleri olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TEKNİK RESİM VE PERSPEKTİF

Sınıf 1 (Haftada 10 Saat)

Gaye :

a) Öğrenciyi, iç mimarlık ile ilgili bütün teknik resimlerini kusursuz ve kolayca çizecek ve okuyacak bir hale, b) Öğrencinin tasarladığı iç hacimleri ve mobilyaları prespektifle ifade edecek bir seviyeye getirmektir.

Müfredat :

A — Resim aletlerini ve malzemeyi tanıtma. T cetvelini, gönyeleri, pergeli,

1 — Kullanma ve bu aletlerle açıların ortalanması, belirli noktalara dik çizilmesi, belirli doğruların belirli sayılara bölünmesi gibi temrinlerin yaptırılması, geometrik şekillerin, daire içine, dışına çokgenler çizimi.

1 — Dolu çizgiler, kesik, eksen, serbest, yardımcı çizgilerin kullanıldığı yerlerin açıklanması.

2 — iç mimarlıkta ve mobilyada kullanılan ölçekler, çeşitli ölçü (kot)ların (doğru yanlış) örnekleri ile öğretilmesi,

3 — İzdüşüm metodları, normal ve Amerikan projeksiyon metodlarının tarifi, mukayesesi, tatbikatı.

4 — Çeşitli (simetrik ve simetrik olmayan) geometrik cisimlerin çizimi.

5 — Çeşitli cisimlerin izdüşüm düzlemlerinin birinde eğik duruşlarına göre çizimleri.

6 — Geometrik cisimlerde çeşitli kesitlerin çizimi vekesit alanlarının gerçek büyüklüklerinin çizimi, açınımları.

8 — a) Dörtgen prizmanın diğer bir dörtgen pirizma ile dik kesişmesi,

b) iki dik dörtgen pirizmanın eğik kesişmesi,

c) Piramit ile dik dörtgen pirizmanın dik ve eğik kesişmeleri,

d) İki silindirin kesişmesi,

e) Konilerin silindir veya prizmalarla dik veya eğik kesişmeleri,

d) iki silindirin kesişmesi,

e) Konilerin silindir veya prizmalarla dik veya eğik çeşitli kesişmeleri,

f) Piramitlerin silindir ve çeşitli prizmalarla kesişmeleri,

g) Çeşitli mürekkep cisimlerin çizimi ve kesişmelerle meydana gelen çeşitli ara kesimlerinin çizimleri.

B — Gölge Projeksiyonu :

Noktanın, çeşitli doğru ve yüzeylerin düşeye ve yataya düşen gölgeleri, küp, prizma, silindir, koni,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kürenin kendi gölgeleri ve diğer düzlemlere düşen gölgeleri.
Çeşitli geometrik cisimlerle terkip edilmiş kompozisyonların kendi üzerlerindeki ve yatay ve düşey düzlemler üzerine düşen gölgeleri.
Perspektif konusu işlendikten sonra çizilen çeşitli cisimlerin kendi üzerindeki gölgeleri ile etrafına düşen gölgelerin çizimi.

C — Perspektif :
a) Paralel perspektiv,
İzometrik ve aksonemetrik metodlarla cisimler ve iç hacımlar üzerinde çeşitli çizgiler. Meselâ, bir mutfağın plâna ve duvarlarına düşen dolap, e'viye ve sairenin düşeylerinin çiziminden sonra izometrik görünüşünün çizimi.
b) Santral perspektif metodu ile çeşitli tatbikat.
c) Köşe perspektifin basit metodu ile çeşitli tatbikat.
d) Köşe perspektifin ölçekli metodu ile çeşitli tatbikat.
Not: Perspektif cisimleri çini mürekkebi, tarama, pastel, pempera tekniklerile işletilecektir.

SERBEST RESİM
Sınıf 1 (Haftada 6 Saat)
Gaye :
a — Mobilya ve iç hacimlerin taslaklarını başarılı bir şekilde serbest elle (herhangi bir cetvel ve alet kullanmadan) çizebilmesi için el melekesini arttırmak,
b — Bir taraftan tabiattan ve modelden çizim melekesini arttırırken proporsiyonları hâkim kılmak, diğer taraftan öğrencinin form buluşlarını serbest resimle ifade ve tesbit etmesini temin etmektir.

Program :
Bir hafta tabiattan veya modelden, bir hafta buluş taslaklarını çizdirmek suretile tatbik edilecektir. Öğretmenin seçeceği tabiattan, iç hacimlerinden parçalar çizdirilecektir. Geometrik ve geometrik olmayan çeşitli şekilleri horizonlardan tersim ettirilecektir.
Her konu seçilirken öğrencinin tekâmülü dikkate alınacak ve bir önce çizdiğini tekrarlamamasına Önem verilecektir.
El melekesi artmış öğrencilere karakalem, renkli kalem ve pasteller, çini mürekkebi, tempera, sulu boya teknikleri ile çizdirilen resimleri işletilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ŞEKİL VE RENK BİLGİSİ :

Sınıf 1 (Haftada 2 Saat)

— Şekil = Form, Formun genel tarifi.
— Tabiî, geometrik, stilize formlar,
— İki boyutlu formlar
— İki boyutlu formlarda çizgi yönlerinin ve kontrastların tesirleri,
— Üç boyutlu formlar, tabiî, geometrik, kişisel buluşlardan meydana gelen formlar,
— Altın bölüm (Altın kesit),
— Form (tek form) üzerinde tenasüp araştırmaları,
— Formun yönü ve tesirleri, vertikal, horisontal formlar,
— Simetrik ve simetrik olmıyan formlar,
— Ritmik ve ritmik olmıyan formlar,
— Müphem formlar, Formun katiyet ve vuzuh ifadesi,
— Formlarda emniyet, ağırlık, hafiflik, yumuşaklık, sertlik tesiri,
— Çizgi ve renk değerlerinden faydalanılarak düzen kurma,
— Vertikal, horizontal, simetrik ve simetrik olmıyan, tek form buluşları,
— Bir düzlem önünde ahenkli, bir ve birden fazla formlarla düzen kurma, kompozisyon denemeleri.

Renk Bilgisi :

— Temel renkler yuvarlağı, (üç ana renk)
— Temel zıd renkler (mavi-sarı)
— Sekunder ve tertier renkler, (doğma ve katık renkler)

Doğma ve katık renklere siyah beyaz katma suretiyle renk tonları elde etme,

Renklerin tesirleri ve ifadeleri': Sıcak, soğuk, yakınlık, uzaklık aydınlık, karanlık, canlılık, durgunluk, ışıklılık, donukluk, pasif aktif tesirleri,

Bilgiye ve kişisel duyulara dayanan renk temrinleri, Tabiat ve abstrakt tasarımlara dayanan renklerle ifade temrini,

Abstrak şekil, renk ve çizgi denemeleri, Renklerle ışık refleksleri, ve mat ifade mukayese denemeleri,

Çeşitli (ağaç, mermer, kumaş, cam, ayna ve madeni malzemeüzerinde temrinler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SERBEST ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 (Haftada 4 saat)

Gaye:

Bu dersle Meslekî buluşların temelini kurmak, öğrencinin çeşitli malzemeyi tanıması ve işlemesi ile şekillendirme duyuşlarını terbiye etmek,

Ağaç, taş, plastik, alçık, mukavva, kâğıt, kumaş, hasır, tel v.s. gibi malzemelerle, malzemelerin karakterlerine göre çeşitli form araştırmaları yapmak ve bunlarla şekiller meydana getirmek.

MALZEME BİLGİSİ

Sınıf 1 Haftada 2 Saat

Gaye:

İç mimarlıkta ve iç yapıda kullanılan bütün malzemeyi özellikleri ile tanıtmaktır. Öğretimde malzemenin varsa çeşitleri, kullanılma yerleri ve şekilleri, evsafı, mahzur ve faydaları hakkında bilgi verilecek, malzemenin hangi maddelerden ve nasıl imâl veya istihsâl edildiği hakkında geniş açıklamalardan kaçınılacaktır. Derste malzemenin her çeşidinin örnekleri bulundurulacak ve muhitte kullanılmış olan yerler varsa gösterilecek, kullanış, tespit ediş şekilleri öğretilecek ve mümkün olan tatbikatı yapılacaktır.

1 — Ağaç :

a) Ağaçın önemi, iç yapısının, büyümesinin incelenmesi (kısaca).
b) Ağaçların teknik özellikleri, renk, parlaklık, doku, sertlik, ağırlık, ve dirençleri (kısaca).
c) Ağaçların çalışması, ağacın nem alma özelliği, etraflı olarak incelenerek, masif tablalar üzerinde ehemmiyetle durulacaktır.

2 — Ağaçların biçilmesi :

a) Ağaçların çeşitli biçme metodları ve ticaretteki isim ve ölçüler.
b) Ağaçların sanayi yönünden belli başlı kusurları ile tabii ve sunî kurutma (kısaca).

3 — Ağaçların çeşitleri:

Sanayide ve inşaatta en çok kullanılan ağaçlan tanıtmak (örneklerle.) Tanıtmak ve özellikleri üzerinde durmak (kısaca).

4— Kaplama ve Kontrplâk :

a) Kaplamaların yapımı ve çeşitlerinin tanıtılması (kısaca).
b) Kontrplâk ve pres levhaları,
c) Kontr tabla yapımı ve çeşitleri (Körağaç konusu etraflı olarak incelenecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5—Tesplt Malzemeleri :

a) Tutkal ve çeşitleri,

b) Çivi ve vidalar (tanıtılması).

6 — Madenî malzemeler:

Menteşeler kilitler, kulplar, anahtar, ağızlıkları sürgü, raf pimleri, ayna tırnağı, ray, makara bilya ve tekerlekler (tanıtılması).

7 — Mobilya yüzeylerinin cila ve boyası :

a) Malzemelerin tanıtılması,

b) Hazırlanmış örnekler üzerinde tatbikatı.

8 — Yapı malzemesi :

Taş, tuğla, briket çeşitleri., kum, çakıl, kireç, çimento, alçı, mozaik ve harçlar.

9 — İnşaat kerestesi:

Kalıplık, doğramalık keresteler, Çam, çıralı çam, meşe, evsafı, ticarî ebadı, döşemelik yarı mamul taban kerestesi, meşe ve gürgen parke.

10 — Yapı içi kaplama malzemesi:

a) Kontrplak, suntaplak çeşitleri, düralit ve emsali (boyanan ve sıvanan) pres edilmiş levhalar.

b) Mermer, fayans, seramik, çini, mozaik ve ben- zeri BTB.

c) Duvar kâğıdı, kumaş, deri, (Formeika: Resopal) gibi malzemeler.

d) Zemin kaplamalarında kullanılan malzemelerden karo mozaik, karo simon parkeler, linolyum, muşamba, kauçuk ve plâstik zemin döşemelikleri.

11 — Madeni Malzeme :

Demir, bakır, pirinç, çinko, alüminyum çubuk, profil ve levhaları, menteşeler, kilitler, raylar, tekerlekler tokmak ve kulplar.

12 — Dekoratif Malzeme :

a) Cam, kristal, aynalar, çeşitli bölme camları, dekorativ camlar, buzlu camlar,

b) Perdelik kumaş, tül ve güneş perdeleri, pancur ve jalüzler, plâstik banyo perdeleri, perde ray ve kornişler (plâklar ahşap ve madenî)
c) Döşemelik kumaş, deri mamulleri, sunî deriler, plâstikler,
d) Döşemelik yaylar, çeşitleri, kolan, kanaviçe, vii-tal, kıtık, kıl, pamuk, kuş tüyü, köpük kauçuk (Dunlo-pilo) bez, döşeme çivisi, süs kabaraları.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME VE ATELYE

Sınıf 1 Haftada 8 Saat

1 — En eklemeler : Alıştırma, lâmbalı, kinişli, ayrı çıtalı kinişli ve kavelâlı bitiştirmeler.
2 — Köşe birleştirmeleri, zavana, pahlı lâmbalı ve pahlı kinişli, kordunlu lâmbalı, ve kordonlu kinişli zıvanalar.
3 — Çivili köşe birleştirmeleri.
4 — Kinişli köşe birleştirmeleri, tam yarım gizli ve gizli kinişli,
5 — Gizli köşe birleştirmeleri, Tek taraflı gönye burun iki taraflı gönye burun, zıvana ve kavelyalar gönye burun, gizli zıvanalar.
6 — Hampaylı ve gizli hampaylı zıvana geçmeler.
7 — Tabla başlıkları, kinişli ve kinişli zıvanalı, cıvatalı başlıklar.
8 — Tabla kuşakları, kırlangıç kuyruğu kızak geçme,
9 — Kırlangıç kuyruğu dış geçmeler, tam yarım ve gizli dişler.
10 — Çeşitli sandalye ve masa ayağı geçmeleri.
11 — Çeşitli çekmeceler.
12 — Çeşitli kontra tabla örnekleri.

Not : Konstrüksiyon elemanları çeşitli ve bol örneklerle üzerinde tatbik ettirilecektir.

MESLEKÎ ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 2 Haftada 24 Saat

Bu sınıfın öğrencileri haftanın (8) saatini atelyede Üstün Mobilya (Markôterili kaplamalı) işleri yapacaklardır.

Haftanın (16) saatlik kısmında ise :

Bütün çeşitleri ile dolap mobilyaları,
Bütün çeşitleri ile oturma mobilyaları,
Bütün çeşitleri ile yatak, karyola, divan
Bütün çeşitleri ile Süs mobilyası, (süs eşyası) madenî ve seramik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bütün çeşitleri ile Şöminc ve saire
Bütün çeşitleri ile Mutbak tanzimi, buluş ve çizimleri ile çalışacaklar.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME VE ATELYE

Sınıf 3 Haftada 24 Saat
Öğrenciler artık tek tek mobilyalar ile değil, umumi tasarılar halinde bina içleri ile meşgul olacaklardır.

Konu :
Odaların tek tek görevleri ele alınarak.

Ev:
Tasarılar ve detaylarda pencereler, merdivenler ve kapılar gibi bina kısımları ile ele alınacaktır.
Oturma, çalışma, yatak odalarından sonra mutfak başlı başına bir konu olarak ele alınacaktır. Bundan öğrenciler bilhassa mutfaktaki işlerin çeşitli safhalarına pratik yerli eşya ve aletlerle gerekli tesisata dikkat edeceklerdir.
Ayrıca oturma mobilyaları ele alınacaktır.
En basit tahta iskemleden koltuğa kadar tasarılar, bunlara ilâveten atelyede modeller yapma ve örnek iskemlelerin imali.
Odaların durumları, sıralanışları, renk ve ışık etütlerini; öğrenciler bizzat yaptıkları modeller üzerinde inceleyeceklerdir. Bu modelleri her sefer ele .alman konuya göre inşa edeceklerdir. Buna ilâveten perspektifler, malzeme ve renk birleştirmeleri etüdleri.
Bunların sonunda, daha büyük mesken tipleri üzerinde izahat ve temrinler: Meselâ apartman blokları, bitişik evler v.s.

EV EŞYALARI ÜZERİNDE TASARLAMA

Öğrenciler, daha ileri şekil tasarımlarına yarıyacak kullanma eşyasının tasarımları ve şekillendirilmesiyle meşgul olacaklardır.
Bunlar Avizeler, lâmbalar ve evlerde kullanılan elektrik cihazları v.s.

MESLEKÎ ŞEKİLLENDİRME VE ATELYE

Sınıf 4 Haftada 20 Saat
İç Hacimlerde buluş ve süslemeler :
Büyük Konular için tasarlamalar hazırlamaya giriş.
Meselâ: Bir otelin odaları, bir fabrikanın büroları, gazino, çayhane, lokanta, kitaplık, seyahat acentası, çiçek mağazası, ana okulu, yemek salonu ve saire.

Bu temalar hakkında umumî konuşma ve temrinler.
Öğrenciler, bazen küçük gruplar halinde birlikte çalışarak verilen bir konuyu işleyeceklerdir. Bilhassa bu gurup çalışmaları öğrencilerin şahsi bir tasarlama ve tasvir tarzına erişmelerine imkân verecektir.
Perspektiflerle, modellerle malzemeyi bir araya getirmekle konunun hali tasvir edilecektir. Bu arada duvar ve tavanların nasıl işleneceği, aydınlatma imkânları, odaların süslenmesi, meselâ: resimler veya seramik, kumaşlar, halılar ve duvar kaplama kumaşları gözönünde bulundurulacaktır.
Odaların mahiyetleri ve kullanılacakları maksatlar, öğrencilerin tasarılarının esasını teşkil edecek ve bu tasarılar, intihap edilen formun, malzemenin ve renklerin canlı bir ifadesi olacaktır.
Gurup halinde çalışmaların sonunda öğrenciler ders yılının bir kısmını kendi yıl sonu ve imtihan ödevleri için kullanacaklardır.

MOBİLYA KONSTRÜKSİYONU

Sınıf 2 Haftada 6 Saat

Gaye :

Dolap ve oturma mobilyalarının (masif, çerçeve, dikme, kontra tabla konstrüksiyon çeşitleri ile çizimleri, kullanış bakımından ölçülerinin etüdü.

1 Dolap mobilyalarında, çeşitli menteşe nevilerine göre kapılı, sürme kapılı ,düşme kapılı, storlu, sürme camlı, çeşitli çekmeceli eşyaların konstrüksiyon resimleri.
2 Oturma mobilyalarında, sandalye, hafif koltuk, ağır koltuk, kanape ve şezlong çeşitleri, sert döşeme, sufle ve pike nevileri ile döşenmiş çeşitleri,
3 Masalar, yemek masaları çeşitleri.

Programda yazılı parçalarda gerekli görülen kısımlar atelyede tatbikatı yaptırılacak ve tapitseri işleri de Örnek çalışmalar üzerinde tatbikî şekilde öğretilecektir.

İÇ HACİMLER YAPI BİLGİSİ

Sınıf 2 Haftada 4 Saat

Dersin gayesi programda açıklanmıştır. Burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Program :

Kısım : 1

a). Yapı çeşitleri, Taş, tuğla (yığma) usulile yapılan: ahşap, yarı ahşap, hımış, betonarme, çelik konstrüksiyon inşaat, (yapı çeşitleri hakkında bilgi verilirken geniş açıklamalardan kaçınılarak genel mahiyette bir bilgi verilecek, muhitte bu çeşit yapılar gösterilmek suretile tanıtılacaktır.

b) Duvar çeşitleri, kalınlıkları, istinat duvarları, bölme duvarları, hatıl, lento, kemer gibi yapı usulleri tetkik edilecektir.
c) Hususî binalarda oda, mutbak, banyo ve sair piyeslerin ölçüleri incelenecek.
d) Hususî ve umumî binalar hakkında iç mimarlığı ilgilendiren kanunî ve belediî mevzuat incelenecektir.

Not: (Bu mevzuat incelenirken meselâ: Şehircilikle, yollarla ilgili kısımlar değil, oda boyutları, kapı, pencere, tavan ölçüleri gibi meslekle ilgili kısımları tetkik edilecektir.)
a, b, c, d paragraflarında yazılı bilgiler iki üç hafta gibi kısa bir süre içinde öğretilecek ve programın diğer tatbikî kısımlarına geçilecektir.

Kısım : 2

a) Pencereler: Pencere kasalarının duvarlara tesbiti ve çeşitleri (çeşitli duvarlara göre)
b) Düz iki kanatlı cermen menteşeli pencere,
c) İki kanatlı iç kasalı pervazlı cermen menteşeli. pencere,
d) Çift kanatlı, çok kanatlı iç kasalı pencere,
e) Vasistaslı pencere tek veya çift katlı,
f) Sürme pencereler,
g) Mihverden dönen pencereler,
h) Pancurlu pencereler,
i) Jaluzlu pencereler.

Kısım : 3

Kapılar: Oda kapıları, camlı kapılar, doğrama kapılar, düz kaplamalı veya noyalı camsız kapılar, sürme kapılar, çarpma kapılar, büyük giriş kapıları, rüzgârlık, çarpma ve dönen kapılar, katlanan kapılar, akordeon kapılar.

İÇ HACİMLER YAPI BİLGİSİ

Sınıf 3 Haftada 4 Saat

Geçen ders yılında (iç hacimler ve iç yapı) dersinde öğrenciler kapı ve pencere konularını konstrüksiyonları ile incelemişlerdi. Bu ders yılında ise merdiven, döşeme ve tavan, lambri ve bölmeleri öğreneceklerdir.

Program :

1 — Düz ve dönen merdivenler, ahşap, beton, taş (masiv), kaplamalı merdiven çeşitleri.

2 — Küpeşteler ve şablonlarının çizilmesi.

3 — Duvar kaplamaları: Ağaç lambriler, mermer, mozaik, fayans, seramik, kâğıt, kumaş, plâstik kaplamalar.

4 — Ağaç kaplamalı, alçı kaplamalı tavanlar.

5 — Her türlü plâk döşemeler, dökme ve masivli her çeşit mozaik döşemeler, seramik, taş, mermer döşemeler, dekoratif cilâlı parkeler, linolyum, kauçuk ve diğer plâstik döşemeler, halı, kilim.

Not: Bu programın merdiven, lambri ve ahşap tavan ve yer döşemeleri kısmı konstrüksiyon çizimleri ile gösterilecek, diğer mefruşata ait kısımlar ise tesbit ve tefrişlerine ait teknoloji bilgisi verilmek suretile öğretilecektir.

MOBİLYA STİLLERİ

Sınıf 3 Haftada 2 Saat

Gaye :

Tarihî devirlerdeki mimarî ile paralel olarak iç süslemeleri ile mobilya stillerini öğrenciye tanıtmak ve devrimizde halen sevilen, yaptırılan mobilya stillerinden bazı karakteristik motifleri çizdirmek.

Program :

Mısır, Asur; Yunan, Roma, Bizans, Roman, Gotik (Selçuk sanatı) Rönesans (Barok - XIV Lui), (Rokoko - XV. Lui), (XVI. Lui), Ampir Râgence, Bidermayer, İngiliz stillerinden (Queen Anne); (Chippendale - Çippendel), (Adam stil), (Hoppelwhite).

Mobilya stillerini projeksiyonla gösterilmek ve devirlerindeki karakteristiklerini, form ve konstrüktif gelişmelerini açıklamak suretile öğretilecektir. Bu devirlere paralel olarak Türk Selçuk ve Osmanlı devirlerindeki iç süslemeler için müze ve eski eserlerde (bilhassa ağaç sanatları) incelenecek ve mümkün olduğu nisbette cephe ve konstrüktif resimleri çizdirilecektir.

Rönesans, Barok, Rokoko ve İngiliz stillerinin bazı karakteristik motifleri de çizdirilecektir.

TARİHÎ MOBİLYALARLA İÇ HACİMLERDE KOMPOZİSYON

Sınıf 4 Haftada 6 Saat

Gaye :

Halen sevilen ve devrimizde de yaptırılmakta olan tarihî üslûptaki mobilya ve iç süslemelerle bir kompozisyon istenmesi halinde mezunlarımızın bu isteğe cevap verecek bilgi ve melekeye sahip kılmaktır.

Program :
Öğrencilere ayrı ayrı stillerde, yatak, yemek, oturma odaları, kütüphane, çalışma odaları v.s. gibi piyeslerin tefriş planlarını duvar süslemelerini, mobilyalarını çizdirmek suretiyle tatbik edilecektir. Bitirilmesi uzun zamana bağlı olan işlerde bir konuyu küçük gruplar teşkil etmek suretile bitirmelidir. Öğrencilere veya öğrencilerden meydana getirilecek gruplara mümkün olduğu kadar ayrı stillerden konular seçilecek ve bu suretle öğrenciler çeşitli stillerde hazırlanan işleri görmek ve tenkidleri dinlemek suretiyle geniş bilgiyi edinmiş olacaklardır.

AKVAREL
Sınıf 3 ve 4 Haftada 4 Saat

Gaye :
Hazırlanan iç mimari projesinin perspektif görünüşünün Akvarel tekniği ile renkli ve sanatkârane bir şekilde hazırlamaktır.

Sınıf: 3
Renk çalışmaları, sıcak, soğuk, donuk ve ışıklı renkler ve tonlarını aramak, ağaç desenlerini çalışmak (Modelden).

Münferit mobilyaların net veya perpektif görünüşleri üzerinde, ağaç, ayna, cam, kumaş, deri v.s. yi refleksleri ve gölgeleri ile boyamak, ilerlemiş öğrencilere oda içi hacimleri konuları verilecektir.

Sınıf : 4
Oda içi hacimlerini perspektif görünüşleri ile renklendirmek. Perspektif konularında çok çeşitli oda tipleri verilmekle beraber iç mamiride kullanılan çeşitli malzemelerin de bu odalarda gösterilmesine ve bilhassa, (vitrin, ayna, halı, kilim, perde, deri, kumaş v.s.) kullandırılmasına dikkat edilecektir. Bu suretle öğrencinin her çeşit malzemeyi oda içinde ve çeşitli derinliklerde renkli olarak, ifade edebilmesi temin edilmelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GRAFİK SANATLAR ŞUBESİ
HAFTALIK DERS DAĞITIM CETVELİ

DERSLER	1.Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Türk Dili ve Edebiyat	2	2	—	—
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	—	—	—	2
Hukuk Bilgisi	—	—	—	1
Defter Tutma	—	—	1	—
Ticarî Yazışmalar	—	—	—	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	—	—	—	2
Sanat Tarihi	—	2	2	2
Estetik	—	—	1	—
Yazı	6	6	4	4
Serbest Resim	8	—	—	—
Tabiattan Resim	—	4	4	4
Serbest Şekillendirme	4	—	—	—
Malzeme Bilgisi	—	—	1	—
Reklâm Psikolojisi	—	—	1	—
Matbaacılık Bilgileri	2	2	—	—
Kitap ve Grafik Sanatlar Tarihi	—	—	—	2
Meslekî Şekillendirme ve Atelye	16	22	24	20
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam	44	44	44	44

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GRAFİK SANATLAR ŞUBESİ
ÖĞRETİM ESASLARI

Grafik- Sanatlar Şubesinde matbaa, reklâm ve neşriyat müesseselerinin ihtiyacı olan zevk sahibi kitap ve reklâm sanatkârı, matbaa ressam ve mütehassıslarının yetişmesi sağlanır.
Bu maksatla, bu şubede öğrenciler elle yazılan sanat yazılarında, serbest ve hayalden resimde, baskı kalıplarının hazırlanmasında, çeşitli baskı tekniklerinde pratik olarak yetiştirilirler. Bunlara ilâve olarak genel kültürlerini artıracak ve meslek hayatında kendilerine lâzım olacak teorik bilgileri öğrenirler.
Resim ve reklâm grafiği, dersleri bir taraftan hususî dershanelerinde tatbik edilirken, tipografi, reprodüksiyon ve diğer baskı teknikleri derslerini de hususi atölyelerinde ve hususi alet ve malzemelerle öğrenirler. Ayrıca daha pratik yetişmeleri ve piyasa vaziyetini yakından tanımaları maksadiyle de yaz aylarında hususî veya resmî matbaalarda staj yapma imkanları sağlanır.
Sanat çalışmalarında öğrencilerin kendilerine has bir ifade tarzına ulaşmaları prensibi daima göz önünde tutulur. Bilhassa son sınıfta öğrencilerin kabiliyetlerine göre çalışmalarını :

Tatbikî grafik,
Serbest Grafik,
Kitap Sanatı ve Matbaacılık,
Yazı sanatı,
Fotoğrafi Sanatı branşları istikametinde teksif etmelerine imkân verilir.

YAZI
Sınıf 1 (Haftada 6 Saat)
Harflerde :

1 Şekil grupları, şekil münasebetleri,
2 Küçük ve büyük harflerin akrabalığı,
3 Harf genişlikleri,
4 Harf genişliklerinde değişmeler,
5 Harf yükseklik münasebetleri,
6 Harf iskeletlerinde değişmeler,
7 Yazı çeşitleri ve isimleri.
8 Yazıda değişmeler,
9 Harflerin yan yana gelmesi ve harflerin ayarlanması.

10 Harf aralıkları :
a) Göz aldanmaları, sebepleri,
b) Satır ve satır aralıkları.
c) Çeşitli yazıların yan yana gelmesi ve nisbetler.

Grotesk Yazılar :
1 Büyük harfler,
2 Harf nisbetleri ve ölçüler: Dörtgenler,
3 Hazırlık temrinleri: Üçgenler, daireler,
4 Güçlük sırasına göre harflerin çalışılması: Önce Dörtgenler,
5 Yazılış istikametleri,
6 Harflerin yan yana gelmesi.
7 Kelime ve satır aralıkları,
8 Küçük bloklar ve misaller,
9 Küçük harfler :
e) Harflerin tasnifi,
f) Harflerin yazılması.
g) Harf ve kelime aralıkları,
h) Satır ve blok teşkili,
i) İstif yapmaktaki usuller:
10 Eğik blok yazıları, büyük ve küçük harfler,
11 Eğik teknik (Norm) yazı,
12 Redis ucu ile eğik el yazısı,
13 Redisle diğer fantazi yazılar,
14 Dekoratif ve çizme yazılar,
j) Grotesk yazılar (ince ve kalın)
k) Eğik groteskler.

YAZI
Sınıf 2 Haftada 6 Saat
15 Afiş Groteski (Kesik uçlar ve fırçalar)
16 Neuland, v.s.
17 Eğik çizme grotesk yazılar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şerit Yazıları :

1 Şerit dik yazı (Kamışla, eğik uçla.)
2 Şerit dik yazı (Kamışla, kesik uçla)
3 Çizme şerit yazı (Dik)
4 Çizme Antik yazılar (Egiptien)
5 Çizme Mediavel,
6 Kalemle yazma klâsik tarihî yazılar,
7 Süslü çizme Antik yazılar,
8 Çizme Kursif ve fantazi yazılar,

İnce-Fırça Yazılar :

9 Süslü Kursifler,
10 Eğik şerit yazılar (Kalemle)
11 Fantazi, yazılar (kalemle)

Sınıf 3 (Haftada 4 Saat)

12 İnce kesik uç el yazıları,
13 Fırça ile el yazıları,
14 Tarihî ve klâsik yazılar, elle.
l) Kaprital yazısı,
m) Unzial yazılar,
n) Gotik yazıları,
o) Klâsikler,
15 Diğer modern ve piyasa yazıları :
a) Şablon yazısı,
b) Oyma yazılar,
c) Işıklı yazılar,
d) Cam üstüne yazma,
e) Tabelâ ve levha yazıları v.s.

YAZI

Sınıf 4 Haftada 4 Saat

1 Klâsik yazılar üzerinde temrinler ve araştırmalar, mevcut eserleri tetkik. Matbaa harflerinin hazırlanması, yazılması, oyulması, dökülmesi, diğer yazı kalıpları üzerinde tetkikler ve temrinler,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2 Kitap yazıları üzerinde temrin, sahifeler, davetiyeler, başlık ve kapaklar, duvar levhaları, kitabeler, mezar taşları, diploma, tahvil gibi kıymetli evrak yazılması, Sefarethane v.s. gibi resimli ve resimsiz ciddi mevzular için taslaklar ve orijinaller hazırlamak,

3 Yazı ve resimle karışık renkli ve renksiz işler: Kitap kapakları, kitap sayfaları, hikâyeler, reklâm ve ambalaj işleri,

4 Modern yazılarla modern mevzular üzerinde çalışmalar: Vitrin yazıları, vitrin lâvhaları, cam üzerine boya ile veya yaldızla, işlemeler, ışıklı ve elektrikli yazılar, tahtadan, metalden veya plâstikten kabartma ve oyma reklâm yazıları, Sergi ve dekorasyon yazıları, bina, kapı, abide üstüne konacak lâvha ve tarihî yazılar.

SERBEST RESİM

Sınıf 1 Haftada 8 Saat

Resim unsurlarının tanınması:

Çizgilerle daha sonra yüzeylerle düzen kurma temrinleri.

Uç, fırça ve oyulmuş kalıplarla strüktur temrinleri.

Eşya şekillerinin bütün olarak kavranması ve ifadesi.

Tabiattan alman şekillerle yüzey variasyonları ve şekil kompozisyonları.

Boşluk kavramı ve üç boyutlunun düzlem üzerinde ifadesi; prespektiv, ışık-gölge ve hacmin çizgilerle ifadesi.

Cisimlerin hacim, dış yüz ve yapısındaki özelliklerin belirtilmesi. Alet, bina, bitki ve ağaç resimleri.

Tabiat şekillerinin yapılan gözlemlerden faydalanmak şartile, grafik unsurlarla ifadesi.

TABİATTAN RESİM

Sınıf 2 Haftada 4 Saat

Hayvan cinsleri arasındaki fark, vücut yapıları ve iskeletlerini inceleyerek belirtilir. Sınıfta, kırda canlı ve cansız modellerden çalışılır, hayvanın özelliğini ve hareketini az çizgi ile. ışık gölge oyunlarına kaçmadan ifade edebilmek esastır.

Sınıf 3 Haftada 4 Saat

Canlı modelde insan vücudunun özellikleri incelenir. Vücudun bütün olarak ifadesi, büyük parçaların nispetleri. Çıplak modelden çalışmalara devam edilir. Bakılan yere ve modelin hareketine göre vücut yapısının aldığı şekil, adelelerinin uğradığı değişikliklerin tesbiti insan vücut ve hareketlerinin grafik unsurlarla ifadesi.

Sınıf 4 (Haftada 4 Saat)

Canlı modelden hareket krokileri:
İnsan günlük hayattaki hareketlerinin kavranması ve basit çizgilerle ifadesi.
Kumaş ve elbise etüdleri, günlük ve orijinal giyimlerin özellikleri, kumaş kıvrımları mo.delin hareketine göre uğradıkları değişmeler, tesbit .ve ifade edilir.

SERBEST ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 Haftada 8 Saat
1. Sınıftaki şekillendirme dersinin gayesi, öğrencilerin şekil yaratma kabiliyetlerini uyarmak ve bir oyun havası ciddiliği içersinde müstakil çalışma terbiyesi vermektir. Ele alınan iş malzemesi ile pratik çalışmak suretiyle eski şekil anlayışı bertaraf edilir ve asıl ihtisas alanlarına geçmeleri kolaylaştırılır. Atelye çalışmaları öğrencilerin şekillendirme imkânları hakkında genel bir fikir edinmeleri ve bunları, kabiliyetlerine göre değişik şekilde değerlendirmelerine yardım eder. Başlangıçta yalnız bir yönden özel çalışmalara yer verilmez.
Malzemenin işlenmesi amatör çalışmaları şeklinde değildir. Önemle üzerinde durulan esas, iyi bir şekil ve renk duygusunun teşekkülü ve malzemenin özelliğine uygun olarak işlenmesidir. Tel ve kartonla rahat çalışabilmeyi sağlayan egzersizlerden sonra elamanter şekillendirme imkânlarının kavranmasına geçilir.
Düşeye karşı, yatay, çizgi ve leke, yüzey ve boşluk, ana ve ikinci derecedeki şekiller, madde yapısının tanınması, belirtilmesi. Tel, alçı, cam, kâğıt ve kartondan basit iki ve üç boyutlu modeller yapılması. Çeşitli dış yüz yapıları ve bunların işlenme imkânlarının (meselâ: ağaç ve alçıda) araştırılması, çeşitli materyalin beraber kullanılması; meselâ çimento, cam, taş ve maden tel ve tel örgü ile temrinler.)
Güzel şekil ve sağlamlık arasındaki ilgi mümkün olduğu derecede kullanılan materyalin şahsı açık ve temiz bir tarzda işlenmesine önem verilir. Çeşitli renk ve dokunuşta kumaş parçalariyle çuval üzerinde renk temrinleri, yün ve kınnapla aplike işler, kola ve kolalı kâğıtlar renkli çalışmalar.
Alçı ve ağaçla strüktur modelleri, Negatif oyma. Dal masif ağaç ve ağaç kaplama levhalariyle çalışmalar. Kağıt strükturleri ve kâğıt plâstik çeşitli materyallerle çalışırken fantazinin yeni buluşlara şevki, endüstri şekillendirmesine giriş mahiyetinde olan bu çalışmalarla öğrenci kendisine bir genel şekillendirme temeli kurmuş olur.

MALZEME BİLGİSİ

Sınıf 3 Haftada 1 Saat
Bu dersin gayesi, öğrencilere en çok kullanılan kağıt ve boyaların özelliklerini tanıtmaktır.

Kâğıt :
Kâğıdın tarihçesi:
Kâğıdın yapılmasında kullanılan ham maddeler ve yapılma şekilleri. Yapılış, tertip, dış yüz özellikleriine göre kâğıt çeşitleri.
Resim kâğıtları.
Baskı kâğıtları, aranan özellikler ve boyları.
Kartonlar ve mukavvalar.
Kâğıdın yapısı, özellikleri ve suyunu kontrol şekilleri.

Boyalar :
Siyah ve renkli boyaların yapılmasında kullanılan ham maddeler.
Çin mürekkebi ve çeşitleri.
Şeffaf ve kapatıcı sulu boyalar.
Afiş boyaları, özellikleri ve yapılmaları.

Baskı boyaları :
Siyah ve renkli baskı boyalarının yapılması,
Tipo, ofset, tifdruk, anilin baskı boyaları ve özel boyalar.
Serigrafi boyaları ve ışıklı boyalar.
Şeffaf ve kapatıcı baskı boyaları,
Sabit, aside dayanıklı, pişirilen boyaları
Baskıda kullanılan lâk, vernik ve yaldızlar.
Çeşitli boyalar karıştırılırken dikkat edilecek hususlar :
Tramlı kâğıt, tramlı selofan ve filmler.

REKLAM PSİKOLOJİSİ

Sınıf 3 Haftada 1 Saat

- Reklâmı gerektiren sebepler
- Reklâmcılığın tarihi
- Propaganda ve reklâm
- Reklâmcılığın fikirsel ve ruhsal şartları
- Ruh kavramı
- Beden ve ruh
- Akıl ve beyin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Bilinç (şuur)
- Duygular ve duygu organları
- Tasarımlar (tasavvur)
- Seziş
- İrade
- Bellek (hafıza) ve dikkat
- Reklâmcılık ve. psikoloji
- Araçsız reklâmcılık
- Reklâm araçları.

MATBAACILIK BİLGİLERİ

Sınıf 1 (Haftada 2 Saat)

Reprodüksiyon teknikleri :

Reprodüksiyon atelyesi, alet, makina ve tesisatı, reprodüksiyon film, cam ve eczası. Siyah-beyaz ve renkli tire işlerin reprodüksiyonu.

Yarımton negatif ve pozitif çalışmaları,

Cam tramlar, kontak tramları ve tramlı işler,

Renk, süzme, maskeleme metodlan ve rötuş yolu ile renk düzeltme.

Klişe atelyesi tesisatı, alet ve makinaları.

Çinko atelyesi tesisatı, alet ve makinaları.

Çinko üzerine kopye, tire, tramlı ve renkli işlerm ye-dirilmesi, prova baskıları.

Ofset için Reprodüksiyon, film ve cam rötuşları,

Büyük afişlerin reprodüksiyonu ve projeksiyon tekniği,

Tif baskı için reprodüksiyon.

Sınıf 2 Haftada 2 Saat

Baskı Teknikleri:

Yüksek baskı (Tipo baskısı):

Pedal; silindirli ve rotasyon baskı makinalarının özellikleri:

Kalıp, bağlama, forma ve sayfalar, kalıp çoğaltma, Matris alma; stereo ve galvano teknikleri, mizantren, resim baskısı ve renkli baskılar,

Tipo boyaları ve karıştırılması.

Düz Baskı: (Ofset)
Ofset kalıplarının hazırlanması. Çok metalli, çinko ve alüminyum kalıplar,
Çinko ve alüminyum kalıpların grenlenmesi. Negatif ve pozatif kopya teknikleri, Kalıpların elle hazırlanması, Ofset prova baskı tezgâhında çalışma, Ofset baskı makinaları, küçük ofset (Retoprint) v.s. ve diğer baskı makinaları.
Ofset boyaları ve Ofsete en uygun baskı kâğıtları.

Çukur baskı (Tifdruck):
Çukur baskı kalıplarının, hazırlanması, montaj, kopya ve yedirme.
Çukur baskı makinaları, tabaka kâğıt ve ruluya basan makinalar.
Çukur baskı boyaları ve bu baskıya en uygun kâğıtlar.
Diğer baskı teknikleri :
Anilin baskı, kalıplar, makinalar, boya, kâğıt ve kullanıldığı yerler.
Pul ve para baskıları.
Harita ve nota baskı teknikleri.
Kollo tipi (Lichtdruck.)
Teneke, tahta ve cam üzerine baskı teknikleri.

KİTAP ve GRAFİK SANATLAR TARİHİ

Sınıf 4 Haftada 2 Saat

- Yazı, gelişmesi ve sanattaki rolü.
- Papirüs, pergament ve kâğıt.
- Kitap baskı tekniğinin icadı
- Kitap süsleri ve kitap resimleri
- Kitap cildi
- El baskısı kitaplar
- Kütüphanecilik ve bibliyografi
- Empresyonizmden önce grafik sanatlar
- Asrımızda Grafik Sanatlar
- Başlıca Grafik ustaları
- Grafik eserlerin tenkid ve tetkiki.

MESLEKÎ ŞEKİLLENDİRME ve ATELYE

Sınıf 1 (Haftada 16 Saat)
Sınıf 2 (Haftada 22 Saat)

Sınıf 3 (Haftada 24 Saat)
Sınıf 4 (Haftada 20 Saat)

Mesleki Şekillendirme ve Atelye saatlerinde: Grafik resim, Tatbikî Grafik ve Grafik Teknikleri dersleri işlenir.

Bu derslerin sınıflara dağılışı aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir:

Dersler	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Grafik Resim	16	8	8	4
Tatbikî Grafik	—	8	8	8
Grafik Teknikleri	—	6	8	8
Toplam	16	22	24	20

Grafik Teknikleri Şubenin:
Tipografi,
Fotoğrafi,
Litografi ve
Serigrafi atelyelerinde öğretilir.

Öğrenciler bu atelyelerden yalnız Grafik Teknikleri için ayrılan saatlerde değil; Grafik Resim, Yazı, Tatbiki Grafik ve Serbest Çalışma saatlerinde de faydalanırlar. Atelye çalışma programları ve saatleri şube kurulunca tesbit edilir. Atelyelerde öğretim teknoloji sırasına göre düzenlenir.

GRAFİK RESİM

Sınıf 1 Haftada 16 Saat

Çizgilerle ifade denemeleri:
Yüzey yapmak ve yüzeylerin kompozisyonu.
İstikamet ve hareketlerin düzeni,
Çizgi-yüzey, siyah-beyaz ve büyük-küçük zıtlığı,
Şekillerin ve koyuluk açıklıkların ritmi.
Şekil ve renk; renk teorileri.
Renk zıtlığı, renklerin ritmi ve uyuşması.
Az ve çok renkle kompozisyon denemeleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sınıf 2 (Haftada 8 saat)
Siyah-Beyaz ve renkli şekillerle ilk sınıfa nazaran daha gelişmiş tarzda grafik ifade denemeleri yapılır. Küçük bitki ve ağaçların, eşyanın evlerin şekil ve dış-yüz özelliklerin basit çizgi ve yüzeylerle ifade araştırmalarda çeşitli denemelerle mücerret kompozisyonlara kadar gidilir.

Hayvanların özelliklerinin ve hareketlerinin grafik ifadesi ve hayvan motifleriyle kompozisyon araştırmaları.

Sınıf 3 Haftada 8 Saat
İnsan motifi ve onun bütün özelliklerinin grafik tarzda ifadesi:
Konular önce gözleme tabi tutulur ve bütün grafik unsurlarından faydalanılarak ifade ve kompozisyon denemeleri yapılır.

Sınıf 4 Haftada 4 Saat
İfade edilecek konuların öğrencilerin meyillerine göre seçilmesi göz önünde tutulur. Yakın çevre ve yurttan alınacak motiflerin ifadesi ve grafik kompozisyonlar, edebiyatımızdan alınarak (şiir, masal v.s.) konuların resimlenmesi.
Dünya edebiyatından alman ve diğer konuların resimlenmesi.
Mücerret grafik kompozisyonlar.
Grafik resim derslerinde, zorluk derecesine göre, birinci sınıftan itibaren serbest grafik tekniklerinden faydalanılır.
Bunlar :
Çin mürekkebi teknikleri,
Monotip,
Fotogram tekniği,
Elle ve asitle çeşitli malzeme üzerine oyma ve basma teknikleridir.

TATBİKİ GRAFİK

Sınıf 2 Haftada 8 Saat
Materyal ve Strüktur temrinlerinden yüzey taksimatına geçiş. Siyah-Beyaz ve gri tonlarla komoozisyon denemeleri. Zıtlığın (kontrastın) kavranması;
Çizgi-yüzey, açık-koyu, büyük-küçük şekiller.
Yazı unsurunu da katmak suretile belli bir konu etrafında kompozisyon denemeleri.
Az renkle, büyük ve küçük şekillerle yüzey taksimatı, temrinleri.
Sınıf 3 Haftada 8 Saat

Siyah-Beyaz ve,renkli, yüzey.taksimatı denemelerinin basit ilân ve kitap kapaklarında kullanılması. Detayın tam ifadesine geçiş, siyah beyaz renkli prospekt çalışmaları. Monogram, marka ve firma sembolleri az renkle basit afiş taslakları hazırlama.
Çizgi veya yüzeylerle grafik kompozisyonlar, Realist ve grafik resimlerin kompozisyonda birleştirilmesi. Her çeşit grafik malzemenin kullanılması, çok renkli reklâm grafiği taslakları. Kitap kapağı, prospekt çeşitli ilânlar, kartlar, etiketler, ambalajlar, vitrin ve duvar afişleri.

Sınıf 4 Haftada 8 Saat
Detaylı ve ekzakt(titiz) Reklâm Grafiği çalışmaları, taslakların, reprodüksiyona verilecek temizlikte işlere çevrilmesi,
Baskı tekniğine uygun çalışma, linol ve ağaç oyma, litografi Serigrafi tekniklerine uygun işler hazırlamak, bunların kalıplarının hazırlanması ve baskıları.

TİPOGRAFİ TEKNOLOJİSİ

Tipografi malzemesi, tekniği ve ölçülerinin tanıtılması.
Dökülmüş harf, çizgi, geometrik şekil ve süslerle kompozisyon desenleri, tebrik kartı, davetiye, konser programları gibi küçük baskı işleri için taslak hazırlamak, dizmek ve prova baskıları.
Yazı çeşitleri, reklâm ve süsler.
Yazı karıştırma ve dizgide süs, çerçeve ve renklerin rolü.
Resim ve yazıların beraber kullanılması, kitap kapağı el gazete ve dergi ilâhları ve benzeri işler için taslak hazırlamak, dizmek ve prova baskıları.

FOTOĞRAFİ TEKNOLOJİSİ

Çalışma yeri, makina, alet ve diğer araçlar.
Hassas film, cam ve kâğıtlar
Açma, tesbit ve diğer banyolar.
Rötuş, boya, Lâk ve aletleri,
Tabiatta ve atelyede çalışmalar.
Karanlık odada, negatif, pozitif ve montaj işleri.
Renkli fotoğrafı ve malzemesinin özellikleri,
Renkli negatif ve diapozitif teknikleri.
Film, cam ve kâğıt üzerine renkli kopyalar.
Reklâm diapozitiflerinin hazırlanması, ve Reprodüksiyon tekniği.
Meslek hastalıkları ve korunma.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

LİTOGRAFİ TEKNOLOJİSİ

Taş baskısı kalıpları, kalıpların grenlenmesi ve parlatılması,
Taş üzerine elle çalışma teknikleri, yağlı tebeşir, kalem ve mürekkeple resmetme, taş üzerine gravür.
Taş üzerine kopya teknikleri.
Taş baskı prova tezgâhında baskı çalışmaları.
Ofset kalıpları, silinmesi ve grenlenmesi,
Orijinalin kalıba geçirilmesi,
Metal kalıp üzerine elle çalışma.
Kalıba püskürtme tekniği,
Ofset prova tezgâhında baskı çalışmaları,
Litografi çalışmalarında araç ve kullanılan malzemenin özellikleri.

SERİGRAFİ TEKNOLOJİSİ

Çalışma yeri, araçları ve malzeme.
Çerçevenin hazırlanması,
İpek, Perlon, Naylon ve metal dokumalar,
Şablonların hazırlanması, keserek resmederek ve fotomekanik yolla şablon hazırlama teknikleri.
Rakel ve özellikleri,
Baskı tekniği, tek ve çok renkli baskılar,
Serigrafi boyaları ve özellikleri, Basılan işlerin kurutulması veya pişirilmesi,
Serigrafi baskı tezgâhları, baskı makinaları ve kullanıldıkları yerler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DEKORATİF SANATLAR ŞUBESİ
HAFTALIK DERS DAĞITIM CETVELİ

DERSLER	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Türk Dili ve Edebiyat	2	2	—	—
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	—	—	—	2
Hukuk Bilgisi	—	—	—	1
Defter Tutma	—	—	1	—
Ticarî Yazışmalar	—	—	—	1
İvletme ve Maliyet Hesapları	—	—	—	2
Sanat Tarihi	—	2	2	2
Estetik	—	—	1	—
Yazı	4	—	—	—
Serbest Resim	16	—	—	—
Meslekî Şekillendirme ve Atelye	—	12	14	12
Duvar Dekorasyonu ve Tatbikatı	16	18	16	14
Çıplak Modelden Resim	—	4	4	4
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam	44	44	44	44

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DEKORATİF SANATLAR ŞUBESİ ÖĞRETİM ESASLARI

Bu şube, serbest sanat havasına bağlı olarak her türlü süsleme ressamlığının vazifeleri ile meşgul olur.

Bu şubeye girebilmek için, grafik teknikleri bilgisine sahip olmak ve ayrıca sanat kabiliyetini isbat etmek gerektir.

Birinci sınıfta öğrencilere yapılarda süsleme sanatiyle alâkalı konstrüksiyon ve hacim bilgisi verilir, projeksiyon, serbest konstrüktif ve perspektif gibi iyi ifade metodları öğretilir. Hacim ve yapı ile alâkalı modellerin çizilmesi ve taslakları üzerinde temrinler yapılır.

Yazı derslerine hususî bir ehemmiyet verilir, yazının gelişmesine ve hususiyetine dikkat ettirilir ve her türlü meslekteki terbiyevî ehemmiyeti gösterilir.

Maddenin esaslı hususiyetleri, kimyevî ve fiziki hassaları öğretilir.

Öğrenci, malzeme bilgisinde boyaların ve yapıştırıcı maddelerin cevherlerini ve resimde kullanılan bütün diğer malzemelerin esaslarını öğrenir.

Pratik, çalışmalarda, öğrenci, boyama esaslarını ve boyama tekniği ile alâkadar işleri öğrenir. Bu öğretimde öğrenci, tutkal, toprak, kazein, mum, yağ, vernik, yapıştırıcı ve madenî boyaların kullanılma tekniklerini sistematik olarak öğrenir.

Burada, atelye tesisleri düz cam, Fresk, Secco desenleri, Sgraifitto ve mozayik gibi iş ve tekniklerin öğretilmesi için pratik imkânlar sağlar. Düz satıh üzerinde renkli ve kompozisyon çalışmaları yanında mimarî ve hacim ile ilgili çalışmalara hususî bir ehemmiyet verilir.

Bu itibarla, öğrencinin vazifesi kompozisyon yaparak düz resim ile mimarî arasında irtibat sağlamaktır.

Öğrencinin daha ilk çalışmalarından itibaren, daima toplu bir çalışmanın tanzimindeki ehemmiyet üzerinde dikkati çekilmelidir. Bu cihet düz veya çizgili veyahut tezyinatlı bir inşaat işinde muvaffakiyetli bir çalışma elde etmek için çok mühimdir.

Bu şube öğrencileri; tahsillerini ikmâl ettikten sonra da usta öğrenciler olarak afiş ressamlığı, kumaş ve duvar kâğıdı süslemeciliği, sahalarında bir veya iki sömestr ihtisaslarına devam ettirilebilirler.

SERBEST RESİM

Sınıf 1 Haftada 16 Saat

Eli serbestleştirme ve işletme için resim temrinleri.

Desenle kompozisyon temrinleri kübik desenler resmetme.

Bitki ve ağaç desenleri, tabiattan kübikleştirerek çalışma.

Perspektif desenler, kübik ve bitkilere ait desenlerin kompoze edilmesi (Peyzaj).

Struktur temrinleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Eşyanın evsaf ve hususiyetini belirten resim çalışmaları (Tahta, cam, demir, kumaş su veya toprak v.s.)
Baş, eller hayvanlar, koyu ve açık ton kompozisyonları.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME ve ATELYE

Sınıf 1 Haftada 12 Saat
Gri, Siyah ve Beyaz formların oyun tarzında yerlerini değiştirme ve birleştirmeleriyle kompozisyonlar. Önce Siyah, Beyaz ile olmak üzere hazırlık temrinleri.
Basit tablat figürlerinin kavranması.
Kompozisyon temrinlerine bir kaç rengin ilâvesi.
Ritmik-Tezyini temrinlerin büyük ebatta işlenmesi.
Bu temrinlerin basit goblen veya halılar için eskizler yapmada ilk kullanılışlar.
Emülsiyon, Sekko, alçı, cam resimleri için eskizler hazırlamak.
Çıplak modelden tatbiki ressamlık gayesine uygun olarak ve ayni zamanda insan vücudunun organik fonksiyonlarının daha iyi etüt edilebilmesi için mümkün olduğu kadar tabiî cesamete yakın resimler yapılması.
Fırsat buldukça hareket resimleri, etüdleri.
Hayvan resimleri.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME ve ATELYE

Sınıf 3 Haftada 14 Saat
Önceleri tayin edilen, sonraları öğrencilerin seçmede serbest oldukları renklerle figürsüz kompozisyonlar hazırlamak.
Figüratif şekillerin bu renkli kompozisyonlara ithali. Önce çıplaktan resimlerin, siyah beyazdan başlıyarak sonraları renkli dekoratif unsurlar olarak kullanılmasına başlanması.
Bu etütlerin mimariye bağlı figüratif ve nonfigüratif eskizler halinde çalışmaya tatbiki,
iç mimarlıkta renklendirme.
Çıplak modelden resim (geçen seneki gibi), örtücü, şeffaf boyalar, renkli cam, mozayik, eukaustik, silikat nakkaşlıkları için eskizler.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME ve ATELYE

Sınıf 4 Haftada 12 Saat
Başarılı Figüratif ve non figüratif ve eskizlerin hazırlanması ve tatbiki, mimari veya diğer sahalardaki tatbiki işler (Duvar resimleri, renkli sıva tekniği, mozayik. feresk sgrafito, nakkaşlık sahasına

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

giren firma markaları reklâmlar ve afişler).
Endüstri ve el sanatları için eskizler.
Çıplak modelden resim.
Hayvan resimleri.
(Programda öğrencilerin şahsî temayülleri ve konunun icabına göre yer değiştirmeleri yapılabilir.)

DUVAR DEKORASYON ve TATBİKATI

Sınıf 1 Haftada 16 Saat

I — Badana Teknikleri

Alçı, kireç ve çimento sıva üzerine.
Tutkallı boya badanaları.
Emülsiyon badanaları,
Plâstik badanaları,
Yağlı boya badanaları.

Vernikleme

a) Yağlı vernikler,
b) Sunî reçine vernikleri.

Çeşitli renklerde emülsiyon macunun gayet ince tabakalar halinde ispatula ile sürülüp en üstünün mumlanması tekniği.
İspatula ile perdah tekniği. Mumlu badana, Püskürtme tekniği.

Silikatlı Badanalar

a) Kireç boyaları ile badanalar,
b) Sucamlı badanalar,
c) Kelm madenî boyaları ile badanalar.

Klor Kauçuk Badanalar

a) Asit ve alkalilere dayanıklı badanalar,
b) Suya dayanıklı badanalar (Meselâ yüzme havuzları.)

II — Duvar Nakışları

Sıva üzerine nakış,
Tutkallı boyalarla renk karıştırma temrinleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Duvar üzerine fırça temrinleri: Siyah-Beyaz ve renkli
Tutkallı boya ile nakış,
Emülsiyonlu boyalarla nakış
a) Kazeinli boyalarla nakış,
b) Sunî reçine emülsiyonu ile nakış,
c) Yağlı tempera ile nakış,
d) Yumurtalı tempera ile nakış.
Spatula ile ince perdah tekniği,
Zellenputz tekniği,
Alçık kesme tezyinatı.

Cam üzerine nakış
Emülsiyon nakkaşlığı
Yağlı boya nakkaşlığı
Sun'î reçine verniği nakkaşlığı,
Şeffaf boyalarla nakış, şeffaf resimler meydana getirmek.

Camın matlaştırılması
a) Tutkallı boyalarla,
b) Emülsiyon boyaları ile,
c) Yağlı boya ile,
d) Lâk boyalarile,
e) Silikatlı boyalarla.

Boyama Teknikleri
Ağaç ve maden üzerine sürülen boyalar.
Emülsiyon boyaları,
Plâstik boyalar.
Ispatula ile perdah teknikleri,
Mumlu boyalar.
Yağlı boya,
Ağaç yakma tekniği (Pirogravür):
Ağaç üzerine kireç-Kazeinli boyalar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şeffaf boyalar

a) Yağlı şeffaf boyalar,
b) Sulu şeffaf boyalar, Ağaç taklidi tekniği

Ağaca kimyasal maddeler emdirme,

Lake yapma

a) Yağlı boya lâklarile,
b) Sunî reçina lâklarile,
c) DD lâklarile (Asid ve alkallilere dayanan lâklar)
d) Perdahlı Lâklama,
e) İpek parıltılı lâk,
f) Cilâlı Lâk,
g) Nitro lâkları (Nitrosellüloz lâk)
h) Tabiî ağaçları Lâklama,
i) Sıcağa dayanır lâk. Pastan koruyucu boyalar.

II — Duvar Nakkaşlığı

Sıva üzerine nakkaşlık
Silikatlı boyalarla nakkaşlık
Kein madenî boyalarla nakkaşlık (hususi sucamlı boya)
A Tekniği
B Tekniği.

Ağaç ve maden üzerine sürülen boyalar

Yağlı boya,
Tempera
Emülsiyonlu boyalar (Su ve yağ emülsiyonu)
Mumlu boyalarla
Spatula ile ince perdah tekniği.
Şeffaf boyalarla resim (lazür)
Lâk boyalar
Selülozlu boyalar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DUVAR DEKORASYONU ve TATBİKATI

Sınıf 2 Haftada 18 Saat

Varak Altın Yaldız Teknikleri:

1 — Sıva, taş, ağaç ve maden üzerine altın varak işleri: Mordent usulü altın varaklama tekniği, Emülsiyon ile altın varaklama tekniği, Yumurta akı ile altın varaklama,

Suni reçina üzerine altın varak,

Yağlı vernik üzerine altın varak,

İnce ıspatula perdahı üzerine altın varak,

Ağaç üzerine alçı astarlı parlak altın varak,

2 — Cam arkası varaklama işi:

Mat-Altın varak,

Parlak altın varak.

3 — Gümüş yaldız,

4 — Toz yaldızla yapılan işler.

DUVAR DEKORASYON ve TATBİKATI

Sınıf 3 Haftada 16 Saat

Sınıf 4 Haftada 14 Saat

I — Duvar Nakkaşlığı :

Sıva üzerine nakışlar:

Fresk tekniği,

Sgrafito tekniği,

Renkli sıva tekniği.

II — Mozaik Teknikleri :

Tabiî taş mozaik

a) Plâka mozaik,

b) Küp şeklinde parçalarla mozaik.

c) Dere ve deniz çakılından mozaik.

d) Mermer kırıklarından mozaikler (Zykloma) Cam Mozaikler :

a) Kalın cam mozaik,

b) Eski cam mozaik,

c) Açık renk cam (şeffaf) mozaik,

d) Altın mozaik,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e) Ayna mozaik,
f) Sunî maddelerden mozaik,
g) Ağaç mozaik.

III — Ressamlık Teknikleri:
Guaş ressamlığı,
Tempera ressamlığı,
Yağlı boya ressamlığı,
Renkli kâğıt hazırlama,
Yazı tekniği,
Gümüş kalemle resim,
Püskürtme tekniği.

TEKNOLOJİ DERSLERİ

2, 3, 4, Sınıflar için

Bu müfredat Duvar Dekorasyonu ve Tatbikatı ders saatleri içinde gösterilecektir.

Renk maddeleri :

a) İmalleri, menşeleri,
b) Kullanışları,
c) Pratik muayene usulleri. Birleştirici maddeler, Astar maddeleri,
Boyalar ve yardımcı maddeler.
Lâklar,
Aletler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TEKSTİL SANATLARI ŞUBESİ
HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

DERSLER			1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf				
Türkçe	2			2	—	—				
Yabancı Dil	2	2	2	2						
Devrim Tarihi	—	—	—	2						
Hukuk Bilgisi	—	—	—	1						
Defter Tutma	—	—	1	—						
Ticari Yazışmalar	—	—	—	1						
İşletme ve Maliyet Hesapları	—	—	—	2						
Sanat Tarihi	—	2	2	2						
Estetik	—	—	1	—						
Yazı	4	—	—	—						
Serbest Resim	8	8	8	—						
Serbest Şekillendirme	4	—	—	—						
Meslekî Şekillendirme	10	10	8	30						
Tekstil Teknikleri	6	6	10	—						
Moda Tatbikatı	—	4	—	—						
Atelye Tatbikatı	4	2	4	—						
Baskı Teknikleri	—	4	4	—						
Serbest Çalışma	4	4	4	4						
Toplam	44	44	44	44						

TEKSTİL SANATLARI ŞUBESİ ÖĞRETİM ESASLARI

Dokuma ve Buluş :

Makineyle dokunan ve basılan kumaşlar için, serbest çalışmalarla, örnek ve motifler hazırlanır. Birinci sınıfta, öğrenciler, derslerde tabiattan ve hayalden resim yapmaya ve şekiller çizmeye başlarlar. Bundan sonra, kumaşların esas maddelerini, bünyesini ve tekniğini tanırlar, onun malzemesini, terkibini ve yapılışını öğrenirler.

Öğrenciler küçük örnekler ve provalar yapılabilecek kadar mevzuu kavramalıdır. Çünkü öğrenci tahsilden sonra kabiliyet ve istidadına göre. memlekette çok yaygın olan mensucat sanayiinin Sanat ve Teknik bölümlerinden birinde çalışacaktır.

Mensucat sanayinde renklerin ve boyanın rolü mühim olduğundan öğrencilere satıhların tertibi yanında renklerin ahengi, bunların kumaş üzerinde kullanılma bakımından münasebetleri esaslı şekilde öğretilmelidir. Bu. bakımdan tablat ve renk etütleri ile ilgili form kavrayışları hakkındaki bilgileri derslerde tamamlanacaktır.

Basma örnekleri hazırlamak için çeşitli baskı tekniklerinin tanınması icabeder. Bu maksatla bölüm münasip bir Sanayii müessesesi ile irtibat halinde olan bir pratik kimya lâboratuvarmdan faydalanmalıdır. Keza dokuma kısmı da muhtelif tekniklerin makina mamulleri ve jakar (jaquard)) dokumacılığı ile sıkı münasebet halinde bulunmalıdır.

Moda Grafiği:

Moda ressamı, sinema veya tiyatro kostüm ressamı olarak çalışacak olan sanatkârların serbestçe yetişmelerini de temin etmelidir.

Öğrencilerin çıplak model ve hareket resimleri yanında serbest resim çalışmaları yapmaları zaruridir, bu suretle onlar hayal ve düşüncelerini her zaman resimle ifade edebilme yetkisini kazanırlar. Ayrıca bu sınıfın öğrencileri, modada mühim bir yer tutan renklerin ahengi mevzuu ile de yakından meşgul olurlar. Öğrenciler hususi biçimler, örme ve işlemeli elbiseler ve patron modelleri üzerinde de buluşlar yapmayı öğrenmelidir. Bunlara ilgili teknik bilgi ve tecrübeler de şart olduğundan ihmâl edilmemelidir.

SERBEST RESİM

Sınıf 1 Haftada 8 Saat

Bu sınıfta öğrenciler tabiatten, eşyadan ve hayalden serbest resimler çizecek ve renklendireceklerdir. Bu arada resim ve boyama tekniklerini de öğreneceklerdir.

Sınıf 2 (Haftada 8 Saat)

Birinci sınıf programına göre çalıştırılacak, ilâve olarak canlı modelden (Akt) çizimleri yaptırılacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sınıf 3 Haftada 8 Saat
Tabiat ve canlı modellerden etütler yaptırılacaktır.

SERBEST ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 Haftada 4 Saat
Kâğıt, bez, iplik, hasır, rafya vesaire ile yapıştırma, örme suretiyle çeşitli şekiller meydana getirmek için temrinler yaptırılacaktır.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 Haftada 10 Saat

1 Öğrenciler temrinlerle satıhları ve araçları kullanmaya alıştırılır. Bu sırada ve aynı zamanda akıcı bir tarzda resim çizme, ritm, şekillerin birbirleriyle ve resim sathının kenarlarıyla olan ahenkli bağlantılarına ve kompozisyona alıştırılırlar. (Siyah - beyaz)
2 Bu basit temrinlerden sonra malzemelerin karakter ve yapılarının siyah - beyaz ile tasvirine geçilir. Öğrenciler bu sırada çeşitli siyah - beyaz tonları üzerinde çalışırlar.
3 Bundan sonra hayalden basit dekoratif şekiller ele alınır. Bu sırada bizzat şekillerde ahenge ve şekillerin birbirleriyle olan ahengine ehemmiyet verilir.
4 Tabiattan resim : Yapraklar, çiçekler, bitkiler ve eşyanın sonradan basitleştirilmiş şekilleriyle eskizlerde kullanılmak üzere, kavranması ve tasviri.
5 Tabiattan çizilen şekillerin stilize edilmesi ve basitleştirilmesi. Bu sırada en önemli kısımların mümkün olduğu kadar basit ve anlaşılır şekilde tasvirine ehemmiyet verilir.
6 Siyah - beyaz kompozisyon.
7 Öğrencilere renk karıştırma öğretilir. Öğrenciler belirli temalar için renk ıskaları meydana getirirler.
8 Renk kompozisyonu ve tekstil eskizlerine geçiş.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 2 Haftada 10 Saat

1 Öğrenciler tabiattan etüdlere devam ederler. (Siyah - beyaz, sonraları renkli). Bu etüdlerde önemli kısımların esaslı bir şekilde incelenmesi, kavranması ve tasvirine ehemmiyet verilir. Daha sonra ele alınmış olan konu stilize edilir ve tabiattan etüdlerden doğan renk kompozisyonlarına geçilir.
2 Bundan sonra perde, masa örtüsü, eşarp gibi işlerin renkli eskizlerine geçilir, bunda da renk

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve motif bakımından tabiattan etüdler esas teşkil eder ve bunlar tezyini formlar halinde kullanılır.

3 Eski Türk tezyinatının esaslı bir şekilde incelenmesi, çeşitli taslaklar meydana getirme ve aynı motifin kullanılması sonunda öğrencilerin bu motifleri şahsî tarzlarına göre basitleştirme, yeni şekillere çevirme ve bunları modern tekstil işlerinde kullanma denemeleri. (Halı, şal, perde, basma, kumaş, masa örtüsü).

4 Geniş satıhlar halinde tekstil buluşları. (Bunların figüratif veya nonfigüratif oluşu öğrencilerin tercihine bağlıdır.) Bu sahada en ziyade çeşitli perdelik kumaşlar üzerinde durulur: Sinema, seyyah gemisi, otel holü, lokanta. Bunlarda bilhassa motiflerin seçilmesi, renklerin maksada uygunluğu ve yaratılması istenen atmosferin belirtilmesi ve sağlanmasına yarayışlılığı göz önünde tutulacaktır.

5 Küçük desenli buluşlar : (Oturma, yatak ve çocuk odalar için perdeler) figüratif.

6 Atelye öğretmenler ile birlikte çalışılarak dokuma ve rapor işleri için renk buluşları.

7 Moda eşyan, kumaş çeşitleri, ve mankenlere giydirilmiş kumaşları doğrudan doğruya etüd etmek suretinde öğrenciler bunları resimle ifade edecek, tekstil mamulâtı için vitrin ve sergi standartları dekorasyonlarının eskizlerini hazırlayacaklardır.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 3 Haftada 8 Saat

1 Tabiattan etüdlerin tekrarı.

2 Duvar perdeleri, baş örtüsü v.s. için batik buluşları.

3 Jakar, damasko, brokat v.s. için çeşitli rapor tekrarları ile detaylandırılmış buluşlar.

4 Halılar, yer halıları, kilimler için detaylandırılmış buluşlar. Bunların denemeleri atelyelerde yapılacaktır.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 4 Haftada 3 Saat

Buluşlar ve pratik çalışmalar bu yıl birbirlerini tamamlarlar. Öğrenci bizzat belirli bir konuyu seçer. Sanatkâr öğretmenin idaresi altında tasarılarını hazırlar, sonra bunları atölyede meydana getirir.

TEKSTİL TEKNİKLERİ

Sınıf 1 Haftada 6 Saat

Tekstil tekniklerine giriş :

Bu sınıfta tekstil teknikleri hakkında umumî bir bilgi edinilmesi düşünülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1 — Umumî olarak ham maddeleri ve çıktıkları yerleri incelemek :

a) Hayvansal,

b) Bitkisel,

c) Sentetik olarak elde edilen filler.

2 Yukardaki liflerin kumaş haline gelinceye kadar geçirdiği safhalar hakkında umumî bir bilgi:

a) Liflerin temizlenmesi,

b) Liflerin yıkanması, (Bu yalnız yüne aittir.)

c) İplik haline gelmesi.

d) Elde edilen iplikten kumaşın dokunması,

e) Kumaşın apresi.

Elyafın yukarıdaki safhaları geçirirken kullanılan makineler umumî olarak incelenecektir.

Örgü Bilgisi :

Kumaşın dokunmasında kullanılan basit örgüler :

1 Bezayağı ve bundan çıkan diğer örgü desenleri,

a. Panama

b. Kort.

Bunların muntazam olan ve olmayan örgü çeşitleri,

2 Dimi ve bu esasa dayanan diğer örgü çeşitleri.

a. Atlama sayısı değişik olan dimiler,

b. Dimi ve diğer örgü ile karıştırılarak elde edilen desenler.

3 Saten ve bu esastan çıkan diğer desenler.

4 Krep örgüsü.

5 İki ayrı örgü çeşidi kullanarak çizgi deseni meydana getirme.

6 Örgü çeşitleri ile kare deseni meydana getirme.

7 Tahar ve armür raporu çıkarma.

8 Örgü ve ayrı ayrı renkler kullanarak desende effeler meydana getirme.

TEKSTİL TEKNİKLERİ

Sınıf 2 Haftada 6 Saat

Ele alınacak mevzular şunlardır :

1 İplikçilik

2 Dokumacılık, Tezgâh çeşitleri ve çözgü, atkı hesapları,

3 Apre - Apre makineleri ve yeni apre usulleri

(Kumaşın çekmemesi, buruşmaması, yanmaması, güve yememesi için yapılan ameliyeler.)

Örgü Bilgisi:

İkinci sınıfta daha zor örgü desenleri gösterilecektir.

1 Hücre peklini meydana getiren desenler,
2 Çeşitli motifleri patron kâğıdına geçirme.
3 İki katlı kumaşları meydana getiren örgü.
4 Fantazi iplik kullanarak desenler yapabilme.
5 Atkı veya çözgü ipliği ile takviye edilmiş desenler.
6 İki katlı kumaş taklidi.
7 Jakart desenlerine giriş.
8 Kumaşın bütün hesapları.

TEKSTİL TEKNİKLERİ

Sınıf 3 Haftada 10 Saat

Kumaş tahlilleri Kumaş ve iplik mukavemeti, çeşitli kumaşları tefrik etme, kumaş içindeki çeşitli elyafı ayırabilme, kumaş hesapları

Basma tekniklerini ayrı ayrı inceleme.

Daha evvelki senelerde temas edilmemiş mevzuları inceleme.

Tekstil teknikleri tatbikat dersinde tezgâhta kumaşın dokunması ve tezgâhın kısımları. Mümkün olduğu zamanlarda da fabrikaları gezip görmek.

1 Tekstil teklikleri,
2 Örgü bilgisi,
3 İşletmecilik.

Örgü Bilgisi:

Jakar esasına dayanan diğer örgüleri inceleme :

1 Jakar desenleri ve hesapları,
2 Jakar desenlerinin çizilmesi ve karelere tatbiki hakkında malûmat.
3 Kadife.
4 Kordroy,
5 Havlu,
6 Leno ve Gauz deseni ve dokunuşu.
7 Halı (çeşitli dokunuş teknikleri).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MODA TATBİKATI

Sınıf 2 Haftada 4 Saat

1 Çeşitli modeller üzerinde, drapaj çalışmasına esas olan bilgilerin verilmesi,
2 Çeşitli kumaşların modaya göre kullanıldığı yerler ve modeller üzerinde tatbikatı.
3 Muhtelif kumaşlara göre drape çalışmaları.
4 Manken üzerinde, çeşitli kumaşları kesmeden modaya göre yerleştirip - şekillendirme.
5 Sahne kostümleri mevzuunda çeşitli örneklerin hazırlanması.
6 Eski moda kumaş ve modellerden istifade edilerek günün modasına uygun model çalışmaları.
7 Moda vitrinlerinin hazırlanması.

ATELYE TATBİKATI

Sınıf 1 Haftada 4 Saat

Dokuma tezgâhının tanınması,
Tezgâhın ana organları ve görevlerinin bellenmesi,
Tezgâhın donanımı,
Gücü tellerinin çerçevelere takılması ve tezgâhın ayarı.
Atkı ipliklerinin hazırlanması,
Çözgü ipliklerinin hazırlanması,
Basit taharların yapılması,
Çile açma işlerinde çalışma,
Basit örgülü kumaşların dokunması,
İkinci derecede taharlar üzerinde çalışma,
Makaralı sistemli hareket verme işlerinde çalışma,
Kontra-marş usulü hareket verme üzerinde çalışma,
Küçük raporlu örgülerin kontra-marş tertibatında tatbiki.
Kontramarş usulünde muhtelif örgülerin tatbikatına devam.
Çerçevelerin basamaklara bağlanması üzerinde çalışma.
8 harekete kadar muhtelif örgülerin tezgâha tatbiki.

ATELYE TATBİKATI

Sınıf 2 Haftada 2 Saat

Atlamalı, zikzak ve kombine taharlar üzerinde çalışma.
Ağızlık ayarı işlerinde çalışma.
Çözgü sarılması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Renkli ve effektif kumaşlar üzerinde çalışma, renk ve örgülerin birbirile armonisi.
Kumaş üzerindeki hatâların sebeplerini araştırma ve bu hatâların giderilmesi, cımbız ameliyesinin yapılması.
Çift çözgülü kumaşlar üzerinde çalışma.
El tezgâhında havlu dokunması.
Kareli kumaşların dokunması.
Ajurlu kumaşların dokunması.

ATELYE TATBİKATI

Sınıf 3 Haftada 4 Saat
Armürlü tezgâhın öğrenilmesi.
Armürlü tezgâhın ayarı.
Örgülerin desen kartonu üzerine nakli.
Geniş raporlu örgülerin armürlü tezgâha tatbiki ve çalışma.

Halıcılık

a) Halıcılıkta kullanılan muhtelif düğümler.
b) Halı tezgâhına iş çekilmesi,
c) Halı dokuma.

Halı dokuma işlerine devam.
Tabii ve suni bütün mensucat ham maddelerinden yapılmış ipliklerle muhtelif kumaşlar dokuma ve bu maddelerin kumaşlar üzerindeki tesirlerini bilfiil görerek öğrenmek.

BASKI TEKNİKLERİ

Sınıf 2 ve 3 Haftada 4'er Saat

(a) Öğrencilerin Baskı tekniğine göre hazırladıkları buluşları veya baskı tekniği ile hazırlanmış kumaş parçalarının raporlanması.
(b) Baskı teknikleri çeşitleri ve tatbik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KERAMİK ŞUBESİ HAFTALIK DERS DAĞITMA CETVELİ

DERSLER	1.Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Türk Dili ve Edebiyat	2	2	—	—
Yabancı Dil	2	2	2	2
Devrim Tarihi	—	—	—	2
Hukuk Bilgisi	—	—	—	2
Defter Tutma	—	—	1	—
Ticarî Yazışmalar	—	—	—	1
İşletme ve Maliyet Hesapları	—	—	—	2
Sanat Tarihi	—	2	2	2
Estetik	—	—	1	—
Yazı	4	—	—	—
Teknik Resim ve Perspektif	4	—	—	—
Serbest Resim	6	4	—	—
Şekil ve Renk Bilgisi	2	—	—	—
Serbest Şekillendirme	4	—	—	—
Kimya ve Laboratuarı	4	—	—	—
Meslek Teknoloji ve Malzeme Bilgisi	—	2	2	—
Keramik Şekillendirme	2	2	2	2
Keramik Dekorasyon	—	2	2	2
Mesleki Şekillendirme ve Atelye	10	24	28	26
Serbest Çalışma	4	4	4	4
Toplam	44	44	44	44

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KERAMİK ŞUBESİ ÖĞRETİM ESASLARI

Keramik Bölümünde öğrenciler, ana malzemeleri olan kil ile alâkalı çeşitli işleri öğreneceklerdir.

Çömlekçi tezgâhında ustaca şekiller yaratma işi bu el sanatının ilk şartlarındandır. Öğrencilerin form hissi burada gelişir ve kuvvetlenir. Aynı zamanda öğrenci, nizam ve gerçek ölçü hissi kazanır. Bu çalışmalarla malzemenin özelliğini tanıma imkânını bulur.

Öğrenciler, çömlekçi tezgâhına bağlı çalışmaları yanında büyük ebatta kapların ve diğer büyük formda eşyanın şekillendirilmesi için serbest çalışamlar yaparlar.

Keramigin, zengin ifade imkânları ayrı şekilde yapı keramiğinde de bulunur. Bu saha doğrudan doğruya keramik öğretimine dahildir. Öğrencilere keramigin bu sahasında çalışma imkânı verilir. Pişirme işi teknik öğretmenin nezareti altında yapılır. Aynı şey dekoratif duvar kaplama çinileri için de bahis mevzuudur.

Fakat, sanat bakımından bilhassa kabiliyetli olan öğrencilerin bu bölümde her iki gaye için de yetiştirilmeleri imkânsız değildir. Bu suretle tâ başından, kil işlerinden başlıyarak eşyaların pişirilmelerine kadar bütün çalışmaları takibeder ve kendilerini yetiştirebilirler.

Birinci sınıf atölyelerinde yapılan basit temrinler öğretmene öğrencinin keramik ihtisas sınıflarından terbiye ve gelişmesi hususunda takibedilecek istikameti gösterebilir. Bu kısımda tatbik edilecek serbestlik öğrencilerin mesleklerinde kuvvetli olmalarını sağlar.

Daha evvelki çalışmalarda, serbest çalışmalar yaparken, öğrenci endüstrinin istediği muayyen problemlerin halline de sevk edilmelidir. Öğrenci muayyen endüstri mamullerine, kullanılış maksadına göre ve sanayi imkânlarını göz önünde tutarak sanatkârane şekiller verebilmelidir. Memleketin bu sahada çalışan sanayi müesseselerinin, tecrübe ve bilgileri ile okula faydalı olmaları sağlanmalıdır.

Bilhassa Keramik için hazırlanmış olan malzeme bilgisi dersinde, öğrencilere, Keramikte kullanılan bütün ham maddeler tanıtılacak, muayyen metotlara göre Keramik sırlarının hazırlanması öğretilecek, bilahare buna göre kendi yaptığı kapları ve diğer eşyaları münasip sırlarla bizzat işleyerek bilmiş hale getirmesi temin edilecektir.

Öğrenci, daha sonra, çeşitli fırın tiplerini kullanmasını, doldurmasını yakmasını, pişme derece ve zamanını tayin usullerini öğrenerek sanat ve teknik mevzularda müstakil olarak çalışmaya alışacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TEKNİK KESİM

Sınıf 1 Haftada 4 Saat

Gaye:

Öğrenciyi, teknikle ilgili bütün teknik resimleri kusursuz ve kolayca çizip okuyacak ve öğrencinin tasarladığı her türlü şekillendirmeyi teknik resimle ifade edecek bir seviyeye getirmektir.

Müfredat

1 Resim aletleri ve malzemesini tanıtma, T cetvelini, gönyeleri, pergel kullanma ve bu aletle dolu çizgiler, kesik, eksen, serbest, yardımcı çizgilerin kullanıldığı yerlerin açıklanması ile çizimi,
2 Teknik resimde kullanılan ölçekler, çeşitli ölçü (kot)lerin (doğru-yanlış) örnekleri ile öğretilmesi,
3 Çeşitli keramik ile ilgili cisimlerin net resimleriyle kesitlerinin çizimi.
4 Santral ve köşe perspektif metodu ile çeşitli tatbikat.
5 Paralel perspektif, izometrik ve aksonometrik metotlarla, tek form, iç ve dış hacımlar üzerinde çeşitli çizimler.

KİMYA ve LABORATUVARI

Sınıf 1 Haftada 4 saat

Madde, element, karışım, bileşik, katı, sıvı, gaz maddeler, atom ve yapısı, katı, sıvı, gaz hali, erime ve buharlaşma kimyasal birleşme, sabit ve artan oranlar kanunu.
Suyun fizikî ve kimyevî özellikleri,
Suyun sertliği ve giderilmesi,
Oksijen, Oksidasyon, redüksiyon,
Hidrojen,
Hava, soy gazlar hakkında bilgi,
Halogenler, fluor, berom, iyot ve holojenli bileşikleri,
Asit, baz ve tuzlar,
İyonlar, iyonlaşma, nötrleşme, zayıf asit, zayıf baz, ve çözünürlük,
Kimyasal denge,
Katalizatör, kataliz,
Kukun, oksitleri, kükürtlü hidrojen asitleri ve
Selen,
Azot, oksitleri, nitrik asit, amonyak, fosfor, oksitleri, fosforik asit ve tuzları, arsenik ve bileşikleri.
Karbon, elmas, grafit, kömürün teşekkülü, koklaşma, teknik gazlar, karpitler. karbon oksitleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Silisyum, silikatlar, kalsitler hakkında bilgi.
Kalay ve bileşikleri, kurşun ve bileşikleri,
Bor, alüminyum ve bileşikleri,
Magnezyum, kalsium, baryum, stonsyium ve bileşikleri
Alkali metaller, amonyum ve bileşikleri,
Çinko ve bileşikleri,
Kartatif, ve rasyonel analiz hakkında bilgi.
Demir, kobalt, nikel ve bileşikleri,

MESLEK TEKNOLOJİSİ

Sınıf 2 Haftada 2 Saat

Keramiğin Mevzuu :

Keramiğin ve keramik mamullerin sınıflanması.
Özlü Keramik ham maddeleri.
Kaolin ve killer, teşekkülleri.
Kil minerallerin çeşitleri.
Killerin çeşitleri: Ateşe dayanıklı, Akçini, sert çini, ve çömlekçi killeri.
Kil ocakları : Açık ve yeraltı ocakları, çeşitli kil ocaklarından killerin çıkarılması, süzülme ve temizlenmeleri.
Killerin özellikleri, özlü ve özsüz killer, kuruma ve pişirme küçülmeleri, kuru dayanıklığı, pişirme rengi, yumuşama ve ergime. Özsüz keramik ham maddeleri, kuvars kumu, feldspat pegmatit, kireç taşı, mermer, tebeşir, magnesit, dolomit, boksit, şema kurund, silisyum kar-bit, zirkonlu kum.

Ham Maddelerin Öğütülmeleri :

Kematikte kullanılan kırma ve öğütme makinaları,
Keramik hamuru hazırlama şekilleri : Kuru, yarı yaş usulde hazırlama, hamur hazırlama makineleri, kuru ve yaş karıştırıcılar. Filterpres, hamur yuğurma makineleri, vakumlu pres, hamuru dinlendirme.
Şekil verme : Kuru, yarı yaş, yaş şekil verme usulleri.
Pres yolu ile şekil verme.
Yarı yaş, yaş ve kuru presleme, pres çeşitleri, presle me işlerinde meydana gelebilen hatalar ve bunların bertaraf edilmesi.
Torna ile Şekil verme : Tornada el ile, kalıpla ve daha başka usullerle şekil verme usulleri, hatalar ve bertaraf edilmesi.
Dökümle Şekil Verme : Döküm hamuru ve hazırlanması, döküm hatalarının bertaraf edilmesi, döküm hamurunun kontrolü, şekil verilen parçaların temizlenmesi.

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Alçı.
Kurutma,
Havada kurutma, kurutma kanalları, salıncaklı kurutucular,
Pişirme,
Yanma olayı, katı, sıvı ve gaz yakıtlar, generatör gazı, generator çeşitleri.
Fırın çeşitleri:
Yuvarlak fırın, kamaralı fırınlar (gaz, kömür, mazot) dairevi zikzak, tünel, dekor fırınları.
Fişirme çeşitleri.
Nötral, oksitleyici ve redükleyici ateşle pişirmeler, fırın yerleştirme usulleri, pişirmede kullanılan yardımcı malzeme (kapsül, ayak, plâka v.s.) pişirme esnasında hamurda meydana gelen olaylar, pişirme hataları ve bertaraf edilmesi, pişirmenin kontrolü sıcaklık ölçme, Seger piramidi, termoelement, optik birometre baca çekmesi ölçen ve gazlarını muayene eden aletler.

Çeşitli Keramik Mamulleri:
Tuğla, kiremit, çömlekçi mamulleri,
Hamur hazırlama, şekil verme, aster ve sırlama, kurutma ve pişirme.
Akçini ve duvar karosu.
Hamur hazırlama, şekil verme, kurutma, pişirme ve sırlama.
Sıhhî tesisat malzemesi.
Hamur hazırlama, şekil verme, astarlama, sırlama, Ve pişirme.

ATEŞ TUĞLASI

Sınıf 3 Haftada 2 Saat
Şamotlu mamuller, şamot elde etmek, hamurun hazırlanması, şekil verme, kurutma ve pişirme.
Silika taşları, silisyum karbitli ve koruntlu mamuller.
Sert çini:
Kilinker, kanalizasyon boruları, kimya sanayii için âletler ve sıhhî tesisat malzemesi. Hamur hazırlama, şekil verme, kurutma ve pişirme.
Sır çatlama ve dökülmesi.
Sert çiniden ince mamuller
Sert çininin pişirilmesi ve sırlanması.

Porselen :
Porselenin tarihçesi, özellikleri.
Sırçalı, kemikli, feldspatlı porselen (yumuşak, sert porselen)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hamur hazırlama, şekil verme, sırlama ve pişirme. Özel hamurlar:
Siteatit, kordierit ve oksitli hamurlar hakkında kısa bilgi.

Sır:
Sırlamanın sebebi, sır çeşitleri, sır imalinde kullanılan ham maddeler, sırların meydana gelişi, ham sırların hazırlanması, sırçâlaştırılma, sırçalı sırlar, sırlama şekilleri, tuz sırı, kurşunlu sırlarda dikkat edilecek hususlar.
Sır hesapları.
Sırı teşkil eden muhtelif oksitlerin özellikleri, sırda meydana getirdikleri tesirler, hamur ve sır arasındaki münasebetler.
Muhtelif sır hataları ve bertaraf edilmesi.
Renkli hamur ve astar hazırlanması.
Renkli sırlar, sır altı ve sır üstü renkleri, akıcı sırlar, mat, kristalli, çatlaklı, aventürinli sırlar, redüktion mahsullü ve lüsterli sırlar.

KERAMİK ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 Haftada 2 Saat

1 Keramik sanatı hakkında genel bilgi, form güzelliği ve keramik formlarında malzeme ve tekniğin etkisi.

2 Killerin teşekkülü, özlü ve özsüz killer, killerin içinde bulunan yabancı(zararlı) maddeler, öğütülerek ve süzerek arıtma, şekillendirme kıvamı, kurutma işi, kuru ve pişme küçülmeleri, sertleşme, keramik türleri ve özellikleri.

3 Keramik şekillendirilmesinde yoğurmanın öne mi, kil levha açma, levha halindeki kili keserek, kıvıra rak, bükerek şekillendirme, kesilmiş parçaların, birbirine eklenmesi ve kaynaştırılması, kullanılmaya elverişli form özelliği, simetrik ve asimetrik form anlayışı, küllük, kulplu, kapaklı kutular, şamdan, abajur altlığı, saksı altlığı, saksı v.s.

4 Kil sucuk ile birbiri üzerine sararak ve kaynaştırarak şekillendirme (kısa, uzun ve sarkık saplı çiçekler için vazo formaları kulpsuz ve kulplu sürahiler). Üç boyutlu kompozisyon kavramı, ağırlık merkezi, kitle muvazenesi ve siluet etkisi.

5 Torna tezgâhında elle şekillendirme. Ortalama, yayma, dip açma yukarı çekme denemeleri ile silindirik, konik ve yarım küre şeklinde saksı ve vazolar, ağzı açık karınlı, ince boyunlu ve dar ağızlı vazolar, yayvan çanak-çomlek, kulp şekillendirme ve takması.

KERAMİK ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 1 Haftada 2 Saat

1 — Birinci sınıfta Öğretilen teknik ve işlerin tekrarı ile daha mütekâmil formlar üzerinde temrinler.
2 Döküm yolu ile şekillendirilen keramik süs eşyası, küçük, orta boy vazolar, kısa, uzun ve sarkık saplı çiçekler için form araştırmaları.
3 Endüstriyel form anlayışı ve özellikleri: Çizgi ile form araştırmaları. Şekerlik ve pudriyer gibi kapaklı keramik eşya şekilleri, kapak üstü tutamak formları.
4 Sürahi ve likörlük gibi kulplu ve akıtıcı ağızlı eşya formları ve bunlara uygun kulplu ve kulpsuz bardak ve kadeh şekilleri.
5 Sırlı ve sırsız tuğla mozaik tekniği ile duvar kaplaması.
6 Kesme çini mozaik tekniği işlenen masa üstleri ve duvar panoları.
7 Kil levhayı keserek, alttan ve üstten bastırıp kabartarak, dar ve geniş kil şeritler ekliyerek kabartma tekniği işlenen duvar keramiği.

KERAMİK ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 3 (Haftada 2 Saat)

1 Birinci ve ikinci sınıflarda Öğrenilen teknik ve işlerin tekrarı ile daha mütekamil form araştırmaları.
2 Çay takımlarında müşterek form anlayışı ve aynı şekle uygun sütlük, şekerlik, fincan ve tabak formları buluşları. Akçini ve porsolen hamurlarına göre şekillendirme özellikleri.
3 İnce ve lüks keramik eşya ile otel ve lokanta servis takımları arasında form farkı ve şekillendirme özellikleri. Şablon ile şekillendirilen yassı ve çukur tabak ve fincan şekilleri.
4 Çini soba ve şömine.
5 Kil levha ile içi boş figüratif bahçe keramiği.

KERAMİK ŞEKİLLENDİRME

Sınıf 4 (Haftada 2 Saat)

1 Daha önceki sınıflarda gösterilen tekniklerle yeni temrinler.
2 Keramik biblo işleri.
3 Hafif oyma ve kabartma tekniği ve tezyin edilen lüks keramik ve sofra takımları.
4 Sıhhî tesisat çiniciliği.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KERAMİK DEKORASYON

Sınıf 2 Haftada 2 Saat

1 Süsleme sanatı ve tarihî gelişme basamaklar. Türk süsleme sanatında çiniciliğin önemi.
2 Tuğla mozaik kaplama sanatı, tuğla boyutların da tuğla örgüsünde bağlantı ve derslerindeki renk ayrıntıları ile yapılan geometrik süsleme, sınırsız süsleme ve kenar suları, çizgi ve renk düzeni.
3 Kesme çini mozaik tekniği, aşık yolu, zencire ve kıvrım dal kenar süslemeleri.
4 Ağ örgüsü ve yıldız geçme süsleme, karo serami yer döşemesi.
5 Tek renkli astar süsleme tekniği, renkli astar kazıma «Sgraffito» tekniği ile serbest süsleme.

Sınıf 3 Haftada 2 Saat

1 Stilizasyon ve defermasyon kavramı, malzeme alet ve işçiliğin şekillendirme üzerine etkisi.
2 Sır altı süsleme tekniği, Anadolu çiniciliğinde altı rengi ile işlenen bitkisel süslemelerindeki tezyini arlayış ve sitilizasyon.
3 Sınırlı süsleme, istif ve kompozisyon, motif ve ara boşluğu, daire bölüntü şekilleri, yuvarlak yüzeylerde kenar süsleri, orta ve dolgu motifleri.
4 Simetrik süsleme, tek ve çok eksenli kompozisyon, hafif kabartma ve oyma sülemeler.

Sınıf 4 Haftada 2 Saat

1 Sır üstü süsleme tekniği, kap kaçak süslemesi, istif, serpintili dekor, konkav ve konvesk yüzeylerde süsleme.
2 Yapı çiniciliğinde ulama süsleri.
3 Serbest dekorasyon, pano dekoratif.
4 Keramik röliyef, çini soba.
5 Püskürtme tekniği ile dekor.
6 Altın yaldız ile süsleme.

MESLEKİ ŞEKİLLENDİRME ve ATÖLYE

Sınıf 1 Haftada 10 Saat
Sınıf 2 Haftada 24 Saat
Sınıf 3 Haftada 28 Saat
Sınıf 4 Haftada 26 Saat

Meslekî şekillendirme ve atölye saatlerinde programda artistik meslek dersi olarak yer alan keramik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

şekillendirme ve dekorasyon çalışmalarının realizasyonu ve alçı işleri ile teknoloji dersinin pratiği yapılır.

Öğrencilerin ayrı ayrı istidat ve özel kabiliyetleri ile, şube atölye ve tesislerinin durumuna göre, her öğrenci için şube kurulunca tanzim edilen özel, ferdî bir çalışma programı yapılır.

Genel olarak her sınıftaki bu çalışmalar için aşağıda tespit edilen saatlere göre uygulanabilir.

	Sınıf 1	Sınıf 2	Sınıf 3	Sınıf 4
Meslek Teknolojisi Tatbikatı	—	4	6	—
Keramik Şekillendirme	4	6	6	10
Keramik Dekorasyonu	—	6	6	10
Alçı İşleri	2	4	6	—
Atelye	4	4	4	6
Toplam	10	24	28	26

Meslek teknolojisi, keramik şekillendirme ve keramik dekorasyonu derslerinin realizasyon ve tatbikatı, bu derslerin her sınıf için tesbit edilen müfredat programına göre uygulanır.

Alçı işleri için her sınıfa göre ayrıca müfredat yapılmıştır.

Atölye saatleri olarak ayrılan saatlerde her öğrenci bütün meslek dersleri ile ilgili keramik hamurları, sır ve sırça yapımı, öğütme, döküm yolu ile veya şablon ile şekillendirme, fırın doldurma ve boşaltması, sırlama ve sırlı pişirim gibi şahsî ve umumî atelye işlerinin yürütülmesinde çalışır.

ALÇI İŞLERİ

Sınıf 1 Haftada 2 Saat

1. Alçı hakkında genel bilgi, kalıp alma işlerinde kullanılan alçı nevileri, taze ve bayat alçının kontrolü.
2. Kalıp alçısının şekillendirme ve döküm kıvamı, donma özelliği ve sertleştirilmesi işlerinde kullanılan malzemelerin kullanılması.
3. Duvar kaplaması ve yer döşemesi gibi kare ve dörtgen biçimindeki plaklar için model yapımı, model üzerine tamir işleri, gomalak, sabun ve yağ gibi malzemenin tanıtılması ve kullanış özellikleri.
4. Çeşitli keramik kaplama plâklarının el ile serbest şekillendirilmesinde kullanılan tek parçalı kalıpların yapımı ve dış yüzeylerinin şekillendirilmesi.

ALÇI İŞLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sınıf 2 Haftada 4 Saat

1 Alçı tornasında basit şekildeki keramik işleri için modeller yapımı, tornada işin merkeze alınması, döküm ağzı ve dip parçalarının şekillendirilmesi, yapılan bu modellerden döküm kalıbı alınması, çeşitli bağlantı ve kilit şekilleri.
2 Şablon ile işlenen tabak ve fincan gibi işler için kalıp komelleri, bunlara uygun başlık şekilleri ve işları için ana kalıp.
3 Şekerlik ve pudralık gibi kapaklı küçük keramik eşya için modeller ve bunların döküm kalıpları.
4 El ile pres işleri için yapılan kalıplar.

ALÇI İŞLERİ

Sınıf 3 Haftada 6 Saat

1 Üzerinde oyma ve kabartma süsler bulunan çeşitli keramik işleri için modeller yapımı ve kalıplanması.
2 Sütlük ve çaydanlık gibi kulp ve döküm yeri bulunan keramik işleri için model yapımı ve bunların bir arada veya ayrı parçalar halinde döküm kalıplarının yapımı.
3 Çokgen veya oval biçimindeki keramik eşya için yapılan modeller ve kalıplanması.
4 Çift cidarlı döküm kalıpları.
5 Düz ve helezoni yivli keramik işleri için model yapımı ve kalınları.
6 Küçük biblo kalıpları ve sonradan bir arada monte edilmek üzere çok parçalı kalıpların yapılması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM MÜSTEŞARLIĞI

İSTANBUL
TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU
YÖNETMELİĞİ

BAHA MATBAASI
İSTANBUL – 1961

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EK: 15

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖĞRETİM AMACI

Madde 1 — Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu;

a) Birinci devresinde; memleket sanayiinin ihtiyacı olan ve artistik eğitim ile birlikte mesleğinin tekniğini üstün bir seviyede elde etmiş uygulayıcı sanatkâr yetiştiren.

b) İkinci devresinde endüstri ve el sanatlarının muhtaç olduğu mesleğin tekniğine hakim, yeni buluşlar meydana getirmeğe muktedir mütehassıs elemanlar yetiştiren iki devreli bir okuldur.

Madde 2 — Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunun :

a) Birinci devresinin öğretim süresi en az (4) yarıyıldır ve orta derecelidir.
b) İkinci devresinin öğretim süresi en az (4) yarıyıldır ve bu bölüm yüksek derecelidir.
c) Öğrenim süreleri sanat dallarının özelliğine göre müfredat programlarıyla tesbit edilir.

Madde 3 — Okula yeni meslek bölümü ilâve edilmesi veya mevcut bölümlerde değişiklik yapılması müdürün teklifi Okul Kurulu kararı ve Bakanlığın tasvibi ile mümkün olur.

Madde 4 — Birinci ve ikinci devrelerde: Bir ders yılı iki yarıyıla ayrılır.

a) Birinci yarıyıl Ekim ayının 3. Pazartesi günü başlar, Ocak ayının son günü nihayet bulur. İkinci yarıyıl 22 Şubat'ta başlar, 31 Mayıs akşamı sona erer.
b) Her iki devre için iki yarıyıl arasında 3 haftalık bir dinlenme tatili yapılır.

Madde 5 — Günde öğleden önce 4, öğleden sonra 4 saat olmak üzere haftada I. devrede 44, II. devrede 40 saat ders ve atelye çalışmaları yapılır. II. devrede haftada yarım gün konferanslara, inceleme gezilerine ve diğer sosyal çalışmalara ayrılır. Ders saatleri 50'şer dakikadır. Vakit cetveli Okul Müdürlüğü'nce düzenlenir.

Madde 6 — Öğretim, Bakanlıkça kabul edilen ders dağıtım cetveli ve müfredat programlarına göre yapılır.

Ders ve tatbikat çalışmaları haftalık ders programlarında gösterilen saatlerde dershanede, atelyede, laboratuarda ve ders öğretmeni veya bölüm şefinin gösterecekleri lüzum üzerine okul müdürünün müsaadesiyle okul dışındaki ilgili müessese ve yerlerde yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BİRİNCİ DEVREYE GİRECEKLER İÇİN KAYIT VE KABUL ŞARTLARI

Madde 7 — a) Okul bölümlerinden birine öğrenci olabilmek için önce okula aday olarak kaydedilmek lâzımdır.

Aday kaydı her ders yılı Eylül ayının 15. günü başlar ve 30'cu günü sona erer. Okul Müdürü lüzum gördüğü ve Okul Kurulu kabul ettiği takdirde bu tarihlerde değişiklik yapabilir.

Madde 8 — Okula öğrenci olarak kabul edilebilmek için aşağıda yazılı şartları taşımak lâzımdır:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak (Yabancı Uyruğundaki öğrenciler Millî Eğitim Bakanlığının izni ile alınır),

b) Kız Enstitüsü, Erkek Sanat, Yapı, Kimya Sanat, Mensucat Sanat Enstitüleri, Matbaacılık Okulu, Kız ve Erkek İlk Öğretmen Okulu, Ticaret Liseleri mezunları ile bu okullara denkliği kabul edilmiş bir okul mezunu olmak veya lise 11. sınıfa doğrudan doğruya geçmiş bulunmak.

c) Yabancı ülkelerde (b) fıkrasında yazılı okullara benzer okullarda öğrenimlerini yapmış bulunanların belgeleri Millî Eğitim Bakanlığı'nca incelenerek muadeleti tasdik edildiği takdirde adaylıkları kabul edilir.

d) 24 yaşından büyük olmamak,

e) Sağlam ve sıhhatli olmak, mesleki çalışmalara mani olacak organik ve ruhsal arızalarla bulaşıcı hastalıklar,

f) Herhangi bir okuldan disiplin suçu ile çıkarılmış olmamak,

g) Adaylık kaydını zamanında yaptırmış bulunmak,

h) İyi hal ve ahlâk sahibi olmak,

i) Seçme imtihanlarında başarı göstermek.

Madde 9 — Erkek Sanat ve Kız Enstitüleri ile benzeri Enstitüler mezunlarından, yetişmiş oldukları sanat daima uygun bölümlere girmek istiyenler, giriş imtihanına tabi tutularak okula alınırlar. Çeşitli sanat dallarından mezun olan adayların, hangi bölümlere girebilecekleri okul kurulunca tesbit edilir. Tesbit edilen bu bölümlerden başka bölümlere girmek istiyenlerle diğer adaylar, önce girecekleri bölümün meslek dalları ile ilgili bir VİZE imtihanına tabi tutulurlar. Başarı gösterdikleri takdirde giriş imtihanına alınırlar.

Madde 10 — Okulda mevcut bölümlerden birine öğrenci olmak istiyenlerin her yıl 30 Eylül akşamına kadar aşağıda yazılı belgelerle okula başvurması lâzımdır. Zamanında müracaat etmeyenlerle, belgeleri noksan olanların aday kayıtları yapılmaz ve postada vaki gecikmeler dikkate alınmaz.

a) Okul Müdürlüğüne hitaben, girmek istenilen bölümde yazılı bir dilekçe,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Diploma veya diploma yerini tutacak geçici belge,
c) Nüfus hüviyet cüzdanı aslı veya onanmış örneği,
d) Sağlık raporu ve aşı kâğıdı (Rapor okul doktorundan, doktor bulunmadığı takdirde resmî bir tabipten alınır),
e) 12 adet 4,5 x 6 cm. büyüklüğünde fotoğraf,
f) Öğrenime ara vermiş olanlar için yetkili makamlardan alınmış iyi hal kâğıdı ile iş belgesi ve askerlik durumunun öğrenim yapmasına elverişli olduğuna dair belge,

Madde 11 — Belgeleri tam olan adaylara, fotoğraflı imtihana giriş kartı verilir. Adaylar bu belgeleri imtihan süresince yanlarında bulundurmak zorundadırlar.

Madde 12 Öğrenimlerini yabancı memleketlerde yapmış olup okul idaresince okula alınabilecek derecede bir okul mezunu olduğu sanılan öğrenciler VİZE ve GİRİŞ imtihanlarına alınabilirler. Bu gibiler, girdikleri imtihan lan kazandıkları takdirde ileride hiç bir hak iddia etmemek şartıyla okula aday öğrenci olarak devam edebilirler. Kati kayıt ve kabulleri Bakanlığın emri ile yapılır.

Madde 13 Yabancı ülkelerde bu okula benzer bir okulda öğrenimini yapmakta iken nakleri gelmek istiyenlerin öğrenim durumları Millî Eğitim Bakanlığı'nca tesbit edilir.

VİZE VE GİRİŞ İMTİHANLARI

Madde 14 Vize ve giriş imtihanları, her yıl Ekim ayının ilk haftası içinde her bölümün özelliklerine göre okul kurulunca tesbit edilecek esaslara göre yapılır.

Madde 15 Vize ve giriş imtihan günleri daha evvel tesbit edilerek en geç 15 Eylül tarihine kadar ilân edilir.

Madde 16 Giriş imtihan komisyonları üyeleri ve üye sayısı okul kurulunca, tesbit edilir.

Bu komisyonlar aynı zamanda imtihana giren adayların yoklamalarını yapmak, fotoğraflı giriş kartlarını kontrol etmek, ve imtihanın selâmetle cereyanını temin etmekle görevlidirler.

İmtihanda yaptırılan işler de imtihan evrakı usulüne göre okul idaresine teslim edilir.

Madde 17 Vize imtihanları, bölüm kurullarınca kurulacak komisyonlar tarafından yapılır ve neticeler (başardı) veya (başaramadı) şeklinde tesbit edilerek bir liste halinde ilân edilmek üzere okul idaresine verilir.

Madde 18 Giriş imtihanları neticesi not ile değerlendirilir. Pekiyiden zayıfa doğru olmak üzere başarı ve tercih derecelerine göre sıra ile bir listeye yazılır. Bu liste okul kurulunun kararı ile kesinleşir.

Madde 19 Giriş imtihanı kazanan öğrencilerin, öğrenime başlama tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde kayıtlarını yaptırmaları ve devama başlanılan gereklidir.

Bir hafta içinde okula gelmiyen, özürü bulunanlardan bu durumlarını 15 gün içersinde belgelendirip vaktinde bildirmeyen veya özürü kabul edilmeyen öğrenciler okula giriş hakkını kaybederler. Bu durumdaki öğrencilerin yerlerine giriş imtihanlarındaki başarı sırasına göre yeni öğrenciler alınabilir.

İKİNCİ DEVREYE GİRECEKLER İÇİN KAYIT VE KABUL ŞARTLARI

Madde 20 Birinci devreyi bitirenlerden ikinci devreye devam etmek isteyenlerin, birinci devrede takip edilen sanat bölümü ikinci devrede de mevcut ise: Adaylıkları aşağıda yazılı esaslar dahilinde tesbit edilir.

a) Birinci devre bitirme imtihanlarının sonunda diploma ödevi imtihanı ile ders dağıtım cetvelinde gösterilen I. gruptaki derslerin her birinden (7) den ve II. guruptaki derslerin de her birinden (6) dan aşağı not almamış olanların, devam, çalışkanlık, artistik kabiliyeti ve genel kültürü, ahlâkî ve sosyal durumları kendi bölüm kurullarınca incelenerek uygun görülenler okul kurulunca aday gösterilir.

b) Aday seçilenlerin okul kurulunun tesbit edeceği talihte seçme imtihanları yapılır. Bunların başarı dereceleri not ile değerlendirilerek başaranlar ikinci devrenin birinci sınıfına kayıt ve kabul edilirler.

c) Okul Kurulu her bölüme alınacak öğrenci sayısını yapılacak seçme imtihanlarından önce tesbit ve ilân eder.

ÖĞRETİM

Madde 21 Dersler esas itibariyle 3 guruba ayrılır.

Birinci Grup : İhtisas dersleri,

İkinci Grup : İhtisas derslerini tamamlayıcı teknik dersler,

Üçüncü Grup : Genel kültür dersleri.

Birinci Grup : İhtisas dersleri, okuldaki her bölümün kendi yapısına göre önem taşıyan artistik ve teknik derslerdir.

İkinci Grup : İhtisas derslerine bağlı teknik dersler: (İhtisas derslerini çeşitli yönlerden teorik olarak tamamlıyan dersler),

Üçüncü Grup : Genel kültür dersleri : Türk dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil, Ticaret ve Endüstri Muhasebesi, Hukuk Bilgisi gibi dersler.

Bu guruplar, bölümlerce hazırlanmış ve müfredat programında belirtilmiştir.

Madde 22 Öğrencilerin derslere ve atelyelere devamları mecburidir.

a) Bir ders yılı müddetince özürsüz olarak her dersin % 20 sinden fazla devamsızlık yapanlar o dersten başarısız sayılarak imtihanlara alınmazlar.

b) Ancak hastalık ve zorlayıcı sebeplerden dolayı her ders için % 25 e kadar devam edemiyenler özürlerini belgelendirmeleri şarttır. Özürleri Okul Kurulu'nca kabul edilenler imtihanlara alınırlar.

YIL İÇİNDE KANAAT NOTU

Madde 23 Öğrencilere her ders yılının birinci yarıyıl sonunda okudukları derslerde ve tatbiki çalışmalardaki başarı durumlarını gösterir birer kanaat notu verilir.

Yapılacak sözlü ve yazılı yoklamalarda veya o dersin özelliğine göre proje ve bütün uygulama çalışmalarında verilmiş olan ödevlere ait notların ortalamaları o dersin kanaat notudur.

Madde 24 Öğrenciler resim, proje ve tatbikat ödevlerini bizzat yapmaya ve öğretmenin tayin edeceği süre içinde teslim etmeye mecburdurlar.

Süresi içinde teslim edilmiyen projeler için kırılacak notun takdiri hususu öğretmene aittir.

YIL SONU İMTİHANLARI

Madde 25 Her öğretim yılı sonunda iki imtihan dönemi vardır.

Birinci imtihan dönemi ders kesiminden bir hafta sonra başlar ve en çok Haziran ayı sonuna kadar devam eder.

İkinci imtihan dönemi birinci imtihan döneminde başarılamamış derslerin imtihanlarına mahsus olup, 15 Eylülde başlar ve iki hafta sürer.

Madde 26 Yıl sonu imtihanları dersin öğretmeniyle bir üyeden müteşekkil, en az iki kişilik komisyonlar tarafından yapılır.

İmtihan komisyonu üyeleri, her dersin hususiyetine göre Okul Müdürlüğü'nce okul içi ve dışındaki yetkili elemanlar arasından seçilir.

Madde 27 İmtihanlar derslerin karakterlerine göre artistik, pratik, yazılı, sözlü veya proje olarak yapılır. Her dersin imtihan şekli ilgili bölüm kurullarınca tesbit edilir.

Madde 28 Yıl sonu imtihan günlerini gösterir cetvel okul idaresince hazırlanır ve şube kurullarınca her ders için tesbit edilen imtihan şekli ile birlikte imtihanlara başlama tarihinden en geç bir hafta önce okulda ilân edilir.

Madde 29 İmtihan sonuçları imtihan döneminin bitiminden en geç bir hafta sonra idarece ilân edilir.

Madde 30 Öğrenciler imtihana, ilân edilen gün ve saatte girmeğe mecburdurlar. Herhangi bir sebeple imtihan gün ve saatini geçiren öğrenciler aynı dönem içinde o dersten imtihana alınmazlar.

Madde 31 Yıl sonu Haziran dönemi imtihanları sırasında hastalık özürü bulunan öğrenci, bu özürünü imtihandan evvel okul idaresine bildirmeğe ve resmî tabip raporu ile belgelendirmeğe mecburdur. Özürü kabul edilenler, Eylül dönemi imtihanlarına alınırlar.

Madde 32 Birinci ve ikinci gurup derslerin imtihanında, öğrencilerin başarısı değerlendirilirken birinci derecede artistik başarısı dikkate alınır. İkinci derecede ise teknik ve pratik başarısı gözönünde tutulur. Üçüncü grup derslerin imtihanları derslerin özelliğine göre değerlendirilir.

Madde 33 Bir yarıyıl devam eden derslerin imtihanları o yarıyılın sonunda yapılır.

Madde 34 Sözlü ve yazılı imtihanlar saat (9) da başlar, yazılı imtihanlar için en çok 4 saat mühlet verilir. Sözlü imtihanlar ise, saat 18 e kadar devam eder. Arada, bir saatlik öğle tatili yapılır. Sözlü imtihanlar bu müddet zarfında tamamlanmazsa, resmi tatil dışındaki müteakip günlerde bu imtihanlara devam edilir.
Sınıf geçme imtihanlarında artistik ve pratik imtihanlar, bölüm kurulunun vereceği karara göre bir ile üç gün sürebilir.

SINIF GEÇME VE SORUMLULUK

Madde 35 Derslerin tam notu (10) ondur. Verilen notlar kesirsiz olur.
Not ortalamaları alınırken yarım ve daha büyük kesirler bire iblâğ edilir.
Madde 36 Bir öğrencinin sınıf geçebilmesi için, yıl sonu imtihanlarında bütün derslerden en az (5) numara alması ve ayrıca bu imtihan notu ile yıl içi kanaat notu ortalamasının da en az (5) olması lâzımdır.
Madde 37 Birinci guruba dahil derslerden Haziran dönemi imtihanlarında bir dersten, diğer gurup derslerinden başarı gösteremiyen öğrenciler Eylül dönemi imtihanlarına katılırlar.
Madde 38 Eylül dönemi imtihanlarında öğrencilerin başarısızlıkları, aşağıdaki hallere uyduğu takdirde, bir üst sınıfa sorumlu olarak devamlarına müsaade edilir.
a) İkinci ve üçüncü guruba dahil derslerin yalnız birinden başarısız olanlar borçlu olarak bir üst sınıfa devam ederler, bu gibiler üst sınıfın imtihanlarına girebilmeleri için, evvelâ borçlu olduğu bu dersi ders yılının birinci veya ikinci yarıyıl sonlarında yapılacak imtihanlarda başarmağa mecburdurlar. Aksi takdirde öğrenci, borcu baki kalmak üzere bulunduğu üst sınıfta kalmış sayılır.

SINIFTA KALMA

Madde 39 Durumları aşağıdaki hallerden birine uyan öğrenciler sınıfta kalırlar.

a) Öğretim yılı sonunda bu yönetmelikte belirtilen devamsızlık müddetini doldurmuş olmak,
b) Eylül imtihanlarında; birinci guruba dahil derslerin birinden başarısız olmak,
c) Eylül dönemi imtihanlarında ikinci ve üçüncü guruba dahil derslerin en az ikisinden başarı gösterememek,
d) Sorumlu bulunulan ikinci ve üçüncü guruba dahil derslerde başarı gösterememek,
e) Hastalık veya sair sebeplerle okul kurulunca mazeretli sayılarak, pratik stajı ertesi yıla talik edilen öğrenciler hariç, şube kurulunca tesbit edilen esaslar dahilinde, pratik yapmamak,
f) Öğretim yılının yarısına kadar devam edip yıl içi 1. kanaat notunu aldıktan sonra özürsüz olarak okuldan almak,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

OKULDAN ÇIKARMA

Madde 40 Okul kurulunca mazeretli sayılanlar hariç aşağıda yazılı hallerden biri ile karşılaşan öğrenci okuldan çıkarılır.

a) Okulun herhangi bir sınıfında iki yıl üst üste sınıfta kalmak,
b) Okul disiplin yönetmeliğine göre okuldan çıkarılma cezası almak,

BÖLÜM DEĞİŞTİRME

Madde 41 Bölüm değiştirme, ancak 1. sınıfta mümkün olur. Yönetmeliğin 39. maddesine göre okuldan çıkarılmayıp sınıfta kalan 1. sınıf öğrencileri ile ikinci sınıfa geçmiş bulunanlar arasında bölüm değiştirmek isteyenler bulunursa :

a) Vize imtihanlarından evvel bir dilekçe ile Okul Müdürlüğüne müracaat ederler,
b) Girecekleri bölüm ile eski bölüm şefleri durumlarını incelerler ve kararlarını Okul Müdürlüğüne bildirirler.
c) Dilekleri kabul edilenler, gidecekleri bölümün vize imtihanlarına alınırlar.

Madde 42 Bölüm değiştirmek üzere vize imtihanlarına girip, başarı sağlıyanlar, yeni bölümlerinin I. sınıfına alınırlar.

MİSAFİR ÖĞRENCİ KABULÜ

Madde 43 Dershane, laboratuar ve atelye durumları müsait olduğu takdirde ilgili bölüm kurulları tarafından verilen sayıya göre okulun bir bölümüne veya bölümün bir kısım derslerine misafir öğrenci alınabilir.

Madde 44 Misafir olarak devam etmek isteyenler, bir dilekçe ile her yarı yılın başında Okul Müdürlüğü'ne baş vurmak zorundadırlar. Dilekçeler okul kurulunca incelenir, devamlarına müsaade edilenlerin dilekçelerine :

a) İkâmet vesikası,
b) Nüfus kâğıdı veya sureti,
c) Sağlık raporu,
a) 6 adet 4,5x6 cm. büyüklüğünde fotoğraf eklenmesi gerektir.

Madde 45 Okulu terkeden dinleyicilere, istedikleri takdirde okuldaki faaliyetlerini belirten bir belge verilir. Devamlarından dolayı normal okula ait herhangi bir hak talebinde bulunamazlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

PRATİK STAJ

Madde 46 Okulun birinci ve ikinci devre öğrencilerinden birinci sınıftan ikinci sınıfa geçenler ile öğretim süreleri uzatılan öğrenciler diploma ödevi imtihanına girebilmek için tatil aylarında 30'ar iş günü staj yaparlar. Özürlü de olsa eksik olan stajlar kabul edilmez. Stajlar ilgili fabrika ve müesseselerde veya okulda yapılır. Her öğrencinin bölüm kurullarınca tesbit edilen staj programından bir örneği gideceği müesseseye gönderilir ve bir örneği de staj başlangıcında kendisine verilir.

a) Özürlü olarak stajını yapmamış bulunan öğrenciler bu stajlarını yapmağa mecburdurlar. Stajları başarılı görülmeyen öğrenciler bu stajlarını başarıncaya kadar tekrarlarlar. Bu durumdaki öğrencilerin stajları tamamlanmadıkça diplomaları tanzim edilmez.

Madde 47 Staj programları bölüm kurullarınca ve staj yeri ilgililerince yürütülür. Pratik staja tabi her öğrenciye bir pratik staj defteri verilir. Öğrenciler, staj müddetince yaptıkları çalışmaları ellerindeki bu deftere işlerler ve ilgili amire imzalatırlar.

Pratik staj müddetinin sonunda bu defterlerin işlenen son yaprağına müessesenin en büyük amirine imza ettirilmesi gerektir. İmzasız defterler kabul edilmez.

Madde 48 Öğrencilerin pratik staj defterleri ilgili bölüm kurullarınca incelenir. Yapılan pratik stajların kabulü veya reddi bölüm kurullarında kararlaştırılır.

Madde 49 Pratik stajını, ilgili bölüm kurullarınca başarılı olarak yaptığı kabul edilen öğrencilerden sınıfta kalan ve yönetmeliğin genel hükümleri dahilinde sınıf tekrarlayanlar bulunduğu takdirde bu gibi öğrenciler pratik staj yapmağa mecbur tutulmazlar.

Madde 50 Sağlık özüründen dolayı pratik stajını yapamayanların stajları bir dönem için tecil edilir.

Madde 51 Okul içinde yapılacak stajların çalışma saatlerini okul müdürü ve ilgili bölüm kurullarınca tesbit edilir.

Madde 52 Okul dışında yapılacak stajlarda fabrika ve atelyelerin çalışma saatlerine uyulur.

BİTİRME İMTİHANLARI DİPLOMA ÖDEVİ

Madde 53 Son sınıfın devamlı öğrencilerine (ilgili meslek derslerinin bitirme imtihanı konusu olarak) ikinci yarıyıl içinde verilip 31 Mayıs'ta toplanılmak üzere bölüm kurulunca Artistik - Teknik bir diploma ödevi verilir.

Bu ödev okulda ve öğretmenin kontrolü altında yapılır.

Yapılan işler okulun malı olur.

Madde 54 Devam edilen öğretim yılı sonunda yapılacak diploma ödevi imtihanlarına girebilmek için:

a) Diploma ödevi imtihan konusunu teşkil eden derslere mazeretsiz % 20, mazaretli %25 den fazla devamsızlık etmemiş olmak,

b) Birinci ve ikinci gurup derslerden yıl içinde verilen konuları (proje, uygulama, ödev v.s.) eksiksiz yapmak,

c) Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi'nin 28/3/1962 tarih ve 48 sayılı kararlarıyla,

ç) Birinci yarı yıl kanaat döneminde 55. madde gerekince tesbit edilen ve diploma ödevi konusu içine giren derslerinin her birinden (5) den aşağı not almamak lâzımdır.

Bu şartları yerine getiren öğrenciler yeterli sayılarak diploma ödevi imtihanına girerler.

d) Girdikleri birinci diploma ödevinde başarı göstermiyen öğrenciler ertesi öğretim yılı 15 Aralık'ta başlamak ve en geç 15 Ocak'ta bitmek üzere yapılacak diploma ödevi imtihanına girerler. Bu imtihanda da başarı gösteremiyenler ikinci yarıyılda yapılacak diploma ödevi imtihanına girerler ve son haklarını kullanırlar.

e) a, b, c, fıkralarındaki şartları yerine getirmeyen ve diploma ödevi imtihanlarına girmeye yeterli olmayan Öğrenciler zayıf oldukları birinci ve ikinci grup derslerle uygulamalarda yeterlik kazanmak üzere öğretim süreleri bir yarıyıl daha uzatılır. Bu gibiler hakkında ders öğretmeni teklif yapar, bölüm kurulu inceler ve karar verir. Uzatılan bu süre içinde de diploma ödevine girmek için yeterli görülmezse öğretim süresi bir yarıyıl daha uzatılır.

f) Diploma Ödevine girip başarı göstermiyen öğrenciler, dilerlerse okul müdürlüğüne yazılı olarak müracaat ederler ve bir yarıyıl süresince zayıf bulundukları dersler, tamamlamak üzere devamlarına, müsaade edilir.

Madde 55 Diploma ödevi konusunu içine alan meslek dersleri bölüm kurulunca tesbit edilerek Okul Müdürlüğüne bildirilir.

İmtihan ödevinde kazanılan not ilgili dersler için başarı notudur. Bu derslerden ayrıca bitirme imtihanı yapılmaz ve kanaat notu ile ortalaması alınmaz.

Madde 56 Diploma ödevleri müdürü başkanlığında ilgili bölüm kurulu tarafından değerlendirilir. Müdür bu komisyonlara okulun diğer bölümlerinden veya okul dışından mesleki yeterliği bulunan kimselerden de üye seçilebilir.

BİTİRME İMTİHANLARI

Madde 57 Bitirme imtihanları Haziran ve Eylül aylarında olmak üzere yılda iki defa yapılır.

İmtihan komisyonları dersin öğretmeniyle bir üyeden müteşekkil en az ikişer kişiden meydana gelir.

Madde 58 Son sınıf öğrencilerinden devam edilen öğretim yılı Haziran dönemi bitirme imtihanlarında başarı gösteremiyenler başarısız oldukları derslerden aralıksız üç defa bitirme imtihanlarına katılırlar.

Madde 59 Hastalık veya okul idaresince kabul edilen belgeye dayanan özürlerinden dolayı diploma ödevi ve bitirme imtihanlarına girmeyen öğrenciler özürlerini okul idaresine bildirmek zorundadırlar. Özürsüz olarak imtihanlara girmeyen veya özürünü zamanında belgelendirip okul idaresine bildirmeyen öğrenciler o döneme ait imtihan haklarını kullanmış sayılırlar.

Özür belgeleri okul kurulunca kabul edilenler o döneme ait imtihan hakkını kullanmamış sayılırlar. Bu gibilere, imtihan hakları süresince en çok iki defa erteleme hakkı tanınır.

Madde 60 Bitirme imtihanlarında başarı gösteremiyen öğrencilerden, başarısız bulundukları derslere devam etmek isteyenler okul idaresinin ve ilgili bölüm kurulunun müsaadesiyle misafir olarak devam edebilirler.

Madde 61 İmtihanlarda takdir edilen notlara karşı itiraz edilemez, usûl yönünden yapılacak itirazları okul kurulu inceleyip karara bağlar.

Madde 62 Birinci devrenin bütün dersleri ile diploma ödevinden başarı gösteren, fakat ikinci devreye devam edemeyen öğrencilere birinci devre diploması verilir.

Her iki devrenin bütün dersleri ile diploma ödevlerinden başarı gösteren öğrencilere yüksek dereceli Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu diploması verilir.

DERECELERİN TESBİTİ

Madde 63 a) Öğrencilerin okulu bitirme dereceleri, son sınıfta okunandı. II. ve III. grub derslerden aldıkları notlarıyla diploma ödevinden alman notların ortalaması bulunmak suretiyle tesbit edilir. Bu derece okul diploma defterine işlenir. Ayrıca diplomaya kaydedilmez. Ancak diploma ile beraber son sınıfta okutulan derslerle bu derslerden aldığı notları gösteren, bir belge verilir.

Madde 64 Bu yönetmelikte yer almıyan hususlarda okul kurulu kararı ve Bakanlığın tasvibi ile hareket edilir.

GEÇİCİ MADDELER

1 Bu yönetmeliğin kabulünden önce okuldan mezun olanların yüksek okul diplomasını alabilmeleri için yeni müfredat programlarında bulunan farklı derslerden imtihan geçirmeleri gereklidir. Bu gibi öğrenciler farklı derslerin imtihanlarını başarmaları için 3 imtihan hak tanınır.

2 Eski yönetmelik hükümlerine göre okula girmiş ve halen 3. ve 4. sınıflara geçmiş olanlar diledikleri ve bunu bir taahhütname ile tevsik etmeleri üzerine Yüksek bölüme alınırlar ve bunlara bir intikal programı uygulanır. Yüksek bölüme devam etmek istemiyenler eski müfredat programlarına göre okutulup mezun edilirler.

3 İkinci sınıfa geçmiş bulunan öğrencilere yeni yönetmelik ve yeni müfredat programları tatbik edilir.

YÖNETİM İŞLERİ

OKUL MÜDÜRÜ

Madde 65 Müdür, okulun her türlü yönetim, öğretim ve eğitim işlerinden sorumludur.

MÜDÜRÜN BAŞLICA GÖREVLERİ ŞUNLARDIR:

Madde 66 a) Okulu temsil etmek, bu sıfatla yazıları, diploma ve belgeleri imzalamak ve onanmak,
b) Okulun bilimsel varlığını yükseltmeğe çalışmak, yönetmeliklerin ve ders programlarının gerektirdiği şekilde uygulanmasını sağlamak ve denetlemek,
c) Öğrencilerin bilgili ve ahlâk sahibi olarak yetiştirilmeleri için lüzumlu tedbirleri almak,
d) Kadrolara ve ilgili kanunlara uygun olarak tayinler için inhalarda bulunmak, bunların bu yönetmeliğe göre icabedenleri okul ve bölüm kurulundan geçirmek ve bu işleri takibetmek,
e) Mevcut memurları okul ihtiyaçlarına uygun işlerde görevlendirmek ve iyi bir iş bölümü yaparak Yönetim işlerinin zamanında yapılmasını sağlamak,
f) Okulun teklif bütçesini hazırlayıp zamanında Bakanlığa göndermek, onanan bütçeyi uygulamak,
g) Okul kuruluna başkanlık etmek ve kurul kararlarını uygulamak gerekenleri Bakanlığın onamına ve bilgisi ne sunmak,
h) Müdür yardımcıları arasında iş bölümü yapmak ve keyfiyeti ilgililere yazı ile tebliğ edip bu görevlerini denetlemek.

Madde 67 Müdür işi başında bulunmadığı zamanlarda, müdür yardımcılarından veya bölüm şeflerinden birini vekil seçer.

MÜDÜR YARDIMCILARI

Madde 68 Müdür, yardımcıları, Müdürün direktifi altında, ona yönetim ve öğretim işlerinde yardım ederler, Bu işlerin yürütülmesinde müdüre karşı sorumludur ve başlıca görevleri şunlardır :

a) Bölümler arasında öğretim bakımından koordinasyonu haftalık ders programlarının yönetmeliğe, ders ve tatbikat plânlarına göre hazırlanması öğrencilerin devamı imtihan notlarının, pratik stajlarını defter ve fişlere işlenmesi, öğrencilerin sınıf geçme, sınıfta kalma, sınıfı tekrarlama diploma alma, okuldan çıkarılma ve diğer öğretim safhalarının kayıtlara işlenmesi,
b) Bina bakım ve temizliği, öğrencilerin disiplin, sağlık ve sosyal işleri, demirbaş eşya ve ambar işleri, masraf ve tahakkuk amirliği ve müdürün vereceği diğer yönetim işleri,
c) Okulun gündüz faaliyetleri dışındaki çeşitli kurs, seminer, konferans, halk eğitimi ile ilgili öğretim ve yöne tim işleri, bunlarla ilgili kayıt ve istatistiklerdir.

BÖLÜM ŞEFLERİ

Madde 69 Okulun bölümleri, öğretim bakımından birer bütün olup başlarında birer şef bulunur.

Madde 70 Bölüm şefleri, ilgili bölüm öğretmenleri arasından dört sene için seçilir. Bu aday okul kurulunca da uygun görüldüğü takdirde okul müdürünün teklifi ve Bakanlığın onamı ile atanır. Müddeti biten bölüm şefi tekrar seçilebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 71 Bölüm şeflerinin başlıca görevleri şunlardır :

a) Bulunduğu bölüm kuruluna başkanlık etmek

b) Ders ve müfredat programlarının tatbikini sağlamak, bu maksatla öğretmenlerin, asistanların, atelye şeflerinin, atelye öğretmenlerinin, uzmanların ders ve tatbikata devamlarını kontrol etmek,

c) Ders müfredat programlarının uygulanmasındaki aksaklıkları tesbit etmek ve bunların bölüm kurullarında, görüşülmesini sağlamak ve gerekli değişiklik kamlarım müdürlüğe bildirmek ve onanan kararları uygulamak,

d) Ders ve uygulama için gerekli teklif ve tercüme eserler hakkında bölüm kurulunda karar almak ve yayınlanmasını sağlamak,

e) Okul ve bölüm kurullarının kararlarını uygulamak,

f) Muhtelif bölümlerde okutulan ayni programlı dersler arasında ahenk teminine çalışmak.

ÖĞRETİM ELEMANLARI

Madde 72 Okulun temel öğretim elemanları uzmanlar ve öğretmenlerdir.

Madde 73 Okulun ihtiyacı bulunan öğretmenler, okul kurulunun kararı ile Bakanlıkça tayin edilir. Öğretmenlerin seçiminde kendi branşında eserler vermiş ve ileri derecede başarı göstermiş olanlarla yabancı dil bilenler tercih edilir.

Madde 74 Öğretmen ve uzmanların başlıca görevleri şunlardır :

a) Tayinine esas olan kanuni saat adedi dahilinde dersleri, müfredat programlarına uygun olarak haftalık ders programlarına uygun olarak haftalık ders programında bildirilen gün ve saatlerde bizzat vermek ve tatbikat inin yaptırılmasına iştirak etmek, (ancak tayinine esas olan saat adedi dışında kalan ders tatbikatı asistanlara bırakmaya mezundur.)

b) Yönetmeliğe uygun olarak, öğrencilerin devamsızlıklarını tesbit etmek, derslerin yoklamalarını ve imtihanlarını, ders muafiyet imtihanlarını vaktinde yapmak ve sonuçlarını ilgili bölüm şefliklerine, tesbit edilen süresi içinde bildirmek,

c) Bölüm kurul toplantılarına iştirak etmek,

d) Yetkili kurullar veya makamlarca okulun işleriyle ilgili olarak kurulan komisyonlarda, veya kendisine verilecek görevlerde çalışmak,

e) Derslerle ilgili okul içi ve dışında incelemeler yaptırmak.

Madde 75 Okulun yardımcı öğretim elemanları asistanları, atelye şefleri atelye öğretmen ve ustalarıdır.

a) Asistanlar, Okulun bölümlerinde mevcut ders ve uygulamalarda bir öğretmen veya bir uzmana bağlı olarak ihtisas yaptırmak suretiyle o dersin uzman öğretmenliği için yetiştirilir.

b) Asistanların yetişme programları bağlı bulunduğu uzman veya öğretmen tarafından hazırlanır, bölüm şefinin ve okul müdürünün onamına sunulur.
c) Asistanların tayin, yetiştirilme, terfi ve tecziyeleri özel yönetmeliğine göre yapılır.
d) Asistanlar, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu veya bu derecedeki diğer okul mezunlarından imtihanla seçilir. Seçilenlerin tayini okul kurulunun müsbet kararı üzerine Bakanlıkça yapılır.
e) Atelye şefleri, atelye öğretmenleri bölüm şefine veya doğrudan doğruya müdürlüğe bağlı olarak çalışırlar. Bu elemanların çalışma programları, bağlı olduğu bölüm şefliği veya öğretmeni tarafından tesbit edilir ve okul müdürlüğünce onaylanır.

OKUL KURULU

Madde 76 Okul kurulu, müdürün başkanlığında, müdür yardımcıları, bölüm şefleri ve her bölümden bölüm kurullarınca bir yıl için seçilen birer öğretmen ile genel bilgi ders öğretmenlerinin kendi aralarında seçeceği iki öğretmenden teşekkül eder, süresini dolduran öğretmen yeniden seçilebilir.

Madde 77 Okul kurulu en az ayda bir toplanır. Bunun dışında müdürlükçe lüzum görülecek zamanlarda da olağanüstü toplantılar yapılabilir.

Toplantının gündemi müdürlükçe tesbit edilerek en az üç gün evvel üyelere bildirilir.

Madde 78 Okul kurulu, üye adedinin en az üçte iki ekseriyeti ile toplanır. Hazır bulunanların çoğunluğu ile karar verilir.

Madde 79 Her toplantıda tutanak tutulması ve kurulca kabul ve imza edilmesi şarttır.

OKUL KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 80

a) Her sene bölümlere alınacak öğrencilerin sayısını tesbit etmek,
b) Yönetmelik hükümlerine göre, fazla devamsızlıkta bulunup hastalık mazereti gösteren öğrencilerin müdürlükçe havale edilen raporlarını inceleyip karar almak,
c) Öğrencilerin sınıfta kalma hallerini karara bağlamak,
b) Okuldan çıkarma halerini karara bağlamak,
c) Bölümlerin tekliflerini incelemek ve işleme koymak,
d) Bölümler arası koordinasyonu temin etmek,
d) Muhtelif bölümlerde okutulan müşterek derslerin öğretiminde beraberliği temin etmek,
h) Okulda yeni bölümlerin açılması hususunda gerekli incelemeler yapmak ve karara varmak,
i) Okul bütçe teklifini incelemek ve onanan bütçenin sarf şekli hakkında genel kararlar almak,
j) Satınalma muayene komisyonları ile disiplin kurulu üyelerini seçmek,
k) Yurt içinde veya dışında okula yararlı olabilecek, öğretim kolleksiyon ve meslekî konularda araştırmalar yapmak için okulun uzmanları ve öğretmenleri arasında birini veya birkaçını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

geçici görevle görevlendirmek hususlarını incelemek, seçmek ve karara varmak,
l) Müdürlükçe kurula havale edilen işler hakkında karar almak,
m) Müdürün göreceği bütün işlerde kendisine yardım etmek,

Madde 81 — Bölüm kurulları ilgili bölümlerin öğretmenlerinden teşkil olunur. Çeşitli bölümlerde dersi olan öğretmenler tayin edildikleri bölümün kurul üyesidir. Öğretmen okuttuğu dersi ilgilendiren hususların müzakeresi bahis mevzuu olduğu takdirde, dersi bulunduğu diğer bölümlerin kurullarına dersini ilgilendiren hususlarda rey sahibi olarak müzakereye iştirak etmek üzere davet olunur.
Madde 82 — Bölüm kurulları normal olarak ayda bir toplanır. Toplantıların gün ve saati bölüm kurulunda tesbit edilir.
Madde 83 — Her toplantıda tutanak tutulması ve kurulca kabul ve imza edilmesi şarttır. Tutanağın bir nüshası müdürlüğe sürülür.

BÖLÜM KURULLARININ GÖREVLERİ

Madde 84 — Bölüm kurullarının başlıca görevleri şunlardır :

a) Okulun eğitim ve Öğretim programları ile yönetmeliğinde ihtiyaca göre yapılması düşünülen değişiklikleri incelemek ve okul kurulunca teklifte bulunmak,
b) Öğrencilerin yıl içi çalışmaları ile yıl sonu imtihan durumlarını inceleyip karara varmak ve öğrencileri daha iyi başarıya götürecek tedbirleri almak,
c) Bölüm ders plânlarında birbiri ile ilgili derslerde beraberliği sağlamak,
d) Bölüm öğrencilerinin yaptıkları pratik stajlarını incelemek, başarılı veya başarısız sayılmaları hususunu kararlaştırmak,
e) Bölüme, şef, öğretmen, asistan, atelye şefi ve atelye öğretmeni adayı seçmek,
f) Okulca yapılacak Bilimsel, Artistik, Teknik ve diğer yayınlar hakkında Yönetmelik hükümlerine göre bastırılacak eserler için öğretmenlerin teklif edeceği telif ve tercüme eserleri yayın plânına almak okul hesabına basılmalarını okul kuruluna teklif etmek, bu eserlerden öğretmen olmayan kimseler tarafından hazırlananlar için üç öğretmenden müteşekkil inceleme kurulları seçmek.

OKUL DOKTORU

Madde 85 — Okul doktoru Müdürlükçe tesbit edilecek her türlü sağlık işlerini yürütür ve başlıca görevleri de şunlardır :

a) Okula yeniden alınacak öğrencileri muayene etmek, sağlık durumları okula girmeye müsait olanlara gereken raporu vermek,
b) Her ders yılının ilk üç ayı içinde bütün öğrencileri birer birer muayeneden geçirerek durum-

larının sağlık fişlerine geçirmek, sağlık durumları itibariyle bakım altında bulundurulması gerekli öğrencileri Okul Müdürlüğüne bildirmek,

c) Okul Müdürlüğünce tayin edilecek muayyen gün ve saatlerde hasta öğrenci, öğretmen, memur ve hizmetlileri okul Müdürlüğünün göstereceği lüzum üzerine, öğrenci, öğretmen, memur ve hizmetlileri evinde muayene etmek,

d) Acil vakalarda gereken ilk tedaviyi yapabilmek üzere lüzumlu ilâçları daima okulda hazır bulundurmak,

Okul Müdürlüğünce muayenesi istenilen öğrencilerden okula devamları mahzurlu görülen veya sağlık durumları okula devam etmeğe müsait olmayan öğrenciler için muayene sonucuna göre gerekli raporu tanzim edip okul müdürlüğüne vermek.

MEMURLAR

Madde 86 — Okulda vazifeli bulunan maaşlı ve ücretli memurlar müdürün tensibi ile kâtip, hesap memurluğu, ambar memurluğu, ayniyat mutemetliği, kitaplık memurluğu, yönetim, öğretim, evrak, dosya memurlukları, mutemetlik veya sekreterlik gibi vazifelerde çalıştırılır.

Her memur görevlendirildiği, işlerde kanun ve yönetmelikler hükümlerine göre yürütülür.

ÇEŞİTLİ MADDELER

Madde 87 — Yönetmeliğin çeşitli maddelerinde yer almış bulunan tarihler tatil günlerine rastladığı takdirde yapılacak işler tatilden sonraki ilk iş günü sabahına bırakılır.

Madde 88 — Okulda, ilgili kanun ve yönetmeliklere göre gereken defter, cetvel ve dosyalar tutulur. Standart olarak mevcut basılı evraktan, okulun özelliğine uymayanların veya yeniden tutulması lüzumlu görülen evrakın şekli okul kurulunca kararlaştırılır.

Madde 89 — Öğretmen, bölüm şefleri ve müdür yardımcıları ve memurların bir haftayı geçmeyen izinlerini müdür, müdürün izinini Millî Eğitim Bakanlığı verir. Görevi başında bulunmayan bölüm şefleri, bölüm öğretmenlerinden birini vekil bırakır ve durum müdürlüğe bildirilir.

Madde 90 — Tatil aylarındaki idare çalışmaları müdürlükçe düzenlenen bir program gereğince yürütülür.

Madde 91 — Bu yönetmelikte yer almayan hususlar hakkında okul kurulu kararı ve Bakanlığın tasvibine göre işlem yapılır

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÖNETMELİK VE PROGRAMLARI HAKKINDA OKULDA YAPILAN TOPLANTIYA AİT TUTANAK

Bakanlığımız Mesleki ve Teknik Öğretim Etüd ve Plânlama Dairesinin 7/3/1964 tarih ve Erkek Teknik 320-06504 sayılı yazısı ve ek listesine göre:

Halen uygulanmakta olan yönetmeliğimizin bilimsel kurallara, sevk ve idare prensiplerine daha çok yer verecek şekilde yeniden tasarlanması ve yapılmakta olan öğretimin seviyesinin düzenlenmesi ve gerekirse Kanun tasarısının hazırlanmasına esas teşkil eden kararların alınması amacıyla, bir komisyon teşkil edilmiş ve 21, 23 ve 24/Mart/1964 günleri Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunda toplanmış, gündemde yazılı maddeleri görüşerek kararlar almıştır.

TOPLANTIDA BULUNANLAR:

BAŞKAN : Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarı, Sayın Nihat Saydam,

ÜYELER: Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü, Kadri Özsoy,

Talim ve Terbiye Dairesi Üyesi, Osman Yüksel,

Teknik Öğretim Etüd ve Planlama Şube Müdürü, Mehmet Birsen,

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Profesörü, Sabri Oran

Topkapı Müzesi Müdürü, Hayrullah Örs,

Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, Asım Mutlu,

Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Üyesi, Zühtü Müritoğlu,

Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Üyesi, İsmail Oygar,

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürü, Cevdet Koçak,

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Öğretmeni, Mustafa Aslıer,

Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Tekstil Uzmanı, Harald Schmidt,

İstanbul Sanayi Odasından Sanayi Odası Ticaret Müdürü, Nejat Değer

BİRİNCİ TOPLANTI

Toplantıyı 21/Mart/1964 Cumartesi günü saat (10) da sayın Müsteşar Nihat Saydam açmış ve Milli Eğitim Bakanı Sayın Dr. İbrahim Ökten' in bu toplantıda bulunamamaktan doğan üzüntüsünü ve

başarı dileğini bildirmiştir. Bundan sonra aşağıda yazılı gündem okunmuş ve 5. maddenin bilahare okul tarafından taslağının hazırlanarak Bakanlığımıza arzının uygun olacağına karar verilmiştir. Gündem:

1) Açılış konuşması,

2) Okul Müdürünün konuşması.,

3) Bilimsel gerçeklerine göre okulun amaçlarının tespit edilmesi,

4) Buna göre yönetmelik ana prensiplerinin tespiti,

5) Gerekirse teşkilat ve kadro kanunun hazırlanması.

Başkan Sayın Nihat Saydam açılış konuşmasını yaparak heyete çalışmalarında başarılar diledi ve teşekkür etti. Ayrıca bu müessesenin Türkiye'de ilk defa açıldığını ve büyük bir ilgi gördüğünü söyleyerek şimdiye kadar bu okulda sırasıyla Müdürlük yapmış olan Profesör Sabri Oran, Hayrullah Örs ve şimdiki Müdür Cevdet Koçak'a ve mesai arkadaşlarına teşekkürler etti. Bu müessesenin esas amaçlarının ne olduğunun tespit edilmesi ve yönetmeliklerin işleyiş tarzlarının ve ana hatlarının vazedilmesini diledi. Hazırlanacak statünün Bakanlığımız kuruluşundan dışarı çıkmaması bilimsel açıdan bu okulun durumunun nasıl olması gerektiğinin saptanmasını rica etti.

Gündemin 2. Maddesine geçildi. Buna göre, Okul Müdürü Cevdet Koçak söz aldı ve hazırlamış olduğu yazılı notunu okudu ve bir ön çalışmaya ait etüdü bulunduğunu okumak istediğini söyledi. Başkan önce çalışma sistemimizin tespiti gerektiğini, bunun için de okulun hedefinin ne olduğunun bir tarifinin yapılmasını, okula verilecek veçhenin ne olabileceğini heyetin kararlaştırmasını, okulun empoze etmemesini istedi.

İsmail Oygar: Bu hususta aydınlanmak ve bir karar verebilmek için okulun ilk müdüründen itibaren sıra ile heyetin aydınlatılmasını rica etti ve uygun görüldü.

İlk Müdür Profesör Sabri Oran Okulun kuruluşunu açıkladı. Almanya'da bu okulların adının (Kunst Gewerbe Schule) olduğunu, endüstriye paralel olarak kurulduğunu, bazı endüstri müesseselerini şekil ve estetik bakımdan yeni bir buluşa yönelttiğini ve sonraları bu okulların (Geschtafın Schule) haline geldiğini, endüstriyi doğrudan doğruya yaratıcı elemanlarla desteklemek olduğunu söyledi. Bu okula devlet sektöründen ziyade endüstri sektöründen gelecek faydaların ve ilginin dikkate alındığına, müdürlüğü sırasında, biri hazırlık olmak üzere üç senelik bir öğretimi uygun gördüklerini, Milli Eğitim formalitesine uyularak enstitü mezunlarıyla bu tahsile tekabül eden Lise 11sınıfa geçmiş öğrencileri giriş imtihanı ile aldıklarını, okulun amacı olarak da, devlet elinden hiçbir yardım görmeden, özel sektör kanalıyla topluma hizmet etmekti, demiştir. Memleket gerçeklerine uyması bakımından öğretim süresinin 4 yıl ve derecesinin yüksek olmasını uygun bulduğunu ancak birinci sınıfın ilk senelerde

olduğu gibi hazırlık sınıfının teşkil edilmesi gerektiğini, hatta bu sınıfın okulun gayesi ve karakteriyle çok yakından ilgili bulunduğunu, her öğrencinin bu sınıfta kendi yaratıcı gücünü geliştireceğini, istidat ve kabiliyetlerinde bu sınıfta belli olacağını, gerekirse seçtiği bölümden ziyade kendisine uygun düşen bölümü de bu sınıfta değiştirmenin mümkün olacağını bildirmiş ve bu sınıf için bu işte mütehassıs, elemanlar getirtilmesinin ve onlar tarafından bu hazırlık sınıflarının yürütülmesinin teminini dilemiştir. Ayrıca okulun şimdiki birinci ve ikinci devre diye ikiye ayrılmasının mânasını bir türlü anlayamadığını bunun bir bütün olarak kabul edilmesi gerektiğini sözlerine ilâve etmiştir.

Bundan sonra ikinci olarak müdürlük görevini yapan Hayrullah Örs söz almıştır:

Hayrullah Örs: Sabri beyden sonra bir müddet Müdürlük vazifesini yapma şerefi bana verilmişti, dedi. O zaman okulun derecesi tespit edilmemişti, aynı durumda talebe alan okullar yüksek dereceli olduğu halde, bu okulun durumu bir takım zorlukların, dolayısıyla idarenin zorluklar içersinde bocalamasına sebep oluyordu. Batıda hiç kimsenin diplomasına bakarak iş vermezler, diploma bir hatıra olarak kalır.Orada, okulun derecesi, ne yedek subaylığa tesir eder, ne de yetim maaşı, şebeke, çocuk zammı gibi şeylere, dedi:

Güzel Sanatlar Akademisi Müdür Asım Mutlu'nun, bu okula ortaokul mezunu öğrenci alınsa, burası bir el sanatları ihtisas okuludur, daha iyi olmaz mı acaba fikri seviyesi hesaba mı katılıyor, sorusuna cevaben:

Hayrullah Örs: Evvelî üstün bir kültürün şart olduğunu, Avrupa 8 senelik bir ilkokul tahsilinden sonra meslek okuluna girildiğini. ortaokullarımızda madde ile temasın pek az olduğunu, Almanya'da bir ortaokul mezununun bir marangoz kadar marangozluk bilerek çıktığını söyledi.Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunun memlekette çok büyük bir fonksiyonu olduğuna kaniim. Endüstriye yaratıcı ve zevk sahibi eleman yetiştirmek lazım. Halen Topkapı Müzesi Müdürüyüm, müzede 16, 16 ve 17. yüzyılda yapılan eserleri görüyorum, bir de bugünkü zevki, öyle bir yola gitmek lâzım ki, bu memleket yepyeni bir kalkınma zevkine gitsin. Fakirin seviyesi geri, zenginin seviyesi bunun bir başka türlüsü. El sanatlarını devam ettirmek gerekir, el ile yapılan mamülleri korumak lazım, bu okul bu bakımdan da iyi adımlar atmıştır, diye ilâve etti.

Okulun şimdiki ve sıraya göre 3. müdürü Cevdet Koçak söz aldı ve benim zamanımda 4. sınıf teşekkül etmişti. Bir iki ay sonra da 4. sınıfların imtihanının yapılması gerekiyordu , dedi. Okulun derecesi muallakta idi, talebe ayağa kalkmıştı. Durum Talim Terbiye Dairesine intikal etti, neticede 4 yıllık öğrenim yapan okulun ilk iki sınıfı tekniker, diğer iki sınıfı da yüksek olmak üzere kabul edildi. İki yıldır bunu deniyoruz, bir çok aksaklıklar meydana çıktı. Bir bütünlüğe gitmek zorundayız. Bölünmüş olan statüyü değiştirmek. Avrupa'daki emsalî okulların tecrübe ettikleri ve buldukları, yollardan faydalanmak ve okulun zeminine oturtmak ihtiyacını duyuyoruz. Okulumuz mezunlarının endüstri de

büyük bir arzu ile arandığını, bilhassa Seramik ve Tekstilden mezun olan öğrencilerin endüstride tutunduklarını, diğer bölüm mezunlarının ise gerektiği kadar henüz endüstride tanınmadığını ve fakat birinci devreden mezun olanların iş hayatına atılmaya cesaret edemediklerini, bunların daha ziyade başka okullara kaydıklarını söylemiş ve şimdiye kadar mezun olanların durumlarını istatistik bilgi ile sunmuştur.

Yapılan görüşme neticesinde, başkan açıklamanın tamamlandığını, heyetin yeteri kadar bilgi edindiğini, şimdi 3. maddeye geçilerek memleket şartlarına uygun böyle bir müessese nasıl olmalıdır, bunu görüşelim diye teklif etti.

İsmail Oygar: Okul olarak ne teklif edilmiş dedi.

Kadri Özsoy: Okul objektif olmayabilir tesir altında kalmamak lazım olduğunu söyledi.

Müdür Cevdet Koçak: Biz hiçbir tazyeke maruz kalmadan ve bazı statüleri de yabancı kitapları tercüme ederek ve bir de iş hayatından bilgi toplayarak arzediyoruz, dedi.

Ve Mustafa Aslıer, Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının görevleri ve amaçları hakkında okul müdürü ile iki temsilcisinin hazırladıkları yazıyı okudu.

İsmail Oygar: Hangi memleketlerin programlarının emsal tutulduğunu sordu.

Sabri Oran: Köln, Stutgart, Düseldorf ve Zurich esas olmak üzere Prof. Schneck'ten alındığını, Hayrullah Örs ise, Almanya bundan 80 sene evvel zevksizliği ile tanınmış bir memleket idi. Fransa böyle değil, Almanya kendini böyle bir okula vermesi ile kurtarmıştır.

Mustafa Aslıer: Türkiye'nin problemlerine en iyi çare olarak Orta Avrupa'yı, almak daha uygun bulundu, dedi ve Müdür Cevdet Koçak, bir taklit okul olarak açmak istemiyorum, biz metot sistemin bünyemize uygunluğu bakımından Orta Avrupa'yı örnek alıyoruz, dedi.

İsmail Oygar: Orta Avrupa, daha çok Almanya'dır. Acaba bu metod yaratıcı elemanı verebilir mi, eğer bu tepki şiddetli olsaydı Fransa ve diğer ülkelere girerdi, metodu alalım ama zihniyeti de birlikte gelmesin, dedi.

Başkan, İsmail Beyin haklı tarafları var, biz de bir memlekete bağlanmayalım da İtalya, Fransa gibi diğer memleketlere de teveccüh edelim, dedi.

Asım Mutlu ise böyle bir okulun kuruluşunun hakikaten çok yerinde olduğunu, estetik açıdan ve tam tekniğine hakim elemanlar yetiştirebilirsek büyük başarı kazanabileceğimizi, ancak bunlardan en iyi yetişenleri daha üstün bir öğretime tabi tutmamızı belki iki seviyeli bir okulun yapılmasının uygun düşeceği yani bu okul için yetiştirici bir okulun meydana getirilmesi gerektiğini söyledi. Başkan, Müzakereleri daraltmak ve bu suretle neticeye ulaşmak için iki yol olduğunu bunlardan birinin or-

taokul mezunu olup iki veya 3 sene okuttuktan sonra pratikleri kuvvetli bir tip yetiştirmek ve bunlar arasından üstün seviyeli olanları yüksek okulda okutmak, ikincisi ise meslek okulu mezunlarını alıp 4 veya 5 senede yüksek kabiliyette yetiştirmek.

Zühtü Müritoğlu: Tatbiki Güzel Sanatlar Okulundan böyle bir tane değil beş on tane daha açmak gerekir. Elimizdeki sanat enstitülerinden bir kaç tanesini ara okul yapmak ve oradan gelecekleri süzerek, bu okula almak ve bu suretle bu okulu daha kolaylıkla yaymak yerinde olur, el sanatları tamamen kaybolmuş durumdadır, dedi.

Prof. Sabri Oran: Bence bu okulun iki kademeli olması doğru değildir, bu okulda öğrenci tatbikatla yaratıcı vasıfları bir araya getirecektir. Bunlar sanat formasyonlarını kendi atölyelerinde tamamlamalıdırlar. Ben bu okulu bir kademeli olarak düşünüyorum, dedi.

Hayrullah Örs: Liselerde bugün resim dersleri seçime tabidir. Binaenaleyh mecburi değildir. Meslek okullarında Belçikalı bir mütehassısın bugün değerini kaybetmiş sistemi uygulanmaktadır. Bu duruma göre okulun bünyesinde böyle bir veya iki senelik temditli bir çalışma ile yetiştirilmeleri mümkün olamaz. Seramik için hiçbir menşe yok, sanat okullarının bir veya ikisini bu şekle koymak yerinde olur. Madde hürmet ister, o da ancak kendisiyle temasla olur. Bugünkü kız enstitüleri artık endüstriye doğru gidiyor, ben Asım ve Zühtü Beylerin fikirlerine tamamen iştirak ediyorum, dedi.

Mustafa Aslıer: Esasında bu okula gelecek öğrencilerin bilgi ve becerikliği öğrenmiş olarak gelmeleri gerektiğini, bunu da ancak tekniğini öğreten Sanat Enstitülerin verdiğini liseden gelecekler için vasat konduğunu, orta dereceli bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu açılmasına lüzum olmadığını, belki mevcut enstitülerde hazırlayıcı talebe yetiştirilebileceğini ve fakat diğer yerlerden geleceklere okulun yolunu kapamış olacağımızı biz, memleketlerden kuruluş ve metod aldığımızı, tek devreli olmasının zaruri olduğunu belirtti.

İsmail Oygar: Ben iki devreli olmasını savunacağım, Fransa'da da böyledir. Paris'in dışındaki bu okullar orta seviyelidir, oraları bitirenler bir müsabakaya tutulurlar, ayrıca bu yüksek okul, orta ve lise mezunlarına da şans verir.

Zühtü Müritoğlu: Ben iki kademeliye Barok dedim, gerçekte hakikaten böyle. Biz akademi bünyesinde 18 sene tatbik ettik muvaffak olamadık. Bir kısmı kültür, diğer bir kısmı ise sanat bakımından düşük seviyede. Biz de bir ikinci kademe olarak bir sanat liseleri kurabilsek diye düşünüyoruz. Ben ayrı ayrı iki kademeli olmasını istiyorum, dedi.

Osman Yüksel: Bu okula hangi seviyede talebe almalıyız, önce bunu halledersek daha kolay neticeye varırız. Şimdiye kadar diğer okulları bahis konusu ettik, bunların hiç biri Tatbiki Güzel Sanatlar Okuluna mahreç olarak kurulmamıştır. Bu okulları çift gayeli yapmak uygun olmaz, gayeleri tamamen ayrıdır. Her insanı yetiştirdiğimiz sahada kullanmaya mecburuz. Bu okulun çok faydalı oldu-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ğunu ve ileride de bambaşka faydalar sağlayacağına inanıyorum. Güzel Sanatlar Akademisi estetik ile kültürü, bu okul ise faydalı ile kültürü yeni teknik ile estetiği birleştiriyor. Bu okulun statüsünün hazırlanması sırasında Talim ve Terbiye Dairesinden zorluklar çıkarıldığı belirtilmektedir. Talim ve Terbiye bu okul hakkında tam bir fikre sahip değildir ki, değişik bir fikre sahip olan Talim ve Terbiyeye şimdi daha çok hak veriyorum, görüyorum ki ikinci ve üçüncü müdür arkadaşlar şikayette bulundular. Buradaki toplantıda geniş yetkiye sahip ve bu okul için teşekkül etmiş olan heyet dahi çok ayrı fikirdedirler. Çeşitli şartlar ve istekler altında Talim ve Terbiye en doğru görebildiği yerlere doğru gitmek istiyor. Yüksek okul meselesini halletti. Hazırlık sınıfı sonunda başarı gösteremeyen çocukları tasfiye etmek çok zor olmuştur. Bu da yine okul tarafından yapılan teklif üzerine hazırlık sınıfı kaldırılmış üç sene olmuş, sonra yine okulca dört sene teklif edilmiş ve dört sene olmuştur. Bilahare derecesi teklif edilmiş ve Yüksek olmuştur. Bu sahada memleket ihtiyaçlarının ne olduğunu tespit etmek lazımdır.

Başkan: Endüstri acaba bunu kaç kademeli olarak görmek istiyor, diye soruyor Osman Bey.

Müdür Cevdet Koçak: Önce bir taban okul lazım mı, değil mi ,bu hususta hangi okullardan gelenlerin daha çok kazandıklarını elimizdeki istatistik ile arz edeceğim. Görülüyor ki, her branştan istekli var, bizim eksiğimiz aslında bir taban okul değil, bu istidatları iyi yetiştirecek eleman gerekir, böyle bir taban okul kurarsan bir çeşit inhisar olur. Enstitülerden gelenler, kendi meslekleriyle ilgili branşları seçmişlerde çok iyi yetişiyorlar, liseden gelenlerin de bir meslek eğitimi geçirmeleri şart oluyor. Her ikisi arasında bir iki sömestr farkla yetişmeleri sağlanır, diyoruz. Osman Yüksel Beyin temas ettikleri ilk yönetmelikteki Hazırlık sınıfı çok yerinde idi.

Asım Mutlu: Bir öğrenci normal tahsilden geçtikten sonra bu okula alınsa daha uygun olmaz mı? diye, sordu.

Hayrullah Örs: Bir sanat enstitüsü mezunu orta tahsilden sonra mesela marangozluk yaptığından dolayı bu okulda muvaffak olmaktadır, meslek seçme yaşında olmayan bir ortaokul mezunu yönünü bulamaz. Endüstri ve iş hayatına ışık tutmasını istediğimiz bu okul olgun bir okul olmalıdır.

Osman Yüksel: Esas hakkında konulacağını söyledi ve devamla, konu, bu okula hangi kaynaktan öğrenci alınması meselesi değil, memleketimizin Tatbiki Güzel Sanatlar alanında hangi seviyede elemanlara ihtiyacı vardır. Bazı arkadaşlar, orta seviyede ihtiyacı olduğunu söylemektedirler, şimdi her iki okula nasıl hazırlanacağını düşünmeliyiz.

Başkan: Okul Müdürüne hitaben, siz endüstri ile çok sıkı temas edip bu hususları bilmeniz gerekmektedir, dedi. (Vakit geldiğinden 23 Mart 1964 Pazartesi günü saat 14.30'de toplanmak üzere toplantıya son verildi.)

[Cevdet Koçak]: İstediğimiz okul fonksiyonunun daha iyi olması için islâhat yapılmasıdır. Hem işletmeci, hem de şekillendirici sanatkâr yetiştirilemedi ve buna da imkân yok, halen iki devreli olan okulumuz için Sayın heyetten rica ediyoruz, netice alamadığımıza göre bunu bir kademeli olarak mütalaa edelim. Ayrıca öğretimde serbestiyet ve elastikiyet istiyoruz. Bugünkü kalıp tipi yürümüyor. Endüstrinin istediği insanları yetiştirmek okulun esas vazifesi değil, endüstriye istikâmet vermesi gerekiyor ki bunu da okul kurulu kararıyla yapmaya çalışıyoruz. Diğer bir dileğimiz mekân meselesidir.

Kadri Özsoy: İlmi muhtariyet mi istiyorsunuz, yoksa programlarınızı Talim ve Terbiyeden değiştirmek mi istiyorsunuz.

Cevdet Koçak: Ana çerçeveyi bir bütün halinde tespit edilmek suretiyle ilmî serbesti istiyoruz, idarî muhtariyet istemiyoruz.

Mustafa Aslıer: Okulun bünyesine göre öğretim üyelerinin vazifelerinin tespiti gerekir, bunu bir yönetmelik veya kanunla saptamak lâzım.

Asım Mutlu: Yönetmelik maddelerinin konuşulmasına lüzum yok, şüphesiz bunu okul hazırlar. Bu okulun belli gayesi olduğuna göre, nasıl talebe alacağız, bu okulda tıpkı mimarlıkta olduğu gibi, bu mesleği öğreten bir okul olacaktır. Büyük memba normal olarak orta öğretimdir. Yani lise veya orta. Bir kumaş desencisi veya bir seramikçi olmak için hangi seviyede öğrenci alınmalıdır. Bunu tespit etmek gerekir. Yoksa sanat enstitülerinin bir mahreci veya yükselme yolu olarak düşünülmemelidir. Bir mimar duvar örmez, fakat bütün tekniğini bilir, ve bunları güzel sanatlar terbiyesi görerek öğrenir. Seramikte böyledir, bunun malzemesini öğrenecektir.

İsmail Oygar: Hollanda ve Belçika'daki bu gibi okullar ve hatta Fransızlar da aynıdır, bu okullara ortaokuldan talebe alınır. İlk merhale üç yıllık öğretimdir, şekil ve desen ile birlikte kültür de alır. Sonra ayrı bir devreye girer. Fransızlarda birinci etabdan sonra üç yıldan sonra dördüncü yıl diploma imtihanına girer.

Hayrullah Örs: Orada 8 senelik ilkokul vardır. Çırak olarak alınır. Bizde ortaokulu 15 yaşında bitirir, bu çocuğun fikrî seviyesi nedir ki el mahareti ne olsun, yaratıcı olabilmek için kültür seviyesinin de yukarı gerekir. Buraya dahî çocukları mı seçeceğiz ki böyle 15 yaşındakileri alalım, binaenaleyh bu bahis konusu olamaz. Sanat Enstitüsünden mezun olanlar ise teknik okula gider. Bugün okula liseden ve sanat enstitüsünden gelenler girmektedir. Diploma hikayesi mutlak hâkim olması ilkokuldan bile kabiliyetli olanlar alınırdı. Devlet formalitesi, yurtlara girememek, askere yarıda alınmak, yetim maaşı gibi olmasaydı mesele yoktu. Bugün memleketimizde Ressamlar, Yüksek Ressamlar ve Mimarlar, Yüksek Mimarlar dernekleri gibi diplomaya göre dernekler kuruldu. Bu okula liseden gelenler teknikleri, sanat enstitülerinden gelenler ise kültürlerini dengeleştirirler, programdaki elastikiyet zannederim bundan isteniliyor. En iyi yol okulun Talim heyetini Öğretimde serbest bırakmak-

tır. Evvelâ maddeye hâkim olmak esastır, atölye derslerini arttırmak gerekir.

İsmail Oygar: Sanat Enstitüleri lise seviyesinde kabul ediliyorsa mesele değil.

Osman Yüksel: Türkiye'de çeşitli öğretim basamakları var. Meslek okulları ilkokul üzerinden orta ve liseyi içine alan ve liselerden gayeleri başkadır. Seviye hususu da ayrıdır. Kanun lise muadili göstermiştir. Bazı dersler lisenin üstündedir, mesela uygulanmış mekanik, genel mekanik gibi. Meslek resmi dersi ve elektrik şubesi elektrik meslek resmi dersini daha iyi bilir. Keza yapı enstitüsünden bir talebe malzeme bilgileri bakımından daha yüksek okuldaki öğrencilerden iyi bilirler.

Cevdet Koçak- Batıdaki benzer okullardan biraz daha üstün seviyede yetiştirmeyi esas görüyoruz. Fikrî seviyesi yüksekçe üstün bir talebe yetiştirmek istiyoruz ki bunlar bizim milli varlığımızı, kültürümüzü yükseltsinler. Liseden gelen ile enstitüden gelenler arasında fikir ve sanat dengesini kurmak istiyoruz, bugün okudukları edebiyat ve sosyoloji dersleri gibi.

Kadri Özsoy- Ortaokul mezunundan bahsetti Asım Bey, siz ortaokul mezunu olup artistik kabiliyet göstereni alacak mısınız?

Asım Mutlu- Biz Akademi hocaları olarak, Güzel Sanatlar liseleri açılsa diye düşünüyoruz. Buraya ortaokuldan alınsa, evvelâ lisede okutulmayan bir kısım lüzumlu dersleri ile lise kültürü ve sanat öğrense, sonra doğrudan doğruya meslek yönüne dönse daha iyi olur. Lise lüks ve gayri iktisadî bir sistemdir.

Zühtü Müritoğlu: Buraya menşe nereden geliyor, bunu okul idaresi bilir. Buranın ismi Yüksek Dekoratif Sanatlar Okulu veya Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, diyelim. Bir taraftan el mahareti diyoruz, bir taraftan fikir seviyesi, yüksek dekoratif sanatlar okulu dersek bizim akademide olduğu gibi hülya okulu olur.

Cevdet Koçak: Öğretim bakımından rastladıkları müşkillerden çok haklıdırlar. Garpte lise ve ortaokullarda resim ve elişi dersleri sanat eğitimcileri tarafından verildiği için iyi yetişmektedirler. Liselerimizde sanat eğitimi ıslahatı olursa çok iyi olacak, Zühtü beyin fikrine gelince, bu okulda öğrenci bir takım pratik bilgileri kavrayacak, malzemeye ve malzemenin karakterine hâkim olacaktır. Bittabi bu yolda eğitim yapan okulumuz da hulyavi bir okul olmayacaktır. Yapıcının esiri olmayacaktır. Tatbikatta rehberlik yapacaktır.

Sabri Oran: Bu okul meslek okulundan üstün ve sırf yaratıcı sanatkâr yetiştiren bir müessesedir. Fakat bir de bunların tekniğine hakim insanlar yetiştirecektir. Ben müdür iken okul üç sene idi. Biri hazırlık sınıfı, bu okulun dayandığı esas desen idi. Kısa bir süre sonra kalem tutmasını bilmiyen bu çocuklar bizi mahcup ettiler. Teknik mahareti olmıyan zümreyi hazırlık sınıfı yetiştirir. Bu okullar yalnız seçkin bir zümreye hitap eder, kitleye değil. Buraya gelen yalnız sanat aşkıyla gelmelidir. 600 kişilik, bir yükse-

kokulu yapmak bence lüzumsuz. Bu okulun esas nüvesi üç sene olmasıdır. Üç sene sonra master sınıfı açalım onlar diploma alsın. Barem meselesi filâh hesaba katılmamalı, netice olarak bence bu okul evvelâ birinci sene hazırlık ve eleme. İki sene ihtisas ve iki senede yüksek diploma sınıfı olmalıdır. Bu beş senelik tahsil için ortadan da liseden de alınabilir, yalnız 16 yaz meselesi düşünülebilir.

Hayrullah Örs: Usta ve çırak kanunu çıkmak üzere, bir sanat enstitüsü mezunu ustadan üstün gözükmektedir. Sabri Bey'in teklif şekline göre buraya seçme talebe gelmez, çünkü henüz sanat aşkını idrak edecek yaşta değildir. Liselerden gelen talebelerin seviyesini ve kabiliyetini hocaları bile tam olarak bilemiyor. Benim şahsi görüşüm, üç sene de yetişmesi mümkün değildir.

Osman Yüksel: Bu okul 1957 de açılmış ve üç sene evvel de ilk mezunlarını vermiş, verilen istatistikte başarılar hakkında tam bir doküman yok. Kuruluşundan bu yana yönetmeliklerine bir göz attım, esasında hiç bir değişiklik yok, gaye hep aynı gaye. Yedi senelik tecrübe yeter bir zaman delildir. Çeşitli, yerlerden talebe alma meselesi teferruattır. Gayeye götürmez. Türkiye maarifi Babıâliye kâtip, orduyu zabit yetiştirme gayesiyle kurulduğundan, bundan bir türlü kurtulamamıştır. Bazen Avrupalı, bazen Amerikalı tesirinlere de yönelerek uğraşıyoruz. Evvelâ Türkiyede en makul ölçüler içinde gelişmeyi istiyoruz. Memlekette Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu üstün seviyeli, mesleğin tekniğine hâkim artistik elemanlar yetiştirir diyoruz, fakat elimizde döküman yok, onun için tatminkâr bir delil ortada bulunmuyor. Şimdi endüstri ve el sanatlarının muhtaç olduğu yeni buluş yapmağa müsait eleman yetişmeğe gayeli bir yüksek öğrenim olarak kabul edelim. Acaba bunun altında çeşitli kademelerde elemana ihtiyaç var mıdır? Bunu da görüşürüz. İki devreye ayrılmış olması şu sebeplerden mahzurludur demeleri lazımdır. Kısa yoldan yürüyebilmek için :Ne yetiştirmek istiyoruz, bunu nasıl yetiştireceğiz, onu düşünelim. Memnuniyetle gördük ki, bu sahanın bakir olduğunu ve lâzım olduğunu, bütün arkadaşlar, tekrar tekrar bahsettiler. Seviyesinin ne olduğunu gösterelim.

Mustafa Aslıer: Sayın Osman bey nasıl bir adam yetiştireceğiz, ortaya koyalım dedi. Bu, endüstri ve el sanatlarında maddeye ve madde ile ilgili tekniğe hâkim, yeni formlar yaratabilecek ve başka mahalli özellik taşıyan sanatkâr yetiştirmek demektir. Orta tahsili Akademi kaldırmış, Sabri beyin dediği gibi, ister adını koyunuz veya koymayınız, bu yüksek öğretim müessesesidir. Pedagoji ve psikoloji yönünden yetinme safhasını yaşamış olması gerekir. Bu sebeple ortaokul mezunu olamaz, biz her iki yönden gelen öğrencileri bağdaştırdık. Bir ön mesleğe hazırlık meselesi bizim okulun değil, memleket maarifinin işidir. Sabri Bey'in iki devreli teklifini mahzurlarını görerek yaşadığımız için biz bunları birleştirdik. İki senede yaratıcı sanatçı olarak yetişemiyorlar, bu bölme yüzünden iki devremiz de sakatlanmıştır. Yaratıcı sanatkar tamamiyle yetişememektedir.

Sonuç olarak:

Memleketin lise seviyesinde öğrenim görmüş bütün gençlerin kabiliyet imtihanı vermek şartiyle okula alınmasını, ilk sınıfın hazırlık sınıfı olarak teşkili ve branş dışından gelenlerin sanat eğitimine

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

alıştırılma senesi olması, diğer üç senesi ise, ders saati hiç bir yüksek okulda bu kadar çok olmıyan sanat ve kültür veren sınıflar. Çok üstün olanlara bir olgunlaşma sınıfı açılması düşünülüyor.

Akademi, memleketin bir çok kaynaklarından gelen gençlere kapalıdır. Ön tahsili yapmamış olanlar için ayrıca gece kursları açmak istiyoruz. Okulumuz kaynaklarını, bütün memleketin kabiliyetli insanlarına açmak istiyor.

Cevdet Koçak: Osman Bey, birinci ve ikinci devre birleşmesi sebeplerinden tatmin olmadığını söylediler. Mustafa bey izah etti. Öğreticilik ve eğiticilik bakımından mutlaka birleşmesi lâzım. Ortaokul çocuklarını alalım mı, almayalım mı diye kendi çocuğumda bir deneme yaptım kendisi 15 yaşında, hazırlık sınıfını okumasaydı geçen sene ortadan mezun olacaktı, bu sene ortayı bitiriyor. Bir çok meslekleri açtım, buna rağmen tam bir düşünceye sahip değil. Sabri Bey'in yüksek olmaması hakkındaki fikirleri doğru olabilir ama, maalesef gelen gençler, ertesi sene okula kayıt için gelenlere, biz yandık, gelmeyin sizde yanarsınız demektedirler. Birinci devre maalesef verimsiz olmuştur. Bir sene hazırlık iki sene ihtisas olmak üzere üç senelik tahsil kâfi gelmedi. Meselâ iç Mimarlık Bölümünde, 3. sınıfta umumi meskenlere dahi giremedik, bunların hepsi birer tecrübe mahsulüdür. Binaenaleyh dört yıl asgari bir öğretim ister. İleride bir çok problemler çıkacaktır, biz endüstriye kendimizi beğendireceğiz ve lanse edeceğiz. Endüstri de bize yakın ilgisini gösterecektir. Bu dört senelik öğretimi bölmeden istiyoruz, önce buluşçu yetiştirmek istiyoruz. (Cevdet bey hazırlanan çalışma programını ve inkişaf levhalarından açıklamada bulundu ve imtihanların yeni şekli ile yarı yılların uzatılma yolu hakkında izahat verdi.)

Sabri Oran: Yüksek veya ihtisas okulu meselesi üzerinde durmayacağım. Acaba sanayi ne istiyor, neye ihtiyacı vardır, hangi seviyede elemanlara ihtiyacı olacaktır, mezunlar sanayiye girecek ve yolunu bulacak mıdır. Sanayi, kendi bünyesinde haşır neşir olabilecek insanları isteyecek, fresk yapacak, bir duvar süslemesi yapacak. Bu okulun daha çok sanayi ile sıkı bir irtibatı lâzım. Yönetmeliğin donduruluş hale getirilmemesi gerekir. Bu okulu daha müessir bir hale gelebilmesi için sanayicilerden mütevekkil bir mütevelli heyeti tenkil edilmelidir. Hattâ ilim müesseselerindeki bazı ilgili zevatı da bu heyete katmalıdır. Yıldız Teknik Okulu da iki devreli oldu ve daha normal gidiyor, ben ısrarla iki devre üzerinde duruyorum, ayrıca master yapacak bir sınıf açılabilir. Maçka Teknik Okulundan da on birinci sınıftan aldık, sonra yüksek okul oldu, biraz da dışarıdan okula bakmak iyi olur.

Zühtü Müritoğlu: İyisini yapmış olan müessese yüksek okuldur. Hava alanında zevksiz ve aşağılık eserler satılmaktadır. Burası bir yüksek okulsa, yüksek bir sanat havası veriyorsa, orta kısmı olan ve fakat zevkli işler yapan bir okul olması lâzım Sanat eserini Picasso yapıyor ama kullanımlı değil, bu bir sanat eseri, bir de kullanımlı ve zevk eseri gerekir. İyi ve zevkli işçi yetiştirecek ayrı bir okul lâzımdı bence.

İsmail Oygar: Akademinin dekoratif sanatlar bölümüne niçin ortaokuldan talebe alınmasından vaz-

geçildiğini, okulun bir tarihçesini yaparak anlattı ve liseden gelenlerle orta arasında seviye farkı olduğunu, kültür generalden başka kendilerini daha iyi hazırlamış olduklarını söyledi.

Bakan: Konuşmalarımız dağılırsa, bu iş haftalarca uzar gider. Herkesin şahsî kanaatini sorsak ve bir nereye varsak daha iyi olur. Yeni bir fikir ortaya gelmiyor. Acaba bu mesleğin bir zanaat kısmı olsun mu olmasın mı veya bir sanat kısmı olsun mu, olmasın mı, diye düşünülebilir. Sanayi odası bize çeşitli bölümlerimiz için ne gibi ihtiyaçları vardır, bildirmelerini arzu ediyoruz. Bu okulu bugüne kadar devam edegelen tahsil sistemimizden ayrı mütalea edemeyiz. Meslek okullara dayalı üniversite veya yüksek okullarımız vardır. Lise ve dengi okullardaki mezun çocukların elbet yüksek tahsile alınacaktır ama ilk veya orta okulda ileri istidatlı olanlar bulunursa bunlar da aksara okulları veya kurslarda yetişirler, şimdi bu işi formüle edelim, üç fikir medana çıkıyor:

1) Lise ve dengi meslek okullarından talebe alalım ve derecesi yüksek olsun

2) Bu kademenin altında bir zenaat okulu açmaya lüzum ve ihtiyaç var mıdır, buna ortaokul mezunu alınacak mı?

3) Tekniker sınıfına ihtiyaç var mıdır, yoksa okulun bu iki devresini bir bütün olarak düşünmek gerekir.

Bu okulun Güzel Sanatlar Akademisi ile hiç bir ilgisi yoktur, peşinen arzedeyim,

Mustafa Aslıer: Bu okul mevcut mesleklerinin yüksek seviyesinde yaratıcı elemanlar yetiştiren bir okuldur. Alt kademede sanat enstitüler, yapı enstitüsü Tuzla'da seramik fabrikasındaki okul gibi, fakat bunlar bizim okulun gayesi değildi, dekoratörler, dekoratörün tatbikçisi değillerdir.

Nejad Değer (Sanayi mümessili): Ben akademi mezunuyum. Bu şahsi kopyacılıktan ibarettir.

Hayrullah Örs: Endüstri ferdi makine ile intibak ettiriyoruz. Gerek Tuzla, gerek Eczacıbaşında aynı. Tekniğe uygun fakat zevke değil. Seramik okulu açmağa da lüzum yok, tekniker okulu açmağa da. Zira bu okulun gayesi memleketin zevkini yükseltmektir.

Zühtü Müritoğlu: Bendeniz şu şekilde mütalea ediyorum: İşçi, kalifiye işçi, sanat okullarından yetişen ve zanaat yapan, bunların üstünde dekoratör yetiştiren yüksek okul.

Osman Yüksel: Dünyada ne kadar meslek varsa, zanaat ve ustalık dediğimiz elemana da o kadar ihtiyacımız vardır. Her meslekte ustalık seviyesinde zanaatkara ihtiyaç vardır. Taş taşıyan ameleden yüksek mimara kadar bir sürü kademeler vardır, fakat bazı mesleklerde bu kademeler daha azdır. Halen bugünkü enstitüler, sanatkâr yetiştirmesini hedef tutan zanaatkarla üstün seviyeli, yaratıcı ile bizzat tatbikatçı arasında bir kademeye ihtiyaç var mıdır, işte bunu konuşuyoruz. Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda yaratıcı bir sanatkâra ihtiyaç olduğu kafi, usta seviyesi elemanla yaratıcı arasında bir elemana ihtiyaç var mıdır, bunu görüşmeliyiz. Bize bu hususta bir fikir verilirse en uygun şekil ortaya çıkar. Bir seramik enstitüsü

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

açalım mı, açmayalım mı diye düşünmek, bu ayrı bir konudur, diye düşünüyorum.

Başkan: Özgün eğitim ile pratikten yetişmiş sanatkarlar vardır. Pratikte yetişmiş insanlar kendilerinden fazla bir şey katamazlar, ancak okul eğitimi görürse bir şeyler katabilme imkânına sahip olabilir. Kalifiye işçi ile zanaatkar arasında fark vardır, fakat aynı katagori içindedir.

Asım Mutlu: Bu sahada teknikere ihtiyaç yoktur, daha aşağı bir kademeye de lüzum yoktur.

Hayrullah Örs: Bu okulun gayesi veçhe vermektir. Nitekim Güzel Sanatlar Akademisinden yetişen mimarlar memlekete iyi veçhe vermiştir. Her yerde büyük sanatkârlar ışık tutacaklardır.

Başkan: Bu okulda bulunan şubelerin alt kademesinde yalnız seramik şubesi yoktur.

İsmail Oygar: Seramik için İstanbul'da böyle bir okula ihtiyaç yoktur, zira fabrikalar buna yetişmektedir, fabrikalardaki çırak okulları vardır. Anadolu'da ve bilhassa Ankara Gölbaşı'nda, Konya'da Sele'de, Kütahya'da bilhassa dört başı mamur bir seramik okulu, Afyonda açılması lâzımdır.

Cevdet Koçak: Size bir şema takdim ediyorum. İkinci kademedeki kısım benim şahsî teklifimdir. Yani bizim, okulun esasını, çekirdeğini kurmaktır.

Mustafa Aslıer: İsmail Oygar beyin fikrine iştirak ediyorum. Çanakkale ve Manisa'da bu şekilde faaliyetler var.

Osman Yüksel: Usul hakkında konuşacağım. Yalnız seramik sahasında, sanat enstitülerinde olduğu gibi bir seramik enstitüsü açmak lâzım mı, değil mi? Yani sanat enstitüsü seviyesinde bir seramik okulu açalım mı, bence bu bizim problemimiz değil.

Başkan: 700-800 kadar meslek olsa da hepsine meslek okulu açamıyacağımıza göre acaba seramik için de böyle bir meslek okulu açılmasına Bakanlık olarak lüzum var mı, yok mu?

İsmail Oygar: Bence vardır, Kütahya'da meselâ. Netice: (Bazı bölgelerin özelliğine ve ihtiyacına göre, sanat enstitüsü seviyesinde bir seramik enstitüsü açılmasının Bakanlığımıza arz ve teklif edilmesi komisyonumuzca yerinde mütelea edildi.)

Başkan: Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunun bir bütün olarak lise ve muadili seviyesi üzerine kurulmuş 4 yıllık bir öğretim mi yapması uygundur, yoksa iki yıllık mı, okulun teklifi dört yıllık ve lise ve muadili okullar mezunlarını imtihanla almak.

Sabri Oran: Hazırlık sınıfında liseler meslek, meslek okullarından gelenler de kültürlerini tamamlarlar, dedi ve hazırlık sınıfının önemini belirtti.

Zühtü Müritoğlu: Sanat Enstitülerine birer sınıf ilâvesiyle form vesaireyi öğretmek kabil olmaz mı, zevkli iş yapmanın yolu öğretilir, edükasyon artistik, bir temenni mahiyetinde.

Osman Yüksel: Bu okulun iki devreli oluşu başka şey, sanat enstitüsü ile üstün seviyeli bir eleman

arasında bir kademeye ihtiyaç var mı, başka şey. Mobilya ve İç Mimari sahasında bir talebe sadece sanatkâr, yalnız üstün vasfın altındadır. Bu sanat enstitüsü mezunu olan genç, bir kitap kompoziş-yonunu üstün vasıfta bir öğretim görmüş eleman yapar. Burada tekstil şubesi, halbuki biz tekstil tekniker okulu açtık, sağlam esaslara dayanmadan kati fikre saplanmayalım.

Netice: (Üstün seviyeli, mesleğin tekniğine hâkim, yüksek öğretim müesseseleri dersinde, lise ve den-gi meslek okulları mezunlarından enaz dört yıl öğretim yapan bir Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na ihtiyaç olduğu kabul edildi. Vakit geç olduğundan yarın ki 24/Mart/1964 salı günü saat (10) da toplanmak üzere toplantıya son verildi.

ÜÇÜNCÜ TOPLANTI

24 Mart 1964 Salı, Saat 10

Mustafa Aslıer, Tatbiki Gazel Sanatlar okullarının görevleri hakkında Okul tarafından hazırlanmış olan yazıyı okudu.

İsmail Oygar : Bu öğrenciler okulda dört sene okuduktan sonra mezunlara ünvan verilecek.

Cevdet Koçak: Ünvan tereddüt halinde kaldı, kati bir karara varılamadı. Mustafa Aslıer Endüstri desinatörü veya Endüstri Dizayner diyelim diyoruz.

İsmail Oygar: İhtisas yapmış olan bu bölümlerden bir tanesine İç mimar diyoruz. Bu tamam diğerle-rinin de diplomalarında öğrencinin sanat ünvanını göstermeliyiz.

Cevdet Koçak: Dekoratif Resim için Dekoratör diyoruz.

Harald Schmidt: Dekoratif için Duvar Ressamı, Grafiker, Keramiker, Tekstil için Desinatör veya Tekstil Buluşçu.

Hayrulah Örs: Unvan güçtür, mühendis, mimar gibi olamaz.

Osman Yüksel: Bu meslekler henüz bizin memleketimizde yerleşmiş meslekler değil. Akademide nasıl yapıldığını sordu.

Asım Mutlu: Meslek ismini burda konuşmayalım, ayrı düşünülebilir. Akademide olduğu gibi mezun olduğu şubeyi verelim, zaman kendilerine unvanlarını verdirir.

Cevdet Koçak: Avusturya ve Almanyadaki diplomalar gibi.

Osman Yüksel: Mezun olduğu Okul ve branşı diploma derecesi ile okuduğu derslerin, diplomaya ya-zılmasını Talim ve Terbiye uygun bulmuyor. Bu teklif uygun görüldü.

Mustafa Aslıer: Okulun isminin değiştirilmesi hakkında teklifte bulundu.

Buna göre:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1) Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu,
2) Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi,

3) Dekoratif Sanatlar Yüksek Okulu veya Akademisi.

İsmail Oygar: Dekoratif Sanatlar Akademisi olursa, öğretisi şeklinde bir değişiklik yapmak gerekir. Böyle bir akademinin beş yıl olması ve bunun üç yılı teknik bilgiler olur. Uygun görülürse, Öğrenci diploma ödevine girer. Kazanırsa ihtisas kısmına alınır, yoksa okulu terk eder.

Harald Schmidt: Almanya'da da akademi kullanılmıyor, okul deniyor.

Asım Mutlu: Tatbiki kelimesi yerine öz türkçe konulsa daha iyi olur, dedi ve ilmî muhtariyeti haiz ve fakat idari, muhtariyeti olmayan müesseselere akademi deniyor, burası için ilmi muhtariyet düşünülüyorsa o zaman Akademi diyelim. İsmin bir manası olsun.

Osman Yüksel: Ticari İlimler Akademisi'nin ünvanı yanlıştır. Dünyada her yerde yoktur. Şimdiye kadar Teknik Öğretim Akademisi, Eğitim Akademisi gibi tekliflerle karşılattık. İlmi muhtariyet verildiği için de akademi olmuş degildir. İş öğretim elemanlarının kıymeti ve mezunlarının başarısı ile değer bulur. Mutlaka bir yüksek kelimesinin eklenmesini istiyorsak Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu deriz ve dil kurallarına uygundur.

Hayrullah Örs: Sanayi-i Nefise mektebini örnek gösterdi, isim yaptı, dedi ve tarihi bir seyri de vardır dedi. Tatbiki kelimesindeki yaşı nisbi olmuş bir kelimedir bunu değiştirelim ve fakat Okulun büsbütün kökünden isminin değiştirilmesi taraftarı değilim, dedi.

Cevdet Koçak: Bir süre Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, olarak bırakalım, teklifinde bulundu.

İsmail Oygar: Şahsen okulun hüviyetinin, başlığında yazılması lazımdır. Fransada hep böyledir. Okulun dereceleri başlıklarında yazılır.

Mehmet Birsen: Biraz da yan tesirleri düşünmeliyiz. Yüksek kelimesini koymalıyız, bu kelime fazladan bahşedilmiş bir kelime değildir.

Sonuç: Başkan'ın oya koymasından sonra:

Okulun adının: (Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) olarak Başkanlığımıza teklif edilmesi oybirliği ile kabul edildi.

Bundan sonra (Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okullarının görevleri hakkında okulca hazırlanmış olan yönetmeliğin incelenmesine geçildi.

Birinci madde:

a) Öğrencilerini, endüstri ve el sanatlarımızın muhtaç olduğu mesleğinin tekniğine hakim, yeni buluşlar yapabilen sanatçılar, milli ve insani gayelere bağlı kişiler olarak yetiştirmek.

b) Tatbiki Güzel Sanatlar alanında zevkimizi yükseltecek araştırmalar yapmak. Eski ve yeni el sanatları üzerinde incelemelerde bulunarak ihtiyaca göre uygulamak, kurslar, sergiler, seminerler düzenlemek, benzer kurumlarla işbirliği yapmak.

c) Resmi ve özel kurumların tatbiki güzel sanatlarla ilgili konulara ait isteklerine inceleyerek cevaplandırmak.

İkinci Maddesi:

Tatbiki Güzel Sanatlar okulu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, öğretim süresi en az dört yıl olan Yüksek dereceli bir okuldur. Okulda Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilen müfredat programlarına göre öğretim yapılır.

Üçüncü Maddenin tümü, Dördüncü maddedeki akademi kelimesi okulu olmak suretiyle tümü, Beşinci maddenin birinci paragrafında yazılı Müdür seçimi (Müdür okulun bütün öğretmenleri arasından ve okul kurulu tarafından iki aday arasından Milli Eğitim Bakanlığınca üç yıl için tayin edilir.

Beşinci Maddenin Okul kuruluna ait,

a) Okulun bu günkü yönetmeliğinin 76. maddesinin aynen konmasını ve

b) kısmının alınmasının 5. maddedeki yöretim kurulu ibaresinin kaldırılarak yerine genel kurulunun konmasını, ve Genel kurul senede bir veya iki defa toplanır, bu kurul okul kurulu ile bolüm kurullarına istikamet verecek iştişari bir mahiyet arz eder gerekirse okul mudürünü bu kurul seçer.

Bölümler ve başkanlar kısmının üç fıkrasının aynen kabulü. Bölüm Kurulu'nun kaldırılması ve buradaki iki paragraf .....

Altıncı Maddedeki: Öğretim Üyeleri: a, b ve c bölümlerindeki uzman kelimesinin kaldırılarak yerine öğretmen veya öğretim üyesi yazılması, diğer madde ve fıkralarda yazılı uzman kelimelerinin yerine öğretmen olanlar için öğretmen kelimesinin konulması.

Uygun görüldü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

24 Mart 1964 Salı öğleden sonraki toplantı, saat 15

Başkan: Birinci sınıfı eleme sınıfı olarak mı kabul ediyoruz.

Mustafa Aslıer: Biz birinci sınıfta elemeyi istiyoruz, fakat birinci sınıfı, sınıf olarak saymalıyız. Bu sınıfta sanat kabiliyeti olmayanları çıkarmak gerekir.

Hayrullah Örs: Hazırlık sınıfında kalanların okuldan çıkması lazımdır, dedi.

İsmail Oygar: Akademide de öyledir. Öğretim Kurulu planları ve şartları tesbit ederler. Bizde bütün bölümler beşyıldır. Birinci yılda bizdekiler namzet talebedirler. Bu birinci yıldan sonra ancak formasyonunu alacaktır.

Kadri Özsoy: Burada birinci sınıf bu dört yıla dahildir. Bu birinci sınıfta kalan çocuk okulu terk etsin mi etmesin mi?

Osman Yüksel: Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunda yetişenler ancak eleme ile yetişebilirler. İlk yıl asgari %80'i sanat eğitimi ile ilgili derslerden bir değere tabi tutmak ile anlaşılabilir. Birinci sınıf bütün sınıfların ders dağıtımına paralel olmayabilir.

Mustafa Aslıer: Birinci sınıfta umumi bir sanat eğitimi vermek lazım. Genel sanat eğitimi verecek. 3 boyutlu sanat eğitimi, iki boyutlu sanat eğitimi, yeter ki bu sınıf diğer sınıflara bağlı olabilsin.

İsmail Oygar: Talebe alınırken kabul imtihanına tabi olmakla beraber bir yıllık çalışmada talebenin istidat, kabiliyet ve çalışkanlığı ve karakteri anlaşılıyor, ona göre ya okulu terk veya devam. Fakat bu sınıf bir eleme sınıfı olmamalı, dört yıllık öğretinm süresine katılmalıdır.

Başkan: Bunun bir bolüm kurulu kararı ile saptanması lazımdır. Okula alınan bir öğrenci sağlam bir desene sahip olması ve formu kavraması gerekir.

İsmail Oygar: Birinci sene talebe okula hazırlık safhasını geçirir, ikinci ve müteakip seneler mesleğe hazırlıktır. Okula hazırlığı birinci senede oluyor.

Cevdet Koçak: Birinci sınıflarda öğrenciler sanat eğitimciler tarafından yetiştirileceklerdir. Bu öğretmenlerin öğrenciler hakkındaki kanaatlerinden sonra okul kurulu kararını verecektir.

Başkan: Okul Kurulu bu kararı vermeğe yetkili olamaz, asıl yetiştiren öğretmenler tarafından verilir.

Mustafa Aslıer: Sene sonunda eserler meydane gelecektir. Okul kurulu bu eserlere göre karar verebilir. Yoksa esas öğretmenler kararı verir.

İsmail Oygar: Öğretim merhalesinde öğrencilere kendini bulma imkânları verilir. Öğrencilerin, öğre-

nim yapmış oldukları hocalarının yanında o bölümün esas hocalariyle birlikte, büyük jüri, çocuklar üzerinde bir değerlendirme yaparlar, birinci yıl pedagojik yoldan gider. Öğretmen yapılan eserleri toplar ve muhafaza eder.

Başkan: Okula alınacak çocuklar bölümlere ayrılmasın ama girerken temayüllerini söylesin. Sene sonunda, jüri bir karar versin, ya çocuğun ilişiğini kessin veya şu, şu şubelere girebilir, desin.

Mustafa Aslıer: Öğrenciler birinci sınıfta eşit bir sanat eğitimi görmelidir, fakat biz onlara ikinci sömestrde seçmiş olduğu bölümle ilgili bir sanat eğitimi vereceğiz. Sene sonunda bunun neticesine göre öğrenci hakkında karar vereceğiz.

Sabri Oran: Çocukların bölümlerini seçmeleri iyi oluyor, şekillendirme derslerinde seçtiği bölüme göre vazife yapıyor. Ama bu kati değildir, yani esas bölümünü seçmesi ancak bir sene sonra oluyor. Bu sınıfta yaratıcı vasıflarını geliştirici derslerin gösterilmesi uygun olur.

Osman Yüksel: İsmail Oygar Beyin teklifi Akademi için olabilir ama Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nda uygulanamaz. Birinci sınıfın tamamen kaynaşmış bir karışık eğitime tabi tutmamız mahzurludur. Yani çocuğun bulunduğu bölüm sahasında bir eğitim yapamazsak bir senesini zarar ettirmiş oluruz. Liseden gelen bir öğrenci eğer iyi resim görmemişse, kabiliyetine rağmen geri kalmıştır. Estetik kadar teknik de lazım olduğu için ilk sene bir ölçme ve değerlendirme yoluna gitmek ve eşit seviyede öğrenci yetiştirmek gerekir. Mesela birinci sınıfa edebiyat, sanat tarihi konmayabilir ama çocuğun sanat kabiliyeti var mıdır, yok mudur diye meslekî şekillendirme serbest şekillendirme sebest resim vesaire koyar, tatbikat yapar ve bunu deneyebiliriz. Birinci sınıfta çeşitli branşlara göre öğrenciyi yetiştirme gerekir.

Kadri Özsoy: Birinci sınıf bir baraj sınıfı olmalıdır. Sanat kabiliyeti olmayanlar bu sınıfta elenmelidirler.

Hayrullah Örs: Bu Okul özel kabiliyet istiyen bir okuldur. Bir talebenin bu hususlaki kabiliyeti ancak birinci sınıfta ölçülecektir. Bu sınıfın adına hazırlık sınıfı demiyelim, ama bu sınıf birinci sınıftır.

İsmail Oygar: Biz Akademide bir imtihan açıyoruz ve çocukların karşısına bir büst koyuyoruz. Bir kompozisyon, renkli olarak veriyoruz ve bir de niçin bu bolüme girmek istiyorsun diye soruyoruz. Çocukta desen, şekil ve renk bilgisi olmalı, teorik kısmı sonra, bu bilgi olmadıkça hiç bir şey yapamaz.

Başkan: Birinci sınıfta kabiliyetliler kalsın, diğerleri gitsin, bu sınıfta kabiliyet seçimi yapılmalıdır.

Netice:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1) Tatbiki Güzel Sanatlar Okulunun dört yıllık öğrenimin tümü içinde bulunan birinci sınıfın ders yılı sonunda öğrencilerin sanat kabiliyetleri ölçülerek bu işe elverişli olmayanların okul ile ilişikleri kesilir.

2) Hastalanan, yabancı memleketlerde staj için gidip de hem stajını ilerletmek hem de maddî imkânlar sağlamak gayesiyle oralarda bir sene kalan, ve bunun gibi makbul veya zorlayıcı sebepler karşısında öğrencileri izinli saymanin bir prensibe bağlanması,

3) Birinci sınıfın dışında, öğrencilerin öğretim süresi içinde üstüste olmamak şartiyle iki defa sınıfta kalmasına cevap verilebilir.

4) Birinci sınıfa alınan öğrenciler, birinci sınıftaki öğrenimleri esnasında, pratiği eksik olanlar, okul içinde veya dışındaki atelyelerde çalıştırılmak suretiyle pratik eğitime tabi tutulurlar.

5) Birinci sınıfın ders yılı sonunda, öğrencilerin sanat kabiliyetlerinin olup olmadığı ve bu okuldaki öğrenimlerine devam ettirilip ettirilemeyeceği hususu, bu sınıfta ders okutan sanat eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerinin de katılmasiyle toplanan Bölüm Kurulları tarafından değerlendirilmesi ve teklifi üzerine okul kurulunca kararlaştırılır. Okul Kurulunca, öğretime devamına imkan görülmediği kararlaştırılan öğrencilerin okul ile ilişiği kesilir. Okul Kurulunun bu hususiaki kararı kesindir.

Prensipleri oybirliği ile kabul edildi. Durumun Bakanlığımıza arz edilmesi kararlaştırıldı.

Okul teşkilât ve kadro kanunun hazırlanması hususunu muhtevi gündemdeki beşinci maddenin Okul tarafından hazırlanmasının uygun düşeceği kanısına varıldı ve toplantıya son verildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM MÜSTEŞARLIĞI

İSTANBUL TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU YÖNETMELİĞİ

Grafik Sanatlar Bölümü Tipografi Atelyesinde Basılmıştır. 1967

Talim ve Terbiye Kurulu Karar No. 208, Tarihi: 27.7.1966
Milli Eğitim Bakanlığı Tasdik Tarihi: 27.7.1966
Yayınlandığı Tebliğler Dergisi Sayı:1416, Tarih:15.8.1966
Yayınlandığı Resmi Gazete Sayı: 12375, Tarih:15.8.1966

EK:

İSTANBUL TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

I — OKULUN AMACI VE KURULUŞU

Madde 1 — İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu; tatbiki güzel sanatlar alanında artistik, teknik ve bilimsel öğretim ve eğitim veren; yeni buluşlar yapmaya ve bunları uygulamaya yetkili, endüstri ve el sanatlarımızın muhtaç olduğu yaratıcı ve yapıcı sanatçıları yetiştiren yüksek dereceli bir öğretim ve araştırma kurumudur.

Okul, bu görevini; gündüz öğretimi, gündüz ve gece kursları, sergiler, seminerler, konferans ve yayımlar yaparak gerçekleştirir.

Madde 2 — İstanbul Tatbikî Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun öğretim süresi dört yıldır. Okul, yüksek derecelidir ve temel güzel sanatlar eğitimi yapan atelyeleri de kapsayan aşağıda adları yazılı bölümlerden kuruludur:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MOBİLYA - İÇMİMARLIK,
DEKORATİF RESİM,
GRAFİK SANATLARI,
SERAMİK SANATLARI,
TEKSTİL SANATLARI.

Madde 3 — Okulda yeni bölümlerin ve bölümler arası atelyelerin açılması veya bunlarda değişiklik yapılması, Okul Kurulunun kararı ve Millî Eğitim Bakanlığının onayı ile olur.

II — ÖĞRENCİ KAYIT VE KABULÜ

Madde 4 — Okula öğrenci olabilmek için, önce aday olarak kaydolunmak lâzımdır.
Aday kaydı, her öğretim yılı Eylül ayının 15. günü başlar ve 30. günü akşamı sona erer. Bu tarihlerde Okul Müdürünün teklifi ve Bakanlığın kabulü ile değişiklik yapılabilir.
Aday kaydı, Okul İdaresince düzenlenecek ve aday tarafından doldurulup imzalanacak bir fiş dilekçe ile yapılır.
Madde 5 — Okula öğrenci olarak kabul edilebilmek İçin,aşağıda yazılı şartları taşımak lâzımdır:
a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak (yabancı uyruklu öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığının izni ile alınır),
b) Kız Enstitüsü, Erkek Sanat, Yapı Sanat, Kimya Sanat, Mensucat Sanat Enstitüleri, Matbaacılık Okulu, Kız ve Erkek öğretmen Okulu, Lise ve Ticaret Liseleri mezunu veya bu okullara denkliği Bakanlıkça kabul edilmiş bir okul mezunu olmak,
c) 24 yaşından büyük olmamak,
d) Sağlam ve sıhhatli olmak, mesleki çalışmalara engel olacak organik veya ruhsal arızalarla, bulaşıcı hastalıklardan biri ile malûl olmamak,
e)Herhangi bir okuldan disiplin cezası ile çıkarılmış olmamak,
f)Adaylık kaydını süresinde yaptırmış bulunmak,
g) Giriş imtihanlarında başarı göstermek.

Madde 6 — Giriş imtihanlarını kazanan adayın, kesin öğrenci kaydının yapılabilmesi için, aşağıda yazılı belgelerle Okula başvurması lâzımdır:
(Süresi içinde başvurmayanlarla, belgeleri eksik olanların kesin kayıtları yapılmaz ve postadaki gecikmeler nazara alınmaz).

a) Diploma veya diploma yerini tutacak geçici belge (diploma aslı bir yıl içinde okula verilecektir),
b) Nüfus kimlik cüzdanı örneği (Okulca karşılaştırılmak üzere aslı da birlikte verilir),

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Sağlık raporu ve aşı kâğıdı (rapor Okul Doktorundan, doktor bulunmadığı takdirde resmi bir tabibden alınır),
d) 12 adet 4,5X6 cm. büyüklüğünde fotoğraf,
e) Öğrenime ara vermiş olanlar için yetkili makamlardan alınmış iyi hal kâğıdı ile askerlik durumunun öğrenim yapmasına elverişli olduğuna dair belge.

Madde 7 — öğrenimini yabancı ülkelerde yapmış olup da diplomalarının okula kabul için, aranan diplomalara denkliği Okul İdaresince uygun görülen adaylar, giriş imtihanlarına şartla alınırlar. Bu gibiler, imtihanları kazandıkları takdirde hiçbir hak iddia etmemek şartı ile aday öğrenci olarak okula devam edebilirler. Bunların kesin kayıt ve kabulleri, diplomalarının denkliğinin Bakanlıkça onaylanması üzerine yapılır.

Yabancı uyruklu adaylar için, her yıl, okula alınacak öğrenci sayısının %5'i oranında, bir kontenjan ayrılır. Bu adaylar, giriş imtihanlarında ve ayrıca yapılacak Türkçe imtihanında aldıkları notlara göre, kendi aralarında sıralamaya tabi tutulurlar. Kontenjana girebilenler, 5'inci maddedeki esaslara göre okula alınırlar.

Madde 8 — Başka Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulları veya Güzel Sanatlar Akademilerinden, okulda mevcut ilgili bölümlere nakletmek isteyen, en az iki yarıyılı başarı ile bitirmiş Türk veya yabancı öğrenciler, 5. maddedeki şartları haiz bulundukları takdirde, girmek istedikleri Bölüm Kurulunun teklifi ve Okul Kurulunun onayı ile tesbit edilecek sınıflara alınırlar.

III — GİRİŞ İMTİHANLARI

Madde 9 — Giriş imtihanları, her yıl Ekim ayının ilk haftası içinde ve iki aşamada yapılır. Giriş imtihanlarına bütün adaylar katılmak zorundadırlar. Birinci aşama eleme niteliğinde olup;

a) Canlı veya cansız tabiattan resim,
b) Hayalden resim, konularından yapılır.

Aynı adayın her iki konuya ait imtihan kâğıtları birleştirilerek, adı kapatılır ve birlikte değerlendirilir. Sonuçlar, (başardı) veya (başaramadı) şeklinde tespit edilerek, okulda ilan olunur.

İkinci aşama, ilk aşamayı başaran adaylar arasında bölümlerin özelliğine göre aşağıda gösterilen konulardan açık olarak yapılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bölümler	İmtihan Konuları
Mobilya - içmimarlık	1 - Meslekle ilgili resim, 2 - Serbest şekillendirme, 3 - Türkçe kompozisyon, 4 - Mesleki ve genel kültür üzerine mülakat
Dekoratif Resim	1 - Meslekle ilgili resim, 2 - Renk kompozisyonu, 3 - Türkçe kompozisyon, 4 - Mesleki ve genel kültür üzerine mülakat
Grafik Sanatları	1 - Meslekle ilgili resim, 2 - Yazı, 3 - Türkçe kompozisyon, 4 - Mesleki ve genel kültür üzerine mülakat
Seramik Sanatları	1 - Meslekle ilgili resim, 2 - Modlaj (kil ile üç boyutlu çalışma), 3 - Türkçe kompozisyon, 4 - Mesleki ve genel kültür üzerine mülakat
Tekstil Sanatları	1 - Meslekle ilgili resim, 2 - Renk kompozisyonu, 3 - Türkçe kompozisyon, 4 - Mesleki ve genel kültür üzerine mülakat

İkinci aşamadaki imtihan çalışmaları (10) numara esası üzerinden değerlendirilir. Birinci ve ikinci konular (4) katsayı ile, üçüncü ve dördüncü konular (1) katsayı ile çarpılarak sonuçlar puan halinde toplanır.

Gördükleri meslekî öğrenimin, girmek istedikleri bölümle uygunluğu Okul Kurulunca kabul edilen Sanat Enstitüsü veya Meslek Okulu mezunu adaylara, meslekî yeterlikleri karşılığı olarak önceden (10) puan tanınır.

Okula alınacak öğrenciler, en fazla puan alandan başlamak üzere, puan sırasına göre tesbit edilir. Giriş imtihanlarının sonuçları okulda ilân edilir.

Madde 10 — Giriş imtihan günleri, her yıl en geç 15 Eylül tarihine kadar Okulda ilân edilir.

Giriş imtihanlarının denetleme ve değerlendirme komisyonlarının üyeleri ve üye sayısı Okul Kurulunca tesbit edilir.

İmtihanda yaptırılan işler, imtihan belgeleri ile birlikte Okul İdaresine teslim edilir.

Madde 11 — Giriş imtihanını kazanan adayların, en geç Ekim ayının üçüncü Pazartesi gününün

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

akşamına kadar kesin kayıtlarını yaptırmaları gerekir. Bu tarihe kadar kesin kayıtlarını yaptırmayan adaylar, Okula giriş hakkını kaybederler. Bunların yerine giriş imtihanlarındaki başarı sırasına göre yedek adaylar alınır. Ancak bu yedek adayların, Ekim ayının sonuna kadar kesin kayıtlarını yaptırmaları şarttır.

IV — MİSAFİR ÖĞRENCİLER

Madde 12 — Dershane, laboratuvar ve atelye durumları elverişli olduğu takdirde, Okulun bir bölümüne veya bölümün bir kısım derslerine misafir öğrenci alınabilir.

Misafir öğrenci olarak devam etmek istiyenler, öğretim yılının ilk ayı içinde bir dilekçe ile Okul Müdürlüğüne başvurmak zorundadırlar. Dilekçe ilgili Bölüm Kurulunca incelenerek, yapılacak yoklamayı adayın başarması halinde, kabulü Okul Kurulunun onamına sunulur.

Devamları uygun görülenler, aşağıda yazılı belgeleri idareye verirler:

a) İkamet belgesi,
b) İyi hal kâğıdı,
c) Nüfus kimlik cüzdanı örneği (Okulca karşılaştırılmak üzere aslı da birlikte verilir),
d) Sağlık raporu (Okul Doktorundan, bulunmadığı takdirde resmî bir tabibten alınır),
e) İki adet 4,5X6 cm. büyüklüğünde fotoğraf.

Madde 13 — Okuldan ayrılan misafir öğrencilere, İstedikleri takdirde, okuldaki çalışmalarını belirten bir belge verilir. Misafir öğrenci olmak, hiçbir şekilde asil öğrencilik haklarını sağlamaz. Misafir öğrenciler asil öğrenciler gibi, Okulun Disiplin kurallarıyla bağlıdırlar.

V — ÖĞRETİM VE PROGRAMLAR

Madde 14 — Öğretim ilgili Bölüm Kurullarının teklifi üzerine Okul Kurulunca kabul ve Bakanlıkça tasdik edilen Ders Dağıtım Çizelgesi ve Müfredat Programlarına göre yapılır.

Ders Dağıtım Çizelgesi ve Müfredat Programları, kişisel eğitim kurallarına uygun olarak hazırlanır ve uygulanır, öğrencilerin özel yetenek ve eğimleri göz önünde tutularak, Bölümün ana meslek derslerinin birinde veya bir kısmında, daha genişliğine ve derinliğine yetişmelerine imkân verilir

Ders Dağıtım Çizelgesi ve Müfredat Programlarında yapılacak değişiklikler Bakanlığın onamına sunulur.

Madde 15 — Dersler, Bölümlerdeki uzmanlık dallarının bünye ve özelliklerine göre, üç gruba ayrılır.

Birinci grup: Ana Meslek Dersleri,

İkinci grup: Tamamlayıcı Meslek Dersleri,

Üçüncü grup: Kültürel Meslek Dersleri'dir.

Dersler ve ayrıldıkları gruplar, Bölümlerin Ders Dağıtım Çizelgesi ve Müfredat Programlarında belirtilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 16 — Okulda bir öğretim yılı, kış ve yaz yarıyıllarından oluşur. Kış yarıyılı Ekim ayının üçüncü Pazartesi günü başlar, 7 Şubat akşamı biter. Yaz yarıyılı 1 Martta başlar, 31 Mayıs günü akşamı biter.

Bitim tarihi, son sınıflar için 15 Mayıstır.

İki yarıyıl arasında üç haftalık dinlenme tatili yapılır.

Öğretim ve imtihanlar süresi dışında kalan yaz aylarında, öbür okullar gibi genel yaz tatili yapılır.

Madde 17 — Okulda, her sınıf için haftada en az 40 saat ders ve atelye çalışması yapılır. Ders saatleri 50'şer dakikadır. Ayrıca haftada 4 saat; seminer, konferans, inceleme gezisi ve benzeri çalışmalara ayrılır. Haftalık çalışma programı ilgili Bölüm Kurullarının teklifi üzerine Okul Kurulu tarafından düzenlenir.

Ders ve uygulama çalışmaları, haftalık ders programlarında gösterilen saatlerde; dershanede, atelyede, laboratuvarda veya ders öğretmeni yahut Bölüm Başkanının göstereceği lüzum üzerine Okul Müdürünün müsaadesi ile okul dışındaki ilgili kurum ve yerlerde yapılır.

Madde 18 — Öğrenciler derslere ve atelyelere devam etmek zorundadırlar, öğretim yılı süresince, özürlü veya özürsüz olarak herhangi bir dersin %25 inden fazla devamsızlık yapanlar, o dersten doğrudan doğruya başarısız sayılarak, sözü geçen öğretim yılında o dersin imtihanına alınmazlar. Devamsızlık süresinin hesaplanmasında, okulun açık bulunduğu ve dersin fiilen yapıldığı saatler esas tutulur.

VI — YIL İÇİ KANAAT NOTU

Madde 19 — Öğrencilere her ders yılının kış yarıyılı sonunda, gördükleri derslerde ve yaptıkları çalışmalardaki başarı derecelerini gösteren birer (kanaat notu) verilir.

Yapılacak sözlü veya yazılı yoklamalarda, yahut o dersin özelliğine göre resim, proje ve uygulama ödevlerine ait çalışmalarda verilmiş olan notların ortalaması, o dersin yıl içi kanaat notudur.

Yıl içi kanaat notu alamıyan öğrenci, yıl sonu imtihanına giremez.

Madde 20 — Öğrenciler resim, proje ve uygulama ödevlerini kendileri yapmak ve öğretmenin tâyin edeceği süre içinde teslim etmek zorundadırlar.

VII — YIL SONU İMTİHANLARI

Madde 21 — Son sınıf öğrencileri dışındaki öğrencilere mahsus olmak üzere, her öğretim yılı sonunda iki imtihan dönemi vardır:

a) Haziran imtihan dönemi; ders kesiminden bir hafta sonra başlar ve en çok Haziran ayı sonuna kadar devam eder.

b) Eylül imtihan dönemi; Haziran imtihan döneminde başarılamamış derslerin imtihanlarına mahsus olup, 15 Eylülde başlar ve iki hafta sürer.

Madde 22 — Yıl sonu imtihanları, dersin öğretmeni ile iki üyeden kurulmuş en az üç kişilik komisyonlar tarafından yapılır, imtihan komisyonu üyeleri, her dersin özelliğine göre Okul Müdürlüğü'nce okul içindeki veya dışındaki yetki öğretim üyeleri arasından seçilir.

Madde 23 — Yıl sonu imtihanları; derslerin bünye ve özeliklerine göre artistik, pratik, yazılı, sözlü veya proje olarak yapılır. Her dersin imtihan şekli, ilgili Bölüm Kurullarınca tesbit edilir.

Bu imtihanlarda not verilirken, öğrencilere yaz yarıyılı içinde yaptırılan resim, proje ve uygulama ödevlerinin değerlendirilmesi de göz önünde tutulur.

Madde 24— Yıl sonu imtihan günlerini gösterir çizelge Okul İdaresince hazırlanır ve Bölüm Kurullarınca her ders için tesbit edilen imtihan şekli ile birlikte, imtihanlara başlama tarihinden en geç bir hafta önce okulda ilân edilir.

Madde 25 — İmtihan sonuçları, imtihan döneminin bitiminden en geç bir hafta sonra okulda ilân edilir.

Madde 26 — Öğrenciler imtihana, ilân edilen gün ve saatte girmek zorundadırlar. Herhangi bir sebeple imtihan gün ve saatini geçiren öğrenciler, aynı dönem içinde o dersten imtihana alınmazlar.

Madde 27 — Yıl sonu Haziran dönemi imtihanları sırasında hastalık özürü bulunan öğrenci, bu özürünü imtihan dönemi içinde Okul İdaresine bildirmek ve resmî tabip raporu ile belgelendirmek zorundadır.

Bu gibi öğrenciler Eylül dönemi imtihanına alınırlar.

Madde 28 — Bir yarıyıl devam eden derslerin imtihanları, o yarıyılın sonunda yapılabilir.

Madde 29 — Sözlü ve yazılı imtihanlar saat 9.00 da başlar. Yazılı imtihanlar için en çok 4 saat süre verilir. Sözlü imtihanlar ise saat 18.00'e kadar devam edebilir. Arada bir saatlik öğle tatili yapılır. Sözlü imtihanlar bu süre içinde tamamlanamazsa, resmî tatil dışındaki daha sonra gelen günlerde bu imtihanlara devam edilir.

Yıl sonu imtihanlarında, artistik veya pratik çalışmalar, Bölüm Kurulunun vereceği karara göre, bir ilâ üç gün sürebilir. Bu hallerde, İmtihan Komisyonu her akşam, yapılan İşleri teslim alır.

VIII — SINIF GEÇME VE SORUMLULUK

Madde 30 — Bir öğrencinin sınıf geçebilmesi için, yıl sonu imtihanlarında bütün derslerden en az (5) not alması ve ayrıca bu imtihan notu ile yıl içi kanaat notu ortalamasının da en az (5) olması gerekir.

Madde 31 — Haziran dönemi imtihanlarında;

a) Birinci gruba giren derslerin birinden,
b) İkinci ve üçüncü gruba giren derslerden, başarı gösteremeyen öğrenciler Eylül dönemi imtihanlarına girebilirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 32 — Eylül dönemi imtihanları sonucunda ikinci veya üçüncü gruba giren derslerin yalnız birinden başarısız olan öğrenciler, birinci gruba giren derslerden aldıkları notların ortalaması (7) yi tuttuğu takdirde o tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam edebilirler.
Bu gibiler üst sınıfın imtihanlarına girebilmek için önce sorumlu oldukları tek dersi, o öğretim yılı Şubat ayının ilk haftasında veya Haziran dönemi imtihanlarından önce yapılacak imtihanda başarmak zorundadırlar. Aksi takdirde, sorumlulukları devam etmek üzere bulundukları üst sınıfta kalmış sayılırlar.

IX — SINIFTA KALMA

Madde 33 — Durumları aşağıdaki koşullardan birine uyan öğrenciler sınıfta kalırlar:

a) Haziran dönemi imtihanlarında birinci gruba giren derslerin birden fazlasından başarı gösterememek,

b) Haziran döneminde başarılmamış birinci gruba giren dersten Eylül dönemi imtihanlarında başarı göstermemek,

c) Eylül dönemi imtihanlarında ikinci veya üçüncü gruba giren derslerin en az ikisinden; veya (Birinci gruba giren derslerin not ortalaması «7» yi tutmıyan hallerde) ikinci yahut üçüncü gruba giren derslerin yalnız birinden başarı gösterememek,

d) Sorumlu bulunulan ikinci veya üçüncü gruba giren dersten Haziran döneminde başarı gösterememek,

e) öğretim yılı sonunda herhangi bir dersten," bu yönetmeliğin 18 inci maddesinde belirtilen devamsızlık süresini doldurmuş bulunmak.

X— OKULDAN ÇIKARILMA

Madde 34 — Okulun herhangi bir sınıfında iki yıl Üst üste kalan veya disiplin yönetmeliğine göre okuldan çıkarılma cezası alan öğrenci okuldan çıkarılır.

XI— BÖLÜM DEĞİŞTİRME

Madde 35 — Birinci sınıfta kalmış olanlar ile ikinci sınıfa geçenler arasından bölüm değiştirmek istiyen öğrenciler, ders yılının başında dilekçe ile Okul Müdürlüğüne başvururlar. Ayrılacakları ve girmek istedikleri Bölümlerin Başkanları bu dileği inceleyerek karara bağlarlar. Uyuşmazlık halinde Okul Müdürünün katıldığı oy, uygulanır. Dileği kabul edenler seçtikleri bölümün birinci sınıfına alınırlar. Bu gibilerden birinci sınıfı geçmiş olanlar başarmış bulundukları ortak derslerden muaf sayılırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nakledildikleri bölümde birinci sınıfta kalanlar okuldan çıkarılırlar.
Okuldan çıkarılmış veya okulla ilişiği kesilmiş bulunanlar, başka bir bölümün giriş imtihanına yeniden katılamazlar.
Bölüm değiştirme işlemi tekrarlanamaz.

XII — YABANCI DİL

Madde 36 – Almanca, Fransızca ve İngilizce dillerinden birinin öğretim programlarına göre öğrenilmesi gerekir.
Yabancı dil A, B, C kurlarını öğrenci son sınıfa kadar almak zorundadır. C. kuru imtihanını vermeyenlere diploma tanzim edilip verilemez.

XIII — PRATİK STAJ

Madde 37 — Öğrenciler öğretim süresi içinde, yaz tatillerinde en az 90 iş günü pratik staj yapmak zorundadırlar.
Madde 38 — Staj programları Bölüm Başkanlığı tarafından her öğrencinin özel durumuna göre hazırlanır. Stajlar ilgili fabrika veya diğer iş yerlerinde yapılır.
Okul dışında uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde staj programı okul içinde uygulanır.

Madde 39 —

a) Stajını yapmamış veya eksik yapmış bulunan öğrenciler, bu stajlarını tamamlamak zorundadırlar. Stajları başarılı görülmeyen öğrenciler, bu stajlarını başarıncaya kadar tekrarlarlar. Bu durumdaki öğrencilerin, stajları tamamlanmadıkça diplomaları düzenlenmez.
b) Pratik staj süresinin sonunda Okul İdaresince ilgili iş yerinden, öğrencilerin pratik çalışma ve başarılarını gösteren bir staj belgesi istenir.
c) Öğrencilerin pratik staj belgeleri, ilgili Bölüm Kurulunca incelenerek karara bağlanır.
d) Pratik stajlarını başarılı olarak yaptıkları kabul edilen öğrencilerden sınıfta kalanlar olursa, bunlar pratik stajlarını tekrarlamaya mecbur tutulmazlar.

a) Staj çalışmaları, ilgili iş yerlerinin kurallarına bağlıdır.
b) Okul dışında yapılacak stajlarda, fabrika veya iş yerinin çalışma saatlerine uyulur.
c) Okul içinde yapılacak stajların çalışma saatleri Okul Müdürlüğünce tesbit edilir.

XIV — DİPLOMA ÖDEVİ

Madde 40 — Son sınıf öğrencilerine (Ana Meslek Derslerinin bitirme imtihanı konusu olarak) yaz yarıyılı sonunda verilip 28 Haziranda toplanmak üzere, Bölüm Kurulunca 'artistik-teknik' bir diploma ödevi yaptırılır.

Bu ödev, okulda ve ilgili öğretmenlerin kontrolü altında yapılır.
Yapılan işler okulun malı olur.

Madde 41 — Devam edilen öğretim yılı sonunda yapılacak Diploma Ödevini alabilmek için:

a) Diploma ödevi konusunu teşkil eden derslere özürlü veya özürsüz olarak % 33'ten fazla devamsızlık etmiş olmamak,
b) Birinci ve ikinci grup derslerden yıl içinde verilen işleri (proje, uygulama, ödev ve benzerlerini) eksiksiz yapmış olmak,
c) Diploma Ödevi konusunu teşkil eden derslerin her birinden kış yarıyılı kanaat notları ile yaz yarıyılı içinde alınan notların ortalaması (6) dan aşağı düşmemek, gerekir.

Madde 42 – 41. maddede yazılı koşulları yerine getiremeyerek Diploma Ödevi almağa yeterli olmayan öğrenciler, son sınıftaki Diploma ödevine giren derslere bir yıl daha devam ederler.
Bu öğrenciler, ertesi yılda sözü geçen derslerde 41. maddede yazılı devam, ödev ve not koşullarını yerine getirdikleri takdirde, Diploma Ödevi alabilirler. Bu koşulları yerine getiremiyenler ise Diploma Ödevi alamazlar, öğrencilik hakları düşer ve okulla ilişikleri kesilir.
Bu Diploma Ödevini alıp başaramıyanların da öğrencilik hakları düşer, ancak bunlara üç yıl içinde, bir defaya mahsus olmak üzere, Diploma ödevi alma hakkı tanınır. Bunu da başaramıyanların okulla ilişiği kesilir.

Madde 43 — Aldıkları ilk Diploma ödevinde basarı gösteremiyen öğrenciler, ertesi öğretim yılı sonunda yapılacak Diploma Ödevini alırlar.
Bu ödevde de basarı gösteremeyenlerin öğrencilik hakları düşer. Ancak bu gibilere, üç yıl içinde, bir defaya mahsus olmak üzere Diploma Ödevi alma hakkı tanınır. Bunu da başaramayanların okulla ilişiği kesilir.

Madde 44 — Diploma Ödevinde kazanılan not, Diploma Ödevi konusunu teşkil eden son sınıftaki Ana Meslek Dersleri için, başarı notudur. Bu derslerden ayrıca bitirme imtihanı yapılmaz ve kanaat notu ile ortalaması alınmaz.

Madde 45 — Diploma ödevi çalışmaları, Müdürün başkanlığında ilgili Bölümün Başkanı ile meslek dersleri öğretmenlerinden kurulan jüriler tarafından değerlendirilir.
Müdür bu jüri komisyonlarına okulun öbür bölümlerinden veya okul dışından mesleki yeterliği bulunan öğretim üyelerinden de üye seçebilir.

XV — BİTİRME İMTİHANLARI

Madde 46 — Bitirme imtihanları son sınıftaki Diploma ödevi dışında kalan derslerden, Mayıs ve Eylül aylarında olmak üzere yılda iki defa yapılır.
İmtihan komisyonları, dersin öğretmeni ile, ilgili iki üyeden kurulan en az üç kişilik kurullardan oluşur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Madde 47 — Son sınıf öğrencilerinden, devam ettikleri öğretim yılı Haziran dönemi bitirme imtihanlarında başarı gösteremiyenler, başarısız oldukları derslerden, ardarda üç dönem daha bitirme imtihanlarına katılabilirler.
Ancak, son sınıf öğrencilerinin öğrencilik hakları iki yıldan fazla devam edemez ve bu sürenin bitimi ile düşer.
Madde 48 — Hastalık veya başka zorlayıcı sebebe dayanan özürlerinden ötürü, bitirme imtihanlarına giremiyen veya Diploma Ödevi alamıyan öğrenciler, özürlerini o imtihan dönemi içinde Okul İdaresine belgeleri ile bildirmek zorundadırlar.
Özürsüz olarak bitirme imtihanlarına girmeyen veya Diploma Ödevi almayan yahut özürünü süresinde belgelendirip Okul İdaresine bildirmeyen öğrenciler, o döneme ait bitirme imtihanına girme veya Diploma Ödevini alma haklarını kullanmış sayılırlar.
Özür belgeleri, Okul Kurulunca kabul edilenler, o döneme ait bitirme imtihanlarına girme veya Diploma Ödevini alma haklarını kullanmamış sayılırlar. Bu gibilere tanınan erteleme hakkı, tekrarlanamaz.
Madde 49 — Bitirme imtihanlarına girip veya Diploma ödevini alıp da başarı gösteremiyen öğrencilerden, isteyenler başarısız bulundukları derslere, ilgili Bölüm Kurulunun kabulü ve Okul Müdürünün onamı ile misafir öğrenci olarak devam edebilirler.

XVI — NOTLAR, DERECELER VE UNVANLAR

Madde 50 — Okulun yıl içi kanaat, yıl sonu ve bitirme imtihanları ile Diploma Ödevi çalışmalarının değerlendirilmesinde, tam not (10) dur.
Kesirli not verilmez. Not ortalamaları alınırken çıkan yarım veya daha büyük kesirler tam sayıya yükseltilir.

Madde 51 — Öğrencilerin, okulu bitirme dereceleri, bütün sınıflarda okutulan birinci grup derslerden aldıkları notlar ile Diploma Ödevinden aldıkları not toplamının ortalaması bulunmak suretiyle tesbit edilir.
Bu ortalama sonucuna göre:
a) 10 - 9 (pekiyi),
b) 8-7 (iyi),
c) 6-5 (orta) derece sayılır.
Bu derece okul diploma defterine işlenir, ayrıca diplomaya kaydedilmez.
Madde 52 — Okulda adaylara ve öğrencilere takdir edilen bütün notlar kesindir. Bu notlara hiçbir suretle itiraz edilemez.
Madde 53 — Okulda öğrenim gördüğü bölümün bütün dersleri ile bitirme imtihanlarında ve Diploma

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ödevinde başarı gösteren öğrencilere (Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) diploması verilir. Diplomalarda öğretim süresi yazılır ve öğrencilerin mezun oldukları bölümlere göre, unvanları şu şekilde belirtilir:

Bölüm	Unvan
Mobilya – İç Mimarlık	Mobilya-İç Mimarlık Dekoratörü
Dekoratif Resim	Ressam Dekoratör
Grafik- Sanatları	Grafikçi Dekoratör
Seramik Sanatları	Seramikçi Dekoratör
Tekstil Sanatları	Tekstilci Dekoratör

Okulu bitiren öğrencilere diplomadan başka, diledikleri takdirde, ilgili bölümdeki bütün derslerin imtihanında ve bitirme imtihanlarıyla Diploma Ödevinde aldığı notları gösteren tasdikli bir belge verilir. Bu belgede Diploma ödevinin, konusu da belirtilir.

XVII — YÖNETMELİĞİN YORUMU VE YÜRÜRLÜĞÜ

Madde 54 — Bu yönetmelikte yer almıyan veya hüküm bulunmayan hususlarda Okul Kurulunun Kararı ve Bakanlığın onamına göre işlem yapılır.

XVIII — GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde 1- Bu yönetmenlikte yer almıyan veya hüküm girmesinden önce okulun yüksek döneminden mezun olanların 4 yıllık yüksek okul diplomasını alabilmeleri için, yeni müfredat programlarında bulunan farklı derslerden imtihan vermeleri ve Diploma Ödevini başarmaları gereklidir. Öğrencilik hakkını haiz olmıyan bu gibilere, ard arda üç dönemde imtihan hakkı tanınır.

Geçici Madde 2 — Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce birinci sınıfta kalmış veya ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflara geçmiş olan öğrenciler, bu yönetmelikteki hükümlere tâbi tutularak öğrenimlerine devam ederler.

Halen ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda bulunanlara, değişen müfredat programlarına göre eksiklerini tamamlamak üzere Okul Kurulunca düzenlenerek Bakanlıkça onanacak bir intibak programı uygulanır.

Madde 55 — 2287 sayılı kanunun 9. maddesi gereğince hazırlanan bu yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 56 — Bu yönetmenlikteki hükümleri Milli Eğitim Bakanı yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GRAFİK BÖLÜMÜ

TEMEL İLKELER
ÖĞRETİM PLANLARI
DERS PROGRAMLARI

EK: 18

GRAFİK BÖLÜMÜ TEMEL İLKELER

1- Bölümde eğitim ve oğretim çalışmaları, öğrencilerin yaratıcı sanat yeteneklerini gelistirecek ve onlara mesleklerinde kuvvetli bir sanat kisiliği kazandıracak, özgür ve bilimsel düşünme güçlerini artıracak sekilde düzenlenir ve uygulanır.

2- İlk iki yarıyıl icinde ogrencilerin temel bir sanat egitimi ve öğretimi gormeleri sağlanir. Serbest resim, tabiattan ve modelden resim, teknik resim, serbest sekillendirme ve yazı çalışmaları ile öğrencilerin sanat duyguları ve fantazileri uyarılır; yaratma, anlatım ve kompozisyon yetenekleri gelistirilir.

Sanat tarihi ve sanat bilimleri konuları inceleme karşılaştırma ve degerlendirme metodları ile islenerek öğretilir.

3- Üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda yaratıcı sanat galismelari grafik anlatım ve grafik sekillendirme alanında yoğunlaştırılır.

Grafik sekillendirme tekniklerinin bir yandan teknolojik bilgileri teorik ve pratik olarak öğretilirken bu çalışmalara paralel olarak, bu tekniklerin yaratıcı sekillendirme ve grafik anlatım olanakları denenir ve araştırılır.

4-Beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci yarıyıllarda mesleki çalışmalar birbirine paralel iki temel eksen uzerinde devam eder:

a) Serbest ve araştırıcı grafik çalısmaları ile her öğrencinin grafik anlatım dili, yaratıcı ve yapıcı kabiliyetleri, sanatçı kisiliğini oluşturacak yönde gelistirilir.

b)Tanıtma ve Yayın Grafiği, Reklam Grafiği, Film ve Televizyon Grafiği gibi grafik dizaynı konu-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

larında, öğrencilere belli konuları iş hayatındaki işleniş sırasına, fonksiyonlarına uygun olarak ve kendi grafik dillerini ve yaratıcı güçlerini kullanarak işlemelerini sağlayacak gelişmeler yaptırılır.

5-Öğrencilerin bilgilerini, düşünme ve değerlendirme yeteneklerini genişletip güçlendirmek için, bölümdeki sanat ve mesleki dizayn çalışmalarına paralel olarak, edebiyat, sinema, sosyoloji, ekonomi ve psikoloji gibi, Bölüm Temsilciler Kurulunca tespit edilecek, çeşitli bilim ve sanat konularında, konferanslar ve seminerler düzenlenir. Bu gibi çalışmalar ilgili olarak düzenledikleri, dersin içinde öğrencilere bir yazılı ödev yaptırmak yolu ile not değerlendirmesine katılırlar.

6-Öğrencilerin, planda gösterilen derslerdeki çalışmalarını takviye etmek veya yeni konuların işlenmesini sağlamak amacı ile, bölümde Bölüm Temsilciler Kurulu Kararı ile çeşitli akşam ve tatil kursları düzenlenir. Öğrencilerin, devamı zorunlu olan kurslarda yapılan çalışmalar, ilgili dersin not değerlendirmesi içine alınırlar.

7- Çalışma yeri, donatım, öğretim elemanı ve öğrenci sayısı durumu ile pedagojik koşullar gerektirirse, bütün sanat ve teknik çalışmalarda gruplara ayırma, yarıyıllarda yoğunlaştırma yoluna gidilebilir.

8-Öğrencilerin grafik şekillendirme ve uygulama olanaklarını deneyerek öğrenmeleri için bölüme bağlı olarak uygulama ve araştırma atelyeleri açılır ve gerekli alet ve makinalarla donatılır. İhtiyaca ve teknik koşullara uygun olarak bu atelyeler genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilir. Bütün atelyeler, haftanın bütün iş saatlerinde, sanat ve dizayn derslerinin deneme, araştırma ve uygulama çalışmaları için öğrencilerin yararlanmasına açık bulundurulur.

9-Atelyelerde, programda gösterilen derslerin şekillendirme ve teknoloji öğretim üyelerinden başka, ihtiyaca göre, öğretici ustalar ve teknisyenler de görevlendirilir.

Bölümün deneme, uygulama ve araştırma atelyeleri şunlardır:

Tipografi
Fotografi
Reprodüksiyen Fotografi
Tipo ve Ofset Baskı
Serbest Grafik Teknikleri
Serigrafi ve Litografi
Film ve Televizyon Grafiği
Cilt ve Kartonaj

10-Teorik ve pratik meslek dersleri işyeri gezileri ve pratik stajlarla desteklenir.

Pratik tatil stajlarında öğrencileri, meslekleri ilgili teknikleri, işyerlerini, işlerin oluşunu iş hayatındaki durumu ile tanımaları gerekir. Bunu sağlamak için öğrencilerin stajlarını, kamu sektörü ve özel sektör işyerlerinde yapmalarına önem verilir.

Bölümde donatımı yetersiz atelyelerde yapılması gereken öğretim varsa, kamu sektörü ve özel sektör işyerlerindeki olanaklardan yararlanarak tamamlanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ I. SINIF HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

I. Grup Dersler	1. Yarıyıl	2. Yarıyıl
Temel Sanat Eğitimi	24	20
Yazı	4	4
Teknik Resim	4	-
Mesleğe Hazırlık Dersleri Grafik Teknikleri Grafik Teknolojisi	4 -	8 4
II. Grup Dersler		
III. Grup Dersler		
Sanat Tarihi	2	2
Yabancı Dil	2	2
Toplam	40	40

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ II. III. ve IV. SINIFLAR HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

I. Grup Dersler	II.Sınıf		III.Sınıf		IV.Sınıf	
	1	2	1	2	1	2
Grafik Resim	16	16	-	-	-	-
Serbest Grafik	-	-	10	10	-	-
Tatbiki Grafik	-	-	8	8	-	-
Yazı	4	4	8	8	-	-
Modelden Resim	4	4	-	-	-	-
Grafik Teknikleri	8	8	4	4	-	-
Buluş ve Uygulama	-	-	-	-	34	34
II. Grup Dersler						
Grafik Teknolojisi	2	2	-	-	-	-
Kitap ve Grafik Sanatlar Tarihi	-	-	2	-	-	-
Mesmeki Maliyet ve Organizasyon	-	-	-	2	-	-
III. Grup Dersler						
Edebiyat	2	2	2	2	-	-
Sanat Tarihi	2	2	2	2	-	-
Sanat Tahlili	-	-	-	-	1	1
Toplum ve Kültür Tarihi	-	-	-	-	2	2
Estetik	-	-	-	-	1	1
Hukuk ve İktisat Bilgisi	-	-	2	2	-	-
Devrim Tarihi	-	-	-	-	2	2
Yabancı Dil	2	2	2	2	-	-
Toplam	40		40		40	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ ÖĞRETİM PLANI

Amaç:
Grafik Sanatlar Bölümünde memleketin, Kitap Grafiği ve İllüstrasyon, Reklam Grafiği dallarında, muhtaç olduğu teknik bilgi ve beceriye sahip, sanat zevki ve yaratıcı yeteneği üstün sanatçı elemanlar yetiştirilir.

Temel İlkeler
1) Öğretim çalışmaları, öğrencilerin yaratıcı sanat yeteneklerini geliştirecek ve onlara mesleklerinde kuvvetli bir sanat kişiliği kazandıracak şekilde düzenlenir ve uygulanır.
2) Özel sanat yetenek ve eğilimlerine uygun olarak, her öğrenciye bölümün kapsadığı sanat dallarının birinde daha geniş ve derin yetişme imkanı verilir.
3) Buluş ve Kompozisyon Çalışmaları:
   a) Birinci sınıftaki çeşitli resim, şekillendirme ve yazı çalışmaları ile öğrencilerin sanat duyguları ve fantazileri uyarılır, buluş ve kompozisyon yetenekleri geliştirilir. İkinci sınıfta buluş ve kompozisyon yetenekleri geliştirilir. İkinci sınıfta buluş ve kompozisyon çalışmaları grafik şekillendirme araç ve teknikleri ile zenginleştirilir.
   b) Üçüncü sınıfta buluş ve kompozisyon çalışmaları, bölümün esas şekillendirme disiplini dalları olarak Serbest Grafik, Tatbiki Grafik, Yazı Sanatı dallarını içine alır. Bütün öğrenciler bu çalışmalara katılırlar.
   c) Dördüncü sınıftaki Buluş ve Uygulama saatlerinde normal olarak 12 saat Kitap Grafiği ve İllüstrasyon, 12 saat Reklam Grafiği, 6 saat Yazı, 4 saat uygulama çalışmaları için ayrılır. Ancak ihtiyaca, öğrencilerin kabiliyet ve isteklerine göre Kitap Grafiği ve İllüstrasyon veya Reklam Grafiği dallarının birinde ihtisas yapmalarına imkan verilir.
   d) Öğrenciler ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda yapacakaları buluş ve kompozisyon ödevlerini, çeşitli grafik teknikleri atelyelerinden faydalanarak tamamlarlar.
4) Çalışma yeri, öğretim elemanı ve diğer durumlar imkan verdiği takdirde bölümün bütün artistik ve teknik çalışmalarında yarıyıllarda teksif edilmiş öğretim şekline gidilir.
5) Grafik Teknikleri Atelyeleri:
Öğrencilerin grafik şekillendirme tekniklerini ve imkanlarını dendeyerek öğrenmeleri için, bölüme bağlı olarak aşağıdaki deneme ve uygulama atelyeleri açılır. İhtiyaca, gelişmelere ve teknik şartlara uygun olarak bu atelyeler genişletilebilir, birleştirilebilir ve yenileri açılabilir:

- Tipografi
- Fotografi
- Litografi

- Serbest Grafik Teknikleri
- Cilt Teknikleri
- Serigrafi

a) Birinci ve ikinci sınıftaki Grafik Teknikleri saatlerinde öğrencilerin hangi atelyelerde ve ne kadar saat çalışacakları her öğretim yılı başında bölüm şefliği tarafından düzenlenir.
b) Üçüncü ve dördüncü sınıftaki bu tekniklere ayrılmış saatlerde o sınıflardaki grafik kompozisyon çalışmalarının gerektirdiği uygulamalar yapılır.
c) Grafik Teknikleri atelyeleri, çizelgede gösterilen saatlerin dışında da, serbest çalışmalar ve uygulama çalışmaları için öğrencilerin istifadesine açık bulundurulur.
d) Grafik Teknikleri saatlerinde, öğrencilerin özel eğilim ve yeteneklerine ve ihtiyaca uygun olarak, atelyelerin birinde veya ikisinde daha fazla çalışmalarına imkan verilir.
6) II. Gruba alınmış bulunan meslek derslerinde, öğrencilerin Grafik Sanatlar ile ilgili teknikleri ilim açısından tanımaları, meslekle ilgili işletmelerdeki maliyet ve organizasyon ilklerini öğrenmeleri ve güzel sanatlar içinde Grafik Sanatların yeri ve değerini anlamaları sağlanır.
Teknoloji dersleri, atelye ve laboratuvar denelemeri, işyeri ziyaretleri ve pratik stajlarla desteklenir.
7) Pratik yaz stajlarında öğrencilerin meslekleriyle ilgili teknikleri, işyerlerini, işlerin oluşumu yakından ve iş hayatındaki şekliyle tanımaları lazımdır. Bunu sağlamak için öğrencilerin stajlarını piyasa işyerlerinde ve işe katılarak yapmalarına önem verilir.

GRAFİK TEKNOLOJİSİ

1.Sınıf II. Yarıyıl Haftada 4 saat
Matbaacılığın doğuşu ve sebepleri.
Dizgi Malzemesi
Elle ve makina ile dizgi teknikleri
Işıkla dizgi teknikleri ve yeni gelişmeler
Işıkla dizgi teknikleri ve yeni gelişmeler,
Yüksek baskı teknikleri.
Kağıt yapımı, özellikleri, çeşitleri ve işlenmesi.
Baskı boyaları, yapımı ve özellikleri.

II. Sınıf Haftada 2 Saat
Reprodüksiyon fotografı teknikleri.
Klişe teknikleri
Düz baskı kalıp ve baskı, teknikleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çukur Baskı kalıp ve baskı teknikleri.
Diğer baskı ve kalıp teknikleri.
Ciltleme teknikleri.
Serbest Grafik Teknikleri.

KİTAP VE GRAFİK SANATLAR TARİHİ

II. Sınıf 1. Yarıyıl, Haftada 2 Saat.
Yazı, gelişmesi ve sanattaki yeri.
Kitap şekillerinin doğuşu ve gelişmesi.
Tipografik şekillendirme sanatının temel ilkeleri.
Kitap süsleri ve kitap resimleri.
Serbest grafik eserlerinin kitap sanatına etkiler.
Empresyonizmden bu yana grafik sanatlar ve ustaları.
Grafik eserlerin eleştirilmesi.

MESLEKİ MAALİYET VE ORGANİZASYON

3. Sınıf 2.Yarıyıl, Haftada 2 Saat
Matbaa işletmelerinde maliyet ilkeleri.
Matbaalarda teknik ve idari organizasyon ilkeleri.
Reklamcılıkta organizasyon.
Personel yetiştirme ve personel münasebetleri.

GRAFİK TEKNİKLERİ

Bu isim altında toplanan ateleyelerdeki öğretimle ilgili müfredat aşağıda ayrı ayrı yazılmıştır.

TİPOGRAFİ

Yazı ve diğer tipografik unsurlarla kompozisyon araştırmaları ve bunların deneme baskıları çalışmaların esasını teşkil eder. Ancak tekniğin gerektirdiği teknolojik temrinler de yaptırılır.

1- Dizgi Malzemeleri Tekniği
   a- Tipografi sistemi ölçü birimleri,
   b- Bazen ve boş malzeme
   c- Aletler ve kullanılmaları,
   d- Kasaların tanınması,
2- Dizgi Tekniği
   a- Dizme ve dağıtma temrinleri,

b- Satırların dizgisi, harf, kelime ve satır aralıkları,
c- Kolon sayfa yapmak ve bağlamak,
d- Yanlışların işaretlenmesi ve düzeltilmesi,
e- Basit cetvel dizgileri,

3- Yazı Çeşitleri
a)Yazı karakterleri, yazı ailesi ve yazı serileri,
b)Yazıların beraber kullanılma imkanları,

4- Prova presinde baskı işleri,

5-Tipo baskı tekniği temel ilkelerinin tanınması ve otomatik baskı makinasınında baskı denemeleri,

1- TİPOGRAFİ SANATI

a) Soyut şekillerle dü yüzey üzerinde kompozisyon temrinleri,
b) Harflerle düzen kurma denemeleri,
c) Eskiz hazırlama,
d) Çeşitli baskı içlerin kompozisyonları ve dizilmesi
e) Resim tipografi.

FOTOGRAFİ

Fotografi dersinin amacı: Öğrencilerin, mesleki şekillendirme derslerine paralel olarak, bilhassa kişisel eğitimleri gözetilerek, fotografik sistemlerle artistik ve teknik yönlerden eğitim yapmaktır.

1-Alet ve Makinaların tanınması,

2-Labrotuvar çalışmaları, banyolar ve fotografi kimyası,

3-Fotografi çalışmalar,
a) Kamerasız fotografik çalışmalar, imkanların denemesi,
b) Tabi ve suni ışıkla eşya fotografileri,
c) Hareketsiz modellerle aydınlatma denemeleri,
d) Kır manzaraları ve mimari fotografi,
e) İçerde insan motifleri, moda fotografileri ve portreler,
f) İçerde makina ve parça fotografikleri
g) Bir ve çok renkli resimlerden reprodüksiyonlar,
h) Kopya ve büyütme işleri,
i) Bir ve çok renkli resimlerden reprodüksiyonlar,
j) Kopya ve büyütme işleri,

4-Renkli Fotografi çalışmaları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Hassas malzeme ve banyoların özellikleri,
b) İçerde ve dışarda negatif ve pozitif fotografi çalışmaları,
c) Negatiflerden kart ve filmüzerine büyütmeler, renk düzeltmeleri,

5-Pozitif rötuş ve montaj işleri
a) Malzemenin tanınması ve kullanılması,
b) Tirlin, fırça ve kalemle çalışmalar,
c) Pistolo ile retuşlar,
d) Fotografi yardımıyla reklam işleri hazırlama, çeşitli kompozisyonlar

LİTOGRAFİ

1- Litografide taş kalıp üzerine resmetme ve bu kalıptan basma tekniklerinin bütün grafik şekillendirme imkanları denenir. Öğrencilerin, atelyenin sağladığı bu imkanlar ve şekillendirme iklimi içeirsinde fantezilerini sanat duygularını ve sanar dillerinin geliştirmelerine yardım edilir.
2- Düz baskı metal kalıplarının, litografi taşınınkilere benzeyen imkanları denenir.
3- Taş ve metal kalıp el preslerinde baskı yaparak, temiz iş yapma, eser bitirme alışkanlıkları ve güveni kazandırılır.

SERBEST GRAFİK TEKNİKLERİ

Bu atelyede serbest grafik çalışmalarının gerektirdiği bütün alet, malzeme ve makinalar bulundurulur. Öğrenciler bu madde ve teknik çeşitliliğinin yarattığı şekillendirme zenginliği içinde araştırma ve denemeler yaparlar. Fantazilerini ifade güçlerini geliştirecek bir yaratıcı çalışma havası içine girerler.

Muşamba, linol, ağaç ve metal gravür teknikleri ile diğer monotipi, serigrafi, litografi gibi serbest grafik tekniklerinin hepsini veya meyil ve güçlerine göre bir kısımını denemek ve bu tekniklerle eser yapmak imkanını bulurlar.

Cilt derslerinde kitap sanatının bir bölümü olarak hem teknik hem sanat bakımından muhtelif malzemelerle pasparto, broşür, kitap, albüm, karton ve kağıt ambalaj çeşitlerinin nasıl yapıldıkları öğretilecektir. Kitap Grafiği derslerinde yaptıkları işlerin uygun şekilde ciltlenerek tamamlanmaları sağlanacaktır.

Çeşitli tarihi ciltlerin teknikleri, modern ciltcilikte kullanılan malzeme ve aletler teknolojileri kavratılacak, sanayii ve matbaalarda cilt işlerinin tatbikatı, çeşitleri kullandıkları aletler, makinalar tanıtılacaktır.

SERİGRAFİ

Öğrenciler serigrafi tekniğinin bütün grafik şekillendirme ve ifade imkanlarını dener ve araştırırlar. Ayrıca tekniği iyice öğrenmek için teknolojik temrinler yaparlar.
Gerektiğinde serbest ve tatbiki grafik çalışmalarını bu teknikten faydalanarak çoğaltırlar.

MODELDEN RESİM

2. Sınıf Haftada 4 Saat
Kadın ve erkek figürünün bütün olarak kavranması ve ifadesi
Büyük vücut parçalarının durumları, hareketleri, yönleri.
Organların hacmi, birbirine oranları
Belli başlı iskelet ve adele parçalarının işlenmesi
Organların detaylarının işlenmesi
Çeşitli resim araç ve teknikleri ile insan vücudunu ifade temrinleri

YAZI

1. Sınıf Haftada 4 Saat
Birinci sınıf yazı derslerinde dikkat ve takip edilecek esaslar şunlardır:
a- Yazının esası olan harfleri tanıtarak bunlardan doğru, düzgün yazması temin edilecektir. Kelime, satır ve blok kompozisyonları ile harf aralıkları, siyah beyaz tesirleri üzerinde durulacaktır.
b- Yazının tarihi temelleri olan güzel klâsik yazılar üzerinde temrinler yaptırarak bunların esasları ve güzellikleri kavratılacak, sağlam bir yazı zevki kazanmaları temin edilecektir.
c- Yazı aynı zamanda bir sanat disiplini dersi olması dolayısıyle, şekillendirme ve resim derseleri yanında yazının güzel, intizam, dikkat, sabır terbiyesi, ekzakt çalışma gibi sanat pedagojisi bakımından kıymetli nitelikleri kazanmasına fırsat verecek temrinler yaptırılacaktır.

YAZI DERSLERİ

2. 3. 4. Sınıflar (Grafik Bölümü için)
Yazı dersinin amaçları ve konuları:
Yazı hem müstakil bir serbest grafik dersi olarak sırf güzel yazı öğretmek için yapılır. Hem de bir tatbiki Grafik Sanat dersidir ve aynı zamanda diğer grafik derslerine yardımcı olur.
Latin yazıları memlekette yeni bir sanat dal olarak klasik. örnekler ve esas karekterlerinin doğru tanınması icap eden bir araştırma ve öğretim konusudur.
Yazı nihayet, orjinal bir Sanat pedagojisi vasıtasıdır.
Yazı derslerinde genel olarak öğretilecek ve üzerinde çalışılacak konular şunlardır:
1) Temel veya iskelet yazısıyla doğru yazmasını ve yazıdaki temel kaideleri öğretmek,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2) Klasik ve güzel yazı örneklerini pedagojik bir sıraya göre öğretmek ve bu yazılarla grafik çalışmalar, tatbiki ve serbest kısımları üzerinde temrinler ve misaller hazırlatmak.
3) Tarihi güzel yazılar ve örneklere sadık çalışmalar yanında, bunlardan serbest buluş ve kompozisyonlar yapmak. Çeşitli maksatlar için tatbik ettirmek.
4) Modern matbaa harfleri ile kağıt üzerinde ve dizgi atölyesinde çalışmalar.
5) Modern yazı çeşitlerini tanımada ve kullanmada.

Harfler ve Yazı modelleri üzerinde şahsi araştırmalara ve yeni buluşlara ve yeni buluşlara gitmek suretiyle ve millî şevklere uygun sitillerin doğmasını tevik etmek.

GRAFİK RESİM

Sınıf 2 Haftada 16 Saat

Grafik resim çalışmalarında öğrenciye, çeşitli resim alet ve malzemesinin, çeşitli grafik tekniklerinin, konuları çeşitli şekilde ifade için arzettikleri imkanlar denetilir ve tanıtılır. Ayrıca konuları temiz, doğru, çabuk ve kendi kişisel kabiliyetlerine uygun olarak ifade etmesini sağlıyacak temrinler yaptırılır.

Çizgi, siyah- beyaz ve tram tekniği ile fantazik ve gerçeğe uygun ifade denemeleri.

Teknik eşyanın reproduksiyona hazır resimlerinin işlenmesi.

Madde ve dokuların grafik ifadesi.

Tabiat biçimlerinin serbest ve ritmik varyasyonları ile yüzey kompozisyonları.

Tonlar, renkler ve zıtlıkları dile getiren çeşitli kompozisyon denemeleri.

SERBEST GRAFİK

Sınıf 3 Haftada 10 Saat

Öğrencinin madde ve onu işlemeğe mahsus alet ve tekniklerle teması, onu zengin grafik şekillendirme ve ifade imkânlarıyla karşılaştırır. Her orjinal Serbest Grafik Tekniğinin, özel ifade imkanları vardır. Ağaç gravür sağlamlık ve disiplin, litografi serbest ve hareketli bir mekân, metal gravür incelik ve içtenlilik ifadelerini teknik olarak beraber getirirler. Çalışmalarda monotipi, linol, muşamba ve ağaç gravür, çeşitli metal gravür teknikleri litografi ve serigrafi teknikleri ve madde baskısı gibi diğer çeşitli tekniklerin şekillendirme ve ifade imkânları denenir. Öğrencinin, bu denemeleri yaparken kendi özel sanat yeteneği ve eğitimlerine en uygun tekniği ve ifade şeklini bulmasına ve o yönde kişiliğini geliştirmesine yardım edilir.

Serbest grafik saatlerinde sınıf ve atölyelerde, serbest konular ve serbest tekniklerle, yaratıcı sanat fantazisini teşvik eden bir çalışma havası estirilir. Bu havanın içinde gelişecek olan öğrencinin grafik dili ilerde kendisine her çeşit tatbiki grafik çalışmalarında faydalı olacaktır.

TATBİKİ GRAFİK

III. Sınıf Haftada 8 Saat

Öğrencilerin çeşitli resim, grafik ve yazı çalışmalarında geliştirdikleri şekillendirme kabiliyetleri kullanılacak grafik işlere yöneltilir. Belli tatbiki grafik konularında, ifade ve kompozisyon araştırmalar yaptırılır. Her çeşit araç ve grafik tekniğinin, tatbiki grafik işlerinde kullanma imkanları denetilir. Çalışmalar marka, sembol, dergi ve gazete ilanları, çeşitli ambalaj kompozisyonları, pul, kitap kapağı, vitrin dekorasyonu gibi çeşitli tatbiki grafik konularını kapsar. Ancak her öğrenciye bu işlerin hepsi değil, kişisel gelişmesinin gerektirdiği çeşit ve sayıda iş yaptırırlır. Her öğrencinin bir tatbiki grafik konusunu ele aldığı zaman o konuyu kendi sanat kudreti ve bilgisi ile en kolay ve en iyi şekilde çözme şeklini öğrenmesine önem verilir.

KİTAP GRAFİĞİ ve İLLÜSTRASYON

Sınıf 4 Haftada 12 Saat

İllüstrasyon çalışmalarının zengin ifade imkânları içinden, öğrencilerin kişiliklerine ve yapacakları işlere en uygun grafik dili bulmalarına yardım edilir. Yazı, resim gibi çeşitli grafik unsurlar ve çeşitli grafik şekillendirme tekniklerinin broşür, dergi ve kitap kompozisyonlarındaki yeri ve değerini kavratacak tatbiki çalışmalar yaptırılır.

Öğrencilere belli kitap grafiği konularını, kendi sanat güçleri ve teknik bilgileri ile kompoze etmek ve uygulamak güven ve cesareti kazandırılır.

REKLAM GRAFİĞİ

Sınıf 4 Haftada 12 Saat

Öğrencilerin büyük reklam grafiği konularını, kendi şekillendirme güçleri ile en iyi şekilde çözmeleri ve kişisel bir ifade dili bulmalarına önem verilir.

Markadan büyük afişe kadar, çeşitli reklam grafiği konuları, zincirlemem etkiyi kuvvetlendirecek bir ifade bütünlüğünü sağlayacak şekilde ele alınırlar. Yurdumuzdan alınacak konular üzerinde böyle bir bütünlüğe götürecek ödevler verilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ
II. DEVRE DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

III. GRUP DERSLER	SINIF I 1. ve 2. Yarıyıl		SINIF II 3. ve 4. Yarıyıl	
Edebiyat	2	2	2	2
Yabancı Dil	2	2	2	2
İnsan Münasebetleri	-	-	-	-
Endüstri ve Ticaret Muhasebesi	-	-	2	2
Toplum bilim	-	-	2	-
II. GRUP DERSLER				
Sanat Tarihi	2	2	2	2
Matbaacılık Bilgileri	2	2	1	1
Maaliyet Malzeme	-	-	1	1
Çıplak Modelden Resim	-	-	4	4
I. GRUP DERSLER				
Yazı	4	4	4	4
Serbest Şekillendirme	8	-	-	-
Serbest Resim	8	8	-	-
Grafik Resim	-	8	8	8
Uygulama (X)	16	16	16	16
Toplam	44	44	44	44

(X) Uygulama Çalışmaları, öğrencilerin geldikleri okul, kabiliyet ve ihtiyacı göre ayrılacakları, şu ayrı meslek dalı atelyelerinde yapılacaktır.

1- Tipografi (dizgi baskı)
2- Röprödüksiyonfotografi ve klişe
3- Litografi ve ofset
4- Çukurbaskı (Tifdruk)
5- Ciltçilik
6- Serigrafi (Dizgi ve elek baskı)
7- Fotoğrafi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ
II. DEVRE DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

III. GRUP DERSLER	SINIF III 5. ve 6. Yarıyıl		SINIF IV 7. ve 8. Yarıyıl	
Yabancı Dil	2	2	2	2
Hukuk Bilgisi	-	-	2	2
Devrim Tarihi	-	-	2	2
Kültür Tarihi	-	-	2	2
Estetrik	2	2	-	-
II. GRUP DERSLER				
Sanat Tarihi	2	2	2	2
Reklamcılık Bilgisi	-	2	-	-
Kitap ve Grafik Tarihi	2	-	-	-
Çıplak Modelden Resim	4	4	-	-
I. GRUP DERSLER				
Yazı	8	8	6	6
Reklam Grafiği	12	12	12	12
Serbest Grafik ve Kitap Sanatı	8	8	12	12
Toplam	40	40	40	40

TATBİKİ GÜZEL SANATLAR OKULU GRAFİK SANATLAR BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ESASLARI

Grafik Sanatlar Bölümünde yayın ve reklam müesseseleri ile maatbacılık ve ambalaj endüstrisi için kültürlü, sanat zevki üstün, yaratıcı, teknik bilgi ve becerikliliğe sahip elemanlar yetiştirilir. Çalışmalar kalıp hazırlama ve baskı teknikleri, kitap sanatı, ambalaj ve reklam sanatı konularını içine alır.

I. Devre

Bu devrede mesleki çalışmalar Teknik ve artistik olarak iki grupta toplanır. Yazı, Serbest ve grafik resim, serbest şekillendirme çalışmalarıyla gençlerin sanat duyguları buluş ve kompozisyon kabiliyetleri geliştirirlir.

Teknik çalışmalar, maatbacılığın değişik meslek dallarına göre kurulmuş atelyelerde uygulanır. Bu meslek dalları şunlardır.

1- Tipografi (dizgi ve tipo baskı)
2- Reprodüksiyon fotografi ve klişe
3- Litografi ve Ofset
4- Çukurbaskı (tifdruk)
5- Ciltçilik
6- Serigrafi (dizgi ve elek baskı) (X)
7- Fotografi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Öğrenciler geldikleri okul, kabiliyetleri ve ihtiyaca göre birinci sınıfın ilk yarıyılı içinde bu dallardan birine ayrılırlar. Uygulama sanatlarında ayrıldıkları dalla ilgili atelyelerde çalışarak gerekli teknik bilgi ve becerikliliği kazanırlar. Gerekli teknolojik bilgiler, atelye çalışmalarına paralel olarak her dalın yetkili uzmanı tarafından öğretilir.

1. Devrenin son yarıyılı içinde öğrencilere, Bölüm Kurulunca hazırlanacak özel bir programa göre, uygulama saatlerinde, diğer teknik dallarda informasyon şeklinde uygulama bilgileri verir. Öğrenciler ancak teknik donatımı ve öğretim kadrosu tamamlanmış olan meslek dallarına ayrılabilirler. Tatil stajlarını ayrıldıkları dalla ilgili işyerleinde yapmaları lazımdır.

1. Devreden diploma alacak öğrencilerin, matbaalarda ressamlık atelye şefliği, idari ve teknik asistanlık yapabilecek ve kendi dallarında müstakil iş yeri açıp işletebilecek derecede yeterlik göstermeleri lazımdır.

(X) Bu dala ayrılanların bilhassa reklam grafiği atelyelerinde çalışalacakları düşünülerek, bu atelyelerde en çok kullanılan teknikler olarak elekbaakı ve dizgi beraber alınmıştır.

I. Devre

I. Devrede üstün artistik kabiliyet gösteren öğrencilerin, ikinci devrede kitap ve reklam sanatçısı olarak yetişmelerine imkan verilir. Çalışmalar reklam grafiği ve kitap grafiği yönlerinde toplanır. Öğrenciler her iki yönde çalışabilbilecekleri gibi, devrenin ikinci yılı başında kabileyet ve meyillerine göre bir yönü de seçebilirler.

II. Devreden diploma alacak öğrencilerin ayrıldığı sanat yönüne göre:

a) Reklam grafiğiyle ilgili her çeşit buluş ve kompoziyonları yapabilecek bunları baskı tekniğine göre en iyi şekilde hazırlayabilecek veya,

b) Konuya ve baskı tekniğine göre kitap ve dergilerle benzeri basılı eserlerde şekillendirme unsurlarını en iyi şekilde kullanıbilecek, yeni buluşlar ve kompozisyonlar yapabilecek yeterlik göstermeler lazımdır.

II. Devrede iki yönde birden çalışan öğrenciler her iki yönde yukarda belirtildiği kadar yeterlik göstermelidirler.

Bütün sanat çalışmalarında öğrencilerin kişisel ve mahalli bir ifade tarzına erişmelerine yardım edilir.

MATBACILIK BİLGİLERİ

Sınıf 1 Haftada 2 Saat

MATBAACILIĞIN DÖNÜŞÜ

DİZGİ TEKNİKLERİ

1- Tipografi sistemi

2- El dizgisi alet ve malzemeleri

3- Dizgi makinaları ve gelişme yönleri

4- Dizgi atelyelerinin düzenlenmesi,

YÜKSEK BASKI TEKNİĞİ

a) Tipe baskı atelyesi donatım, yardımcı alet ve malzemeler,

b) Silindirli baskı makinaları

c) Rotatif baskı makinaları

d) Tipe baskının özelliği, bir ve çok renkli baskılar, tipe boyaları,

e) Yüksek baskıda gelişme yönleri,

DÜZ BASKI TEKNİĞİ

a) Taş baskının esasları

b) Ofset baskı tekniği

c) Ofset kalıplarının hazırlanması

d) Ofset baskı makinaları

e) Ofset baskının özelliği, iş alanı, ofset boyaları ve kağıtları, bir ve çok renk baskılar

f) Ofset baskıda gelişme yönleri

Sınıf 2 Haftada 6 Saat

ÇUKUR BASKI TEKNİĞİ

a) Çukur baskıda yazı ve resim kalıplarının hazırlanması

b) Çukur baskı makinaları

c) Çukur baskının özelliği, iş alanı ve gelişme yönü

ÖZEL BASKI TEKNİKLERİ

CİLTLEME TEKNİĞİ

KLİŞE TEKNİKLERİ

a) Resim kalaıplarının elle hazırlanması

b) Matbaa fotoğrafi teknikleri

c) Tire ve Ototipi klişeler Modern klişe makinaları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

YAZI

Sınıf 1 Haftada 4 Saat

HARFLERLE:

1- Şekil grupları, şekil münasebetleri,
2- Küçük ve büyük harflerin akrabalığı
3- Harf genişlikleri,
4- Harf genişliklerinde değişmeler
5- Harf yükseklik münasebetleri,
6- Harf iskeletlerinde değişmeler,
7- Yazı çeşitleri ve isimleri
8- Yazı da değişmeler
9- Harflerin yanyana gelmesi ve harflerin ayarlanması,
10- Harf aralıkları
    a) Göz aldanmaları, sebepleri,
    b) Satır ve satır aralıkları,
    c) Çeşitli yazıların yanyana gelmesi ve nisbetleri,

GROTESK YAZILAR:

1- Büyük harfler
2- Harf nisbetleri ve ölçümleri Dörtgenler,
3- Hazırlık temrinleri: Üçgenler, daireler,
4- Güçlük sırasına göre hafiflerin çalışılması: Önce Dörtgenler,
5- Yazılış istikametleri
6- Harflerin yanyana gelmesi
7- Kelime ve satır aralıkları,
8- Küçük bloklar ve misaller,
9- Küçük harfler.
    a)- Harflerin tasnifi,
    b)Harflerin yazılması
    c)Her ve kelime aralıkları.
    d)Satır ve blok teşkili
    e)İstif yapmadaki usuller.
10- Eğik blok yazıları, büyük ve küçük harfler,
11- Eğik teknik (NORM) yazı
12- Redis ucu ile eğik el yazısı,

13- Redisle diğer fantazi yazılar,
14- Dekoratif ve çizme yazılar
    a) Groteks yazılar (ince ve kalın)
    b) Eğik groteksler,

YAZI
Sınıf 2 Haftada 4 Saat
16- Afiş groteski (Kesik uçlar ve fırçalar)
17- Neuland,Vs.
18- Eğik çizme groteks yazılar,
1- Şerit dik yazı (kamışla, eğik uçlu)
2- Şerit dik yazı (kamışla, eğik uçla)
3- Çizme antik yazılar (Egiption)
4- Çizme Mediavel
5- Kalemle yazma klasik tarihi yazılar,
6- Süslü çizme Antik Yazılar,
7- Çizme Kurzif ve fantazi yazılar,

İNCE FIRÇA YAZILAR:
10- Süslü Kuzifler,
11- Eğik şerit yazılar (kalemle)
12- Fantazi yazılar (kalemle)

MALİYET VE MALZEME BİLGİSİ
Sınıf 2 Haftada 8 Saat
Kağıdın tarihi ve yapılması.
Kağıt çeşitleri.
Kağıdı kontrol ve tanıma metotları.
Karton ve mukavva çeşitleri.
Matbaa boyalarının yapıldığı ve çeşitleri.
Matbacılıkta kullanılan yapıştırıcı maddeler, merdane tutkalı ve diğer malzeme.
Matbacılıkta maaliyet sistemi.
Genel masrafların tesbiti.
İşe bağlı özel masrafların tesbiti (işçilik ve malzeme)
Maliyetin tayini.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÇIPLAK MODELDEN RESİM

Sınıf 2 Haftada 4 Saat

Figürün bütün olarak kavranması.

Büyük formların durumları, hareketleri ve yönleri.

Organların hacmi.

Proporsiyonlar,

Organların birbirine oranları.

Belli başlı iskelet ve adele parçalarının işlenmesi.

Detayların işlenmesi.

SERBEST ŞEKİLLENDİRME

I. Sınıflarda I. Yarıyıl Haftada 6 saat

I. ve II. Somestrelerdeki şekillendirme dersinin sırası, öğrencilerin şekil yaratma kabiliyetlerini uyarmak ve bir oyun havası ciddiliği içerisinde müstakil çalışma terbiyesivermektedir. Ele alınan iş malzemesi ile pratik çalışmak suratiyle eski şekil anlayışı bertaraf edilir. Ve şekil ihtisas alanlarına geçmeleri kolaylaştırılır. Atelye çalışmaları öğrencilerin şekillendirme imkanları hakkında genel bir fikir edinmeleri ve bunları, kabaliyetlerine göre değişik şekilde değerlendirmelerine yardım eder. Başlangıçta yanlız bir yönde özel çalışmalara yer verilmez.

Malzemenin işlenmesi amatör çalışmaları şeklinde değildir.

Önemle üzerinde durulan esas iyi bir şekil ve renk duygusuzmus tesekkülü ve malzemenin özelliğine uygun olarak işlenmesidir. Tel ve kartonla rahat öalışabilmeyi sağlayan eksersizlerden sonra elemantar şekillendirme imkanlarının kavranmasına geçilir. Düşeye karşı yatay, çizgi ve leke, yüzey ve boşluk, ana ve iknci derecedeki şekiller madde yapısının tanınması ve belirtilmesi, tel, algı, cam kağıt ve kartondan basit iki ve üç boyutlu modeller yapılması

Statik veya dinamik oluşlarına göre modellerin aşık etkilerinden de faydalanarak şekillendirme denemeleri yapmak.

Çeşitli dış yüz yapıları ve bunların işleme imkanlarının (mesela ağaç ve alçıda) araştırması, çeşitli materyalin beraber kullanılması, mesela çimento, taş, maden tel örgü ile, Tel mrgü ile kübik temrinler.

Güzel şekil ve sağlamlık arasındaki ilgi. Müküm olduğu kullanılan materyalin şahsi açık ve temiz bir tazda işlenmesine önem verilir. Çeşitli renk ve dokunuşta kumaş parçalarıyla çuval üzerinde renk tamrinleri, yün ve kınnapla aplika işler kola ve kolalı kağıtla renkli çalışmalar.

Alçı ve ağaçla atrüktür modelleri, Negatif, oyna Dal masif ağaç ve ağaç kapla levhlarıyla çalışmalar. Kağıt atrüktürleri ve kağıt pastik. Çeşitli materyelle gelişirken fantazsinin yeni hululara sevki: Endüstri şekillendirmesine temeli kurmuş olur.

SERBEST RESİM

1. Sınıflarda Haftada 8 saat
Resimle şekillendirme unsurları,
Resim araçlarıyla ifade temrinleri,
Eşyanın bütün olarak kavranması ve ifadesi
Proporsiyonlar
Boşluk içinde biçimler,
Dış yüz dokularının ifadesi,
Tabiat etütleri,
Aletler ve mimari eserler,
Ufak bitkiler,
Ağaçlar,
Tabiat manzaraları,
İnsan Figürleri,
Hayvan figürleri,
Kişisel ifade denemeleri,

GRAFİK RESİM

1. Sınıf 2. Yarıyıl Haftada 8 Saat
Doğru, temiz ve çabuk çalışarak çeşitli resim teknikleriyle temrinler,
Çizgi, siyah beyaz ve tram tekniğiyle gerçeği sadık çalışmalar,
Teknik eşyanın reprodüksiyona hazır resimlerinin işlenmesi,
Realist çalışma ile madde ve dokuların ifadesi,
Yüzey düzenleri içinde struktur temrinleri,
Çizgi ve yüzeylerle kompozisyonlar,
Çeşitli eşya gruplarıyla grafik kompozisyonlar,
Tabiat biçimlerin serbest ve ritmik variasyonları ile yüzey kompozisyonları,

2. Sınıf Haftada 8 Saat
Siyah – beyaz ve gri tonlarla kompozisyon temrinleri,
Zıtlığın kavranması, (çizgi-yüzey, açık koyu, büyük-küçük)
Az renkle yüzey taksimatı,
Yazı ve fotğrafi unsurları kullanarak basit konular etrafında variasyonlar,
Realist konuların işlenmesi,
Renkli ve siyah – beyaz kompoziyonların basit ilanlar, kapaklar ve afişlerde kullanılması,
Çeşitli şekillendirme araçlarıyla ifade denemeleri, bunların resimlerine reklam işlerine uygulanması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

UYGULAMA

TİPOGRAFİ (DİZGİ)

Sınıf 1 Haftada 16 saat

1- DİZGİDE KULLANILAN ALET VE MALZEMENİN TANINMASI

a) Basılı malzeme
b) Boş malzame
c) En çok kullanılan yazı çeşitleri
d) Masa, etajer, kasa ve kasa ayakları
e) Kumpas, gale, çift tipometre re prova tezgahı
f) Kasaların bölmeleri

2- ELLE DİZME TEKNİĞİ

a) Kumpas kullanma
b) Yazı dizmek, harf, kelime ve satır aralıkları
c) İmla kaidelerine uygun dizgi
d) Küçük şiirler ve metin dizmek
e) Yazı dağıtmak
f) Prova çıkarmak, düzeltme ve işaretleri
g) Unzial ve başlık dizgileri
h) Kart dizgileri
i) Sayfa bağlamak

3- CETVEL DİZGİSİ

4- KİTAP, BROŞÜR VE DERGİ İŞLERİ

a) Kitap kapakları, sayfa ve bölüm başlıkları sayfa numaraları, notlar
b) Karnı yarık dizgi
c) Şiir ve tiyatro kitapları
d) Fizik, kimya, matematik kitapları

5- LINOTYPE VE INTERTYPE DİZGİ MAKİNALARINDA ÇALIŞMA.

a) Makinanın tanınması, parçaları ve kullanılması
b) Matrisler ve çeşitleri, espaslar
c) Metin dizgileri
d) Linotype ve Intertype dizgi makinalariyla çeşitli dizgi işleri

6- DİĞER DİZGİ TEKNİKLERİ

7- BİR DİZGİ ATELYESİNİN DÜZENLENMESİ

UYGULAMA
TİPOGRAFİ (BASKI)
2. Sınıf Haftada 16 saat

1- Kalıpların hazırlanması
   a) Dizilen yazıların baskıya hazırlanması
   b) İki ve çok aayfalaft formaların bağlanması
   c) Klişe altlıklarının hazırlanması ve yükseklik ayarı

2- Mizantren çalışmaları
   a) kalıp üzerinde mizantren
   b) Baskı kazanı (Silindiri) üzerinde mizantren

3- Baskı makinalarında çalışmalar
   a) El ve otomatik pedalların kullanılması
   b) Silindirli baskı makinalarında çalışmalar
   c) Boya ve merdane ayarları
   d) Baskı ve renk ayarı.
   e) Otomatik vericilerin ayarı

4- Tipe baskı boyaları
   a) Boyaların çeşitleri ve özellikleri
   b) Karıştırılmaları ve renk tutturma

5- Merdanelerin baskısı ve dökümü.

UYGULAMA
REPRODÜKSİYON FOTOGRAFİ VE KLİŞE
Sınıf I Haftada 16 Saat

1- FOTOGRAFİ ATELYESİ DONATIMI
   a) Kameralar
   b) Yalaklar, küvetler, ölçü aletleri ve diğer aletler
   c) Tehlikeler ve koruma çareleri

2- YATAY REPRO KAMERASINDA ÇALIŞMALAR
   a) Makinanın parçaları, kullanılması ve bakımı
   b) Filmle tire işleri
   c) Tire filmleri ve banyoları
   d) Basit yedirme ve kuvvetlendirme işleri
   e) Yarımton reprodüksiyonlar ve kontak kopya

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3- TRAMLI FOTOGRAFİ İŞLERİ

a) Tramların kullanılması ve bakımı
b) Klişe için bir renkli tramlı fotografi negatifleri çekmek
c) Ofset için bir renkli otografi negatif ve pozitifleri çekmek
d) Tramlı işlerin yedirilmesi ve kuvvetlendirilmesi
e) Kontak tramlarıyla tramlama

4- YAŞ KOLLODYUMLA FOTOGRAFİ

5- KLİŞE KOPYA İŞLERİ

a) Kopya atelyesi alet ve makinaların tanınması
b) Kopya eriyikleri ve diğer malzeme
c) Tire işlerin kopyası

6- TİRE KLİŞE YEDİRME

a) Yedirme atelyesi alet ve makinalarının tanınması
b) Klişe metalleri
c) Yedirme eriyikleri, asitlerden koruma
d) Küvvette yedirme
e) Merdane ile boya verme, asfaltlama ve haklama işleri
f) Asit makinasında çalışma
g) Freze ve faset işleri

7- TRAMLI KİLİŞE İŞLERİ

a) Ototipi flimlerden kopya
b) Tire işlere tram kopya
c) Küvette Ototipi yedirme
d) Asit makinalarında yedirme
e) Klişe rotuş işleri

UYGULAMA

REPRODÜKSİYON FOTOGRAFİ VE KLİŞE

Sınıf 2 Haftada 16 Saat

8- RENK SÜZME İŞLEMİ

a) Renk süzme malzemesi, hassas filmler, camlar ve ekranar
b) Direkt renk süzme ve tramlama işleri (Kilşe için)
c) Endirekt renk süzme ve tramlama işleri (klişe ve ofset için)
d) Densitometre kullanılması

9- RENKLİ OTOTİPİ KLİŞELER
- a) İki renkli işlerin yedirilmesi
- b) Üç dört ve çok renkli işlerin yedirilmesi
- c) Renkli klişe rötuşları
- d) Prova baskıları, renk ve boya ayarı,

10-FOTOMEKANİK YOLLA RENK DÜZELTME
- a) Renkli ve renksiz kontak maskeleme işleri
- b) Kamerada maskeleme

11- RENKLİ FOTOGRAFİ İŞLERİ

12- TİFDRUK İÇİN YARIM TON FOTOGRAFİ
- a) Negatif malzemesi, negatif çekme ve rotuş
- b) Pozitif malzemesi ve pozitif hazırlama

13- MODERN KLİŞE TEKNİKLERİ
- a) Tek devreli yedirme
- b) Elektronik klişe makinalarUYGULAMA

LİTOGRAFİ VE OFSET

Sınıf 1 Haftada 16 Saat

1- TAŞ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR
- a) Taşın hazırlanması, yağlı kalem ve mürekkeple resmetme
- b) Taş presinde baskı

2- OFSET KALIPLARININ GRENLENMESİ
- a) Kalıpların temizlenmesi
- b) Grenaj atelyesi donatımı makina, malzeme ve aletlerin tanıtılması
- c) Grenleme çalışmaları

3- OFSET KALIPLARININ ELLE HAZIRLANMASI
- a) Şaplama, yağlı kalem ve mürekkeple çalışmalar
- b) Kalke ve transport işleri
- c) Pistole ve diğer malzeme ile ton renk çalışmaları

4- NEGATİF KOPYA
- a) Kopya atelyesi donatımı alet ve makinalarının tanıtılması ve kullanılmaları
- b) Kopya eriyiği hazırlama
- c) Basit ve ince detaylı işlerin kopyaları
- d) Kalıpların baskıya hazırlanması

5- POZİTİF KOPYA

a) Kopya eriyiği ve banyoların hazırlanması
b) Tire ve tramlı işlerin kopyaları
c) Çeşitli pozitif kopya metodlarının uygulanması

6- MODERN KALIP HAZIRLAMA TEKNİKLERİNİN UYGULANMASI

a) Çok metalli kalıplar
b) Kopya makinalarında çalışma

UYGULAMA

LİTOGRAFİ VE OFSET

Sınıf 2 Haftada 16 Saat

7- RÖTUŞ VE MONTAJ İŞLERİ

a) Negatif retuşları
b) Pozitif retuşları
c) Montaj alet ve malzemenin tanınması
d) Montaj planının hazırlanması
e) Formların montajı
f) Etiket ve diğer işlerin montajı

8- OFSET PROVA PRESİNDE ÇALIŞMALAR

a) Kalıpların hazırlanması
b) Tek ve çok renkli baskılar
c) Poyaların hazırlanması
d) Prova presinin bakımı

9- BASKI MAKİNASINDA ÇALIŞMALAR

a) Makinanın tanınması, parçaları ve kullanılması
b) Kauçuğun takılması ve bakımı
c) Kalıbın bağlanması
d) Merdanelerin yetiştirilmesi ve bakımı
e) Kağıt yığmak ve subapların ayarı
f) Poza, siper, baskı ve boya ayarı
g) Merdanelerin yıkanması, fanila değiştirme
h) Makinanın bakımı ve tamiri
i) Renk ve boya ayarı
j) Kağıdın baskıya hazırlanması

UYGULAMA
ÇUKURBASKI (TİFDRUK)
Sınıf 1 Haftada 16 Saat
1- Elle çukurbaskı kalıplarının hazırlanması ve el preslerinde baskı.
2- Çukurbaskıda yazıların hasırlanması
3- Reprodüksiyon fotoğrafi
a) Tirelerin reprodüksiyonu
b) Yarımton resimlerin reprodüksiyonu
c) Negatif ve pozitif rötuşları
d) Montaj işleri
Sınıf 2 Haftada 16 Saat
4- Baskı kalıplarının hazırlanması
a) Pigment kağıdının hasırlanması ve kopya
b) Bakır silindirin kaplanması, ve temizlenmesi
c) Silindirin yedirilmesi ve retuşlar
5- Baskı makinasında çalışmalar
a) Rakel'in bilenmesi ve kullanılması.
b) Silindirin takılması ve baskı ayarı
c) Kağıt vericinin ayarlanması.
d) Boyanın hazırlanması
e) Prova baskıları
f) Devamlı, baskılar
6- Çukur baskı malzemesi ve Özellikleri

UYGULAMA
CİLTÇİLİK
Sınıf 1 Haftada 16 Saat
ATELYE DONATIMI
a) Alet ve makinalarm tanınması
b) Tehlikeler ve korunma çareleri
c) Ciltleme malzemesini» tanınması, ve muhafazası
a) Mukavva makaslan ve kullanılması
b) Kesme makinaları, kullanılmaları ve bakımı.
KIRMA - KATLAMA İŞLERİ
a) Elle kırma işleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Kırma makinaları, kullanılmaları ve bakımı

HARMANLAMA İŞLERİ

a) Yaprakların ve formaların harmanlanması

b) Harman makinalara, kullanılmaları ve bakımı.

ZIMBA VE PİLYAJ İŞLERİ

a) Zımba, pilyaj, delme alet ve makinalarının kullanılması

b) Kalamaza işleri

YAPIŞTIRMA İŞLERİ

a) Yapıştırıcı maddelerin hazırlanması ve yapıştırma aletleri

b) Basit sümen, paspartu ve kutu işleri

DİKİŞ İŞLERİ

a) Tel dikiş makinalarında çalışma

b) Formaların elle dikilmesi ve el ciltçiliği işleri

c) İplik dikiş makinaları kullanılnaları ve bakıma.

EBRU VE DİĞER SÜSLÜ KAĞITLARIN HASIRLANMASI

Sınıf 2 Haftada 16 Saat

CİLT KAPAKLARININ HAZIRLANMASI

a) Cilt bezleri ve kullanılmaları

b) Deriler ve deri işleri

c) Kapak hazırlama makinaları.

d) Sırtların hazırlanması, kambura işleri baş bağlama ve şiraze

e) Kapakların elle ve makina ile takılması işleri

f) Plastik kapların hasırlanması

DİKİŞSİZ CİLTLEME

a) Elastiki tutkalla sırt bağlama

b) Spiral tel ve plastikle bağlama

KABARTMA BASKI İŞLERİ

a) Yüksek ve çukur kabartma işleri

b) Presler, kullanılmaları ve bakımları

LAKLAMA VE KAPLAMA İŞLEEİ

ÇEŞİTLİ CİLTLEME İŞLERİ

a) Broşür, kitap katolog işleri

b) Defter işleri

e) Zarf etiket ve kutu işleri

UYGULAMA
FOTOGRAFİ
Sınıf 1 Haftada 16 Saat

1- ALET VE MAKİNALARIN TANINMASI

a) Kameralar ve agrandizörler
b) Optik bilgiler ve objektifler
c) Aydınlatma araçları ve ışığın özellikleri
d) Ekranlar
e) Banyo, kurutma alet ve makinaları
f) Diğer yardımcı alet ve makinalar

2 - LABRATUVAR ÇALIŞMALARI

a) Işığa hassasiyet ve hassas malzeme
b) Banyo maddeleri ve özellikleri
c) Çeşitli banyoların hasırlanması ve kullanılması
d) Banyo tekniği, küvet ve tank banyoları
e) Rötuşler, yedirme ve kuvvetlendirme işleri

3 - FOTOGRAFİ ÇALIŞMALARI

a) Kamerası, fotoğrafik çalışmalar, imkanların denenmesi
b) Tabi ve suni ışıkla eşya fotografileri
c) Hareketsiz modellerle aydınlatma denemeleri
d) Kır manzaraları ve mimari fotografi
e) İçerde işsan motifleri, moda fotografileri ve portreler
f) İçerde makina ve parça fotografileri
g) Bir ve çok renkli resimlerden reprodükaiyonlar,
h) Kopya ve büyütme işleri

Sınıf 2 Haftada16 Saat

4- RENKLİ FOTOGRAFİ ÇALIŞMALARI

a) Hassas malzeme ve banyoların özellikleri
b) İçerde ve dışarda negatif ve pozitif fotografi çalışmaları
c) Negatiflerden kart ve film üzerine büyütmeler, renk düzeltmeleri

5- POZİTİF RÖTUŞ VE MONTAJ İŞLERİ

a) Malzemenin tanınması ve kullanılması
b) Tirlin, fırça ve kalemle çalışmalar
c) Pistole ile rötuşlar
d) Fotografi yardımıyla reklam işleri hasırlanma, çeşitli kompozisyonlar

UYGULAMA
(SERİGRAFİ DİLİ İÇİN) TİPOGRAFİ
Sınıf 1 Hafatda 16 Saat

1- DİZGİ MALZEMESİNİN TANINMASI
- a- Tipografi sistemi ölçülü birimleri,
- b- Basan ve boş malzeme,
- c- Aletler ve kullanılmaları,
- d- kasaların tanınması,

2- DİZGİ TEKNİĞİ
- a- Dizme ve dağıtma temrinleri,
- b- Satırların dizgisi, harf, kelime ve satır aralıkları
- e- Kolon sayfa yapmak ve bağlamak
- d- Yanlışların işaretlenmesi ve düzeltilmesi,
- e- Basit cetvel dizgileri,
- f- Prova presinde çalışmalar,

3- YAZI ÇEŞİTLERİ
- a- Yazı karakterleri, Yazı ailesi ve yazı serileri,
- b- Yazıların beraber kullanılma imkanları.

4- TİPOGRAFİ SANATI
- a- Soyut şekillerle düz yüzey üzerinde kompozisyon temrinleri
- b- Harflerle düzen kurma denemeleri,
- c- Eskiz hazırlama,
- d- Çeşitli baskılı işlerin kompozisyonları ve dizilmesi,
- e- Resim ve tipografi.

UYGULAMA
SERİGRAFİ
Sınıf 2 Haftada16 Saat

1- ELEK BASKI KALIPLARININ HAZIRLANMASI
- a- Çerçevelerin hazırlanması
- b- İpek, Perlon, Nylon ve metal dokumaların kullanılması,
- a- Şablonların elle hazırlanması,
- d- Fotomekanik yolla şablon hazırlama,

2- ELEK BASKI TEKNİĞİ
- a- El tezgâhlarında baskı

b- Rahel çeşitleri ve bakımı,
c- Boya ve renklerin hazırlanması,
d- Baskı ayarı
e- Makina ile baskı
f- Basılan işlerin kurutulması
3- ÖZEL ELEK. BASKI TEKNİKLERİ

REKLAMCILIK BİLGİLERİ

Sınıf 3 İkinci Yarıyıl Haftada 2 Saat
Reklam Grafiğinin doğuşu
Reklâmın tanımlanması
Reklâmcılıkta etkileme araç ve yolları
Optik-Psikolojik etkileme unsurları
Sanat unsurlarının reklâmdaki yeri
Reklâm araçlarının komposizyonu
Reklamcılıkta Planlama ve uygulama

KİTAP VE GRAFİK SANATLAR TARİHİ

Sınıf 3 Birinci Yarıyıl Haftada 2 Saat
Yazı, gelişmesi ve sanattaki yeri
Kitap şekillerinin doğuşu ve gelişmesi
Kitap süsleri ve kitap resimleri
Grafik Tekniklerinin doğuşu, gelişmeleri ve kitap sanatının etkileri
Empresyonizmden bugüne kadar Grafik Sanatlar ve Ustaları,
Grafik eserlerin eleştirilmesi

YAZI

Sınıf 3 Haftada 8 Saat
1- İnce kesik uç el yazıları
2- Fırça ile el yazıları,
3- Tarihi ve klasik yazılar, elle
a) Kapital yazısı
b) Unzial yazılar,
c) Gotik yazılara.
d) Klâsikler,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4- Diğer modern ve piyasa yazıları

a) Şablon yasısı
b) Oyma yazısı
c) Işıklı yazılar
d) Cam üstüne yazma
e) Tabelâ ve levha yazıları vs.

YAZI

Sınıf 4 Haftada 6 Saat

1 - Klâsik yazılar üzerinde temrinler ve araştırmalar, mevcut eserleri tetkik, matbaa harflerinin hazırlanması, yazılması, oyulması, dökülmesi, diğer yazı kalıpları üzerinde tetkikler ve temrinler,

2- Kitap yazıları üzerinde temrin, sahifalar, davetiyeler, başlık vo kapaklar duvar lâvhaları, kitabeler, mezar taşları, diploma, tahvil gibi kıymetli evrak yazılması, Sefarethane vs. gibi resimli ve resimsiz ciddi mevzular için taslaklar ve orijinaller hazırlamak,

3- Yazı ve resimle karışık renkli ve renksiz işler,

Kitap kapakları, kitap sayfaları, hikayeler, reklâm ve ambalaj işleri

Modern yazıkarla modern mevzular üzerinde çalışmaları: Vitrin yazıları, vitrin lâvhaları, cam üzerine boya ile yaldızla işlemeler, ışıklı ve elektrikli yazılar

Tahtadan metalden veya plâstikten kabartma ve oyma reklâm yazıları, Sergi ve Dekorasyon yazıları, bina, kapı, abide üstüne konacak levha ve tarihi yazılar

ÇIPLAK MODELDEN RESİM

Sınıf 3 Haftada 4 Saat

Figürün bütün olarak kavranması.

Büyük formların durumları, hareketleri ve yönleri.

Organların hacmi.

Proporsiyonlar, Organların birbirine oranları.

Belli başlı iskelet ve adele parçalarının işlenmesi.

Detayların işlenmesi

REKLAM GRAFİĞİ

Sınıf 3 Haftada 12 Saat

Siyah-Beyaz ve renkli prospektler, broşürler

Tipografi resmedilmiş yazı ve fotografi kullanarak gazete ve dergi ilanları hazırlamak,

Detayların ekzakt olarak işlenmesi,

Markalar semboller (yazıda kullanarak),
İlan, pankart, takvim, kitap kapağı ve afiş konularında renkli grafik kompozisyonlar ve bunların çeşitli baskı teknikleriyle işlenmesi.
Sınıf 4 Haftada 12 Saat
Marka, Sembol, yazı ve mektup başlıkları
Ambalaj kompozisyonlar, kutu, ambalaj kâğıdı v.s.,
Kitap kapakları
Bul kompozisyonları,
Büyük ve küçük afişler,
Tatbiki grafik konularının çeşitli şekillendirme araçlarıyla işlenmesi,
Kişisel bir ifade tarzının geliştirilmesi.

SERBEST GRAFİK VE KİTAP SANATI

Sınıf 3 Haftada 8 Saat
Grafik resim araçlarıyla tabiattan resim etütlerinin geliştirilmesi.
Çeşitli grafik tekniklerıyle ifade denemeleri.
Linol ve ağaç oyma tekniklerıyle grafik
Kompozisyonların kalıplarının hazırlanması ve basılması
Yazı oymalar, marka, sembol ve küçük kapak işleri
Linol ve ağaç kalıplarla renkli kompozisyonlar.
Litografi tekniğiyle serbest, grafik kompozisyonları ve kitap resimleri.
Elle ve asitle metal oyma ve basma teknikleri, serbest ve kitap grafiği kompozisyonlar.
Sınıf 4 Haftada 12 Saat
Kitap ve dergi kompozisyonları, (kapak, başlık, yazı, resimler ve cilt)
Belli bir konunun kitap olarak kompozisyonu ve uygulanması
Yaz, tipografi, resim kompozisyon ve kalıplarının hazırlanması, baskı, kapak cilt)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

GSF

Marmara Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi

50 YIL
1957 - 2007

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve
Dokümantasyon Daire Başkanlığı

M0060241

255.07.02.01.06./GSF/0060241